Uvildig advokatundersøgelse af

Nordic Waste-forløbet

for Randers Byråd

Elmann
ADVOKATFIRMA

Elmann

Den 1. september 2025

UVILDIG ADVOKATUNDERSØGELSE AF NORDIC WASTE-FORLØBET I RANDERS KOMMUNE

Elmann
Advokatpartnerselskab
Stockholmsgade 41
2100 København Ø
CVR-nr.: 34 58 49 15
Tlf.: +45 33 37 63 30
www.elmann.dk

1. Indledning 10

2. Kommissorium 11

2.1 Kontraktbilag 1 – Byrådets beslutning af 26. februar 2024 11

2.2 Kontraktbilag 2 – Kravspecifikation 13

2.3 Udvidelse af undersøgelsens ramme den 24. februar 2025 16

2.4 Præcisering af kommissorium den 28. april 2025 16

2.5 Vedtagelse af forlængelse og tillægsundersøgelse den 24. juni 2025 18

3. Organisation 20

4. Tilrettelæggelse og gennemførelse 21

4.1 Arbejdsproces 23

4.2 Nærmere om interview- og høringsproces 24

4.2.1 Interviewproces 24

4.2.2 Høringsproces 25

4.2.3 Region Midtjylland 26

4.2.4 Favrskov Kommune 27

4.2.5 Miljøstyrelsen 29

4.2.6 Virksomhederne Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S 29

4.3 Identifikation af Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S 31

4.3.1 Randers kommunes og Miljøstyrelsens opfattelse af miljøretlig identifikation mellem grundejer (udlejer) og driftsherre (lejer) 34

4.3.2 Nordic Waste A/S' og DSH Recycling A/S' konkurs 34

4.4 Identifikation af matrikler 34

5. Resumé af vurderingerne 38

5.1 Om jordskredet 39

5.2 Om virksomhederne 40

5.3 Om myndighederne 41

5.3.1 Randers Kommune 41

5.3.2 Favrskov Kommune 51

5.3.3 Region Midtjylland 52

5.3.4 Miljøstyrelsen 53

6. Overblik 58

6.1 Geografisk overblik 58

6.2 Efterbehandling 63

6.3 Baggrunden for jordskredet 64

6.3.1 Uddrag af COWI's notat herunder undersøgelse af Ølst – Nordic Waste – jordskred – mænger af d. 15-01-2023 (red. 2024) 64

6.3.2 Uddrag af GEUS' rapport om jordskredsaktivitet ved Nordic Waste baseret på offentligt tilgængelige data, rapport af 2024/6 68
6.3.3 Uddrag af GEUS' rapport om jordskredsaktivitet og scenarier for skredudvikling ved Nordic Waste, Randers Kommune 2024/12 73
6.3.4 Nordic Waste A/S' forklaring på skredet 76
6.3.5 Sammenfatning 77

6.4 Matrikulær afgrænsning af tilladelser 78

7. Det faktiske grundlag 83

7.1 Råstofindvindingen 83

7.2 Efterbehandling af råstofgraveområdet 83
7.2.1 Plan for efterbehandling 83
7.2.2 Tilførsel af jord som led i efterbehandlingen 86

7.3 Randers Fjord som Natura 2000-område nr. 14 86

7.4 Afgørelser vedrørende råstofområdet 87
7.4.1 VVM-redegørelse af oktober 2002 88
7.4.2 Århus Amts dispensation af 22. september 2003 114
7.4.3 Århus Amts afgørelse om tilladelse til råstofindvinding og vilkår om efterbehandling 117
7.4.4 Råstoftilladelser af juni og juli 2013 120

7.5 Region Midtjyllands involvering, herunder dispensation af 31. august 2018 127
7.5.1 Møde mellem Danish Stevedore Holdning A/S, Region Midtjylland og Randers Kommune af 11. juli 2017 127
7.5.2 Danish Stevedore Holding A/S' ansøgning om dispensation 128
7.5.3 Region Midtjyllands dispensation fra jordforureningslovens § 52 af 31. august 2018 130

7.6 Randers Kommunes miljøgodkendelser og virksomhedens ansøgninger 135
7.6.1 Danish Stevedore Holding A/S' ansøgning om miljøgodkendelse af 21. marts 2017 samt revideret ansøgning af 23. januar 2018 135
7.6.2 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 31. august 2018 139
7.6.3 Nordic Waste A/S´ ansøgning af 27. september 2018 143
7.6.4 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 2. oktober 2018 vedr. jernbaneskærver 143
7.6.5 Nordic Waste A/S' ansøgning af 28. september 2018 144
7.6.6 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 7. december 2018 146
7.6.7 Randers Kommunes reviderede miljøgodkendelse af 5. februar 2019 150
7.6.8 Nordic Waste A/S' ansøgning om miljøgodkendelse af 21. maj og 15. december 2020 151
7.6.9 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 5. februar 2021 154
7.6.10 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 21. maj 2021 158
7.6.11 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 28. september 2022 160
7.6.12 Nordic Waste A/S' ansøgning om miljøgodkendelse fremsendt henholdsvis den 9. august 2022 og den 24. november 2022, ansøgning af 16. marts 2023 samt løbende supplerende materiale 161

7.6.13 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 28. juni 2023 165
7.6.14 Geotekniske undersøgelsesrapporter nr. 3 og 4 af hhv. 29. november 2022 og 28. marts 2023 174
7.6.15 Virksomhedens egentlige anvendelse af microfiller 176

7.7 Lokalplan 705 af 22. september 2022 177

7.8 Udledningstilladelser 183
7.8.1 Randers Kommunes tilladelse til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal til Allinge Å af 13. december 2018 183
7.8.2 Byrådsorientering den 20. februar 2023 om udledning af vand 185
7.8.3 Randers Kommunes tilladelse til udledning af overfladevand af 8. august 2023 187

7.9 Øvrige tilladelser 189
7.9.1 Nedrivningstilladelse af 12. november 2018 189
7.9.2 Randers Kommunes landzonetilladelse af 5. december 2018 190
7.9.3 Randers Kommunes landzonetilladelse af 31. januar 2023 190
7.9.4 Randers Kommunes landzonetilladelse af 21. februar 2023 191
7.9.5 Dispensation fra åbeskyttelseslinjen af 13. marts 2023 (bilag 3 til miljøgodkendelsen af 28. juni 2023) 191
7.9.6 Randers Kommunes landzonetilladelse af 26. april 2023 (bilag 10 til miljøgodkendelsen af 28. juni 2023) 192
7.9.7 Dispensation fra åbeskyttelseslinjen af 28. april 2023 (bilag 10 til miljøgodkendelsen af 28. juni 2023) 192
7.9.8 Dispensation fra Lokalplan 705 af 28. april 2023 (bilag 11 til miljøgodkendelse af 28. juni 2023) 193
7.9.9 Nedrivningstilladelse af 7. juli 2023 193
7.9.10 Nedrivningstilladelse af 5. september 2023 194
7.9.11 Nedrivningstilladelse af 26. september 2023 194

7.10 Tilsyn 194
7.10.1 Århus Amts tilsyn 194
7.10.2 Region Midtjyllands tilsyn 195
7.10.3 Randers Kommunes tilsyn 213
7.10.4 Randers Kommunes tilsyn den 12. december 2017 213
7.10.5 Randers Kommunes tilsyn den 31. december 2018 213
7.10.6 Randers Kommunes tilsyn den 2. februar 2019 214
7.10.7 Randers Kommunes tilsyn den 18. maj 2019 214
7.10.8 Randers Kommunes tilsyn den 19. december 2019 215
7.10.9 Randers Kommunes tilsyn/møde om overholdelse af tilladelse den 20. februar 2020 215
7.10.10 Randers Kommunes tilsyn den 4. marts 2021 216
7.10.11 Randers Kommunes tilsyn den 29. juli 2021 216
7.10.12 Randers Kommunes tilsyn den 2. august 2021 216
7.10.13 Randers Kommunes tilsyn den 13. august 2021 217
7.10.14 Randers Kommunes tilsyn den 20. august 2021 217
7.10.15 Randers Kommunes tilsyn den 23. september 2021 217
7.10.16 Randers Kommunes tilsyn den 13. oktober 2021 218
7.10.17 Randers Kommunes tilsyn den 2. november 2021 218
7.10.18 Randers Kommunes tilsyn den 1. februar 2022 218

7.10.19 Randers Kommunes tilsyn den 4. og 16. marts 2022 219
7.10.20 Randers Kommunes tilsyn den 17. marts 2022 224
7.10.21 Randers Kommunes tilsyn den 4. april 2022 224
7.10.22 Randers Kommunes tilsyn den 16. juni og den 8. juli 2022 224
7.10.23 Randers Kommunes tilsyn den 14. og 18. september 2022 226
7.10.24 Randers Kommunes tilsyn den 17. / 20. februar 2023 229
7.10.25 Randers Kommunes byrådsorientering den 20. februar 2023 233
7.10.26 Randers Kommunes tilsyn den 27. februar 2023 236
7.10.27 Randers Kommunes tilsyn den 24. april 2023 238
7.10.28 Randers Kommunes tilsyn den 9. maj 2023 239
7.10.29 Randers Kommunes tilsyn den 27. juni 2023 240
7.10.30 Randers Kommunes tilsyn den 27. juli 2023 243
7.10.31 Randers Kommunes tilsyn den 3. august 2023 246
7.10.32 Randers Kommunes tilsyn den 9. august 2023 247
7.10.33 Randers Kommunes tilsyn den 23. august 2023 248
7.10.34 Randers Kommunes tilsyn den 27. september 2023 248
7.10.35 Randers Kommunes tilsyn den 9. oktober 2023 250
7.10.36 Randers Kommunes tilsyn den 25. oktober 2023 250
7.10.37 Forvaltningens redegørelse af 30. oktober 2023 vedr. tilsyn 251
7.10.38 Randers Kommunes tilsyn den 31. oktober 2023 252
7.10.39 Randers Kommunes tilsyn den 20. november 2023 253
7.10.40 Randers Kommunes tilsyn fra den 11. december 2023 og frem 259
7.10.41 Randers Kommunes tilsyn den 12. og 13. december 2023 259
7.10.42 Randers Kommunes tilsyn den 15. til 18. december 2023 264
7.10.43 Tilsyn og beredskab den 19. december 2023 og frem 270
7.10.44 Randers Kommunes tilsyn den 11. januar 2024 272
7.10.45 Randers Kommunes tilsyn af 16. januar 2024 273
7.10.46 Randers Kommunes tilsyn den 6. februar 2024 273
7.10.47 Oplysninger om tilsyn tilvejebragt ved interviews 275

7.11 Forhold vedrørende PFAS-forurening 282
7.11.1 Registreret modtagelse af PFAS-forurenet jord 290
7.11.2 Orientering til byrådet af 12. februar 2024 på baggrund af spørgsmål fra politiker vedrørende PFOS-håndteringen ved Nordic Waste 291
7.11.3 PFAS-håndtering i forbindelse med afværgeforanstaltninger 294
7.11.4 Kommunikation om PFAS 295

7.12 Spørgsmål fra politikere 297

7.13 Forhold angående Miljøstyrelsens involvering i forbindelse med miljøskade..... 304
7.13.1 Miljøstyrelsens bindende udtalelse af 22. december 2023 304
7.13.2 Afgørelser om miljøskade af den 23. december 2023 305
7.13.3 Miljøstyrelsens afgørelse af 31. januar 2024 309
7.13.4 Senere afgørelser og udtalelser i juni 2024 310
7.13.5 Dialog mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen 311
7.13.6 Aktstykke nr. 123 af 16. januar 2024 324
7.13.7 Samarbejdsaftale med Miljøstyrelsen af 18. januar 2024 325
7.13.8 Aktstykke nr. 130 af 14. marts 2024 329
7.13.9 Miljøstyrelsens høringssvar af 6. juni 2025 330

7.14 Forhold angående Favrskov Kommunes involvering 334

7.15 Kommunikation til og med borgerne i Ølst 338
7.15.1 Oplysninger fra det gennemgåede skriftlige materiale 338
7.15.2 Oplysninger tilvejebragt via interviews 356

7.16 Borgerhenvendelser 361
7.16.1 Oplysninger fra det gennemgåede skriftlige materiale 361
7.16.2 Oplysninger tilvejebragt via interviews 366
7.16.3 Henvendelser direkte til den undersøgende advokat 366

7.17 DSH Recycling A/S' tilbud til Randers Kommune om at overdrage arealet hvor Nordic Waste A/S havde deres virksomhed til kommunen for en symbolsk sum 367

7.18 Organisering på pladsen m.m. (skadestedet) 371
7.18.1 Organisering og kompetencer 371
7.18.2 Sikkerhedsforanstaltninger m.v. 374
7.18.3 Pris for det udførte arbejde 375

7.19 Rådgivning og redegørelser fra geoteknisk rådgiver 376

7.20 Besigtigelse den 28. februar 2025 379

7.21 Randers Kommunes bestilling af advokatundersøgelse fra Codex Advokater 383

7.22 Kommunikationsform m.m. 384

7.23 Sagsbehandlingen i andre miljøsager 386

8. Det juridiske grundlag 388

8.1 Miljøbeskyttelsesloven 388
8.1.1 Miljøbeskyttelseslovens formål og principper 388
8.1.2 Miljøbeskyttelseslovens § 33 om godkendelse af forurenende listevirksomhed 388
8.1.3 Vilkårsfastsættelse 391
8.1.4 Samspillet mellem miljøbeskyttelseslovens § 33 og § 19 392
8.1.5 Samspillet mellem miljøbeskyttelseslovens § 33 og § 28 393
8.1.6 Miljøgodkendelsens forhold til øvrig regulering 393
8.1.7 Udledningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 394
8.1.8 Tilsyn og håndhævelse 394

8.2 Godkendelsesbekendtgørelsen 402
8.2.1 Godkendelsesbekendtgørelsens bilag 405

8.3 Standardvilkårsbekendtgørelsen 406

8.4 Miljøtilsynsbekendtgørelsen 408

8.5 Almindelige miljøretlige principper 419

8.6 Planloven 420

8.7 Naturbeskyttelsesloven 429

8.8 Råstofloven 431

8.9 Miljøskadereglernes anvendelse i forbindelse med jordskredet 438
8.10 Miljøskadeerstatningsloven 443
8.11 Habitatbekendtgørelsen 444
8.12 Jordforureningsloven 453
8.12.1 Jordforureningslovens grundlæggende formål, hensyn og principper 453
8.12.2 Forholdet til anden lovgivning 455
8.12.3 Påbudskompetenceregler efter jordforureningsloven 456
8.12.4 Jordforureningslovens påbudshjemler 459
8.12.5 Bestemmelser om bortskaffelse og anvendelse af jord 463
8.12.6 Tilsyn og håndhævelse, herunder adgang til iværksættelse af selvhjælpshandlinger 469
8.13 Miljøvurderingsloven 475
8.13.1 Generelt om forudgående vurdering af "planer" og "projekter" 475
8.13.2 Bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelsen) 476
8.13.3 Bekendtgørelse nr. 1510 af 15. december 2010 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning (VVM-bekendtgørelsen) 479
8.13.4 Lovbekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (miljøvurderingsloven) 479
8.14 Jordflytningsbekendtgørelsen 493
8.15 Fælleseuropæiske standarder for geotekniske undersøgelser 500
8.16 Almindelig forvaltningsret 501
8.16.1 Nødretlige betragtninger - kommunal nødret 501
8.16.2 Myndighedens sagsoplysningspligt - officialprincippet 507
8.16.3 Proportionalitetsprincippet 509
8.16.4 Notatpligt 510
8.16.5 Journaliseringspligt 511
8.16.6 Myndighedens pligt til saglig forvaltning – forbud mod magtfordrejning 512
8.16.7 Forbuddet mod skøn under regel 513
8.16.8 Ligebehandlingsprincippet/lighedsgrundsætningen 513
8.16.9 God forvaltningsskik 514
8.16.10 Almene hensyn - Alment lovlige og obligatoriske kriterier 515
8.17 Offentligt ansattes loyalitetspligt 515
8.18 Kommunestyrelsesloven 516
8.19 Kommuners køb af fast ejendom 518
8.19.1 Om erhvervelse af fast ejendom 518
8.19.2 Kommunalretlige regler om den faktiske erhvervelse af fast ejendom 518
8.19.3 Sammenfatning 519
8.20 Om advokatundersøgelser 520
8.21 Udtalelser, vejledninger m.v. i forbindelse med sagen 521
8.21.1 Miljøstyrelsens vejledende udtalelse af 27. juni 2024 521

8.21.2 Region Midtjyllands juridiske notater 522

9. Vurderinger 541

9.1 Jordskredet og dets årsag 541
9.1.1 Virksomhedernes høringssvar 547

9.2 Samspil mellem Randers Kommune og de øvrige myndigheder/aktører 548
9.2.1 Nærmere om Favrskov Kommune 548
9.2.2 Nærmere om Region Midtjylland 556
9.2.3 Nærmere om Miljøstyrelsen 570

9.3 Om Randers Kommunes miljøgodkendelser er udarbejdet i overensstemmelse med gældende ret og har den faglige kvalitet, der kan forventes 577
9.3.1 Tværgående problemstillinger for godkendelserne 577
9.3.2 Miljøgodkendelse af 31. august 2018 (jordtip) 580
9.3.2.1 Om projektet krævede lokalplan 580
9.3.2.2 Om projektet krævede landzonetilladelse 581
9.3.2.3 Randers Kommune fastsættelse af vilkår om risikoen for jordskred 582
9.3.2.4 Randers Kommune fastsættelse af egenkontrolvilkår om risikoen for jordskred 584
9.3.2.5 Randers Kommunes vurdering i forhold til VVM-reglerne (materielt) 585
9.3.2.6 Randers Kommunes vurdering i forhold til VVM-reglerne (formelt) 588
9.3.3 Miljøgodkendelser af ressourcecenter (2018, 2019, 2021 og 2023) 589
9.3.3.1 Om projektet i forbindelse med miljøgodkendelsen af 7. december 2018 og miljøgodkendelse af 5. februar 2021 krævede lokalplan 590
9.3.3.2 Om krav om landzonetilladelse til ressourcecenter 592
9.3.3.3 Randers Kommunes fastsættelse af vilkår i miljøgodkendelse af 7. december 2018 592
9.3.3.4 Randers Kommunes vurdering i forhold VVM-reglerne 592
9.3.3.5 Nærmere om microfiller i Randers Kommunes miljøgodkendelser af 5. februar 2021 og 28. juni 2023 596
9.3.3.6 Vilkår om microfiller i miljøgodkendelse af 28. juni 2023 og overensstemmelse med gældende lokalplan 598
9.3.4 Udledningstilladelser af 2018 og 2023 og nærmere om habitatbeskyttelse 600
9.3.5 Opsamling 601

9.4 Om Randers Kommune har givet Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord eller andet, der ikke er omfattet af miljøgodkendelserne 603

9.5 Om Randers Kommunes tilsyn er sket i overensstemmelse med gældende ret og har den faglige kvalitet, der kan forventes, herunder om Randers Kommune burde have udstedt påbud eller på anden vis reageret 604
9.5.1 Den retlige ramme for tilsyn 604
9.5.2 Formel vurdering: Tilsyn generelt 606
9.5.3 Kvalitativ vurdering: Tilsyn med vandkvalitet 607
9.5.4 Kvalitativ vurdering: Tilsyn med natur 609
9.5.5 Kvalitativ vurdering: Tilsyn med ressourcecenter og jordtip 609
9.5.5.1 Kvalitativ vurdering: Jordtip 611
9.5.5.2 Kvalitativ vurdering: Ressourcecenter 619
9.5.5.3 Samlet vurdering: Tilsyn med jordtip og ressourcecenter 625

9.5.6 Opsamling – sammenfattende vurdering af tilsyn 626

9.6 Hvorfor Randers Kommune til at starte med ikke testede den jord, der blev kørt væk for PFOS, selv om forvaltningen i 2021 gav Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord med et meget højt PFOS-indhold 629
9.6.1 Opsamling 631

9.7 Om usaglige hensyn har været taget i betragtning, herunder bedes det undersøgt, om der ses at være forskel på den måde, som tilsynet med Nordic Waste A/S er varetaget, og den måde, som tilsynet med andre virksomheder er varetaget 632
9.7.1 Opsamling 635

9.8 Om direktionen, forvaltningen i øvrigt eller borgmesteren har modtaget oplysninger, som de burde have reageret på, herunder bedes det i så fald undersøgt, hvilke oplysninger, der er tale om 636

9.9 Om Randers Kommunes kommunikation med Nordic Waste A/S er sket på en måde og har haft et indhold, der findes at være passende for en tilsynsmyndighed.....
..... 638

9.10 Om Randers Kommune i det hele ses at have at håndteret sagen korrekt, herunder om gældende ret, herunder almindelige forvaltningsretlige grundsætninger og god forvaltningsskik ses at være iagttaget 640

9.11 Om borgmesteren, direktionen og forvaltningen i øvrigt har håndteret sagen korrekt, herunder i overensstemmelse med gældende ret efter den 19. december 2023 642
9.11.1 Afværgeforanstaltninger og organisation 642
9.11.2 Juridiske forhold i relation til afværgeforanstaltninger 644
9.11.3 Aftalen med Miljøstyrelsen 647
9.11.4 Den politiske behandling efter 19. december 2023 650
9.11.5 Opsamling 652

9.12 Hvem der traf beslutning om at bestille en advokatundersøgelse fra Codex Advokater og om der var fornøden kompetence hertil 653
9.12.1 Opsamling 655

9.13 Hvilken information er tilgået borgerne i Ølst, samt hvad har været formålet med informationen, samt hvor mange borgerhenvendelser har der været fra borgerne i Ølst og hvad har kommunen gjort i den forbindelse 655
9.13.1 Type og formål med kommunikation tilgået borgerne i Ølst 656
9.13.2 Borgerhenvendelser 658
9.13.3 Opsamling 659

9.14 Ved tilbuddet om at få Nordic Waste-grunden gratis, hvorfor blev byrådet eller politisk følgegruppe ikke involveret i beslutningen..... 660
9.14.1 Opsamling 662

9.15 Hvem har opbygget organisationen på pladsen og hvilke kompetencer besidder de enkelte ledere, mellemledere. Hvad har organisationen i det hele taget af forudsætninger for arbejdet 663
9.15.1 Organisering af pladsen og kompetencer 664
9.15.2 Aftaler med entreprenører 665
9.15.3 Sundheds- og sikkerhedsmæssige foranstaltninger 665

1. Indledning

Byrådet i Randers besluttede den 26. februar 2024 at få udarbejdet en uvildig og tilbundsgående undersøgelse af Nordic Waste-forløbet. Nærværende rapport indeholder undersøgelsen og dens konklusioner.

I henhold til kommissoriet besvarer undersøgelsen en række spørgsmål. Undersøgelsen afdækker bl.a. om direktionen, forvaltningen i øvrigt, borgmesteren samt byrådet har handlet kritisabelt i forbindelse med sagen om Nordic Waste A/S.

Randers Kommunes ageren vurderes i samspil med øvrige relevante myndigheders involvering, hvilket Randers Byråd præciserede ved beslutning af 28. april 2025.

Randers Kommunes ageren skal desuden ses på baggrund af virksomheden Nordic Waste A/S' handlinger i sagen.

Nordic Waste A/S havde i en årrække drevet virksomhed med behandling og nyttiggørelse af ren og lettere forurenet jord samt andre materialer i et område beliggende ved Ølst, syd for Randers.

I slutningen af 2023 blev området ramt af et omfattende jordskred, hvor op mod 3 mio. m^3 jord forskubbede sig og truede omkringliggende arealer, herunder åløb, beskyttet natur, infrastruktur og privat ejendom.

Begivenheden medførte betydelige afværgearbejder og medieomtale samt en bred offentlig og politisk debat om miljølovgivningen, miljøtilsyn og selskabers og myndigheders roller og ansvar.

Det er denne ekstraordinære begivenhed, der udløste et ønske om en uvildig advokatundersøgelse i Randers Kommune.

Randers Byråd besluttede på den baggrund at iværksætte den uvildige advokatundersøgelse.

Opgaven var i udbud, hvorefter der blev indgået aftale med advokat Henrik Græsdal, Elmann Advokatpartnerselskab, om at gennemføre undersøgelsen.

Rapporten er struktureret således, at kommissoriet indledningsvis gengives under punkt 2. Derefter følger en redegørelse for Randers Kommunes organisering under punkt 3 samt under punkt 4 en redegørelse for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undersøgelsen og en kort definition af virksomheden Nordic Waste A/S og relevante matrikler.

Herefter følger et resumé af rapportens konklusioner under punkt 5.

Under rapportens punkt 6 gives et overblik over geografien, efterbehandlingsplanen for området samt jordskredet.

Under punkt 7 findes en tematisk gengivelse af det faktiske grundlag for undersøgelsen og under punkt 8 det juridiske grundlag for undersøgelsen.

Rapportens punkt 9 indeholder undersøgelsens vurderinger og besvarelse af kommissoriets spørgsmål.

Forsiden på rapporten er værket "Stigen til Ingensteder" fra serien "Wasted" af Marco Evaristti.

2. Kommissorium

Det vedtagne kommissorium for undersøgelsen havde følgende ordlyd:

2.1 Kontraktbilag 1 – Byrådets beslutning af 26. februar 2024

"Der ønskes en uafhængig tilbundsgående undersøgelse af, om direktionen, forvaltningen i øvrigt, borgmesteren, samt byrådet har handlet kritisabelt i forbindelse med sagen om Nordic Waste A/S. Undersøgelsen skal blandt andet afdække,

- *om Randers Kommunes miljøgodkendelser er udarbejdet i overensstemmelse med gældende ret og endvidere ses at være hensigtsmæssige og have den faglige kvalitet, der kan forventes,*

- *om Randers Kommunes tilsyn er sket i overensstemmelse med gældende ret og endvidere ses at være sket på en hensigtsmæssig måde og at have den faglige kvalitet, der kan forventes, herunder om Randers Kommune burde have udstedt påbud eller på anden vis reageret,*

- *om Randers Kommune ville have haft grundlag for at udstede påbud eller at reagere på anden vis, hvis tilsyn m.v. var sket i overensstemmelse med gældende ret og på en hensigtsmæssig måde og havde den faglige kvalitet, der kan forventes,*

- *om der er indikation for, at usaglige hensyn har været taget i betragtning, herunder bedes det undersøgt, om der ses at være forskel på den måde, som tilsynet med Nordic Waste A/S er varetaget, og den måde, som tilsynet med andre virksomheder er varetaget, herunder udarbejdet tilsynsrapporter og offentliggjort disse under iagttagelse af reglerne herfor,*

- *om direktionen, forvaltningen i øvrigt eller borgmesteren har modtaget oplysninger, som de burde have reageret på, herunder bedes det undersøgt, hvilke oplysninger. Herunder oplysninger modtaget i forbindelse med henvendelser fra byrådsmedlemmer og møder med borgere, andre kommuner, offentlige myndigheder, virksomheder, m.v., der er tilgået direktionen, forvaltningen i øvrigt og borgmesteren,*

- *om Randers Kommune i det hele ses at have at håndteret sagen korrekt og hensigtsmæssigt, herunder om gældende ret, herunder almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, og god forvaltningsskik ses at være iagttaget,*

- *om borgmesteren, direktionen og forvaltningen i øvrigt har håndteret sagen korrekt, herunder i overensstemmelse med gældende ret, og hensigtsmæssigt efter den 19. december 2023,*

- *hvem der traf beslutning om at bestille en advokatundersøgelse fra Codex Advokater, og om der var fornøden kompetence hertil, samt om det findes hensigtsmæssigt, at spørgsmålene, om der skulle bestilles en sådan undersøgelse, og hvilket opdrag denne skulle have, ikke blev forelagt byrådet,*

- *om Randers Kommunes kommunikation med Nordic Waste A/S er sket på en måde og har haft et indhold, der findes at være passende for en tilsynsmyndighed,*

- *hvorfor Randers Kommune til at starte med ikke testede den jord, der blev kørt væk, for PFOS, selv om forvaltningen i 2021 gav Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord med et meget højt PFOS-indhold, og*

- *om Randers Kommune har givet Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord eller andet, der ikke er omfattet af miljøgodkendelserne,*

- *hvor mange breve eller anden information er tilgået borgerne i Ølst, samt hvad har været formålet med informationen,*

- *hvor mange borgerhenvendelser har der været fra borgerne i Ølst og hvad har kommunen gjort i den forbindelse,*

- *ved tilbuddet om at få NW grunden gratis, hvorfor blev byrådet eller politisk følgegruppe ikke involveret i beslutningen,*

- *hvem har opbygget organisationen på pladsen og hvilke kompetencer besidder de enkelte ledere, mellemledere. Hvad har organisationen i det hele taget af forudsætninger for arbejdet. Hvilke aftaler ligger der ift.:*

    - *Pris for det udførte arbejde*
    - *Hvad er der af sikkerhedsforanstaltninger for medarbejderne herunder*
        - *Sundhedsmæssige risici*
        - *Potentielle ulykker*
        - *Toilet/bad og velfærdsrum*

Undersøgelsens organisatoriske forhold:
Der skal sikres størst mulig uafhængighed. Administrativt varetages forvaltningen af undersøgelsen derfor af borgerrådgiveren. Al korrespondance, herunder også mundtlig dialog, med den eller de eksterne aktører, der skal foretage undersøgelsen, skal der gøres fyldestgørende notat om. I undersøgelsen skal der skelnes mellem før og efter den 19. december 2023, forstået således, at ansvar efter denne dato alene er borgmesteren, forvaltning og direktion.

Politisk afrapporteres der til byrådet og følgegruppen. Kun byrådet har kompetence til at træffe beslutninger om undersøgelsen."

2.2 Kontraktbilag 2 – Kravspecifikation

I nærværende underafsnit gengives de relevante dele af kravene til undersøgelsen:

*"**1 Baggrund***
Byrådet i Randers traf den 26. februar 2024 beslutning om, at der skal laves en uvildig og tilbundsgående undersøgelse af Nordic Waste-forløbet. For at sikre Undersøgelsens uafhængighed, er det besluttet, at Borgerrådgiveren skal stå for Undersøgelsen. Rammen for Undersøgelsen er således Byrådets beslutning af 26. februar 2024, som er vedlagt som Kontraktbilag 5.

Byrådets beslutning danner sammen med den foreløbige procesplan for Borgerrådgiverens undersøgelse af Nordic Waste-forløbet, jf. Kontraktbilag 7, rammen for Undersøgelsen.

2 Formål
Formålet med Undersøgelsen er at afdække, om direktionen, forvaltningen i øvrigt, borgmesteren samt Byrådet har handlet kritisabelt i forbindelse med sagen om Nordic Waste A/S. Formålet er derudover, at eventuelle fejl eller mangler afdækket af Undersøgelsen kan undgås i sagsbehandlingen af lignende sager.

Byrådet har i deres beslutning ønsket, at det blandt andet undersøges, hvorvidt forløbet er håndteret hensigtsmæssigt både af borgmester, Byråd, direktionen og forvaltningen. Det er i byrådsbeslutning af 26. august 2024 besluttet, at Undersøgelsen fokuseres på, hvorvidt gældende ret er overholdt, og om sagsbehandlingen har haft den faglige kvalitet, der kan forventes.

3 Undersøgelsens omfang
For at sikre, at der foretages en tilbundsgående Undersøgelse af forløbet, vil Undersøger få til opgave at undersøge selve grundlaget for Randers Kommunes udstedelser af miljøgodkendelser til Nordic Waste. Det er ikke muligt at afgrænse Undersøgelsen rent tidsmæssigt bagudrettet. Dog er

den første miljøgodkendelse udstedt af Randers Kommune til Nordic Waste dateret den 31. august 2018 på baggrund af Region Midtjyllands dispensation fra jordforureningslovens § 52, stk. 1 af samme dato. I henhold til byrådsbeslutningen, jf. Kontraktbilag 1, vil forløbet skulle undersøges frem til den 26. februar 2024.

Undersøgelsen skal skelne mellem tiden før og efter den 19. december 2023, hvor Nordic Waste A/S forlod opgaven med at få jordskredet under kontrol, forstået således, at Randers Kommune efter den 19. december 2023 havde ansvaret for forløbet alene, jf. Kontraktbilag 1.

Det er et krav, at Undersøgelsen foretages uafhængigt af forvaltningen. Forvaltningen har dog efter anmodning forelagt deres besvarelse af, hvilke spørgsmål, som de mener allerede at have besvaret, jf. Kontraktbilag 9 – Forvaltningens svar. Undersøger vil få til opgave at undersøge besvarelserne og sikre, at redegørelserne er fyldestgørende og retvisende i forhold til Byrådets krav om en tilbundsgående Undersøgelse.

Hvis Undersøger vurderer, at der skal foretages interviews til gennemførelse af Undersøgelsen, er personkredsen hos Randers Kommune som udgangspunkt afgrænset til Borgmester, kommunaldirektør og Direktøren for Udvikling, Teknik og Miljø. Vurderer Undersøger, at der skal foretages interviews af øvrige ledende medarbejdere, henvises til skaleringsbestemmelsen i Kontraktens punkt 2.4.

4 Udvidelse af Undersøgelsens omfang

Hvis Undersøger identificerer et behov for at foretage en hensigtsmæssighedsvurdering, der ikke kan rummes inden for det faste honorar, forpligtes Undersøger til at orientere Ordregiver. En iværksættelse af sådanne hensigtsmæssighedsvurderinger, der fordrer en merbetaling, kan således alene ske efter Kundens godkendelse, jf. kontraktens bestemmelser herom.

Dette gælder ligeledes, hvis Undersøger identificerer behov for at udvide Undersøgelsen med henblik på at opfylde kravet om en tilbundsgående undersøgelse af Nordic Waste-forløbet.

Der henvises til kontraktens bestemmelser om skalering af Undersøgelsens omfang.

5 Produkt og formidling

Ved deadline for Undersøgelsen den 31. maj 2025, skal resultat af Undersøgelsen være udmøntet i en rapport. Da Ordregiver forventer, at Undersøgelsen har en juridisk tyngde, vil der som en del af rapporten, skulle udarbejdes en kort, skriftlig sammenfatning af resultatet, som gør konklusionerne umiddelbart tilgængelige.

Derudover skal al korrespondance mellem Undersøger og Randers Kommunes Borgerrådgiver og andre involverede aktører i forbindelse med Undersøgelsen være afrapporteret til Ordregiver og foreligge i én samlet fil.

Der henvises i øvrigt til Kontraktbilag 1:

"Al korrespondance, herunder også mundtlig dialog, med den eller de eksterne aktører, der skal foretage undersøgelsen, skal der gøres fyldestgørende notat om."

Ordregiver offentliggør rapporten og det er et krav, at Undersøger stiller sig til rådighed for en præsentation af konklusionerne for Byrådet. Dette er en del af det faste honorar.

Derudover forventer Ordregiver, at Undersøger står til rådighed for eventuel offentlig formidling, pressemøde mv., som kan afregnes efter medgået tid.

6 Tidsplan

Undersøgelsen forventes at starte op snarest muligt efter indgået kontrakt. Af hensyn til Undersøgelsens afslutning inden for rimelig tid, er det et krav, at Undersøgelsen afleveres senest den 31. maj 2025.

Undersøger skal under tidsplanen tage højde for løbende kontakt med Borgerrådgiveren og månedlige møder med den Politiske Følgegruppe. Formålet med inddragelse ved løbende kontakt og månedlige møder er at sikre fremdrift i gennemførelse af Undersøgelsen, og således ikke at involvere Borgerrådgiver eller Følgegruppe i delkonklusioner.

7 Ordregivers organisering

Med henvisning til udbudsbetingelsernes afsnit 1.5.1, vil Ordregivers interne organisering bestå af Borgerrådgiveren, Den Politiske Følgegruppe samt Byrådet.

Al kommunikation mellem Undersøger og Ordregiver, herunder indhentelse af materiale og oplysninger til Undersøgelsen, vil foregå via Borgerrådgiveren.

Undersøgers anmodning om udlevering af materiale m.m. vil blive imødekommet snarest muligt. Borgerrådgiveren stiller sig til rådighed ved anmodninger og henvendelser fra Undersøger, og disse vil blive prioriteret. Tilgængeligheden består udelukkende i hjælp til at fremskaffe det efterspurgte materiale og ikke til intern projektledelse.

Undersøger får tillige adgang til følgende af Randers Kommunes it-sysmeter: ESDH-systemet SB-sys, miljøstyringssystemet GeoEnviron, der har data om alle aktive virksomheder i Randers Kommune. Videre får Under-

søger adgang til Outlook og personalesystemer i forhold til f.eks. kørselsregnskab m.v. således, at Undersøger har adgang til det relevante materiale samt mulighed for at verificere oplysningerne. Borgerrådgiveren vil give en indføring i brug af systemerne og yde bistand til at fremsøge oplysninger.

7.1 Beslutningsprocesser i forbindelse med Undersøgelsen
Det er alene Randers Byråd, der har kompetence til at træffe beslutninger om Undersøgelsen, jf. Kontraktbilag 1.

Identificerer Undersøger et behov for, at Undersøgelsen skaleres op, skal Undersøger viderebringe dette til Borgerrådgiveren, som vil forelægge det til beslutning hos Randers Byråd snarest muligt."

2.3 Udvidelse af undersøgelsens ramme den 24. februar 2025

Den 24. februar 2025 godkendte Randers Byråd en udvidelse af undersøgelsens ramme efter indstilling fra den undersøgende advokat.

Formålet med udvidelsen var at skabe tilstrækkelige rammer for frembringelse af et dækkende vidensgrundlag for den tilbundsgående og uvildige undersøgelse.

Dette indebar:

1. et større antal af relevante sager og sagsakter,
2. en fysisk besigtigelse,
3. udvidelse af kredsen af interviewpersoner samt
4. mulighed for at give anbefalinger.

Der blev efter den indledende fase identificeret 896 relevante sager med dertilhørende materiale, hvilket var væsentligt højere end først identificeret i udbuds- og kontraktindgåelsesfasen. Dette skulle medtages i kommissoriet, for at den undersøgende advokat fik mulighed for at komme til bunds i undersøgelsen.

Den fysiske besigtigelse skulle give den nødvendige kontekst og bedre forståelse for fakta fra sagsakterne, herunder for at afdække undersøgelsens miljøfaglige del.

Udvidelse af kredsen af interviewpersoner skulle sikre en fuldstændig og grundig undersøgelse af sagens faktum. Navnlig muligheden for at interviewe sagsbehandlere og fagpersoner, der havde været involveret i sagen, styrkede beskrivelsen af faktum og var med til at afklare tvetydigheder og usikkerheder om hændelsesforløbet.

Anbefalingerne skulle give handlingsorienterede råd til, hvordan Randers Kommune og andre myndigheder kunne tage ved lære af sagen.

2.4 Præcisering af kommissorium den 28. april 2025

Den 28. april 2025 var følgende indstillet til Randes Byråd:

"Borgerrådgiveren indstiller til byrådet,

1. at Randers Byråd godkender en forlængelse af fristen for undersøgelsens afslutning til den 18. juni 2025

2. at kommissoriet for undersøgelsen præciseres, så det er tydeligt fremgår, at det også omfatter en vurdering af Randers Kommunes samspil med Favrskov Kommune, Region Midtjylland og Miljøstyrelsen i Nordic Waste forløbet, samt en vurdering af deres kompetenceområder og ageren i forhold hertil på deres respektive ansvarsområder som myndighed."

Formålet med dette var at sikre tilstrækkelig tid til at udarbejde den tilbundsgående undersøgelse under hensyntagen til den tidligere udvidelse af undersøgelsen, samt at sikre, at der var det tilstrækkelig klart, at Randers Kommunes ansvar skulle vurderes i samspil med de andre aktører, der har indgået i Nordic Waste-forløbet.

Indstillingen blev vedtaget.

Kommissoriet blev således præciseret, sådan at det var klart, at det uomgængeligt indeholdt en vurdering af Randers Kommunes samspil med Favrskov Kommune, Region Midtjylland og Miljøstyrelsen under sagsforløbet samt en vurdering af deres kompetenceområder og ageren i forhold hertil på deres respektive myndighedsområder.

De forskellige aktørers handlinger og undladelser har betydning for de andre aktører, hvorfor Randers Kommunes handlinger hænger nøje sammen de øvrige aktørers handlinger.

Til illustration af denne metodiske udfordring med adskillelse af vurderingerne og det uomgængelige behov for at inddrage andre kan for eksempel nævnes:

- Randers Kommunes håndtering af et muligt påbud for overtrædelse af et vilkår i en godkendelse vil forudsætte, at virksomheden overtræder vilkåret i første omgang og påvirkes af, hvilke oplysninger virksomheden afgiver til kommunen.

- Randers Kommunes afgørelse om miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til modtagelse af lettere forurenet jord i en lergrav forudsætter en afgørelse om dispensation fra regionen som myndighed efter jordforureningslovens § 52. Dispensationen, og dermed regionens handlinger og undladelser i forbindelse hermed, spiller således en rolle i vurderingen af Randers Kommunes håndtering af sagen.

- Randers Kommunes afgørelser om miljøskade efter miljøskadeloven involverer efter loven høring af Miljøstyrelsen og eventuel overladelse af ansvar til styrelsen. Det samme gør sig gældende ved indgåelse af en aftale mellem par-

terne om udførelse og håndtering af afværgeforanstaltninger, hvor en vurdering af aftalen vil angå begge parter. Miljøstyrelsens handlinger og undladelser er således væsentlige for at kunne vurdere Randers Kommunes ageren.

- Den geografiske udstrækning af Nordic Waste A/S' og DSH Recycling A/S' aktiviteter hen over kommunegrænsen til Favrskov Kommune vil i sagens natur involvere Favrskov Kommune som den stedligt kompetente myndighed.

På grund af involvering af andre aktører vil den undersøgende advokat i forbindelse med vurderingen af Randers Kommunes handlinger, undladelser og ansvar derfor uvægerligt også blive nødt til at påpege fejl og forsømmelser i forhold til de andre involverede aktører. Dette navnlig, hvor disse måtte have en betydning for vurderingen af Randers Kommunes ansvar.

Det vil dog alene være i forhold til Randers Kommune, at der eventuelt vil blive udtalt kritik.

2.5 Vedtagelse af forlængelse og tillægsundersøgelse den 24. juni 2025

Den 12. juni 2025 indstillede den undersøgende advokat til Randers Kommune, at fristen for afslutning af undersøgelsen af Nordic Waste-forløbet udsættes til ultimo august. Indstillingen blev forelagt byrådet den 24. juni 2025.

Om baggrunden herfor fremgik det af sagsfremstillingen, at:

> *"Baggrunden herfor er, at Elmann kan konstatere, at høringsprocessen har udviklet sig i en sådan grad, at Elmann efter de advokatetiske regler er forpligtet til at give en længere høringsfrist. Dette skal sikre, at de berørte aktører kan varetage deres interesser på rimelig vis, hvilket er en forudsætning for, at den tilbundsgående undersøgelse af sagen indeholder de rigtige konklusioner.*
>
> *Det er i den afsluttende proces blevet tydeligt, at resultatet af undersøgelsen kan få stor betydning for de involverede aktører i øvrige verserende sager, og dermed i sidste ende også for Randers Kommune. Det afspejles i høringssvarene i forhold til de foreløbige konklusioner i undersøgelsen, hvor flere af de involverede aktører har fremsendt anmodning om længere tid til at afgive svar og anmodning om yderligere materiale.*
>
> *Set i lyset af undersøgelsens foreløbige konklusioner og den efterfølgende betydning heraf for Randers Kommune, så er det Elmanns vurdering, at det vil skade undersøgelsens konklusioner og dermed Randers Kommunes efterfølgende handlemuligheder, hvis ikke der gives en yderligere realistisk høringsfrist for de øvrige involverede frem til den 13. august. Konsekvensen heraf er, at undersøgelsen så først kan afleveres ultimo august 2025.*

Godkender byrådet indstillingen, vil borgerrådgiveren gå videre med den praktiske tilrettelæggelse i forbindelse med afslutningen af undersøgelsen."

Byrådet godkendte indstillingen den 24. juni 2025.

Randers Kommune oplyste senere, at aflevering med afrapportering ville være passende den 1. september 2025.

Den 12. juni 2025 indstillede den undersøgende advokat også til Randers Kommune, at der blev iværksat en supplerende undersøgelse, der skal afdække, om der er tilført jord til jordtippen i strid med godkendelsen.

Om baggrunden herfor fremgik det af sagsfremstillingen, at:

"Elmann har i forbindelse med gennemførslen af Nordic Waste undersøgelsen modtaget en henvendelse fra en centralt placeret kilde i affaldsbranchen. Kilden har, mod et løfte om anonymitet, givet konkrete oplysninger, der underbygger, at Nordic Waste modtog "stærkt" forurenet materiale i ressourcecentret i et større omfang end der var kapacitet til at behandle. Samtidig er det i undersøgelsen blevet oplyst, at der kun i begrænset omgang i efteråret 2023 blev kørt jord væk fra virksomheden. Det rejser den mistanke, at ressourcecentret er blevet brugt som en indgang til at placere materiale i jordtippen, der er mere forurenet end kategorien lettere forurenet jord.

Elmann har vurderet den nævnte kildes og oplysningernes troværdighed og har vurderet, at disse ikke kan afvises som grundløse.

Det er således Elmanns indstilling, at Randers Kommunes byråd vedtager iværksættelse af en supplerende undersøgelse, der skal afdække om der er tilført jord til jordtippen i strid med godkendelsen med henblik på eventuel lovliggørelse.

Denne undersøgelse skal inddrage fakta fra afsenderkommuner i form af aktindsigt i anvisninger af forurenet jord til Nordic Waste, f.eks. gennem Jordweb-systemet.

Formålet med undersøgelsen er at skabe et overblik over, hvor meget jord, der er mere forurenet end lettere forurenet jord, der er tilgået Nordic Wastes ressourcecenter. Det skal ske for at kvalificere, om ressourcecentret har været brugt til at modtage mere jord end det faktisk kunne forarbejde, hvorved for forurenet jord reelt er blevet fyldt i jordtippen.

Elmann har ligeledes anmodet om, at fristen for afslutningen af Nordic Waste undersøgelsen udsættes. Den endelige afrapportering vedrørende den supplerende undersøgelse skal afvente høringsfasens afslutning, og

det tilstræbes, at den supplerende undersøgelse gennemføres i juli og august med henblik på en samlet afrapportering i sidste uge af august.

(…)"

Byrådet godkendte indstillingen den 24. juni 2025.

Tillægsundersøgelsen er under udarbejdelse og afleveres særskilt efterfølgende, forventeligt på skriftligt grundlag.

3. Organisation

Randers Kommunes forvaltning er organiseret ud fra nedenstående organisationsdiagrammer. Relevante forvaltningsorganer er markeret med rødt omrids.

I 2020 var organisationsdiagrammet organiseret således:

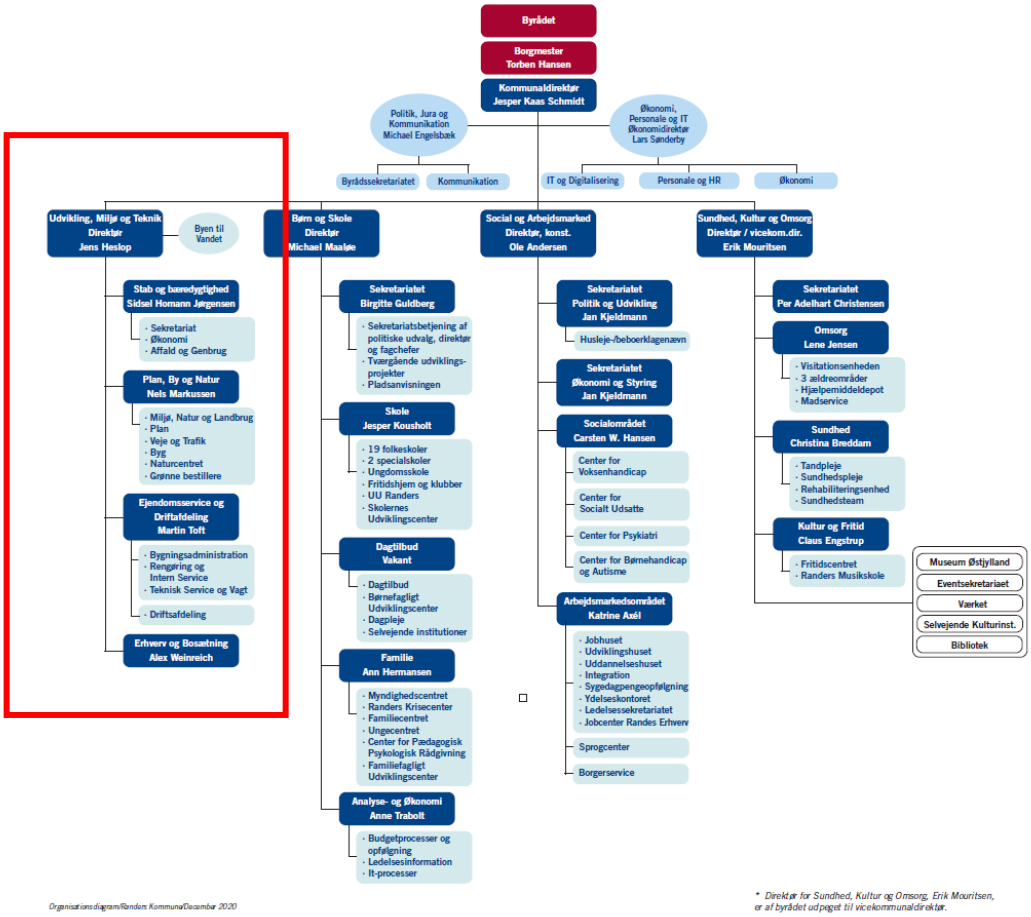

I 2024 var organisationsdiagrammet organiseret således:

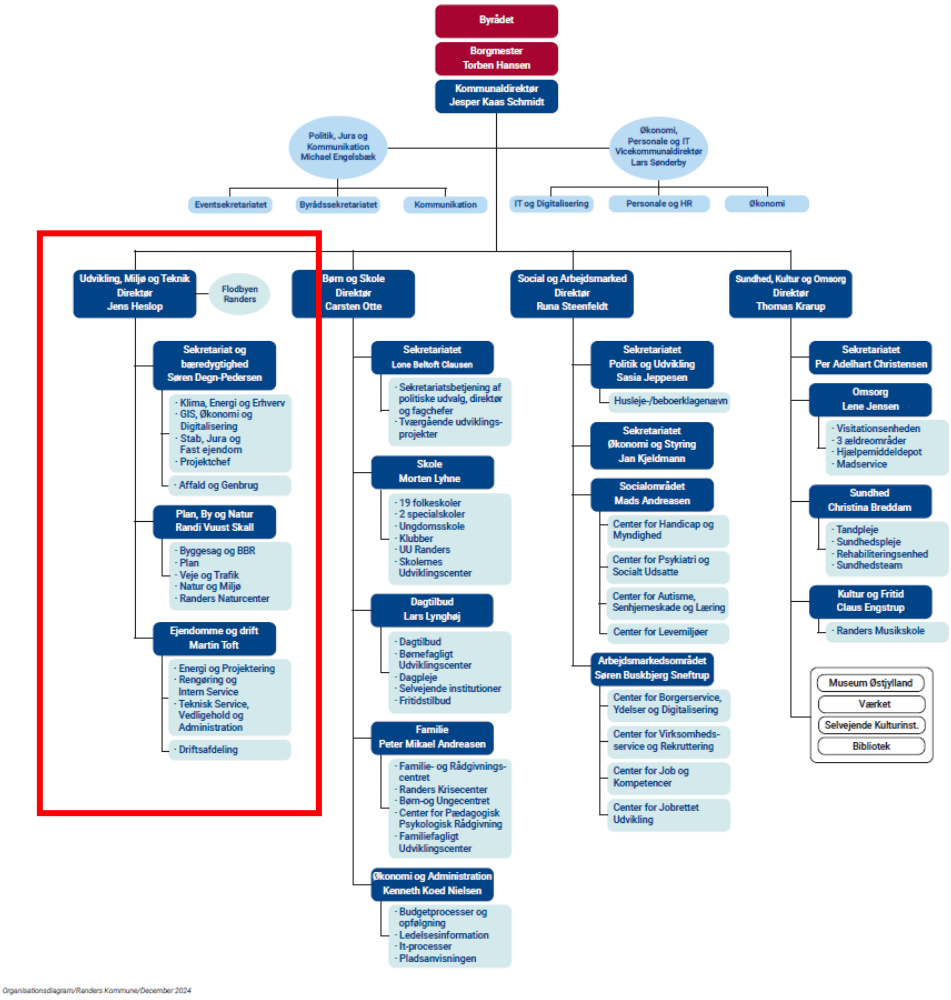

Organisationsdiagram/Randers Kommune/December 2024

4. Tilrettelæggelse og gennemførelse

Advokatundersøgelsen er tilrettelagt som en undersøgelse baseret på skriftligt materiale, oplysninger tilsendt til en dedikeret mailadresse, en fysisk besigtigelse og interviews med relevante interviewpersoner.

Det skriftlige materiale er blevet leveret dels direkte af Randers Kommune, og dels ved at den undersøgende advokat har haft adgang til sager vedrørende Nordic Waste A/S i Randers Kommunes sagsbehandlingssystem SBSYS. Der har været adgang til 896 sager med dertilhørende dokumenter.

Rapporten er udarbejdet af advokat Henrik Græsdal med bistand fra Elmann Advokatpartnerselskabs afdeling for Offentlig Virksomhed og Forvaltnings medarbejdere samt to underleverandører.

Afdelingen for Offentlig Virksomhed og Forvaltning har bestået af:

- Partner, advokat Henrik Græsdal
- Erhvervsjuridisk rådgiver Johannes Baad Michelsen
- Advokatfuldmægtig Amalie Toft Hansen
- Advokatfuldmægtig Sille Willer Hauskjold Christensen
- BA.jur. Liam Grell Siebeneicher
- BA.jur. Lucas Skafte Ehlers
- Stud.jur. Camille Lindegaard Carlsen

Underleverandørerne har været:

- Trap, Rose & Ekblad, Rådgivende Ingeniører og Biologer ApS ved Niels Trap og Maria Ekblad
- Professor i forvaltningsret Michael Gøtze

Advokatundersøgelsen er gennemført som en uvildig advokatundersøgelse i overensstemmelse med Advokatsamfundets regler og vejledning herom.

Det er indledningsvis vigtigt at understrege, at denne undersøgelse **ikke** er udtryk for en endelig afgørelse eller en dom i juridisk forstand.

Det skal bemærkes, at der sideløbende med nærværende advokatundersøgelse har pågået en række parallelle undersøgelser om "Nordic Waste-sagen", herunder af politiet m.v. Det betyder, at en række aspekter af sagerne, herunder om placering af ansvar mellem flere aktører, er så faktuelt og juridisk komplekse, at de rettelig henhører under domstolene.

Nærværende er således en undersøgelse foretaget af en af kommunen udpeget uvildig advokat, Henrik Græsdal, med bistand fra afdelingens medarbejdere samt underleverandører.

Ved uvildig forstås, at der har været armslængde mellem opdragsgiver og den undersøgende advokat, ligesom det har betydning for en række processuelle forhold, jf. Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser fra september 2022.

Undersøgelsen og dens konklusioner er udarbejdet på advokat Henrik Græsdals ære og samvittighed **uden** indblanding fra Randers Kommune eller andre aktører.

Undersøgelsens konklusioner er fremlagt for Randers Byråd. Konklusionerne m.v. er beskrevet i nærværende rapport, hvilket er suppleret med en mundtlig afrapportering for byrådet.

Der er ikke vedlagt interviewreferater til rapporten, idet centrale oplysninger herfra dog er gengivet i rapporten.

4.1 Arbejdsproces

Arbejdet med undersøgelsen og udarbejdelse af rapporten har bestået af en proces indeholdende:

- Analyse af relevant faktum fra opdragsgiveren og andre
- Indhentelse og analyse af faktum fra sagsbehandlingssystemet SBSYS (896 selvstændige sager)
- Analyse af materiale modtaget fra borgere m.fl. pr. e-mail
- Besigtigelse den 28. februar 2025
- Gennemførelse af 16 interviews med 20 personer
- Løbende rapportering til Randers Kommunes politiske følgegruppe
- Høring af involverede og berørte
- Vurdering af materiale og oplysninger i relation til gældende ret med afsæt i de spørgsmål kommissoriet angiver

Fristen for aflevering af nærværende rapport var oprindeligt den 31. maj 2025. Fristen for aflevering blev dog den 28. april fastsat til 18. juni 2025. Afleveringsfristen blev den 24. juni 2025 ændret til ultimo august. Randers Kommune oplyste senere, at aflevering med afrapportering ville være passende den 1. september 2025.

Der har været, og der er fortsat, mange parallelle og relaterede undersøgelser af sagen, ligesom der er flere involverede myndigheder. Der har ikke været inddraget andre undersøgere i forbindelse med nærværende advokatundersøgelse.

Det skriftlige materiale har været stillet til rådighed gennem adgang til SBSYS, ligesom Randers Kommune har offentliggjort en række dokumenter på sin hjemmeside. Det har den konsekvens, at materialet kan være journaliseret forskelligt, alt efter hvilken medarbejder, der har forestået sagsbehandlingen, ligesom visse dokumenter alene har været journaliseret i udkastform. Det kan derfor ikke udelukkes, at der findes sagsakter, der ikke er kommet til den undersøgende advokats kundskab, eller at nogle sagsakter senere er blevet ændret.

Det er dog den undersøgende advokats opfattelse, at alle centrale akter i Randers Kommune af betydning for jordskredet m.v. er tilvejebragt og har indgået i nærværende undersøgelse. Det understøttes af, at alle har haft mulighed for at kontakte den undersøgende advokat med oplysninger og akter, ligesom interviewpersonernes udtalelser har indgået i sagsoplysningen.

I forhold til gennemgang af sagens afgørelser, navnlig godkendelser, har den undersøgende advokat primært fokuseret på afgørelser, der kunne have betydning for jordskredet, dvs. afgørelser, der er truffet inden den 19. december 2023.

Den undersøgende advokat har desuden indhentet oplysninger fra Region Midtjylland og Favrskov Kommune samt fra Miljøstyrelsen. Dertil kommer oplysninger tilvejebragt fra andre aktører/rådgivere m.v.

Den undersøgende advokat har yderligere modtaget en række henvendelser om sagen til en dedikeret mailboks. Disse er gennemgået, og de for undersøgelsen relevante oplysninger er indarbejdet i beskrivelsen af faktum i nærværende rapport.

Den undersøgende advokats team har desuden i forbindelse med undersøgelsen modtaget en anonym henvendelse, der har ført til et forslag om en tillægsundersøgelse. Se nærmere herom under punkt 9.5.5.3.

Den undersøgende advokat har håndteret personoplysninger efter Elmanns databeskyttelsespolitik samt efter databeskyttelseslovningen.

Nærværende rapport har søgt at undgå personnavne, hvor det var muligt. Det betyder, at der i forhold til medarbejderniveau ikke oplyses personnavne. I forhold til chefniveau i Randers Kommune, herunder direktører og borgmester, hvor det ikke var meningsfuldt at foretage anonymisering, står disse med nævns nævnelse.

Den undersøgende advokat har gennemført interviews med det formål at klarlægge alle relevante faktuelle forhold vedrørende Nordic Waste-forløbet, herunder hændelsen med jordskredet, i forhold til aktører på myndighedsniveau og virksomhedsniveau, men ikke på individniveau. Rapporten tager dermed ikke stilling til spørgsmål om enkeltpersoners adfærd.

Processen med afdækning af de faktuelle forhold har været en dynamisk proces, hvor der først efter det sidste interview var fuld klarhed over sagens faktum. Det betyder, at der først i forbindelse med høringen har været et rimeligt overblik over sagens faktiske omstændigheder.

4.2 Nærmere om interview- og høringsproces

4.2.1 Interviewproces

Der blev i foråret 2025 gennemført i alt 16 interviews efter de retningslinjer, der følger af Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser. Oplysninger om rammer og regler for interviewprocessen, herunder muligheden for at deltage med bisidder, blev sendt til interviewpersonen forud for interviewet. Interviewpersonen fik desuden forinden interviewet kopier af relevante dokumenter på et lukket drev.

Efter hvert enkelt interview blev der udarbejdet et referat, som blev tilsendt til hver interviewperson, sådan at denne fik mulighed for at gennemgå, kommentere og korrigere. Når interviewpersonen kunne tiltræde indholdet i referatet, blev denne bedt om at underskrive og fremsende referatet som endeligt.

Før påbegyndelsen af det enkelte interview blev interviewpersonen gjort bekendt med, at interviewet ikke ville få karakter af en afhøring under vidneansvar, og at inter-

viewpersonen derfor kunne undlade at give oplysninger i tilfælde, hvor interviewpersonen med føje ville kunne antage, at oplysningerne ville kunne udsætte pågældende for et strafferetligt og/eller disciplinært ansvar, jf. principperne om selvinkriminering i § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

Hertil kommer, at alle interviewede, der ikke er ansatte i Randers Kommune, fik oplyst, at deltagelse i interviewet var frivilligt, samt at alle interviewede frit kunne ændre deres referat og når som helst kunne trække deres samtykke til deltagelse tilbage.

4.2.2 Høringsproces

Forinden færdiggørelse af nærværende rapport har relevante dele af det foreløbige faktum, juridiske grundlag og vurderinger været sendt i høring hos relevante personer og myndigheder.

I nogle tilfælde er der sket høring, fordi der er tale om vurderinger, der vurderes at kunne være til ugunst for den berørte. I andre tilfælde er høring alene sket ud fra et forsigtighedsprincip.

Høring er sket med henblik på at kvalitetssikre sagens oplysninger og det faktiske grundlag.

Følgende er blevet hørt over relevante dele af faktum, det juridiske grundlag og vurderinger:

- Randers Kommune
- Region Midtjylland
- Favrskov Kommune
- Miljøstyrelsen
- Virksomhederne Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S

Forinden færdiggørelse af den endelige rapport gennemgik den undersøgende advokat høringssvarene, der således har indgået i udarbejdelsen og tilpasningen af den endelige rapport. I visse tilfælde refereres indhold af høringssvarene i rapporten.

For så vidt angår selve høringsprocessen, blev der fra den 14. maj 2025 og frem fremsendt høringsbreve indeholdende det identificerede relevante faktum samt vurderinger. De hørte modtog kun det, der angik dem selv eller deres ansvarsområder.

Under høringsprocessen modtog den undersøgende advokat indsigelser angående den fastsatte frist for indlevering af høringssvar, herunder at der ikke havde været tilstrækkelig tid til at gennemgå det fremsendte materiale og komme med bemærkninger hertil.

På den baggrund indstillede den undersøgende advokat til Randers Kommune, at høringsfristen skulle forlænges. Randers Kommune godkendte indstillingen.

Fra den 20. juni 2025 fremsendte den undersøgende advokat således supplerende høringsbreve og meddelte i den forbindelse en forlængelse af fristen for indlevering af høringssvar til den 13. august 2025.

4.2.3 Region Midtjylland

Det skal i forbindelse med interview af Region Midtjylland nævnes, at et udkast til referat af interviewet blev fremsendt den 22. april 2025 med en uges frist til at fremkomme med rettelser og bemærkninger. Denne frist blev på baggrund af et ønske fra Region Midtjylland forlænget til den 15. maj 2025.

Region Midtjylland sendte rettelser og bemærkninger til referatet om eftermiddagen den 15. maj 2025.

Fristen for svar på høringsbrev fremsendt til Region Midtjylland den 15. maj, blev fastsat til den 30. maj 2025.

Region Midtjylland meddelte allerede den 21. maj, at de ønskede en længere frist. Den undersøgende advokat meddelte herefter frist til den 4. juni, dvs. samlet set knapt 3 uger.

Region Midtjylland fremhævede endvidere i mail af 21. maj, at interviewet med regionen blev gennemført den 26. marts 2025, dvs. før kommissoriet ved Byrådsbeslutning af den 28. april 2025 blev præciseret således:

> *"at kommissoriet for undersøgelsen præciseres, så det er tydeligt fremgår, at det også omfatter en vurdering af Randers Kommunes samspil med Favrskov Kommune, Region Midtjylland og Miljøstyrelsen i Nordic Waste forløbet, samt en vurdering af deres kompetenceområder og ageren i forhold hertil på deres respektive ansvarsområdet som myndighed"*

Region Midtjylland var af den opfattelse, at udvidelsen af kommissoriet ændrede forudsætningerne for det gennemførte interview.

Som svar herpå sendte den undersøgende advokat samme dag et svar på e-mail, hvor det igen blev understreget, at afgivelse af interviewet og referat var frivilligt, hvorfor det var op til regionen, om regionen ønskede at bidrage med interview og referat.

Den 23. maj 2025 meddelte Region Midtjylland, at høringsfristen fortsat var for kort. Samme dag svarede den undersøgende advokat, at der kunne gives en frist til den 12. juni 2025. Såfremt regionen ikke kunne imødekomme denne frist, anmodede den un-dersøgende advokat om, at det blev oplyst, hvornår et høringssvar i så fald kunne forventes at foreligge.

I mailen af 23. maj 2025 tilkendegav Region Midtjylland endvidere, at regionen ikke havde indvendinger mod, at interview og referat heraf blev anvendt og gengivet i den endelige rapport.

Eftersom deltagelse i interview var frivilligt, samt at alle interviewede frit kunne ændre sit referat eller trække samtykke til deltagelse tilbage, og fordi der kom indvendinger mod processen for interviewet, har den undersøgende advokat dog ud fra et forsigtighedsprincip alene valgt at anvende det skriftlige materiale i sagen. Den undersøgende advokat har derved valgt at se bort fra interviewet med regionen i undersøgelsen.

Den 26. maj 2025 meddelte Region Midtjylland, at regionen ikke ville binde sig til et bestemt tidspunkt for aflevering af høringssvar.

På den baggrund gav den undersøgende advokat ved e-mail af 27. maj 2025 en frist til den 12. juni 2025.

Grundet indsigelser i høringsprocessen fra forskellige aktører, indstillede den undersøgende advokat efterfølgende til Randers Kommune, at høringsfristen blev forlænget. Indstillingen blev godkendt og Region Midtjylland fik den 20. juni 2025 fremsendt yderligere høringsmateriale. Der blev fastsat frist for høringssvar til den 13. august 2025.

Den 13. august 2025 fremsendte Region Midtjyllands advokat et høringssvar til den undersøgende advokat. Høringssvaret er blevet gennemgået og indgår som grundlag for den endelige rapport.

4.2.4 Favrskov Kommune

I forhold til Favrskov Kommune blev der den 14. maj 2025 sendt et høringsbrev med frist for svar den 30. maj 2025. Favrskov Kommune fremsendte høringssvar den 30. maj 2025, hvori det var anført, at fristen har været kort.

I brev af 30. maj 2025 fremhævede Favrskov Kommune endvidere, at interviewet blev gennemført den 3. april 2025, dvs. før kommissoriet ved Byrådsbeslutning blev præciseret den 28. april 2025.

Dertil bemærkes, at den undersøgende advokat den 2. maj 2025 redegjorde for baggrund for præcisering af kommissoriet over for Favrskov Kommune. Favrskov Kommune var således bekendt med præciseringen af kommissoriet inden endelig godkendelse af referat af interviewet.

Ved e-mail af 2. juni 2025 fra den undersøgende advokat blev der til Favrskov Kommune givet en fornyet frist for afgivelse af eventuelt yderligere høringssvar til den 9. juni 2025. Den 3. juni 2025 blev der sendt en rapport fra GEUS vedrørende årsagen til jordskredet til eventuelle særskilte bemærkninger.

I e-mailen af 2. juni 2025 fremhævede den undersøgende advokat igen, at Favrskov Kommunes deltagelse i undersøgelsen var frivillig, og at kommunen når som helst

havde mulighed for at trække interview og referat heraf tilbage. Favrskov Kommune blev anmodet om at tage stilling hertil senest den 6. juni 2025.

Den 6. juni 2025 meddelte Favrskov Kommune, at kommunen ikke ønskede at trække referatet tilbage. Favrskov Kommune havde dog forsat indvendinger mod processen, og oplyste, at fristen for afgivelse af svar til den 9. juni 2025 var utilstrækkelig.

Den 6. juni 2025 meddelte den undersøgende advokat, at eftersom deltagelse i interview er frivilligt, samt at alle interviewede frit kunne ændre sit referat eller trække samtykke til deltagelse tilbage, og idet der var kommet indvendinger mod processen for interviewet, så ville den undersøgende advokat ud fra et forsigtighedsprincip alene anvende det skriftlige materiale i sagen. Den undersøgende advokat har derved valgt at se bort fra interviewet med kommunen i undersøgelsen.

Favrskov Kommune fik endvidere forlænget fristen til den 13. juni 2025 kl. 12:00 til at give høringssvar vedrørende få centrale faktuelle forhold, herunder om den ulovlig jordtip var beliggende helt eller delvist i Favrskov Kommune, om Favrskov Kommune i så fald er den stedligt kompetente myndighed efter miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven for ulovlige forhold i Favrskov Kommune og om beskrivelsen af årsagen til jordskredet i GEUS rapport 2024/12, side 14 og 20 ff., gav Favrskov Kommune anledning til bemærkninger.

Den 13. juni 2025 meddelte Favrskov Kommune, at fristforlængelsen ikke havde været tilstrækkelig for kommunen.

Den 13. juni 2025 orienterede den undersøgende advokat Favrskov Kommune om, at den undersøgende advokat på baggrund af indsigelser vedrørende høringsprocessens varighed havde indstillet til Randers Kommune, at høringsfristen skulle forlænges til den 13. august 2025.

I forlængelse af orienteringen anmodede den undersøgende advokat Favrskov Kommune om aktindsigt i kommunens politianmeldelse af Nordic Waste A/S og/eller DSH Recycling A/S. Den undersøgende advokat bad Favrskov Kommune om at bekræfte indgivelse af politianmeldelsen i det tilfælde, at kommunen ville afslå aktindsigtsanmodningen.

Ved brev af 20. juni 2025 meddelte den undersøgende advokat, at Randers Kommune havde godkendt indstillingen om forlængelse af høringsfristen, og at fristen for indlevering af bemærkninger herefter var udsat til den 13. august 2025. Den undersøgende advokat fremsendte i tillæg hertil supplerende høringsmateriale til Favrskov Kommune.

Ved afgørelse af 23. juni 2025 meddelte Favrskov Kommune afslag på anmodning om aktindsigt i politianmeldelsen. Til afgørelsen vedlagde Favrskov Kommune en pressemeddelelse dateret den 11. april 2024, hvoraf blandt andet fremgik, at Favrskov Kommune ved en besigtigelse af området havde konstateret, at Nordic Waste A/S havde overtrådt miljøbeskyttelsesloven ved at overskride kommunegrænsen, og at kommunen derfor havde politianmeldt Nordic Waste A/S.

Den 24. juni 2025 anmodede den undersøgende advokat Favrskov Kommune om at be- eller afkræfte en række oplysninger vedrørende politianmeldelsen, som Favrskov Kommunes borgmester var citeret for i en artikel bragt af TV2 Østjylland den 17. april 2024. Favrskov Kommunes borgmester var citeret for at udtale, at virksomheden havde læsset jord svarende til tre-fire fodboldbaner af i Favrskov Kommune uden tilladelse.

Ved brev af 22. juli 2025 afviste Favrskov Kommune at kommentere yderligere på politianmeldelsen.

Den 12. august 2025 fremkom Favrskov Kommune med supplerende bemærkninger til advokatundersøgelsens faktiske og retlige grundlag. Høringssvaret er blevet gennemgået og indgår som grundlag for den endelige rapport.

4.2.5 Miljøstyrelsen

I forhold til Miljøstyrelsen blev der den 14. maj 2025 sendt et høringsbrev med frist for svar den 30. maj 2025. Ved telefonsamtale af 28. maj 2025 blev fristen for Miljøstyrelsens høringssvar udsat til fredag den 6. juni 2025.

Den 6. juni 2025 afgav Miljøstyrelsen høringssvar i sagen. Høringssvaret er blevet gennemgået og har ført til justeringer i den endelige rapport.

4.2.6 Virksomhederne Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S

Ud fra et forsigtighedsprincip ønskede den undersøgende advokat at høre virksomhederne Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S.

Høringsprocessen blev imidlertid udfordret af, at virksomhederne er under konkursbehandling.

Derfor valgte den undersøgende advokat medio maj 2025 dels at forsøge at kontakte virksomhederne i form af tidligere ledelsesrepræsentanter, på hvem den undersøgende advokat lå inde med kontaktoplysninger på, dels at kontakte kuratellerne i konkursboerne for at gennemføre en høring af virksomhederne om virksomhedernes forhold, enten direkte via kuratellerne eller gennem kontakt til relevante tidligere ledelsesmedlemmer.

Det skal for god ordens skyld understreges, at det alene er virksomhedernes forhold, der indgår i advokatundersøgelsen, der er forsøgt foretaget høring omkring. Undersøgelsen vedrører **ikke** individuelle ledelsesrepræsentanters forhold. Alle er blevet gjort opmærksomme på dette i forbindelse med de fremsendte høringsbreve samt i mailkorrespondance.

<u>Høringssvar 1</u>
Den 15. maj 2025 svarede et tidligere ledelsesmedlem for både Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S på den fremsendte e-mail fra den undersøgende advokat.

På baggrund af mailkorrespondance og telefonsamtale med ledelsesrepræsentanten blev der samme dag fremsendt høringsbrev til vedkommende indeholdende faktum og vurderinger med relation til Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S. Der blev givet en frist til den 30. maj 2025 for høringssvar.

Den 30. maj 2025 vendte ledelsesrepræsentantens advokat tilbage og afviste at afgive et egentligt høringssvar.

Ved e-mail af 2. juni 2025 til ledelsesrepræsentantens advokat meddelte den undersøgende advokat, at høringen alene angik virksomhedernes forhold og at høringen blev gennemført med det formål at give mulighed for at korrigere det faktum, som den undersøgende advokat agtede at lægge til grund i forbindelse med undersøgelsens konklusioner. Det blev endvidere understreget, at det var frivilligt at afgive høringssvar til brug for undersøgelsen. Endelig blev ledelsesrepræsentanten opfordret til at afgive høringssvar, idet der blev givet en fornyet frist til den 9. juni 2025 for at afgive høringssvar, og det samtidig blev oplyst, hvilket faktum/jus den undersøgende advokat særligt gerne ville have input til. Ved e-mail af 6. juni blev fristen forlænget til den 10. juni 2025.

Ledelsesrepræsentantens advokat vendte tilbage den 10. juni 2025 og oplyste, at det tidligere ledelsesmedlem var uenig i faktum og vurderinger vedrørende virksomhederne, men uden at kvalificere dette nærmere.

Ved fornyet mail af 25. juni 2025 blev fristen forlænget til den 13. august 2025 kl. 12:00, ligesom der blev givet adgang til en lang række centrale dokumenter samt alle for virksomhederne relevante dele af udkastet til rapport med såvel faktum som vurderinger. Ledelsesrepræsentantens advokat blev i høringsbrevene oplyst om muligheden for at få oplyst navne på de anonymiserede interviewpersoner, hvor sådanne måtte være nødvendige for at kunne afgive høringssvar.

Den 13. august blev der modtaget fornyet høringssvar fra ledelsesrepræsentantens advokat. Høringssvaret indeholdt bemærkninger om faktum og vurderinger af såvel generel som konkret karakter. Høringssvaret er blevet gennemgået og har ført til justeringer i den endelige rapport.

<u>Kuratellerne</u>
Den 22. maj 2025 svarede kuratellerne, at kuratellerne ikke ønskede at afgive høringssvar. Kuratellerne oplyste samtidig kontaktoplysninger på ledelsesmedlemmernes advokater i konkursboerne.

<u>Høringssvar 2</u>
Den 23. maj 2025 fik den undersøgende advokat via de udleverede kontaktoplysninger fra kuratellerne kontakt til endnu et tidligere ledelsesmedlems advokat.

Efter mailkorrespondance herom blev der den 26. maj 2025 fremsendt høringsbrev til advokaten med frist for høringssvar den 9. juni.

Ved e-mail af 4. juni 2025 til advokaten for ledelsesrepræsentanten meddelte den undersøgende advokat, hvilket faktum/jus den undersøgende advokat særligt gerne ville have input til.

Ved mail af 6. juni 2025 blev fristen forlænget til den 10. juni 2025.

Den 12. juni 2025 blev der fremsendt foreløbigt høringssvar fra ledelsesrepræsentantens advokater med en række indsigelser imod undersøgelsens metode og høringsproces, samt en generel, ukonkret indsigelse imod de foreløbige vurderinger.

Ved fornyet mail af 20. juni 2025 blev fristen forlænget til den 13. august 2025 kl. 12:00, ligesom der blev givet adgang til yderligere faktum og vurderinger, der angik andre aktører i samspil med virksomhederne.

Ved efterfølgende telefonsamtale meddelte ledelsesrepræsentantens advokat, at de ikke forventede at afgive høringssvar.

Der blev ikke modtaget fornyet høringssvar inden for den givne frist.

Ingen yderligere høringssvar
I forbindelse med fremsendelse af fornyede høringsbreve ultimo juni 2025, jf. ovenfor, blev de resterende ledelsesrepræsentanters advokater - som den undersøgende advokat havde fået kontaktoplysninger på via kuratellerne - også kontaktet via e-mail med tilbud om at få tilsendt det samme høringsmateriale på virksomhedernes vegne.

Ingen af disse ønskede at modtage materiale i høring på vegne af virksomhederne.

4.3 Identifikation af Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S

Danish Stevedore Holding A/S (pr. 16. juli 2021 registreret som DSH Recycling A/S) overtog med virkning fra 18. november 2016 lergraven på Gl. Århusvej 110, 8740 Randers SV (matr.nr. 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst, samt matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten) – herefter benævnt ”ejendommen”.

Den 14. januar 2020 godkendte Region Midtjylland i henhold til råstoflovens § 31, at Danish Stevedore Holdning A/S (Nordic Waste A/S) overtog gravetilladelsen fra Leca Danmark A/S på del af matriklerne 2ad, 2i, 2h og 16b, Ølst By, Ølst samt 7a Ginnerup By, Ølst beliggende i Randers Kommune samt matriklerne 5i og 19 Erslev By, Nr. Galten beliggende i Favrskov Kommune.

Danish Stevedore Holding A/S (DSH Recycling A/S) stillede den 31. oktober 2016 bankgaranti på kr. 400.000 for efterbehandlingen af den tidligere lergrav på Ejendommen, som skulle ske i henhold til den gældende råstofindvindingstilladelse fra 2013. Garantien blev stillet over for Region Midtjylland.

Det var Danish Stevedore Holdning A/S, der den 21. marts 2017 (og igen ved revideret ansøgning af 23. januar 2018) ansøgte Randers Kommune om miljøgodkendelse, og det var Danish Stevedore Holdning A/S, der den 31. august 2018 var adressat for

miljøgodkendelsen. Det fremgår dog af miljøgodkendelsen af 31. august 2018, at det var Nordic Waste A/S, som skulle forestå driften.

Region Midtjyllands dispensation fra jordforureningslovens § 52, stk. 1, af 31. august 2018 blev tilsvarende meddelt til Danish Stevedore Holding A/S.

I oktober 2018 blev drift og ansvar for jordtippen i henhold til miljøgodkendelsen overdraget fra Danish Stevedore Holding A/S til søsterselskabet Nordic Waste A/S:

Danish Stevedore Holding A/S
Gl Aarhusvej 110
8940 Randers SV

Med denne Fuldmagt overdrages drift og ansvar for jordtip Ølst beliggende på matr. 2H Ginnerup by, adresse Gl Aarhusvej 110 8940 Randers SV, fra Danish Stevedore Holding A/S til Nordic Waste A/S.

Ligeledes er det Nordic Waste A/S, der er ansvarlig for at jordtippet altid overholder alle krav der er i miljøtilladelsen.

Nordic Waste A/S forestår al myndigheds indberetning, og samt svarer på spørgsmål fra Miljøstyrelsen ved rørende import af jord.

Dato. 15 10 2018

For Nordic Waste Kim Lange

Dato. 16 10 2018

For DSH David York

Randers Kommune meddelte den 13. december 2018 tilladelse til udledning af overfladevand m.v. i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 28 til Danish Stevedore Holdning A/S. Tilladelse til udledning af overfladevand af 8. august 2023 blev meddelt til DSH Recycling A/S.

Den 14. januar 2020 godkendte Region Midtjylland i henhold til råstoflovens § 31 Danish Stevedore Holding A/S' (Nordic Waste A/S) overtagelse af gravetilladelse på de pågældende matrikler. Gravetilladelserne blev meddelt af henholdsvis Favrskov Kommune og Randers Kommune i 2013. Af revision af gravetilladelser fremgår det:

> *"**Revision af gravetilladelser udstedt af Randers Kommune den 3. juli 2013 og Favrskov Kommune den 10. juli 2013***
> *Region Midtjylland har fået oplyst at Leca Danmark A/S har solgt en del af sin ejendom beliggende inden for gravetilladelsernes afgrænsning til Danish Stevedore Holdning A/S (Nordic Waste A/S).*

Det drejer sig om følgende matrikler:

I Randers Kommune:

Del af 2ad, 2i, 2h og 16b Ølst By, Ølst samt 7a Ginnerup by, Ølst

I Favrskov Kommune:

5i og 19 Erslev By, Nr. Galten

Danish Stevedore Holdning A/S (Nordic Waste A/S) ønsker at overtage gravetilladelserne på de ovennævnte matrikler."

Da Nordic Waste A/S nævnes i revision af gravetilladelserne som parentes til Danish Stevedore Holdning A/S, må Region Midtjylland have været bekendt med Nordic Waste A/S' rolle i relation til Danish Stevedore Holding A/S. Det betyder, at Region Midtjylland var fuldt ud klar over, at Nordic Waste A/S var driftsoperatør, eftersom Nordic Waste A/S blev nævnt direkte i revision af gravetilladelserne.

Danish Stevedore Holdning A/S fik den 16. juli 2021 nyt navn, nemlig DSH Recycling A/S.

Region Midtjylland modtog i perioden 2019-2022 indberetning om modtagne jordmængder fra Danish Stevedore Holdning A/S og DSH Recycling A/S. DSH Recycling A/S var forpligtet af gravetilladelsen og dennes vilkår om efterbehandling, som også er tinglyst på Ejendommen i medfør af råstofloven.

De efterfølgende miljøgodkendelser i sagskomplekset blev af Randers Kommune meddelt til Nordic Waste A/S.

Sammenfattende kan det således lægges til grund, at:

- DSH Recycling A/S (tidligere Danish Stevedore Holding A/S) er ejer af grunden beliggende på adressen Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV, matr.nr. 4b, 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten.

- Nordic Waste A/S overtog ansvar og drift for jordtippen beliggende på matr.nr. 2h Ginnerup By, Ølst fra Danish Stevedore Holding A/S den 16. oktober 2018.

- Nordic Waste A/S var adressat for de af Randers Kommune meddelte miljøgodkendelser fra 2019 og frem.

- DSH Recycling A/S og ikke Nordic Waste A/S overtog gravetilladelserne for råstofområdet den 14. januar 2020, som blev meddelt af henholdsvis Favrskov Kommune og Randers Kommune i 2013. Regionen er dog som beskrevet ovenfor bekendt med rollefordelingen mellem DSH Recycling A/S og Nordic Waste A/S, hvor Nordic Waste A/S opererer som driftsoperatør.

Når der i det følgende anvendes begrebet *"virksomheden", "virksomhederne", "DSH Recycling A/S"* eller *"Nordic Waste A/S"*, skal det forstås i lyset af ovenstående definitioner.

4.3.1 Randers kommunes og Miljøstyrelsens opfattelse af miljøretlig identifikation mellem grundejer (udlejer) og driftsherre (lejer)

Driftsherren anses som forurener, jf. miljøbeskyttelseslovens § 4, stk. 4, og jordforureningslovens § 41, stk. 3. Hvis den forurenende aktivitet eksempelvis udgår fra en lejer, vil en udlejer uden indflydelse på lejerens aktiviteter ikke kunne holdes ansvarlig, herunder mødes med påbud i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 69 eller jordforureningslovens § 40 eller § 41.

Dette udgangspunkt kan imidlertid fraviges, når der foreligger miljøretlig identifikation mellem grundejer (udlejer) og driftsherre (lejer). Miljøretlig identifikation foreligger navnlig, når det kan konstateres, at der er et sådant drifts- og ledelsesmæssigt sammenfald og/eller sammenblanding mellem grundejer og driftsherre, at grundejeren reelt har deltaget i driften af selskabet, som var/er driftsherre med ansvar for den forurenende aktivitet.

I den foreliggende sag har Nordic Waste A/S lejet arealer og materiel af DSH Recycling A/S, og Randers Kommune har vurderet, at der foreligger miljøretlig identifikation mellem Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S.

Randers Kommunes vurdering er baseret på Miljøstyrelsens vurdering af 30. maj 2024, hvor Miljøstyrelsen til brug for Randers Kommunes vurdering af DSH Recycling A/S' ansvar efter miljøbeskyttelseslovens kap. 9 a har beskrevet Kammeradvokatens vurdering af grundlaget for at anse DSH Recycling A/S som medansvarlig efter miljøskadereglerne.

4.3.2 Nordic Waste A/S' og DSH Recycling A/S' konkurs

Ved dekret af 22. januar 2024 tog Skifteretten i Randers Nordic Waste A/S, CVR-nr.: 39560186, under konkursbehandling. Konkursbegæring blev modtaget den 19. januar 2024.

Ved dekret af 19. november 2024 tog Skifteretten i Randers DSH Recycling A/S, CVR-nr.: 31050189, under konkursbehandling. Selskabet havde forud for konkursen været under rekonstruktion med indledningsdag den 23. februar 2024.

4.4 Identifikation af matrikler

Nordic Waste A/S havde sine aktiviteter på en række forskellige matrikler.

Fra 2016 og frem skete 4 ændringer i matrikelkortet på området.

Det omhandlede område er den faste ejendom navngivet i matrikelregistret som BFE-nr.: 9907356, bestående af Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV og Ølstvej 5, 8370,

Hadsten samt gennem senere matrikelændringer Ølstvej 12 og 21, 8370 Hadsten (se ændringer nedenfor).

Inden for denne faste ejendom er der et antal matrikler, som er føjet til over årene. Som det ses af billederne nedenfor, grænser den faste ejendom ind over kommune-grænsen til Favrskov Kommune (markeret med rød linje).

Pr. 10. november 2016 var der 13 matrikler (jordstykker) på den faste ejendom.

11 af matriklerne henhørte geografisk under Randers Kommune:

- 2h Ølst By, Ølst
- 11f Ølst By, Ølst
- 11g Ølst By, Ølst
- 2g Ginnerup By, Ølst
- 4b Ginnerup By, Ølst
- 4d Ginnerup By, Ølst
- 4e Ginnerup By, Ølst
- 4g Ginnerup By, Ølst
- 4h Ginnerup By, Ølst
- 6c Ginnerup By, Ølst
- 6d Ginnerup By, Ølst

2 af matriklerne henhørte geografisk under Favrskov Kommune:

- 5b Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune)
- 6c Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune)

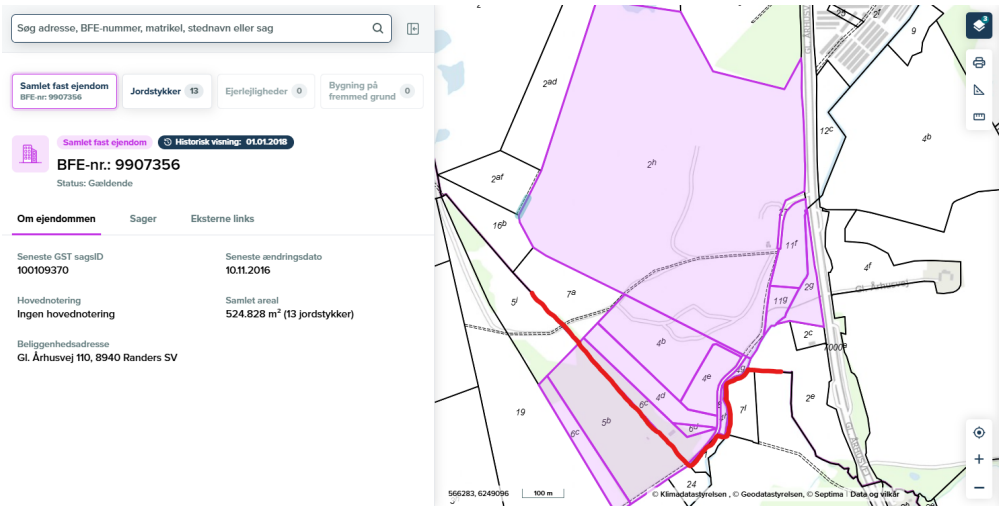

Dette blev den 16. juli 2019 ændret, hvor én matrikel blev tilføjet med matr.nr. 1 Erslev By, Nr. Galten. Denne matrikel har adressen Ølstvej 12, 8370 Hadsten (Favrskov Kommune) (ny matrikel markeret med blå linje nedenfor).

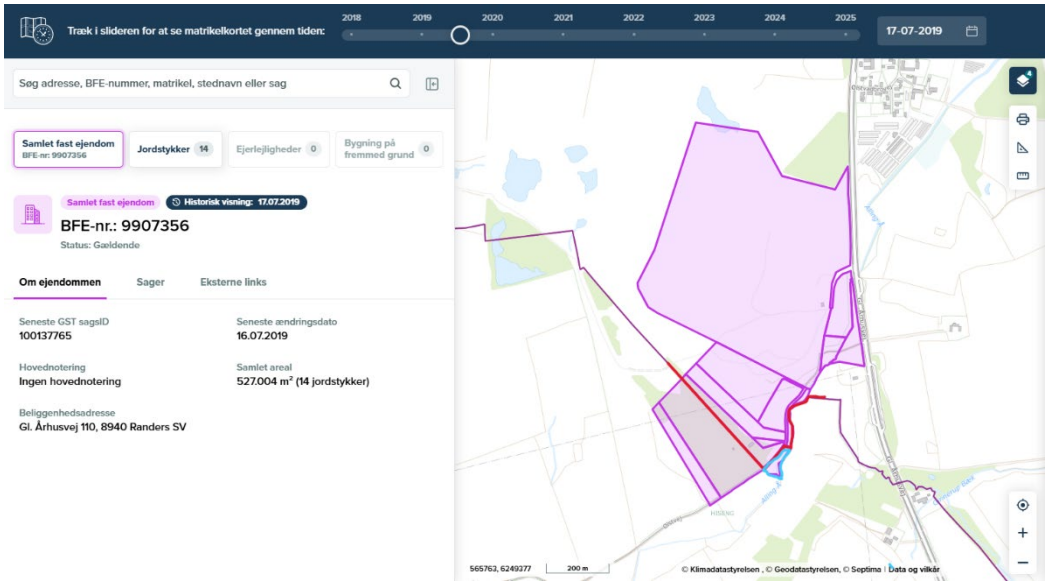

Den 2. marts 2020 blev der igen tilføjet matrikler til den faste ejendom. Denne gang var der tale om 8 matrikler (markeret med blå linjer nedenfor).

5 af matriklerne var beliggende i Randers Kommune:

- 2ae Ølst By, Ølst
- 2ad Ølst By, Ølst
- 2af Ølst By, Ølst
- 16b Ølst By, Ølst
- 7a Ginnerup By, Ølst

3 af matriklerne var beliggende i Favrskov Kommune:

- 5i Erslev By, Nr. Galten
- 19 Erslev By, Nr. Galten
- 3e Hinge By, Nr. Galten (Denne matrikel har adressen Ølstvej 21, 8370 Hadsten).

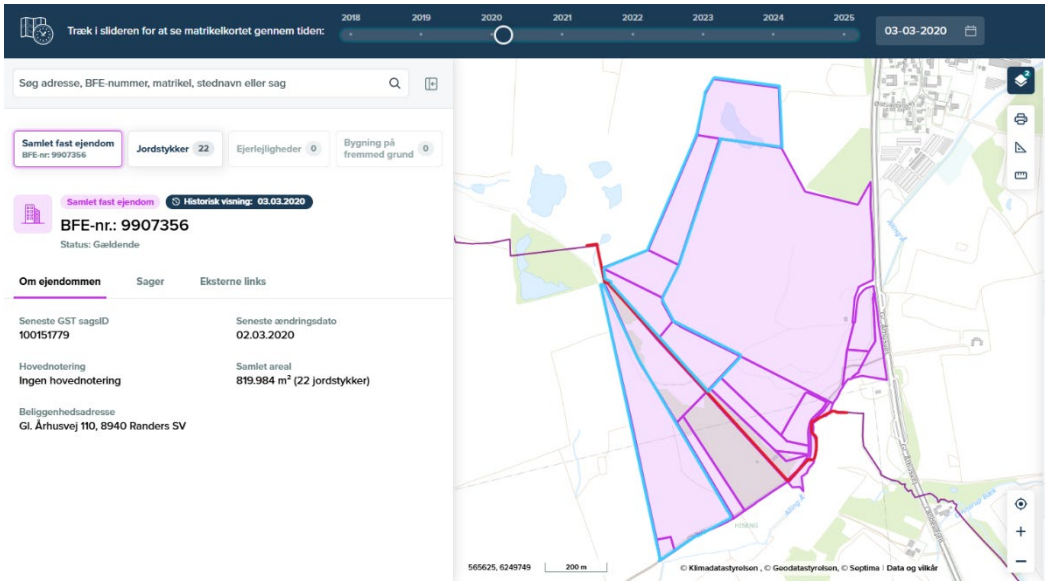

Ved ændring i matrikelkortet den 12. marts 2022 skete ikke ændringer i antallet af matrikler på den faste ejendom.

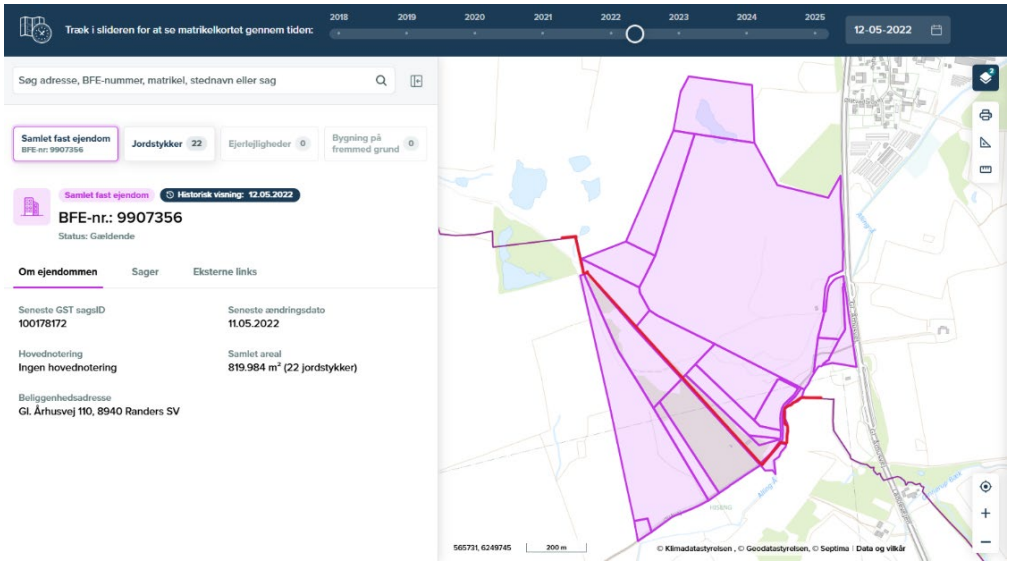

5. Resumé af vurderingerne

Byrådet i Randers besluttede den 26. februar 2024 at få lavet en uvildig og tilbundsgående undersøgelse af Nordic Waste-forløbet. Nærværende afsnit er et resumé af undersøgelsens konklusioner.

I henhold til kommissoriet besvarer undersøgelsen en række spørgsmål. Undersøgelsen afdækker, om direktionen, forvaltningen i øvrigt, borgmesteren samt byrådet har handlet kritisabelt i forbindelse med sagen om Nordic Waste-forløbet.

Randers Kommunes ageren ses i samspil med øvrige relevante myndigheders involvering.

Randers Kommunes ageren skal desuden ses på baggrund af virksomheden Nordic Waste A/S' handlinger i sagen.

Nordic Waste A/S havde i en årrække drevet virksomhed med behandling og nyttiggørelse af jord, lettere forurenet jord og andre materialer i et område beliggende ved Ølst, syd for Randers.

I slutningen af 2023 blev området ramt af et omfattende jordskred, hvor op mod 3 mio. m^3 jord forskubbede sig og truede omkringliggende arealer, herunder åløb, beskyttet natur, infrastruktur og privat ejendom.

Det er denne ekstraordinære begivenhed, der udløste et ønske om en uvildig advokatundersøgelse i Randers Kommune.

Efter en udbudsproces blev der den 30. december 2024 indgået aftale mellem Randers Kommune og advokat Henrik Græsdal om en uvildig advokatundersøgelse af sagen.

Der har været gennemført 16 interviews med 20 personer. Interviews er afholdt i Randers, Hinnerup og Viborg. Der er løbende sket afrapportering til Randers Kommunes politiske følgegruppe om undersøgelsens fremdrift.

Det skriftlige materiale er blevet leveret dels direkte af Randers Kommune, og dels ved, at den undersøgende advokat har haft adgang til sager vedrørende Nordic Waste A/S i Randers Kommunes sagsbehandlingssystem SBSYS. Der har været adgang til 896 sager med dertilhørende dokumenter. Dertil kommer oplysninger fra kommunens hjemmeside samt oplysninger sendt til en til formålet oprettet e-mailadresse hos den undersøgende advokat.

Rapporten er udarbejdet af advokat Henrik Græsdal med bistand fra Elmann Advokatpartnerselskabs afdeling for Offentlig Virksomhed og Forvaltnings medarbejdere samt to underleverandører, henholdsvis TRE – Trap Rose & Ekblad og Professor i forvaltningsret ved Københavns Universitet, Michael Gøtze. Det er et samlet team på i alt 10 medarbejdere, der har forestået undersøgelsen.

Advokatundersøgelsen er gennemført som en uvildig advokatundersøgelse i overensstemmelse med Advokatsamfundets regler og vejledning herom.

Det er vigtigt at understrege, at denne undersøgelse **ikke** er udtryk for en endelig afgørelse eller en dom i juridisk forstand. Der er heller ikke tale om en undersøgelse på individniveau, hvorfor rapporten ikke tager stilling til enkeltpersoners adfærd, men alene vedrører forhold på myndighedsniveau eller virksomhedsniveau.

Ved uvildighed forstås, at der har været armslængde mellem opdragsgiver og undersøger, ligesom det har betydning for en række processuelle forhold, jf. Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser, september 2022.

For at sikre undersøgelsens uafhængighed har Randers Kommune overladt det til Borgerrådgiver Jesper Stensgaard Cortes at være kontaktperson hos Randers Kommune.

Undersøgelsen og dens konklusioner er i det hele udarbejdet på advokat Henrik Græsdals ære og samvittighed uden indblanding fra Randers Kommune.

Undersøgelsens resultater er fremlagt for Randers Kommunes Byråd. Resultaterne m.v. er beskrevet i nærværende rapport, hvilket er suppleret med en mundtlig redegørelse til byrådet.

5.1 Om jordskredet

- I perioden frem mod slutningen af 2023 nåede jordskredet at flytte betydelige mængder jord. Ifølge beregninger fra COWI var op til 3 mio. m³ jord involveret, hvoraf ca. 1,2 mio. m³ blev direkte aktiveret og skabte betydelige forskydninger i området. Jordskredet nåede blandt andet frem til Gl. Århusvej og forårsagede store ændringer i landskabet.

- Sammenfattende skyldtes jordskredet en kombination af **øget deponering, geologiske forhold og stigende vandmætning,** hvilket over tid førte til en betydelig **destabilisering** af området og medførte omfattende konsekvenser for nærområdet. Der henvises til GEUS' rapport 2024/12 om *"Jordskredsaktivitet og scenarier for skredudvikling ved Nordic Waste, Randers Kommune"*.

- Det er under interview med geotekniske rådgivere blevet forklaret, at **ingen** kunne have forudset jordskredet i dets fulde udstrækning.

- Der er således nødt til at være en grundlæggende forståelse af, at denne hændelse må betragtes som den første af sin art i Danmark, og enhver vurdering af handlinger i sagen skal foretages med en vis portion ydmyghed overfor dette forhold.

- Katastrofen var af hidtil uset omfang, det vil sige udløste så store kræfter, at en gravko blev skubbet igennem en husgavl, at veje blev skubbet flere meter

op i luften, at bygninger styrtede sammen, en medarbejder oplevede en livsfarlig situation, hvor vedkommende sad fast i jord, mens jordskredet var mest aktivt. Dertil kommer, at microfiller i luften påvirkede maskiner og mennesker.

- Det er blevet gjort gældende af virksomhederne, at der var tale om en **naturkatastrofe** uden for menneskelig kontrol eller indblanding.

- Dette er den undersøgende advokat **ikke enig** i. Der er tale om menneskeskabte forhold, selvom man ikke kunne forudse det fulde omfang af jordskredet.

5.2 Om virksomhederne

- Det skal bemærkes, at det **ikke** er den undersøgende advokats opgave at undersøge virksomhedernes forhold fuldt ud eller at placere et ansvar hos virksomhederne.

- Eftersom virksomhedernes handlinger m.v. har betydning for forståelsen og vurderingen af Randers Kommunes ageren i sagen, inddrages virksomhedernes forhold dog i nødvendigt omfang til belysning heraf.

- Fra slutningen af 2022, og særligt i 2023, modtog Nordic Waste A/S store mængder jord. Jordtippen blev i den forbindelse flyttet vest på fra midt i matr.nr. 2h til flere steder langs plantebæltet ved matr.nr. 5i. Det skal bemærkes, at disse steder er beliggende højere i terrænet og **uden for** de i tilladelserne anførte matrikler.

- **I strid** med miljøgodkendelsen blev der endvidere i efteråret 2023 gravet en grøft ud af lergraven mod nord, med det formål at aflede det ophobede vand fra jordtippen. Forholdet er politianmeldt af Randers Kommune.

- Billeder fra kommunale tilsyn i februar og oktober 2023, samt en tilsynsrapport fra Region Midtjylland i maj 2024, viser opbevaring og håndtering af større mængder af bygge- og anlægsaffald m.v. i den nordlige del af jordtippen. Det er endvidere bekræftet af en medarbejder, at virksomhedens sorteringsanlæg og bunker med forskellige materiale var placeret i jordtippens nordlige område i 2023. Det kan således konstateres, at virksomheden havde rense- og sorteringsaktiviteter **uden for** de i miljøgodkendelsen til ressourcecenter tilladte områder.

- Den undersøgende advokat har i forbindelse med undersøgelsen talt med geotekniske rådgivere, der har været involveret i sagen. Disse rådgivere har været én af kilderne til de kritiske spørgsmål om faren for et jordskred mod Ølst, der blev stillet af politikere til forvaltningen i foråret 2023.

- Det er forklaret under den undersøgende advokats interview med geotekniske rådgivere, at Nordic Waste A/S i den senere periode brugte en model for jord-

påfyldning, som efter deres vurdering var medvirkende til skredet. Det er videre forklaret, at rådgiverne **oplyste** virksomheden **om risikoen** for, at modellen kunne føre til jordskred, der kunne påvirke omgivelserne.

- Hertil kommer, at det er blevet oplyst, at virksomheden **fortsatte** med at tilføre **ny jord** indtil den 12. december 2023, selvom virksomhedens egne rådgivere og eksterne medarbejdere advarede mod dette.

- Den undersøgende advokat har undersøgt, om Randers Kommune havde kendskab til de advarsler, der blev givet til virksomheden. Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune **ikke** havde kendskab hertil.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes medarbejdere **ikke** havde grund til at betvivle virksomhedens intentioner om etablering af anlæg til håndtering og genbrug af vand i 2023. Uagtet virksomhedens intentioner, foretog virksomheden, jf. ovenfor, dog i løbet af 2023 dispositioner i strid med miljøgodkendelsen for at fjerne vand fra terrænets vestlige og nordlige del i form af udgravning af grøft til afvanding til søer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der henvises videre til fotomaterialet i afsnit 7.10.46.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes medarbejdere på deres tilsyn i 2023 **ikke** fik oplysninger fra Nordic Waste A/S om, hvordan det reelt stod til i forhold til ophobning af vand og risikoen for jordskred samt omfanget af allerede igangværende jordskred.

- Den undersøgende advokat har kunnet konstatere, at Randers Kommune **først efter jordskredet** fik kopi af de geotekniske rapporter (rapport 3 og 4), hvor Nordic Waste A/S i efteråret 2022 og foråret 2023 i et videre omfang blev oplyst om risiko for jordskred.

5.3 Om myndighederne

Det afgørende for vurderingen af forskellige myndigheders adfærd i sagen har været, om risikoen for et større jordskred kunne være forudset og derved forebygget eller afbødet/afdæmpet ved udvisning af rettidig omhu.

5.3.1 Randers Kommune

Der er besvaret en række spørgsmål i sagen vedrørende Randers Kommune. Ikke alle konklusioner gengives i det følgende, hvor fokus overvejende er på forhold, der har relation til jordskred.

Konklusionerne vedrørende Randers Kommune kan deles op i to hovedkategorier:

1) Forhold før den 19. december 2023

2) Forhold fra og med den 19. december 2023

Før den 19. december 2023

Tilsyn

I forhold til Randers Kommunes tilsyn må der sondres mellem det generelle tilsyn og tilsyn på mere specifikke fagområder, såsom tilsyn med beskyttet natur og vandtilsyn.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune på de **fagspecifikke** områder har ført tilsyn af **tilstrækkelig kvalitet** og i overensstemmelse med gældende lovgivning. Det er endvidere den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune i samarbejde med virksomheden har løst de problemer, der var kendte for kommunen.

- I forhold til det **generelle** tilsyn med virksomheden finder den undersøgende advokat, at de gennemførte tilsyn er **kritisable**, fordi tilsynene indeholder en række forskellige **fejl** og **forsømmelser** som beskrevet nedenfor.

- Den undersøgende advokat finder desuden en række **formelle mangler**, herunder et opstartstilsyn, formelle miljøtilsynsplaner, risikovurderinger, skriftlig dokumentation af tilsynsbesøg og offentliggørelse/rapportering til Miljøstyrelsen.

Tilsynet med jordtippen

- Efter den undersøgende advokats gennemgang af sagskomplekset ses der **ikke** fra kommunens side at være blevet ført tilsyn med selve jordtippen, herunder **hældningsgrader**, **monitoreringspunkter** eller **jordopfyldningsteknik** i jordtippen. Dette selvom det fremgår af miljøgodkendelsen fra 2018, punkt 1.2.1, at *"virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgning"*. I ansøgningsmaterialet er retningslinjer herfor beskrevet.

- Det er efter den undersøgende advokats opfattelse **kritisabelt**, at Randers Kommune ikke førte tilsyn med, at disse retningslinjer blev overholdt.

- Rapporten fra den geotekniske rådgiver, der blev udarbejdet og fremsendt i forbindelse med ansøgningsprocessen, understregede, at der alene var tale om en orienterende undersøgelse, jf. EC7. Rapporten angav, at der skulle udarbejdes et endeligt anlægsprojekt med de nødvendige supplerende geotekniske undersøgelser.

- Det er den undersøgende advokats opfattelse, at det **ikke** kan bebrejdes Randers Kommune, at der ikke blev udarbejdet et **endeligt anlægsprojekt.** Det henhørte efter den undersøgende advokats vurdering under Region Midtjylland som kompetent myndighed efter jordforureningslovens § 52 og råstofloven.

- Derudover kan det konstateres, at **jordtippen** i 2022/2023 blev **flyttet** fra matr.nr. 2h til de omkringliggende matrikler, navnlig matr.nr. 5i, der er beliggende i Favrskov Kommune.

- En medarbejder har forklaret, at de nye tippe opstod i 2023, hvorfor Randers Kommune var bekendt med flytningen af jordtippen i forbindelse med sine tilsyn i 2023. Fotos fra kommunens tilsyn viser det samme.

- Den undersøgende advokat finder, at Randers Kommune **burde have indskærpet** over for virksomheden, at der med flytningen af jordtippen var tale om en overtrædelse af miljøgodkendelsen. Dette skulle være sket i form af et konstaterende påbud.

- Den undersøgende advokat finder videre, at Randers Kommune **burde have orienteret** Favrskov Kommune og Region Midtjylland om, at virksomheden havde flyttet jordtippen og etableret vej m.v.

- Dertil kommer, at det **ikke** kan konstateres, at Randers Kommune førte tilsyn med, at forbuddet mod at placere forurenet jord i "celle 1" blev respekteret.

- Den undersøgende advokat finder sammenfattende, at disse forsømmelser er **kritisable**.

Tilsyn med jordskred

- Det for sagen helt centrale spørgsmål er, om Randers Kommune gennem tilsyn og håndhævelse kunne have undgået jordskredet eller forebygget dette ved en tidligere indsats.

- Randers Kommune blev fra februar 2023 og flere gange senere spurgt ind til, hvordan der blev sikret mod store jordskred ned mod Ølst by af *"den løse, porøse og til tider gennemvædede jord"* placeret hos Nordic Waste A/S.

- Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at virksomhedens tidligere tekniske rådgiver var en af kilderne til de politiske spørgsmål, der omhandlede faren for jordskred. Den undersøgende advokat har i sine interviews talt med denne tekniske rådgiver.

- Ved interviewet blev den undersøgende advokat oplyst om, at virksomhedens tekniske rådgiver i 2023, på grund af risikoen for jordskred, opfordrede virksomheden til at "vende modellen", så jorden blev fyldt i jordtippen nede fra i stedet for at blive tippet ned oppe fra. Den undersøgende advokat har kunne konstatere, at virksomheden **ikke** anvendte den anbefalede model.

- Den undersøgende advokat har i sit arbejde yderligere kunne konstatere, at virksomheden **ikke** oplyste Randers Kommune om alle forhold af betydning for jordskredet.

- Da Randers Kommune i sommeren 2023 blev bekendt med jordskred på grunden, forklarede virksomheden, at der var tale om lokale skred og at der var naturlige forklaringer på jordskredene. Virksomheden oplyste samtidig, at en rådgiver ville udarbejde en rapport, der skulle redegøre for håndtering af forholdet. Randers Kommunes tilsyn bad i den forbindelse om at modtage rapporten snarest.

- Selvom Randers Kommune var **uvidende** om flere forhold, er der **også** oplysninger, der efter den undersøgende advokats opfattelse viser, at Randers Kommune **burde** have foretaget håndhævelse efter miljøbeskyttelseslovens regler.

- Der er fotos fra tilsynsbesøg i februar 2023, der viser store mængder vand i jordtippen.

- Det **må have/burde have** stået klart for Randers Kommune, at der blev fyldt jord i **uden for** det tilladte område og **i strid med vilkår** om metoden for jordopfyldning. De omtalte fotos viser, at kommunen befandt sig på den nye jordtip i forbindelse med tilsyn, ligesom det er blevet forklaret ved interviews, at kommunen var bekendt dermed.

- Randers Kommune var også **bekendt** med, at der var flere jordskred i sommeren og efteråret 2023.

- Randers Kommune var desuden **bekendt** med, at virksomheden fortsatte med at modtage store mængder jord helt indtil medio december 2023.

- Randers Kommune gav endvidere **tilladelse til nedrivning** af bygninger 3 gange i 2023 som følge af risikoen for nedstyrtning grundet jordskred.

- Randers Kommune afventede den "masterplan" for håndtering af blandt andet jordskred, som virksomhedens rådgiver var i gang med at udarbejde. Selvom Randers Kommune har forklaret, at der blev rykket for rapporten, blev den først modtaget **medio december** måned 2023.

- Der var således **ingen** egentlig **monitorering eller plan** for håndtering af jordskredene i flere måneder. **Samtidig** blev der fyldt store mængder jord i jordtippen oppe fra. Dette skete selvom miljøgodkendelsen faktisk indeholder vilkår om blandt andet monitorering og jævn jordtilførsel nede fra.

- Randers Kommune **greb ikke ind** over for disse udfordringer og fejl i form af indskærpelser/konstaterende påbud.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at forholdene samlet set **burde** have ført til, at Randers Kommune først og fremmest fastsatte en **kort frist** for modtagelse af virksomhedens rapport, der skulle redegøre for håndtering af jordskred.

- Randers Kommune **burde**, efter den undersøgende advokats vurdering, desuden have fulgt op på, om virksomheden fulgte **miljøgodkendelsens anvisninger** for jordmodtagelsen – navnlig fordi jordopfyldningen fortsat foregik.

- I den forbindelse finder den undersøgende advokat, at Randers Kommune **burde** have fastsat vilkår om egenkontrol.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune **skulle have** meddelt et foreløbigt forbud mod modtagelse af yderligere jord, jf. miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, nr. 1, indtil situationen med sikkerhed var under kontrol.

- Flere bygninger var påvirket af jordskredenes voldsomme kræfter. Det er blevet oplyst, at hundredvis af lastbiler samtidig dagligt kom med mere jord. Det er den undersøgende advokats vurdering, at der ville have været hjemmel til et **foreløbigt forbud** i miljøbeskyttelseslovens § 69.

- Det er derfor den undersøgende advokats vurdering, at det er **kritisabelt**, at Randers Kommune ikke i sensommeren, efteråret og vinteren 2023 var mere aktiv og opsøgende i sine tilsyn, for eksempel ved forbud om modtagelse af yderligere jord.

- Selvom Randers Kommune formentlig ikke derved kunne have undgået det store jordskred, så kunne jordskredet efter den undersøgende advokats vurdering være konstateret tidligere og dermed også have haft et mindre omfang.

- Samlet set er den undersøgende advokats opfattelse, at Randers Kommunes tilsyn med jordskred i sensommeren/efteråret/vinteren 2023 var utilstrækkeligt, og det må betragtes som **kritisabelt**, at Randers Kommune ikke greb ind med indskærpelser over for tilførslen af yderligere jord efter miljøbeskyttelseslovens § 69 og den manglende overholdelse af miljøgodkendelsen.

Tilsynet med ressourcecenter

- Den undersøgende advokat finder, at Randers Kommunes tilsyn med ressourcecenteraktiviteterne giver anledning til **kritik**. Det skyldes:

    1. At virksomheden havde rense- og sorteringsaktiviteter **uden for** de tilladte områder. Der henvises til fotos under punkt 9.5.5.2.

    2. At Randers Kommune ikke fulgte op på, hvad virksomheden modtog til ressourcecentret, og hvordan det blev behandlet, selvom ressourcecentret endnu ikke var bygget færdigt. Ressourcecentret var således **i praksis ikke stort nok** til at håndtere de mængder, som miljøgodkendelsen gav virksomheden lov til at modtage. Store dele af det påtænkte ressourcecenters areal var desuden fra 2022 uanvendeligt grundet opbevaring af microfiller.

- Det er den undersøgende advokats samlede vurdering, at Randers Kommunes tilsyn med ressourcecentret og jordtippen **ikke** har været fuldt ud **tilstrækkeligt** og i overensstemmelse med gældende ret.

- Dertil kommer, at den undersøgende advokat i forbindelse med undersøgelsen har modtaget en henvendelse fra en centralt placeret kilde i affaldsbranchen, der mod et løfte om anonymitet, har givet konkrete oplysninger, der underbygger, at Nordic Waste A/S modtog "stærkt" forurenet materiale i ressourcecentret i et større omfang, end der var kapacitet til at behandle. Samtidig er det oplyst, at der ikke er kørt jord væk fra virksomheden i nævneværdigt omfang. Det rejser den mistanke, at ressourcecentret er blevet brugt som en indgang til at placere materiale i jordtippen, der er mere forurenet end kategorien lettere forurenet jord.

- Den undersøgende advokat har vurderet, at den nævnte kilde og oplysningernes troværdighed ikke kan afvises som grundløse.

- På den baggrund indstillede den undersøgende advokat den 12. juni 2025, at Randers Byråd vedtog iværksættelse af en supplerende undersøgelse, der skal afdække, om der er tilført jord til jordtippen i strid med miljøgodkendelsen med henblik på eventuel lovliggørelse.

- Denne undersøgelse skal inddrage fakta fra afsenderkommuner i form af aktindsigt i anvisninger af forurenet jord til Nordic Waste A/S, for eksempel gennem Jordweb-systemet. Formålet med denne undersøgelse er at skabe et overblik over, hvor meget jord, der er mere forurenet end lettere forurenet jord, som er tilgået Nordic Waste A/S' ressourcecenter. Det skal ske for at kvalificere, om ressourcecentret har været brugt til at modtage mere jord end det faktisk kunne forarbejde, hvorved for forurenet jord kan være fyldt i jordtippen.

- Det blev derfor indstillet, at der udarbejdes et tillæg til kommissoriet, hvor ovennævnte undersøgelse muliggøres, jf. kontraktbilag 2, punkt 4.

- Randers Byråd vedtog indstillingen den 24. juni 2025. Undersøgelsen er under udarbejdelse.

Randers Kommunes godkendelser generelt

- Den undersøgende advokat har i forbindelse med gennemgangen af Randers Kommunes miljøgodkendelser, tilknyttede afgørelser og tilladelser konstateret en række **formelle** og **materielle forsømmelser og fejl.**

- Den undersøgende advokat har i samtlige miljøgodkendelser konstateret **fejl** i angivelsen af godkendelsernes geografiske anvendelsesområde. Af samtlige miljøgodkendelser fremgår matrikelnumre, som er beliggende i Favrskov Kommune, herunder navnlig matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten.

- En medarbejder i Randers Kommune har bekræftet, at matrikler i Favrskov Kommune ikke var omfattet af miljøgodkendelserne. Det kan således lægges til grund, at det beroede på en fejl i Randers Kommune, at miljøgodkendelserne indeholdt matrikler i Favrskov Kommune. Den undersøgende advokat finder dette **kritisabelt**.

Miljøgodkendelse af 31. august 2018 (jordtip) og tilknyttede afgørelser

- Den undersøgende advokat finder **ikke** grundlag for at udtrykke **kritik** vedrørende Randers Kommunes sagsbehandling i forhold til det planretlige grundlag i forbindelse med behandlingen af virksomhedens ansøgning. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det ansøgte projekt ikke var lokalplanpligtigt, jf. planlovens § 13, stk. 2 og ikke krævede en landzonetilladelse, jf. planlovens § 35.

- Det er endvidere den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune i miljøgodkendelsen i et **tilstrækkeligt** omfang fastsatte vilkår om risikoen for imødegåelse af jordskred.

- For så vidt angår Randers Kommune fastsættelse af egenkontrolvilkår om moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred kan det efter den undersøgende advokats opfattelse **ikke bebrejdes** kommunen, at der ikke i miljøgodkendelsen blev stillet egenkontrolvilkår herom.

- Med hensyn til Randers Kommunes VVM-screeningsafgørelse af 31. april 2018 finder den undersøgende advokat, at Randers Kommune har **forsømt** at inddrage de obligatoriske kriterier, som fremgår af miljøvurderingslovens bilag 6, hvorfor kommunen har truffet afgørelse på et utilstrækkeligt grundlag.

- Den undersøgende advokat har navnlig tillagt det vægt, at Randers Kommune i screeningsafgørelsen alene henviste til VVM-redegørelsen af oktober 2002, som hverken forholdt sig til de forurenings- og sundhedsmæssige risici, som var forbundet med tilførsel af lettere forurenet jord, eller risikoen for ulykker og påvirkningen på nærliggende beskyttede naturtyper og Natura 2000-områder.

- Den undersøgende advokat finder dermed anledning til at udtrykke **kritik** vedrørende Randers Kommunes behandling af det ansøgte projekt efter miljøvurderingslovens regler om vurdering af konkrete projekter (herefter VVM-reglerne).

- Det skal **dog** bemærkes, at den undersøgende advokat er mest tilbøjelig til at mene, at det var Region Midtjylland, der skulle have foretaget VVM-screening da projektet vedrørte efterbehandling efter råstofloven.

Miljøgodkendelserne af henholdsvis 7. december 2018, 5. februar 2021 og 28. juni 2023 (ressourcecenter) og tilknyttede afgørelser

- Den undersøgende advokat har taget stilling til, hvorvidt det fornødne plangrundlag var til stede i forbindelse med Randers Kommunes meddelelse af § 33-godkendelse af henholdsvis 7. december 2018 og 5. februar 2021. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det ansøgte projekt om etablering af ressourcecenter var **lokalplanpligtigt**.

- Den undersøgende advokat finder herefter, at Randers Kommune har **forsømt** pligten til at tilvejebringe lokalplan inden meddelelse af miljøgodkendelserne til ressourcecentret i 2018 og udvidelsen heraf i 2021.

- Med hensyn til VVM-screeningsafgørelserne, som blev truffet i forbindelse med miljøgodkendelserne af henholdsvis af 5. februar 2021 og 28. juni 2023, er det den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune **ikke i et tilstrækkeligt omfang** har overholdt kravene til indholdet af screeningsafgørelser, som følger af VVM-reglerne. Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune samlet set ikke har forholdt sig til konkrete projektændringer i forbindelse med screeningerne.

- Ud fra en samlet betragtning finder den undersøgende advokat således anledning til at udtrykke **kritik** vedrørende Randers Kommunes sagsbehandling af de ansøgte projekter i henhold til VVM-reglerne.

- I forhold til miljøgodkendelse af 28. juni 2023, herunder navnlig vedrørende vilkårene for opbygning med microfiller, er det den undersøgende advokats vurdering, at den i miljøgodkendelsen angivne begrænsning af mængde, der kan anvendes til opbygning, ikke er i overensstemmelse med den angivne mængde i Lokalplan 705. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det er en **fejl**, at miljøgodkendelsen ikke er i overensstemmelse med det plangrundlag, der blev vedtaget med henblik på at realisere det konkrete projekt.

Andre forhold

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune **ikke** har givet Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord eller andet, der ikke allerede var tilladelse til efter miljøgodkendelserne.

- Der henvises dog til mistanken om, at forurenet jord modtaget til rensning på ressourcecentret kan være tilgået jordtippen i strid med miljøgodkendelsen, jf. den undersøgende advokats indstilling om udvidelse af undersøgelsen.

- Det er den undersøgende advokats vurdering efter gennemgang af de tilgængelige skriftlige akter i Randers Kommunes sagsbehandlingssystem SBSYS samt interviews, at det **ikke** kan konstateres, at der i forbindelse med tilsynet med og behandlingen af Nordic Waste A/S fra Randers Kommunes side er inddraget **usaglige hensyn**.

- Randers Kommune har således heller **ikke ført et mindre intensivt tilsyn** med Nordic Waste A/S end med andre virksomheder. Tværtimod har medarbejdere oplyst, at tilsynet var hyppigere og mere intensivt. Mængden af tilsyn understøtter dette.

- Den undersøgende advokat har i forbindelse med gennemførelsen af nærværende undersøgelse haft en indberetningsordning. En deltager fra den undersøgende advokats team har sent i forløbet modtaget en henvendelse fra en kilde, der ønsker at være anonym, idet identiteten dog er modtageren af henvendelsen bekendt.

- Henvendelsen angik et **potentielt salg** af området, hvor Nordic Waste A/S var beliggende, angiveligt i perioden 2017/18. Angiveligt var den potentielle køber og sælgeren uenige om, hvor meget jord der forsvarligt ville kunne indbygges i den tidligere lergrav, hvilket medførte, at den potentielle køber valgte at afstå fra at købe området.

- Det har ikke været muligt at få nærmere konkrete oplysninger om forløbet fra kilden. Det har således **ikke været muligt at få verificeret**, hvilke konkrete parter, der var en del af processen, herunder hvorvidt Randers Kommune blev involveret.

- I forbindelse med gennemførelse af høring af personer i Randers Kommune er oplysningerne fra henvendelsen fremsendt til dem til kommentering. Den samstemmende tilbagemelding fra personerne har været, at det ikke er et hændelsesforløb, personerne kan genkende. Ligeledes er personerne ikke bekendt med akter, der skulle antyde, at Randers Kommune skulle have været involveret i eller bekendt med forløbet beskrevet af kilden.

- På den baggrund har den undersøgende advokat **ikke** kunne lægge til grund som faktum i undersøgelsen, at Randers Kommune skulle være bekendt med det i henvendelsen beskrevne forløb eller oplysningerne heri i øvrigt.

<u>Efter den 19. december 2023</u>

- Samlet set er det den undersøgende advokats vurdering, at borgmesteren, direktionen og forvaltningen har håndteret sagen **korrekt** efter den 19. december 2023.

- Randers Kommunes håndtering af sagen efter den 19. december 2023 har været af **god kvalitet**, og den undersøgende advokat vurderer, at ledelsen handlede sagligt, hurtigt og agilt i indsatsen med at bekæmpe og håndtere jordskredet.

- Randers Kommunes håndtering og udførelse af afværgeforanstaltninger fra den 19. december 2023 vurderes at have være foretaget i overensstemmelse

med gældende ret og i øvrigt i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper.

- Under hensyntagen til situation efter 19. december 2023, hvor Nordic Waste A/S "smed håndklædet i ringen" (hverken havde vilje eller evne til at fortsætte med afværgeforanstaltninger) og forlod pladsen, vurderes det, at Randers Kommune som tilsynsmyndighed efter miljøbeskyttelseslovens § 70, stk. 1, havde pligt til at udføre afværgeforanstaltninger, idet betingelsen om overhængende alvorlig fare for sundheden, hvor øjeblikkelige indgreb var påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, var opfyldt.

- Det bemærkes særskilt hertil, at det er den undersøgende advokats opfattelse, at krisestaben, de kommunalt ansatte, de private entreprenører og andre private leverandører, der udførte det praktiske arbejde på pladsen har leveret et **forbilledligt** arbejde med at afværge forurening af Alling Å samt yderligere miljøskade. Dette skete på trods af, at den katastrofelignende situation på pladsen påvirkede medarbejderne voldsomt og at episoden var den første af sin art i Danmark.

- Krisestabens involvering af det politiske niveau vurderes tillige at have været udført **korrekt** henset til det tids- og ressourcemæssige pres, som direktionen, borgmester og forvaltningen var under i tiden efter den 19. december 2023.

- Det er i samme forbindelse den undersøgende advokats vurdering, at borgmesteren og direktionen har **overholdt** kravet i kommunestyrelseslovens § 40, stk. 2, 3. pkt., om at forelægge en politisk sag om bevilling til de afholdte udgifter til afværgeforanstaltninger for kommunalbestyrelsen "snarest muligt".

- Dette understøttes desuden af nødretlige betragtninger som beskrevet under punkt 8.16.1, hvorefter der også må antages at være hjemmel til at afholde sådanne udgifter.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Miljøstyrelsen er nærmest til at bære de økonomiske udgifter til afværgeforanstaltninger, der har været afholdt i perioden fra den 23. december 2023 kl. 20:53 til den 31. januar 2024.

- Det er i den forbindelse den undersøgende advokats opfattelse, at der indgik en juridisk forkert præmis i samarbejdsaftalen mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen. Den undersøgende advokat vurderer, at dette **ikke** kan lægges Randers Kommune til **last**, idet aftalen er udarbejdet af Miljøstyrelsen og afspejler styrelsens opfattelse af ansvarsplaceringen i forhold til afværgeforanstaltninger m.v. efter gældende lovgivning.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at kommunikationen til borgerne i Ølst efter den 19. december 2023 har været omfangsrig og dækkende. Det er desuden den undersøgende advokats vurdering, at borgerhenvendelser

i altovervejende grad er håndteret og besvaret **korrekt**, herunder henvendelser fra borgerne i Ølst.

- Den undersøgende advokat har afdækket baggrunden for, at der ikke indledningsvis blev testet for PFAS-forbindelser i den jord, der blev bortkørt. Beslutningen blev truffet af kommunens fagperson på området, med udgangspunkt i Randers Kommunes viden om jordens indhold på tidspunktet og under hensyntagen til den akutte situation, hvor hurtig bortkørsel af jord var nødvendig.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at beslutningen om ikke indledningsvis at teste bortkørt jord for PFAS var **saglig** og lå inden for et fagligt **forsvarligt skøn**. Efterfølgende prøver for PFAS har ikke vist koncentrationer over grænseværdien, hvilket understøtter, at beslutningen på tidspunktet var forsvarlig.

5.3.2 Favrskov Kommune

- Den undersøgende advokat har på besigtigelse konstateret, at centrale steder for aflæsning af jord (tip-området) er beliggende i Favrskov Kommune på matr.nr. 5i, Erslev By, Nr. Galten, i hvert fald fra 2023, hvor jordtippen i strid med de givne tilladelser blev flyttet dertil.

- Udnyttelsen af den høje tip havde den betydning, at jordpåfyldningen kunne fortsætte, selvom der var vådt nede i lergraven, samt at jorden blev hældt ned oppe fra og ikke blev fordelt jævnt i terrænet som forudsat.

- Baseret på GEUS rapport 2024/12 er det den undersøgende advokats vurdering, at aflæsning af store mængder jord fra positionerne i Favrskov Kommune på kanten af lergraven har været en væsentlig årsag til den accelererede jordskredsaktivitet i 2. halvdel af 2023.

- Den undersøgende advokat finder, at Favrskov Kommune befandt sig i **god tro** og ikke var bekendt med Nordic Waste A/S' aktiviteter på matriklerne beliggende i Favrskov Kommune.

- På **objektivt** grundlag kan det imidlertid konstateres, at Favrskov Kommune som følge af det miljøretlige lokalitetsprincip var ansvarlig **myndighed** inden for Favrskov Kommunes areal, idet der rent faktisk var aktiviteter på matrikler beliggende i kommunen, herunder navnlig matr.nr. 5i, Erslev By, Nr. Galten.

- Den undersøgende advokat er bekendt med, at Favrskov Kommune har foretaget politianmeldelse i sagen, uden at det præcise indhold af denne er blevet delt med den undersøgende advokat. Efter den undersøgende advokats opfattelse må en kommunes indgivelse af politianmeldelse anses som en indikation på, at den handler i egenskab af ansvarlig myndighed inden for sit kompetenceområde.

- En stillingtagen til spørgsmålet vedrørende den nærmere fordeling af ansvar mellem Randers Kommune og Favrskov Kommune og udgifterne til selvhjælpshandling hen over kommunegrænsen ligger **uden for** undersøgelsens kommissorium.

5.3.3 Region Midtjylland

- For at kunne foretage en tilbundsgående undersøgelse og give en retvisende vurdering, har den undersøgende advokat i forbindelse med sin undersøgelse af Randers Kommunes ansvar været nødt til at inddrage en vurdering af kommunens samspil med Region Midtjylland, samt en vurdering af deres kompetenceområder og ageren i forhold hertil på de respektive ansvarsområder for myndighederne.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland har **ansvar** for at sikre, at der i forbindelse med efterbehandling efter råstoflovens § 7 og dispensation efter jordforureningslovens § 52 inddrages hensyn til liv og sundhed - i dette tilfælde om der var **nedskridningsfare/fare for jordskred eller for jordforurening ved jordskred**.

- Det er således den undersøgende advokats opfattelse, at der skal inddrages andre hensyn end beskyttelse af drikkevand. Der er ikke blot en ret, men også efter forholdene en **pligt** til at inddrage andre hensyn. Denne pligt indtræder særligt, når der er risici for menneskers liv og sundhed samt biologisk liv og sundhed i omgivelserne i øvrigt, for eksempel i form af jordskred eller jordforurening.

- I denne sag er der tale om et anlæg af en sådan størrelse og omfang, at det kan påvirke omgivelserne væsentligt. Hertil kommer, at virksomhedens geotekniske rådgiver i forbindelse med projektansøgningen, udover at pege på risici for stabilitetsbrud i området, navnlig påpegede at der skulle udarbejdes et **endeligt anlægsprojekt** med supplerende geotekniske undersøgelser efter "kategori 3". Et sådant anlægsprojekt efter kategori 3 ville indeholde en nærmere beskrivelse af selve anlægsprojektet, herunder stabilitetsforhold, nødvendig afledning af vand m.v.

- "Kategori 3" vedrører den mest krævende geotekniske kategori med komplekse geotekniske forhold. Denne omfatter udgravninger, hvor der er risiko for stabilitetsbrud eller vedvarende jordbevægelser, som kræver særlige tiltag og foranstaltninger. Der skal endvidere udføres geoteknisk kontrol. Kontrollerne skal sikre, at entreprenørens arbejde er i overensstemmelse med det forudsatte, og at arbejdet overholder de krav, som forudsætningerne opstiller.

- Det skal bemærkes, at rapporten var vedlagt som bilag til virksomhedens ansøgninger efter såvel § 33-godkendelsen (kommunen) og § 52-dispensationen (regionen), jf. mail af 23. januar 2018 fra virksomheden til begge myndigheder. Dertil kommer, at regionen var særligt opmærksom på de særlige geologiske forhold i området, herunder risikoen for udskridning. Det var baggrunden

for, at den geotekniske rapport blev bestilt på foranledning af Region Midtjylland.

- Den undersøgende advokat finder, at det er en **fejl**, at Region Midtjylland ikke foranledigede, at der blev udarbejdet et endeligt anlægsprojekt.

- Den undersøgende advokat bemærker i den forbindelse, at Region Midtjylland **ikke** er **enig** i denne vurdering. Det skyldes, at Region Midtjylland finder, at regionens ansvar efter jordforureningsloven hovedsageligt omfatter hensynet til drikkevand og forurening, og at der ikke var deciderede advarsler imod at anvende arealet til påfyld af jord. Den undersøgende advokat har dog **ikke** på den baggrund fundet anledning til at **ændre** sin vurdering af, at der er tale om en **fejl**.

- Det er endvidere den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland som tilsynsmyndighed for dispensationer efter jordforureningslovens § 52 og som råstofmyndighed i højere grad **burde** have ført **løbende tilsyn** med tilførslen af jord til råstofgraven efter kravet i råstoftilladelsen om løbende tilsyn. Herunder er det den undersøgende advokats vurdering, at regionen burde have ført tilsyn med, at geotekniske retningslinjer blev fulgt.

Anbefalinger

- Sammenfattende konstateres, at de legislative kompetenceskift på råstofområdet mellem kommuner og regioner har haft negativ betydning for råstofområdet, idet råstofområdet kræver specialiserede geologiske kompetencer. Det har vist sig uhensigtsmæssigt, at råstofområdet som ressortområde, som kræver specialistviden, flyttes frem og tilbage mellem myndigheder, og det kan ikke udelukkes, at dette har haft betydning for sagen.

- Hertil kommer, at det vil være hensigtsmæssigt, at regionernes ansvar i forhold til efterbehandling af råstofområdet samt forbud mod tilførsel af jord i råstofgrave præciseres i den gældende lovgivning (eventuelt i form af en vejledning).

- Nordic Waste-sagen viser, at **ansvaret** for geologiske og geotekniske forhold **bør placeres tydeligt hos regionerne**. Det betyder, at der ved tilførsel af jord som led i efterbehandling efter § 52-dispensationer på større arealer, eller ved mængder over en vis størrelse, bør foreligge endeligt godkendt anlægsprojekt navnlig for opfyldning af lergrave. Disse anlægsprojekter bør leve op til europæiske normer for geoteknisk projektering.

5.3.4 Miljøstyrelsen

- For at kunne foretage en tilbundsgående undersøgelse og give en retvisende vurdering har den undersøgende advokat i forbindelse med sin undersøgelse af Randers Kommunes ansvar været nødt til at inddrage en vurdering af kom-

munens samspil med Miljøstyrelsen samt en vurdering af deres kompetenceområder og ageren i forhold hertil på de respektive ansvarsområder for myndighederne.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at det er en **fejl**, at Miljøstyrelsen oplyste, at ansvaret for opgaven først overgik til styrelsen den 22. januar 2024 kl. 16:34. Den undersøgende advokat finder, at det juridiske ansvar allerede overgik den 23. december 2023 kl. 20:53, hvor der blev truffet afgørelse om miljøskade.

- Hertil kommer, at den undersøgende advokat finder, at Miljøstyrelsen både ud fra en operationelt orienteret målestok og ud fra forvaltningsretlige principper har været for **passive** i deres tilgang.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune fra den 15. december 2023 til den 22. januar 2024, hvor jordskredet accelererede, stod ret alene som udøvende myndighed i sagen.

- Fredag den 15. december 2023 om aftenen rettede en miljømedarbejder fra Randers Kommune henvendelse til Miljøstyrelsens akutberedskabsvagt i anledning af den alvorlige, overhængende situation. Fra den undersøgende advokats interview med medarbejderen fremgår det, at medarbejderen ringede under Miljøstyrelsens julefrokost, hvor vedkommende oplevede, at Miljøstyrelsen ikke tog henvendelsen seriøst.

- Miljøstyrelsen har dog i forlængelse af sit høringssvar forklaret, at det var vanskeligt at gennemføre samtalen, der blev fulgt op med en yderligere samtale den 16. december 2023.

- Teknik- og miljødirektør Jens Heslop forklarede, at der den 21. december 2023 blev holdt et Teams-møde med Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vejledte om, at kommunen kunne ringe til Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, hvilket kommunen allerede havde gjort. Forsvaret oplyste, at de kunne levere en bro med en tidshorisont på 1 år, hvorfor kommunen byggede en ny adgangsvej (bro) selv.

- Miljøstyrelsen fremsendte desuden den 25. december 2023 et brev, hvor Miljøstyrelsen bad om ikke at modtage Randers Kommunes "interne noter/referater". Samtidig fremhævede styrelsen sin rolle som "vejledende". Se punkt 7.13.5.

- I forhold til den praktiske hjælp og operationelle støtte er det således den undersøgende advokats vurdering, at der ikke var megen hjælp at hente fra Miljøstyrelsen før den 22. januar 2024, hvor Miljøstyrelsen trådte ind i sagen. Her er det blevet forklaret af kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, at *"den bedste periode var de 9 dage, hvor Miljøstyrelsen tog del i opgaven. Det fungerede, når både statslig myndighed og kommune var operationelle".*

- På baggrund af at Miljøstyrelsen meddelte Randers Kommune, at styrelsen overtog myndighedsansvaret den 22. januar 2024, blev der den 25. januar 2024 fremlagt en sag til Randers Byråd med en redegørelse for kommunens håndtering og udgifterne dertil. Randers Byråd traf afgørelse om at bevilge 100 mio. kr. ekskl. moms til at dække de midlertidigt afholde udgifter, der foreløbigt var opgjort til 83,9 mio. kr. ekskl. moms. Udgifterne vedrørte perioden 19. december 2023 til den 22. januar 2024.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at Miljøstyrelsens opfattelse som gengivet i sagsfremstillingen må bero på en fejlagtig opfattelse af ansvarsfordelingen efter miljøskadelovens regler.

- Det er den undersøgende advokats vurdering, at der er flere fejl i sagsbehandlingen som beskrevet nedenfor.

- Det beror således efter den undersøgende advokats vurdering på en **fejl**, at Miljøstyrelsen har oplyst, at ansvaret for opgaven overgik den 22. januar 2024 kl. 16:34. Det juridiske ansvar overgik allerede den 23. december 2023 kl. 20:53. Randers Kommune var efter de gældende regler den kompetente myndighed efter miljøbeskyttelsesloven indtil dette tidspunkt, hvorefter Miljøstyrelsen overtog ansvaret efter miljøskadeloven, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73 f.

- Miljøskadereglerne omhandler undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning, når der foreligger en miljøskade eller overhængende fare derfor. Den øvrige miljøregulering har dog stadig virkning ved siden af miljøskadelovens regler, herunder skal tilsynsmyndigheden, hvor der foreligger overhængende fare for sundhed, eller hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, iværksætte de fornødne foranstaltninger på ejers regning efter miljøbeskyttelseslovens § 70.

- Det er dog den undersøgende advokats opfattelse, at de afværgeforanstaltninger, der blev foretaget i perioden 15. december 2023 og frem, **ikke** kan **opdeles** i særskilte afværgeforanstaltninger for at beskytte vandmiljøet i forhold til anden forureningsfare for det glidende jordbjerg.

- Selvom der alene blev truffet afgørelse om overhængende fare for miljøskade på Randers Fjord m.v. omfattet af miljøskadeloven, og Randers Kommune bevarede sin kompetence til at foretage umiddelbare selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70 i relation til den yderligere forureningsfare der hidrørte fra det glidende jordbjerg, så må dette betragtes som en teoretisk og ikke hensigtsmæssig opdeling i forhold til den aktuelle krisesituation. Det er de **samme foranstaltninger**, der skal gennemføres.

- Det betyder efter den undersøgende advokats opfattelse, at Miljøstyrelsen i sidste ende, som følge af den legislative kompetencefordeling, som reglerne fastsætter, er **nærmest** til at betale for de afværgeforanstaltninger, der er foretaget mellem den 23. december 2024 og 31. januar 2024. Det gælder,

uanset at andet måtte fremgå af samarbejdsaftalen. Denne udgift er på ca. 85 mio. kr.

- Det skal nævnes, at den undersøgende advokat er bekendt med, at Folketinget har vedtaget blandt andet en udgiftsbevilling på 146,3 mio. kr. med henblik på at meddele Randers Kommune tilsagn om tilskud fra og med 1. februar 2024 til en fortsat akut indsats.

- Det **undrer** den undersøgende advokat, at styrelsen ikke den 23. december om aftenen i medfør af miljøskadelovens § 22 gav virksomheden påbud om afværgeforanstaltninger, hvilket med hjemmel i miljøskadelovens § 40, 2. pkt., kan ske i form af et **straks-påbud**, fordi der var tale om særlige forhold i miljøskadelovens forstand. Dette må ses i lyset af, at der var gang i en katastrofelignende situation med fare for mennesker, miljø m.v. Selv om nedlæggelse af påbud til dels kan bero på et skøn, er der ikke tvivl om, at Miljøstyrelsen i den foreliggende situation burde have nedlagt et straks-påbud.

- Dette skulle være fulgt op med konstatering af ulovlige forhold, jf. miljøskadelovens § 32, hvorefter styrelsen efter § 33, stk. 2, kunne have foretaget **selvhjælpshandling** på virksomhedens regning.

- Miljøstyrelsen her dertil anført i sit høringssvar af 6. juni 2025, at Miljøstyrelsen ikke betragtede det som sagligt at meddele Nordic Waste A/S et påbud efter miljøskadeloven **allerede** den 25. december 2023 med henvisning til blandt andet officialprincippet. Under de givne omstændigheder er det dog den undersøgende advokats vurdering, at Miljøstyrelsen **burde** have meddelt påbud efter miljøskadeloven tidligere.

- Miljøstyrelsens sagsbehandling fremstår for den undersøgende advokat noget løsrevet fra de faktiske forhold i Ølst og unødigt formalistisk set i forhold til sagens alvor. Styrelsen indledte i stedet en høringsproces om afværgeforanstaltninger på trods af, at virksomheden havde forladt stedet den 19. december 2023 kl. 11, hvorfor alle entreprenører ville have forladt stedet, hvis ikke kommunen var indtrådt. Virksomheden havde således klart vist, at de ikke ville handle og bidrage. Iværksættelse af formel høring under disse omstændigheder vurderes ikke at være tjenlig, og dette delforløb fra Miljøstyrelsens side er samlet set præget af for lidt handling og for stort fokus på formalismer.

På fotoet ses entreprenørerne, der forlod området den 19. december 2023, indtil Randers Kommune overtog opgaven senere samme dag.

Anbefalinger

- Sammenfattende finder den undersøgende advokat, at der er anledning for **lovgivningsmagten** til at forholde sig til problemstillingen.

- Det er den undersøgende advokats opfattelse, at miljøskadelovens regler **ikke** virker efter deres hensigt. Nordic Waste-sagen har vist, at følgende forhold er uhensigtsmæssige:

    - Processen omkring kompetenceskift (høringsmodel).
    - Selve kompetenceskiftet (kompetenceovergang).
    - Kravet om sikkerhedsstillelse som forudsætning for at loven finder anvendelse.

- Det anbefales derfor, at miljøskadeloven **ændres**, således at ansvaret for miljøskadeloven forankres hos en tværgående **national miljøskadeenhed**, der har de operationelle ressourcer til at lede og styre en krise som den, der udspillede sig ved Nordic Waste-området i december 2023 og frem. Her kan Randers Kommunes håndtering af sagen i givet fald virke som **rettesnor** for, hvilke kvantitative og kvalitative ressourcer, der er nødvendige for at håndtere en lignende situation i praksis.

- Navnlig Randers Kommunes **gode erfaringer med inddragelse af private aktører** kan give anledning til inspiration til det videre samarbejde. Den undersøgende advokat overlader selvsagt en nærmere revurdering af loven til lovgivningsmagten og bemærker, at der er nedsat et miljøskadeudvalg til revision af den nuværende lovgivning på området.

6. Overblik

6.1 Geografisk overblik

Figur 1: Illustration af graveområdet set fra Hallandrupvej i 2015

Figur 2: Satellitfoto af graveområdet den 31. juli 2005

Figur 3: Satellitfoto af graveområdet den 30. september 2011

Figur 4: Satellitfoto af graveområdet den 4. juli 2014

Figur 5: Satellitfoto af graveområdet den 12. juni 2015

Figur 6: Satellitfoto af graveområdet den 30. maj 2018

Figur 7: Satellitfoto af graveområdet den 14. august 2020

Figur 8: Satellitfoto af graveområdet den 18. april 2022

Figur 9: Satellitfoto visende jordskredet – fra Randers Kommunes fremlæggelse i forbindelse med foretræde for Miljøskadeudvalget.

Figur 10: Satellitfoto af graveområdet den 17. marts 2024

6.2 Efterbehandling

Position 1 Efterbehandlet landskab

Figur 9: Visualisering af det forventede efterbehandlede landskab for graveområdet set fra Hallendrupvej. Her illustreres det, at landskabet skal forestille et marklignende område, hvor overfladen er glat sammenlignet med overstående område.

Principperne i reetableringen og efterbehandlingen

Den sorte linje illustrerede det daværende terræn, mens den røde linje skulle illustrere den færdige opfyldning. Figuren er vist med 2½ gange overhøjde. Opfyldningen skulle afsluttes med et markeringsnet og herover 1 meter ren overjord.

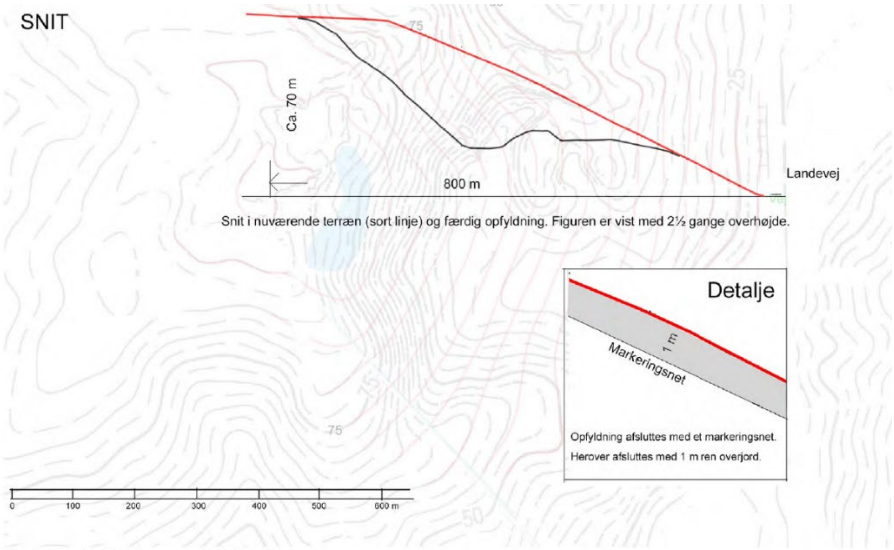

Principperne i retableringen og efterbehandlingen.

Illustration af forslaget til retableret terræn, vist med 5-meter kurver:

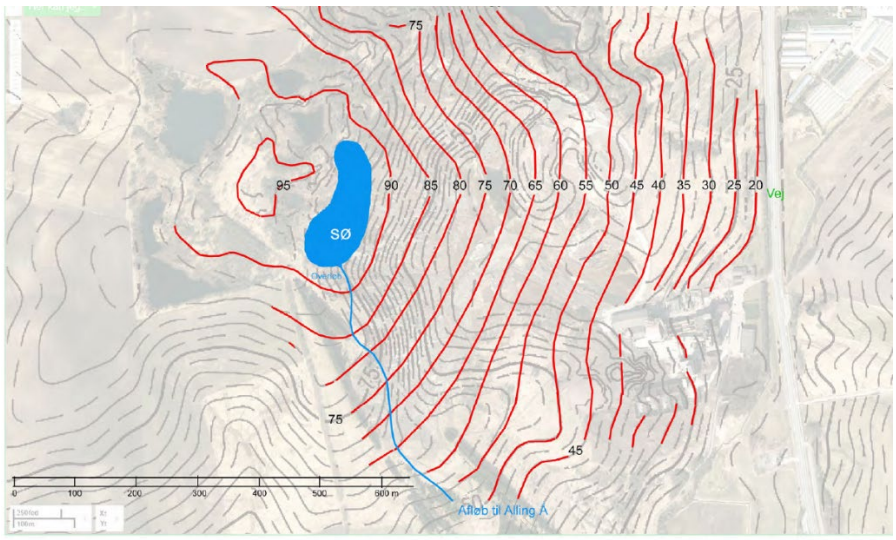

Forslag til retableret terrain, vist med 5-meter kurver.

Ovenstående fremgår af dokumentet *"visualisering af området efter endt behandling samt tværsnit"* tilsendt fra Nordic Waste A/S til Randers Kommune og Region Midtjylland som opfølgning på et møde den 1. februar 2018.

6.3 Baggrunden for jordskredet

Der redegøres i følgende punkt for baggrunden for jordskredet på arealet ejet af DSH Recycling A/S. Redegørelsen sker med afsæt i følgende undersøgelser:

- COWI's notat, herunder undersøgelse af Ølst – Nordic Waste – jordskred – mængder af d. 15-01-2024,
- GEUS' rapport af jordskredsaktivitet ved Nordic Waste A/S baseret på offentligt tilgængelige data, herunder rapport 2024/6, og
- GEUS' rapport af jordskredsaktivitet og scenarier for skredudvikling ved Nordic Waste, Randers Kommune 2024/12.

Det skal bemærkes, at der er tale om uddrag af henholdsvis rapporter og notat, som separat behandles. Den undersøgende advokat har udvalgt det efter en vurdering af, hvad der er det mest centrale for at redegøre for baggrunden for jordskredet.

6.3.1 Uddrag af COWI's notat herunder undersøgelse af Ølst – Nordic Waste – jordskred – mænger af d. 15-01-2023 (red. 2024)

Af notatets indledning fremgår følgende:

> *"Jordbunden på arealet består af fedt tertiært ler. Det er en tidligere lergrav, hvor der er udvundet ler til produktion af letklinker.*

Medio december 2023 opstod der brud i store jordmasser på arealet. Det resulterede i, at jord flød med stor hastighed ud mod Alling Å og Gl. Århusvej og ud mod ådalen øst for Gl. Århusvej. Hastigheden er siden reduceret til 0,3 til 0,4 meter i timen."

Nedenstående billede 1 illustrerer Alling Å, hvor vandet var gået over sine breder. Vandet inde på arealet var forurenet, og vandområderne var adskilt med en dæmning. Jordskredet ses øverst til højre.

Billede 1: *Området set fra sydøst. Alling Å, hvor vandet er rent, er gået over sine breder. Vandet inde på arealet er forurenet. Vandområderne er adskilt med en dæmning, som lige er opført. Der pumpes vand fra Alling Å i rør over til den eksisterende Alling Å lige syd for Ølst by. Jordskredet kan ses øverst til højre. Området ligger fra kote 75 ned til kote 20. Det har fald mod Alling Å og landevejen Gl. Århusvej.*

Nedenstående billeder og figurer er uddrag fra notatets afsnit 3 om fyldmængdens størrelse.

"Da mængden af jord tilført området, jordtippen, først registreres fra 2018, er det svært at estimere den totale mængde jord, der er tilført. På baggrund af opmålinger i 2015 og marts 2021 er det muligt at estimere fyldmængden for denne periode."

Graferne i nedenstående figur 3 og 4 illustrerer terrænets højde for henholdsvis 2015 (grøn) og marts 2021 (rød). Dette gør sig gældende på begge grafer, herunder tværsnittet i den næsten østlige retning og tværsnittet i den næsten sydlige retning.

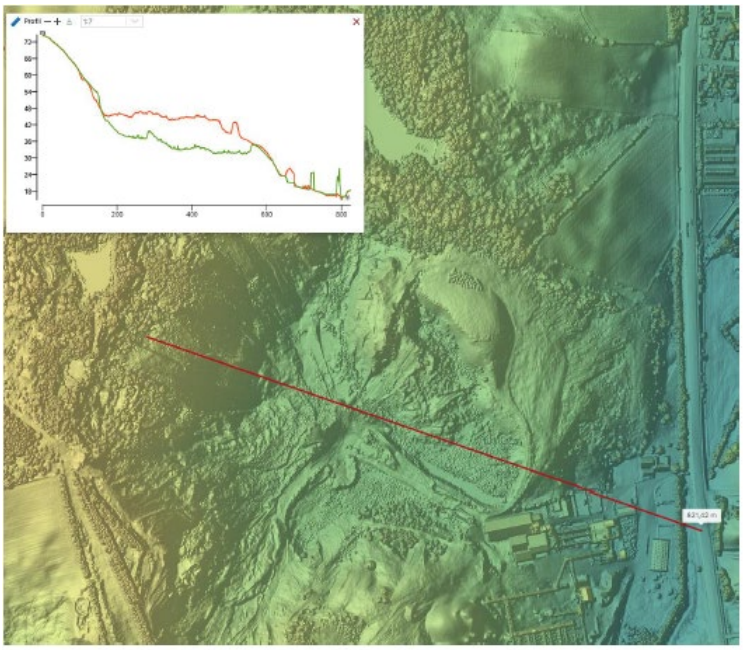

Figur 3: *Tværsnit (næsten østlig retning) gennem området med overside terræn i 2015 (grøn) og marts 2021 (rød).*

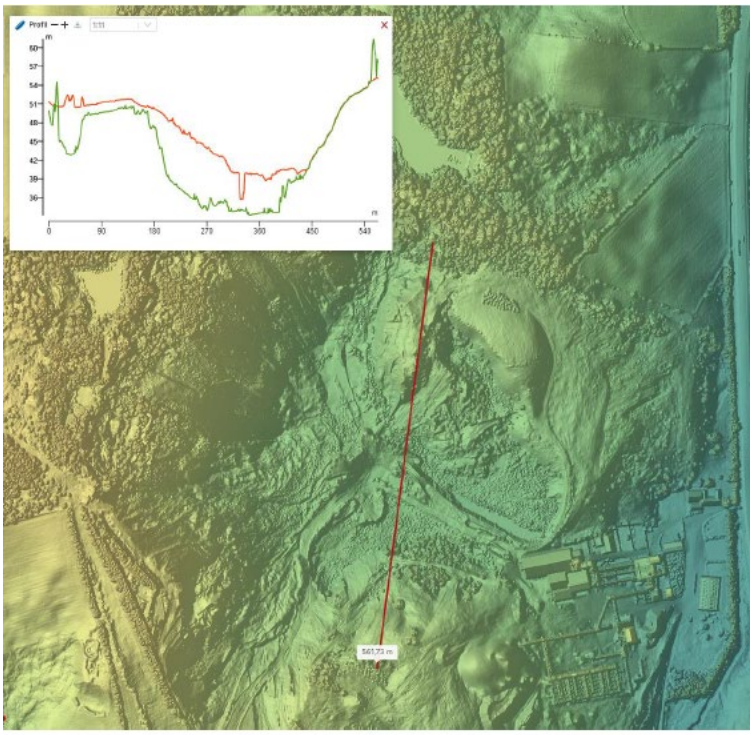

Figur 4: *Tværsnit (næsten sydlig retning) gennem området med overside terræn i 2015 (grøn) og marts 2021 (rød).*

I nedenstående figur 5 illustreres dybdeforskellen, hvor det orangefarvede område er dér, hvor der er størst dybdeforskel, og dermed det område, hvor der har været størst opfyldningsmængde i perioden:

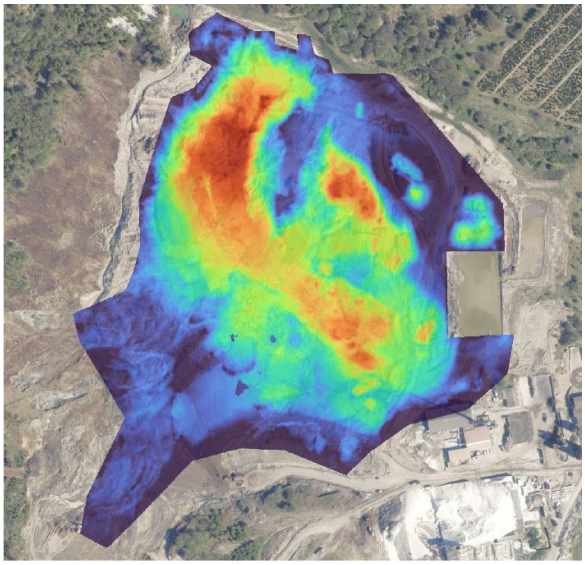

Figur 5: *Volumenberegning på ændring fra 2015 til 2021. Det orangefarvede er der, hvor der er størst dybdeforskel, dvs. størst påfyldningsmængde i perioden.*

Vedrørende fyldmængden fremgår i forlængelse af ovenfor illustrerede billede og figurer følgende:

> *"På baggrund af disse oplysninger kan det beregnes, at der er i perioden 2015 til marts 2021, er tilført området 0,9 mio. m³ svarende til ca. 1,6 mio. tons jord.*
>
> *Fra 2018 til december 2023, i løbet af ca. 4 år er der tilført 3,8 mio. tons svarende til 2,1 mio. m³ jord med stigende mængder hvert år.*
>
> *Disse 2 mængder kan ikke sammenlægges direkte, men et estimat på en samlet mængde kunne være 2,5 mio. m³ fyldjord."*

Nedenfor ses et foto fra den 6. januar 2024:

> *"(…) foto viser, at ikke kun fyldjorden er i brud, men også den oprindelige jordbund. Der skal derfor tillægges yderligere mængder herfra. Det anslås at denne mængde kan være 0,5 mio. m³."*
>
> *"Dette medfører, at det må formodes, at en samlet mængde på ca. 3 mio. m³ er i bevægelse."*

Figur 6: *Foto fra den 6. januar 2024. Den lodrette grå flade (bagerst i billedet, midtfor) viser et stort brud i den oprindelige jordbund.*

6.3.2 Uddrag af GEUS' rapport om jordskredsaktivitet ved Nordic Waste baseret på offentligt tilgængelige data, rapport af 2024/6

Miljøstyrelsen anmodede GEUS om en udredning for jordskredaktiviteten ved Nordic Waste A/S ved Ølst. Specifikt anmodede Miljøstyrelsen om:

> *"• At GEUS foretager en kortlægning af jordskredaktiviteten for det pågældende område for perioden fra lergravning standsede og frem til nu (med særlig vægt på udviklingen de seneste 5 år).*
>
> *• At GEUS vurderer den sandsynlige årsagssammenhæng mellem jordskredsaktiviteten i området ved Nordic Waste og deponi af jord i perioden.*
>
> *• At GEUS vurderer om skreddet kan karakteriseres som en "naturbegivenhed af usædvanlig, uundgåelig (og uafværgelig) karakter".*

Af rapporten fremgår blandt andet følgende:

> *"Området ved Nordic Waste er en tidligere lergrav, hvor der blev foretaget lergravning frem til omkring 2015.*
>
> *(…)*

De første tegn på større skredaktivitet ses i 2021 (Figur 4). I ortofoto fra foråret 2021 ses sprækkedannelse i den øvre del af den deponerede jord (Figur 5). Disse sprækker viser et såkaldt "horst og graben system" og indikerer øst-vest vandret bevægelse.

InSAR-dataene af terrænbevægelser viser ligeledes, at der var begyndende bevægelser i størrelsesorden op til nogle få centimeter af bygningerne i området i første halvdel af 2021. Bevægelserne er så små, at det ikke ud fra de tilgængelige data er muligt at kvantificere præcis hvornår eller hvor stor bevægelse, der er tale om, men der ses et tydeligt skift i InSAR-dataserierne, som viser en begyndende påvirkning af det bebyggede område neden for den deponerede jord (Figur 6).

Derudover viser det anlagte vandbassin nord for det bebyggede områder viser tegn på opløft af bassinets vestlige side fra et tidspunkt mellem 2020 og foråret 2022. Dette opløft indikerer en påvirkning af området forårsaget af begyndende skredaktivitet i den deponerede jord.

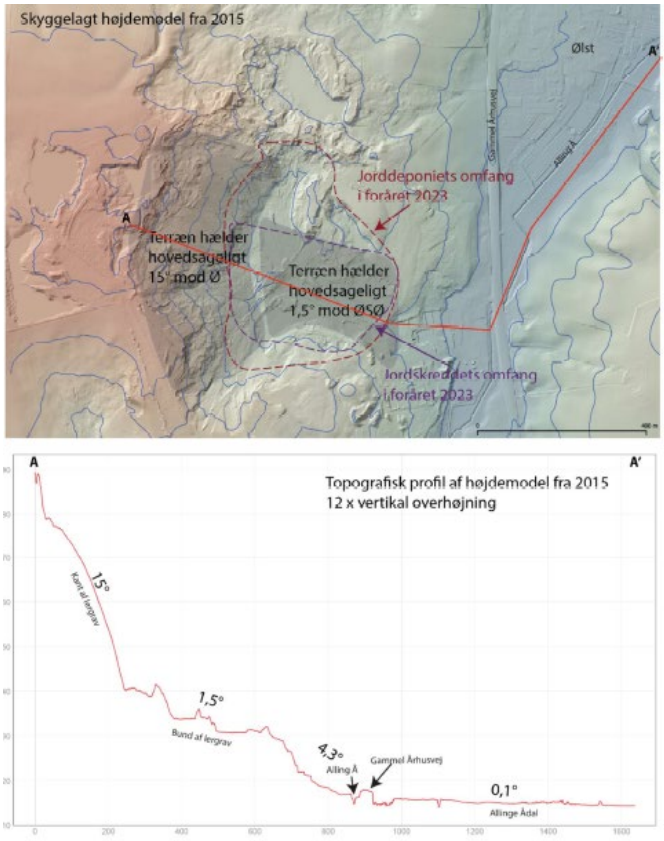

Figur 2. Morfologi i lergraven i 2015. Udglattede 10 m højdekurver er vist oven på en farvelagt højdemodel med skyggelægning. Blå farver ved Alling Å er omkring 15 m over havniveau og rødlige farver vest for lergraven er omkring 90 m over havniveau. Deponiets og jordskreddets omfang i foråret 2023 er vist med stiplede linjer. Det 12 gange overhøjede topografiske profil nederst viser landskabets hældning langs linjen A-A' på kortet i 2015, strækkende sig fra toppen af lergraven, ned igennem området, hvor deponiet senere bygges op og ud igennem ådalen.

(…)

I foråret 2023 ses tydelige sprækker i deponiets vestlige del og folder, der indikerer stor bevægelse i jordskreddets tå. En af sprækkerne i deponiets vestlige del danner en op til fire meter høj skrænt i april 2023. Sprækkerne og folderne afgrænser skreddets udbredelse og viser, at det på dette tidspunkt var ca. 370 m langt (øst-vest) og ca. 270 m bredt (nord-syd) med et areal på ca. 90 000 m2 (Figur 4).

I ortofotos og skråfotos fra foråret 2023 har jordskreddets tå bevæget sig ud i bassinet (Figur 7), og der er dannet tydelige folder i den østlige del af den deponerede jord (Figur 4). Derudover ses det, at en vej i området omkring skredtåen har rykket sig ca. 20 meter mod øst på grund af skredaktiviteten (Figur 8).

På et tidspunkt i starten af 2023 er jordskredets tå kommet så tæt på områdets bygninger, at der opstår en skade på en stor lagerhal. I løbet af februar 2023 får lagerhallen nedrevet 15 meter af sin vestlige ende, sandsynligvis på baggrund af jordskredet. Den 1. april 2023 ses det, at jordskredet har fortsat sin bevægelse og ligger helt inde i lagerhallen i en højde op til en til to meter fra taget (Figur 9).

(…)

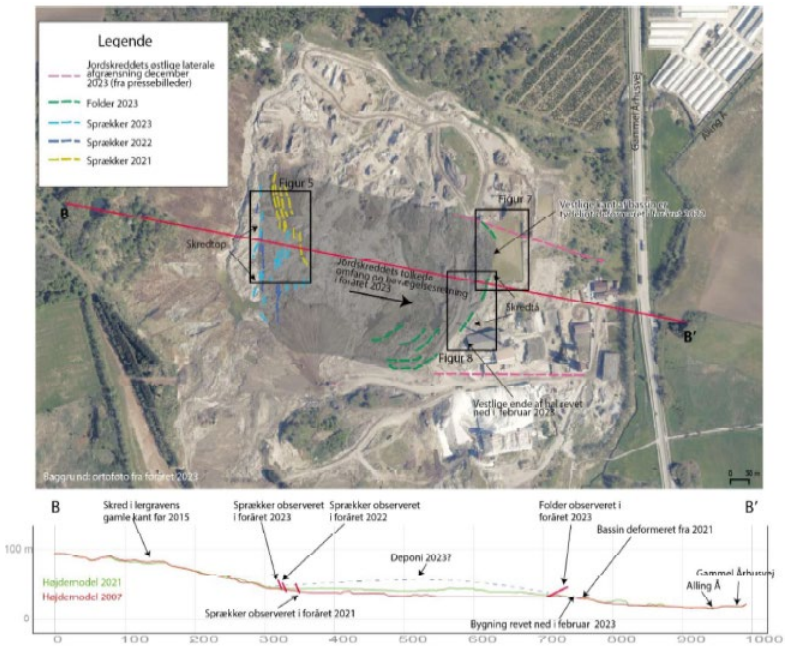

Figur 4. Ortofoto fra foråret 2023 med kortlagte skredstrukturer fra 2021, 2022 og 2023 vist. Desuden er jordskreddets ca. 90 000 m² omfang i foråret 2023 vist med grå skygge. Strukturerne viser, at jordskreddet har været i bevægelse i siden foråret 2021. De sorte bokse viser udsnit, som ses i Figur 5 og 7. Profilet langs B-B' linjen viser topografien i 2007 samt 2021 langs den røde linje på kortet. Desuden vises, hvor der er observeret sprækker og folder.

Højdemodellen fra 2015 viser, at bunden i den tidligere lergrav ikke har nogen topografisk barriere mod øst (Figur 2), hvilket indikerer, at jordskreddet er et såkaldt translationsskred, som glider på en plan flade. Et translationsskred er ikke selvstabiliserende og vil typisk fortsætte til den jord, der er i bevægelse, når et fladt område.

(…)

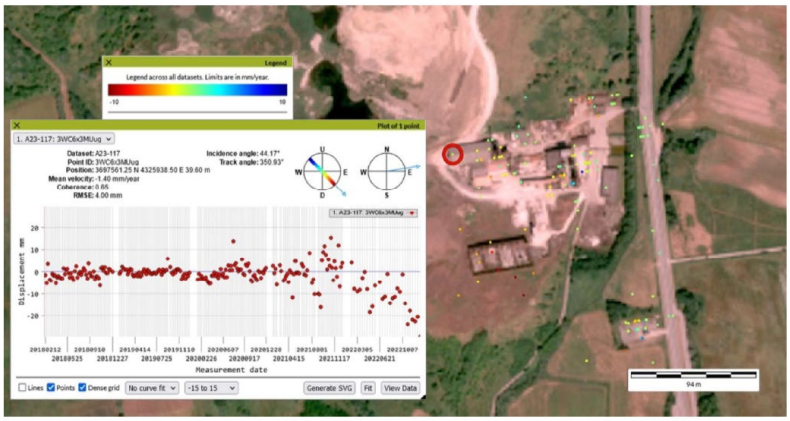

Figur 6. Udsnit fra European Ground Motion Service (EGMS) webportalen, som viser terrænbevægelser på bygningerne ved Nordic Waste. Målingerne i nedre venstre hjørne viser et tydeligt skift i InSAR-dataserierne, som indikerer en begyndende påvirkning af det bebyggede område i første halvdel af 2021.

Figur 7. Udsnit af forårs-ortofoto fra 2019–2023, som viser bassinet nord for det bebyggede område. Fotoene viser, hvordan bassinet i løbet af perioden løftes op i dets vestlige side (tydeligst fra foråret 2022). På det sidste foto fra foråret 2023 har tåen af jordskreddet bevæget sig ud i bassinet. Se Figur 4 for placering.

Figur 8. Udsnit af forårs-ortofoto fra 2020–2023, som viser forflytnignen af en vej samt delvis nedrivning af lagerhal. De stiplede linjer viser forløbet af vejen i 2020 samt den oprindelige udstrækning af lagerhallen. Se Figur 4 for placering.

Figur 9. Skråfoto fra 1. april 2023, som viser, hvordan jordskreddet har bevæget sig helt ind i en stor lagerhal, som halvanden måned forinden havde fået nedrevet 15 meter af dets vestlige ende. Synsretningen er mod øst.

Sammenhæng mellem nedbør og deponi

Siden lergravningens tid har overfladevand samlet sig i småsøer i lergraven. (…) Dette viser, at vandet ikke infiltrerer (siver) igennem laget af plastisk ler, som ifølge borerapporten fra en vandboring på området (DGUnr 69.322) har en tykkelse her på 48 meter. Under den plastiske ler ligger Danienkalk.

(…)

Fra 2020 og frem ses en øgende mængde overfladevand i den deponerede jord. På det seneste ortofoto fra foråret 2023 ses stående vand overalt i deponiet.

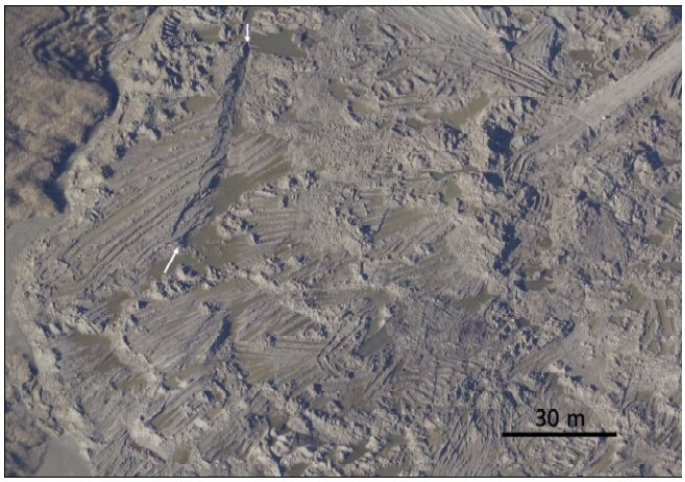

Figur 10. Udsnit af skråfoto fra 1. april 2023, som viser en stor mængde stående vand på deponiet. Vandet ses som de grå-grønne områder, der udvisker mønstret af kørespor i den lysebrune jord. I det øverste venstre hjørne ses den græsbeklædte skråning af den tidligere lergrav. Bemærk i øvrigt den markante sprække, som danner en op til fire meter høj skrænt (markeret med to hvide pile). Synsretningen er mod nord.

Nedbørsdata fra DMI viser, at der har været øget nedbør i området ved Ølst i 2023, hvilket har bidraget til vandmætningen af den deponerede jord.

Den stigende vandmætning har både tilført mere vægt til jordmasserne, øget vandtrykket i bunden af deponiet og dermed reduceret friktionen mellem den deponerede jord og det underliggende lerlag, og mindsket den interne stabilitet af den deponerede jord.
Dette kan altså have været en væsentlig medvirkende årsag til udviklingen af jordskredet.

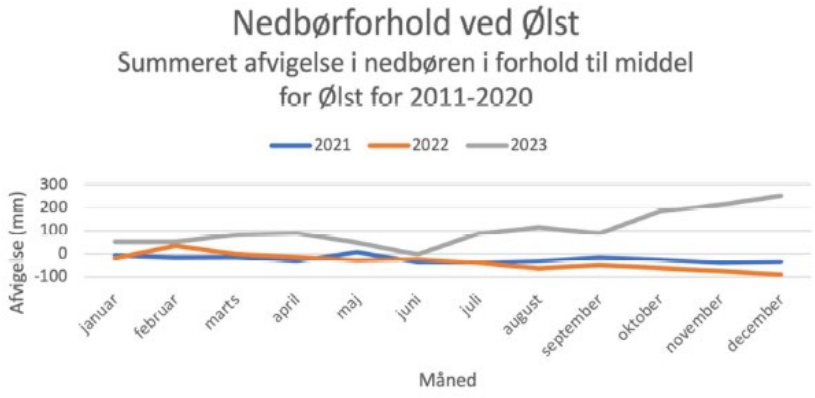

"

6.3.3 *Uddrag af GEUS' rapport om jordskredsaktivitet og scenarier for skredudvikling ved Nordic Waste, Randers Kommune 2024/12*

Senere i 2024 anmodede Miljøstyrelsen endnu engang GEUS om en udredning for jordskredaktiviteten ved Nordic Waste A/S ved Ølst. Miljøstyrelsen bad GEUS om en konkret vurdering af risikoen for, *"at jordskreddet når frem til og påvirker dæmning, kørevej og arbejdsområde ved Nordic Waste, samt hvorvidt yderligere dele af deponiet kan blive involveret i jordskreddet og i givet fald hvornår det vil ske".*

Vedrørende analyse af satellitfotos fra 2023 fremgår følgende:

"Analyse af satellitfotos fra Sentinel-2-satellitten er brugt til at kortlægge væsentlige ændringer i Nordic Wastes område i 2023. Satellitdataene viser, at der i løbet af 2023 sker en ændring i måden, hvormed jorden deponeres ved Nordic Waste, samtidig med at jordskredsaktiviteten accelererer.

Indtil foråret 2023 bliver jorden deponeret i den centrale del af deponiet. Dette ses bl.a. i ortofotos, som viser tydelige bulldozerspor i denne del af deponiet (se billeder i GEUS Rapport 2024/06).

Fra april 2023 bliver der desuden deponeret jord på den vestlige skråning af den tidligere lergrav. En stor del af denne jord bliver læsset af fra kan-

ten af lergraven og ned på den 15° hældende lerflade, der udgør lergravens vestlige skråning (Figur 1a og b). Denne praksis bliver i løbet af 2023 den dominerende måde at deponere jord på.

Satellitfotos viser stor skredaktivitet i den centrale del af deponiet gennem juni og juli 2023, hvilket for eksempel ses ud fra en vej, som får et knæk (Figur 1b). I august eller september 2023 bevæger fronten af jordskreddet sig næsten 100 meter ind gennem det bebyggede område, hvorved en vej, en lagerhal og andre bygninger forsvinder (Figur 1c).

I oktober 2023 befæstes en vej syd om lergraven op til aflæsningspladserne ved lergravens kant med beton (Figur 1d). Samtidigt ses der på satellitfotos hvide områder i fronten af jordskreddet. Det hvide er sandsynligvis microfiller, som bliver benyttet i forbindelse med afværgetiltag for jordskreddet i den centrale del af deponiet (Figur 1d).

I november og december 2023 ses fortsat aflæsning af jord fra kanten af lergraven (Figur 1e og 1f). Jordskreddets front løber yderligere ca. 200 meter mod øst og når i december ud af Nordic Wastes område til Gammel Århusvej.

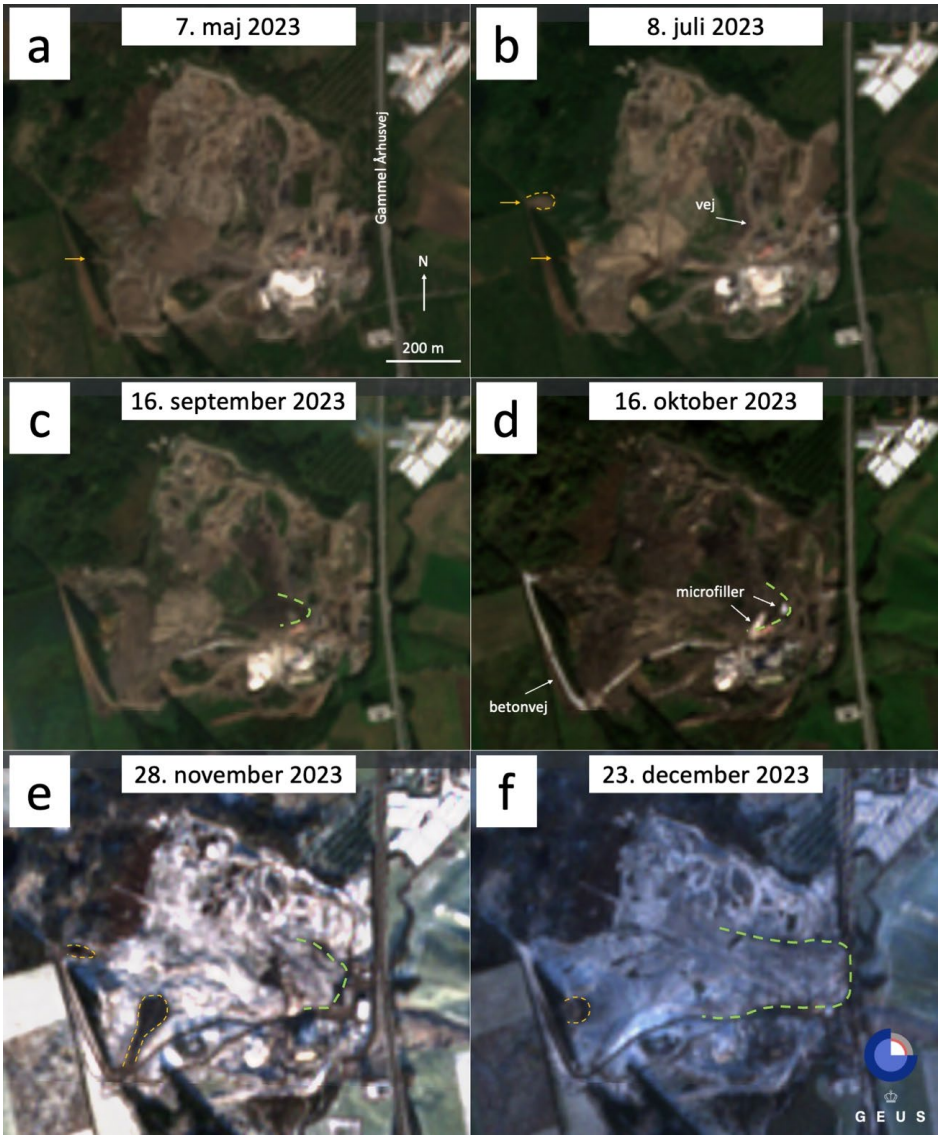

Figur 1. Udsnit af satellitfotos (Sentinel-2, ESA) for området ved Nordic Waste i 2023. I løbet af 2023 deponeres en stor mængde jord på den vestlige skråning af den tidligere lergrav. A) I april etableres en aflæsningsplads (orange pil) på kanten af lergraven. B) I juli etableres yderligere en aflæsningsplads (orange pil), og skråningens vegetation dækkes gradvist af brun deponeret jord (orange stiplet linje). Samtidig bevæger jordskreddet i den centrale del af deponiet sig mod øst, hvorved en vej får et knæk (hvid pil). c) I september bevæger jordskreddets front (grøn stiplet linje) sig ind gennem det bebyggede område, hvorved en vej, en lagerhal og andre bygninger forsvinder. D) I oktober befæstes vejen til aflæsningspladserne på lergravens kant med beton, og samtidig benyttes der tilsyneladende microfiller (hvid masse vist med pil) i fronten af jordskreddet. E) og f) I november og december ses fortsat deponering af jord på lergravens vestlige skråning som mørke områder i det snedækkede landskab (orange stiplede linjer), mens jordskreddets front (grøn stiplet linje) bevæger sig yderligere mod øst."

Om årsagen til jordskredet fremgår af denne udredning blandt andet følgende:

> *"Baseret på kortlægningen af skredaktiviteten og ændringerne i måden jorden er deponeret på i 2023 vurderes det, at aflæsningen af jord fra kanten af den tidligere lergrav gennem 2023 har dannet jordstrømme, som har presset på den øvre del af det jordskred, som allerede var i bevægelse i den centrale del af lergraven fra 2021 til foråret 2023. Det er således aflæsningen af store mængder jord fra lergravens kant som har ført til den accelererede jordskredsaktivitet i sidste halvdel af 2023 (Figur 6).*

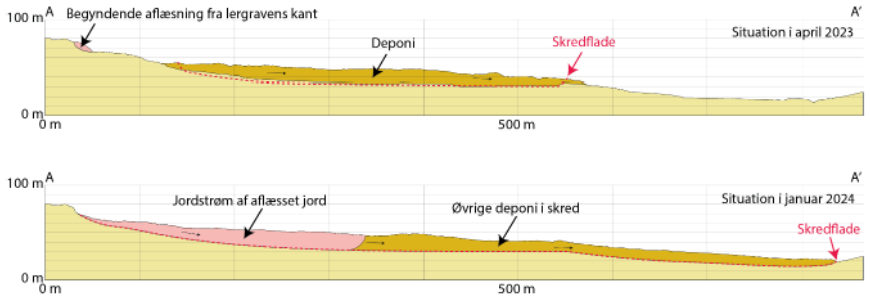

Figur 6. Profiler, som viser udviklingen af jordskreddet, i april 2023 (øverst) og i januar 2024 (nederst).

> *Vandmætningen af den deponerede jord har gjort jorden tungere og mindsket friktionen i jorden, hvormed jorden lettere kunne skride ud. Den øgede nedbør i 2023 må imidlertid have spillet en mindre rolle for accelerationen af jordskreddet i slutningen af 2023, for hvis jordskredsaktiviteten primært havde været drevet af nedbør, ville hele den del af deponiet som var i bevægelse i foråret 2023, også være blevet involveret i jordskreddet."*

Ud fra de to rapporter fra GEUS er det den undersøgende advokats vurdering, at nedbør og vandmætningen på grunden har haft betydning for jordskredet. Når GEUS' rapport af 2024/12 beskriver, at den øgede nedbør i 2023 må have spillet en mindre rolle for accelerationen af jordskredet, må dette anses som en modifikation af den oprindelige rapports udtalelser, om end det stadig konkluderes, at nedbør og vandmætningen har haft en betydning for jordskredet.

Derudover har det haft betydning, at der skete ændringer i måden jorden blev deponeret på, herunder at der blev læsset fra kanten.

6.3.4 Nordic Waste A/S' forklaring på skredet

Nordic Waste A/S har ved advokat den 23. december 2023 oplyst følgende til Randers Kommune om årsagen til jordskredet:

"Endvidere bemærkes, at det ikke er Nordic Wastes generelle indretning og drift, der er årsag til det nuværende jordskred, men derimod de ekstraordinære vejrforhold. Som følge af de rekordstore nedbørsmængder, som har plaget Danmark i 2023, nåede jorden i lergraven i efteråret et kritisk mætningspunkt. Dette har efterfølgende forårsaget massive og uventede jordskred på grunden. En situation, som på pludselig og uventet vis er accelereret igen og igen siden weekenden 9.-10. december. Nordic Waste har foretaget alle praktisk mulige afværgeforanstaltninger med henblik på at forhindre en forurening uden for virksomhedens grund under inddragelse af relevante rådgivere, men dette endte med at blive en kamp, som desværre ikke kunne vindes i lyset af områdets særlige geologiske forhold, og de ekstraordinære omstændigheder."

Denne forklaring om naturkatastrofe er efter den undersøgende advokats vurdering ikke korrekt. Se nedenfor.

6.3.5 Sammenfatning

På baggrund af undersøgelserne fra COWI og GEUS kan det udledes, at forløbet ved Nordic Waste-området i Randers Kommune har været præget af omfattende jordskredsaktivitet, som viste sine første tegn i 2021 og eskalerede markant i løbet af 2023. De tidlige bevægelser i 2021 blev udløst af deponering af store mængder jord på en uigennemtrængelig, hældende lerflade, hvilket sammen med deponiets fysiske morfologi satte gang i jordskredsprocessen. Skredaktiviteten fortsatte med langsomme bevægelser frem til 2023, hvor den stigende vandmætning i jorden og ændringer i deponeringspraksissen forværrede situationen.

Ifølge GEUS' rapporter (2024/6 og 2024/12) begyndte jordskredet at accelerere fra april 2023, da store mængder jord blev aflæsset direkte på kanten af den tidligere lergrav. Denne praksis resulterede i dannelsen af jordstrømme, som pressede yderligere på de eksisterende jordmasser.

I perioden frem mod slutningen af 2023 nåede jordskredet at flytte betydelige mængder jord. Ifølge beregninger fra COWI var op til 3 mio. m³ jord involveret, hvoraf ca. 1,2 mio. m³ blev direkte aktiveret og skabte betydelige forskydninger i området. Jordskredet nåede blandt andet frem til Gl. Århusvej og forårsagede store ændringer i landskabet.

Sammenfattende skyldtes jordskredet en kombination af øget deponering, geologiske forhold og stigende vandmætning, hvilket over tid førte til en betydelig destabilisering af området og omfattende konsekvenser for nærområdet.

Det er derudover forklaret ved den undersøgende advokats interview med en af Nordic Waste A/S' tidligere geotekniske rådgiver, at ingen kunne have forudset det fulde omgang af jordskredet – i hvert fald ikke i den skala, som det skete.

Der er dog samtidig ikke tale om en naturkatastrofe, men noget menneskeskabt.

Derudover har den geotekniske rådgiver forklaret, at virksomheden var klar over risikoen for jordskredet grundet den metode, som virksomheden anvendte senere hen i processen, hvor jord blev hældt på oppefra i stedet for nedefra.

6.4 Matrikulær afgrænsning af tilladelser

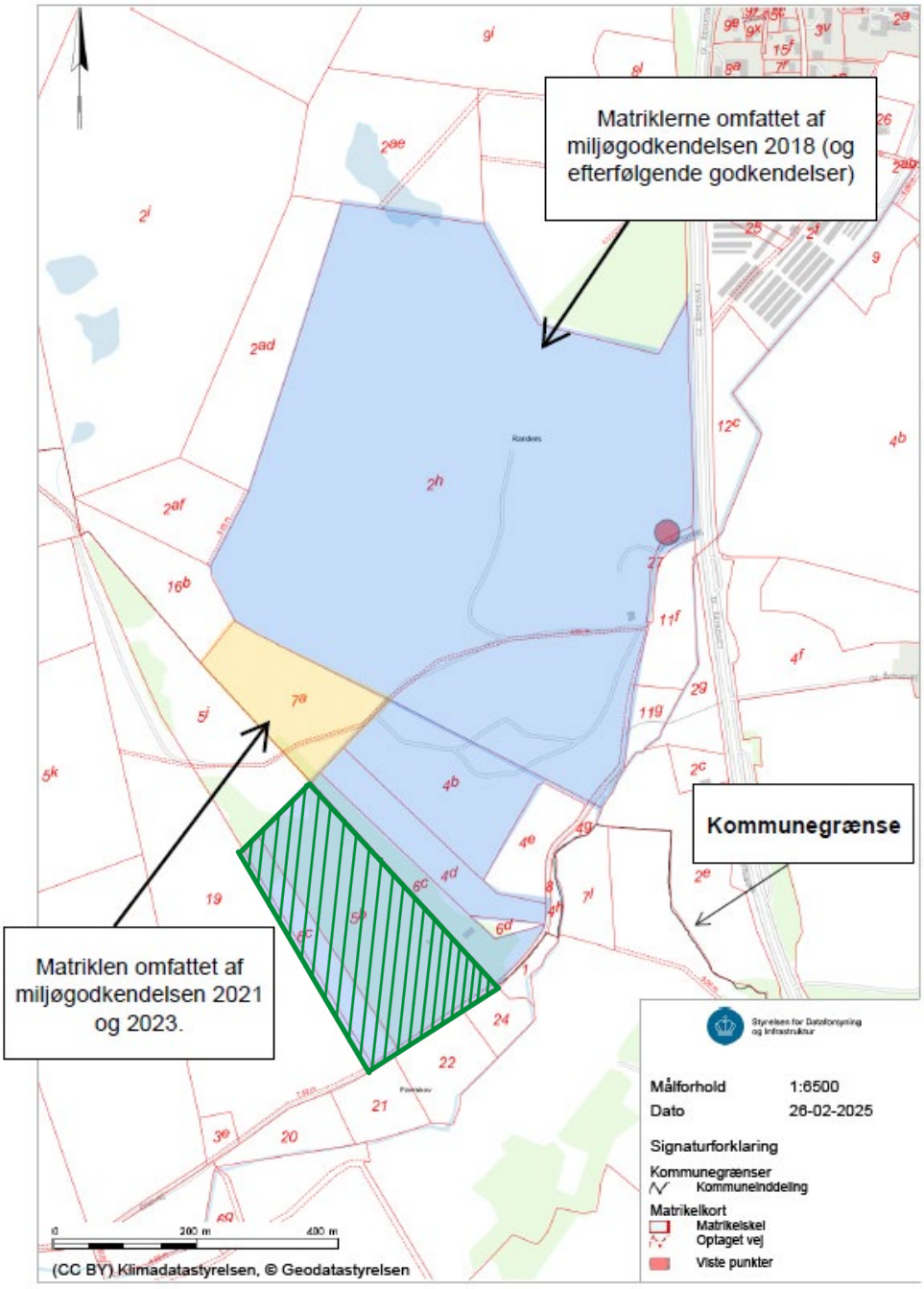

** Efter den undersøgende advokats opfattelse er det grønt-skraverede område (matr.nr. 5b og 6c Erslev By, Nr. Galten) ikke reelt omfattet af miljøgodkendelsen, men er ved en fejl sat på miljøgodkendelsen.*

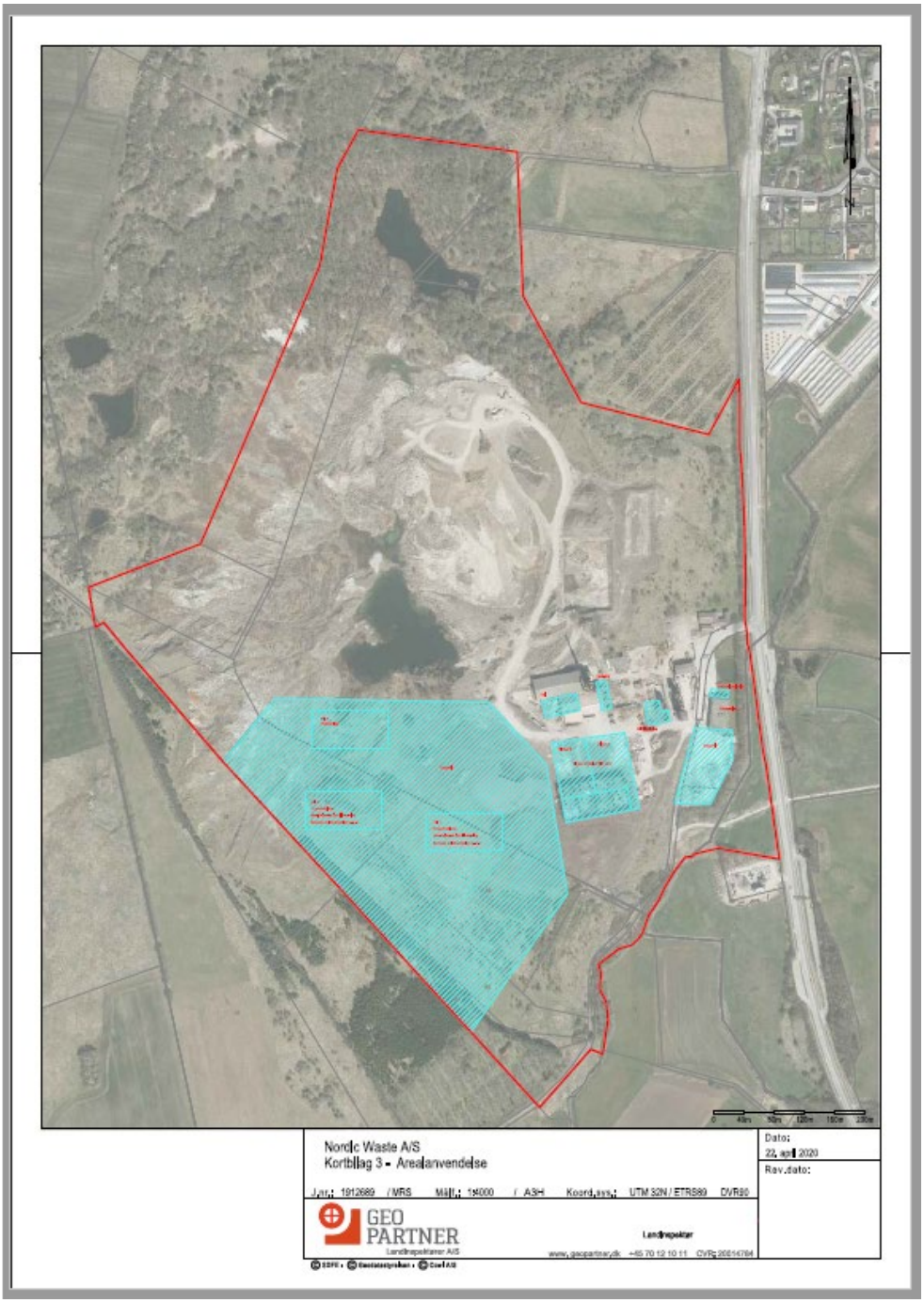

Miljøgodkendelse 2021

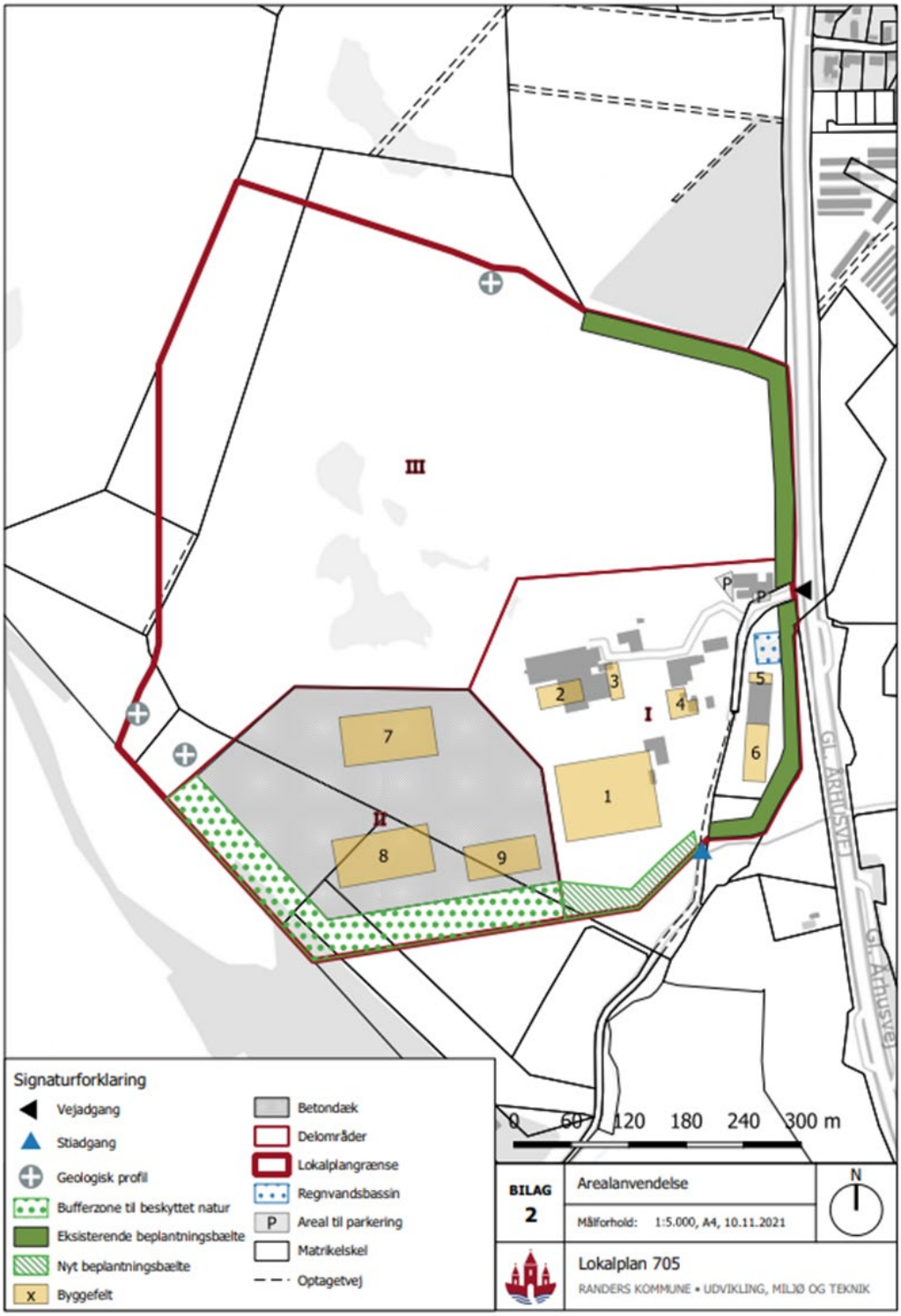

Miljøgodkendelse 2023

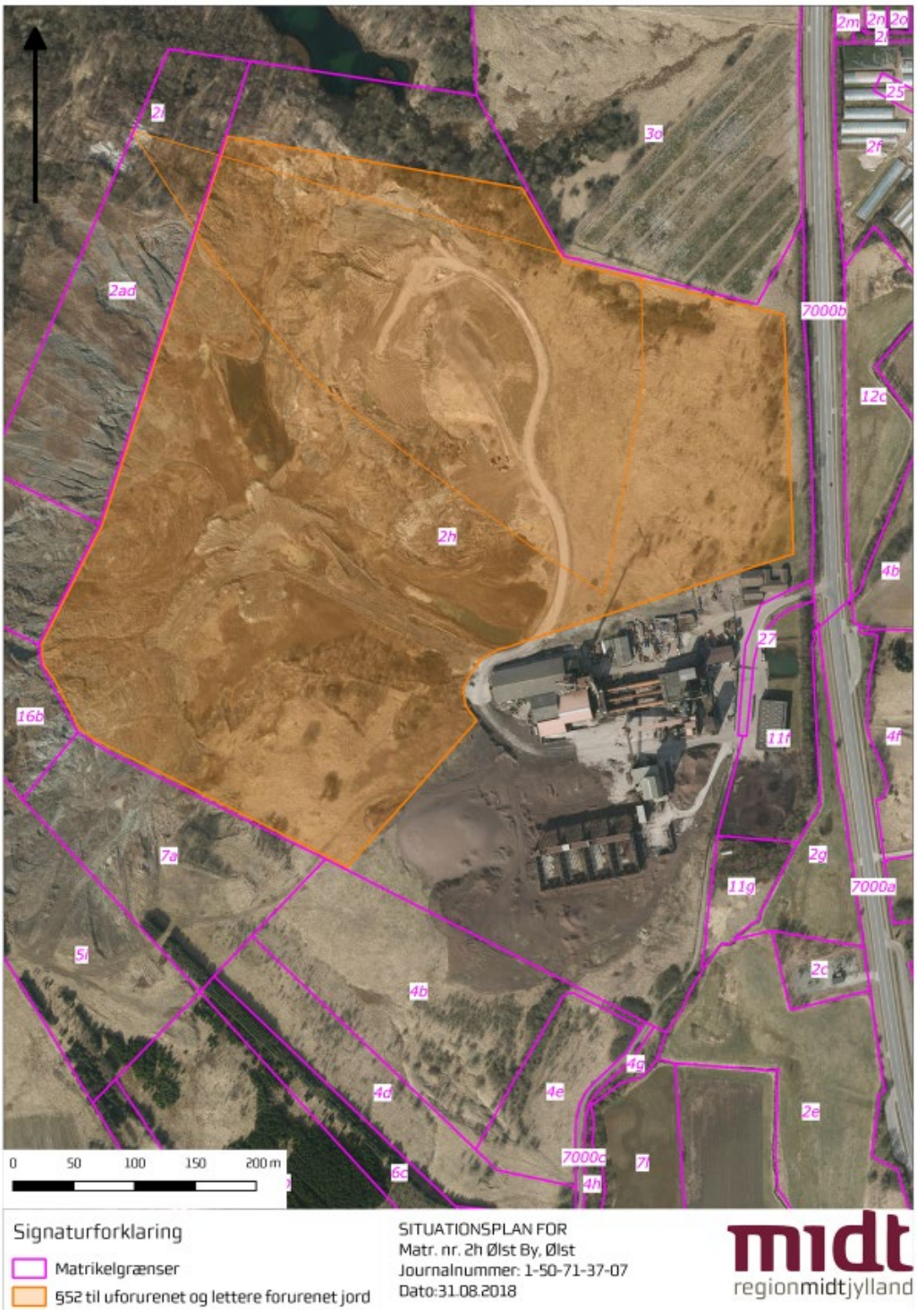
2m
2n
2o
2l
25
2f
3c
2i
2ad
7000b
12c
2h
4b
27
16b
11f
4f
7a
2g
11g
7000a
5l
2c
4b
4g
4d
4e
2e
7000c
7l
6c
4h
0
50
100
150
200 m
Signaturforklaring
Matrikelgrænser
§52 til uforurenet og lettere forurenet jord
SITUATIONSPLAN FOR
Matr. nr. 2h Ølst By, Ølst
Journalnummer: 1-50-71-37-07
Dato:31.08.2018
midt
regionmidtjylland

Kortrids til deklaration om råstofgravning og efterbehandling

På baggrund af igangsætningstilladelse af 12. marts 2004 og gravetilladelse af 17. oktober.

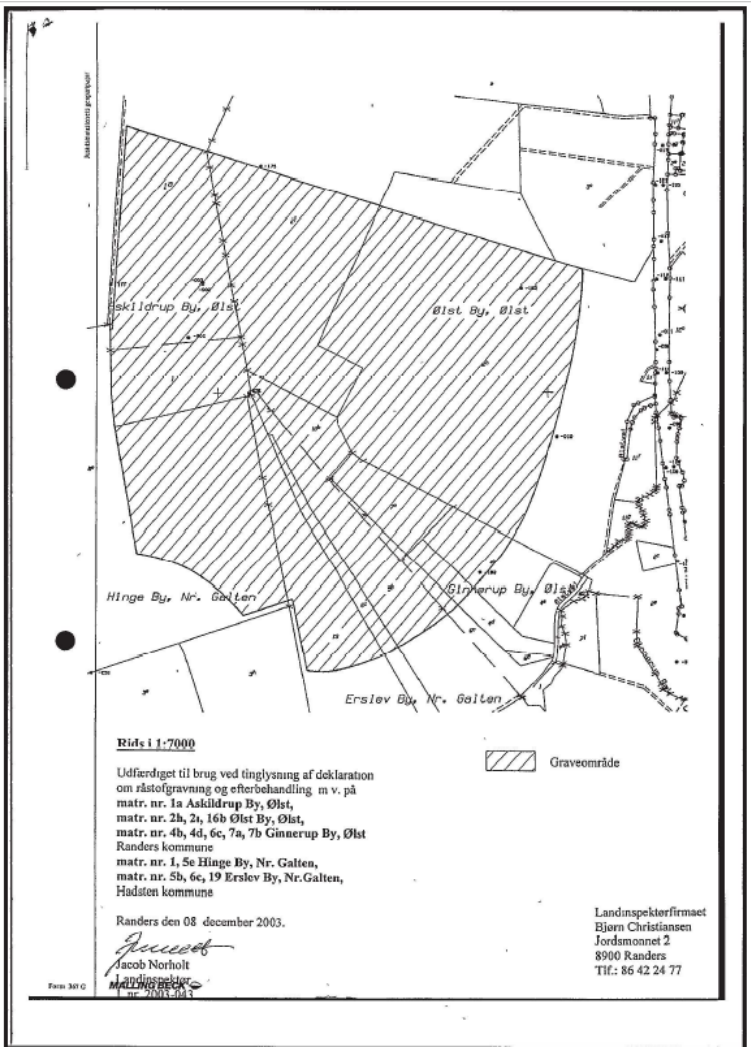

7. Det faktiske grundlag

Det bemærkes, at fremhævninger i følgende afsnit om det faktiske grundlag som udgangspunkt ikke er foretaget af den undersøgende advokat.

7.1 Råstofindvindingen

Den første indberetning om råstofindvinding fra DSH Recycling A/S sker i 2019. Herefter sker der indberetning til Region Midtjylland hvert år frem til 2023. Nedenfor følger indberetningerne for hvert år:

- 2019 = Der er ikke foretaget råstofindvinding.
- 2020 = 793 m^3 plastisk ler og bentonit (anvendt til membraner)
- 2021 = 665 ton ler (solgt til vognmænd)
- 2022 = 11.514 ton ler (anvendt til lermembraner til regnvandsbassiner)
- 2023 = 4.110 ton ler (anvendt til regnvandsbassiner)

Angående årene før 2019 har Leca Danmark A/S stået for denne indvinding, og eftersom deres aktivitet stadig er bestående, er disse oplysninger ikke offentligt tilgængelige.

7.2 Efterbehandling af råstofgraveområdet

7.2.1 Plan for efterbehandling

Planen for efterbehandling af Ølst lergrav var en del af en sammenhængende plan for efterbehandling af råstofgraveområdet i Hinge og Ølst.

Planen for efterbehandling udspringer af henholdsvis en landskabsplan af 1992 med tillæg af 1. april 1996 udarbejdet af virksomheden Dansk Leca A/S til Århus Amt, samt en VVM-redegørelse af 2002 udarbejdet af COWI til Dansk Leca A/S og virksomheden Optiroc:

> *"Denne VVM-redegørelse er udarbejdet for de to virksomheder Dansk Leca og Optiroc. VVM-redegørelsen beskriver de miljøpåvirkninger, som virksomhedernes indvinding af plastisk ler i Askildrup-Hinge-Ølst-området vurderes at forårsage. VVM-redegørelsen omfatter ikke produktionen af letklinker, som er uændret, men alene virksomhedernes råstofgraveområder, som behandles samlet.*
>
> *Typisk beskrives miljøkonsekvenser og afværgeforanstaltninger for både anlægs- og driftsfase af et projekt. Denne tilgang til en VVM-redegørelse er specielt oplagt, når der bygges f.eks. en vej. I forbindelse med denne VVM redegørelse er det indvindingen af plastisk ler over en årrække, der er vurderet, svarende til både anlægs- og driftsfase."*

Af landskabsplanen fremgår følgende om områdets geologi:

> ***"Geologi***
>
> *Området ved Hinge er landbrugsområde; men arealerne har også overordentlig stor interesse for udvinding af ler. Hele to meget store virksomheder, som udnytter denne råstofresource, har lokaliseret sig her, med knapt 3 km's afstand, nemlig Dansk Leca A/S ved Randers Hadstenvejen og Fibo A/S ved Randers-Århusvejen.*
>
> *Baggrunden for forekomsten af den fede ler, skal findes i landskabernes dannelse for millioner af år siden.*
>
> *Fedt ler og mergel fra ældre tertiær træffes i el bælte diagonalt gennem Århus Amt.*
>
> *Bakkeelementerne ved Ølst og Hinge har stor geologisk interesse, idet man mener, at disse bakker er landskabsrester fra næstsidste istid bevaret inden for det område, som dækkedes af is under den seneste istid."*

Af VVM-redegørelsen af 2002 fremgår blandt andet følgende om planen for efterbehandling i området:

> *"**2.5.4 Efterbehandling***
>
> *Ved en sammenhængende efterbehandling af de to lergrave vil der kunne skabes en dal, der naturligt indpasses i det eksisterende landskabs store skala. Ved hjælp af landskabsplanen kan der ske en fornuftig efterbehandling af området, hvor der kan opstå nye levesteder for de vilde dyr og planter.*
>
> *Dansk Leca har hidtil haft tilladelse til at efterbehandle terrænet med stejlere skråninger tilplantet med skov og søer i forbindelse med deres landskabsplan, mens Optiroc har haft tilladelse til at efterbehandle til landbrugsmæssig drift.*
>
> *For at kunne udnytte råstofressourcerne bedre og for at opnå et sammenhængende landskab efter efterbehandlingen ønsker de to virksomheder at efterbehandle efter en fælles plan, der tager udgangspunkt i den allerede godkendte landskabsplan for Dansk Leca.*
>
> *Den sydvendte skråning mod Alling Ådal bevares for begge projektscenarier indtil kote 50, mens den oprindelige kote 80 bevares lige uden for graveinteresseområdet og råstofgraveområdet. Bevaring af bakken vil fortsat fremhæve Alling Ådalens forløb gennem det bakkede morænelandskab. Blotlagte, geologiske profiler bevares enkelte steder fra de tidligere lergrave.*

Skråningerne mod den nye dal vil blive tilplantet med løvskov af naturligt hjemmehørende arter. Skovrejsning undgås på den sydlige skråning. Alling Ådal vil dermed fortsat fremstå som et åbent, udstrakt engområde."

"5.6 Afværgeforanstaltninger

Den sydvendte skåning mod Alling Ådal bevares indtil kote 50, for at landskabet fortsat opfattes som en ådal med skråninger på begge sider. Skråningerne indgår i engstrøget og friholdes for skovbevoksning.

Hvor det geologiske profil bevares, bliver det eksisterende terrænliggende op til kote 80. Terrænet vil her fremstå som en bakke, der er omkranset af dalstrøg med vandløb og søer.

For at sikre stabiliteten anlægges skråningerne mod det nye dalstrøg med et skråningsanlæg på 1:10 evt. 1:7. Skråningerne afrundes ved fod og top for at sikre, at terrænet fremstår naturligt i det eksisterende terræn.

Der anlægges en række søer og vandløb gennem det nye dalstrøg for at opsamle og bundfælde overfladevandet, inden det føres ud i vandløbene.

På dalskråningerne plantes afgrænsede skovmassiver, der visuelt fremhæver skråningerne ned til søerne. Skovbeplatningerne består af løvskov af naturligt hjemmehørende arter.

De gamle indvindingsområder i den nordlige del af Optirocs areal, der i dag fremstår som naturområder, efterbehandles ikke, men bevares som de er i dag og indarbejdes i den nye landskabsplan for Optiroc. I disse områder kan man følge floraens naturlige udvikling fra pionerplanterne på den rå mineraljord til den modne skov.

Offentlighedens adgang til området sikres ved anlæg af p-pladser og naturprægede stier igennem området."

I forbindelse med ansøgning om godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 og jordforureningslovens § 52 oplyste virksomheden følgende om efterbehandlingen:

"Mængden af ren og lettere forurenet jord i efterbehandlingen er beregnet til at blive på 7.139.754 m3 ved et anlæg på a=8 efter en drone overflyvning med mere end 100.000 målepunkter (bilag 6). Denne mængde er beregnet ud fra en betragtning om at genfylde bakken til oprindelig niveau. Den forelæggende efterbehandlingsplan foreslår kote i niveau 40-50 på de omtalte matrikler. Forudsætningerne for dette projekt har dog ændret sig efter råstofudvindingen er halveret efter lukningen af Optiroc fabrikken. Derudover har Saint-Gobain, Hinge tilkendegivet at deres råstofudvinding kunne ske nedad i deres allerede etablerede udgravning.

Selv med overfladiske udgravning imod Optiroc vil forekomsten af råstoffer udgøre 40 års produktion. Dette bevirker, at området ikke er udgravet som er tidligere antaget i den nuværende efterbehandlingsplan. Da Lergraven ligger I terrænkote 25 til 90 meter over havniveau vurderes det, at de nuværende skråninger vil fortsætte med, at skride voldsomt hvis det ikke bliver adresseret. Derfor foreslår virksomheden at genflyde arealet til oprindelig terrænniveau og dermed forhindre yderligere sætningsskader samt at opnå spændingsneutralitet i leret som beskrevet i den geotekniske rapport:

Leret vil sætte sig moderat i forbindelse med en genbelastning, indtil der er opnået en ligevægt i forhold til den belastning leret tidligere har oplevet. Der foreslås på denne baggrund en tilfyldning der nogenlunde skal ramme det oprindelige terrænniveau (spændingsneutral)."

7.2.2 Tilførsel af jord som led i efterbehandlingen

Som led i efterbehandlingen af råstofområdet har der været tilført jord til at udfylde råstofgraven. Region Midtjylland har til den undersøgende advokat oplyst de tilførte jordmængder i Ølst Lergrav fra 2001-2023 (oplyst i m^3):

År	2001	2002	2003	2004-2012	2013-2015	2016*	2017
Ren jord	9.396	9.456	10.900	0	7.799	71.118	280.503
Lettere forurenet jord							
I alt	9.396	9.456	10.900	0	7.799	71.118	280.503

År	2018**	2019	2020	2021	2022	2023
Ren jord				127.709	281.035	142.596
Lettere forurenet jord				450.661	370.399	496.272
I alt	186.751	172.389	219.000	578.370	615.434	638.868

* Danish Stevedore Holdings (Norrecco/Nordic Waste) overtog råstofgrav og dispensation i begyndelsen af 2016.
** 31. august 2018 erstatter ny dispensation til tilførsel af ren og lettere forurenet jord til DSH Recycling A/S den tidligere dispensation.

7.3 Randers Fjord som Natura 2000-område nr. 14

Langs grunden ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV, løber Alling Å (rødt punkt). Alling Å udmunder i Randers Fjord, som er klassificeret som Natura 2000-område (område nr. 14).

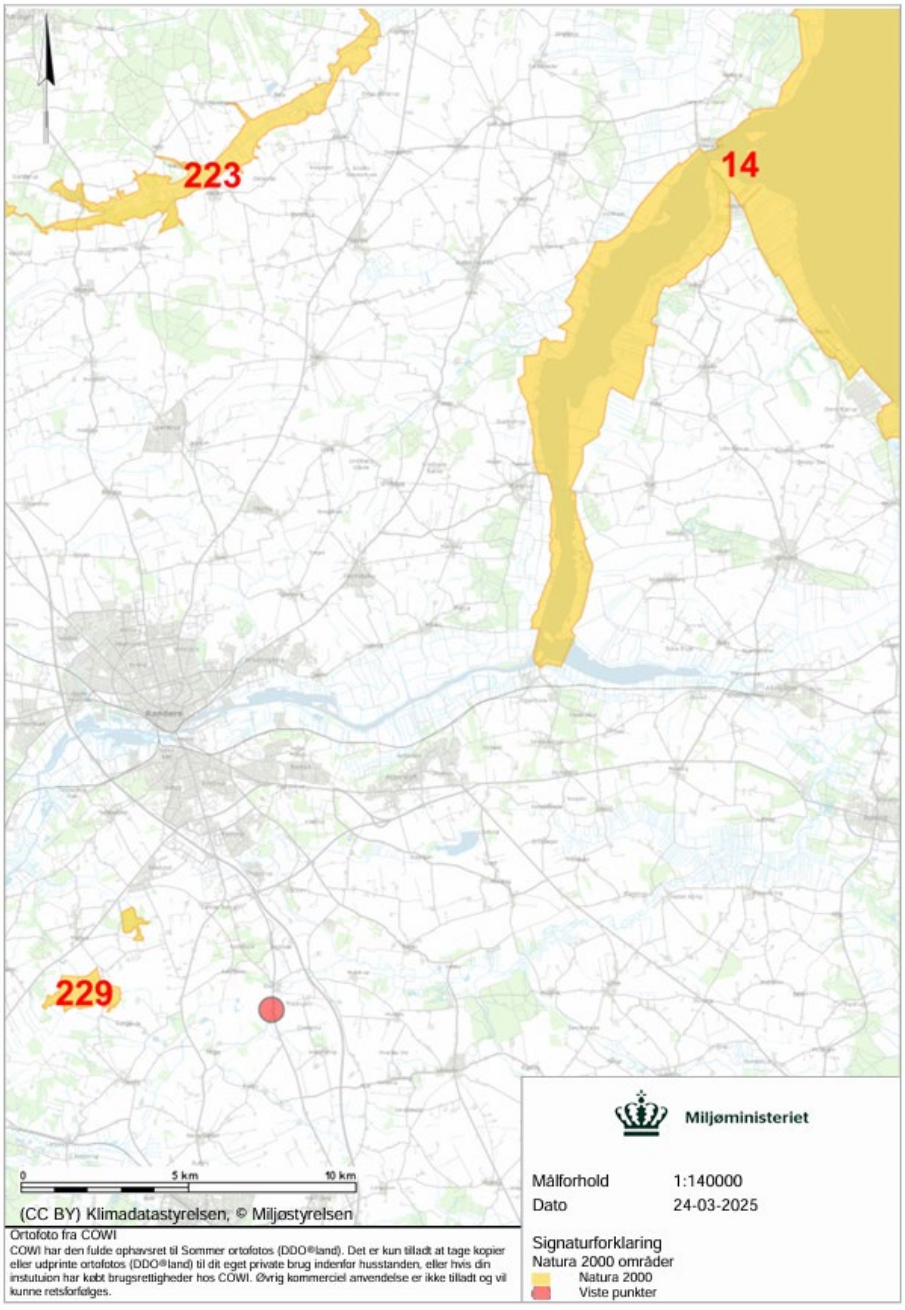

7.4 Afgørelser vedrørende råstofområdet

I det følgende afsnit gives en beskrivelse af de centrale afgørelser vedrørende råstof-indvindingsområdet.

7.4.1 VVM-redegørelse af oktober 2002

I oktober 2002 udarbejdede COWI en VVM-redegørelse for virksomhederne Dansk Leca A/S og Optiroc A/S. Formålet med VVM-redegørelsen var at beskrive de miljøpåvirkninger, som det blev vurderet var forbundet med virksomhedernes ansøgte projekt om indvinding af plastisk ler i Askildrup-Hinge-Ølst-området.

Der skal navnlig fremhæves følgende fra VVM-redegørelsen:

> *"1 Indledning*
> *1.1 Baggrund*
> *Dansk Leca A/S og Optiroc A/S (herefter Dansk Leca og Optiroc), beliggende med fabrikker i henholdsvis Hinge og Ølst, indvinder ler til fremstilling af letklinker, der anvendes som råvarer til en lang række byggematerialer. Dansk Leca beskæftiger ca. 100 personer og Optiroc ca. 75 personer på de respektive fabrikker. Desuden beskæftiges yderligere ca. 400 personer i følgevirksomheder.*
>
> *Letklinker fremstilles overvejende af plastisk ler, primært af det såkaldte Lillebæltsler. Produktionen af letklinker er etableret på grundlag af den særlige forekomst af ler i området omkring Ølst og Hinge. Virksomhederne har ligget i Hinge og Ølst siden henholdsvis 1953 og 1960.*
>
> *Anlæggene til produktion af letklinker er meget investerings- og vedligeholdstunge. Derfor er en langsigtet planlægning en forudsætning for en positiv forretningsmæssig drift af virksomhederne.*
>
> *Virksomhedernes indvindingstilladelser i området udløber i 2003. I Regionplan 2001 er det meste af området, hvor virksomhederne ønsker at indvinde råstoffer, allerede udlagt som graveområde.*
>
> *Da de samlede arealer, hvorfra de to virksomheder ønsker at indvinde plastisk ler, overstiger 25 ha, er det obligatorisk, at der udarbejdes en VVM-redegørelse. Dette skal ske, selvom arealerne er udlagt som graveområde i regionplanen, og selvom indvindingen foregår etapevis og således ikke inddrager det samlede areal på en gang (Miljø- og Energiministeriet 1999).*
>
> *1.2 VVM-procedure*
> *Formål med VVM: Ifølge dansk og europæisk lovgivning skal der for visse offentlige og private anlæg, der kan få væsentlige konsekvenser for miljøet, udarbejdes en Vurdering af anlæggets Virkning på Miljøet (VVM-redegørelse), inden der kan træffes endelig politisk beslutning om at gennemføre et projekt. Formålet med en VVM-procedure er primært:*
> - *at give befolkning og beslutningstagere kendskab til de miljømæssige konsekvenser af et projekt*
> - *at inddrage offentligheden i debatten omkring projektet*

- *at sammenligne projektet og alternativerne med hensyn til grad af miljøpåvirkning*
- *at indarbejde foranstaltninger, der kan afværge, mindske eller kompensere for negative effekter på miljøet.*

Indhold: En VVM-redegørelse skal ifølge planloven omfatte:

- *en beskrivelse af projektet og alternativerne*
- *en beskrivelse af de nuværende forhold i projektområdet*
- *en beskrivelse af konsekvenserne ved ikke at gennemføre projektet (det såkaldte 0-alternativ)*
- *en vurdering af projektets virkninger på miljøforhold*
- *en beskrivelse af hvad der kan gøres for at undgå, mindske eller kompensere for uhensigtsmæssige miljøpåvirkninger (de såkaldte afværgeforanstaltninger)*
- *en oversigt over eventuelle mangler*

VVM-redegørelsen er udformet, så den opfylder de krav, der stilles i VVM-bekendtgørelsen (nr. 428 af 2. juni 1999). De undersøgte projektscenarier (jf. kapitel 3) er behandlet ligeværdigt. Ansøgernes projektforslag fremgår af nærværende redegørelse bl.a. jf. bilag 1. Det endelige forslag til graveområde forventes udpeget af Århus Amt i forbindelse med behandlingen af forslag til regionplantillæg.

Metode og omfang af miljøvurderingen beskrives i de enkelte kapitler.

Denne VVM omfatter: Denne VVM-redegørelse er udarbejdet for de to virksomheder Dansk Leca og Optiroc. VVM-redegørelsen beskriver de miljøpåvirkninger, som virksomhedernes indvinding af plastisk ler i Askildrup-Hinge-Ølst-området vurderes at forårsage. VVM-redegørelsen omfatter ikke produktionen af letklinker, som er uændret, men alene virksomhedernes råstofgraveområder, som behandles samlet.

Typisk beskrives miljøkonsekvenser og afværgeforanstaltninger for både anlægs- og driftsfase af et projekt. Denne tilgang til en VVM-redegørelse er specielt oplagt, når der bygges f.eks. en vej. I forbindelse med denne VVMredegørelse er det indvindingen af plastisk ler over en årrække, der er vurderet, svarende til både anlægs- og driftsfase. Efter endt indvinding foreslås en efterbehandling af områderne til skovbrug med offentlig adgang. På nuværende tidspunkt er denne efterbehandling vedtaget for dele af arealerne, imens de øvrige skal overgå til landbrug igen. Efterbehandling på baggrund af landskabsplaner indgår som en afværgeforanstaltning i denne VVM-redegørelse, men påvirkningen af naturområderne beskrives ikke, ligesom evt. genindførsel af landbrug i området heller ikke beskrives i denne VVM-redegørelse.

(…)

Projektoptimering: På grundlag af de tekniske undersøgelser og kortlægningen af miljøforholdene er der foretaget justeringer af virksomhedernes graveinteresseområde (jf. kapitel 3). Disse ændringer i virksomhedernes graveinteresseområde er foregået som en iterativ proces mellem virksomheder og rådgiver under inddragelse af miljøhensyn og æstetiske overvejelser.
Derudover er der givet forslag om afværgeforanstaltninger, som kan mindske de miljømæssige effekter i forbindelse med indvindingen af plastisk ler.

(…)

2 Sammenfatning og konklusion
Formål: Formålet med VVM-redegørelsen er at vurdere de miljømæssige konsekvenser ved udvidelsen af et råstofindvindingsområde i Ølst Bakker og om muligt minimere dem. Samtidig har VVM-proceduren til opgave at informere og inddrage offentligheden i beslutningsprocessen omkring udvidelsen af råstofindvindingen i Ølst Bakker.

2.1 Projektscenarierne og alternativerne
Projektscenarierne: Dansk Leca og Optiroe ønsker at bevare og udvide deres nuværende indvindingsområder for plastisk ler indenfor et overordnet interesseområde (svarende til VVM-redegørelsens undersøgelsesområde) i Ølst Bakker. I VVM-redegørelsen
undersøges to projektscenarier sidestillet:

- *Indvinding af plastisk ler i virksomhedernes graveinteresseområde (ca 2.8 km^2)*
- *Indvinding af plastisk ler i den del af regionplanens råstofgraveområde der er beliggende sydøst for Askildrupvej (ca. 2,9 km^2)*

Den geografiske afgrænsning af projektscenarierne og undersøgelsesområdet fremgår af Figur 2.1. På grundlag af de tekniske undersøgelser og kortlægningen af miljøforholdene er der foretaget justeringer af virksomhedernes graveinteresseområde som en iterativ proces mellem virksomheder og rådgiver.

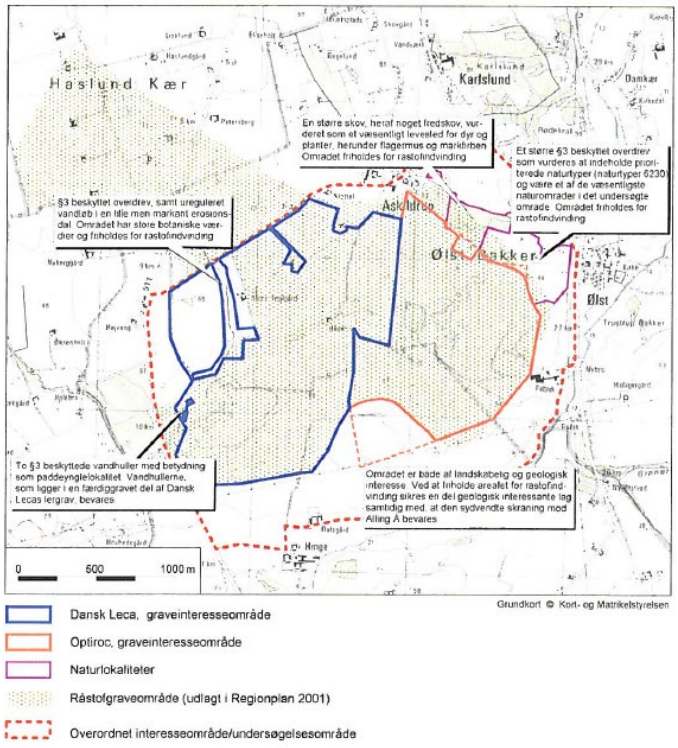

Figur 2.1: Projektscenarierne og undersøgelsesområdet, samt miljømæssige hensyn, der har ført til en ændret afgrænsning af graveinteresseområdet

(…)

0-alternativ og 0+-alternativ: Ved vurderingen af råstofindvindingens virkninger på miljøet sammenlignes der med den situation, hvor indvindingen helt ophører i området ved gravetilladelsernes udløb i 2003 (det såkaldte O-alternativ), samt med den situation hvor de eksisterende forhold fortsætter, det vil sige, at tidsfristen for de eksisterende gravetilladelser forlænges (det såkaldte 0+-alternativ).

0-alternativet indeholder en efterbehandling af de åbne lergrave til landbrug (Optiroc) og til natur (Dansk Leca). Produktionsanlæg vil antageligt fortsætte med råvarer transporteret fra andre områder.

0+-alternativet medfører en tilsvarende efterbehandling på længere sigt, samt en tilsvarende overvejelse om at fortsætte produktionen med importerede råvarer.

2.2 Planforhold
Planforholdene i undersøgelsesområdet er beskrevet. Der er bl.a. udpeget områder med naturinteresser, geologiske interesser og landskabelige interesser samt jordbrugsområder. Desuden er der i området fredskov og § 3-områder.

2.3 Virkninger på miljøet

Landskab: Efterhånden som ressourcerne af plastisk ler udnyttes, vil landskabet indenfor indvindingsområdet ændre sig væsentligt. Ved at virksomhederne kan grave ned til en aftalt kote i det fælles skel, vil bakketoppen forsvinde, og der vil i stedet fremkomme et sammenhængende dalstrøg.

Udadtil er det af stor betydning, at den nedre del af skråningerne til Alling Å bevares, så ådalen fortsat fremstår som et element i landskabet. På disse skråninger er skovrejsning uønsket.

Landskabsmæssigt er virkningerne af udvidelsen af indvindingsområdet markante - både for råstofgraveområdet og graveinteresseområdet i forhold til 0-alternativet.

Geologi: Landskabsmæssigt udgør Ølst Bakker sammen med Lysnet Bakken vest herfor et kompleks, der sammen med Hinge Bakker slutter sig til en bakkeryg, der strækker sig fra Galten over Røved og Vorre til Mols Bjerge. Det antages, at bakkekomplekset er dannet som randmoræne under Saale istiden. Ølst Bakker er et nationalt geologisk interesseområde. De geologiske profiler i de to eksisterende lergrave er de største samlede blotlægninger af tertiære aflejringer i Danmark. Desuden belyser deformationerne i den fede ler væsentlige begivenheder fra kvartærtiden.

Udgravningen af råstoffer og udpegningen som et nationalt område er to modsat rettede interesser samtidig med, at tilstedeværelsen af lergravene sikrer blotlægningen af de interessante profiler. Udvidelsen af råstofindvindingsområdet til graveinteresseområdet påvirker en større del af det geologiske interesseområde end en udvidelse til råstofgraveområdet. Bevarelsen af en række blotlagte profiler i lergravene er indarbejdet i virksomhedernes landskabsplaner og vil sikre adgangen til de interessante profiler.

(…)

Overfladevand: Overfladevand kan primært blive påvirket af råstofindvinding ved udledning af vand med opslemmede partikler - især ler. Recipienterne nedstrøms undersøgelsesområdet er alle målsat B0 eller B1, det vil sige, vandløbene er værdifulde med mulighed for gydning og yngelvækst for laksefisk.

Afstrømmende overfladevand fra indvindingsområderne vil dels blive ledt direkte til recipienterne og dels blive opsamlet i bassiner inden udledning til recipienterne.

Da kravet om udledning af maksimalt 25 mg opslemmet materiale pr. liter vand vil blive overholdt, og udledningen dimensioneres efter Århus Amts vandkvalitetsplan, vil recipienternes nuværende forureningstilstand ikke

blive forringet. Opslemmet materiale som føres med vand, der løber direkte i recipienterne, vurderes at ville blive opsamlet af de bevoksede bræmmer langs recipienterne. Dette kræver dog for §3-beskyttede områder en dispensation.

Hvis områderne efter endt gravning får lov til at henligge udyrket, vil det på lang sigt mindske vandløbenes belastning med næringsstoffer og suspenderet stof. Det vil forbedre vandløbenes forureningstilstand i forhold til i dag.

Der vurderes ikke at være forskel på påvirkningen af overfladevand som følge af råstofindvindingen inden for råstofgraveområdet og virksomhedernes graveinteresseområde.

Grundvand: Der er begrænsede drikkevandsinteresser i undersøgelsesområdet. Råstofindvinding inden for råstofgraveområdet og graveinteresseområdet vurderes ikke at påvirke grundvandet i en negativ retning.

Affald: Der forekommer ikke affald i forbindelse med lerindvindingen. Evt. overskudsjord som opstår ved indvindingen benyttes igen ved efterbehandling i områderne.

Naturlige råstoffer: Det forventes ikke at være nødvendigt med tilførsel af naturlige råstoffer til hverken Dansk Lecas eller Optirocs arealer inden for råstofgraveområdet og virksomhedernes graveinteresseområde. Derimod forventes en større tilførsel af ren råjord til Optirocs arealer i forbindelse med 0- og 0+-alternativerne, fordi områderne skal efterbehandles til landbrug. Tilførsel af ren råjord udefra kræver en dispensation fra Århus Amt i medfør af jordforureningsloven.

Forurenet jord: Der er ikke kendskab til forurenede eller potentielt forurenede lokaliteter inden for undersøgelsesområdet. Risikoen for forurenende uheld i forbindelse med indvindingen vurderes at være uafhængig af indvindingsområdernes udstrækning.

Transport: I forbindelse med en udvidelse af indvindingsområdet sker der udelukkende en flytning af arbejdsområdet og ikke en kapacitetsforøgelse. Transport af produkter fra området forventes derfor ikke forøget. Derimod forventes for 0-alternativet en større transport til området af materiale til produktionen, såfremt det er økonomisk bæredygtigt at fortsætte en produktion, der er baseret på råvarer transporteret fra andre områder.

(…)

2.4 Sammenligning af projektscenarierne og alternativerne
Udvidelse af råstofindvindingen til at omfatte råstofgraveområdet eller graveinteresseområderne har en markant påvirkning på landskabet og geologiske interesser i området.

Råstofgraveområdet vurderes at indebære flere konsekvenser for naturområder end graveinteresseområdet, henholdsvis. 0,37 km^2 naturområder og 0,31 km^2 naturområder.

En mere sammenhængende efterbehandling end ved 0- eller 0+alternativerne sikres ved gennemførelse af indvinding i råstofgraveområdet eller graveinteresseområdet, idet den gøres betinget af implementering af landskabsplaner. Herunder indarbejdes muligheder for offentlighedens adgang, så der sikres adgang til arealerne.

I forhold til de øvrige påvirkninger af miljøet er der ikke væsentlig forskel på de to projektscenarier.

2.5 Afværgeforanstaltninger
For at mindske negative påvirkninger ved råstofindvindingen er der foretaget justeringer af afgrænsningen af graveinteresseområdet. Der er desuden indbygget en række foranstaltninger i projekterne, ligesom der udarbejdes en samlet efterbehandlingsplan for området. Afværgeforanstaltningerne er stort set ens for en udvidelse af indvindingen inden for råstofgraveområdet og virksomhedernes graveinteresseområde.

(…)

2.5.2 Opsamling af overfladevand
Afstrømmende vand må ikke indeholde mere end 25 mg total suspenderet stof pr. liter, når det ledes ud i recipienten. Dette bliver sikret ved at lede vandet gennem brede bevoksede bræmmer på mindst 8 meter langs vandløb eller ved etablering af bassiner, som vandet skal passere, inden det ledes ud i recipienten. Udledning af vand fra bassinet skal dimensioneres efter retningslinjerne i Århus Amts vandkvalitetsplan. Det kræver en dispensation, såfremt §3-beskyttede arealer benyttes til sedimentering af lerpartikler fra indvindingsområdet.

2.5.3 Erstatningsbiotoper
Vandhuller, der ødelægges som følge af råstofindvindingen, bliver reetableret etapevis i forbindelse med efterbehandlingen af området.
Ved fældning af fredskov bliver der som minimum tilplantet et tilsvarende areal. Det aftales med statsskovdistriktet, hvor denne genplantning sker.

2.5.4 Efterbehandling
Ved en sammenhængende efterbehandling af de to lergrave vil der kunne skabes en dal, der naturligt indpasses i det eksisterende landskabs store skala. Ved hjælp af landskabsplanen kan der ske en fornuftig efterbehandling af området, hvor der kan opstå nye levesteder for de vilde dyr og planter.

Dansk Leca har hidtil haft tilladelse til at efterbehandle terrænet med stejlere skråninger tilplantet med skov og søer i forbindelse med deres landskabsplan, mens Optiroc har haft tilladelse til at efterbehandle til landbrugsmæssig drift.

For at kunne udnytte råstofressourcerne bedre og for at opnå et sammenhængende landskab efter efterbehandlingen ønsker de to virksomheder at efterbehandle efter en fælles plan, der tager udgangspunkt i den allerede godkendte landskabsplan for Dansk Leca.

Den sydvendte skråning mod Alling Ådal bevares for begge projektscenarier indtil kote 50, mens den oprindelige kote 80 bevares lige uden for graveinteresseområdet og råstofgraveområdet. Bevaring af bakken vil fortsat fremhæve Alling Ådalens forløb gennem det bakkede morænelandskab. Blotlagte. Geologiske profiler bevares enkelte steder fra de tidligere lergrave.

Skråningerne mod den nye dal vil blive tilplantet med løvskov af naturligt hjemmehørende arter. Skovrejsning undgås på den sydlige skråning. Alling Ådal vil dermed fortsat fremstå som et åbent, udstrakt engområde.

Offentlighedens adgang vil efter endt gravning blive forbedret ved etablering af p-pladser og et stisystem i området.

3 Beskrivelse af projektscenarierne og alternativerne
I dette kapitel beskrives projektscenarierne, dels virksomhedernes ønske om bevarelse og udvidelse af de nuværende indvindingsområder, hvor der indvindes plastisk ler, dels indvinding inden for området udpeget af Århus Amt i forbindelse med regionplan 2001. Beskrivelsen omfatter indvindingsområde samt
indvindingsmetoder og efterbehandling med baggrund i de arealer, der p.t. ejes af virksomhederne.

Endvidere beskrives et O-alternativ, hvor råstofindvinding ophører i området i 2003 samt et 0+-alternativ, hvor råstofindvindingen fortsætter i de områder, hvor der i dag er gravctilladelsc. Desuden beskrives de alternativer, der er foreslået i forbindelse med offentlighedsfasen.

Indvindingen for de to projektscenarier, som behandles sidestillet, foregår i:
1. Hele området mellem Randersvej, Askildrupvej, Gl. Århusvej og Ølstvej, der anses for at være virksomhedens interesseområde, med hovedvægt på den del af arealet som er virksomhedernes graveinteresseområde.

2. Den del af det område, som i Regionplan 2001 af Amtet er udlagt som råstofgraveområde, der er beliggende sydøst for Askildrupvej.

De to scenarier fremgår af kortene i figur 3.2 og 3.3.

Undersøgelsesområde - det geografiske område svarende til det overordnede interesseområde, som indeholder projektscenarierne og alternativerne.

Indvindingsområder (eller råstofindvindingsområder)- generelt udtryk for områder, hvor der indvindes plastisk ler.

Overordnet interesseområde - hele området mellem Randersvej, Askildrupvej, Gl. Århusvej og Ølstvej med et samlet areal på ca. 520 ha, der anses for at være virksomhedernes interesseområde. (Vejene fremgår af figur 5.4)

Graveinteresseområde- det areal, som ligger indenfor det overordnede interesseområde (ca. 260 ha), hvor virksomhederne reelt er interesseret i at indvinde plastisk ler. Virksomhederne har hver deres graveinteresseområde - Optiroc i den østlige del af området og Dansk Leca i den vestlige del af området.

Råstofgraveområde - den del af det område, som i Regionplan 2001 af Århus Amt er udlagt som råstofgraveområde, der er beliggende sydøst for Askildrupvej (ca. 290 ha).

Projektscenarierne - graveinteresseområdet og råstofgraveområdet

0-alternativet er den situation, hvor råstofindvindingen stopper helt i området ved udløb af de eksisterende gravetilladelser i 2003. 0-alternativet fungerer som referenceramme til vurdering af miljøkonsekvenserne af råstofindvindingen.

0+-alternativet indebærer, at de gravetilladelser, der i dag foreligger på en del af de arealer, som virksomhederne ejer, forlænges, således at områderne kan færdiggraves.

3.1 Virksomhedernes lergrave

Figur 3.1 viser de nuværende lergrave, det vil sige de arealer, hvor der i dag er gravetilladelse samt efterbehandlede arealer.

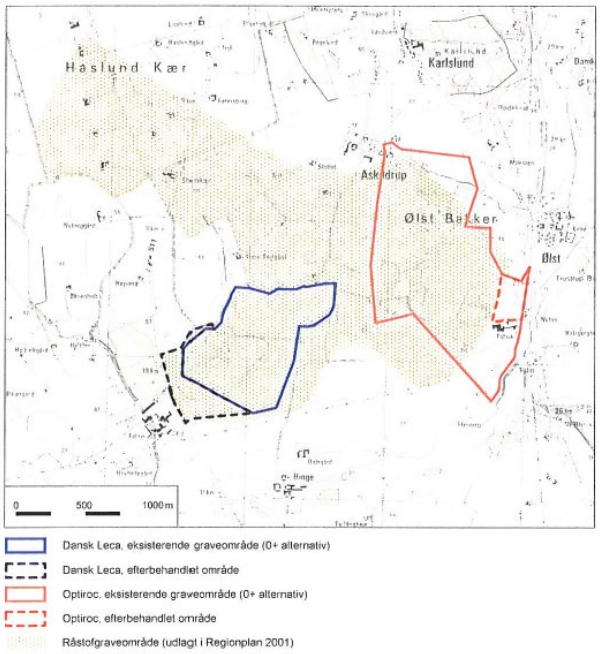

Figur 3.1: Arealer med gravetilladelse i dag, samt efterbehandlede arealer

3.1.1 Dansk Lecas lergrav

Dansk Leca har i øjeblikket indvindingstilladelser til et område på ca. 80 ha, hvoraf ca. 65 ha udgør "lergraven". Lergraven består af en aktiv del på ca. 25 ha, områder under efterbehandling på ca. 25 ha, samt arealer på ca. 15 ha, der endnu ikke er taget i brug. I den nuværende lergrav vil der være ler til min. 5 års produktion ved uændret indvindingshastighed. Det resterende areal (16 ha) omfatter marginalområder, hvorfra der af

tekniske grunde ikke kan indvindes ler fra, samt et område, der på nuværende tidspunkt ikke er tilgængeligt for indvinding.

3.1.2 Optirocs lergrav
Optiroc har gravetilladelse til et område på ca. 75 ha. Dette svarer til den nuværende aktive lergrav på ca. 25 ha, et areal på ca. 5 ha der er efterbehandlet, arealer der endnu ikke er taget i brug (ca. 25 ha), samt fabriksarealet og et areal på ca. 20 ha i den nordlige del af området mod Askildrup, hvor virksomheden ikke
ønsker at grave. Optiroc forventer, at der i den nuværende aktive del af lergraven kan indvindes ler til ca. 2 års produktion. I den del af arealerne der endnu ikke er taget i brug, vil der være ler til ca. 10 års produktion.

3.2 Virksomhedernes interesseområde
Virksomhederne anser området mellem Randersvej, Askildrupvej, Gl. Århusvej og Ølstvej, med et samlet areal på ca. 520 ha, som deres overordnede interesseområde. Det vil sige, at virksomhederne anser det for relevant at vurdere hele dette område, når der skal fastsættes grænser for indvindingen af ler, således at områdets ressourcer udnyttes optimalt.

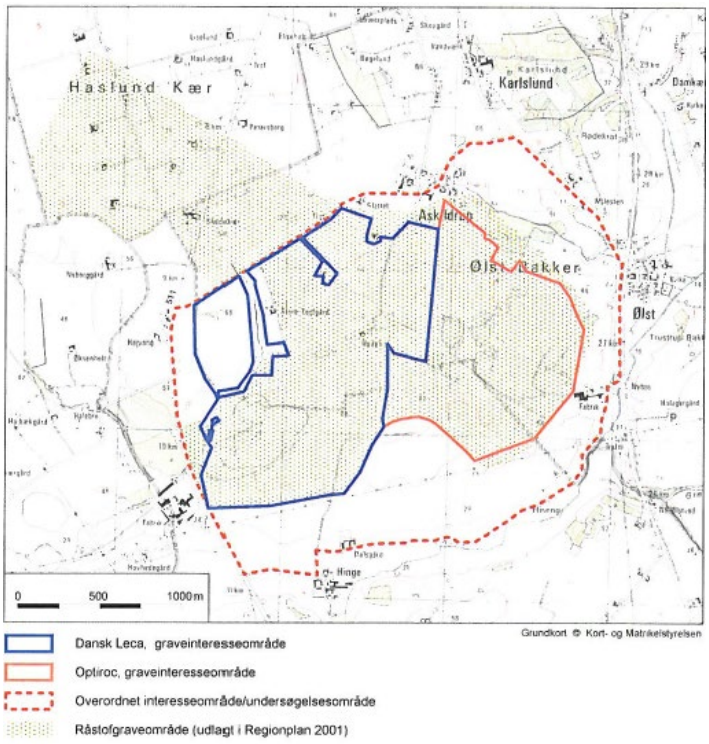

Figur 3.2: Virksomhedernes overordnede interesseområde og graveinteresseområde. Graveinteresseområdet er delt op i et område for hver virksomhed.

Som det fremgår af figur 3.2, er virksomhederne reelt interesserede i at indvinde ler i et mindre område end det overordnede interesseområde. Graveinteresscområdet har et samlet areal på ca. 2,8 km2, bestående

hovedsageligt af arealer, som allerede ejes af virksomhederne. Virksomhederne kan have andre interesser i de øvrige arealer indenfor det overordnede interesseområde som f.eks. naturinteresser eller ejendomsinteresser.

3.2.1 Dansk Leca
Dansk Leca ejer, udover de 81 ha med gravetilladelse, omkringliggende arealer, hvor der på ca. 50 ha er påtænkt lerindvinding. Dansk Leca antager på baggrund af undersøgelser, at der i de opkøbte omkringliggende arealer er brugbart ler til ca. 20 år svarende til afgravning af ca. 4 mio. m3 ler i alt eller 2-3 ha pr. år.

Alle de, af Dansk Leca ejede områder, befinder sig i graveinteresseområdet. Dertil kommer ca. 23 ha, hvor der potentielt kan indvindes ler, som ikke er opkøbt. Et opkøb vil desuden gøre ca. 6 ha af egne områder tilgængelige for indvinding. Indvinding af de 6 ha sker ikke i dag på grund af tekniske problemer, der kan løses ved yderligere opkøb.

3.2.2 Optiroc
Optiroc har i dag gravctilladelse til ca. 75 ha. Virksomheden har ikke interesse i at udnytte gravetilladelsen for 20 ha i den nordlige del af området mod Askildrup og Askildrup Bæk. I dette område er der bl.a. naturinteresser i form af fredskov. Dertil kommer tilstødende arealer, hvor der på ca. 50 ha er påtænkt lerindvinding.

Virksomheden ønsker, at det fremtidige arbejde skal foregå i tre etaper. Først færdigudnyttes det igangværende areal i løbet af de næste ca. 2 år. Derefter ønskes det sydlige areal på ca. 50 ha, hvor der i dag ikke er gravetilladelse, inddraget til produktion over de efterfølgende ca. 15 år. 1 tredje etape indgår ca. 25 ha med gravetilladelse i dag, hvor der forventes at være ler til ca. 10 års produktion. Indvindingsstrategien muliggør fuld udnyttelse af virksomhedens graveinteresseområde.

(…)

3.4 Indvinding og efterbehandling
Den aktive indvinding foregår i et delområde af lergravene, mens der foregår efterbehandling i færdiggravede områder. Størrelsen af den aktive del af lergravene er nogenlunde konstant, og efterbehandlingen foregår, så vidt det er muligt, i samme tempo som indvindingen.

3.4.1 Indvinding
Principielt foregår indvindingen af ler på samme måde hos Dansk Leca og Optiroc. Det øverste muldlag afrømmes fra områder, som ikke tidligere har været anvendt til lerindvinding, og lægges i depot for igen at kunne udlægges som muldlag ved efterbehandlingen.

Leret indvindes ved hjælp af dozere, som skubber leret hen til stenudskillere. Herfra sendes leret med transportbånd fra lergravene til fabrikkerne. Transportbåndene forlænges udad i lergraven i takt med, at denne udvides.

Begge virksomheder benytter larvebåndsdozere af mærket Caterpillar D9R ved råstofindvindingen. I forbindelse med efterbehandling og andet arbejde benyttes bl.a. larvebåndsdozere af mærket Caterpillar D7R og D6R.

Der graves over en bred front eller i forskellige områder af lergraven, hvorved de forskellige lertyper kan blandes i det rette forhold. Den anvendte indvindingsmetode kan forklares på baggrund af følgende forhold:

- *Områdets geologiske lagserie består af lertyper fra Lillebælt- og Røsnæsformationerne, Søvindmergel og sedimenter fra Ølstformationen. Det er lertyperne, der overvejende anvendes til letklinker, idet små mængder Søvindmergel og Ølstsedimenter kan medtages. For at opnå den rigtige råvarekvalitet må lertyperne blandes, specielt styrende er kalkindholdet.*

- *Området er under istiden blevet foldet og forkastet fra adskillige retninger hvilket medfører, at lagenes placering i området er blevet særdeles kompliceret.*

- *Gravning i plastisk ler kræver, at skrænтvinklerne overordnet i området skal være små for at undgå nedskridning. Det betyder, at en gravedybde på 10 m kan kræve en skråning på 100 m i vandret mål. Da der graves til ca. 40 meter under terræn, kræves der store områder til skrænter.*

De geologiske forhold og de lange skråninger begrænser de lermængder, der reelt kan indvindes på arealer.

3.4.2 Efterbehandling
Efterbehandling består i at udglatte terrænet og sørge for, at skrænтvinklerne er ca. 1:10 for at undgå udskridning. Udglatningen foregår ved udlægning af sedimenttyper, som ikke er anvendelige til letklinkefremstilling, eller udefra tilført fyldjord. Oven på sedimenterne udlægges overjord. Når jorden har sat sig, plantes træer, eller området henligger som græsareal.

Der er et generelt efterbehandlingskrav med henblik på genoptagelse af landbrugsdrift på arealerne, hvis det ikke er aftalt med Amtet, hvordan områderne skal efterbehandles efter endt gravning. Dansk Leca har en aftale om at efterbehandle deres nuværende graveområde til søer og skov som beskrevet i en landskabsplan. Optiroc har endnu ingen aftale på baggrund af en landskabsplan.

Dansk Lccas og Optirocs områder grænser op mod hinanden. Virksomhederne ønsker at efterbehandle området efter en fælles plan, således at området efter endt lerindvinding fremstår som et spændende og varieret naturområde til glæde for flora, fauna, geologi og kommende generationer.

(…)

5.2 Landskabsbeskrivelse
Ølst Bakker består af det bakkede morænelandskab syd for Randers, der ligger vest for landsbyen Ølst og nord for Hinge.

5.2.1 Landskabets tilblivelse og geologiske forhold
Landskabsmæssigt udgør Ølst Bakker sammen med Lysnet Bakken vest herfor et kompleks, der sammen med Hinge Bakker slutter sig til en bakkeryg, der strækker sig fra Galten over Røved og Vorre til Mols Bjerge (se figur 5.1 a og b.). Det antages, at bakkekomplekset er dannet som randmoræne under Saale istiden.

Ølst Bakker er for en stor del opbygget af fede tertiære leraflejringer fra Øvre Paleocæn (Ølst formationen), Eocæn (Røsnæs Ler, Lillebæltler og Søvind mergel) og Oligocæn (Viborg formationen) (Larsen og Kronborg, 1994). De meget fede leraflejringer kaldes under ét for "plastisk ler".

De fede lerformationer er stærkt forstyrrede med foldninger og overskydninger fremkaldt af gletscher bevægelser i kvartærtiden (Larsen og Kronborg, 1994). Den tertiære lagfølges samlede mægtighed er ca. 100 m (Larsen og Kronborg,
1994).

Ølst Bakker omfatter to meget store lergrave, hvor lerindvinding til letklinkoproduktion giver omfattende blotlægninger i de fede lerformationer. De to lergrave er henholdsvis Optirocs grav vest for Ølst og Dansk Lecas grav nord for Hinge. Letklinker fremstilles overvejende af det plastiske Lillebælter, men der justeres for et konstant kalkindhold med Søvindmergel.

Foruden deformationer fra gletscherbevægelser findes der også postglaciale skreddeformationer langs de sydlige og østlige bakkeskråninger mod Alling Ådalen (Larsen og Kronborg, 1994).

Ølst Bakker er et nationalt geologisk interesseområde udpeget af Skov- og Naturstyrelsen i begyndelsen af 1980erne. De geologiske profiler i de to lergrave udgør de største samlede blotninger af tertiære aflejringer i Danmark. Desuden belyser deformationerne i de fede lere væsentlige begivenheder fra kvartærtiden.

(…)

5.2.2 Landskabets karakter
Landskabet er meget kuperet og består af de højtliggende bakkede moræneflader, der er gennemskåret af brede ådale og mindre sidedale. Se Figur 5.2.

Fra Ølst Bakker er der vidstrakt udsigt over det omgivende landskab med det højeste punkt i ca. kote 90. Fra Ølst Bakkers højdedrag falder terrænet til ca. kote 20 mod det ca. 1,5 km brede naturbeskyttede engareal omkring Alling Å.

Nord for Alling Å ligger indvindingsområdet, der omfatter Dansk Lecas lergrav nord for Hinge og Optirocs lergrav vest for Ølst. Lerindvindingen fremstår som tydelige skår i landskabet.

Nordøst for råstofgraveområdet forløber Askildrup Bæk, der løber ud i Alling Å øst for Ølst by. Bækken forløber igennem et overdrevsområde, der strækker sig i en tunge helt ind i graveinteresse- og råstofgraveområdet. Sydøst for Askilddrup i udkanten af råstofgraveområdet ligger Askildrup Skov, der er
fredskov.

(figur 5.2)

Nord for graveinteresse- og råstofgraveområdet har Grøde Bæk sit udspring og løber mod vest ud i Vissing Bæk vest for Hinge. Den nord/sydgående del af bækken, der forløber igennem et smukt overdrevsområde, ligger udenfor graveinteresse og råstofgraveområdet.

Beplantningen i området består primært af mindre holme af beplantning omkring landsbyerne og gårdene og af spredt bevoksning langs vandløbene.

Dansk Leca
Dansk Leca ejer arealerne øst for Randersvej og har mod øst skel fælles med Optiroc. Se kort Kapitel 3: Projektbeskrivelse. Den vestlige del af området ud mod Randersvej er færdiggravet, efterbehandlet og tilplantet med skov. Det eksisterende
indvindingsområde (Dansk Lecas nuværende lergrav) fortsættes mod nordøst og efterbehandles etapevis efter den godkendte landskabsplan.

De arealer der endnu ikke udgraves drives som landbrug.

(figur 5.3)

Optiroc

Optiroc ejer arealerne vest og nord for fabrikken med det vestlige skel fælles med Dansk Leca. Arealet nord for Optirocs fabrik mod øst ud til Gl. Århusvej er færdiggravet og efterbehandlet ved opfyldning med fyldjord. Den nederste del af området er tilplantet med skov. I det eksisterende indvindingsområde (Optirocs nuværende lergrav) pågår gravning i en skålform vest for fabrikken ved Gl. Århusvej.

Nord og vest for den nuværende lergrav er der tidligere blevet gravet efter de bedste lerforekomster. Disse områder fremstår med store søer og et meget kuperet terræn med stejle skråninger. Områderne har ikke været efterbehandlet men er ved at springe i skov og fremstår i dag som naturområder.

Området nord for den eksisterende lergrav fremstår i dag som et spændende naturområde med kuperet terræn, skov-, krat- og overdrevsvegetation og en stor sø. Optiroc forventer ikke at skulle udvinde mere ler fra dette område.

Søerne vest for den nuværende lergrav ligger meget højt med udsigt over landskabet og Dansk Lecas graveområde. Her vil der skulle ske yderligere udvinding af ler.

Arealerne syd for den nuværende lergrav er afgræsset og drives som landbrug.

(…)

5.3 Råstofindvinding
Optiroc og Dansk Leca har opkøbt størstedelen af arealerne inden for graveinteresseområdet. Det har resulteret i en længere strækning med fælles skelgrænse, hvor virksomhederne kan aftale at grave ned i en fælles dybde. Se kort i kapitel
3: Projektbeskrivelse.

(figur 5.8)

5.3.1 Dansk Leca
Dansk Leca har i øjeblikket indvindingstilladelser til et område på ca. 80 ha, hvoraf ca. 65 ha udgør "lergraven". Lergraven består af en aktiv del på ca. 25 ha, områder under efterbehandling på ca. 25 ha, samt arealer på ca. 15 ha.

Dansk Leca ønsker i den nye gravetilladelse at udvide graveinteresseområdet mod øst indtil skel mod Optiroc og mod nord til Askildrupvej.

Efterbehandling sker etapevis efter den godkendte landskabsplan af 01.04.1996 hvor arealerne efterbehandles til skovbrug.

Landskabsplanen (se Figur 5.9) tager udgangspunkt i det omgivende landskab, hvor Dansk Lecas område indpasses som en ny sidedal i landskabet. I bunden af dalen opsamles overfladevandet i en sammenhængende række af søer, hvorfra vandet løber videre til vandløbene. Beplantningen på dalskråningerne består primært af lysåbne overdrevsarealer med skovmassiver, der fremhæver terrænformen.

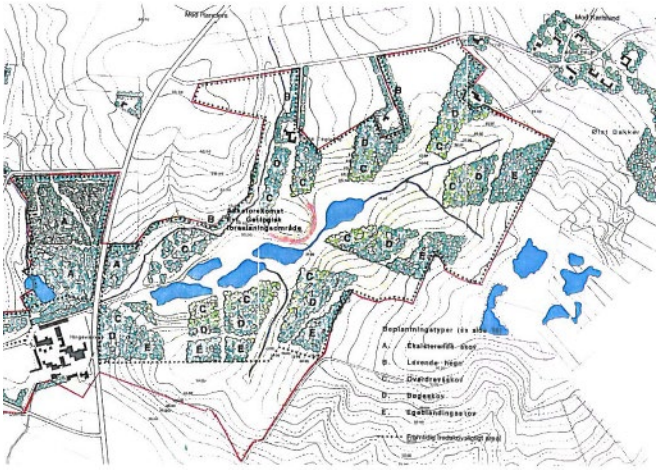

Figur 5.9: Landskabsplan for Dansk Leca (udarbejdet af le Fevre Jacobsen, By- og landskabsarkitekter, maa/mdl)

5.3.2 Optiroc

(…)

Optiroc ønsker at udvide graveområdet med 50 ha mod sydvest.

Den fremtidige indvinding skal foregå i tre etaper, hvor der efterbehandles etapevis. Først færdigudnyttes det igangværende areal. Derefter ønskes det sydlige areal på ca. 50 ha, hvor der i dag ikke er gravetilladelse, inddraget til produktion.
I tredje etape indgår det nordlige areal på ca. 25 ha, hvor der er gravetilladelse i dag.

Arealerne skal i den nuværende gravetilladelse efterbehandles til landbrug, men Optiroc søger om at efterbehandle efter en landskabsplan (se Figur 5.11), der har sammenhæng med Dansk Lecas landskabsplan.

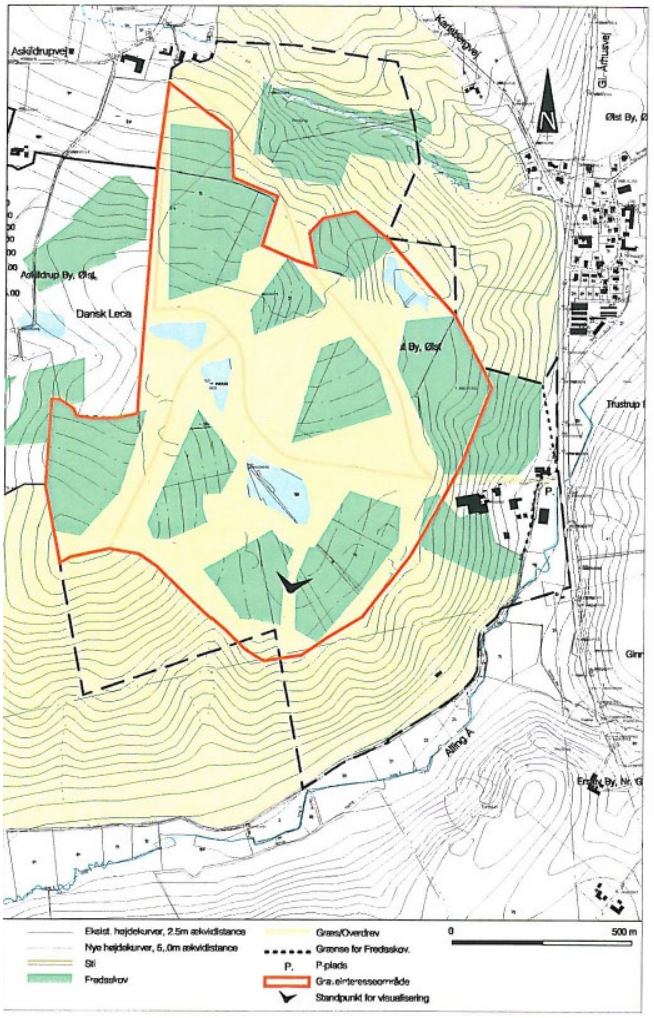

Figur 5.11: Forslag til Landskabsplan for Optiroc (udarbejdet af COWI)

5.4 Virkning på landskabet

Efterhånden som naturressourcerne af plastisk ler udnyttes, vil landskabet inden for indvindingsområdet ændre sig væsentligt. Ved at virksomhederne kan grave ned til en aftalt kote i det fælles skel, vil bakketoppen forsvinde, og der vil i stedet fremkomme et sammenhængende dalstrøg.

Sammenholdt med den udarbejdede og godkendte landskabsplan for Dansk Leca vil det betyde, at der indenfor graveinteresse- og råstofgraveområdet vil opstå en fælles langstrakt dal, med store søer parallelt med det naturlige dalstrøg omkring Allinge Å. Skråningerne tilplantes med skovmassiver af løvtræ. Området kommer til at fremstå som en lysåben skov med store lysninger med et bånd af store søer og overdrevsområder (se Figur 5.12). Plejen af skov- og overdrevsområderne varetages af ejerne.

(figur 5.12)

Af de §3-beskyttede overdrevsområder inden for graveinteresse- og råstofgraveområdet er det kun det værdifulde overdrev syd for fredskoven der bevares. Den del af overdrevet, der er groet til i skov, og overdrevet omkring Grøde Bæks østlige løb forsvinder ved udgravningen.

Udadtil er det af stor betydning, at den nedre del af skråningerne til Alling Å bevares, så Ådalen fortsat fremstår som et element i landskabet. På disse skråninger er skovrejsning uønsket.

På grund af at det plastiske ler er så ustabilt, skal overgangen fra graveområdet til det eksisterende terræn afvikles med en hældning på maksimalt 1:10 (evt. 1:7). Ved skråningsanlæg 1:7 skal der inden efterbehandling udføres geotekniske undersøgelser for at vurdere skråningens stabilitet.

De områder, der er udgravet for 20 år siden, og som ikke er efterbehandlede, står med betydeligt stejlere skråninger. Disse naturområder kan bevares, fordi de er tilgroet med græs og begyndende skov, hvilket har stabiliseret skråningerne.

5.5 Efterbehandling
5.5.1 Projektscenarierne
Efterbehandling har indtil nu skullet ske til henholdsvis skovbrug og til landbrug. Det medfører, at Dansk Leca har kunnet efterbehandle terrænet med stejlere skråninger tilplantet med skov og søer, mens Optiroe har skullet efterbehandle til landbrugsmæssig drift.

For at kunne udnytte råstofressourcerne bedre og for at opnå et sammenhængende område efter efterbehandlingen ønsker de to virksomheder at efterbehandle efter en fælles plan, der tager udgangspunkt i den allerede godkendte landskabsplan for Dansk Leca.

Det vil betyde, at der indenfor graveinteresse- og råstofgravområde vil opstå en fælles langstrakt dal med store søer, parallelt med det naturlige dalstrøg omkring Allinge Å (Figur 5.13, standpunkt for visualisering ses på Figur 5.1 1). De fremkomne søer kan fungere som fældningsbassiner, inden overfladevandet løber ud i vandløbene.

Efterbehandling af de to råstofgrave udføres etapevis, når et område er færdiggravet.

(…)

5.6 Afværgeforanstaltninger
Den sydvendte skråning mod Alling Ådal bevares indtil kote 50, for at landskabet fortsat opfattes som en ådal med skråninger på begge sider. Skråningerne indgår i engstrøget og friholdes for skovbevoksning.

Hvor det geologiske profil bevares, bliver det eksisterende terrænliggende op til kote 80. Terrænet vil her fremstå som en bakke, der er omkranset af dalstrøg med vandløb og søer.

For at sikre stabiliteten anlægges skråningerne mod det nye dalstrøg med et skråningsanlæg på 1:10 cvt. 1:7. Skråningerne afrundes ved fod og top for at sikre, at terrænet fremstår naturligt i det eksisterende terræn.

Der anlægges en række søer og vandløb gennem det nye dalstrøg for at opsamle og bundfælde overfladevandet, inden det føres ud i vandløbene.

På dalskråningerne plantes afgrænsede skovmassiver, der visuelt fremhæver skråningerne ned til søerne. Skovbeplantningerne består af løvskov af naturligt hjemmehørende arter.

De gamle indvindingsområder i den nordlige del af Optirocs areal, der i dag fremstår som naturområder, efterbehandles ikke, men bevares som de er i dag og indarbejdes i den nye landskabsplan for Optiroc. I disse områder kan man følge floraens naturlige udvikling fra pionerplanterne på den rå mineraljord til den modne skov.

Offentlighedens adgang til området sikres ved anlæg af p-pladser og naturprægede stier igennem området.

5.7 Vurdering
Geologiske forhold: Ølst Bakker er, som tidligere anført, et nationalt geologisk interesseområde udpeget af Skov- og Naturstyrelsen i begyndelsen af 1980'erne. De geologiske profiler i de to lergrave udgør de største samlede blotninger af tertiære aflejringer i Danmark. Desuden belyser deformationerne i den fede ler væsentlige begivenheder fra kvartærtiden.

De geologiske interesser i Ølst Bakker er knyttet til to delvist modsat rettede hensyn, dels:
1. Hensynet til bevarelsen af bakkernes særegne geologiske struktur, herunder bevarelsen af tilgængelige geologiske profiler i landskabet.
2. Hensynet til at lergravningen ved fortsat blotlægning af tertiæret vil give mulighed for indsamling af geologiske informationer, som næppe kan opnås ved traditionelle geologiske undersøgelser.

Råstofindvindingen svarende til 0+- og 0alternativet vurderes, i forhold til de geologiske interesser, ikke at medføre væsentlige ændringer i de eksisterende forhold.

Landskab: Ved en sammenhængende efterbehandling af de to lergrave vil der kunne skabes en dal, der naturligt indpasses i det eksisterende landskabs store skala (figur 5.14)

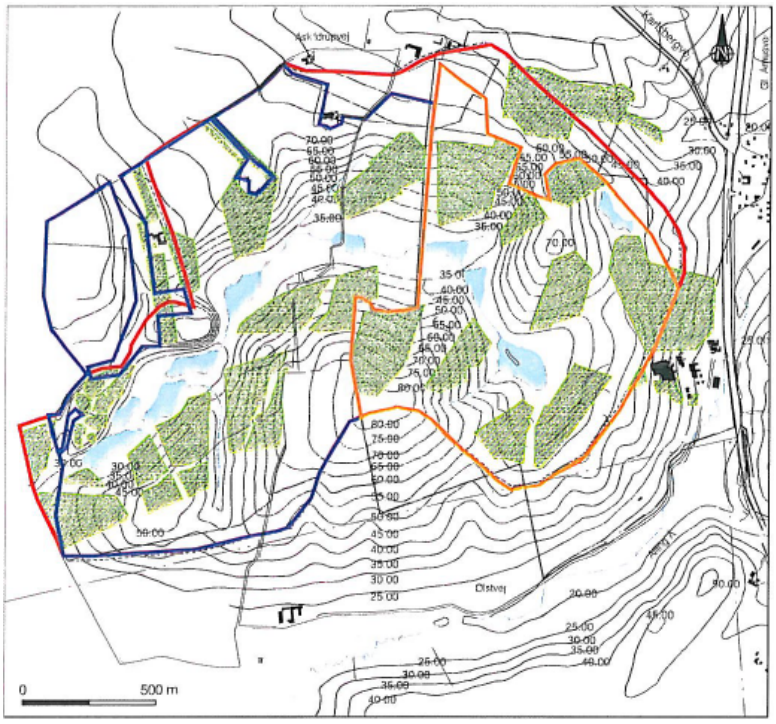

Figur 5.14: Forslag til sammenhængende landskabsplan for Dansk Leca og Optiroc. Hele Dansk Lecas graveinteresseområde er endnu ikke omfattet i den godkende landskabsplan – områderne inddrages senere efter samme principper. Graveinteresseområderne er vist med orange og blå som tidligere, mens råstofgraveområdet er vist med rød.

Sammenhæng i terrænudformningen, uden en teknisk præget "bakkekam" mellem de to områder, kan på længere sigt bidrage til et nyt langstrakt landskabsrum. Det kan være med til at opveje konsekvenserne af de markante landskabsændringer, som udgravning af råstofforekomsterne giver.

Bevaring af en bakke i den sydlige del af råstofgraveområdet vil fortsat fremhæve Alling Ådalens forløb gennem det bakkede morænelandskab.

Tilplantning med skov bør udelukkende ske på skråningerne mod den nye dal. Alling Ådal vil dermed fortsat fremstå som et åbent, udstrakt engområde.

Offentlighedens adgang vil efter endt gravning kunne forbedres ved etablering af p-pladser og et stisystem i området.

(…)

8 Overfladevand
8.1 Metode

Tilstanden i de vandområder, der forventes at blive berørt af projektet, er beskrevet på grundlag af oplysninger fra Århus Amt.

Aktuelle og mulige fremtidige udledninger af vand er beskrevet på grundlag af:

- *Miljøgodkendelser og ansøgninger om miljøgodkendelser*
- *Oplysninger fra Optiroc og Dansk Leca*
- *Oplysninger fra Århus Amt, Hasten Kommune og Randers Kommune*

Virkningerne af afstrømning fra de fremtidige graveområder er vurderet på grundlag af relevante videnskabelige undersøgelser.

I denne VVM-redegørelse er der fokuseret på effekterne af gravearbejdet i de nye indvindingsområder (både graveinteresse- og råstofgraveområde), dvs. ændringer i recipienterne i forhold til i dag. Der ventes ikke ændringer i udledninger fra de sanitære installationer og fra arbejdsområderne ved fabrikkerne. Disse er derfor ikke medtaget i denne VVM-rcdcgørelse.

Ordene "suspenderet" og "opslemmet" er anvendt som synonyme. Det samme gælder ordene "stof", "materiale" og "partikler".

8.2 Eksisterende forhold
8.2.1 Generelt
Overfladevand kan primært blive påvirket af graveaktiviteterne ved udledning af vand med opslemmede partikler - især ler.

Recipienterne omkring og nedstrøms undersøgelsesområdet er alle målsat B0 eller B1, dvs. værdifulde vandløb med mulighed for gydning og yngelopvækst for laksefisk som kræver en stenet bund. Bunden kan blive ødelagt af opslemmet materiale. Dele af vandløbene i undersøgelsesområdet har stor hældning og til tider meget stor vandføring. Det forhindrer aflejring af materialet, som i stedet vil blive aflejret hvor der er mere stillestående vand. Der er således dele af vandløbene, som har god grusbund, mens andre dele har meget leret bund uden mulighed for laksefiskenes gydning. Kvalitetskravet til vandløb med gyde- og yngelopvækstområder for laksefisk og vandløb med laksefiskevand er mindre end 25 mg opslemmede stoffer pr. liter (Miljøstyrelsen 1983, Fiskevandsdirektivet 1978).

Ved gravearbejdet blotlægges lerlagene, som pga. regn og erosion kan skylles ud i recipienterne. Skråningerne i lergravene kan føre til øget erosion og øget udledning af suspenderet materiale til recipienterne. Samtidig vil vand fra gravearealer, hvor ler er hvirvlet op i vandet, belaste recipienten, hvis vandet ledes direkte dertil uden passage gennem et bassin, hvor lerpartiklerne har mulighed for at sedimentere.

Der findes kun få målinger af erosion fra danske jorde. På en mark ved Ans i Viborg Amt tilsået med vinterhvede, med en maksimal hældning på ca. 1:10, er der målt en erosion på 130 kg pr. hektar. Målingen er foretaget ved en regnhændelse på 13 mm, hvoraf ca. 10 mm gik til overfladeafstrømning (Iversen 2000). Det svarer til 1.300 mg suspenderet materiale pr. liter vand, hvilket er betydeligt højere end f.eks. kvalitetskravet på maksimalt 25 mg/l for vandløbene i undersøgelsesområdet. I områder med permanent sammenhængende bevoksning forekommer ingen eller kun lille erosion (Kronvang et al. 2001).

På baggrund af disse erfaringer, vurderes det, at det ikke vil være acceptabelt at overfladevand fra graveærealerne løber direkte i recipienterne uden at passere enten en permanent bevokset bræmme eller et forsinkelsesbassin, hvor partikler kan bundfælde.

Kvalitetskravet gælder recipienten, ikke det udledte vand, dvs., at der vil kunne ske en fortynding af det udledte vand i recipienten. Men ved store regnhændelser vil recipienterne i området allerede indeholde betydelige mængder opslemmet stof fra brinker, vandløbsbund og marker.

(…)

8.2.3 Optiroc
(figur 8.3)
Optirocs nuværende lergrav ligger vest og nordvest for fabrikken. Den aktive lergrav udgør ca. 25 ha.

Optiroc har et forsinkelsesbassin beliggende lige nordvest for fabrikken. Bassinet modtager vand fra en ukendt del af graveområdet. Fra bassinet ledes vandet via et klaringsbassin til Alling Å. Klaringsbassinet har et fast afløb på maksimalt 10 l/s, men ved overbelastning kan der afledes op til 240 l/s med fuldt åbne skodder (Optiroc 1999). De maksimalt tilladte værdier for udledning af vand fra klaringsbassin til Alling Å er for bundfald efter 2 timer: 1 ml/1, total suspenderet stof: 50 mg/l og BIs: 20 mg/l. Optiroc har udtaget døgnprøver fra udløb to gange årligt i over 15 år. Der har været registreret overskridelse af kravværdierne 3 gange, senest i 1993. Resultat af analyseperioden 1997-1999 viser følgende gennemsnitsværdier for ovennævnte parametre: bundfald efter 2 timer: < 0,2 ml/l, total suspenderet stof: 14 mg/l og BI5: 6,75 mg/l (Optiroc 1999), dvs. betydeligt under kravværdierne.

Vand fra den øvrige del af området løber af til enten Alling Å eller Askildrup Bæk. Askildrup Bæk løber igennem den nordlige del af Optirocs interesseområde.

Det eksisterende aktive graveområde ligger vest og nordvest for fabrikken, ca. 200 m fra Alling Å. En stor del af overfladevandet passerer for-

sinkelsesbassinet. Den resterende del af vandet løber selv af graveareallerne over bevoksede arealer. På øst- og sydsiden af graveinteresseområdet ligger en vej, som vandet skal passere, hvis ikke det løber i forsinkelsesbassinet.

Alling Å: Se Figur 8.2. Alling Å er BI-målsat med et krav til forureningsgrad II på den berørte strækning. Vandløbet er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Ved Amtets tilsyn med miljøtilstanden i 1999 og 2001 var denne målsætning opfyldt, idet forureningsgraden var l-ll og II. Vandløbet har vekslende fysiske forhold. Hvor der på strækningen ved Hinge er et godt fald med en del sten og grus, er der længere nedstrøms ved Gammel Ølstvad Bro ikke så stort fald, og der er her mere sand og ensartede fysiske forhold. Miljøtilstanden er blevet væsentligt bedre de seneste år, i det forureningsgraden i 1994 var II-III og III på strækningen (Århus Amt 2002). Vurdering er foretaget lige vest for Gl. Århusvej, dvs. nedstrøms udløbet af fabrikkens klaringsbassin (Holm 2002).

Ved Gammel Ølstvad Bro er medianminimumsvandføringen 30 1/s (Århus Amt 2002).

Askildrup Bæk: Askildrup Bæk er i det øvre løb til Ølst By BO-målsat med et krav om forureningsgrad II. Nedstrøms Ølst er vandløbet B1-målsat med krav om forureningsgrad II. Vandløbet er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Ved Amtets besigtigelse i 1999 var B0-målsætningcn opfyldt opstrøms Askildrup By, da forureningsgraden var II. Nedstrøms byen var denne målsætning ikke opfyldt, da tilstanden var grad III-IV. Dette skyldes tilledning af dårligt renset spildevand fra Askildrup. Spildevandet fra Askildrup er i 2000 afskåret til Randers Central Renseanlæg. Nedstrøms Ølst er vandløbet B1-målsat, og denne målsætning var ikke opfyldt ved besigtigelsen i 2000, da tilstanden var grad II-III (Århus Amt 2002).

Vandløbet har forholdsvis gode fysiske forhold med en stenet og gruset vandløbsbund, hvor der er et godt fald. Vandløbets medianminimumsvandføring er 1 1/s på en station umiddelbart opstrøms Ølst (Århus Amt 2002).

8.3 Virkninger på recipienter

(…)

8.3.2 Optiroc
Optiroc har i øjeblikket ca. 25 ha aktiv lergrav. De forventer, at de kommende aktive områder er ca. af samme størrelse. De har skitseret 3 delområder indenfor deres graveinteresseområde, hver på ca. 50 ha. De tre områder mødes på toppen ca. 75 m højere end fabrikkens beliggenhed, dvs. terrænet falder ca. 75 meter på ca. 1 km nord, øst og sydpå ned imod henholdsvis Askildrup Bæk og Alling Å.

Det ene område er det eksisterende område nærmest fabrikken, hvorfra vandet ender i Alling Å. En del af vandet løber via et forsinkelsesbassin til et klarings-bassin, inden det løber i åen. Forsinkelsesbassinet er primært til overfladevand fra fabriksarealet, men fanger formentlig en del af vandet fra det eksisterende graveområde. Der er ca. 200 m til vejen/åen. Kravværdier for udledning fra klaringsbassinet til Alling Å fra Århus Amts side har der ikke været problemer med at opfylde. Resten af vandet fra gravearealerne løber af til de omkringliggende marker.

Vandet fra område 2 vil ligeledes ende i Alling Å, men her er hældningen i det nuværende terræn således, at vandet vil løbe sydpå til Alling Å. Der vil være mindst 200 m til vejen/åen, som formentlig forbliver landbrugsjord, dvs. jord, som afhængigt af afgrøden kan tilbageholde en del partikler. F.eks. sker der ikke erosion fra stubmarker, brakmarker og græsarealer, men erosion kan være betydelig fra jorder med vintersæd (Kronvang et al. 2001). Ned til åen skal landmanden have mindst 2 meters dyrkningsfri bræmme. Bræmmen vil kunne tilbageholde hovedparten af partiklerne i det overfladeafstrømmende vand, med mindre det samles i små bække. Mellem skrænten og Alling Å ligger en vej, på hvis nordside der er en grøft, som er forbundet med åen via et rør under vejen.

Vandet fra område 3 vil sandsynligvis ende i Askildrup Bæk. Her er interesseområdet ca. 200 m fra "hovedbækken", men tæt på en sidegren af bækken. En stor del af det mellemliggende område ligger som §3-registreret overdrev, dvs. der er permanent tæt bevoksning, som formentlig ikke eroderer, og som kan tilbageholde en del partikler. Det gælder dog ikke den vestlige del af området, hvor en sidegren af Askildrup Bæk udspringer. Interesseområdet strækker sig helt til sidegrenens udspring. Det kræver en dispensation fra Naturbeskyttelseslovens §3 for at benytte § 3-beskyttede arealer til sedimentering af lerpartikler fra gravearbejdet.

Vurdering: Partikler i overfladevand, som løber af arealerne hen over de ca. 200 meter bræmmer med landbrugsjord, vurderes at blive tilbageholdt i bevoksningen. Derved udgør de ikke nogen belastning af recipienterne.

Derimod vil vand, som ledes direkte fra graveområdet til recipienterne - enten i direkte tilløb eller i slange - kunne indeholde store mængder opslemmet materiale, som kan forringe vandløbenes tilstand. Hvis nedenstående afværgeforanstaltninger følges, vurderes recipienternes nuværende tilstand dog ikke at blive forringet.

Ophør af landbrugsaktiviteter i området vil samtidig betyde en mindre belastning af recipienterne med næringsstoffer - primært kvælstof. Dette kan forbedre recipienternes nuværende forureningstilstand.

8.4 Afværgeforanstaltninger
Vand bør ikke indeholde mere end 25 mg total suspenderet stof pr. liter, når det ledes ud i recipienten. Dette kan sikres ved at lede vandet gennem

brede bevoksede bræmmer på mindst 8 meter langs vandløbet, eller ved etablering af bassiner, som vandet skal passere, inden det ledes ud i recipienten. Udledning af vand fra bassinet skal dimensioneres efter retningslinierne i Århus Amts vandkvalitetsplan.

Efterbehandling: Efterbehandling, som beskrevet i projektbeskrivelsen med skrænтvinkler mindre end 1:10 og beplantning med græs eller træer, vil minimere erosionen fra området efter endt gravning (Kronvang et al. 2001).

(…)

10 Naturlige råstoffer og affald
10.1 Metode
Oplysninger om indvindingsmængder, affald, og tilførsel af råstoffer er fra Optiroe og Dansk Leca.

10.2 Eksisterende forhold

(…)

10.2.2 Affald
Der fremkommer ikke overskudsmaterialer - affald - i forbindelse med lerindvindingen. Eventuelt forekommende overjord lægges i mellemdepot og genanvendes efterfølgende i færdiggravede områder som en del af efterbehandlingen.

10.3 Vurdering
Det forventes ikke at være nødvendigt med tilførsel af naturlige råstoffer til hverken Dansk Lecas eller Optirocs arealer inden for råstofgraveområdet og virksomhedens graveinteresscområde. Derimod forventes en større tilførsel af ren jord til Optirocs arealer i forbindelse med 0- og 0+-alternativerne, forbi områderne skal efterbehandles til landbrug.

11 Forurenet jord
11.1 Metode
Risikoen for konflikter i forbindelse med eventuelle forurenede grunde i undersøgelsesområdet er behandlet på baggrund af oplysninger indhentet fra Århus Amt. Randers Kommune og Hadsten Kommune.

11.2 Eksisterende forhold
Århus Amt står for kortlægning af jordforureninger i henhold til lov om forurenet jord, lov nr. 370 af 2. juni 1999, som trådte i kraft den I. januar 2000.

Det fremgår af oplysningerne fra Århus Amt, Randers Kommune og Hadsten Kommune, at der p.t. ikke er kortlagte ejendomme, eller ejendomme hvor kortlægning er umiddelbart forestående, indenfor eller i nærhed af

undersøgelsesområdet. Århus Amts kortlægning af potentielt forurenede grunde i medfør af jordforureningsloven er ikke afsluttet.

11.3 Vurdering
Som det fremgår af ovenstående, er der p.t. ingen kortlagte ejendomme indenfor eller i nærhed af undersøgelsesområdet. Århus Amts kortlægning af potentielt forurenede grunde i området er dog ikke afsluttet.

På grundlag af områdets hidtidige anvendelse som landbrugsareal med tilhørende spredte bebyggelser, vurderes der kun at være en relativ lille sandsynlighed for, at den fortsatte kortlægningsproces vil afdække betydende forureninger.

Udvidelsen af de nuværende råstofindvindingsområder er ikke knyttet sammen med en forventet forøgelse i de løbende produktionsmængder fra gravene. Tilsvarende forventes aktivitetsniveauet for materiel ude i områderne ikke at stige. Risikoen for forurenende uheld i forbindelse med indvindingen vurderes derfor umiddelbart at være uafhængig af de fremtidige indvindingsområders udstrækning.

12 Transport, luftforurening samt klimatiske forhold
I forbindelse med et ønske om udvidelse af råstofindvindingsområdet i Ølst Bakker skal der foretages en vurdering af udvidelsens indflydelse med hensyn til transport, lugt, luftforurening samt klimatiske forhold. Vurderingen skal foretages i forhold til et O-alternativ, hvor gravningen stopper i det eksisterende område i 2003 og et 0+-alternativ, hvor de eksisterende gravetilladelser forlænges således, at områderne færdiggraves over en 5-10 års periode.

Vurderingen omhandler alene de aktiviteter, der foregår i forbindelse med råstofudvindingen og ikke den efterfølgende behandling på de to tilstødende virksomheder.

Aktiviteter: Indvindingen af ler foregår principielt på samme måde hos Optiroc og Dansk Leca. Leret indvindes ved hjælp af dozere, som skubber leret til en stenudskiller, hvor større sten udskilles, før leret på transportbånd føres ind til fabrikken. Transportbåndene forlænges i takt med, at indvindingsområdet udvides.

Der blev i 1998 anvendt 333.109 ton ler i produktionen hos Optiroc.

Der blev i 1998 anvendt 281.000 ton ler i produktionen hos Dansk Leca.

12.1 Metode
Kilder til luftforurening omfatter emissioner fra drift af tungt materiel i forbindelse med afgravning og transport af ler. Det plastiske ler, som opgraves, er ikke kilde til hverken lugt eller spredning af støv.

Med hensyn til transport af ler fra indvindingsområdet til fabrikkerne sker dette med transportbånd, der får el fra nettet. Emissionerne sker eksternt og vurderes i den sammenhæng at være uden betydning og er derfor ikke medtaget i det følgende.

I forbindelse med en udvidelse af indvindingsområdet sker der udelukkende en flytning af arbejdsområdet og ikke en kapacitetsforøgelse. Transport af produkter fra området forventes derfor ikke forøget.

En eventuel udvidelse af indvindingsområdet vil i forhold til 0-alternativet og 0+-altenativet få den effekt, at maskinerne fortsætter i andre områder i en længere periode.

Flytning af arbejdsområdet vurderes ikke at have betydning i forhold til luftforurening.

0-alternativet antages ikke at medføre nogen emission fra råstofindvindingsområdet efter år 2003. Der vil derimod blive tale om en væsentlig forøgelse af transporten af materialer til fabrikkerne, hvis dette viser sig økonomisk bæredygtigt. Denne transport vil i højere grad give andre miljøpåvirkninger uden for området, hvilket er for vidtrækkende at behandle i denne VVM-redegørelse.

I 0+-alternativet vil maskinerne fortsætte deres drift, så længe der foreligger gravetilladelse, dvs. i en 5-10 års periode. Herefter antages 0+-alternativet ikke at medføre nogen emission fra råstofindvindingsområdet. Frem til år 2003 vil der ikke være nogen forskel på projektscenarier og alternativer. Herefter vil forskellen i emission til luft på årsbasis mellem en udvidelse af råstofindvindingsområdet og 0-alternativet være emission fra de maskiner, der fortsat vil arbejde med afgravning og transport.

En udvidelse af råstofindvindingsområdet vil ikke have nogen indflydelse på emissionen i forhold til 0+-alternativet, i den periode hvor gravetilladelserne for 0+-alternativet gælder. Herefter vil forskellen i emission til luft på årsbasis mellem en udvidelse af råstofindvindingsområdet og 0+-alternativet være emission fra de maskiner, der fortsat vil arbejde med afgravning og transport.

(…)"

7.4.2 Århus Amts dispensation af 22. september 2003

Den 22. september 2003 meddelte Århus Amt dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, til modtagelse af jord i lergrav på ejendommen matr. Nr. 2h m.fl. Ølst by, Ølst.

Dispensationen blev meddelt til Optiroc.

Af afgørelsen fremgår:

*"**Sagsoplysninger***
Opfyldningens omfang

Det påregnes tilført op til 15.000 m3 fyldjord pr. år. Jorden udlægges på en del af matr. Nr. 2h, Ølst by, Ølst som vist på vedlagte kortbilag.

Geologi og grundvandsforhold
Matriklen er beliggende ca. 250 m vest/sydvest for Ølst. Der er en eksisterende grav for plastisk ler på arealet. Lergraven er beliggende på en bakkeskråning, og den oprindelige terrænkote lå ca. 25 til 90 m over havniveau.

Ølstbakken er præget af jordlag, der består af fed plastisk ler fra tertiærtiden. Jordlagene er stærkt forstyrrede af gletscherbevægelser i kvartærtiden.

Der er meget begrænsede oplysninger om grundvandsspejlet i området. Der findes antagelig kun spredte grundvandsforekomster i overfladenære sandlommer. Under det plastiske ler findes kalk Det er ikke muligt at angive strømningsretninger for grundvandet i kalken. I de sandede forekomster er grundvandets strømningsretning antagelig væk fra den centrale del af området. Det vil sige mod nord, nordøst og øst.

(…)

Århus Amts vurdering
På baggrund af oplysningerne om geologi og grundvandsforhold, er det amtets vurdering, at ren jord kan tilføres råstofgraven uden risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller potentielle drikkevandsressourcer. Der vurderes heller ikke at være andre miljømæssige hensyn der taler imod en dispensation.

Ansøgningen om gravetilladelse behandles særskilt. Der vil i gravetilladelsen blive fastlagt betingelser om efterbehandling.

Der vurderes ikke at være grundlag for at tidsbegrænse dispensationen.

(…)

Afgørelse
Der meddeles hermed i henhold til lov nr. 370 af 2. juni 1999 om forurenet jord § 52, stk. 2, nr. 3 dispensation til at modtage ren fyldjord i lergraven på matr. nr. 2h, Ølst by, Ølst.

Dispensationen gælder kun for det areal der er vist på vedlagte situationsplan.

<u>Der fastsættes følgende vilkår:</u>

De må kun modtage uforurenet jord. De skal ved syn og lugt sikre Dem, at jorden ikke er forurenet. Jorden må ikke indeholde affald af nogen art, som f.eks. bygningsaffald eller asfaltstykker. Jord fra vejarealer og kortlagte arealer i henhold til jordforureningsloven må ikke komme ind på matriklen, med mindre det ved analyser er dokumenteret at jorden er ren.

Modtagelsen af jorden skal foregå sådan at kontrollen kan foretages uden at der sker blanding af jord med forskellig oprindelse.

Hvis kontrollen giver anledning til at antage at tilført jord er forurenet, skal læsset mærkes af og opbevares separat indtil det ved analyser er godtgjort, at jorden er ren.

De skal sørge for, at samtlige jordpartier er ledsaget af skriftlige oplysninger om jordtransporten i skemaform, herunder opgravningslokalitet (adresse og grundens hidtidige anvendelse), bygherre, vognmand og jordmængde lokaliteten. Skemaerne skal opbevares og fremvises for tilsynsmyndighederne efter anmodning (oplysningsskema vedlægges).

Der skal efter hvert kalenderår fremsendes en oversigt til tilsynsmyndigheden, Århus Amt (skema benævnt "statusoversigt" vedlægges). Oversigten skal indeholde oplysninger om modtagne mængder fra de forskellige oprindelsessteder. Oversigten skal indsendes inden den 1. februar."

Jf. Afgørelsen påregnes der tilført op til 15.000 m3 fyldjord per år."

Til afgørelsen var følgende kortbilag:

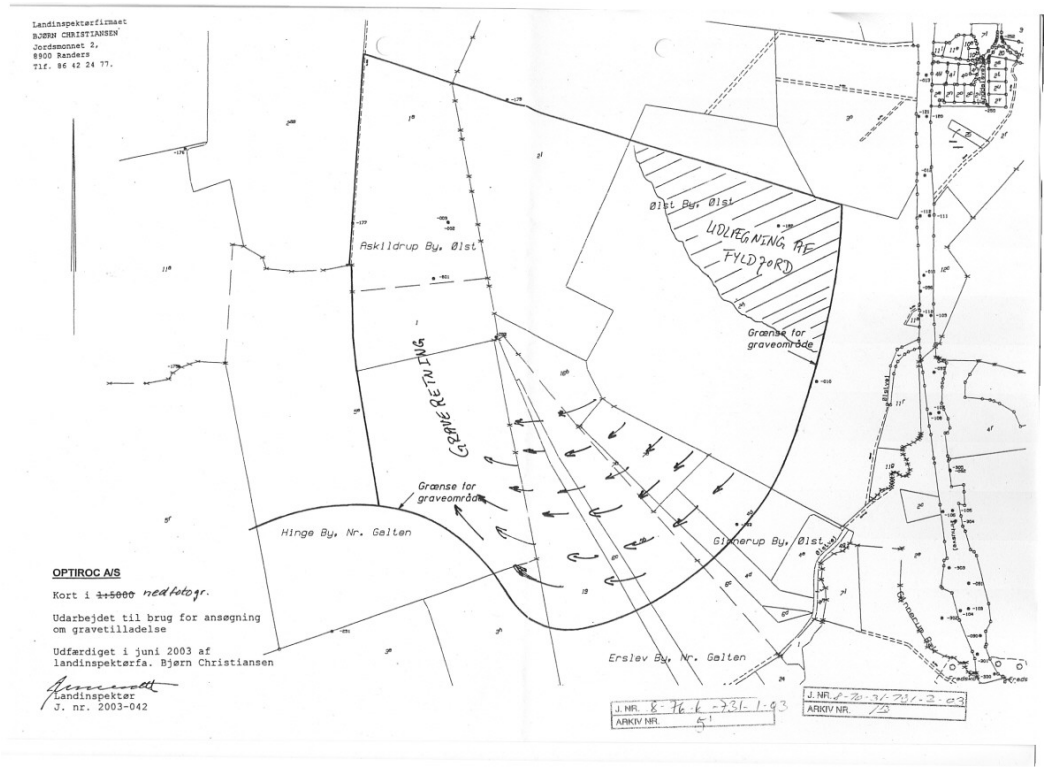

7.4.3 Århus Amts afgørelse om tilladelse til råstofindvinding og vilkår om efterbehandling

Den 16. oktober 2003 gav Århus Amt Optiroc A/S tilladelse til indvinding af plastisk ler på ejendommen matr.nr. 2h m.fl. Ølst By, Ølst m.fl. Af tilladelsen fremgår følgende:

> *"De modtager herved efter råstoflovens § 7 tilladelse til årligt at indvinde 200.000 m3 plastisk ler på en del af selskabets ovennævnte ejendom.*
>
> *Tilladelsen gælder tillige som tilladelse efter landbrugslovens § 7 a, stk. 4.*
>
> *Tilladelsen, der er givet på grundlag af oplysningerne i Deres ansøgning, er gældende, fra De modtaget en igangsættelsestilladelse og indtil den 30 juni 2013. Igangsætningstilladelsen vil De få, når følgende betingelser er opfyldt:*
>
> *(…)*
>
> *VVM*
> *Amtet har vurderet, at den ansøgte råstofindvinding er VVM-pligtig, jf. § 3 i Bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999. Der er derfor udarbejdet et regionplantillæg med VVM-redegørelse for råstofindvindingen. Redegørelsen og regionplantillægget blev godkendt ved Århus Amts brev af 20. maj 2003.*

(…)"

Den 20. januar 2004 blev deklaration om råstofgravning og efterbehandling m.v. udarbejdet af Århus Amt tinglyst på matr.nr. 2h m.fl. Ølst By, Ølst. Heraf fremgår følgende:

> *"I medfør af § 7 i lov nr. 569 af 30 juni 1997 har Århus Amtsråd givet foreløbig tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af plastisk ler fra det på vedhæftede rids nærmere angivne arealer af ejendommene, matr. Nr. 2h, 21, og 16b 01st By, 01st, la Askildrup By 01st, 4b, 4d, 6c, 7a og 7b Ginnerup By, 01st, 1 og Se Hinge By, Nr Galten og 5b, 6c og 19 Erslev By, Nr Galten Deklarationen begæres tinglyst på disse ejendomme*
>
> *1. Gravningen må ikke påbegyndes forinden.*
> *a) Der foreligger en af Amtsrådet godkendt grave- og efterbehandlingsplan*
> *b) Der er på grundlag af grave- og efterbehandlingsplanen er stillet en sikkerhed for efterbehandlingsarbejdernes udførelse*
> *(…)*
>
> *11. Gravningen skal være afsluttet inden den 30 juni 2013*
>
> *12. Når indvindingen er afsluttet, skal der foretages fælles besigtigelse af arealet med henblik på at stille endeligt forslag til eller godkendelse af efterbehandlingsforanstaltninger, forinden sikkerhedsstillelsen frigives.*
>
> *13. Efterbehandlings- og beplantningsarbejderne skal påbegyndes og gennemføres så tidligt, som det under hensyn til virksomhedens drift er praktisk muligt og skal være afsluttet inden ½ år efter gravningens ophør.*
>
> *(…)*
>
> *Påtaleretten tilkommer Århus Amtsråd"*

I februar og marts 2004 underskrev Århus Amt og Optiroc A/S en grave- og efterbehandlingsplan vedrørende indvinding af plastisk ler på ejendommen matr.nr. 2h m.fl. Ølst By, Ølst m.fl. Deraf fremgår følgende:

> *"Planen er udarbejdet i et samarbejde mellem Optiroc A/S og Århus Amt, Natur- og Miljøkontoret i henhold tll indvindingstilladelsen af 16. oktober 2003 og tinglyst deklaration om gravning og efterbehandling m.m.*
>
> > *1. Formål*
> > *En grave- og efterbehandlingsplan har til formål at afvikle en råstofgravning og en efterbehandling i overensstemmelse med en*

given gravetilladelse og i overensstemmelse med de hensyn, som skal varetages efter råstofloven.

I planen er der lagt vægt på, at området udgraves og efterbehandles i overensstemmelse med den tilhørende VVM-redegørelse.

2. *Vilkår*
De nærmere vilkår fremgår af indvindingstilladelsen, herunder den tinglyste deklaration og denne plan.

(…)

16. Efterbehandling
Området skal efterbehandles til fredskovsmæssig tilplantning og naturformål i overensstemmelse med retningslinjerne i VVM redegørelsen (…)

20. Sikkerhedsstillelse
Der stilles en sikkerhed på kr. 3.965.000, -
Sikkerheden kan senere reguleres, såfremt forudsætningerne for beregningen ændres og skal hvert 3. år reguleres i overensstemmelse med prisudviklingen.

21. Tilsyn
Århus Amt fører tilsyn med indvindingen.

(…)"

Den 12. marts 2004 gav Århus Amt Optiroc A/S igangsætningstilladelse til indvinding af plastisk ler på et 81 ha stort areal af ejendommen, matr.nr. 2h m.fl. Ølst By, Ølst m.fl. Af tilladelsen fremgår følgende:

"Tilladelsen gives efter råstoflovens § 7 under forudsætning af, at betingelserne i gravetilladelsen af 17. oktober 2003 respekteres.

Opmærksomheden henledes på, at gravetilladelsen kan tilbagekaldes i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkår eller af lovgivningen i øvrigt, jf. råstoflovens § 11.

De tidligere gravetilladelser og anmeldte rettigheder på arealet er samtidig hermed bortfaldet. Vi vil derfor foranledige de tidligere deklarationer aflyst og de tidligere sikkerheder fremsendes som ønsket til Deres regnskabsafdeling i Videbæk."

7.4.4 Råstoftilladelser af juni og juli 2013

Planen for efterbehandling af Ølst lergrav er som nævnt en del af en sammenhængende plan for efterbehandling af råstofgraveområdet i Hinge og Ølst. Området strækker sig over Randers Kommune og Favrskov Kommune.

Vilkår for efterbehandling af råstofgraveområdet fremgår af tilladelserne til råstofindvinding i området efter råstoflovens § 7, herunder Randers Kommunes tilladelse dateret juni 2013 og Favrskov Kommunes tilladelse dateret 3. juli 2013. Tilladelserne blev meddelt til Saint-Gobain Weber A/S.

Det fremgår af Randers Kommunes tilladelse, at denne omfatter følgende matrikelnumre i kommunen:

> *"På dele af matrikel 2aa 10c, 11 a, 12a, 12e og 12g Askildrup by, Ølst med adressen Askildrupvej 85, 8940 Randers. Matrikel 1 a Askildrup by, Ølst med adressen Ølstvej 12 8940 Randers. Matrikel 2h, 2i, 16b Ølst by, Ølst med adressen Ølstvej 6. Matrikel 4b og 7a Ginnerup by, Ølst med adressen Ølstvej 18. Matrikel 4d, 6c, 7b Ginnerup by, Ølst med adressen Ølstvej 26, 8940 Randers".*

Af tilladelsen fremgår endvidere følgende:

> *"Randers Kommune meddeler herved Saint-Gobain Weber A/S tilladelse efter råstoflovens § 7 til årligt at indvinde 250.000 - 500.000 m3 ler på ovennævnte ejendomme.*
>
> *(…)*
>
> ***1.1 Generelle bestemmelser og begrænsninger fastsat i lovgivningen***
>
> ***VVM-redegørelse 2002 og ny gravetilladelse***
>
> - *Der er i oktober 2002 udarbejdet en VVM-redegørelse af Århus Amt der omfatter hele det nuværende råstofgraveområde. I VVM-redegørelsen behandles alle de problemstillinger, en fuld udnyttelse af råstofgraveområdet vil omfatte. Der er på baggrund af dette udarbejdet en efterbehandlingsplan, der skitserer områdets udseende efter endt råstofgravning. Dette efterbehandlingsplan sikrer, at området kan omdannes til naturområde på sigt og at de arter og naturtyper der mistes ved råstofgravningen, kan blive erstattet af andre. Derudover sikres området til frilufts formål, med ny skov, åløb og etablering af søer.*
> - *Den gravetilladelse der er givet til Saint-Gobain Weber A/S, udløber 30. juni 2013 og omfatter hele det WM vurderede område. Der er således ikke tale om, at der ændres på den udstrækning eller på de kriterier, der er vurderet på i forbindelse med WM-redegørelsen. Den eneste faktuelle ændring der er i forbindelse*

med en ny gravetilladelse er, at der i den mellemliggende periode er sket en efterbehandling af en del af området, samt at tilladelsen deles i to, idet opgaven er blevet delt imellem de to myndigheder Randers og Favrskov Kommuner. Derudover gives der i en ny tilladelse ret til at regulere bundkoten, der må graves til. Dette sker for at sikre at det åløb som skal etableres i forbindelse med efterbehandlingen, vil få et fald nedstrøms.

- *Denne vurdering og screening for VVM pligt i bilag A i vurderingsnotatet, tager udgangspunkt i de ovenfor nævnte ændringer i forhold til den eksisterende gravetilladelse.*
- ***Konklusion***
- *Randers Kommune har jf. bilag A, vurderet, at den ansøgte råstofindvinding ikke er VVM-pligtig, jf.§ 3 stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 1510 af 15/12/2010 (Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (WM) i medfør af lov om planlægning). Denne vurdering skyldes at der allerede er gennemført en VV redegørelse og at denne er indarbejdet i et regionplantillæg. Samtidigt er der lagt vægt på, at indvindingen ikke skønnes at medføre en væsentlig yderligere påvirkning i forhold til de eksisterende aktiviteter i området.*
- *Tilladelsen bortfalder hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.*
- *Brugeren er forpligtiget til årligt at indberette indvundne mængder til Randers Kommune, Laksetorvet 8900 Randers. Randers kommune sender oplysningerne videre til Danmarks Statistik.*
- *Brugeren er forpligtiget til at betale råstofafgift af de indvundne materialer, jf. lov om afgift af affald og råstoffer*

1.2 Generelle vilkår

- *Der er i samarbejde med Saint-Gobain Weber A/S, Århus Amt og Randers Kommune udarbejdet en grave- og efterbehandlingsplan. Denne tilladelse indeholder en grave og efterbehandlingsplanen, der er baseret på WM redegørelsen for området. Kommunen kan dog på et senere tidspunkt tillade afvigelse fra planen.*

(…)

1.4 Vilkår for graveafstande til skel, veje, ledninger, beboelser mv.

- *Der må ikke indvindes nærmere end 10 m fra vejskel til offentlige veje og ikke under et skråningsanlæg på 1:5.*

- *Der må ikke indvindes nærmere end 10 m fra vejskel til private veje eller privatvejens afgrænsning, fra ejendomsskel og ikke under et skråningsanlæg 1: 5.*

- *Der må ikke indvindes tættere end 25 m fra beboelseshuse på naboejendomme og ikke under et skråningsanlæg på 1: 5.*

(…)

***2. Vilkår for efterbehandling**:*

- *Indvinding og efterbehandling må foretages på det ca. 114,4 ha store areal, der er vist på kortet på tilladelsens forside figur 1. Der skal gøres opmærksom på at denne figur ligesom øvrige i tilladelsen ikke er målfaste.*
- *Arealet skal umiddelbart efter indvindingens afslutning ryddes for alle bygninger og installationer, og renses for affald og andet, der skæmmer naturen.*

Skråninger

- *Skråninger til private veje, ejendomsskel og beskyttede diger kan efterbehandles med varierende hældning, dog med maksimal hældning på 1:5.*
- *Skråninger til offentlige veje må ikke efterlades med en hældning stejlere end 1:5 i den faste jord.*

Anvendelse efter lergravningen

- *Arealerne skal i øvrigt efterbehandles til skovrejsningsformål samt til natur. De skal pålægges den afrømmede muld fra arealet, og skal i øvrigt være bearbejdet på en sådan måde at de opfylder førnævnte formål.*
- *Efterbehandling skal være afsluttet senest 1 år efter og ved arealer hvor der genplantes eksempelvis skov 5 år efter indvindingens ophør. Den længere frist ved genplantning skyldes lerets særlige karakter.*

(…)

Grave og efterbehandlingsplan.

(…)

- *En efterbehandlingsplan har til formål at afvikle en råstofgravning og gennemføre efterbehandlingen i overensstemmelse med de hensyn, som skal varetages efter råstofloven. I denne plan er der lagt særlig vægt på at området udgraves og efterbehandles i overensstemmelse med den tilhørende VVM redegørelse, nærværende Indvindingstilladelse og den tinglyste deklaration som er anført bagerst i denne tilladelse.*
- *Randers Kommune har ikke foretaget særlige afmærkninger i marken. Det påhviler virksomheden at påse, at gravegrænserne ikke overskrides.*
- *Udgravningen foretages med dozere, i en muslingeskalslignende form, men flade skråninger (anlæg ca. 1:7)*

- *Leret skubbes hen til en stenudskiller, hvorfor et transportbånd flytter det ind til fabriksanlægget, der ligger uden for indvindingsområdet. Transportbåndet forlænges i takt med udvidelsen af Lergraven.*
- *Der er ingen direkte transport af materialer til offentlige veje. Det oven for nævnte transportbånd er ført under Hadsten – Randers landevejen til fabriksanlægget på den modsatte side af vejen.*
- *Gravedybden er op til 60 m. u. terræn*
- *Området opdeles i 4 etaper som vist på figur 3.*
- *Før gravningen stater i etape II skal graveforløbet for denne etape nærmere aftales som et tillæg til grave- og efterbehandlingsplanen. Samtidig skal sikkerhedsstillelsen nyberegnes på det til den tid foreliggende grundlag.*
  (…)
- *Efterbehandlingen skal foregå løbende under hele graveperioden således, at færdigudgravede arealer vurderes af Randers Kommune og virksomheden med henblik på fastlæggelse af retningslinjerne for overgangen til naturtilstand. Herefter foretages efterbehandlingen med basis i denne gennemgang samt en realistisk tidsplan.*
- *Området efterbehandles med skrænter i overensstemmelse med retningslinierne i WM redegørelsen .. Ingen skråninger udføres stejlere end 1:5.*
  (…)

3. Forudsætninger for at tilladelsen kan tages i brug

Før tilladelsen kan tages i brug skal følgende være i orden:

- *Klagefristen skal være udløbet, og hvis der kommer klager skal klagesager være afgjort.*
- *Der er stilles en sikkerhed på kr. 5.000.000 – overfor Randers Kommune.*

  (…)

4.3 Tilladelsens løbetid

Virksomheden har ønsket at få en tilladelse med en længere løbetid end de normale ti år.

Ifølge råstoflovens § 2 stk. 1 kan en tilladelse gives for en længere periode end det i særlige tilfælde. I denne sag betyder følgende forhold at Randers Kommune giver en tilladelse der er gældende i 20 år.:

- *Indvindingsvirksomheden udfører på basis af de indvundne forekomster en forædlingsproces, der kræver meget store investeringer.*
- *De pågældende råstoffer kan ikke, eller vil kun med urimelige omkostninger kunne fremskaffes andetsteds fra.*
- *Forekomster af plastisk ler er forholdsvis sjældne.*

- *Der er præcedens for at lignende virksomheder har fået råstoftilladelser med længere løbetid end de normale 10 år.*

Derfor er Randers Kommune indstillet på at give denne tilladelse en længere løbetid.

4.4 Sikkerhedsstillelse

- *Som sikkerhed for opfyldelsen af vilkårene skal der stilles en ikke tidsbegrænset og ubetinget anfordringsgaranti jf. råstoflovens § 10, stk. 1. Denne stilles over for Randers Kommune. Beløbet udregnes på grundlag af grave- og efterbehandlingsplanen. Beløbet frigives igen når efterbehandlingen er godkendt.*
- *Sikkerheden vedrører alene etape 1. Før indvindingen påbegyndes i etape II, skal der foretages en nyberegning.*
- *Der er i forbindelse med udregningen taget hensyn til, at de sydligste og nordligste dele af matr. Nr. 6f Hinge By, Nr. Galten er udgravet og efterbehandlet (dog ikke færdigtilplantet).*
- *Der stilles en sikkerhed på kr. 5.000.000,- overfor Randers Kommune.*
- *Randers Kommune kan når som helst kræve beløbet ændret, hvis det skønnes nødvendigt på grund af prisudviklingen.*

(…)"

Favrskov Kommune meddelte den 3. juli 2013 tilladelse til råstofindvinding på følgende matrikelnumre:

"(…) dele af matr. nr. 3f, 4m, 6f, 1 og 5 e Hinge By, Nr. Galten samt matr. nr. 5b, 19 og 6c Erslev By, Nr. Galten."

Af tilladelsen fremgår blandt andet følgende:

"Favrskov Kommune meddeler herved Saint-Gobain Weber A/S (CVR nr. 59983016) tilladelse efter råstoflovens § 7 til årligt at indvinde op til 500.000 m³ ler på ovennævnte ejendomme. Tilladelsen er givet på grundlag af oplysningerne i virksomhedens ansøgning af 3. maj 2012 samt supplerende materiale tilgået sagen.

Tilladelsen gælder indtil 1. juli 2033.

Århus Amt meddelte 4. juli 2003 og 16. oktober 2003 gravetilladelser til henholdsvis Optiroc A/S og Leca A/S. Tilladelserne udløber 30. juni 2013. Århus Amt meddelte desuden 21. november 2006 Leca A/S tilladelse til forøget gravedybde, og denne blev stadfæstet af Naturklagenævnet 10. januar 2008.

Der er således tale om forlængelse af allerede eksisterende tilladelser til lergravning. Tilladelsen og dens vilkår er udarbejdet, så der er størst mulig

overensstemmelse med Randers Kommunes tilladelse til gravning i de tilstødende arealer beliggende i Randers Kommune.

Tilladelsen gælder det areal, der er omsluttet af turkisgrøn markering på kort på figur 1. Gravearealer beliggende i Randers Kommune er ligeledes markeret.

(…)

1.2 Generelle bestemmelser og begrænsninger fastsat i lovgivningen

VVM-redegørelse 2002 og ny gravetilladelse
Råstofgravningen er omfattet bilag 1, punkt 18 (råstofindvinding fra åbne brud med areal over 25 hektar) i bekendtgørelse nr. 1510 af 15. december 2010 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM-bekendtgørelsen). Århus Amt har oktober 2002 udarbejdet en VVM-redegørelse, der omfatter hele det nuværende råstofgraveområde, samt i marts 2003 vedtaget et tillæg til Århus Amts Regionplan 2001. I VVM-redegørelsen behandles alle de problemstillinger, en fuld udnyttelse af råstofgraveområdet vil omfatte. Der er på baggrund heraf udarbejdet en efterbehandlingsplan, der skitserer områdets udseende efter endt råstofgravning. Denne efterbehandlingsplan sikrer, at området kan omdannes til naturområde på sigt og at de arter og naturtyper, der mistes ved råstofgravningen, kan blive erstattet af andre. Derudover sikres området til friluftsformål med ny skov, vandløb og etablering af søer.

Den nuværende gravetilladelse udløber 30. juni 2013 og ligger inden for det VVM-vurderede område. Der er således ikke tale om, at der ændres på den udstrækning eller på de kriterier, der er vurderet på i forbindelse med VVM-redegørelsen. Den eneste faktuelle ændring i forbindelse med den nye gravetilladelse er, at der i den mellemliggende periode er sket en efterbehandling af en del af området, samt at tilladelsen deles mellem de to myndigheder: Randers og Favrskov Kommuner.
Favrskov Kommune har vurderet, at den ansøgte forlængelse af gravetilladelsen kan rummes inden for nuværende VVM-redegørelse og regionplantillæg. Der er i den forbindelse lagt vægt på, at den ansøgte tidsforlængelse af indvindingen ikke skønnes at medføre en væsentlig yderligere påvirkning i forhold til de eksisterende aktiviteter i området.

(…)

1.3 Generelle vilkår

Der er i samarbejde mellem Saint-Gobain Weber A/S, Randers Kommune og Favrskov Kommune udarbejdet en grave- og efterbehandlingsplan. Denne tilladelse indeholder grave- og efterbehandlingsplanen, der er baseret på VVM-redegørelsen for området. Favrskov Kommune kan dog på et senere tidspunkt tillade afvigelse fra planen.

(…)

2.3 Grave- og efterbehandlingsplan

(…)

Før gravningen starter i etape 2 skal graveforløbet for denne etape nærmere aftales som et tillæg til grave- og efterbehandlingsplanen. Samtidig skal sikkerhedsstillelsen nyberegnes på det til den tid foreliggende grundlag.

(…)

Efterbehandlingen skal foregå løbende under hele graveperioden således, at færdigudgravede arealer vurderes af Favrskov Kommune og virksomheden med henblik på fastlæggelse af retningslinjerne for overgangen til naturtilstand. Herefter foretages efterbehandlingen med basis i denne gennemgang samt en realistisk tidsplan. (…)"

Den 14. januar 2020 meddelte Region Midtjylland, som havde fået tildelt myndighedskompetencen på området, en revision af de ovenfor nævnte gravetilladelser udstedt af Randers Kommune og Favrskov Kommune.

Af den reviderede tilladelse fremgår blandt andet følgende:

"Region Midtjylland har fået oplyst at Leca Danmark A/S har solgt en del af sin ejendom beliggende inden for gravetilladelsernes afgrænsning til Danish Stevedore Holding A/S (Nordic Waste A/S).

(…)

Region Midtjyllands vurdering

Af gravetilladelsernes generelle vilkår fremgår:
"Hvis en ny bruger overtager indvindingen, eller ejendommen skifter ejer, skal Favrskov/Randers kommune oplyses om den nye brugers og ejers navn og adresse".

Region Midtjylland godkender hermed i henhold til Råstoflovens § 31, at Danish Stevedore Holding A/S overtager gravetilladelserne på ovennævnte matrikler."

Region Midtjylland godkendte således Danish Stevedore Holding A/S' overtagelse af gravetilladelserne på området.

7.5 Region Midtjyllands involvering, herunder dispensation af 31. august 2018

7.5.1 Møde mellem Danish Stevedore Holdning A/S, Region Midtjylland og Randers Kommune af 11. juli 2017

Den 11. juli 2017 blev der afholdt møde mellem Danish Stevedore Holdning A/S, Region Midtjylland og Randers Kommune i forbindelse med udviklingsmuligheder for Ølstvej 6, 8940 Randers SV, herunder henholdsvis dispensation fra jordforureningslovens § 52, stk. 1, samt miljøgodkendelse i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33.

Det endelige referat er fremsendt til parterne den 21. juli 2017. Af referatet fremgår følgende:

> *"**Mødets formål:***
> *Mødets formål var, at afholde det tidligere foreslåede 'hvad har vi og hvad mangler vi' møde vedrørende de fremtidige udviklingsmuligheder for Ølstvej 6, 8940 Randers SV.*
>
> ***Kort referat:***
> *Den indsendte ansøgning blev evalueret og supplerende spørgsmål blev fremført.*
> *Der blev på mødet fremført ønske om yderligere dokumentation for geologi og grundvandsforhold samt en risikovurdering. DSH foreslog, hvordan opfyldningsplan, overfladevand og sætning- og forskydningsrisiko kan udføres. Dette vil blive udarbejdet af relevante fagpersoner og fremsendt.*
>
> ***Randers Kommune og Regions Midt ønsker:***
> *- Aktivitetskort og opfyldningsplan – kort som i detaljer angiver placeringen af de ønskede aktiviteter på arealet*
> *- kortlægning og dokumentation af geologi og grundvandsforhold på arealet.*
> *- beregning angående mulig sætning- og forskydningsrisiko som konsekvens af de modtagne mængder*
> *- en risikovurdering af overfladevandsstrømmen og udledning under anlægingen og efter endt efterbehandling*
> *- komplet liste af ønskede grænseværdier for modtage stoffer*
> *- Region Midt ønsker, at få tilsendt oversigt over indkørte mængder som er benævnt i den gældende §52 dispensationen*
>
> ***Danish Stevedore Holdings (DSH):***
> *Fik afklaret spørgsmål vedrørende gravetilladelse på lokaliteten*
> *Får fremendt den ønskede oversigt af indkørte mængder*
>
> ***Videre forløb:***
> *DSH udarbejder det ønskede materiale og fremsender dette til Randers kommune og Region Midt.*

Eventuelt endnu et statusmøde imellem DSH, Randers kommune og Region Midtjylland, hvor der vil være en gennemgang af de planlagte dokumentationsinitiativer bliver evalueret og evt. et ekstra "hvad har vi og hvad mangler vi" møde efter endt dokumentation. Randers Kommune foreslår mødetider."

7.5.2 Danish Stevedore Holding A/S' ansøgning om dispensation

Danish Stevedore Holding A/S sendte parallelt med ansøgning om miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 en ansøgning om dispensation efter jordforureningslovens § 52 til Region Midtjylland.

Danish Stevedore Holding A/S ansøgte i medfør af jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3 og 4, om dispensation til at modtage forurenet og lettere forurenet jord på et ca. 20 ha stort areal i en del af Ølst Lergrav på matr.nr. 2h, Ølst by, Ølst.

Det fremgår af dispensationen, at Danish Stevedore Holding A/S indgav ansøgning til Region Midtjylland den 21. marts 2017.

Den 24. maj 2017 anmodede Region Midtjylland imidlertid Danish Stevedore Holding A/S om at sende en ansøgning om dispensation efter jordforureningslovens § 52:

"Regionen er bekendt med den aktuelle ansøgning ved Randers Kommune, om miljøgodkendelse af forurenet jord og udvidelse af arealer for jordmodtagelse i Ølst Lergrav.

Som tidligere oplyst ved møder forudsætter det ønskede, foruden en miljøgodkendelse, en dispensation iht. § 52 i Jordforureningsloven.

Jeg skal derfor anmode om at Danish Stevedore A/S fremsender en sådan ansøgning til Regionen.

Ansøgningen skal indeholde en situationsplan som tydeligt angiver, hvor der ønskes udlagt jord (ren/forurenet).

Jeg forestiller mig at der efterfølgende skal være en tæt dialog om ansøgningerne mellem Danish Stevedore, Randers Kommune og Regionen."

Det må dermed lægges til grund, at den oprindelige ansøgning om dispensation reelt blev indgivet på et senere tidspunkt end den 21. marts 2017.

I efteråret og vinteren var parterne i dialog om ansøgningsmaterialet. Således skrev virksomheden den 18. oktober 2017 til Region Midtjylland og Randers Kommune:

"Hej Alle,
Som forlængelse af vores sidste møde kommer hermed et oplæg fra DGE Miljø- og Ingeniørfirma A/S vedrørende Ølstvej 6, 8940 Randers SV.

Vi har forsøgt, at indarbejde de ønsker i havde mht. dokumentation af grundforhold, celleindeling og mængdeforhold.

I er velkomne til at kontakte mig [anonymiseret telefonnummer] såfremt i har uddybende spørgsmål eller mangler information.

Jeg ser frem til, at få jeres kommentarer og evt ideer, hvis i mener der skal ske ændringer i oplægget."

Den 20. december 2017 svarede Region Midtjylland på henvendelsen og skrev følgende til virksomheden og Randers Kommune:

"Hej [repræsentant for virksomheden] med flere

Tak for oplæg til en bedre dokumentation af forholdene i Ølst. Indledningsvis vil jeg også beklage den sene tilbagemelding.

Jeg finder det vanskeligt at forholde mig til forslaget fra DGE. Jeg savner et oplæg som formulerer et formål med undersøgelserne, og som tager udgangspunkt i de eksisterende forhold sammenholdt med de påtænkte indretninger /anlæg for jordmodtagelse m.v.

Det er jo meningen at undersøgelserne skal munde ud i en ny ansøgning med risikovurderinger m.v.

Jeg tillader mig her at genfremsende mine bemærkninger til den tidligere ansøgning:

"Jeg har følgende bemærkninger som nok så meget handler om at skabe en stringent proces omkring ansøgningerne:

Vi talte om at en rådgiver skulle på sagen for at dokumenterer forholdene (geologi, grundvand, overfladevand/kilder, natur m.m.). Dokumentationen af de faktiske forhold skal danne udgangspunkt for rådgiverens supplement (ny ansøgning?), som bl.a. skal indeholde en risikovurdering overfor grundvand/drikkevand og miljøet i øvrigt. Det blev nævnt at risikovurderingen bør tage afsæt i en komplet liste over de stoffer som må forventes at kunne være i jorden.

Desuden skal opmålinger af nuværende terræn/opfyldning, og de dokumenterede forhold om geologi og grundvand, danne baggrund for placeringen af en mulig celle forurenet jord, og hvordan dette afsnit skal indrettes af hensyn til miljøet, stabilitetsforhold m.v.

Ansøger og rådgiver bør overveje om der er behov for et møde allerede når der er tænkt over et oplæg til dokumentation (boringer m.v.). "

Jeg vil desuden afvente evt. bemærkninger fra Randers Kommune"

En revideret ansøgning til dispensationen er indeholdt i den af Danish Stevedore Holding A/S reviderede ansøgning om miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Ansøgningen blev fremsendt til Region Midtjylland og Randers Kommune den 23. januar 2018. Til ansøgningen hører bilag 1-10. Bilag 10 omfatter en geoteknisk undersøgelsesrapport udarbejdet af 4AP-Geoteknik A/S.

Ved e-mail af 15. marts 2018 fremsendte Danish Stevedore Holding A/S en række supplerende oplysninger til Region Midtjylland og Randers Kommune, herunder et oversigtskort med celleinddeling, et notat udarbejdet af DGE Miljø- og Ingeniørfirma A/S vedrørende fugacitetsberegninger og håndtering af overfladevand og risikovurdering samt fotos med visualisering af området efter endt behandling og tværsnit.

7.5.3 Region Midtjyllands dispensation fra jordforureningslovens § 52 af 31. august 2018

Den 31. august 2018 meddelte Region Midtjylland dispensation til at tilføre ren og lettere forurenet jord i en del af Øst Lergrav på matr.nr. 2h, Ølst by, Ølst.

Dispensation fra forbuddet mod at tilføre uforurenet og lettere forurenet jord blev meddelt på en del af matr.nr. 2h, Ølst by, Ølst, beliggende Ølstvej 6. Området fremgår af bilag 1 til dispensationen:

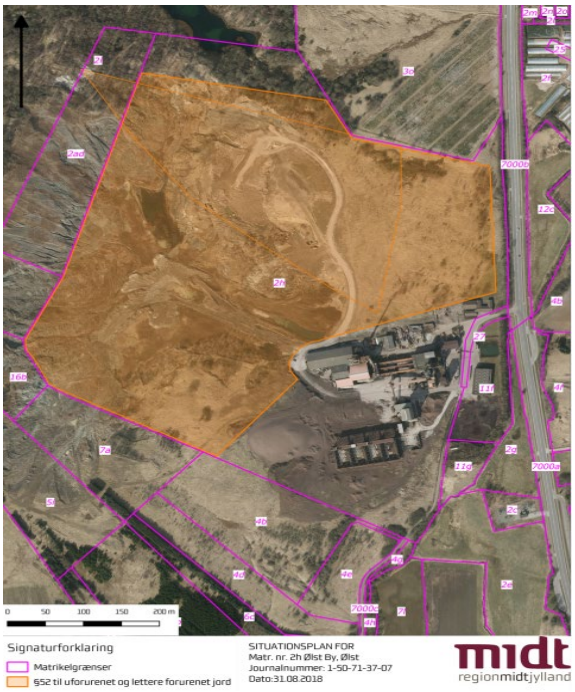

Af Region Midtjyllands dispensation fremgår følgende vedrørende afgørelsen og vilkår for modtagelse af ren jord:

"Afgørelse og vilkår for modtagelse af ren jord

Region Midtjylland meddeler hermed dispensation fra forbuddet mod at tilføre uforurenet og let forurenet jord til råstofgraven på en del af matr. nr. 2h, Ølst by, Ølst, beliggende Ølstvej 6. Dispensationen er gældende på arealet indrammet med rødt på vedlagte kortbilag nr. 1.

Afgørelsen er truffet med hjemmel i § 52 i Jordforureningsloven.

Dispensationen er gældende i samme tidsrum som tilladelse til råstofindvinding på arealet, og er således gældende indtil der er udført og godkendt en efterbehandling på dette areal. Dispensationen erstatter den eksisterende dispensation, dateret 22. september 2003 fra det tidligere Aarhus Amt.

Dispensationen meddeles efter jordforureningslovens § 52.

Ifølge jordforureningslovens § 52 stk. 4 forudsætter meddelelse af dispensation desuden, at Randers Kommune i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 33 fastsætter vilkår for jorddeponeringen.

Der er efter jordforureningslovens § 52 stk. 3 knyttet følgende vilkår til dispensationen:

1. *Der må kun tilføres uforurenet jord og lettere forurenet jord. Nikkel og Arsen forekommer naturligt med høje værdier i østjyske tertiære jordarter. Der må modtages forhøjede værdier for Nikkel(X4) henholdsvis Arsen(x2), se vilkår 3, tabel 1.*

2. *Jordtippen må ikke tilføres restprodukter eller andet affald og jorden må ikke indeholde byggeaffald eller andre fremmedlegemer f.eks. asfalt, slagge, træ, plastik m.v.*

3. *Tilkørt jord må maksimalt have et indhold af forureningskomponenter som angivet nedenfor i tabel 1. Bortset fra disse grænseværdier skal indholdet af forurenende stoffer i jorden overholde miljøstyrelsens jordkvalitetskriterier for følsom arealanvendelse.*

Tabel 1

Stof	Maksimalt indhold i mg/kg TS
Bly	400
Cadmium	5
Kobber	1.000
Krom, total	1.000
Kviksølv	3
Zink	1.000
Nikkel	120
Arsen	40
PAH, total Benz(a)pyren Dibenz(a,h)anthracen	40 3 3
C_5-C_{35} kulbrinter, heraf: C_5-C_{10} kulbrinter (benzin) C_{10}-C_{25} kulbrinter (gasolie)	300 25 200

- Bortset fra ovennævnte skal indholdet af forurenende stoffer i jorden overholde Miljøstyrelsens jordkvalitetskriterier.

4. *Opfyldningen skal afsluttes med minimum 50 cm uforurenet jord. Den lettere forurenede jord skal holdes adskilt fra de rene dækmaterialer med et markeringsnet.*

5. *Jorden må kun modtages inden for arealet angivet i bilag 1. I celle nr. 1 må der kun tilføres uforurenet jord, se bilag 2.*

6. *Når jorden modtages, skal den kontrolleres ved syn og evt. lugt. Afvises jorden på grund af indhold af affald eller mistanke om forurening som overstiger grænseværdierne, skal Randers Kommune orienteres med henblik på anvisning af alternativ bortskaffelse af den afviste jord.*

7. *Der skal føres journal over de enkelte partier af lettere forurenede jord med angivelse af oprindelsessted, forureningskomponenter og koncentrationer samt mængde og dato. Til denne dokumentation kan Randers Kommunes anmeldelsesblanketter for jordflytning anvendes. Disse oplysninger skal kunne henføres til de enkelte opfyldningsafsnit, således de kan indgå i Region Midtjyllands vurderinger med henblik på eventuel registrering efter lov om jordforurening. Journalerne skal være tilgængelige for tilsynsmyndigheden.*

8. *I forbindelse med Region Midtjyllands tilsyn kan der ved mistanke om forurening, som overstiger grænseværdierne, udtages jordprøver til analyse for dispensationsindehavers regning. Der kan maksimalt udtages 10 jordprøver pr. år for dispensations-indehavers regning. Skal der udtages flere, vil det blive på Region Midtjyllands regning.*

9. *Når anlægget/jordtippen er ubemandet, skal den være lukket med bom eller lignende, således at det ikke er muligt ukontrolleret at læsse jord af.*

10. *Hvert år senest den 1. marts skal der ske indberetning af de modtagne jordmængder i det foregående år. Opgørelsen skal sondre mellem uforurenet- og lettere forurenet jord.*

11. *Tilført jord skal anvendes i overensstemmelse med de vilkår der er givet i den gældende efterbehandlingsplan for lergraven.*

12. *Såfremt vilkårene for modtagelse af jord ikke overholdes kan dispensationen ophæves.*

13. *Region Midtjylland kan ændre foranstående vilkår, hvis det vurderes nødvendigt for at sikre, at der ikke tilføres forurenet jord som overstiger grænseværdierne i råstofgraven.*

14. *Foruden ovennævnte vilkår, skal vilkår i tilladelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 33 dateret 31. august 2018 og tilladelse til udledning af overfladevand fra efterbehandlet areal overholdes.*

Der gøres opmærksom på, at indehaveren af dispensationen er ansvarlig for, at jordens indhold af forureningskomponenter ikke overskrider grænseværdierne, og ikke indeholder fremmedlegemer affald m.v.

(…)"

Det omtalte areal i vilkårenes punkt 5 er angivet i bilag 2:

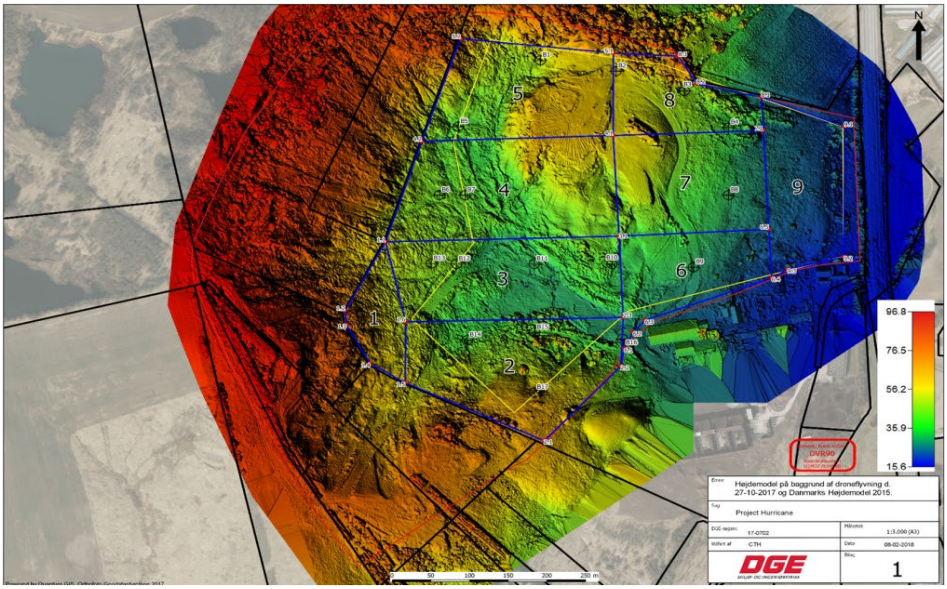

Region Midtjylland anfører følgende om vurdering og begrundelse for meddelelse af dispensation:

> *"**Region Midtjyllands vurdering og begrundelse***
> *Ølst bakkekompleks er hovedsageligt opbygget af forstyrrede lag af fede Tertiære lerbjergarter.*
>
> *Da den fede ler er beliggende fra jordoverfladen og helt ned til kalken, findes der ikke sekundære grundvandsmagasiner ved lokaliteten. I kalken under det fede ler findes det primære grundvandsmagasin. Ved projektet ligger det primære grundvandsspejl ca. 15 - 17,5 meter over havniveau. Ud fra potentialekort er den horisontale grundvandsstrømning i det primære grundvandsmagasin kortlagt til at forløbe fra syd mod nord ved lokaliteten. Magasinet er et spændt magasin grundet store overliggende ler forekomster.*
>
> *Grundvandsmagasinet vurderes at være særdeles velbeskyttet mod forurenende aktiviteter på jordoverfladen. Minimum 45 meter fed ler bidrager med en naturlig beskyttelse. Dette bekræftes af de udførte JAGG-beregninger.*
>
> *Lergraven er desuden beliggende i et område uden særlige drikkevandsinteresser OSD, og uden for NFI, nitratfølsomt område.*
>
> *Nærmeste vandværksboring er beliggende ca. 2,7 kilometer nord for området. Vandværket indvinder fra et sekundært sandmagasin som ikke har udbredelse ned til projektområdet. Den helt vestlige del af projektområdet indgår i indvindingsopland til Kristrup Vandværk. Denne del er afgrænset til celle 1 og her bliver der kun efterbehandlet med ren jord. Kristrup Vandværk er beliggende ca. 6,5 kilometer nord for projektområdet og indvinder drikkevand fra det primære grundvandsmagasin i kalken.*
>
> *De tertiære sedimenter i Østjyllands undergrund, herunder Ølst ler formationen, har ofte betydelige koncentrationer af visse tungmetaller. Nikkel og Arsen er eksempler på tungmetaller som forekommer naturligt med koncentrationer som overstiger afskæringskriterier.*
>
> *Det vurderes samlet, at tilførsel af lettere forurenet jord, herunder jord med forhøjet indhold af Nikkel og Arsen ikke vil udgøre en risiko for nuværende eller fremtidige drikkevandsanlæg, eller grundvandet."*

Region Midtjylland henviste i dispensationen til Randers Kommunes VVM-screening af den fremsendte ansøgning om tilladelse til efterbehandling af lergraven. Af dispensationen fremgår, at kommunen havde vurderet, at efterbehandlingen ikke ville påvirke miljøet væsentligt og ikke afveg fra den oprindelige VVM-redegørelse for lergraven, hvorfor projektet ikke var omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt.

7.6 Randers Kommunes miljøgodkendelser og virksomhedens ansøgninger

7.6.1 Danish Stevedore Holding A/S' ansøgning om miljøgodkendelse af 21. marts 2017 samt revideret ansøgning af 23. januar 2018

Ved ansøgning af 21. marts 2017 ansøgte Danish Stevedore Holding A/S om miljøgodkendelse i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33 til at genanvende ren og lettere forurenet jord til efterbehandling af en tidligere lergrav beliggende på matr. 2h m.fl. Ølst by, Ølst. Som ovenfor nævnt fremsendte virksomheden den 23. januar 2018 en revideret ansøgning til Randers Kommune.

Af virksomhedens ansøgning af 21. marts 2017 fremgår blandt andet følgende om projektet:

> *"**Beskrivelse af projektet***
>
> *(…)*
>
> *Den nuværende § 52 dispensationen betinger, at efterbehandlingen udfærdiges med rent jord. Der ønskes en udvidelse af den eksisterende dispensation eller en supplerende § 33 tilladelse til at udfører efterbehandlingen med lettere forurenet jord, for at gøre forkorte tidshorisonten for færdiggørelse af projektet og for samtidigt, at kunne forhindre flere sætningsskader af de eksisterende skrænter. Den lettere forurenede jord vil derfor supplerer den rene jord, som er beskrevet i § 52 dispensationen."*

I den oprindelige ansøgning har virksomheden endvidere anført følgende:

> *"**Miljøforhold***
>
> *Geologi*
>
> *§ 52 dispensationen beskriver geologien som: Ølstbakken er præget af jordlag, der består af fed plastisk ler fra tertiærtiden. Jordlagene er stærkt forstyrrede af gletscherbevægelser i kvartærtiden.*
>
> *Der er søgt oplysninger om geologien via GEUS's JUPITER-database og her er der foretaget en geoteknisk boring (69.583) d. 31. juli 19641, hvor der er konstateret skiftende lerarter ned til kote +18.*
>
> *Da Lergraven ligger I terrænkote 25 til 90 meter over havniveau vurderes det, at der minimum er 7 meter ler fra bunden af den undersøgte geotekniske boring til udlægningen af overskudsjord til efterbehandlingen. Hvilket sikre at evt. Udvaskning af forurenede stoffer forhindres og i stedet bliver indkapslet i en kerne overdækket med markeringsnet og ren jord. (Bilag 5)"*

Virksomheden ansøgte i første omgang om tilladelse til efterbehandling af ca. 10.000.000 m^3 jord svarende til ca. 18.000.000 ton.

I forbindelse med Randers Kommunes behandling af ansøgningen om miljøgodkendelse fremkom virksomhedens miljørådgiver DGE Miljø- og Ingeniørfirma A/S med rådgivning til virksomheden om, at efterbehandlingen ved anbefalet skråningsanlæg på 1:8-10 ville kræve mellem 7.139.745 m^3 og 4.256.399 m^3 fyld. Virksomheden indgav herved en revideret ansøgning dateret den 23. januar 2018. DGE Miljø- og Ingeniørfirma A/S' vurdering vedrørende opfyldningsmængde fremgår som bilag 6 til den reviderede ansøgning.

Den undersøgende advokat har udelukkende kunne fremfinde den reviderede ansøgning påført med vandmærket "UDKAST". Det var denne version, som virksomheden fremsendte til Randers Kommune og Region Midtjylland ved e-mail af 23. januar 2018. Det er tilsvarende den version, som Randers Kommune har vedlagt som bilag til politianmeldelse af virksomheden af henholdsvis 30. januar 2024 og 10. december 2024.

Af den reviderede ansøgnings afsnit B, punkt 6, fremgår følgende om det ansøgte projekt:

> *"Det ønskes, at udføre et opfyldningsprojekt som efter endt modulering skal fremstå som en helstøbt bakke med udgangspunkt i den nuværende kote 96,8 (bilag 2) med en sø på toppen etableret med ler-membran. Der vil blive etableret en bæk fra søen imod Allinge A i syd og med skråninger etableret med anlæg på a = 8-10 imod syd og øst."*

I den reviderede ansøgnings afsnit F, punkt 15, oplyser virksomheden blandt andet følgende:

> *"15) Oplysninger om samlet produktionskapacitet samt art og forbrug af råvarer, energi, vand og væsentlige hjælpestoffer, herunder mikroorganismer.*
>
> *(…)*
>
> *Mængden af ren og lettere forurenet jord i efterbehandlingen er beregnet til at blive på 7.139.754 m3 ved et anlæg på a=8 efter en drone overflyvning med mere end 100.000 målepunkter (bilag 6). Denne mængde er beregnet ud fra en betragtning om at genfylde bakken til oprindelig niveau. Den forelæggende efterbehandlingsplan foreslår kote i niveau 40-50 på de omtalte matrikler. Forudsætningerne for dette projekt har dog ændret sig efter råstofudvindingen er halveret efter lukningen af Optiroc fabrikken. Derudover har Saint-Gobain, Hinge tilkendegivet at deres råstofudvinding kunne ske nedad i deres allerede etablerede udgravning. Selv med overfladiske udgravning imod Optiroc vil forekomsten af råstoffer udgøre 40 års produktion. Dette bevirker, at området ikke er udgravet som er tidligere antaget i den nuværende efterbehandlingsplan. Da lergraven ligger I terrænkote 25 til 90 meter over havniveau vurderes det,*

at de nuværende skråninger vil fortsætte med, at skride voldsomt hvis det ikke bliver adresseret. Derfor foreslår virksomheden at genflyde arealet til oprindelig terrænniveau og dermed forhindre yderligere sætningsskader samt at opnå spændingsneutralitet i leret som beskrevet i den geotekniske rapport (…)"

For så vidt angår virksomhedens forslag til vilkår om egenkontrol fremgår følgende af afsnit H, punkt 30, i den reviderede ansøgning:

"3. Der bliver udarbejdet en driftsinstruks. Den redigeres til det aktuelle anlæg med udgang i driftsinstrukser og angiver, hvorledes anlægget skal drives. Instruksen skal være rettet mod driftspersonalet, der ved hjælp af instruksen skal kunne drive anlægget på en sådan måde, at godkendelsens vilkår overholdes.

Driftsinstruksen skal som minimum indeholde følgende arbejdsrutiner:

- *Modtage- og kontrolprocedure for at sikre, at det kun er fraktioner godkendt til modtagelse, der aflæsses på anlægget*
- *Procedure for afvisning af fraktioner, der ikke må modtages på anlægget*
- *Procedure for udtagning og håndtering af stikprøveanalyser af jord*
- *Procedurer for klassificering af analyseresultater af jord*
- *Procedure for tilsyn og vedligeholdelse af pladsen*
- *Procedure for renholdelse af kørearealer*
- *Procedure for håndtering af driftsuheld*
- *Procedure for kontrol, tømning og vedligeholdelse af sandfang og olieudskiller*
- *Procedure for tilrettelæggelse af drift så støv- og støjemission reduceres mest muligt*
- *Sikkerhedsinstruktioner*

Driftsinstruksen indsendes til Region Midtjylland og Randers Kommune's godkendelse senest 3 måneder efter miljøgodkendelsens ibrugtagelse. Hvis driftsinstruksen revideres, skal den fremsendes til begge tilsynsmyndigheder godkendelse, dog højst 1 gang årligt."

Af bilag 10 til den reviderede ansøgning fremgår en geoteknisk rapport udarbejdet af 4AP-geoteknik A/S dateret den 22. januar 2018. Af rapportens punkt 5 fremgår følgende vedrørende anlægsforhold:

"***5. Anlægsforhold***

Der foreligger ingen konkrete oplysninger om de kommende tilfyldnings-arbejder. Nedenfor er opstillet generelle orienterende retningslinjer for et kommende projekt, hvor følgende forhold bør/skal iagttages

- *Stabilitetsforhold, herunder stabilisering af bakken mod vest*
- *Sætningsforhold som følge af den forøgede last fra tilfyldningsar-bejderne*
- *Anlægsarbejder i meget fedt ler*

Stabilitetsforhold

Meget fedt ler er først stabilt ved meget flade skråningsanlæg. Typisk vil ubelastede skråninger skulle etableres med anlæg a = 8-10 før bereg-ningsmæssigt stabile forhold kan opnås.

Dette er uden tvivl årsagen til, at der er sket stabilitetsbrud på områdets vestlige del, da der er udgravet med stejlere anlæg.

Følgende forhold skal derfor indarbejdes i et kommende projekt

- *Det eksisterende stabilitetsbrud stabiliseres indledningsvis ved til-fyldningsarbejder i området umiddelbart øst for de på figur 2 an-givne boringer (tidligere nummerering) B5, B7 og B12 (den grønne kile mod vest på figur 2)*

- *Der tilfyldes i øvrigt jævnt på området hvor det også tilstræbes at "modellere" området med fremtidige stabile anlæg*

- *Der forslås etableret moniteringspunkter så bevægelser af bakken kan overvåges og eventuelle yderligere tiltag vurderes og igang-sættes.*

(…)

Anlægsarbejder i meget fedt ler

Færdsel på områder med meget fedt ler er særdeles kompliceret, specielt i nedbørsrige perioder.

Alle arbejder skal udføres med grej der er egnet hertil, dvs. der skal for-trinsvis anvendes larvebåndsmaskiner og ikke gummihjulskøretøjer.

Arbejderne kan med fordel indledes med en etablering af kørefaste veje ud til de enkelte områder.

Projektering/Parametre

Der er tale om en orienterende undersøgelse, jf. EC7. Arbejder i meget fedt plastisk ler kræver at projektet kan gennemføres i geoteknisk kategori 3. Supplerende geotekniske undersøgelser udføres på baggrund af et endeligt anlægsprojekt."

Den af 4AP-Geoteknik A/S udarbejdede rapport er således en orienterende undersøgelse, der kræver supplerende geotekniske undersøgelser på baggrund af et endeligt anlægsprojekt, herunder projektering i forhold til skråning, monitering, veje m.v.

Region Midtjylland har fremsendt et notat om Regionens ansvar og involvering i sagen til den undersøgende advokat.

Notatet er udarbejdet den 29. februar 2024 af advokatfirmaet Haugaard Braad.

Af notatet fremgår blandt andet følgende vedrørende virksomhedens ansøgning:

"I forhold til konkret at vurdere regionens ansvar, bemærker vi for det første, at regionen var opmærksom på de særlige geologiske forhold i området herunder risikoen for udskridning, og at dette var baggrunden for, at Region Midtjylland og Randers Kommune opfordrede virksomheden til at få foretaget geotekniske undersøgelser til brug for indretningen af såvel anlæg som drift af virksomheden. Der kan herom henvises til referat fra møde af 21. juli 2017 mellem Randers Kommune, Danish Stevedore Holding A/S og Region Midtjylland, hvoraf det blandt andet fremgår:

> *'Den indsendte ansøgning blev evalueret og supplerende spørgsmål blev fremført. Der blev på mødet fremført ønske om yderligere dokumentation for geologi og grundvands-forhold samt en risikovurdering. DSH foreslog, hvordan opfyldningsplan, overfladevand og sætning- og forskydningsrisiko kan udføres. Dette vil blive udarbejdet af relevante fagpersoner og fremsendt'."*

7.6.2 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 31. august 2018

Den 31. august 2018 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til *"opfyldning af dele af en tidligere lergrav med henblik på efterbehandling af arealet, i godkendelsen benævnt jordtippen."*

Randers Kommune godkendte efterbehandling af den tidligere lergrav med indbygning af op til 7.200.000 m^3 ren og lettere forurenet jord. Det fremgår af miljøgodkendelsen, at denne omfatter dele af *"matr.nr. 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten"* med jordtippen placeret på matr.nr. 2h.

Det bemærkes, at matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten er beliggende i Favrskov Kommune. Hertil har en medarbejder i Randers Kommune ved interview af 17. marts 2025 forklaret følgende:

"HGR refererede til matrikelnumrene 5b og 6 Erslev By, Galten, der ligger i Favrskov Kommune og spurgte, hvorvidt der havde været dialog med Favrskov Kommune. [Medarbejderen] svarede, at matrikelnumrene stammede fra en oprindelig tilladelse og ikke var relevante for godkendelsen i 2018, fordi aktiviteterne på det tidspunkt ikke foregik dér. Der var alene tale om et paradigme fra en gammel tilladelse."

Det kan dermed lægges til grund, at miljøgodkendelsen ikke gjaldt for de anførte matrikelnumre i Favrskov Kommune, herunder matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. Der henvises til det anførte herom i punkterne 9.2.1 og 9.3.1.

Det følger af miljøgodkendelsen, at denne omfattede listepunkt K 206, herunder *"Anlæg, der nyttiggør ikke-farligt affald, bortset fra anlæg under listepunkt 5.3 i bilag 1, autoophugning, skibsophugning, biogasfremstilling, kompostering og forbrænding".*

Vilkårene for miljøgodkendelsen er anført godkendelsens afsnit 1.2, hvoraf blandt andet følgende fremgår:

*"**1.2.1 Generet***

- *Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.*

- *Virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgningen om miljøgodkendelse bortset fra de ændringer, der fremgår af nedenstående vilkår.*

- *Tilsynsmyndigheden skal straks orienteres om følgende forhold:*

- *Ejerskifte af virksomhed og/eller ejendom.*

- *Hel eller delvis udskiftning af driftsherre.*
- *Virksomhedens aktiviteter ophører.*

- *Ved ophør af virksomhedens drift skal virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. En redegørelse for disse foranstaltninger skal fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder før driften ophører.*

- ***Dispensation efter Råstoflovens § 52 fra Region Midt skal foreligge efter udløb af klagefrist inden jordtippen tilføres lettere forurenet jord.***

1.2.2 Indretning og drift

(…)

- *Den endelige reetablering af området skal forudgående aftales med Randers Kommune og Region midt.*

- *Opfyldning af vandhullet på ejendommen skal ske fra august måned og frem hvor evt. fugle og padder er over yngletiden."*

(Den undersøgende advokat har ikke foretaget fremhævning af tekst)

Vilkårene i miljøgodkendelsen omfatter således selve driften af jordtippen.

Af miljøgodkendelsens punkt 2 fremgår Randers Kommunes vurdering og begrundelse. Af punkt 2.1 fremgår navnlig følgende:

> *"Randers Kommune vurderer, at virksomheden kan drives på stedet i overensstemmelse med planlægningen for området samt at godkendelsens vilkår vil kunne overholdes.*
>
> *Godkendelsens vilkår er stillet med udgangspunkt i ansøgningens beskrivelser og de bekendtgørelse der knytter sig til de produkttyper der håndteres på virksomheden."*

Derudover fremgår følgende af punkt 3.2 angående hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen:

> ***"Ansøgning***
>
> *(…)*
>
> *Det ønskes, at udføre et opfyldningsprojekt som efter endt modulering skal fremstå som en helstøbt bakke med udgangspunkt i den nuværende kote 96,8 (bilag 2) med en sø på toppen etableret med ler-membran. Der vil blive etableret en bæk fra søen imod Allinge Å i syd og med skråninger etableret med anlæg på a = 8-10 imod syd og øst. Der kunne eksempelvis blive lagt et markeringsnet ud over den lettere forurenede jord eller foretages en droneoverflyvning med kotemåling som efterfølgende vil blive afdækket med en halv meter ren jord, således at sammenblanding forhindres.*
>
> *Projektet vil imødekomme ideerne om rekreativ udnyttelse af det tidligere lergravsområde i Ølst bakker. Derudover kan der blive sået løvtræer og der kan blive anlagt stier som beskrevet i VVM redegørelsen for området, såfremt dette ønskes af Randers Kommune. Virksomheden er åben for ideer til anvendelse af områderne og efter endt modulering ønsker virksomheden eksemplevis, at overdrage området til Randers kommunen til glæde for hele regionens borgere.*
>
> *(…)*

Vurdering af det ansøgte
Det er ønsket, at efterbehandle området efter endt lergravning således at området bringes tilbage til en grad af naturtilstand. Denne godkendelse indgår i disse planer. De nødvendige opfyldninger skal for en dels vedkommende foretages med genanvendelige produkter forurenet- og lettere forurenet jord. Anvendelsen af disse produkter kan samtidigt være medvirkende til at, det bliver muligt for Randers Kommunes borgere og virksomheder at bortskaffe forurenet- og lettere forurenet jord på en hensigtsmæssig måde. Samtidigt vil det være fornuftigt at placere disse produkter på dette sted, da de gennemførte vurderinger viser at det vil være miljømæssigt forsvarligt. Endvidere vil det være så godt som umuligt at fremskaffe ren jord i de nødvendige mængder.

Det er Randers Kommunes vurdering af ansøgningen at det vil være muligt at anvende den ansøgte jordtype til efterbehandling af lergraven når blot miljøgodkendelsens retningslinjer følges."

Det følger af miljøgodkendelsens vilkår 1.2.3, at lettere forurenet jord kun må indbygges i celler, der er omfattet af Region Midtjyllands § 52-dispensation, *"hvilket betyder, at der i dele af celle 2 og celle 9 ikke må indbygges lettere forurenet jord".*

Af vurderingen i miljøgodkendelsens punkt 2.10 om jord og grundvand fremgår det imidlertid, at *"der er planlagt benyttelse af lettere forurenet jord i celle 2-9. I celle 1 skal der ikke anvendes og indarbejdes forurenet jord"*.

For klarhedens skyld skal det bemærkes, at det af Region Midtjyllands § 52-dispensation fremgår, at der er planlagt benyttelse af lettere forurenet jord i celle 2-9, og at der i celle 1 ikke skal anvendes og indarbejdes lettere forurenet jord. Dette er korrekt anført i miljøgodkendelsens vurderingsafsnit 2.10. Der er dermed tale om en fejlagtig angivelse af cellenumre i miljøgodkendelsen vilkår 1.2.3.

Randers Kommune har som led i miljøgodkendelsen foretaget en screening efter miljøvurderingslovens regler om forudgående screening af visse projekters påvirkning på miljøet (VVM-screening).

Af Randers Kommunes VVM-screeningsafgørelse dateret 31. august 2018 fremgår blandt andet følgende:

*"**Afgørelse***
Randers Kommune har foretaget en VVM-screening af den fremsendte ansøgning om tilladelse til efterbehandling af lergraven vurderet, at efterbehandlingen ikke vil påvirke miljøet væsentligt, ikke afviger den oprindelige VVM redegørelse for lergraven og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § 3 stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 448 af 10/05/2017 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

Det vil sige at Jordtippen ikke skal behandles yderligere efter VVM reglerne.

(…)

Sagens behandling

(…)

Virksomheden har fremsendt den oprindelige VVM rapport der er udarbejdet i forbindelse med tilladelser meddelt efter Råstofloven til tilsynsmyndigheden samtidig med ansøgningen.

Det er Randers Kommunes og Region Midts vurdering at etableringen af jordtippen er en nødvendig del af retableringen efter endt lergravning, samt at jordtippen efter endt opfyldning vil kunne forenes med den efterbehandlingsplan, der er en del af den oprindelige råstoftilladelse."

7.6.3 Nordic Waste A/S´ ansøgning af 27. september 2018

I forlængelse af Randers Kommunes miljøgodkendelse af 31. august 2018 ansøgte virksomheden den 27. september 2018 om godkendelse til sortering og nyttiggørelse af ca. 100.000 ton gamle jernbaneskærver fra renovering af den jyske længdebane.

Af ansøgningen fremgår følgende beskrivelse af projektet:

"I forbindelse med renovering af banestrækningen imellem Langå og Hobro er der kommet overskud af jernbaneskærver med indhold af jord. Nordic Waste A/S ønsker, at modtage, sorterer jord fra og knuse skærverne så de kan anvendes i nyttigørelsesprojektet, såsom i asfaltindustrien. håndteringen vil ske ved og i virksomhedens allerede etablerede bokse. jorden vil blive nyttiggjort i efterbehandlingsprojektet i Ølst og skærverne vil kunne anvendes til interimsveje
eller i asfaltindustrien."

7.6.4 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 2. oktober 2018 vedr. jernbaneskærver

Randers Kommune meddelte den 2. oktober 2018 miljøgodkendelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 33 til sortering og nyttiggørelse af gamle jernbaneskærver fra renovering af den jyske længdebane på følgende vilkår:

*"**1.2.1 Generet***

Denne delaktivitet er omfattet af alle vilkår beskrevet i virksomhedens miljøgodkendelse datere 31. august 2018.

Herudover skal virksomheden overholde følgende vilkår:

- *De brugte skærver skal opbevares på fast belægning eller på arealer hvor der senere skal placeres lettere forurenet jord."*

7.6.5 Nordic Waste A/S' ansøgning af 28. september 2018

Den 28. september 2018 ansøgte Nordic Waste A/S om tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til *"Ressourcecenter affald & restprodukter samt karterings- og behandlingsplads for jord".*

Af ansøgningens afsnit C, punkt 6, fremgår blandt andet følgende beskrivelse om det ansøgte projekt:

> *"6) Kort beskrivelse af det ansøgte projekt*
>
> *Der ønskes, at etablerer et ressourcecenter til sortering og neddeling af bygge- & anlægsoverskudsprodukter, såsom beton, tegl og asfalt samt blandet bygge- & anlægsoverskudsprodukter, brændbart overskudsprodukter, have- & parkoverskudsprodukter og lignende, samt modtagelse, analysering, kartering, behandling og sortering af jord, herunder lignende materialer som vejopfej, grus og sand (herefter samlet betegnet som jord) samt salg og udlevering af grus-materialer, både jomfruelige og genbrugsmaterialer. Derudover vil ressourcecenteret håndtere restprodukter såsom asker, slagger og slam."*

Navnlig angående formålet med ressourcecentret fremgår følgende:

> *"Formålet med Ressourcecentret er gennem kartering, sortering samt jordrensning, at sikre størst mulig lønsomhed og et økonomisk og miljømæssigt bedre transport-miljø i behandlingen af overskudsprodukter og jord i regionen med henblik på, at optimere udnyttelsen af det indkomne materiale. Virksomheden forsøger, at udvikle nye metoder til nyttiggørelse af materialerne i samarbejde med myndigheder samt offentlige og private aktører på området, og vil således også fremover bidrage til en endnu bedre udnyttelse af de fælles ressourcer.*
>
> *Der modtages materialer fra offentlige genbrugspladser, eksterne vognmænd og regionen entreprenører.*
>
> *Nordic Waste A/S er oprettet i 2018, med det formål at modtage og håndtere overskudsmaterialer så som bygge- & anlægsoverskudsprodukter for virksomhedens kommende kunder samt jord på sikker og forsvarlig vis. Selskabets medarbejdere har været beskæftiget med håndtering af overskudsprodukter og jord i mange år, og har således stor erfaring inden for området."*

Af ansøgningens afsnit D, punkt 11, fremgår blandt andet følgende vedrørende virksomhedens placering.

"11) Oversigtsplan med angivelse af virksomhedens placering i forhold til tilstødende og omkringliggende grunde.
Ressourcecenteret vil få et samlet areal på ca. 2 ha, er beliggende i Landzone ved Ølstvej 6, 8940 Randers SV og har Saint-Gobains råstofområde som tilstødende grund samt landevej 180, Gamle Århusvej som adgangsvej. Placeringen af Ressourcecentret er baseret på, at ejendommen allerede er etableret på matriklen med det gamle fabriksområde og matriklen ligeledes har eget nyttiggørelsesanlæg etableret."

Det fremgår af ansøgningens afsnit C, punkt 13, vedrørende blandt andet til- og frakørselsforhold, at der forventedes en gennemsnitlig daglig transport med lastbiler til ressourcecentret på ca. 150 lastbiler.

Af ansøgningens afsnit F, punkt 15, fremgår blandt andet følgende vedrørende virksomhedens produktion:

"15) Oplysninger om samlet produktionskapacitet samt art og forbrug af råvarer, energi, vand og væsentlige hjælpestoffer, herunder mikroorganismer.

Virksomhedens råvarer består af bygge- & anlægsaffald, uklassificeret jord, dokumenteret ren jord samt erkendt forurenet jord. Under betegnelsen jord forventes også at indgå fraktioner som vejopfej, grus, sand og lignende materialer. Derudover er der oplag af grus materialer. Grus materialer, jord og affald holdes naturligvis forsvarligt afskærmet fra hinanden, således at sammenblandinger undgås.

Det forventes, at anlægget vil modtage ca. 300.000 tons forurenede og ikkeforurenede materialer om året. Jorden er typisk forurenet med benzin, olie, PAH'er og forskellige tungmetaller, og forureningstyperne er ofte blandede. I sjældne tilfælde modtages jord forurenet med klorerede opløsningsmidler, pesticider, cyanid og andet. Derudover vil der blive modtaget slam, asketyper samt Bygge- & Anlægsaffald som hovedsageligt vil omfatte brændbart affald, træ samt beton, tegl og asfaltbrokker indeholdende både ufarlige og farlige stoffer.

Der opbevares ikke klinisk risikoaffald på pladsen."

Ved brev af 30. oktober 2018 orienterede Randers Kommune Nordic Waste A/S om, at den af 28. september 2018 fremsendte ansøgning var meget tidskrævende at behandle, hvorfor et antal af ansøgningens fraktioner ville blive behandlet på et senere tidspunkt.

Af brevet fremgår endvidere, at det på et møde den 25. oktober 2018 blev aftalt, at Randers Kommune ville starte med at gennemføre myndighedsbehandling for en række af områderne. Af brevet fremgår navnlig følgende:

"(…)

- *Jordkarteringsplads Forvaltningen kan oplyse om at problemstillingen om eventuelt at anvende bestående opsamlingsbassiner er forelagt spildevand v. [medarbejder]*
- *Beton og teglsopbevaring og nedknusning.*
- *Indsamling og nedknusning af træ.*
- *Indsamling og opbevaring af genbrugsplast.*
- *Indsamling af isoleringsmaterialer.*

De sidste to dots vil ikke være godkendelsespligtige i en mindre forsøgsskala
Samtidigt aftaltes det at ansøgningens øvrige fraktioner behandles ved en senere lejlighed efter aftale. Denne løsning sikrer at de mest presserende dele af godkendelserne falder på plads hurtigst muligt."

7.6.6 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 7. december 2018

Den 7. december 2018 meddelte Randers Kommune godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til Nordic Waste A/S' etablering af ressourcecenter.

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at denne omfatter *"en hel række aktiviteter i forbindelse med genanvendelse og nyttiggørelse af affaldsprodukter"*.

Miljøgodkendelsen omfattede følgende listepunkter:

- Modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring K 212.
- Modtagelse og knusning af beton og tegl K 206 / K 212.
- Modtagelse og sortering af jern- og metal K 212.
- Modtagelse og sortering af visse typer farligt affald K 203.
- Modtagelse og neddeling af lang række affaldsarter K 206.
- Modtagelse af træ til neddeling K 206.
- Modtagelse og sorteringen af affaldsarter under restproduktbekendtgørelsen K 206.
- Modtagelse af fejesand og brøndsand K 212.
- Modtagelse af plast til genbrug K 206.
- Modtagelse og sortering af blandet affald K 206.

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at denne omfattede *"matrikelnumrene 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten."*

Det bemærkes, at miljøgodkendelsen ikke omfattede matrikelnumre i Favrskov Kommune, herunder matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. En medarbejder i Randers Kommune har forklaret, at disse matrikelnumre ved en fejl blev påført samtlige miljøgodkendelser. Der henvises til anførte herom i punkterne 7.6.2, 9.2.1 og 9.3.1.

Vilkårene for godkendelsen fremgår af miljøgodkendelsens punkt 1.2, hvoraf blandt andet følgende fremgår:

*"**1.2.1 Generet***

- *Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.*

- *Virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgningen om miljøgodkendelse bortset fra de ændringer, der fremgår af nedenstående vilkår.*

Tilsynsmyndigheden skal straks orienteres om følgende forhold:

- *Ejerskifte af virksomhed og/eller ejendom.*

- *Hel eller delvis udskiftning af driftsherre.*

- *Virksomhedens aktiviteter ophører.*

- *Ved ophør af virksomhedens drift skal virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. En redegørelse for disse foranstaltninger skal fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder før driften ophører.*

- *Hvor der i vilkårene anvendes betegnelsen "befæstet areal" menes en fast belægning, der giver mulighed for opsamling af spild og kontrolleret afledning af nedbør. Hvor der i vilkårene anvendes betegnelsen "tæt belægning" menes en fast belægning, der i løbet af påvirkningstiden er uigennemtrængelig for de forurenende stoffer, der håndteres på arealet."*

Af miljøgodkendelsens vilkår 1.2.3 om indretning og drift fremgår følgende oversigtskort:

Miljøgodkendelsen gav ressourcecentret lov til at håndtere 23 affaldsfraktioner, herunder jord. Af miljøgodkendelsen fremgår blandt andet følgende specifikke vilkår til jord i forhold til EAK-koder (modtagelse), oplagsform, mængder og behandling:

Tabel 1

Affaldsfraktion	*EAK-kode*	*Oplags form*	*Mængde Tons*	*Behandling*
Jord fra områdeklassificerede arealer, kortlagte arealer Sten og brokker	***17.05.03*** */17.05.04*	*Bokse udendørs*	*50.000*	*Kartering til Nyttiggørelse /Godkendt modtager*
Jord og sten	*20.01.39*	*Bokse udendørs*	*10.000*	

Vedrørende vilkårene for jordkarteringsplads og jordrensningsplads samt afvisning af jord fremgår følgende:

*"**Jordkarteringsplads og jordrensningsplads.***

Der påregnes modtaget op til 100.000 ton jord incl. muld årligt på anlægget. Materialerne modtages i henhold til bekendtgørelse om jordflytning.

Jorden modtages som udgangspunkt kun med et indhold af fremmedstoffer op til Miljøstyrelsens afskæringskriterier. Dog kan også virksomheden modtage jord til rensning således at jorden efter rensning kan overholde Miljøstyrelsens afskæringskriterier.

- *Hele pladsen skal være befæstet med tæt belægning med fald mod afløb som bortledes igennem sandfang, olieudskiller og der er indrettet til tilbageholdelse/nedbrydning af mobile forureningselementer.*

- *Pladsen skal være indrettet, så de forskellige oplagsområder er afmærket, og således at det enkelte område er tydeligt afgrænset, og det klart fremgår, hvor de forskellige jordpartier og affaldsfraktioner skal opbevares.*

- *Alle arealer og belægninger skal være i god vedligeholdelsesstand. Utætheder, revner og tegn på nedbrydning skal udbedres straks efter at de er konstateret.*

- *Ved modtagelse jord som viser sig at indeholde forurenende stoffer ud over de i Tabel 2 angivne skal jorden opbevares på fast bund.*

- *Såfremt der modtages jord som ikke kan renses biologisk eller mekanisk således den kan overholde værdierne i tabel 2 skal dette ligge under tag indtil videre disponering til godkendt modtager.*

(…)

Afvisning af jord.

- *Såfremt der, mod forventning modtages jord på anlægget, som ikke overholder miljøgodkendelsens kriterier, oplagres denne jord særskilt.*

- *Tilsynsmyndigheden hos den respektive kommunes, miljøafdeling kontaktes og oplyses om jorden. I samarbejde med tilsynsmyndigheden og andre relevante myndigheder undersøges det hvorvidt andre modtageanlæg kan modtage / behandle jordpartiet.*

- *Der tages kontakt til transportør/ kunde som informeres om at Nordic Waste ikke kan modtage jorden og kunden informeres om eventuelle andre behandlingsanlæg."*

Af miljøgodkendelsens punkt 2.1 vedrørende hovedhensyn ved meddelelse af godkendelse fremgår følgende:

*"**2.1 Hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen***
Randers Kommune vurderer, at virksomheden kan drives på stedet i overensstemmelse med planlægningen for området samt at godkendelsens vilkår vil kunne overholdes.

Godkendelsens vilkår er stillet med udgangspunkt i ansøgningens beskrivelser og de bekendtgørelse der knytter sig til de produkttyper der håndteres på virksomheden."

Randers Kommune gennemførte parallelt med ansøgningen en VVM-screening. Af miljøgodkendelsen fremgår følgende vedrørende Randers Kommunes VVM-screening:

"VVM-screening:
Virksomheden har fremsendt screening til tilsynsmyndigheden samtidig med ansøgningen.

Godkendelse af virksomheder af nærværende type efter miljøbeskyttelsesloven skal samtidigt screenes efter Bekendtgørelse nr. 1225 af 25-10-2018 lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Randers Kommune har derfor parallelt med behandlingen af denne miljøgodkendelse gennemført en VVM screening.

VVM afgørelse
Randers Kommune har på baggrund af screeningen vurderet, at etableringen på det pågældende sted ikke vil påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter§ 3 stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning

Natur.
Godkendelse af virksomheder efter miljøbeskyttelsesloven skal vurderes i ht. Habitatbekendtgørelsen, jf.§ 8, stk7. pkt. 6.

Virksomhedens arealer vurderes konkret heller ikke, at rumme forekomster eller potentielle levesteder for beskyttelseskrævende arter efter naturbeskyttelseslovens § 29a (og habitatdirektivets bilag IV).

Det er således Randers Kommunes samlede vurdering, at virksomhedens aktiviteter ikke medfører væsentlig påvirkning af Natur 2000 områder eller bilag IV arter. Der er derfor ikke foretaget yderligere konsekvensvurdering."

I selve VVM-screeningsafgørelsen har Randers Kommune blandt andet anført følgende:

*"**Afgørelse***

Randers Kommune har foretaget en VVM-screening af den fremsendte ansøgning om tilladelse til etablering af et ressourcecenter på adressen Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV vurderet, at etableringen på det pågældende sted ikke vil påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § 3 stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

Det vil sige at ressourcecenteret ikke skal behandles yderligere efter WM reglerne.

Sagens behandling

Randers Kommune har den 28. september 2018 modtaget jeres ansøgning om etablering af et ressourcecenter på adressen Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV."

7.6.7 Randers Kommunes reviderede miljøgodkendelse af 5. februar 2019

Den 5. februar 2019 meddelte Randers Kommune en ny godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til Nordic Waste A/S' etablering af ressourcecenter beliggende på tidligere Ølstvej 6 og nu Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Godkendelsen blev meddelt på baggrund af et møde den 23. januar 2019 mellem Nordic Waste A/S og Randers Kommune. Som opfølgning på mødet sendte Nordic Waste A/S den 25. januar 2019 en række konkrete bemærkninger til Randers Kommune.

Af brevet fremgår blandt andet følgende:

> *"Som opfølgning på vores møde den 23/01-2019 sender jeg hermed de EAK koder som er glippet i min gennemgang.*
>
> *Det drejer sig om følgende som må være blevet forvekslet:*
>
> *RDF:*
> *19.02.04 ændres til 19.12.10*
> *19.02.11 ændres til 19.12.11*
>
> *Vi glemte at spørge om tilladelse til, at opbevare spildevandsslam for Leca. De har forespurgt om de kan mellem lagre hos os, da de indimellem har pladsproblemer. Vi har meddelt, at vi ikke havde tilladelse til det, de mente den gamle tilladelse var gældende.*
> *Er den stadig det? Det drejer sig om en årlig mængde på 3000 tons med EAK-kode 19.08.05*
>
> *(…)"*

Ved en e-mail af 6. februar 2019 bekræftede en medarbejder fra Randers Kommune til Nordic Waste A/S, at fejlen vedrørende EAK-koder var blevet rettet, samt at forholdet vedrørende spildevandsslam fra Leca var blevet tilføjet til godkendelsen.

Randers Kommune tilføjede således spildevandsslam til miljøgodkendelsens affaldsfraktionsliste i tabel 1, herunder den årlige mængde på 3.000 ton til *"Nyttiggørelse som energi v Leca."*

7.6.8 Nordic Waste A/S' ansøgning om miljøgodkendelse af 21. maj og 15. december 2020

Nordic Waste A/S' ansøgningsmateriale til den af Randers Kommune meddelte miljøgodkendelse af 5. februar 2021 består dels af en ansøgning af 21. maj 2020 og dels en ansøgning af 15. december 2020.

Ansøgningen af 21. maj 2020 om *"nyttiggørelse af microfiller under plads"* blev fremsendt af et rådgiverfirma på vegne af virksomheden til Randers Kommune.

Det fremgår af korrespondance i sagen, at ansøgningen blev behandlet internt i Randers Kommune. Randers Kommune stillede i den forbindelse krav om, at projektet skulle placeres således, at det ikke lå i indvindingsopland til alment vandværk eller i område med særlige drikkevandsinteresser.

Den 15. december 2020 ansøgte Nordic Waste A/S Randers Kommune om tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til udvidelse af ressourcecentret på ejendommen matr. 2h m.fl. Ølst by, Ølst. Nordic Waste A/S ansøgte endvidere om etablering af betondæk.

Af ansøgningens afsnit B, punkt 6, samt afsnit C, punkterne 9 og 10, fremgår blandt andet følgende om det ansøgte projekt:

> *"6) Kort beskrivelse af det ansøgte projekt*
>
> *Der ønskes, at etablerer et ressourcecenter til sortering og neddeling af bygge- & anlægsoverskudsprodukter, såsom beton, tegl og asfalt samt blandet bygge- & anlægsoverskudsprodukter, brændbart overskudsprodukter, have- & parkoverskudsprodukter og lignende, samt modtagelse, analysering, kartering, vask, behandling og sortering af jord, herunder lignende materialer som vejopfej, grus og sand (herefter samlet betegnet som jord) samt salg og udlevering af grus-materialer, både jomfruelige og genbrugsmaterialer. Derudover vil ressourcecenteret håndtere restprodukter såsom asker, slagger og slam.*
>
> *Formålet med Ressourcecentret er gennem kartering, vask, sortering samt jordrensning, at sikre størst mulig lønsomhed og et økonomisk og miljømæssigt bedre transportmiljø i behandlingen af overskudsprodukter og jord i regionen med henblik på, at optimere udnyttelsen af det indkomne materiale. Virksomheden forsøger at udvikle nye metoder til nyttiggørelse af materialerne i samarbejde med myndigheder samt offentlige og private aktører på området, og vil således også fremover bidrage til en endnu bedre udnyttelse af de fælles ressourcer.*
>
> *Nordic Waste A/S er oprettet i 2018, med det formål at modtage og håndtere overskudsmaterialer så som bygge- & anlægsoverskudsprodukter for virksomhedens kommende kunder samt jord på sikker og forsvarlig vis. Selskabets medarbejdere har været beskæftiget med håndtering af overskudsprodukter og jord i mange år, og har således stor erfaring inden for området.*
>
> *(…)*
>
> *9) Oplysning om, hvorvidt det ansøgte kræver bygningsmæssige udvidelser/ændringer*
>
> *Ressourcecentret er forsynet med brovægt i forbindelse med opstart af efterbehandlingsprojektet på ejendommen. Derudover vil de eksisterende bygninger blive anvendt indtil en ny lokalplan er meddelt. Hvori alle nybygninger vil være inkluderet.*
>
> *10) Forventede tidspunkter for start og afslutning af bygge- og anlægsarbejder og for start af virksomhedens drift.*

Drift af Ressourcecentret ønskes opstartet hurtigst muligt, og igangsættes umiddelbart efter alle relevante tilladelser og godkendelser er modtaget. Der vil som tidligere nævnt ikke bliver opført ny bygningsmasse før en evt. ny lokalplan er meddelt.

Der ønskes at nyttiggøre alternative råstoffer til opbygning af pladser. Der er i den forbindelse en ansøgning om at anvende EAK kode 10 13 13 som bundopbygning ligesom der ønskes at anvende andre materialer som overholder kravene fra restproduktbekendtgørelses kat. 2 eller 3."

Det fremgår således af ansøgningen, at virksomheden ønskede at nyttiggøre alternative råstoffer til opbygning af pladsen og i den forbindelse anvende EAK kode 10 13 13 som bundopbygning og yderligere materialer, som overholdt kravene i restproduktbekendtgørelsen.

Af ansøgningens afsnit D, punkt 11, fremgår blandt andet følgende vedrørende virksomhedens placering og areal:

"11) Oversigtsplan med angivelse af virksomhedens placering i forhold til tilstødende og omkringliggende grunde.

Ressourcecenteret vil få et samlet areal på ca. 22 ha, er for nuværende beliggende i Landzone ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV men landzone lokalplansarbejdet pågår. Området er nabo til Saint-Gobains råstofområde som tilstødende grund samt landevej 180, Gamle Århusvej som adgangsvej. Placeringen af Ressourcecentret er baseret på, at ejendommen allerede er etableret på matriklen med det gamle fabriksområde og matriklen ligeledes har eget nyttiggørelsesanlæg etableret."

Af ansøgningens afsnit F, punkt 15, fremgår blandt andet følgende vedrørende virksomhedens produktion:

"15) Oplysninger om samlet produktionskapacitet samt art og forbrug af råvarer, energi, vand og væsentlige hjælpestoffer, herunder mikroorganismer. Virksomhedens råvarer består af bygge- & anlægsaffald, uklassificeret jord, dokumenteret ren jord samt erkendt forurenet jord. Under betegnelsen jord forventes. også at indgå fraktioner som vejopfej, grus, sand og lignende materialer. Derudover er der oplag af grusmaterialer. Grusmaterialer, jord og affald holdes naturligvis forsvarligt afskærmet fra hinanden, således at sammenblandinger undgås.

Det forventes, at anlægget vil modtage ca. 2 mio. tons forurenede og ikkeforurenede materialer om året. Jorden er typisk forurenet med benzin, olie, PAH'er og forskellige tungmetaller, og forureningstyperne er ofte blandede. I sjældne tilfælde modtages jord forurenet med klorerede opløsningsmidler, PFAS, pesticider, cyanid og andet. Derudover vil der blive modtaget slam, asketyper samt Bygge- & Anlægsaffald som hovedsageligt

vil omfatte brændbart affald, træ samt beton, tegl og asfaltbrokker indeholdende både ufarlige og farlige stoffer."

7.6.9 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 5. februar 2021

Den 5. februar 2021 meddelte Randers Kommune godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til Nordic Waste A/S' udvidelse af ressourcecentret på tidligere Ølstvej 6 og nu Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at denne *"omfatter en hel række aktiviteter i forbindelse med genanvendelse og nyttiggørelse af affaldsprodukter."*

Miljøgodkendelsen omfattede følgende listepunkter:

- Modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring K 212.
- Modtagelse og knusning af beton og tegl K206 / K212.
- Modtagelse og sortering af jern- og metal K212.
- Modtagelse og sortering af visse typer farligt affald K203.
- Modtagelse og neddeling af en lang række affaldsarter K206.
- Modtagelse af træ til neddeling K 206.
- Modtagelse af fejesand og brøndsand K 212.
- Modtagelse af plast til genbrug K 206.
- Modtagelse og sorteringen af affaldsarter under restproduktbekendtgørelsen K 206.
- Modtagelse og kompostering af affald og eventuelt andre materialer K 214.

I forhold til aktiviteternes placering fremgår endvidere følgende:

"Ressourcecentret er beliggende på tidligere Ølstvej 6 og nu GL. Århusvej 110, 8940 Randers Sv og afgrænset som vist på kort på godkendelsens forsige og omfatter matrikelnumrene 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. Nærværende aktiviteter er dog placeret på det tidligere letklinkeværk og lergrav. Kortet på forsiden viser kun matrikel 2h."

Det bemærkes, at miljøgodkendelsen ikke omfattede matrikelnumre i Favrskov Kommune, herunder matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. En medarbejder i Randers Kommune har forklaret, at disse matrikelnumre ved en fejl er blevet påført samtlige miljøgodkendelser. Der henvises til det anførte herom i punkterne 7.6.2, 9.2.1 og 9.3.1.

Kortet på miljøgodkendelsens forside viser matr.nr. 2h, og af godkendelsens forside fremgår, at ressourcecentret er placeret på matr.nr. 2h. I oversigtstegningen i ansøgningsmaterialet er matr.nr. 7a Ginnerup By, Ølst imidlertid også illustreret.

Miljøgodkendelsen gav ressourcecentret lov til at håndtere i alt 33 affaldsfraktioner, herunder større mængder jord. Miljøgodkendelsen stiller følgende specifikke vilkår til jord i forhold til EAK-koder (modtagelse), oplagsform, mængder og behandling.

Vilkårene for godkendelsen er anført i miljøgodkendelsens punkt 1.2.3, hvoraf blandt andet følgende fremgår:

"(...) Tabel 1.

(…)

Affaldsarter	*Beskrivelse*	*EAK-kode*	*Max. oplag i tons*	*Max. Årlig mængde Ton*	*Oplagsform*
Jord, sand og sten	*Oplag til sortering, biologisk rensning eller vask inden nyttiggørelse og udnyttelse af vaskede sten og sandfraktioner. Ikke genanvendelig jord vil blive slutanbragt iht. gældende lovgivning*	*01 01 01 + 01 01 02 + 01 04 07 + 01 04 08 + 01 04 09 + 01 04 10 + 01 04 11 + 01 04 13 + 17 05 03 + 17 05 04 + 17 05 07 + 17 05 08 + 19 12 09 + 19 13 01 + 19 13 02 + 20 02 02*	500.000	1.000.000	*Fast belægning*

(…)

Jordkarteringsplads og jordrensningsplads.
Der påregnes modtaget op til 1.000.000 ton jord incl. muld årligt på anlægget.
Materialerne modtages i henhold til bekendtgørelse om jordflytning.

Jorden modtages som udgangspunkt kun med et indhold af fremmedstoffer op til Miljøstyrelsens afskæringskriterier. Dog kan også virksomheden modtage jord til rensning således at jorden efter rensning kan overholde Miljøstyrelsens afskæringskriterier.

- *Hele pladsen skal være befæstet med tæt belægning med fald mod afløb som bortledes igennem sandfang, olieudskiller og der*

er indrettet til tilbageholdelse / nedbrydning af mobile forureningselementer.

- *Pladsen skal være indrettet, så de forskellige oplagsområder er afmærket, og således at det enkelte område er tydeligt afgrænset, og det klart fremgår, hvor de forskellige jordpartier og affaldsfraktioner skal opbevares.*
- *Alle arealer og belægninger skal være i god vedligeholdelsesstand. Utætheder, revner og tegn på nedbrydning skal udbedres straks efter at de er konstateret.*
- *Ved modtagelse jord som viser sig at indeholde forurenende stoffer ud over de i Tabel* 2 angivne værdier (værdier i §52 dispensation) skal jorden opbevares på fast bund.
- *Såfremt der modtages jord som ikke kan renses biologisk eller mekanisk således den kan overholde værdierne i tabel 2 skal dette ligge under tag indtil videre disponering til godkendt modtager.*

(…)

Afvisning af jord.
Såfremt der, mod forventning modtages jord på anlægget, som ikke overholder miljøgodkendelsens kriterier, oplagres denne jord særskilt
Tilsynsmyndigheden hos den respektive kommunes, miljøafdeling kontaktes og oplyses om jorden. I samarbejde med tilsynsmyndigheden og andre relevante myndigheder undersøges det hvorvidt andre modtageanlæg kan modtage/behandle jordpartiet.
Der tages kontakt til transportør / kunde som informeres om at Nordic Waste ikke kan modtage jorden og kunden informeres om eventuelle andre behandlingsanlæg."

Om vilkår generelt for miljøgodkendelsen er der blandt andet anført følgende:

*"**1.2.1 Generet***

- *Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.*
- *Virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgningen om miljøgodkendelse bortset fra de ændringer, der fremgår af nedenstående vilkår.*

Tilsynsmyndigheden skal straks orienteres om følgende forhold:

- *Ejerskifte af virksomhed og/eller ejendom.*
- *Hel eller delvis udskiftning af driftsherre.*
- *Virksomhedens aktiviteter ophører.*
- *Ved ophør af virksomhedens drift skal virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. En redegørelse for*

disse foranstaltninger skal fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder før driften ophører.

- *Hvor der i vilkårene anvendes betegnelsen "befæstet areal" menes en fast belægning, der giver mulighed for opsamling af spild og kontrolleret afledning af nedbør. Hvor der i vilkårene anvendes betegnelsen "tæt belægning" menes en fast belægning, der i løbet af påvirkningstiden er uigennemtrængelig for de forurenende stoffer, der håndteres på arealet."*

Under punkt 1.2.3 vedrørende vilkårene for indretning og drift fremgår følgende oversigtskort over projektet:

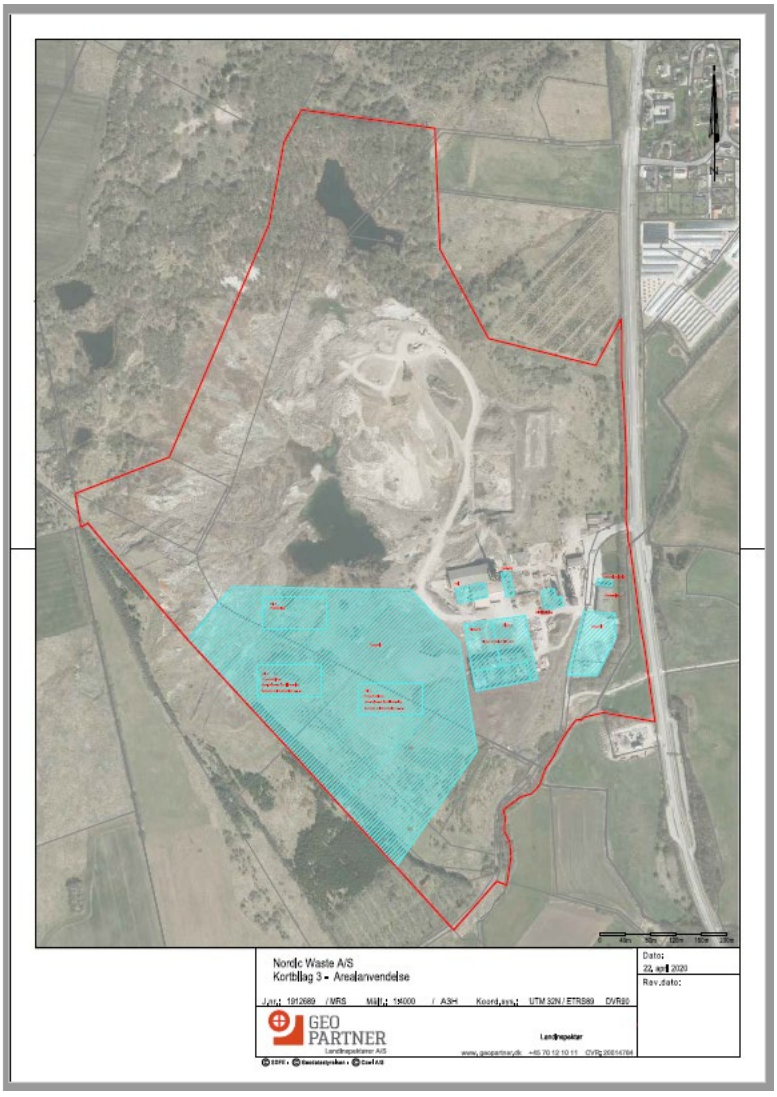

Randers Kommunes hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen er anført i miljøgodkendelsens punkt 2.1, hvoraf følgende fremgår:

*"**2.1 Hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen***

Randers Kommune vurderer, at virksomheden kan drives på stedet i overensstemmelse med planlægningen for området samt at godkendelsens vilkår vil kunne overholdes.

Godkendelsens vilkår er stillet med udgangspunkt i ansøgningens beskrivelser og de bekendtgørelse der knytter sig til de produkttyper der håndteres på virksomheden."

Randers Kommune har som led i behandling af ansøgningen foretaget en VVM-screening. Af vurderingen fremgår følgende:

"VVM afgørelse

Randers Kommune har på baggrund af screeningen vurderet, at etableringen på det pågældende sted ikke vil påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § 3 stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning."

7.6.10 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 21. maj 2021

Den 21. maj 2021 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring. Jorden kom fra minkgrave og var belastet med organiske nedbrygningsprodukter fra nedgravede mink i Vestjylland.

I ansøgningens hensyn og vurdering fremgår blandt andet følgende:

"Godkendelsens vilkår er stillet med udgangspunkt i ansøgningens beskrivelser og de bekendtgørelse der knytter sig til de produkttyper der håndteres på virksomheden.

(…)

Det er Randers Kommunes vurdering af ansøgningen at det vil være muligt at anvende den ansøgte jordtype til efterbehandling af lergraven når blot miljøgodkendelsens retningslinjer følges.

Idet de døde mink undersøges nedgravet på allerede eksisterende miljøgodkendt virksomhed har Miljøstyrelsen udtalt, at der ikke vil være krav om tilladelse efter §19 i miljøbeskyttelsesloven, men et krav om tillæg til eksisterende miljøgodkendelse."

Der blev derudover foretaget VVM-screening samt vurdering i henhold til habitatbekendtgørelsen. I begge tilfælde vurderede Randers Kommune, at virksomhedens aktiviteter ikke ville medføre væsentlig påvirkning af miljøet, Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.

Vedrørende vilkår fremgår blandt andet følgende:

*"**Placering af minkjord:***
Figur 1

Virksomheden er godkendt til at håndtere op til 1000.000 ton jord incl. muld årligt på anlægget. Lettere forurenet jord indbygges i virksomhedens jordtip som tidligere er tildelt en § 52 stk. 2 dispensation på området for modtagelse af ren og lettere forurenet jord, dateret den 30. august 2018. Der er endvidere meddelt godkendelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 33 dateret den 31. august 2018 til anvendelse af disse jordtyper i forbindelse med efterbehandling af den tidligere lergrav.

- *Materialerne modtages i henhold til bekendtgørelse om jordflytning.*
- *Jorden modtages som udgangspunkt kun med et indhold af fremmedstoffer op til Miljøstyrelsens afskæringskriterier. Dog kan også virksomheden modtage jord til rensning således at jorden efter rensning kan overholde Miljøstyrelsens afskæringskriterier.*
- *Minkjorden skal løbende under indbygning overdækkes med mindst 1 meter jord.*
- *Minkjorden skal indbygges indenfor det beskrevne areal."*

7.6.11 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 28. september 2022

Den 28. september 2022 meddelte Randers Kommune tillægsmiljøgodkendelse til modtagelse af jord indeholdende japansk pileurt fra lokaliteter i Danmark.

Under miljøgodkendelsens resumé samt samlet vurdering fremgår blandt andet følgende:

> *"Denne godkendelse indeholder de nødvendige vilkår for, at nyttiggørelsen af Jorden med pileurt ikke belaster miljøet uacceptabelt eller udgør en risiko for folkesundheden.*
>
> *(…)*
>
> *Det er Randers Kommunes vurdering af ansøgningen at det vil være muligt at anvende den ansøgte jordtype til efterbehandling af lergraven når blot miljøgodkendelsens retningslinjer følges."*

Der blev derudover foretaget VVM-screening samt vurdering i henhold til habitatbekendtgørelsen. I begge tilfælde vurderede Randers Kommune, at virksomhedens aktiviteter ikke ville medføre væsentlig påvirkning af miljøet, Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.

Vedrørende vilkår fremgår blandt andet følgende:

> *"**Placering af jord indeholdende Japansk pileurt:***
> *Figur 1*
>
>
>
> *Virksomheden er godkendt til at håndtere op til 1000.000 ton jord incl. muld årligt på anlægget. Lettere forurenet jord indbygges i virksomhedens jordtip som tidligere er tildelt en § 52 stk. 2 dispensation på området for modtagelse af ren og lettere forurenet jord, dateret den 30. august 2018. Der er endvidere meddelt godkendelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 33*

dateret den 31. august 2018 til anvendelse af disse jordtyper i forbindelse med efterbehandling af den tidligere lergrav.

- *Materialerne modtages i henhold til bekendtgørelse om jordflytning.*
- *Jorden med pileurt må kun modtages fra lokaliteter i Danmark.*
- *Jorden modtages som udgangspunkt kun med et indhold af fremmedstoffer op til Miljøstyrelsens afskæringskriterier.*
- *Jorden med pileurt skal løbende under indbygning overdækkes med mindst 2 meter anden jord samt geotekstil med en forventet levetid på mindst 50 år. Hvis denne løsning vælges skal tekstilen overdække arealet med pileurt plus 2 meter til siden udover den inficerede jord.*
- *Jorden indeholdende pileurt kan indbygges i lerkapsel i top og bund overlejret med 5 meterjord.*
- *Al transport af pileurtinficeret jord til lokaliteten skal foregå med lukkede transporter.*
- *Jorden med pileurt den skal indbygges indenfor det beskrevne areal."*

7.6.12 Nordic Waste A/S' ansøgning om miljøgodkendelse fremsendt henholdsvis den 9. august 2022 og den 24. november 2022, ansøgning af 16. marts 2023 samt løbende supplerende materiale

Nordic Waste A/S' ansøgning om miljøgodkendelse til udvidelse af virksomhedens aktiviteter i 2023 består dels af en ansøgning til indbygning og nyttiggørelse af microfiller fremsendt til Randers Kommune den 9. august 2022 og dels af løbende fremsendt materiale i foråret 2023.

Ved e-mail af 9. august 2022 fremsendte Nordic Waste A/S en ansøgning *"for nyttiggørelse af mikrofiller under plads"* til Randers Kommune. Ansøgningen var dateret den 19. maj 2020 og udarbejdet af et rådgiverfirma.

Ansøgningen dateret den 19. maj 2020 svarer indholdsmæssigt til den førnævnte ansøgning af 21. maj 2020. Der henvises til punkt 7.6.8.

I en intern e-mail af 25. august 2020 i Randers Kommune er det anført, at der var behov for en opdateret ansøgning fra virksomheden.

Af e-mailen fremgår blandt andet følgende:

> *"Nordic Waste bør fremsende en opdateret §8 ansøgning hvor afgrænsninger og delområder i LP 705 er indarbejdet. Der må således ikke kunne opstå tvivl om, hvorvidt det ansøgte er indenfor eller udenfor indvindingsopland! Herefter kan Team Drikkevand tage stilling til §8 ansøgningen."*

Ved e-mail af 24. november 2022 fremsendte virksomheden en udateret ansøgning til Randers Kommune benævnt *"Miljøansøgning for nyttiggørelse af mikrofiller og bioasker under plads".* Ansøgningen er samtidig benævnt som *"Notat til Stjernehøring*".

Ansøgningen ses ikke udarbejdet af et rådgiverfirma, men fremstår som udarbejdet af virksomheden selv.

Af ansøgningen fremgår følgende vedrørende ansøgningens baggrund og omfang:

> *"Lokalplan 705 har muliggjort en udvidelse af Nordic Waste A/S' aktiviteter med et betondæk og tilhørende haller. Med projektet er det ønsket at afgrave et større område syd og vest for eksisterende bygninger fri for klinkmateriale, som på nuværende tidspunkt ligger tilbage efter ejendommens tidligere anvendelse som graveområde for Leca Danmark A/S. Efter afgravning og bortkørsel af materialet udjævnes terrænet, og der etableres fornøden bundopbygning med henblik på at skabe en stor, stabil flade, som belægges med beton.*
>
> *Herpå opføres tre nye haller i størrelsen 50x100 m med en maksimal bygningshøjde på 20 m. Den ene hal skal benyttes til vaskeanlæg, mens de to andre haller skal benyttes til modtagelse og håndtering af forskellige affaldsfraktioner.*
>
> *I forbindelse med etableringen af pladsen skal denne sikres med en stabil bundopbygning.*
>
> *Til brug for bundopbygningen ønskes indbygning og nyttiggørelse af restproduktet Microfiller fra cementproduktion. Der er tale om "white micro filler (HMF)" og "bypass microfiller (BMF)". Derudover ønskes anvendelse af bioaske fra Verdo Randers til yderkanterne for at kunne trykaflaste anlægsprojektets vægge.*
>
> *Produkterne ønskes genanvendt som erstatning for primære råstoffer som sand oggrus. Microfilleren udlægges derfor terrænnært på en bund af fed Eocæn ler overgrundvandsspejlets niveau og under varig fast 20 cm fiberbeton. Da området er planlagt udjævnet over et større areal, ca. 79.000 m2, ønskes indbygningen at ske med 10 m vertikal udbredelse. Grunden til stor vertikal opbygning, skyldes at området er præget af fed Eocæn ler med plastiske egenskaber."*

Af virksomhedens ansøgning fremgår følgende begrundelse for, at der er tale om nyttiggørelse og ikke deponi af microfiller og bioaske:

> *"Mikrofiller vurderes at kunne høre ind under affaldsbekendtgørelsens betegnelse for Affald fra fremstilling af cement, kalk og mørtel og produkter baseret herpå fast affald fra røggasrensning indeholdende farlige stoffer EAK 10 13 13 og Verdos asker vurderes som EAK kode 10.01.15 og 10.01.17.*
>
> *Lokalplan 705 er udlagt på en af Danmarks største forekomster af fed Eocæn ler med plastiske egenskaber. Ydermere er området præget af for-*

skellige opfyldninger og ændringer i det naturlige landskab. Dette vanskeliggør byggeri i den ønskede skala, og derfor skal alt fyldmateriale, som ikke er intakt ler bortgraves, og det vurderes at skulle foregå ned til omkring kote 40 for at få hele områdets areal inkluderet. For at opnå et ligeligt fordelt tryk over hele arealet er det nødvendigt med en ensartet afgravning og kote. Dette giver et opfyldningslag på 10 meter for at opnå den, i lokalplan 705, vedtagne slut kote på 50. Det ensartede lag sikrer imod forskydninger både sidevejrs, men også imod at leret kvælder. Der bliver i den endelige geotekniske rapport redegjort for kvældeforsøg udført fra boringer på området.

Microfillerens høje kalkindhold ønskes udnyttet som en del af den kalkstabilisering af leret, som er nødvendig for en blivende pladsopbygning. Der er umiddelbart identificeret to nøgleparametre i forhold til stabiliteten: 1) Ved afgravningen aflastes leret, hvorved kvældningsrisikoen materialiseres, og der er derfor behov for en bundopbygning med høj densitet, og 2) i snitfladen mellem den intakte ler og de nye opfyldningsmaterialer skal der etableres en overgang med høj friktionskoefficient. Microfilleren vurderes at kunne opfylde begge parametre; Microfilleren har en høj densitet på 2,7 ton pr. m3 (tal opgivet af Aalborg Portland), og dermed en densitet, der er væsentligt højere end jomfruelige råstoffer som leca, sand og grus. Herudover vil kalken reagere med leret og give kalkstabiliseringen og dermed en høj friktionskoefficient i snitfladen mellem intakt ler og de nye opfyldningsmaterialer. Bioaskernes densitet er væsentligt lavere og fungerer dermed som et ideelt produkt imod de ydre grænser af betonpladsen, jf. nærmere nedenfor.

Ved anvendelse af de ovenstående produkter sikrer vi dermed en stabil pladsopbygning, hvor produkternes egenskaber er ideelle til formålet, og hvor produktet således ikke blot fungerer som erstatning for jomfruelige råstoffer. Projektet har dermed et nyttigt formål og skal dermed anerkendes som et nyttiggørelsesprojekt fremfor en deponiaktivitet."

Ansøgningen indeholder endvidere en miljøvurdering i forhold til de geologiske forhold.

I afsnittet om miljøvurdering er følgende blandt andet anført:

"Der er foreløbig udført 5 boringer, som generelt møder et øverste fyldlag i mægtigheder på mellem 1, 10 og 7 meter. Lagtykkelsen af fyldlagene er størst i den østlige del af området. Fylden består af lerede og muldede lag, og der konstateres et indhold af løse letklinker i opfyldningen. Herefter træffes intakte leraflejringer, udelukkende i form af meget fedt paleogent ler.

7 yderligere boringer vil blive udført, inden den færdige geotekniske rapport bliver udarbejdet. Denne rapport vil indeholde dokumentation og metodebeskrivelse af anlægsprojektet. Nærværende notat tager udgangspunkt i de eksisterende undersøgelser og danner de foreløbige

konklusioner omkring anlægsprojektet, hvilket med overvejende sandsynlighed bliver bekræftet af den endelige rapport."

Vedrørende vandindvinding og drikkevandsinteresser fremgår følgende af ansøgningen:

"Området ligger uden for indvindingsopland og ligger udenfor for drikkevandsinteresser. Det nordvestlige hjørne af pladsen ligger på indvindingsopland for Kristrup Vandværk, men dette område er udenfor lokalplansområdet. I afsnit 5 pladsopbygning, hvortil der henvises, er der redegjort for afværgeforanstaltningerne i forhold til udvaskning."

For så vidt angår arealanvendelse fremgår blandt andet følgende:

"I forbindelse med etablering af pladsen på området vil det blive sikret, at der ikke bliver mulighed for kontakt med microfillerne. Dette gøres ved at etablere varig fast belægning på området bestående af 20 cm støbt beton.

Der er ikke flygtige stoffer i microfillerne og bioaskerne, og dermed ingen sundhedsmæssig risiko for indeklimaet i eventuelle fremtidige bygninger ovenpå produkterne."

Vedrørende anvendte mængder til pladsopbygning fremgår det af ansøgningens afsnit om opfyldningsprodukterne, at der til opbygning af pladsen skulle bruges ca. 790.000 m^3 materiale, samt at dette ønskedes tilført løbende og over en længere årrække.

Ved intern e-mail i Randers Kommune af 31. januar 2023 bemærkede Randers Kommune blandt andet følgende i forbindelse med sagen vedrørende indbygning af microfiller i betondæk og under bygninger:

"Såfremt micro-filler indbygges under bygninger og betondæk vurderes det, at der ikke er risiko for nedsivning og udvaskning af forurenende stoffer fra materialet.
Dog anbefales det at der sker løbende vedligeholdelse og sikring mod utætheder i betondæk.
Det skal sikres, at micro-filler kaples inde, således der ikke sker infiltration af regnvand.
Det anbefales, at der etableres dræn omkring bygningerne således at afstrømning af overfladevand ikke kan resultere i infiltration og udvaskning af micro-filler.
Det skal sikres, at indbygning af micro-filler etableres med acceptabel afstand til det overfladenære grundvandsspejl således micro-filler ikke kommer i direkte kontakt med grundvandet.
Det bør desuden overvejes, om der skal laves en plan for hvordan materialet bortskaffes i tilfælde af, at virksomheden lukker og byggefeltet efterfølgende skal fjernes."

Ved e-mail af 16. marts 2023 til Randers Kommune ansøgte virksomheden om tilladelse til at påbegynde bygge- og anlægsarbejder, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 2.

Det fremgår af ansøgningen af 16. marts 2023, at virksomheden ønskede at påbegynde bygge- og anlægsarbejder af betondæk som beskrevet i Lokalplan 705, samt at opbygningen skulle ske efter de principper, som var beskrevet i ansøgningen til miljøgodkendelsen. Det fremgår endvidere af ansøgningen, at baggrunden for ønsket om påbegyndelse af anlægsarbejdet var *"for at imødekomme en voksende bekymring for vandhåndtering"* på virksomhedens matrikler.

I ansøgningen af 16. marts 2023 anførte virksomheden endvidere følgende:

> *"Der er meddelt dispensation for åbeskyttelseslinjen for et nyt regnvandsbassin til opsamling af virksomhedens perkolat og der forventes en lignende tilladelse til et voldanlæg som ligeledes sikre tilbageholdelse af afstrømning fra virksomhedens operationsområde. Betondæk og tilhørende tekniske anlæg beskrevet i lokalplan 705 muliggøre en opmagasinering af nedbørsmængder til brug i virksomhedens drift og sikre dermed Allinge Å for udledning af spildevand."*

Den 20. marts 2023 meddelte Randers Kommune tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 2, til at påbegynde bygge- og anlægsarbejder. Tilladelsen blev givet med henvisning til, at virksomhedens plangrundlag var fastlagt i Lokalplan 705.

For så vidt angår det øvrige materiale til ansøgning om miljøgodkendelse, skal det bemærkes, at virksomheden ved e-mail af 30. marts 2023 fremsendte et notat vedrørende *"Regnvandshåndtering – Nordic Waste, Ølst".* Notatet er dateret den 29. marts 2023 og udarbejdet af et rådgiverfirma. Notatet handler overordnet om, hvordan virksomheden kunne tilbageholde vand i hændelser større end T100år (skybrud) med hjælp af bassiner, en dæmning og pumper.

7.6.13 Randers Kommunes miljøgodkendelse af 28. juni 2023

Den 28. juni 2023 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til udvidelse af Nordic Waste A/S' ressourcecenter på tidligere Ølstvej 6 og nu Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Af miljøgodkendelsen fremgår, at denne omfattede *"en hel række aktiviteter i forbindelse med genanvendelse og nyttiggørelse af affaldsprodukter*".

Miljøgodkendelsen omfattede følgende listepunkter:

- Modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring K 212.
- Modtagelse og knusning af beton og tegl K 206 / K 212.
- Modtagelse og sortering af jern- og metal K 212.
- Modtagelse og sortering af visse typer farligt affald K 203.
- Modtagelse og neddeling af en lang række affaldsarter K 206.

- Modtagelse af træ til neddeling K 206.
- Modtagelse af fejesand og brøndsand K 212.
- Modtagelse af plast til genbrug. K 206.
- Modtagelse og sorteringen af affaldsarter under restproduktbekendtgørelsen K 206.
- Tilladelse til etablering af afskærende jordvold mod Alling Å.

Det fremgår endvidere af miljøgodkendelsen, at virksomheden havde søgt og fået tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 stk. 2, til at igangsætte bygge- og anlægsarbejder inden meddelelse af miljøgodkendelsen.

Vedrørende miljørapport i forbindelse med udarbejdelse af lokalplan fremgår følgende af miljøgodkendelsen:

> *"Randers Kommune har i forbindelse med udarbejdelsen af lokalplan 705 for virksomhedens erhvervsområde udarbejdet en miljørapport for området ved Gl. Århusvej. Samt et tillæg til Kommuneplan 2021.*
>
> *Randers Kommune har på baggrund af miljørapporten vurderet, at etableringen på det pågældende sted ikke vil påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § 2 stk. 2 i Lovbekendtgørelse nr. 4 af 03/01/2023 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning."*

Af miljøgodkendelsen fremgår endvidere, at ressourcecentret omfattede *"matr.nr. 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten".*

Det skal imidlertid bemærkes, at matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten er beliggende i Favrskov Kommune. En medarbejder i Randers Kommune har forklaret, at disse matrikelnumre ved en fejl blev påført samtlige miljøgodkendelser. Miljøgodkendelsen omfattede således ikke 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. Der henvises til det anførte herom i punkterne 7.6.2, 9.2.1 og 9.3.1.

Under punkt 1.1 om godkendelsens grundlag fremgår blandt andet følgende:

> *"Miljøgodkendelsen erstatter virksomhedens øvrige godkendelser, så snart nærværende godkendelse er endelig. Dog er nærværende godkendelse er udformet, så den omfatter alle Ressourcecenters aktiviteter med undtagelse af virksomhedens jordtip godkendt på Ølst vej 6."*

Miljøgodkendelsen omfattede udelukkende ressourcecentrets aktiviteter. Jordtippen beliggende på Ølstvej 6, 8940 Randers SV var således ikke omfattet.

Under punkt 1.2.3 vedrørende vilkårene for indretning og drift fremgår følgende oversigtskort over projektet:

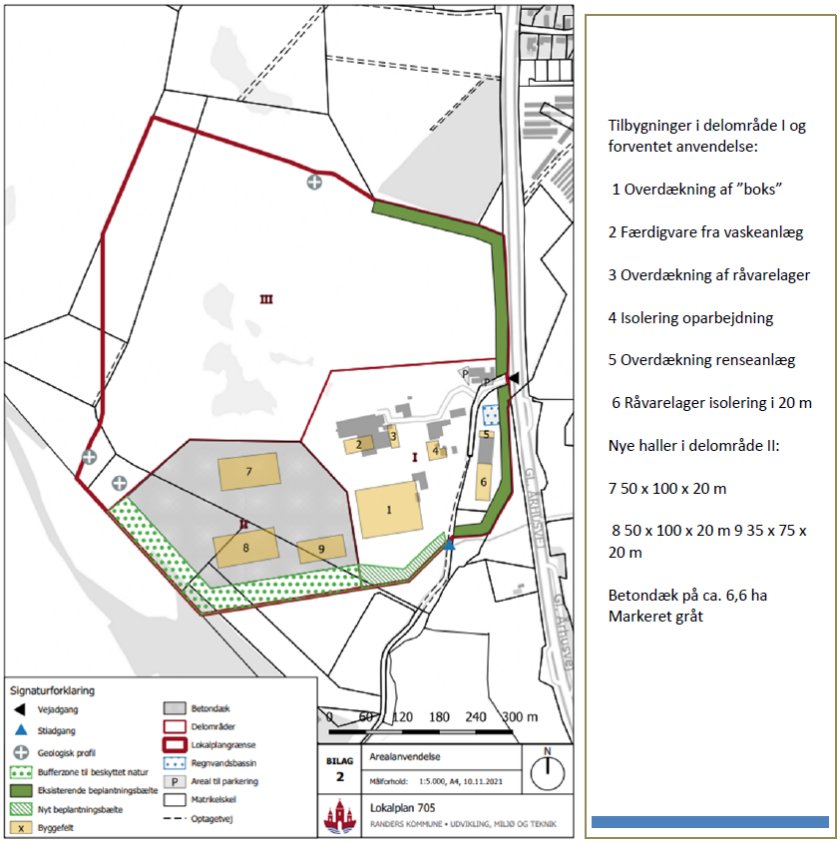

Under punkt 1.2.3 vedrørende vilkårene for indretning og drift fremgår i øvrigt følgende om modtagelsen af jord:

> ***"Jordkarteringsplads og jordrensningsplads.***
> *Der påregnes modtaget op til 1.000.000 ton jord inkl. muld årligt på anlægget. Materialerne modtages i henhold til bekendtgørelse om jordflytning. Jordanalyser skal foretages i overensstemmelse med de til enhver tid gældende udgaver af Jordflytningsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om anmeldelse og dokumentation i forbindelse med flytning af jord) og Miljøstyrelsens liste over kvalitetskriterier i relation til forurenet jord. Jorden modtages som udgangspunkt kun med et indhold af fremmedstoffer op til Miljøstyrelsens afskæringskriterier.*
>
> - *Ren jord og lettere forurenet jord kan i det omfang det ikke vaskes nyttiggøres på virksomhedens jordtip som er miljøgodkendt 31. august 2018."*

I forhold til overholdelse af Miljøstyrelsens afskæringskarterier fremgår følgende:

> *"Jord over Miljøstyrelsens afskæringskarterier.*
> *Virksomheden kan modtage jord til rensning såfremt, at jorden efter rensning kan overholde Miljøstyrelsens afskæringskriterier.*

Arealer hvor der opbevares jord som er over Miljøstyrelsens afskæringskriterier skal være befæstet med tæt belægning med fald mod afløb som bortledes igennem sandfang, der er indrettet til tilbageholdelse / nedbrydning af mobile forureningselementer. Jf. Kort næste side.

Arealer hvor der opbevares jord som er over Miljøstyrelsens afskæringskriterier, eller andre fraktioner som skal opbevares på fast bund, er vist på nedenstående kort:"

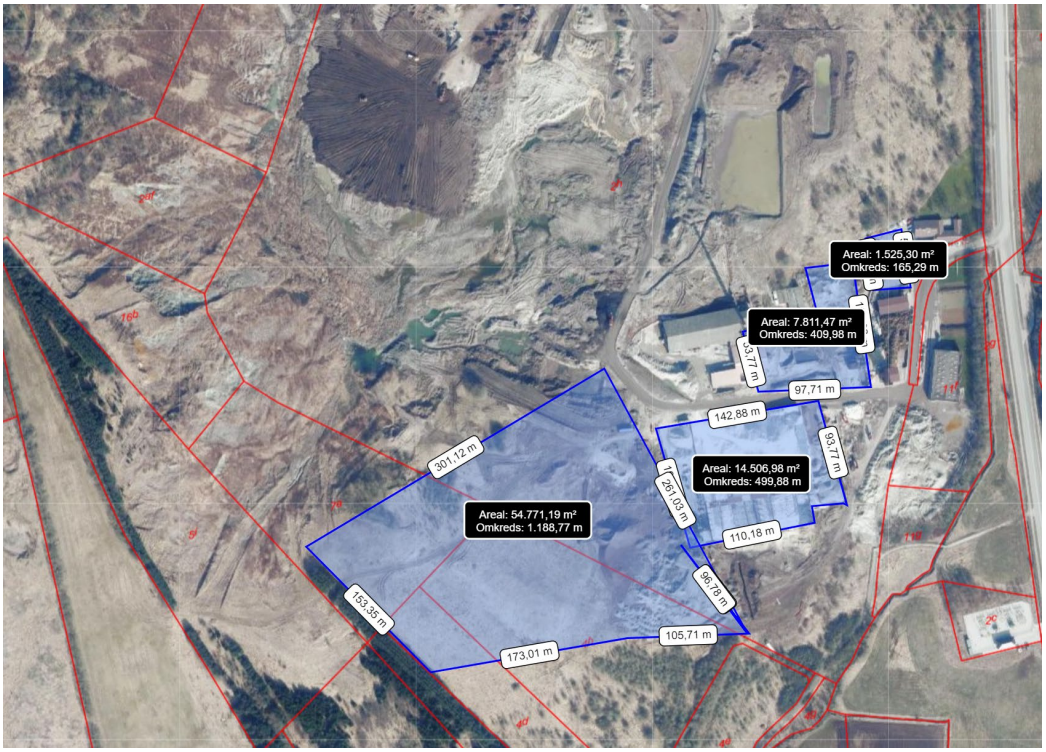

Vedrørende bundopbygning inden for lokalplan 705 fremgår følgende:

"Virksomhedens skal i forbindelse med Lokalplan 705 have etableret et 6,6 ha betondæk og flere interimsveje til området. Lokalplan 705 er udlagt på en af Danmarks største forekomster af fed Eocæn ler med plastiske egenskaber, hvilket vanskeliggøre bygningsarbejder. I notatet bilag 2 i miljøgodkendelsen har virksomheden redegjort i detaljer for, hvordan opbygningen skal ske, og godkendelse hertil meddeles på følgende vilkår:

- *Opbygningen må udelukkende ske under de i notatet beskrevne mægtigheder og fraktioner.*
- *Opbygningen skal sikre fraktionen mod infiltration af vand.*
- *Virksomheden skal fotodokumentere opbygningen."*

Vedrørende anvendelse af microfiller fremgår følgende:

*"**Anvendelse af Micro-filler:***

- *Såfremt Micro-filler indbygges under bygninger og betondæk vurderes det, at der ikke er risiko for nedsivning og udvaskning af forurenende stoffer fra materialet. Og Micro-filler kan derfor indbygges her i maksimalt 10 meters dybde*

- *Micro-filler på øvrige arealer må kun indbygges hvis, at microfiller kapsles inde, således der ikke sker infiltration af regnvand. Dette bør sikres ved omfangsdræn som indgår i virksomhedens vandhåndtering.*

- *Virksomheden skal foretage løbende kontrol og vedligeholdelse til sikring mod utætheder i betondækket. Oplysninger om dette punkt skal dokumenteres i virksomhedens egenkontrol."*

Den af virksomheden udarbejdede "Miljøansøgning for nyttiggørelse af mikrofiller og bioasker under plads" er vedlagt som bilag 2 til miljøgodkendelsen. Der henvises til punkt 7.6.12.

Under miljøgodkendelsens afsnit 1.2.4 om vilkårene for spildevand fremgår følgende:

*"**1.2.4 Spildevand***

- *Procesvand fra vaskeprocessen skal opfylde de vilkår som er stillet i forbindelse med denne godkendelse, beskrevet under afsnit om vaskeanlæg.*

- *Afledning af overfladevand fra virksomheden reguleres af særskilt spildevandstilladelse. Afledningen beskrives nærmere i godkendelsens bilag 5.*

- *Virksomhedens spildevandstilladelse regulerer udelukkende overfladevand fra virksomhedens produktionsarealer.*

- *Overfladevand, der stammer fra nedbør på natur eller landbrugsarealer, er ikke at betragte som spildevand, og er derfor ikke omfattet nærværende miljøgodkendelse eller virksomhedens spildevandstilladelse. Fremgår som delområde 7 på Kort over vandhåndteringsområder på virksomhedens arealer.*

Spildevandstilladelse og vandhåndteringsplan.

- *Udledning af vand til åen fra virksomhedens produktion og produktionsarealer må ikke forekomme.*
- *I særlige og uventede tilfælde vil der kunne ansøges om tilladelse til midlertidig udledning af Vand til Alling Å. Forudsætningen for*

en evt. tilladelse til en midlertidig udledning vil altid være at det omfattede vand er forudgående renset i virksomhedens rensningsanlæg. En evt. tilladelse til udledning til Alling å vil ligeledes først kunne opnås såfremt der foreligger analyser af vandets indhold af miljøfremmede stoffer jf. miljøkvalitetskravene for overfladevand.

- ***Håndtering af udledninger af renset spildevand skal ske i overensstemmelse med en revideret spildevandstilladelse.***

- *I forbindelse med revision af virksomhedens spildevandstilladelse vil Randers Kommune vurdere og afgøre hvorvidt der skal analyseres for andre stoffer.*

- *Virksomheden skal lade en uafhængig rådgiver udarbejde en vandhåndteringsplan som dokumenterer, at Randers Kommunes spildevandstilladelse overholdes.*

- *Vandhåndteringsplanen skal omfatte alle produktionsarealer på virksomheden*

- *Virksomhedens vandhåndteringsplan skal kontrolleres af en uafhængig rådgiver udpeget af Randers Kommune.*

- *Virksomhedens vandhåndteringsplan er nærmere beskrevet i godkendelsens bilag 6.*

- *Virksomheden har tilladelse til afledning af sanitært spildevand fra bygningerne A, B og C i mængder svarende til ca. 45 ansatte."*

Af miljøgodkendelsens bilag 5 fremgår blandt andet følgende:

"Set i lyset af den store opmærksomhed der har været i forbindelse med overløb fra Nordic Wastes sedimentationsbassin har Randers kommune udbedt sig en plan for at der ikke vil komme gentagelser.

- *Virksomheden har foretaget analyser af Allinge å og vandet i sedimentationsbassinet. Værdierne i bassinet er højere end kravene i virksomhedens spildevandstilladelse, analyserne fra åen op- og nedstrøms virksomhedens udløb er dog tæt på identiske og indenfor de usikkerheder på 20%, som Eurofins opererer med ved disse analyser.*

- *For alle tilfældes skyld har virksomheden i samråd med Randers Kommune slukket rensningsanlægget og stoppet udledning af vand til åen, idet alt vand midlertidigt holdes på grunden ved hjælp af slamsugere, der flytter vandet til et andet bassin på*

pladsen, indtil det nye regnvandsbassin med pumpe er færdiggjort.

- *Virksomhedens fremtidige vandbehov gør, at den ikke ønsker at udlede vand til Allinge å, men hellere vil lagre vandet fra de regnfulde måneder til brug i de tørre måneder. Som en del af vores kommende anlægsprojekt, der efter planen gennemføres i 2023, etableres derfor en permanent vandhåndteringsløsning, der indebærer, at vandet genbruges og udledning til åen undgås.*

- *Virksomheden vil fremadrettet tilføre kemi til vand på samme møde som på kommunale rensningsanlæg for at kunne hæve kapaciteten i rensningsanlægget og dermed vil virksomheden kunne klare en 10 års hændelse og renset vand på lager.*

- *I tilfælde af et ekstraordinært behov for at udlede vand til åen, vil dette foregå i batch med en akkrediteret vandanalyse som er forelagt og godkendt af Randers Kommune inden udledning. Virksomheden har i forlængelse af sagen søgt zonelovstilladelse til en udvidelse og ombygning / ændring af bassinet.*

Virksomheden har ligeledes søgt om dispensation fra åbeskyttelseslinjen. Ændringerne af bassinet indebærer følgende ændringer

- *Bassinet udvides til ca. dobbelt kapacitet.*

- *Bassinet forsynes med flere kamre for at give den bedst mulige sedimentation af opslemmet materiale således at kulfilteranlægget fungerer optimalt.*

- *Det ene kammer i bassinet er forbeholdt vand der er renset i kulfilteranlægget.*

- *Skulle det blive nødvendigt at aflede vand til Allinge å fra virksomheden vil det ske fra ovennævnte rentvandskammer efter at vandet er analyseret og Randers Kommune har kontrolleret og godkendt analyserne resultater.*

- *Der etableres fast rørforbindelse med pumpe til sikring af det vil være muligt at pumpe vand tilbage til det øvre bassin i tilfælde af voldsomme regnmængder. Det er virksomhedens plan ombygge og udvide bassinet så snart alle tilladelser forligger og at vejret tillader."*

Vedrørende jordvolden til sikring mod afstrømning af overfladevand til Alling Å fremgår i øvrigt under punkt 1.2.3, at forudsætningen for etableringen heraf var, at der var

indhentet tilladelse om dispensation fra åbeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 16, landzonetilladelse, jf. planlovens § 35 samt dispensation fra lokalplan 705, jf. planlovens § 19.

Af miljøgodkendelsens bilag 10 fremgår, at Randers Kommune den 28. juni 2023 meddelte Nordic Waste A/S landzonetilladelse efter planlovens § 35 til opførelse af en jordvold med en maksimal højde på 2 meter.

Af bilag 10 fremgår endvidere, at Randers Kommune meddelte dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 16 (åbeskyttelseslinjen) til at opføre den 2 meter høje jordvold over eksisterende terræn for at tilbageholde overfladevand på tilsvarende matrikler. Der blev i tillæg hertil meddelt dispensation til terrænændringer på 0,5 meter til, at der pålægges lerjord på skråningen nærmest Alling Å ved matr.nr. 2h, Ølst By, Ølst.

Det følger af miljøgodkendelsens bilag 11, at Randers Kommune meddelte dispensation efter planlovens § 19 til etableringen af jordvold af ca. 300 meter og med en højde på 2 meter over eksisterende terræn. Ejendommen er omfattet af Lokalplan 705, Erhvervsområde ved Gl. Århusvej ved Ølst, Nordic Waste.

Af bilag 11 om dispensation fra lokalplan 705 til etablering af en 2 meter høj jordvold fremgår blandt andet følgende:

> *"Da jordvolden inden for delområde I er i overensstemmelse med den terrænregulering, der gives mulighed for til et skråningsanlæg, så vurderes jordvolden ikke at have en anden fysisk påvirkning af omgivelserne, end den, som lokalplanen medfører. Der er dog tale om et andet formål med jordvolden, end et skråningsanlæg, nemlig en afværgeforanstaltning, der skal hindre overfladevand i at bevæge sig ud i området uden for virksomheden. Når virksomheden realiserer lokalplanens mulighed for at etablere et betondæk i kote 45, så vil jordvolden indgå som en del af et kommende skråningsanlæg. Det vurderes derfor, at om end jordvolden i første omgang vil have en anden funktion, end den, som lokalplanen giver mulighed for, så vil den på sigt overgå til den tiltænkte funktion, som en del af et skråningsanlæg."*

Randers Kommunes hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen er anført i miljøgodkendelsens punkt 2.1, hvoraf følgende fremgår:

> ***"2.1 Hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen***
>
> *Randers Kommune vurderer, at virksomheden kan drives på stedet i overensstemmelse med planlægningen for området samt at godkendelsens vilkår vil kunne overholdes.*
>
> *En stor del af virksomhedens aktiviteter indgår i en bæredygtighedsdagsorden. Det er virksomhedens ønske om at udvide aktiviteterne indenfor vask og genanvendelse af sand, sten og grus efter vask, der nødvendiggør*

etableringen af lokalplan 705 og den nærværende revision af virksomhedens miljøgodkendelse. Det er virksomhedens forventning at kunne levere op til 25 % af råstofbehovet. Det er Randers Kommune holdning at det er hensigtsmæssigt at fremme cirkulære tiltag

Godkendelsens vilkår er stillet med udgangspunkt i ansøgningens beskrivelser og de bekendtgørelser der knytter sig til de produkttyper der håndteres på virksomheden.

Randers Kommune vurderer, at virksomheden kan drives på stedet i overensstemmelse med planlægningen for området samt at godkendelsens vilkår vil kunne overholdes. En stor del af virksomhedens aktiviteter indgår i en bæredygtighedsdagsorden. Det er virksomhedens ønske om at udvide aktiviteterne indenfor vask og genanvendelse af sand, sten og grus efter vask, der nødvendiggør etableringen af lokalplan 705 og den nærværende revision af virksomhedens miljøgodkendelse. Det er virksomhedens forventning at kunne levere op til 25 % af råstofbehovet. Det er Randers Kommune holdning at det er hensigtsmæssigt at fremme cirkulære tiltag Godkendelsens vilkår er stillet med udgangspunkt i ansøgningens beskrivelser og de bekendtgørelser der knytter sig til de produkttyper der håndteres på virksomheden."

Randers Kommune har i forbindelse med behandling af ansøgningen foretaget en VVM-screening. Af miljøgodkendelsen fremgår følgende vedrørende VVM-afgørelse:

*"**VVM-afgørelse.***
Randers Kommune har foretaget en VVM-screening af den fremsendte ansøgning om tilladelse til udvidelse ressourcecenteret indenfor Lokalplan 705 på adressen Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV vurderet, at etableringen på det pågældende sted ikke vil påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § § 2 stk. 2 i Lovbekendtgørelse nr. 4 af 03/01/2023 vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

Det vil sige at ressourcecenteret ikke skal behandles yderligere efter VVM reglerne.

Randers Kommune har på baggrund af miljørapporten vurderet, at etableringen på det pågældende sted ikke vil påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § 2 stk. 2 i Lovbekendtgørelse nr. 4 af 03/01/2023 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning."

7.6.14 Geotekniske undersøgelsesrapporter nr. 3 og 4 af hhv. 29. november 2022 og 28. marts 2023

Virksomheden fik i november 2022 og marts 2023 udarbejdet geotekniske undersøgelsesrapporter nr. 3 og 4. De geotekniske undersøgelsesrapporter indgik ikke i virksomhedens ansøgninger og Randers Kommunes miljøgodkendelser.

Den undersøgende advokat har interviewet den geotekniske rådgiver, der udarbejdede rapporterne. Rådgiveren forklarede, at de geotekniske undersøgelsesrapporter nr. 3 og 4 var interne for Nordic Waste A/S, og at rapporterne ikke er fremlagt kommunen.

Det er ydermere forklaret af en medarbejder i Randers Kommune, at vedkommende ikke kendte til den geotekniske undersøgelsesrapport nr. 3 før december 2023, hvilket stemmer overens med, at rapporten først er journaliseret i Randers Kommunes system den 15. december 2023.

Den geotekniske undersøgelsesrapport nr. 3 af 29. november 2022 blev bestilt på baggrund af, at der skulle etableres et betondæk. Formålet med undersøgelsen var at give en orientering om jordbundsforholdene på området, og i den forbindelse foretog rådgiveren supplerende boringer.

Den geotekniske undersøgelsesrapport nr. 4 af 28. marts 2023 blev bestilt, idet Nordic Waste A/S planlagde at etablere et nyt regnvandsbassin på den østlige del af området. Formålet med undersøgelsen var at bestemme jordbundsforholdene i området forud for udarbejdelse af vejanlæg og bassin.

Både under den geotekniske undersøgelsesrapport nr. 3 og 4 beskrives området således:

> *"Undersøgelsen viste at området generelt bærer præg af de tidligere arbejder og der blev stedvist konstateret massive fyldforekomster på mere end 5m. Under disse øvre lagfølger var området som forventet præget af massive forekomster af højplastisk meget fedt ler, generelt eocænt ler (Ølst-ler). En dyb boring til 50m under terræn, viste fortsatte forekomster af de meget fede lerlag til mere end 50m.*
>
> *Den tidligere undersøgelse anviste at reguleringsarbejder m.v. skal gennemføres under stor agtpågivenhed ift. både stabilitets- og sætningsforholdene, da de meget fede leraflejringer først er stabile ved meget flade skråningsanlæg og da aflejringerne er stærkt påvirkelige, både ved belastning og aflastning (sætning/hævning). Herudover var det et skærpende forhold at der stedvist var sket stabilitetsbrud i området."*

Både den geotekniske undersøgelsesrapport nr. 3 og 4 beskriver anlægsarbejder i fedt ler, og hvordan nedbør og andet overfladevand påvirker området:

> *"**Anlægsarbejder i meget fedt ler***

Færdsel på områder med meget fedt ler er særdeles kompliceret, specielt i nedbørsrige perioder.

Alle arbejder skal udføres med grej der er egnet hertil, dvs. der skal fortrinsvis anvendes larvebåndsmaskiner og ikke gummihjulskøretøjer. Færdsel direkte på planum bør undgås.

Arbejderne kan med fordel indledes med en etablering af kørefaste veje ud til de enkelte områder.

Herudover skal det sikres at overfladevand og evt. sekundære magasiner/ophobninger håndteres, således unødvendig opblødning af lagene undgås."

Angående anlægsforhold beskrives der derudover blandet andet således i geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 3:

*"**5. Anlægsforhold***
Der foreligger ingen konkrete oplysninger om hvordan de kommende anlægs- og byggearbejder påtænkes udført i praksis.

Etableringen af en større sammenhængende betonplade samt de massive reguleringsarbejder forud for et sådanne projekt, vil kræve omfattende planlægning og særlig hensyntagen til de specielle egenskaber som de meget fede lerarter optræder med.

De kommende hallers funderingsforhold samt belastningsforholdene i øvrigt i såvel hallerne som på betonpladen skal medtages i den kommende projektering.

Der skal udføres supplerende geotekniske undersøgelser samt en projektering af de kommende konstruktioner på baggrund af de supplerende undersøgelser samt den endelige udformning af projektet.

Nedenfor er opstillet nogle generelle orienterende retningslinjer/særlige fokusområder for et kommende projekt, hvor følgende forhold skal nøje iagttages
- Stabilitetsforhold, herunder stabilisering af bakken mod vest, men også den overordnede stabilitet som følge af opfyldning/terrænregulering mod øst samt kommende belastninger i såvel haller som på plade. Stabilitetsforholdene sikres i alle etaper af projektet og også for den langvarige situation.
- Hvor der tidligere har været sket stabilitetsbrud, skal udvises særlig agtpågivenhed, da bæreevne- og stabilitetsforhold kan være stærkt forringede. Skråningerne vest for arealet vurderes for nuværende ikke nødvendigvis at være i en stabil situation.
Jordbundsforholdene kan dog være anderledes i det område.

- Sætningsforhold som følge af den forøgede last fra tilfyldningsarbejderne samt kommende belastninger på plade og i bygninger. Da der er tale om meget store variationer, både jordbundsforhold, men også mellem påfyldning og aflastning, vil der være tale om store differensdeformationer, og sætningsforløbet vil være langvarigt.
- Aflastningsforhold som følge af de store afgravninger, både for at komme ned i niveau centralt og mod vest, men også for en opfyldning under betonpladen.
- Anlægsarbejder i meget fedt ler."

7.6.15 Virksomhedens egentlige anvendelse af microfiller

Virksomheden har på eget initiativ anvendt microfiller til etablering af dæmning på pladsen. Etableringen af dæmningen skal ses som led i en "masterplan", som virksomheden sammen med dens rådgiver A1 Consult arbejdede for i 2023 med henblik på at forhindre jordskred.

Et udsnit af dæmningen er afbildet på nedenstående foto taget den 18. december 2023:

Randers Kommune har ikke meddelt godkendelse til etablering af dæmning.

Nordic Waste A/S' tidligere geotekniske rådgiver har tidligere konkluderet over for virksomheden, at materialet er meget let. Der henvises til en af de geotekniske rådgivere udarbejdet tidslinje, hvoraf følgende fremgår:

"(…) Der er lavet materialekontrol af den tilkørte microfiller. Det konstateres at filleren rent materialeteknisk kan anvendes (god styrke). Rumvægten af materialet er lav, hvorfor det anbefales indbygget i områder hvor en belastningsforøgelse kan være kritisk (i drivende områder)."

Den tidligere geotekniske rådgiver har ved interview af 24. april 2025 forestået af den undersøgende advokat i øvrigt forklaret følgende:

"[Rådgiver] forklarede derudover, at de havde rådgivet om microfilleren, som dog ikke kunne ses gengivet i [Anden rådgivningsvirksomheds] forslag. [Rådgiver] havde udtalt, at vægtfylden af microfiller var for lav og derfor ikke egnet som dæmningsmateriale."

7.7 Lokalplan 705 af 22. september 2022

Den 20. september 2022 trådte Lokalplan 705 i kraft. Området var ikke før dette tidspunkt omfattet af en lokalplan. Lokalplanen udlægger dele af DSH Recycling A/S' grund til erhvervsområde. Der er i samme omgang udarbejdet "Tillæg 4 til Kommuneplan 2021", som sikrer, at lokalplanen ikke strider mod kommuneplanen.

Området stemmer overens med det område, hvor der blev meddelt miljøgodkendelse den 28. juni 2023. Som eksempel fremhæves her kortbilag 2 til Lokalplan 705:

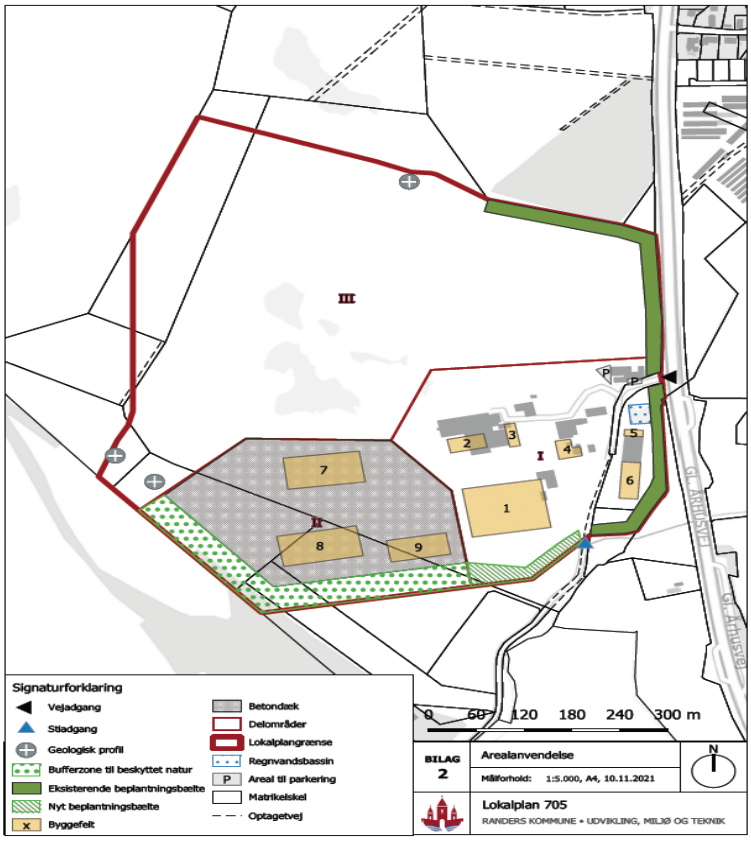

Om baggrunden for lokalplanen anfører Randers Kommune:

> *"Randers Kommune har igangsat planlægning med henblik på at sikre mulighed for at udvikle den nuværende virksomhed og give virksomheden rammer, hvor bl.a. efterbehandling af råstofgraven kan ske ved at deponere jord. Med denne lokalplan udlægges området til erhvervsområde."*

Lokalplanen fastlægger anvendelsen til et erhvervsområde i form af et samlet ressourcecenter med jord og affaldsbehandling.

Følgende fremgår blandt andet af lokalplanens § 1:

> *"**§ 1 Lokalplanens formål***
> *Lokalplanens formål er at sikre:*
> *1.1 **At** området anvendes til erhvervsområde.*
> *1.2 **At** sikre at råstofgraven kan efterbehandles og anvendes som rekreativt område med natur.*
> *(…)"*

Yderligere beskrives lokalplanens område og zonestatus i § 2:

> *"**§ 2 Område og zonestatus***
> *2.1 Lokalplanen afgrænses som vist på kortbilag 1 og omfatter matr.nr. 7a og del af matr.nr. 4b, 4d og 6c, Ginnerup By, Ølst og mat.nr. 27 og del af matr.nr. 2h, 11f, 11g, 16b, 2af og 2ad Ølst By, Ølst samt alle parceller, der efter den 4.11. 2021 udstykkes fra de nævnte ejendomme.*
> *2.2 Lokalplanområdet opdeles i delområderne I, II og III, som vist på kortbilag 2.*
> *2.3 Lokalplanområdet ligger i landzone og skal forblive i landzone.*
> *2.4 I henhold til planlovens § 15, stk. 4 har denne lokalplan bonusvirkning, dvs. at den erstatter tilladelser der efter planlovens §35, stk. 1 (landzonetilladelse) er nødvendige for projektets realisering. Bonusvirkningen omfatter ændret anvendelse og bebyggelse jf. lokalplanens §§ 3 og 7."*

Vedrørende områdets anvendelse fremgår følgende af lokalplanens § 3:

> *"**§ 3 Områdets anvendelse***
> *3.1 Området må kun anvendes til erhvervsformål.*
> *Lokalplanområdet skal drives som ét samlet ressourcecenter med jord- og affaldsbehandling.*
> *3.2 **Delområde I** må kun anvendes til erhverv i miljøklasse 5-7 samt til kontorer, oplag, regnvandshåndtering mv., der knytter sig til jord- og affaldsbehandling.*
> *3.3 **Delområde II** må kun anvendes til erhverv i miljøklasse 5-7 og oplag.*
> *3.4 **Delområde III** må kun anvendes til erhverv i form at råstofområde med grusgrav og efterbehandling til naturområde."*

Lokalplanens område er således delt op i 3 delområder. I delområde I og II giver lokalplanen mulighed for at opføre bestemte bygninger, udbygning af eksisterende erhvervsbygninger samt betondæk:

> *"**Delområde I***
> *De eksisterende bygninger ønskes udbygget med moderne installationer til at reducere støj og støv, ligesom der kan på tale at nedrive eksisterende bebyggelse og genopføre nye bygninger. Lokalplanen fastlægger byggefelter i tilknytning til eksisterende bebyggelse og giver mulighed for at eksisterende bebyggelse kan genopføres."*
>
> *(…)*
>
> ***Delområde II***
> *Lokalplanen giver mulighed for etablering af et betondæk. Et område på ca. 6,6 ha afgraves for klinkmateriale, der på nuværende tidspunkt ligger tilbage fra ejendommens tidligere anvendelse som graveområde. Størrelsen på betondækket betyder, at der sker en markant bearbejdning af landskabet, da betondækket etableres i ét niveau. Lokalplanen fastlægger, at betondækket skal ligge i maksimalt kote 45.*
>
> *(…)*
>
> *Lokalplanen fastlægger byggefelter, hvor de 3 haller skal opføres inden for. (…)"*

Delområde III skal ifølge lokalplanen benyttes til indvinding af råstoffer og dernæst fyldes op med jord. Lokalplanen beskriver området således:

> *"**Delområde III Råstofområde til efterbehandling***
> *Resten af råstofgraven benyttes til indvinding af råstoffer og fyldes dernæst op med jord i overensstemmelse med dispensation til at tilføre ren og lettere forurenet jord i en del af Ølst Lergrav meddelt af Region Midtjylland i 2018 og miljøgodkendelse meddelt af Randers Kommune.*
>
> *Lokalplanen fastlægger, at området kan efterbehandles til naturområde. Den detaljerede udformning af efterbehandling er fastlagt i en efterbehandlingsplan. Region Midtjylland er myndighed for efterbehandlingsplanen.*
> *I delområde III er der udpeget tre geologiske profiler, hvor der ikke må terrænreguleres, da profilerne er bevaringsværdige, som udstillingsvindue for områdets geologi."*

Lokalplanen beskriver ligeledes hvilke retningslinjer i kommuneplanen, som lokalplanområdet er omfattet af. Her nævnes blandt andet skybrud og oversvømmelsesrisiko:

"I forhold til kommuneplanen viser kortlægningen for skybrud og oversvømmelsesrisiko, at der primært er mulighed for dette i indvindingsområdet for råstoffer, se kort 8. Det er ikke et område, hvor der planlægges nye anlæg.

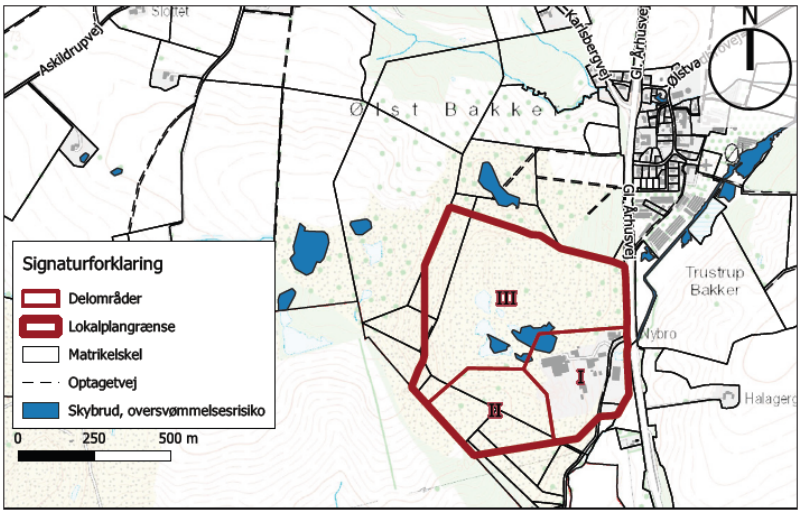

Kort 8: Oversvømmelsesrisiko

Den pågældende kortlægning relaterer sig til midlertidige aktiviteter i forbindelse med områdets anvendelse som graveområde. Terrænnet ændres ved afgravning og påfyldning i overensstemmelse med råstofplan og gravetilladelse, og når råstofferne er udnyttede vil der skulle ske en efterbehandling, efter nærmere aftale mellem råstofmyndighed og ejer og nærværende lokalplan."

Lokalplanen beskriver desuden beskyttet natur i området efter naturbeskyttelseslovens § 3. Arealernes beskyttelsesstatus betyder, at der ikke må foretages tilstandsændringer i den naturlige tilstand uden forudgående dispensation. Områder med beskyttet natur kan ses på kort 17:

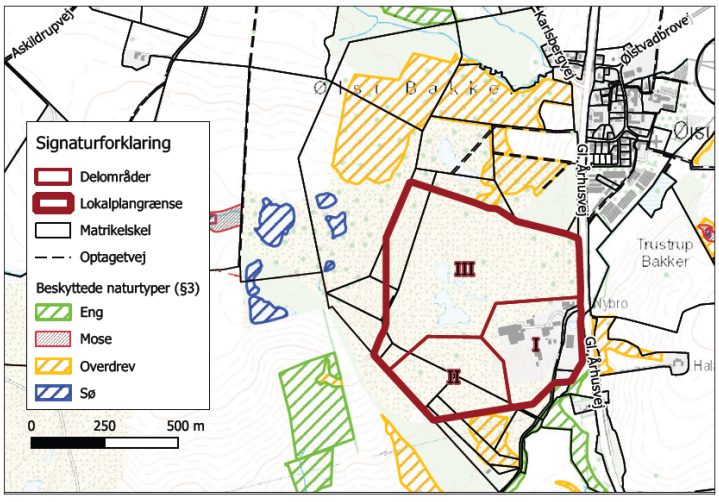

Kort 17: Naturbeskyttede arealer efter Naturbeskyttelseslovens § 3

Derudover beskriver lokalplanen åbeskyttelseslinjen, som løber 150 meter fra Alling Å. Her må der ikke placeres bebyggelse uden dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 16. Kort 18 viser åbeskyttelseslinjen:

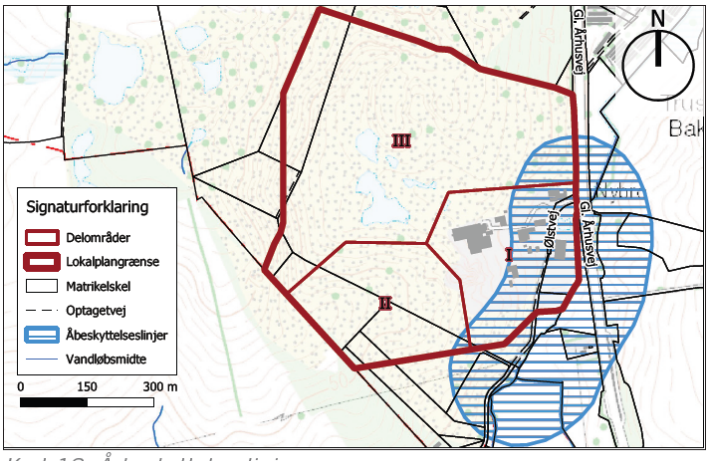

Kort 18: Å-beskyttelseslinje

I forbindelse med udarbejdelse af lokalplanen blev der foretaget en screening af planforslaget efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 2:

> *"(…) Planforslaget vurderes på baggrund af screeningen at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet og er derfor omfattet af kravet om miljøvurdering. Der er derfor udarbejdet en miljørapport.*
>
> *Begrundelsen er, at anlægget vil kunne påvirke landskabet og åbeskyttelseslinjen ved Alling å."*

Randers Kommune udarbejdede efterfølgende et afgrænsningsnotat, som blev sendt i høring hos Stiftsøvrigheden, Favrskov Kommune, Region Midtjylland, Miljøstyrelsen og Bolig- og Planstyrelsen.

Herefter blev der udarbejdet en miljørapport:

> *"Der er udarbejdet en miljørapport med belysning af emnerne*
> - *Landskab*
> - *Åbeskyttelseslinje og*
> - *Menneskers sundhed i form af belysning i området.*
>
> *Miljørapportet er i høring sammen med lokalplanen og er offentlig tilgængelig."*

Efter de indkomne høringssvar blev planforslagene fremsendt til endelig godkendelse med følgende begrundelse:

"På baggrund af virksomhedens karakter, miljørapporten og de indkomne høringssvar er planforslagene fremsendt til endelig godkendelse. Det vurderes at aktiviteten som virksomheden udfører er vigtig for en bæredygtig anvendelse af ressorucer og dermed er vigtig for samfundet. I forbindelse med planlægningen for projektet er det dog vurderet, at der er en særlige planlægningsmæssig begrundelse for planlægning til erhvervsområde med affaldshåndtering, deponering og råstofindvinding.
Den særlige planlægningsmæssige begrundelse er:

- *der findes et tykt lerlag, som beskytter grundvandet fra nedsivende overfladevand*
- *den gamle råstofgrav giver mulighed for håndtering af store jordmængder,*
- *mulighed for udnyttelse af eksisterende bygninger fra råstofvirksomheden*
- *forholdsvis stor afstand til naboer og*
- *gode tilkørselsforhold inklusiv nærhed til Ny Randers Havn."*

Region Midtjylland sendte i forbindelse med høring af forslag til Lokalplan 705 høringssvar den 11. februar 2022. Af relevans fremhæves her punktet om efterbehandling:

*"**Efterbehandling***
I forslag til lokalplan (samt Miljørapporten) bliver der flere steder henvist til, at der ikke er fastlagt en efterbehandlingsplan for området (eksempel på side 13 under "Delområde III Råstofområde til efterbehandling" og side 23 under "Råstofplan"), og at landskabsplanen for området ikke længere er aktuel (side 10 under "Forhold til andre planer").

Dette er regionen dog ikke bekendt med, da der både foreligger en fastlagt efterbehandlingsplan, og at landskabsplanen stadig er aktuel for området. Efterbehandlingsplanen (se side 8-11 i Gravetilladelse fra Randers Kommune) samt tillæg (§ 52 dispensation + Ølst retablering) for området er vedhæftet sammen med dette høringssvar. I efterbehandlingsplanen kan man blandt andet se at området skal efterbehandles til natur og skovbrug, hvor området opfyldes med jord med en faldende terræn-kote mod Gl. Århusvej.

§ 52 dispensation til at tilføre jord forudsætter, jf. vilkår 11 i dispensationen, at tilført jord anvendes i overensstemmelse med efterbehandlingsplanen.

(…)"

7.8 Udledningstilladelser

7.8.1 Randers Kommunes tilladelse til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal til Allinge Å af 13. december 2018

I forlængelse af Randers Kommunes miljøgodkendelse af 31. august 2018 og Region Midtjyllands dispensation fra jordforureningslovens § 52, stk. 1, af 31. august 2018 meddelte Randers kommune den 13. december 2018 Danish Stevedore Holding A/S tilladelse til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal til Alling Å. Ansøgningen om udledning af overfladevand indgår i ansøgningen til § 33-godkendelse og supplerende oplysninger af 15. marts 2018 fra DGE Miljø- og Ingeniørfirma A/S omkring afledning af overfladevand.

Af udledningstilladelsen fremgår blandt andet følgende:

> *"Randers Kommune giver i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 28 tilladelse til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV til Alling Å, samt etablering af bassiner. Tilladelsen gives under forudsætning af sagens oplysninger, og at anlæggene udføres i overensstemmelse med vilkårene i denne tilladelse. Derudover gives der tilladelse til afvanding af en ny karteringsplads.*
>
> *Denne tilladelse omfatter ikke ændring af eksisterende udledninger af sanitært spildevand og tagvand fra bygninger fra virksomhedens bygninger på Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.*
>
> *Der er den 31. august 2018 givet miljøgodkendelse til virksomheden. Der er den 5. december 2018 givet landzonetilladelse til etablering af nye bassiner."*

Af tilladelsens punkt 3.1 fremgår blandt andet følgende om vilkårene for udledning:

> *"(…)*
>
> *3 Overfladevand skal som ansøgt ledes gennem bassin inden udledning. Bassiner skal etableres med permanent vandspejl (vådbassin) med en dybde på 1,5 meter, og skal i øvrigt udformes med henblik på optimal tilbageholdelse af forurenende stoffer. Bassiner skal etableres med dykket afløb. Afløbet fra det første bassin til eksisterende bassin skal neddrosles til 10 l/s.*
>
> *(…)*
>
> *Derudover ønskes der etableret karteringspladser til modtagelse af jord, som endnu ikke er kategoriseret. Pladserne vil have en samlet størrelse på 4.100 m2. Afvandingen fra pladserne ledes til sandfang og igennem en olieudskiller. Sandfanget vil have en størrelse på ca. 40 m3. Olieudskiller*

vil have et opsamlingsvolumen på 1.000 l. Herfra ledes vandet til eksisterende efterklaringsbassin.

(…)

5 Der må ikke udledes sand og/eller slam, der giver anledning til aflejringer i vandløbet. Udledningen må ikke medføre ***uæstetiske forhold*** *i vandløbet eller på vandløbsbrinker. Udledningen må ikke give anledning til erosion af vandløbet. Udledningen må ikke give anledning til oversvømmelse af arealerne omkring vandløbene.*

6 I anlægsfasen skal det sikres, at der ikke sker udvaskning af sand, ler m.v. til vandløbet. Det skal sikres ved opsamling af vand i bassin og bundfældning heri, før udledning til vandløbet.

7 Bassinerne skal jævnligt kontrolleres for at sikre, at de virker optimalt. Opbygning af slamsediment kontrolleres min. hvert 5. år for begge bassiner. Ejer skal ved tilsyn med udløb og bassiner føre driftsjournal, hvoraf der som minimum skal fremgå tidspunkt for tilsyn, hvad tilsynet indeholdt og slamsedimentets tykkelse.

8 Driften og vedligeholdelsen af bassiner skal følge en drifts- og vedligeholdelsesplan. Planen skal godkendes af Randers Kommune inden den 1. juli 2019.

9 Overfladevand fra karteringsplads skal ledes igennem sandfang og olieudskiller inden det ledes til eksisterende efterklaringsbassin. Sandfang og olieudskiller skal tømmes efter behov dog minimum 1 gang om året."

Følgende kort er bilag 1 til udledningstilladelsen:

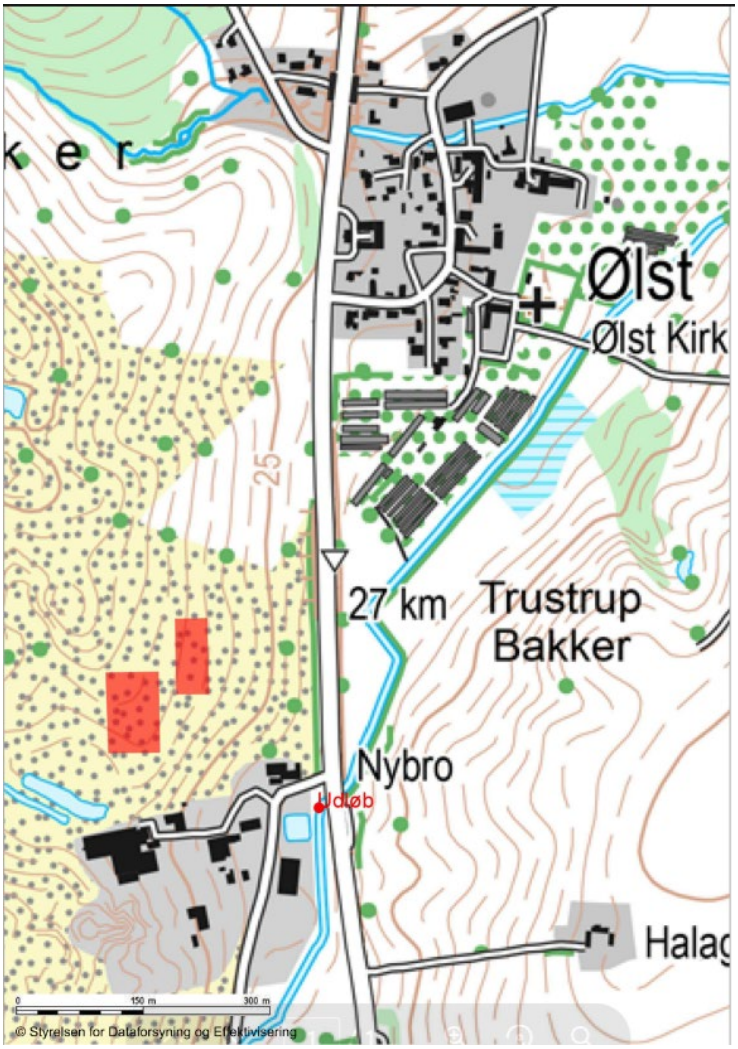

7.8.2 Byrådsorientering den 20. februar 2023 om udledning af vand

Den 20. februar 2023 blev der afholdt byrådsorientering, hvor der blandt andet blev orienteret om risiko for forurening af drikkevandet, jordflytning, tilstanden i Alling Å, reguleringen af Nordic Waste A/S og virksomhedens udledningstilladelse. Derudover blev der orienteret om den fremtidige regulering i forhold til Nordic Waste A/S. Af præsentation fra orienteringen fremgår blandt andet følgende:

> *"Udledningen til Alling Å sat på pause*
> *• Virksomheden har i samråd med Randers Kommune slukket rensnings-anlægget og stoppet udledning af vand til åen. Alt vand holdes midlertidigt på grunden ved hjælp af slamsugere, der flytter vandet til et andet bassin på pladsen, indtil det nye regnvandsbassin med pumpe er færdiggjort.*
>
> *Indhold i nye vilkår til Nordic Waste*

• Virksomhedens fremtidige vandbehov gør, at virksomheden fra 2023 ønsker at recirkulere vandet og anvende det i deres produktionsprocesser målrettet rensning af forurenet jord.
• I tilfælde af et ekstraordinært behov for at udlede vand til åen, vil dette foregå i batch med en akkrediteret vandanalyse som er forelagt og godkendt af Randers Kommune inden udledning.
• Det eksisterende rensebassin skal udvides og ombygges. Bassinet udvides til dobbelt kapacitet - flere kamre med bedre mulighed for sedimentation og "rentvandskammer."
• Skulle det blive nødvendigt at aflede vand til Alling Å fra virksomheden, vil det ske fra ovennævnte rentvandskammer efter særskilt godkendelse af Randers Kommune
• Der skal etableres fast rørforbindelse med pumpe til sikring af, at det vil være muligt at pumpe vand tilbage til det øvre bassin i tilfælde af voldsomme regnmængder."

Det betyder, at Nordic Waste A/S på dette tidspunkt ikke udledte vand til Alling Å, at det skulle indarbejdes i den nye miljøgodkendelse i 2023 (se nedenfor for beskrivelse af denne), samt at vandet recirkuleres og kun kunne udledes i batch med en akkrediteret vandanalyse godkendt af Randers Kommune. Der skete således en indskrænkning i muligheden for udledning til Alling Å.

Den undersøgende advokat har under interviews af medarbejdere i Randers Kommune spurgt nærmere ind til stoppet for udledningen af vand.

Af én medarbejder er følgende forklaret:

"Virksomheden etablerede i løbet af foråret 2023 et stort bassin til opbevaring af spildevand/overfladevand, der efter virksomhedens oplysninger var så stort, at de ikke behøvede at udlede spildevand til Alling Å – en ret, de dog stadig havde lov til via renseanlægget på Nordic Waste-grunden."

Af en anden medarbejder er følgende forklaret:

"[Medarbejderen] beskrev, at der var store mængder vand, da han kom ud i august 2023. [Medarbejderen] forklarede, at man havde sat en prop i udledningen af al vand, så virksomheden skulle håndtere vandet inde på sin egen grund, hvilket deres rådgivere sagde kunne lade sig gøre, fordi man kunne bruge vand til at vaske grus, sand, osv.

Det accepterede kommunen, men [Medarbejderen] mente, at det ville have været bedre, hvis det rensede spildevand også kunne udledes, ikke mindst grundet de store regnmængder i efteråret 2023. Han vendte problemstillingen med [spildevandsmedarbejder], som også syntes at det var en dårlig idé. [Medarbejderen] videreformidlede oplysningen til [Leder], som dog meldte tilbage, at det var politisk bestemt.

HGR spurgte, om beslutningen om at sætte en prop i foranledigede jordskredets start, hvortil [Medarbejderen] svarede, at proppen – sammen med årets nedbør – var en kraftig medvirkende årsag til skredet, fordi pladsen blev våd og glat."

En tredje medarbejder har forklaret følgende:

"[Medarbejderen] oplyste, at man internt tvivlede på, om dette var den bedste løsning. [Medarbejderen] udtrykte sin tvivl angående indstilling af udledningen over for [Den tilsynsførende medarbejder], som havde samme opfattelse som [Medarbejderen]."

7.8.3 Randers Kommunes tilladelse til udledning af overfladevand af 8. august 2023

Den 8. august 2023 meddelte Randers Kommune i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 28 tilladelse til udledning af overfladevand fra Nordic Waste A/S Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV til Alling Å.

Randers Kommune meddelte endvidere tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 til etablering af flere bassiner.

Tilladelsen skal anses som en revideret version af tilladelsen til udledning af overfladevand fra efterbehandlet areal af 13. december 2018. Tilladelsen er baseret på et vandhåndteringsnotat af 29. marts 2023 udarbejdet af kLAR Miljørådgivning ApS til Nordic Waste A/S.

Af tilladelsens vilkår for udledning fremgår blandt andet følgende:

"(…)

2 Udledningen skal ske i overensstemmelse med de forudsætninger og vilkår, som fremgår af tilladelsen og oplysningerne i vandhåndteringsnotatet. Virksomheden må ikke aflede overfladevand fra befæstede arealer og fra efterbehandlede arealer til Alling A uden godkendelse fra Randers Kommune.

Inden renset overfladevand udledes til recipienten, skal det overholde grænseværdier angivet i tabel 1. Grænseværdien skal overholdes for alle parametre.

Afledningen skal ske batchvis. Der skal udtages en stikprøve af hver batch af det rensede overfladevand. Analyseresultat skal indsendes til Randers Kommune. Afledningen fra hver batch skal godkendes af Randers Kommune.

(…)

Der må afledes op til 10 l/s. Der må være overløb fra virksomhedens bassiner og renseprocesser ved regnhændelse over 100-årshændelse.

(…)

4 Der må ikke udledes sand og/eller slam, der giver anledning til aflejringer i vandløbet. Udledningen må ikke medføre uæstetiske forhold i vandløbet eller på vandløbsbrinker. Udledningen må ikke give anledning til erosion af vandløbet. Udledningen må ikke give anledning til oversvømmelse af arealerne omkring vandløbene. Virksomheden skal minimum 1 gang i kvartalet føre tilsyn med udløbet. Der skal føres driftsjournal, hvoraf der som minimum skal fremgå tidspunkt for tilsyn og hvad tilsynet indeholdt.

(…)

6 Overfladevand fra karteringspladser skal ledes igennem sandfang og olieudskiller inden det ledes til overfladevandssystemet. Sandfang og olieudskiller skal tømmes efter behov dog minimum 1 gang om året."

kLAR Miljørådgivning ApS har i notat af 29. marts 2023 blandt andet anført følgende:

"1. Indledning

(…)

Nordic Waste anvender grunden til genindvinding af råstoffer, og derfor skal det sikres, at vand som har været i kontakt med råstofferne renses før det ledes ud af området.

(…)

Der er planlagt en udledning på 2,7 l/s, som på sigt kan øges til den maksimalt tilladte udledning på 10 l/s. Håndtering af råstoffer til genindvinding sker kun indenfor lokalplanområdet.

(…)

2. Redegørelse for anvendelse af regnintensitet ved skybrud

Det er valgt at anvende regionalregnrække version 4.1 til redegørelse for vandhåndtering ved skybrud (T100år). Det er med, regionalregnrække version 4.1 (som anvender SVK regndata svarende til skrift 30), undersøgt hvilken regnintensitet der kan forventes ved T100år, varighed 10 min, sikkerhedsfaktor 1. Der anvendes en sikkerhedsfaktor på 1, da der undersøges for en regnhændelse, som forekommer meget sjældent. Figur 4 fra regionalrække, viser hvilken regnintensitet der kan forventes ved en gentagelsesperiode på 100år.

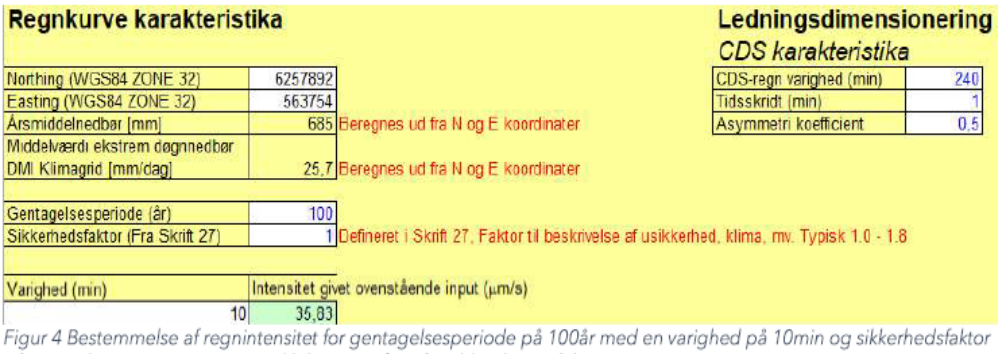

Regnkurve karakteristika

Northing (WGS84 ZONE 32)	6257892	
Easting (WGS84 ZONE 32)	563754	
Årsmiddelnedbør [mm]	685	Beregnes ud fra N og E koordinater
Middelværdi ekstrem døgnnedbør DMI Klimagrid [mm/dag]	25,7	Beregnes ud fra N og E koordinater
Gentagelsesperiode (år)	100	
Sikkerhedsfaktor (Fra Skrift 27)	1	Defineret i Skrift 27, Faktor til beskrivelse af usikkerhed, klima, mv. Typisk 1.0 - 1.8
Varighed (min)	Intensitet givet ovenstående input (µm/s)	
10	35,83	

Ledningsdimensionering
CDS karakteristika

CDS-regn varighed (min)	240
Tidsskridt (min)	1
Asymmetri koefficient	0,5

Figur 4 Bestemmelse af regnintensitet for gentagelsesperiode på 100år med en varighed på 10min og sikkerhedsfaktor på 1. Northing og Easting er sat til lokationen for pågældende område.

Som det fremgår af Figur 4 fås en regnintensitet på 35,83µm/s, hvilket svarer til 21,5 mm på 10min. Denne regnintensitet benyttes til at eftervise, håndtering af regnvand for en skybrudssituation i lokalplanområdet."

7.9 Øvrige tilladelser

7.9.1 Nedrivningstilladelse af 12. november 2018

Den 12. november 2018 meddelte Randers Kommune nedrivningstilladelse til nedrivning af bygning nr. 6, 8 og 15.

Vedrørende vilkår for nedrivningstilladelsen fremgår blandt andet følgende:

"3. at der senest 14 dage før nedrivningen eller ombygningen/renoveringen forventes påbegyndt, fremsendes udfyldte blanketter til miljøafdelingen vedrørende:
- Screening for PCB.
- Anmeldelse for bygge- og anlægsaffald.
- Anmeldelse for asbest.
- Midlertidige forurenende aktiviteter
(…)
4. at der ved nedrivning og bortskaffelse af byggematerialer, der indeholder asbest, PCB eller bly rettes henvendelse til Arbejdstilsynet på tlf. nr. 70 12 12 88.,
5. at såfremt der under nedbrydningen findes forurenet jord, nedgravede olietanke og lignende, rettes henvendelse til miljøafdelingen på email: miljoe@randers.dk eller på tlf. 89 15 15 15,
(…)"

7.9.2 Randers Kommunes landzonetilladelse af 5. december 2018

Den 5. december 2018 meddelte Randers Kommune landzonetilladelse til etablering af to opsamlingsbassiner på matr.nr. 2h på Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV. Af landzonetilladelsen fremgår, at opsamlingsbassiner samlet skulle kunne indeholde 20.000 m^3 for at opnå den ønskede renseeffekt.

Af landzonetilladelsen fremgår følgende kort:

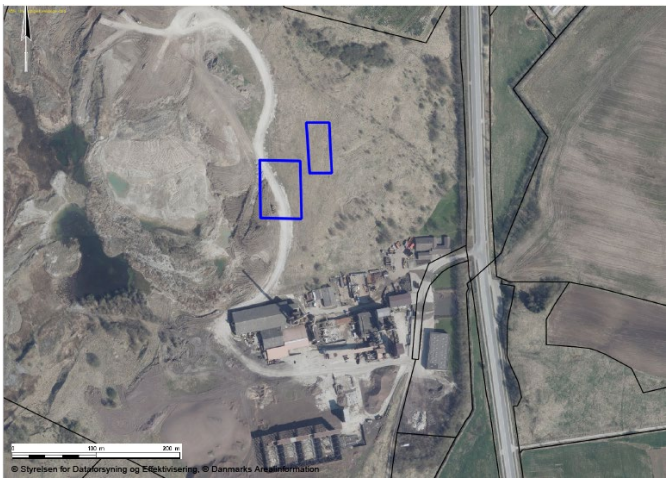

Det blev fastsat som et vilkår for landzonetilladelsen, at der også skulle opnås tilladelse til udledning af overfladevand. For nærmere om udledningstilladelsen se punkt 7.8.1.

7.9.3 Randers Kommunes landzonetilladelse af 31. januar 2023

Den 31. januar 2023 meddelte Randers Kommune landzonetilladelse til at udvide et eksisterende regnvandsbassin på matr.nr. 11f, Ølst By, Ølst, beliggende på Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Vedrørende begrundelsen for landzonetilladelsen fremgår blandt andet følgende:

> *"Det vurderes, at den ønskede udvidelse er i overensstemmelse med lokalplanen. Idet ejendommen er beliggende i landzone, og der ikke i lokalplanen er meddelt bonusvirkning til udvidelse af regnvandsbassinet, kræves der en landzonetilladelse.*
>
> *Idet der i lokalplanen er fastlagt et princip for udvidelse af regnvandsbassin, og bassinets udformning og placering i øvrigt ikke strider mod de hensyn som både lokalplanen, kommuneplanen og planloven i øvrigt søger at varetage vurderes det, at det ansøgte kan imødekommes med en landzonetilladelse."*

7.9.4 Randers Kommunes landzonetilladelse af 21. februar 2023

Den 21. februar 2023 meddelte Randers Kommune landzonetilladelse til at etablere en parkeringsplads i tilknytning til eksisterende parkeringspladser på ejendommen matr.nr. 2h Ølst By, Ølst, beliggende Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Vedrørende begrundelsen for landzonetilladelsen fremgår blandt andet følgende:

> *"Det vurderes, at den ansøgte parkeringsplads ikke er i strid med lokalplanens bestemmelser. Idet ejendommen er beliggende i landzone, og der ikke i lokalplanen er meddelt bonusvirkning til etablering af parkeringsplads, kræves der en landzonetilladelse.*
>
> *Idet der i lokalplanen er udpeget parkeringsarealer, og den ansøgte parkeringsplads ligger i tilknytning til disse, vurderes det, at det ansøgte kan imødekommes med en landzonetilladelse uden at tilsidesætte de hensyn som både lokalplanen, kommuneplanen og planloven i øvrigt søger at varetage."*

7.9.5 Dispensation fra åbeskyttelseslinjen af 13. marts 2023 (bilag 3 til miljøgodkendelsen af 28. juni 2023)

Den 13. marts 2023 meddelte Randers Kommune DSH Recycling A/S dispensation fra åbeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, jf. § 16, til udvidelse af et eksisterende regnvandsbassin på matr.nr. 11f Ølst By, Ølst, beliggende Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Af dispensationens vilkår fremgår følgende:

> *"Dispensationen er givet på følgende vilkår:*
>
> - *En del af det eksisterende læhegn umiddelbart øst for regnvandsbassinet (grønt omrids på figur 1, side 2) skal bevares. Dette er med henblik på at mindske oplevelsen af erhvervsbygninger og tekniske anlæg i landskabet. Dette vilkår bortfalder hvis erhvervsaktiviteterne fra Nordic Waste A/S engang i fremtiden ophører.*
>
> - *Beplantning omkring regnvandsbassinet må ikke være højstammede træer. Hvis der påtænkes beplantning omkring bassinet, skal det være hjemmehørende arter af græsser, urter eller lave buske. Beplantningen kan eventuelt tage udgangspunkt i DCE-rapporten Planter til minivådområder (…)"*

Om baggrunden for dispensationen fremgår blandt andet følgende:

> *"I den aktuelle sag er der tale at det eksisterende regnvandsbassin ønskes udvidet med 600 m2 mod nord. Bassinet skal anvendes til modtagelse af*

overfladevand og opsamling af renset vand til brug for støvbekæmpelse, hjulvask og brugsvand vaskeanlæg.

Regnvandsbassinet er placeret ca. 13 meter vest for Alling å som afkaster en åbeskyttelseslinje."

7.9.6 Randers Kommunes landzonetilladelse af 26. april 2023 (bilag 10 til miljøgodkendelsen af 28. juni 2023)

Den 26. april 2023 meddelte Randers Kommune landzonetilladelse til at opføre en 2 meter høj jordvold. Der var den 5. april 2023 en lignende landzonetilladelse til etablering af jordvold, men på grund af ændringer i placeringen af jordvolden blev der ansøgt om fornyet landzonetilladelse.

Vedrørende begrundelsen for landzonetilladelsen fremgår blandt andet følgende:

"Baggrunden for at opføre jordvolden skal bl.a. ses i et miljømæssigt perspektiv, da jordvolden bidrager til, at urenset overfladevand ikke løber ud i den nærliggende Alling Å.

(…)

Det vurderes, at det ansøgte, ud fra et landzone-perspektiv, ikke er i strid med den gældende planlægning for området. Desuden vurderes det, at det ansøgte, ved dets funktion samt placering og størrelse, ikke vil medføre væsentlige ændringer af de landskabelige, naturmæssige og rekreative forhold i området."

7.9.7 Dispensation fra åbeskyttelseslinjen af 28. april 2023 (bilag 10 til miljøgodkendelsen af 28. juni 2023)

Den 28. april 2023 meddelte Randers Kommune dispensation fra åbeskyttelseslinjen i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 til DSH Recycling A/S til at opføre en 2 meter høj jordvold samt at udjævne en skråning ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Af dispensationens vilkår fremgår blandt andet følgende:

*"**Vilkår***

Der er fastsat tre vilkår for dispensation fra åbeskyttelseslinjen:

- *Jordvolden skal bestå af ren jord.*
- *Jordvoldens overjord skal bestå af næringsfattig jord.*
- *Jordvolden skal henligge til naturlig opvækst af planter.*

Vilkårene vil gavne ådalens plante- og dyreliv, da det vil kunne bidrage til en større diversitet af plantearter i området.

Beliggenheden af det ansøgte fremgår med rødt og gult omrids på nedenstående kort."

7.9.8 Dispensation fra Lokalplan 705 af 28. april 2023 (bilag 11 til miljøgodkendelse af 28. juni 2023)

Den 28. april 2023 meddelte Randers Kommune dispensation fra Lokalplan 705 til terrænregulering og ligeledes til at opføre en 2 meter høj jordvold samt at udjævne en skråning ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Af dispensationens begrundelse fremgår blandt andet følgende:

"Da jordvolden inden for delområde I er i overensstemmelse med den terrænregulering, der gives mulighed for til et skråningsanlæg, så vurderes jordvolden ikke at have en anden fysisk påvirkning af omgivelserne, end den, som lokalplanen medfører. Der er dog tale om et andet formål med jordvolden, end et skråningsanlæg, nemlig en afværgeforanstaltning, der skal hindre overfladevand i at bevæge sig ud i området uden for virksomheden. Når virksomheden realiserer lokalplanens mulighed for at etablere et betondæk i kote 45, så vil jordvolden indgå som en del af et kommende skråningsanlæg. Det vurderes derfor, at om end jordvolden i første omgang vil have en anden funktion, end den, som lokalplanen giver mulighed for, så vil den på sigt overgå til den tiltænkte funktion, som en del af et skråningsanlæg.

(…)

Dispensationerne er meddelt ud fra, at det vurderes, at der alene er tale om forhold, som ikke påvirker beboerne eller områdets eksisterende og fremtidige nabobebyggelser væsentligt, hvorfor en dispensation kan gives rent administrativt. Det er samtidig vurderet, at det ikke er nødvendigt med en naboorientering i den konkrete sag."

7.9.9 Nedrivningstilladelse af 7. juli 2023

Den 7. juli 2023 meddelte Randers Kommune nedrivningstilladelse til delvis nedrivning af bygning nr. 5.

Vedrørende vilkår til nedrivningstilladelsen fremgår blandt andet følgende:

"3. at dit bygge- og anlægsaffald anmeldes senest 14 dage før nedrivningen eller ombygningen/renoveringen forventes påbegyndt. (…)
4. at nedrivningsarbejdet anmeldes til miljøafdelingen seneste 14 dage før arbejdet påbegyndes. (…)
5. at der ved nedrivning og bortskaffelse af byggematerialer, der indeholder asbest, PCB eller bly rettes henvendelse til Arbejdstilsynet på tlf. nr. 70 12 12 88.,

6. at såfremt der under nedbrydningen findes forurenet jord, nedgravede olietanke og lignende, rettes henvendelse til miljøafdelingen på e-mail: jord@randers.dk eller på tlf. 89 15 15 15. (…)"

7.9.10 Nedrivningstilladelse af 5. september 2023

Den 7. juli 2023 meddelte Randers Kommune nedrivningstilladelse til nedrivning af bygning nr. 7 og 9.

Vilkårene til nedrivningstilladelsen er de samme som beskrevet ovenfor angående nedrivningstilladelsen af 7. juli 2023 (se punkt 7.9.9).

7.9.11 Nedrivningstilladelse af 26. september 2023

I forbindelse med at virksomheden skulle nedrive en skorsten og siloanlæg, blev der ansøgt om nedrivningstilladelse.

Den 26. september 2023 meddelte Randers Kommune nedrivningstilladelse til nedrivning af resterende del af bygning nr. 5, inklusiv siloanlæg og skorsten.

Vilkårene til nedrivningstilladelsen er de samme som beskrevet ovenfor angående nedrivningstilladelsen af 7. juli 2023 (se punkt 7.9.9).

7.10 Tilsyn

7.10.1 Århus Amts tilsyn

Århus Amt førte den 20. juni 2003 tilsyn hos det daværende Optiroc, der den 23. november 2000 var meddelt dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgrave, jf. jordforureningslovens § 52. Af opfølgende brev om tilsynet tilsendt til Optiroc A/S fremgår følgende:

"Ved Natur- og Miljøkontorets tilsyn i råstofgraven på Århusvej 380 den 20. juni 2003 konstaterede vi ved en jorddynge en lille og en lidt større klump vejasfalt, og der var enkelte brokker af beton og tegl samt en stump ledningsmarkeringsbånd.

Det blev konkluderet, at der ikke var baggrund for at forlange partier af jorden kørt bort, men kvalitets- og miljøchef C. B. Overgård blev orienteret på stedet.

Ved en telefonsamtale mandag den 23. juni oplyste Jesper Schmidt, Optiroc, at man nu har endevendt jorddyngerne. Der blev fundet og fjernet i alt 6 klumper asfalt. Oprindelsen af den jord der har indholdt asfaltklumperne kan ikke bestemmes. Jesper Schmidt orienterede om, at man vil skærpe kontrollen med leverancerne, så man undgår affald og anden forurening.

På den baggrund foretaget amtet ikke videre i anledning af overskridelsen af forbudet, men det indskærpes, at der skal føres en effektiv kontrol med det tilkørte jord."

7.10.2 Region Midtjyllands tilsyn

Den 9. september 2018 førte Region Midtjylland tilsyn med modtagelse af jord i Ølst Lergrav. Af tilsynsnotatet fremgår følgende:

"Jeg gennemgik hele tippen og alt jord var fint og uden affald eller mistanke om forurening."

Den 25. august 2021 førte Region Midtjylland tilsyn med jordmodtagelsen i Ølst Lergrav.

Af tilsynsnotatet fremgår følgende:

"Tipområdet blev gennemgået og alt jord så fint ud uden synlige tegn på forurening og indhold af affald. Der pågår tilførsel af et stort pari jord/sand som kommer fra udgravning af jordlaget ender de nu opgravede minkdeponeringer. Det blev oplyst at Randers Kommune har anvist og godkendt tilførslen, og jorden/sandet er dokumenteret ren.

Region Midtjylland ønsker at få tilsendt kopi af papirgangen/anvisningen af minkjorden. Vi har ikke andre bemærkninger i forbindelse med tilsynet."

Den 28. juni 2022 førte Region Midtjylland tilsyn på Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV, matr.nr. 5i og 19 Erslev By, Nr. Galten, 7a Ginnerup By, Ølst, 2ad, 2h, 2i og 16b Ølst By, Ølst, Randers Kommune. Af tilsynsnoterne fremgår følgende:

"Tilladelse til indvinding af råstoffer af 3. juli 2013 fra Randers Kommune og 3. juli 2013 fra Favrskov Kommune samt dispensation til jordmodtagelse af 31. august 2018 blev gennemgået, og der var ingen kommentarer til overholdelse af tilladelsens vilkår.

***Tilsynsnoter**:*
Der graves kun meget få mængder ler i graven (seneste indberetning var på 399 m3). Leren graves hovedsageligt i forbindelse med udgravning til nye lagerhaller, samt i forbindelse med jordmodtagelsen.
Der er søgt om lokalplan i forbindelse med tilbygningen af lagerhallerne. Når planen er gået igennem sammen med byggetilladelsen, vil lagerhallerne blive opført i forlængelse af de nuværende haller.
Der samarbejdes med naboen Leca Danmark, som modtager dele af den opgravede ler.

Der fyldes hovedsageligt jord op i den nordvestlige del af det tilladte areal.

Det meste af den modtaget jord skal fremadrette vaskes for råstoffer, som dermed kan blive genanvendt.
Når anlægget til jordvaskning er i fuld drift, regnes det med, at der kan udvaskes mellem 700.000 og 1.000.000 m3 råstoffer pr. år fra den modtaget jord.

Fotos fra tilsyn

Foto 1: Oversigt over graven fra området hvor der skal bygges lagerhaller. Materialestakkene i baggrunden er udvasket råstoffer fra den modtaget jord.

Opfølgning
Næste tilsyn

- *Sommer 2023"*

Næste tilsyn var i 2024 efter jordskredet. Af tilsynsnotat af 6. maj 2024 fremgår følgende:

"Formål med tilsyn
At føre tilsyn med om vilkår i henholdsvis § 52-dispensation og råstofindvindingstilladelse er overholdt. Tilsynet er samtidig udført for at få et overblik over arealerne efter jordskred og de deraf følgende udførte og igangværende afværge-foranstaltninger.

Tilsynet omfatter kun de arealer, hvor det har været muligt at bevæge sig rundt af hensyn til sikkerhed. Derfor er der ikke udført en nærmere besigtigelse af arealer berørt af jordskred og områder med brudlinjer og overfladevand (se oversigtskort bilag1).

Områder mod sydvest med virksomhedens bygninger og miljøgodkendte aktiviteter er ligeledes ikke omfattet af regionens tilsyn, da det ikke vedrører regionens myndighedsområder i forhold til § 52-dispensation og råstofindvindingstilladelse.

Område 1: Affaldshåndtering og oplag på § 52-areal
Område 1 (vist med rød skravering i bilag 1) er gennemgået langs den nordlige vej i lergraven. Arealet afgrænses af en jordvold mod nord og af jordskred mod syd.

Hele arealet, ca. 10 ha, er anvendt til forskellige aktiviteter med sortering og oparbejdning af affald, jord med forskellige affaldstyper. Længst mod øst håndteres overfladevand/spildevand via bassiner. På grund af indretning af pladsen til affaldshåndtering, er det ikke muligt at vurdere, om der på området er tilført jord der ikke overholder vilkårene i § 52-dispensation.

Der blev observeret oplag af mange forskellige affaldstyper, helt eller delvist oparbejdede. Eksempler på oplag:
- *Fejesand/jordoplag, usorteret*
- *Fejesand/jordoplag, hvor affald var frasorteret*
- *Sigterest af plastic, metal og andet frasorteret affald*
- *Jord med byggeaffald*
- *Frasorteret byggeaffald*
- *Frasorteret jernskrot*
- *Jord iblandet Microfiller længst mod øst/Århusvej*
- *Forbrændingsaske og slagge*
- *Jord med skærver fra jernbanearealer*
- *Muldjord*

Fotos nr. 1-18 i bilag 2 viser den nordlige del af § 52-areal, som nu er indrettet til affaldshåndtering med oparbejdning af forskellige affaldstyper og håndtering af overfladevand.

Område 2a og 2b: § 52-areal med tilført jord
Nord og syd for jordskredet er der arealer omfattet af § 52- dispensation til at tilføre ren og let forurenet jord. Mod nord (område 2a på oversigtskort i bilag 1) kunne man ikke bevæge sig ud på arealet på grund af mange brud og områder med overfladevand. Der kunne ikke umiddelbart visuelt konstateres affald eller fremmedlegemer der er uforeneligt med vilkår i § 52 dispensationen. Ved indblik fra område 1 sås der ikke tegn på affald eller jord, som giver anledning til mistanke om forurening på dette areal.

Syd for jordskredet er anlagt en ny betonvej op gennem § 52-arealet (område 2b på oversigtskort i bilag 1) og ind i Favrskov Kommune. Langs vejen er der oplag af jord. Jorden fremstod uden affaldsfragmenter. Jor-

den vurderes at være enten overjord/intakt jord fra de nærmeste omgivelser, antagelig oplagt ifm. anlæg af vej. Der kan også være tale om tilkørt ren/lettere forurenet jord, dette kunne ikke umiddelbart afgøres.

Hvor vejen drejer mod nord i Favrskov Kommune, ses nogle stakke af bygningsaffald og jordblandet byggeaffald, sandsynligvis fra anlæg af vejarealet.

Fotos nr. 19-20 i bilag 2 viser område 2a og 2b.

Område 3a, 3b og 3c: Tilført jord udenfor § 52-areal
I område 3a og 3b (se oversigtskort bilag 1) er der foretaget deponering/tilførsel af jord uden for det godkendte § 52-areal. Deponering er sket fra 2 jordtippe højt oppe i terræn i den vestlige del af lergraven. Der er ikke søgt om dispensation fra forbud mod at tilføre jord jf. jordforureningens § 52, ligesom der ikke er givet den nødvendige miljøgodkendelse.

Ud fra Orthofoto er arealet af jordtippe 3a opmålt til at være ca. 0,8 ha, og jordtippe 3b dækker et areal på ca. 1,2 ha. Jordtilførsel er sket ad en ny vejføring ind i Favrskov Kommune, men selve jorddeponeringen er hovedsageligt beliggende i Randers Kommune. Et mindre hjørne på ca. 775 m2 vurderes at være i Favrskov Kommune.

Områderne blev besigtiget fra toppen af skrænten mod vest, hvor de to jordtippe findes. Selve den stejle skrænt vurderes at bestå af områdets naturlige ler, og er ca. 20-25 m høj. Tilkørt jord er tippet ud over kanten. Randers Kommune oplyste, at jorden i ramperne ud til jordtippen indeholder microfiller.
Rapport fra GEUS dokumenterer, at de to jordtippe blev taget i brug i april 2023, se link: https://www.geus.dk/Media/638440315397197982/GEUS%20RAPPO RT%202024%2012.pdf

Randers Kommune oplyser, at tilførsel af jord er stoppet 2. februar 2024. DSH Recycling A/S/Nordic Waste har anvendt jordtippene fra foråret 2023 frem til 19. december 2023, hvorefter Randers Kommune gjorde brug af tippene i forbindelse med afværgeforanstaltninger.

I en periode fra 2023 til februar 2024 må det antages, at jordtippen har været anvendt til at håndtere skredjord på virksomheden. Derfor kan det ikke udelukkes at der i et, på nuværende tidspunkt, ukendt omfang er tale om forurenet jord. Ved en enkelt situation er Randers Kommune blevet opmærksom på at der er kørt olieforurenet jord i tippene. Dette er anmeldt til regionen i brev af 17. januar 2024.

Kommunen er blevet bedt om at præcisere hvor den olieforurenede jord er deponeret, samt hvor stort et omfang det drejer sig om.

Af sikkerhedshensyn var det ikke muligt at besigtige jorden i skredzonen.

Område 3c, se oversigtskort. Området er på ca. 1,3 ha, og arealet er ikke besigtiget ved tilsynet. På baggrund af fortolkning af luftfotos fra 2022, 2023 og 2024 vurderes det, at der er foretaget deponering af jord over skel mod vest til matr.nr. 2ad Ølst By, Ølst.
Arealet er uden for § 52 dispensationens areal.

Fotos nr. 21-24 viser jordtippe 3a og 3b i den vestlige del af lergraven.

Tilsyn med indvinding af råstoffer
DSH Recycling har indberettet indvinding af ler i Ølst Lergrav i 2023. Det var ikke muligt på tilsynet at identificere, hvor i lergraven, der er indvundet/indvindes ler.

Der er uden godkendelse fra regionen etableret en ny betonvej hen over råstofindvindingsarealet.

Det er på nuværende tidspunkt uafklaret, om DSH Recycling vil fortsætte indvinding af råstoffer i Ølst Lergrav, i henhold til deres råstofgravetilladelse og hvis ikke, om DSH Recycling vil påbegynde efterbehandling af arealerne."

Nedenstående kort var bilagt tilsynsnotatet:

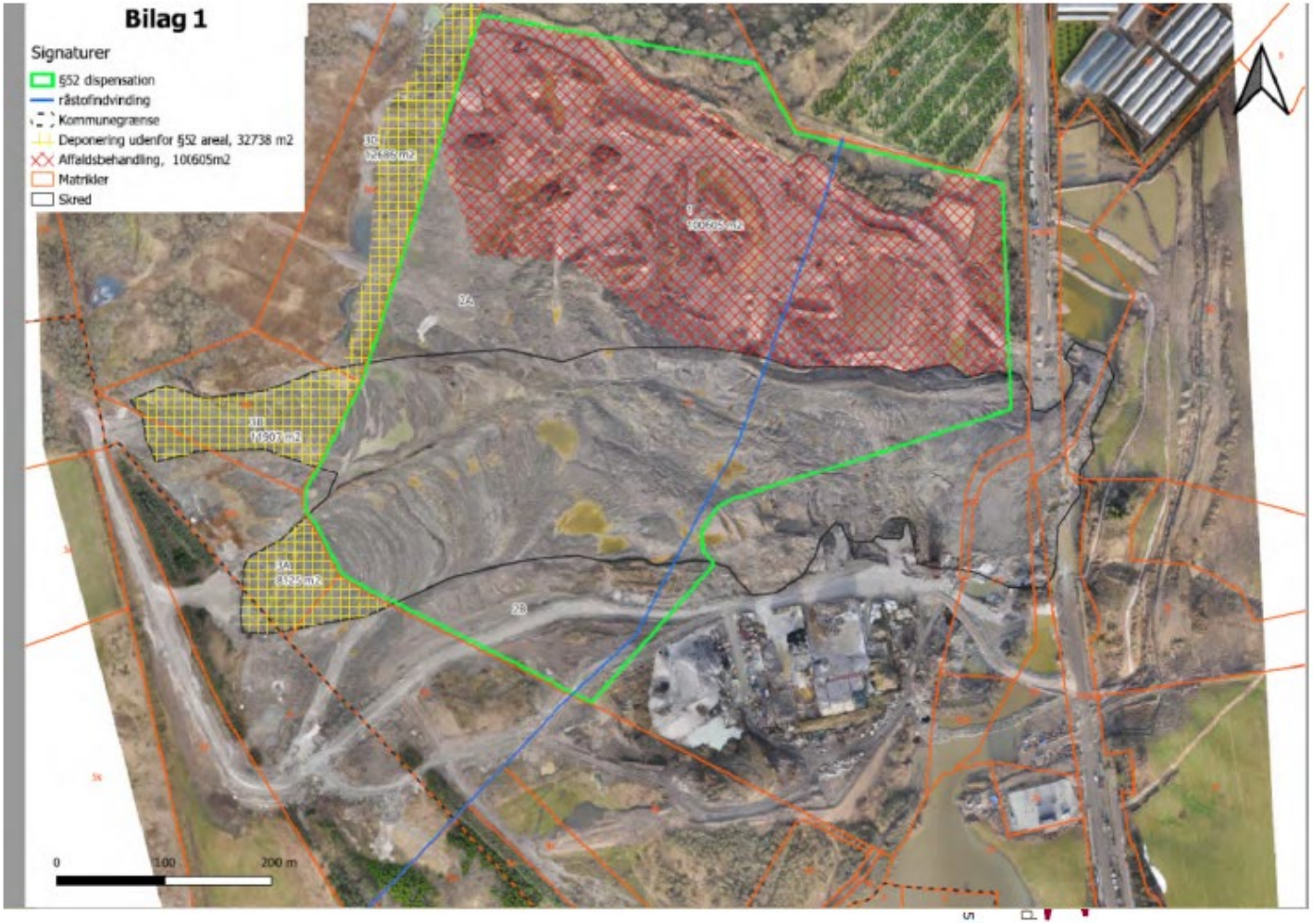
Bilag 1
Signaturer
§52 dispensation
råstofindvinding
Kommunegrænse
Deponering udenfor §52 areal, 32738 m2
Affaldsbehandling, 100605m2
Matrikler
Sikred
0
100
200 m

Bilag 2. Fotos nr. 1-24 fra tilsyn 9. april 2024

1. Opsamlingsbassin til overfladevand fra jordtippen.

2. Sorteringsanlæg på jordtippen.

3. Oplag af jord blandet med muld, brokker og sten. Muligvis til oparbejdning/sortering på jordtippen.

4. Oplag af jord blandet med murbrokker til sortering. I baggrunden jord/sigterest på jordtippen.

5. Sortering af affald på jordtippen. Udsorteret plastic mm. midt i billedet og ikke sorteret materiale til højre i billedet.

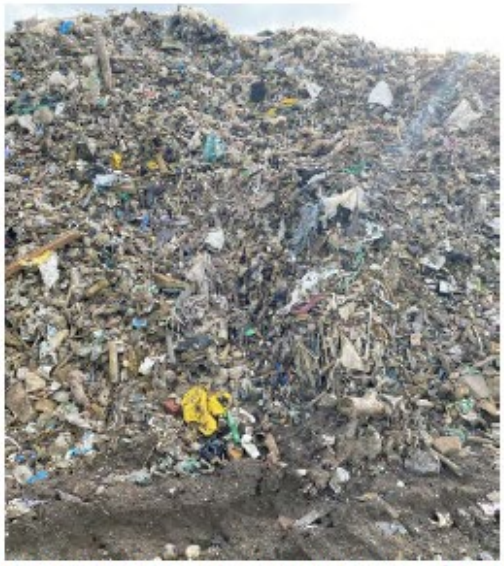

6. Oplag af udsorteret plastic, metal mm. på jordtippen.

7. Oplag af udsorteret plastic, metal mm. på jordtippen.

8. Oplag af fejeaffald? på jordtippen.

9. Oplag af muld på jordtippen.

10. Diverse oplag på jordtippen.

11. Oplag af frasorteret metalskrot på jordtippen.

12. Oplag af frasorteret byggeaffald på jordtippen.

13. oplag af jord iblandet byggeaffald mm. på jordtippen.

14. Oplag af oparbejdet? ren/let forurenet jord på jordtippen.

15. Jord med bygningsaffald og slagge

16. Sorteringsanlæg på jordtippen.

17. Oplag af forbrændingsaske på jordtippen.

18. Sorteringsplads på jordtippen.

19. Foto mod syd fra affaldsplads (område 1). I forgrunden ses jordtippen (område 2a) med brud og overfladevand. I baggrunden ses jordskred.

20. §52-areal (2b) set fra betonvej mod virksomheden med Microfiller i depot

21. Vestlig jordtip 3a set fra syd. Jorden tippes fra Favrskov Kommune ind i Randers Kommune inden for råstofgravearealet og uden for § 52 arealet.

22. Jordstrøm og -skred set fra toppen af den vestlige tippe (3a) og 3b i baggrunden.

23. Jordtippe 3a set fra vest mod øst med virksomhed med bygninger og oplag i baggrunden.

24. Nyanlagt betonvej bag om Favrskov jordtip inden for råstofgravearealet og uden for § 52 arealet.

En medarbejder fra Randers Kommune har bekræftet, at virksomhedens sorteringsanlæg og bunker med forskellige materialer var placeret i jordtippens nordlige område – også i 2023. Det er ligeledes blevet bekræftet, at Randers Kommune ikke arbejdede i det pågældende område i forbindelse med håndtering af jordskredet.

Region Midtjylland har desuden ført tilsyn med råstofindvindingen ved Leca Danmark A/S' (tidligere Optiroc A/S og Saint-Gobain Weber A/S) råstofindvinding i Hinge-Ølst-området i Randers Kommune og Favrskov Kommune.

Af tilsynsnotat af 12. juli 2017 vedrørende Leca Danmark A/S fremgår blandt andet følgende:

> *"Formålet med tilsynet var en gennemgang af Lecas anmodning om en midlertidig tilladelse til en udvidelse af driftstiden til kl. 22 mandag til torsdag i perioden indtil den 1. oktober 2017.*
> *Der var dels en drøftelse af tilladelsens vilkår omkring driftstiden dels virksomhedens begrundelse for udvidelse af driftstiden. Endelig var der en besigtigelse af forholdene i graveområdet.*
>
> *(…)*
>
> *De nærmeste naboer er orienteret om den udvidede driftstid og har ikke indsendt bemærkninger hertil."*

Af tilsynsnotat af 29. juni 2022 vedrørende Leca Danmark A/S fremgår blandt andet følgende:

> *"(…)*

- *Der er stor fokus på sikkerhed, da der nemt opstår skred i det plastiske ler*

(…)

- *Driftstider overholdes*
- *Det blev aftalt, at når Leca nærmer sig de beskyttede søer efter naturbeskyttelseslovens § 3 i den østlige del af det tilladte areal, skal der laves en plan for bortgravning af disse tidligere gravesøer. Der er tidligere blevet given en dispensation fra Randers- og Favrskov kommune til bortgravning af søerne, men denne dispensation er muligvis forældet*
- *Der er ikke modtaget nabohenvendelser i relation til klager over gener fra vedrørende råstofindvinding. "*

7.10.3 Randers Kommunes tilsyn

Randers Kommune har siden 2018 ført tilsyn med Nordic Waste A/S. Den første miljøgodkendelse til virksomheden blev meddelt den 31. august 2018.

Tilsynene er delvist blevet dokumenteret ved tilsynsrapporter, der blev udarbejdet i forlængelse af tilsynene. I andre tilfælde er tilsynene dokumenteret ved tilsynsrapporter udarbejdet ultimo 2024. Den undersøgende advokat har desuden haft adgang til Randes Kommunes sagsbehandlingssystem, hvor den undersøgende advokat har fremsøgt dokumenter interne dokumenter og korrespondance - også vedrørende tilsyn med virksomheden. Dertil kommer, at medarbejdere ved interviews i forbindelse med nærværende advokatundersøgelse har suppleret det faktiske grundlag vedrørende tilsyn.

En medarbejder har under interview forklaret, at Randers Kommunes struktur var således, at virksomheden havde én sagsbehandler som såkaldt "projektleder". Når projektlederen havde behov for supplerende og specifikke kompetencer, var andre medarbejdere desuden en del af sagsbehandlingen og tilsynene.

Relevante uddrag af tilsynsnotater og andre oplysninger gengives – som udgangspunkt kronologisk – nedenfor.

7.10.4 Randers Kommunes tilsyn den 12. december 2017

Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at der blev ført tilsyn den 12. december 2017, hvilket dog ikke ses dokumenteret med tilsynsnotater eller i øvrigt.

7.10.5 Randers Kommunes tilsyn den 31. december 2018

Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at der blev ført tilsyn den 31. december 2018, hvilket dog ikke ses dokumenteret med tilsynsnotater eller i øvrigt.

7.10.6 Randers Kommunes tilsyn den 2. februar 2019

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 2. februar 2019. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Ved tilsynet blev det drøftet hvorvidt virksomheden kunne importere termisk renset jord fra Holland ATM jord til anvendelse som bundsikring på Randers Havn. Materialet blev vurderet af Randers Havns rådgivere som særdeles velegnet til formålet.*
>
> *Randers Kommune krævede i henhold til vilkår i godkendelse at materialet skulle analyseres her i landet af akkrediteret laboratorium inden eventuel import.*
>
> ***Disse analyser har senere vist at materialet var mere forurenet end lettere forurenet jord som er vilkåret i Randers Havns Miljøgodkendelse.***
>
> *Randers Kommune afviser derfor i samarbejde med Randers Havn at kunne godkende at Nordic Waste foretager denne import.*
>
> *Ved tilsynet blev vilkår i udkast til ny miljøgodkendelsen gennemgået. Godkendelsen er meddelt d.* ***5. februar 2019 omfattende listepunkterne K 203, K 206 og K212.*** *Herudover er der ved tilsynet ikke fundet anledning til bemærkninger til tilsynet.*
>
> *Spildevand: Ingen tilsyn*
>
> *Overfladevand: Ingen tilsyn*
>
> ***Jordforurening***
> *Der er udover de i miljøgodkendelse af 31. august 2018 tilladte adgang af forurenet jord til ejendommen ikke konstateret tegn på jordforurening.*
>
> ***Håndhævelser***
> *Der er ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden."*

7.10.7 Randers Kommunes tilsyn den 18. maj 2019

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 18. maj 2019. Det bemærkes, at virksomheden den 7. december 2018 fik første miljøgodkendelse til ressourcecenter. Randers Kommune førte herefter tilsyn med både jordtip og ressourcecenter.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår:

"Ved tilsynet blev det drøftet hvorvidt virksomheden kunne importer nedknust beton fra nedbrydningen af køletorn fra et A-kraftværk i Tyskland. Dette materiale blev vurderet som særdeles velegnet til bundsikring til veje eller pladser og var blevet tilbudt Randers Kommune som materiale i forbindelse med den kommende havnevej.

Forvaltningen indhentede oplysninger fra eksperter på Risø der fandt importen uproblematisk, da der ikke var strålingsrisiko fra nedknust beton fra et køletårn.

Randers Kommune vurderede dog at alene relationen til A-kraft industrien betød at det ville være problematisk.** Randers Kommune afviser derfor at kunne godkende at Nordic Waste foretager denne import**.

Herudover er der ikke fundet anledning til bemærkninger til tilsynet.
Spildevand: Ingen tilsyn
Overfladevand: Ingen tilsyn"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.8 Randers Kommunes tilsyn den 19. december 2019

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 19. december 2019. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår:

"Ved tilsynet blev der fulgt op på den aftalte plan for jordhåndtering i forbindelse med import af jord dateret d. 14. august 2019 og kommunens brev af 24. september 2019 og 26. november 2019.

Herudover er der ved tilsynet ikke fundet anledning til bemærkninger.

Spildevand: Ingen tilsyn
Overfladevand: Ingen tilsyn"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.9 Randers Kommunes tilsyn/møde om overholdelse af tilladelse den 20. februar 2020

Randers Kommune holdt møde med Nordic Waste A/S den 20. februar 2020. Der fremgår af journaliseret notat følgende:

"Jeg har den 20-02-2020 været til møde med Nordic Waste. Til mødet redegjorde virksomheden for hvorledes, de vil overholde tilladelsen fremover. Der skal etableres et vandrensningsanlæg som vil kunne tilbageholde tungmetaller og organiske stoffer.

Virksomheden fremsender materiale om anlægget. Det forventes leveret omkring 1. april 2020. Når anlægget er oppe at køre vil der blive udtaget prøve til analyse. Jeg accepterede dette.

[medarbejder]"

Forholdet vedrører udledning af vand. Af journaliseret mailkorrespondance fremgår, at mødet blev afholdt i forlængelse af, at Randers Kommune havde modtaget prøvesvar fra Nordic Waste A/S den 19. februar 2020 (dateret 15. januar 2020).

7.10.10 Randers Kommunes tilsyn den 4. marts 2021

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 4. marts 2021. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold og drøftede virksomhedens ønske om miljøgodkendelse, så det blandt andet blev muligt at modtage jord fra de arealer, hvor der havde været nedgravet mink.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Randers Kommune vil udarbejde udkast til miljøgodkendelse med godkendelse punkt K212: genbrug /nyttiggørelse af jord. Som omfatter et ressource center der modtager en lang række affaldstyper med henblik på genbrug og nyttiggørelse.

Spildevand: ikke tilsyn
Overfladevand: ikke tilsyn"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.11 Randers Kommunes tilsyn den 29. juli 2021

På baggrund af en klage om støj foretog Randers Kommune miljøtilsyn. Henset til undersøgelsens afgrænsning gengives tilsynsrapporten ikke her. Tilsynsrapporten nævnes dog for fuldstændighedens skyld.

7.10.12 Randers Kommunes tilsyn den 2. august 2021

Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at der blev udført tilsyn den 2. august 2021, hvilket dog ikke ses dokumenteret med tilsynsnotater eller i øvrigt.

7.10.13 Randers Kommunes tilsyn den 13. august 2021

Tilsvarende den 13. august 2021 blev der ført tilsyn vedrørende støjforhold. Af notatet fremgår følgende:

> *"Tilsyn den 29. juli 2021 efter en klage over støj fra dozer og lugt fra minkjord. Tilsyn 13. august 2021 i samme sag."*

7.10.14 Randers Kommunes tilsyn den 20. august 2021

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 20. august 2021. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold med fokus på lugt og støj.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Miljø: Aftalt med virksomheden at der skal etableret en støjvold over mod [borgers] ejendom.*
>
> *Randers Kommune påpegede at virksomheden skal have fokus på at overdække den tilkørte minkjord, fordi borgerne i nærområdet er generet af lugten.*
>
> *Spildevand: ikke tilsyn*
> *Overfladevand: ikke tilsyn"*

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.15 Randers Kommunes tilsyn den 23. september 2021

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 23. september 2021. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Miljø: Der er efter gennem gang af virksomheden drift, ingen bemærkninger til tilsynet. Dog er Randers Kommune og Nordic Waste blevet enige om, at virksomheden skal orietere naboer om virksomheden aktiviteter, f.eks ved åben hus.*
>
> *Spildevand: ikke tilsyn*
> *Overfladevand: ikke tilsyn"*

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.16 Randers Kommunes tilsyn den 13. oktober 2021

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 13. oktober 2021. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold og holdt møde vedrørende upcyclet sand og sten efter jordvask.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Miljø: Virksomheden fremtidig ønsker med produktions tiltag blev diskuteret. Det blev aftalt at [virksomhedens ledelsesrepræsentant] skal opsummere mødes kernepunkter som sendes som referat til Randers Kommune.*
>
> *Spildevand: ikke tilsyn*
> *Overfladevand: ikke tilsyn"*

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.17 Randers Kommunes tilsyn den 2. november 2021

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 2. november 2021. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Miljø: Ingen bemærkninger til virksomheden drift.*
> *Nordic Waste ønskede at hører om muligheden for ECSMV-tilskud, til et projekt hvor*
> *overfladevand via en tubine kan generere strøm.*
>
> *Spildevand: ikke tilsyn*
> *Overfladevand: ikke tilsyn"*

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.18 Randers Kommunes tilsyn den 1. februar 2022

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 1. februar 2022. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Miljø: Der er ved tilsynet fundet anledning til bemærkninger til tilsynet.*
> *Støj: Randers Kommune har observeret øgede støjaktiviteter på virksomheden Nordic Waste. Ved miljøtilsynet var der tydeligvis en overskridelse*

af støjniveauet iht. virksomheds miljøgodkendelse fra 2018. Virksomheden var i gang med at etablere en støjvold mod nord, hvilket betyder at arbejdet med volden kræver store gravemaskiner, dumpere og gummiged. Det er Randers Kommunens forventning at når volden er på plads, vil den yde en god beskyttelse mod overskridelse af støjvilkår.

Spildevand/overfladevand: Ingen tilsyn."

Der blev ved miljøtilsynet meddelt en mundtlig indskærpelse vedrørende støj til Nordic Waste A/S i henhold til virksomhedens miljøgodkendelse fra 2018.

7.10.19 Randers Kommunes tilsyn den 4. og 16. marts 2022

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn og prioriteret tilsyn) hos Nordic Waste A/S den 4. og 16. marts 2022. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Der er ved tilsynet fundet anledning til bemærkninger til tilsynet.

Spildevand/overfladevand: Der er sket et overløb af spildevandet fra virksomhedens opsamlingsbassin til Alling Å. Årsagen var at en medarbejder fra Nordic Waste kørte en gummiged i opsamlingsbassinet som var fyldt som følger af kraftig nedbør i både januar og februar 2022. Virksomheden har den 13. december 2018 fået tilladelse fra Randers Kommune til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV. Overfladevandet fra de efterbehandlede arealer skal ledes igennem opsamlingsbassiner inden udledning til Alling Å. Dette for at sikre, at bundfældeligt materialer bliver tilbageholdt, så der ikke sker en forurening af åen. Vandet fra bassinet ledes igennem et renseanlæg med udledning til Alling Å.

Undertegnede har gjort virksomheden opmærksom på at kørsel med maskiner i et opsamlingsbassin medfører en ophvirvling af bundfældet materialer, der øger risikoen for forurening af åen. Dette er i strid med vilkår 5 i virksomhedens udledningstilladelse."

Og:

"Den 16. marts 2022: I forbindelse med uhensigtsmæssig adfærd med overløb fra bassinet der var konstateret den 4. marts, blev der etableret en højere overløbskant ved bassinet ud mod Alling Å. Overløbskanten vil sikre, at der ikke fremover sker overløb fra bassinet udover ekstreme skydbrud. Der er givet tilladelse til udledning af overfladevand fra virksomheden. Overfladevand fra virksomheden udledes i et rør til Alling Å efter rensning i bundfældningsbassiner og et vandrensningsanlæg. Vandrensningsanlægget er etableret for at kunne overholde kraverne i udledningstilladelsen.

Efterfølgende opfølgende tilsyn såvel anmeldt som uanmeldte tilsyn."

Om håndhævelse fremgår følgende:

> *"Der er ved miljøtilsynet meddelt en indskærpelse til virksomheden i hht. § 69, stk. 1 i lov om miljøbeskyttelse, hvor der ikke må køres med maskiner i opsamlingsbassin medmindre der er i forbindelse med oprensning af bassinet, og der samtidig er aflukket for udløbet til Alling Å."*

I brev af 16. marts 2022 fra Randers Kommune til Nordic Waste A/S fremgår følgende:

> ***"Indskærpelse vedr. udledning af spildevand/overfladevand fra virksomheden Nordic Waste***
>
> *Randers Kommune har den 3. marts 2022 modtaget oplysninger om, at jeres virksomhed kører med maskine i bundfældningsbassinet på virksomheden Nordic Waste på adressen Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV. Bassiner er beliggende op mod Alling Å.*
>
> *Randers Kommune har den 3. marts 2022 forelagt oplysningerne telefonisk for jer. I har i den forbindelse orienteret kommunen om, at aktiviteten er indstillet. Randers Kommune har den 4. marts 2022 besigtiget virksomheden.*
>
> *Randers Kommune har den 13. december 2018 givet tilladelse til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV. Overfladevandet fra de efterbehandlede arealer skal ledes igennem bassiner inden udledning til Alling Å. Afledningen igennem bassiner skal sikre, at bundfældeligt materiale bliver tilbageholdt, og der derved ikke sker en forurening af Alling Å. Fra bassinet ledes vandet igennem et renseanlæg med udledning til Alling Å.*
>
> *Maskinen kørte i bundfældningsbassinet, som modtager overfladevand fra det efterbehandlede areal og vand fra befæstede arealer. Randers Kommune gør opmærksom på at kørsel med maskiner i et bundfældningsbassin risikerer at medføre en ophvirvling af bundfældet materiale, der medfører en risiko for forurening af Alling Å. Randers Kommune vurderer, at dette er i strid med vilkår 5 i virksomhedens udledningstilladelse:*
>
> *"Der må ikke udledes sand og/eller slam, der giver anledning til aflejringer i vandløbet. Udledningen må ikke medføre uæstetiske forhold i vandløbet eller på vandløbsbrinker. Udledningen må ikke give anledning til erosion af vandløbet. Udledningen må ikke give anledning til oversvømmelse af arealerne omkring vandløbene."*

Det indskærpes derfor, at der ikke må køres med maskiner i bundfældningsbassin medmindre det er i forbindelse med oprensning af bassinet, og der samtidig er aflukket for udløbet til åen.

Indskærpelsen er meddelt i henhold til § 69, stk. 1 i lov om miljøbeskyttelse. Afgørelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed. Afgørelsen kan dog prøves ved en domstol jf. § 101 i Miljøbeskyttelsesloven. Søgsmålet skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Indskærpelsen er tidligere meddelt mundtligt den 3. marts 2022 til Nordic Waste.

Kommunen gør opmærksom på, at I har ret til aktindsigt.

Såfremt du ellers har spørgsmål til sagen, kan du kontakte mig (…)."

En medarbejder har udarbejdet notat vedrørende besigtigelse af Alling Å ved Nordic Waste A/S den 16. marts 2022. Af notatet fremgår følgende:

"Randers Kommune fortog den 16. marts 2022 en bestigelse af Alling Å strækningen umiddelbart opstrøms Nordic Waste A/S, Gl. Aarhusvej 110, Ølst, 8940 Randers SV og frem til virksomheden Alperosen Rhododendron Holding ApS, Ølstvadbrovej 16, Ølst, 8940 Randers SV. En strækning på ca. 600 m. Se kortudsnit nedenfor. Besigtigelsen blev foretaget af vandløbsmedarbejder [medarbejder] og [medarbejder].

Kort over den besigtigede strækning af Alling Å – markeret med rødt

Vurdering af nuværende forhold
Ved tilsynet blev der ikke fundet visuel tegn på at Alling Å, på nuværende tidspunkt påvirkes af udledninger Nordic Waste´s arealer. Der var ingen væsentlige synlige tegn/farveændring i vandet i Alling Å ud for Nordic Va-

ste og nedstrøms anlægget, i forhold til det vand var der kommer opstrøms fra. Der er givet tilladelse til udledning af overfladevand fra virksomheden. Overfladevand fra virksomheden udledes i et rør til Alling Å efter rensning i bundfældningsbassiner og et vandrensningsanlæg. Vandrensningsanlægget er etableret for at kunne overholde kravene i udledningstilladelsen. Vandet var på besigtigelsestidspunktet lettere mælke hvidt/let leropslemmet.

Figur 2 udledningspunkt fra Nordic Waste – bemærk farveforskellen opstrøms og nedstrøms udledningen.

Øvrige forhold

Der blev ved tilsynet konstateret, at der tidligere - to steder, har fundet en kraftige materialeafstrømninger fra Nordic Wastes arealer til Alling Å. Som det fremgår af fotos på næste side, kan man se at afstrømningen fra arealet, har transporter grus og sand over brinken, og ned i Alling Å. Der vil derfor blive taget kontakt til Nordic Waste, med henblik på at kræve det nedskredne materiale fjernet. Materialet skal ikke fjernes før til sommer, da det kan medføre utilsigtet sandvandring og gøre skade på evt. nedstrømsliggende gydebanker

Der er i forbindelse med problemerne med overløb fra bassinet konstateret i marts 2022 etableret en højere overløbskant ved bassinet ud mod Alling Å. Det skal sikres, at der ikke fremover sker overløb fra bassinet udover ekstreme skybrud. Det anbefales, at der på foretaget 1-2 årlige tilsyn med Alling Å, på strækningen omkring Nordic Waste.

Endvidere trænger vandløbet generelt til en gennemgang/beskæring for spærrende grene m.m. Dette arbejder bestilles hos Driftsafdelingen.
Fotos af materialevandring fra Nordic Waste til Alling Å pga. stor afstrømning fra arealet mod vandløbet. I februar 2022 var nedbørsmængden 2 x normalen, i alt 99,5 mm regn i Randers Kommune.

Lokalitet nr. 2 – hvor afstrømningen har ført materiale til Alling Å

"

Medarbejderen orienterede Nordic Waste A/S om besigtigelsen/tilsynet:

> *"Kære [X]*
>
> *Randers Kommune har i dag gennemgået Alling Å, på strækningen forbi Nord Waste A/S og frem til gartneriet, længere nedstrøms.*
>
> ***Nedskyllet materiale***
> *I den forbindelse blev det konstateret at der 2-3 steder, forbi jeres virksomhed, har været transport af materiale fra virksomhedens areal til Alling Å.*
>
> *Materialet er skyllet ned over brinker og videre til vandløbet. Se fotos. Jeg vil derfor gerne have en snak med dig om fjernelse af materialet, og tænker vi lige skal møde ved vandløbet efter påske 2022. (Kalenderen er booket ind til da)*

*I må **ikke** igangsætte en opgravningen eller andet gravearbejde i vandløbet, før vi har talt sammen. Årsagen er, vi ikke ønsker alt for meget gravearbejde med tilhørende sandtransport til følge, da dette kan ødelægge eventuelle gydebanker længere nedstrøms.*

Til gengæld vil det være rigtig godt og nødvendigt, at I allerede nu igangsætter tiltag til sikring, af der ikke sker en ny transport til vandløbet ved store regnhændelser.

Tynding af træer m.m.
(…)"

7.10.20 Randers Kommunes tilsyn den 17. marts 2022

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsynet den 17. marts 2022:

"HGR spurgte, hvor [Medarbejderen] første gang stødte på Nordic Waste. [Medarbejderen] forklarede, at det skete i foråret 2022, hvor der har været et mindre overløb med udsivning til Alling Å til følge fra et bassin på Nordic Wastes grund/areal, hvor [Medarbejderen] tog på tilsyn den 17. marts 2022.

[Medarbejderen] forklarede, at bassinet var gammelt, begyndende utæt – hvilket blev anmeldt til virksomhedsgruppen af en borger eller politiker – og for småt, og virksomheden forsøgte at afværge overløbet ved at forstærke bassinet med ler og bygge en højere kant. Senere hen anlagde virksomheden et større regnvandsbassin."

7.10.21 Randers Kommunes tilsyn den 4. april 2022

Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at der er holdt tilsyn den 4. april 2022, hvilket dog ikke ses dokumenteret med tilsynsnotater eller i øvrigt.

7.10.22 Randers Kommunes tilsyn den 16. juni og den 8. juli 2022

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 16. juni og den 8. juli 2022. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Der er ved tilsynet fundet anledning til bemærkninger til tilsynet. Spildevand/overfladevand: Tilsyn den 16. juni 2022 og 8. juli 2022 var opfølgning på at vandhåndteringer på virksomheden fungerede.

Samtidigt blev virksomhedens ønske om en ny miljøgodkendelse indenfor lokalplan 705 drøftet. Temaet var at virksomheden fremadrettet ønskede

at vaske og dermed kunne genbruge en stor del af den tilførte jord. Behandlingsmetoder for jorden vil indeholde flere processer:

- *Screening*
- *Grovsortering af store fraktioner*
- *Behandling*
- *Sortering i mindre fraktion, sand og sten*
- *Afvanding i eller sedimentering i dertil indrettede kar.*

Virksomheden er informeret om at de kun må modtage jord, som er accepteret indenfor godkendelsesvilkårene på pladsen iht. miljøgodkendelsen for ressourcecenteret. Alle indgående mængder skal opbevares og håndteres separat og analyseres igen, for at sikre at materialet matcher den foreslået behandling. Den samlede proces kan ses på figur 1.

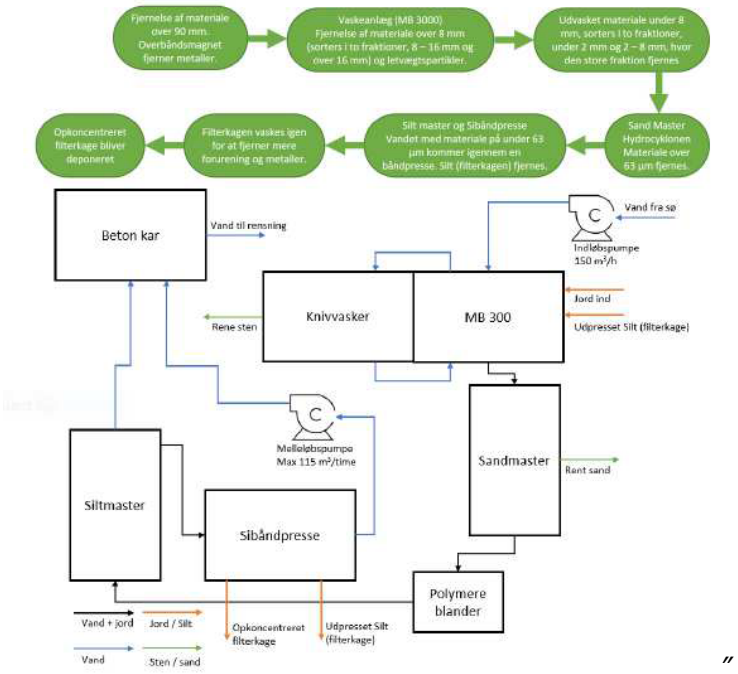

"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

I et opsummerende notat om tilsyn med vandløb fremgår følgende:

"Besigtigelse af Alling Å – strækningen op og nedstrøms Nordic Waste.
Vandløbstilsynet skete i forlængelse af en henvendelse om udsivning af overfladevand/spildevand fra Nordic Waste spildevandsbassin.

Der er i forbindelse med problemerne med overløb fra bassinet konstateret i marts 2022, etableret en højere overløbskant ved bassinet ud mod Alling Å. Det skal sikres, at der ikke fremover sker overløb fra bassinet

udover ekstreme skybrud. Der er givet tilladelse til udledning af overfladevand fra virksomheden. Overfladevand fra virksomheden udledes i et rør til Alling Å efter rensning i bundfældningsbassiner og et vandrensningsanlæg. Vandrensningsanlægget er etableret for at kunne overholde kravene i udledningstilladelsen."

7.10.23 Randers Kommunes tilsyn den 14. og 18. september 2022

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 14. og 18. september 2022. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Der er ved tilsynet ikke fundet anledning til bemærkninger til tilsynet.

Spildevand/overfladevand: Ved besigtigelsen af Alling Å – (strækningen forbi virksomheden), blev det besluttet at en oprensning af de mindre mængde primær grus, (2-3 trillebøre fulde), der i marts 2022 var skyllet ned over brinker fra virksomhedens areal og til Alling Å ikke skal bortgaves, da gravearbejdet vil gøre mere skade end gavn i såvel vandløb, brinker og naturområdet. Endvidere vurderes det, at materialet er bortskyllet eller har flyttet sig væsentlig siden nedskydningen i marts 2022. (Vandføringen i Alling Å er meget varierende) I stedet er der sat fokus på, at der ikke kan ske overløb fra virksomhedens bassin til overfladevand, som blev besigtiget ved tilsynet.

Ved tilsynet blev virksomhedens bundfældningsbassin (før anlæggelse af nyt stort bassin) til overfladevand besigtiget. Som det fremgår af billede 1 og 2, er bagkanten forstærket og forhøjet med ca. 1,5 meter i forhold til den højde bassinet havde i marts 2022.

Forhøjelse af bassinets bagkant er foretaget med rent ler og efterfølgende afdækning med et muldlag. Det vurderes, at de udførte tiltag medfører at risikoen fra overløb fra bassinet er ikke længere til stede. Ved tilsynet blev virksomhedens rensningsanlæg til overfladevand besigtiget. Anlægget fremstår velholdt og fungere ved både ved sandfilter og kulfilter. Der er meddelt udledningstilladelse til bortledning af overfladevand til Alling Å."

Og:

"Tilsyn den 18. september 2023 [red. 2022] var en drøftelse af virksomhedens ønske om en ny miljøgodkendelse indenfor lokalplan 705. Temaet for mødet var tiltag til sikring af at Alling Å blev beskyttet mod spildevand fra virksomheden, grundet den store politiske interesse på området. En gennemgang af virksomheden vist ikke overskridelser af vilkår.

Billede 1: Bagkant forstærkning af bundfældningbassin til overfladevand er forhøjet med 1,5 meter i forhold til den højde bassinet havde i marts 2022.

Billede 2: Bagkant forstærkning af bassinet er foretaget med rent ler, og efterfølgende afdækning med et mundlag."

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

En medarbejder skrev følgende opfølgningsmail til Nordic Waste A/S angående besigtigelse den 14. september 2022:

> *"Hej [ledelsesrepræsentant]*
> *Tak for et godt møde dags dato hos Nordic Waste A/S.*
> *I forlængelse af tilsynet samler jeg op på de forhold vi besigtigede.*
>
> ***Alling Å***
> *Ved besigtigelsen af Alling Å – (strækningen forbi virksomheden), blev det besluttet at en oprensning af de mindre mængde primær grus, (2-3 trillebørfulde), der i marts 2022 var skyllet ned over brinker fra virksomhedens areal og til Alling Å ikke skal bortgaves, da gravearbejdet vil gøre*

mere skade end gavn i såvel vandløb, brinker og naturområdet. Endvidere vurderes det, at materialet er bortskyllet eller har flyttet sig væsentlig siden nedskyldningen i marts 2022. (Vandføringen i Alling Å er meget varierende) I stedet er der sat fokus på, at der ikke kan ske overløb fra virksomhedens bassin til overfladevand, som blev besigtiget ved tilsynet.

Overfladevandsbassinet
Ved tilsynet blev virksomhedens bundfældningsbassin til overfladevand besigtiget. Som det fremgår af vedlagte fotos, er bagkanten forstærket og forhøjet med ca. 1,5 m i forhold til den højde bassinet havde i mart 2022. Forhøjelse af bassinets bagkant er foretaget med rent ler og efterfølgende afdækning med et muldlag således, at kantafgrænsningen kan gro efter, oplyser [ledelsesrepræsentant for virksomheden].

Det vurderes, at de udførte tiltag medfører at risikoen fra overløb fra bassinet er ikke længere tilstede. Ved tilsynet blev virksomhedens rensningsanlæg til overfladevand besigtiget. Anlægget fremstår velholdt og fungere ved både ved sandfilter og kulfilter. Der er, som I ved, meddelt udledningstilladelse til bortledning af overfladevand til Alling Å. Sagen angående materialetransport til Alling Å, betragtes derfor som afsluttet."

Der er under interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om årsagen til tilsynet den 14. september 2022:

"HGR spurgte, hvad der foranledigede tilsyn af 14. september 2022. [Medarbejderen] forklarede, at det kom på baggrund af en henvendelse om, at materiale havde vandret ned mod Alling Å.

HGR spurgte ind til tilsynsnotatet, hvor [Medarbejderen] forklarede, at han kunne se 2-3 trillebørsfuld af grus og sten. Det var i småtingsafdelingen, og det ville gøre mere skade end gavn på vandløbets bund, hvis man ville fjerne små sten og grus derfra, da det normalt vil være et kvalitetsforbedrende element at have i et vandløb. Der var mest fokus på, om bassinet var blevet forsvarligt forstærket, hvilket var tilfældet. [Medarbejderen] fortalte, at regnvandsbassinet var blevet yderligere forstærket, hvor bagkanten var forstærket og forhøjet med ca. 1,5 meter."

I opsummerende notat om vandløbstilsyn fremgår følgende:

*"**Møde med Nordic Waste***
Ved besigtigelsen af Alling Å – (strækningen forbi virksomheden), blev det besluttet at en oprensning af de mindre mængde primær grus, (2-3 trillebøre fulde), der i marts 2022 var skyllet ned over brinker fra virksomhedens areal og til Alling Å ikke skal bortgaves, da gravearbejdet vil gøre mere skade end gavn i såvel vandløb, brinker og naturområdet. Endvidere vurderes det, at materialet er bortskyllet eller har flyttet sig væsentlig

siden nedskyldningen i marts 2022. (Vandføringen i Alling Å er meget varierende) I stedet er der sat fokus på, at der ikke kan ske overløb fra virksomhedens bassin til overfladevand, som blev besigtiget ved tilsynet.

Ved tilsynet blev virksomhedens bundfældningsbassin (før anlæggelse af nyt stor bassin) til overfladevand besigtiget. Som det fremgår af vedlagte fotos, er bagkanten forstærket og forhøjet med ca. 1,5 m i forhold til den højde bassinet havde i mart 2022.

Forhøjelse af bassinets bagkant er foretaget med rent ler og efterfølgende afdækning med et muldlag. Det vurderes, at de udførte tiltag medfører at risikoen fra overløb fra bassinet er ikke længere tilstede. Ved tilsynet blev virksomhedens rensningsanlæg til overfladevand besigtiget. Anlægget fremstår velholdt og fungere ved både ved sandfilter og kulfilter. Der er, som I ved, meddelt udledningstilladelse til bortledning af overfladevand til Alling Å."

7.10.24 Randers Kommunes tilsyn den 17. / 20. februar 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 17. / 20. februar 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Ved tilsynet blev det konstateret, at der er løbet Lecakugler fra virksomheden til engen syd for cykelstien

Spildevand: -

Overfladevand: I forbindelse med tilsynet blev konstateret, at den væske der står i en mindre grøft langs cykelstien, ikke har løbet videre til Alling Å.

Det blev aftalt at virksomheden suger væsken op med en slamsuger og afblænder tilledningen/toppen af den mindre grøft ved cykelstien således, at skulle der komme væske fra virksomheden, kan det ikke få forbindelse til grøften."

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

Af notat udarbejdet af en medarbejder vedrørende tilsyn den 20. februar 2023 (antaget det samme som omtalt netop ovenfor) fremgår følgende:

"Tilsyn med arealet syd for Nordic Waste
På baggrund af en henvendelse/video fra [navn] (Byrådsmedlem), har Randers Kommune dags dato foretaget et tilsynet med arealet syd for Nordic Waste. Se lilla cirkelmarkering på kort bagerst i notatet. Video som

er send til Forvaltningen pr. mail, viser nedskyldningen/transport af lecakugler og væske til arealet mod Alling Å til arealet omkring cykelstien. I tilsynet deltog fra Randers Kommune [medarbejder] (Miljø) og [medarbejder] (Vandløb) og fra virksomheden deltog [ledelsesrepræsentant for virksomheden] .

Konstateret forhold
Lecakugler
Ved tilsynet blev det konstateret, at der er løbet Lecakugler fra virksomheden til engen syd for cykelstien. (Se foto bagerst i notatet.) Hvordan dette er sket er uvist. [Ledelsesrepræsentant for virksomheden] mener det kan være stormen Otto der i fredags har flyttet rundt på de lette lecakugler. Efter samråd med Naturgruppen, er der stillet krav om at lecakuglerne fjernes igen, da materialet er beliggende på en beskyttet §3 eng.

Væskeudsivning
I forbindelse med tilsynet blev konstateret, at den væske der står i en mindre grøft langs cykelstien, ikke har løbet videre til Alling Å, under de nuværende forhold. Der blev fundet en rørunderføring under cykelstien, men væsken har ikke haft et volumen/omfang der har gjort at det er trukket mod rørunderføringer. Der stod meget lidt vand i grøften, samlet mindre end 1 m3.

Det blev aftalt at virksomheden suger væsken op med en slamsuger og afblænder tilledningen/toppen af den mindre grøft ved cykelstien således, at skulle der komme væske fra virksomheden, kan det ikke få forbindelse til grøften.

Opfølgning
Der vi i uge 9 blive ført tilsyn med om forholdene er bragt i orden.

Figur 1 Lecakugler fra virksomheden på § 3 areal

Figur 2 Væskeudsivning til mindre grøft ved cykelsti (1 m3) ikke yderligere påvirkning – suges op med slamsuger

"

Der er under interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsynet den 20. februar 2023:

> *"HGR spurgte, hvad der skete ved tilsyn af 20 februar 2023. [Medarbejderen] forklarede, at lecakugler havde vandret ned mod beskyttet natur (§ 3-eng), som lå sydøstligt i området (markeret med rød pil).*

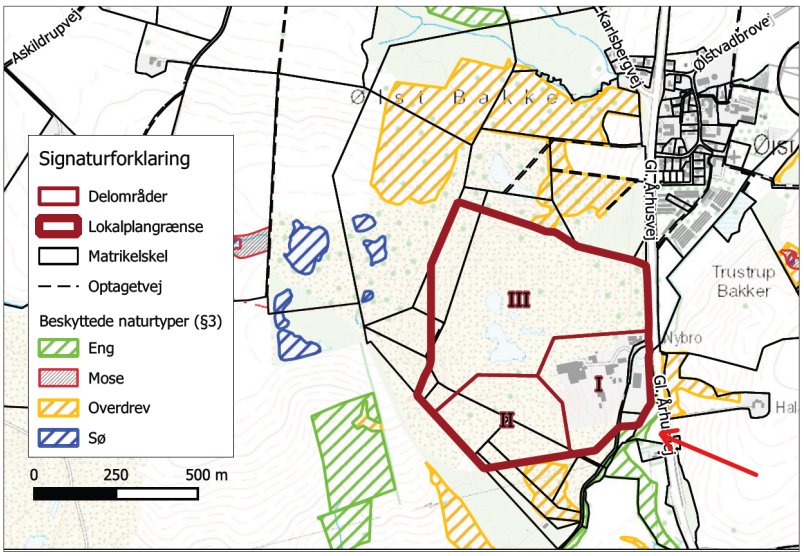

Kort 17: Naturbeskyttede arealer efter Naturbeskyttelseslovens § 3

[Medarbejderen] forklarede, at der på tilsynet blev fundet et tyndt lag af lecakugler på et område på ca. 20-30 m2 af den beskyttede eng. De var ikke forurenet, men måtte ikke være i en § 3-eng. [Medarbejderen] bad virksomheden om at udbedre det, hvilket blev gjort. [Medarbejderen] fortalte derudover om væskeudsivning, der ikke var var løbet ned i Alling Å eller beskyttede natur endnu. Dette blev også fra Nordic Wastes side afblændet indenfor få timer. [Medarbejderen] havde det indtryk, at der ikke var langt fra ord til handling. [Medarbejderen] fik det indtryk ved miljøtilsynet med Alling Å, at Nordic Waste ikke ønskede at bidrage til nogen miljøbelastninger for omgivelserne, og at der på de 2 fundne forhold blev handlet for at udbedre fejl og mangler hurtigst muligt."

Af opsummerende notat om vandløbstilsyn fremgår følgende:

"På baggrund af en henvendelse/video fra [navn] (Byrådsmedlem), har Randers Kommune dags dato foretaget et tilsynet med arealet syd for Nordic Waste Tilsyn med arealer syd for Nordic Waste grundet nedskyllet lecakugler og væske til terræn mod cykelstien.

Lecakugler
Ved tilsynet blev det konstateret, at der er løbet Lecakugler fra virksomheden til engen syd for cykelstien. (Se foto bagerst i notatet.) Hvordan dette er sket er uvist. [Ledelsesrepræsentant] mener det kan være stormen Otto der i fredags har flyttet rundt på de lette lecakugler. Efter samråd med Naturgruppen, er der stillet krav om at lecakuglerne fjernes igen, da materialet er beliggende på en beskyttet §3 eng.

Væskeudsivning
I forbindelse med tilsynet blev konstateret, at den væske der står i en mindre grøft langs cykelstien, ikke har løbet videre til Alling Å, under de

nuværende forhold. Der blev fundet en rørunderføring under cykelstien, men væsken har ikke haft et volumen/omfang der har gjort at det er trukket mod rørunderføringer. Der stod meget lidt vand i grøften, samlet mindre end 1 m3.

Det blev aftalt at virksomheden suger væsken op med en slamsuger og afblænder tilledningen/toppen af den mindre grøft ved cykelstien således, at skulle der komme væske fra virksomheden, kan det ikke få forbindelse til grøften."

7.10.25 Randers Kommunes byrådsorientering den 20. februar 2023

Den 20. februar 2023 blev afholdt en byrådsorientering vedrørende Nordic Waste A/S og jordhåndtering. Orienteringen belyser en række forhold vedrørende kommunens tilsyn med virksomheden.

Af præsentation fra orienteringen fremgår blandt andet følgende:

"(…)
Alling Å er "naturlig" uklar pga.
- *Opløst lerpartikler,*
- *Materiale fra lavbund/humusjorde*
- *At der i store dele af oplandet er stor risiko for okkerudledning*
- *Å, der trænger til en naturgenopretning*

Metaller herunder kobber vil ofte i ferskvand være "bundet" til organiske partikler og kan derfor ophobes over tid og frigives i klumper.

Ved de seneste års tilsyn, er der på Randers strækningen af Alling Å sjældent fundet helt klar åvand (se fotos nedenfor)

Uklart vand er dog ingen hindring for fisk, der som det ses på fotoet, har skabt en gydebanke.

(…)

Udover nævnte kilder til uklar vand i Alling Å, blev der ved tilsynet den 9. februar 2023, fundet gennemgravning af brinker. (se rød markering)

Strækningen ligger i Favrskov Kommune.

På grund af fald mod åen, har fjernelse af brinken medført materialevandring og næringsstofpåvirkning til Alling Å. Favrskov Kommune er orienteret og forventes at følge op.

(…)

Nordic Waste renseanlæg

Som nævnt udtog virksomheden i december 2019 en prøve af overfladevandet. Der blev konstateret overskridelse på flere parametre. Virksomheden etablerede derfor i foråret 2020 et sand- og kulfilteranlæg til rensning af overfladevandet. Der blev konstateret overskridelse på flere parametre. Virksomheden etablerede derfor i foråret 2020 et sand- og kulfilteranlæg til rensning af overfladevand.

Udvikling af kobberniveau
2019 4,4 µg/l
20211,5 µg/l
2022 5,6 µg/l
*2023 14 µg/l **

** Udskiftning af materialet i sand og kulfilter anlægget primo 2023 - Anlæg endnu ikke optimeret og kørt korrekt ind. Det vil være på plads inden der på ny evt. udleaes spildevand til Alling A. Udledningen skal ses i relation til slide på de næste sider, hvor det fremgår at den generelle baggrundsbelastning til danske vandløb/recjpienter generelt er langt over niveauet for Nordic Waste. Nordic Waste har valgt at stoppe udledningen til Alling Å indtil videre.*

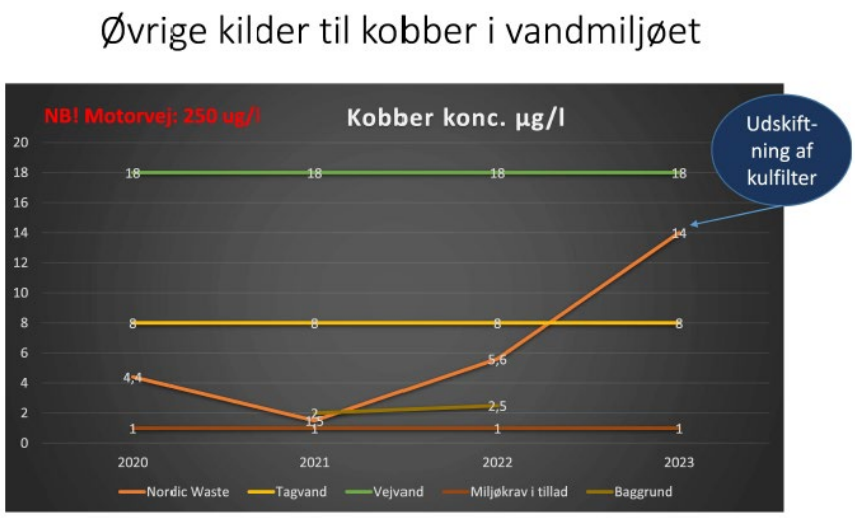

Beskrivelse af fremtidige tilsyn med virksomheden

Jordhåndtering:

- *Der føres jævnligt tilsyn med jord losset på Randers Havn*
- *Nordic Waste pålægges fremover at informere tilsynet ved skibsanløb med jord, for at give mulighed for "straks håndhævelse" – da "glemt" jordhåndteringskrav*
- *Al jord som anvises af Randers Kommune, er enten kontrolleret ved analyser foretaget på certificerede laboratorier eller anvist ud fra områdeklassificeringen, inden de enkelte jordpartier leveres til Nordic Waste. Analyseresultater vurderes i forhold til vilkårene formuleret i virksomhedens miljøgodkendelse.*
- *Al importeret jord er analyseret og kontrolleret af Randers Kommune inden det lastes ved leverandør. Jorden anvises først efter kontrol af data. Efter anvisning lastes jorden og leveres til Nordic Waste.*
- *Jord fra øvrige kommuner kontrolleres af afsender kommunen. Randers Kommune kontroller ved stikprøver.*
- *Der føres tilsyn med overholdelse af vilkår 5-6 gange årligt*
- *Størstedelen af de jordpartier, der losses på Randers Havn fotodokumenteres*

(…)

Tilsyn i dag som opfølgning på borgerhenvendelsen
Vandet fjernes af slamsuger
Der er ingen risiko for Alling Å"

7.10.26 Randers Kommunes tilsyn den 27. februar 2023

Der er under interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsynet den 27. februar 2023:

HGR spurgte ind til billedet ovenfor, som er taget fra tippen. [Medarbejderen] fortalte, at det var eneste gang han var hele vejen oppe i terrænet inden 2024, eftersom [Medarbejderen] kun skulle overvåge og føre tilsyn med Alling Å, som lå 1,5 km. nedenfor tippen. Fra tippen observerede han

store mængder af vand og et 2 meter bredt "vandløb" nede i højre hjørne af billedet.

HGR spurgte ind til vandmængderne sammenlignet med afløbet. [Medarbejderen] bekræftede, at de store mængder vand medførte et stort vandpres (en "flod"), og at det lille udløb som vist i billedet længere oppe ikke var tilstrækkeligt at afvande det hele. Derfor etablerede Nordic Waste også et bassin på over 6.000 m3 til opbevaring af spildevand fra Nordic Wastes arealer inden det via rensning i så fald skulle ledes til Alling Å, hvis det blev nødvendigt. [Medarbejderen] og [Den tilsynsførende medarbejder] fik oplyst, at tanken fra Nordic Wastes side var, at vandet fra bassinet i tørre perioder skulle anvendes til diverse processer inde på pladsen.

HGR spurgte ind til, hvem der var med på tilsyn. [Medarbejderen] forklarede, at det var [Den tilsynsførende medarbejder] og [ledelsesrepræsentant] fra Nordic Waste. [Medarbejderen] fortalte, at der var planer om at lave en ny adgangsvej fra Favrskov Kommunes side, hvilket [Den tilsynsførende medarbejder] skulle forholde sig til. I den forbindelse var [Medarbejderen] med oppe på tippen.

HGR spurgte, om det gav anledning til refleksioner. [Medarbejderen] svarede, at der på daværende tidspunkt ikke var risiko for udledning til åen, og derfor havde [Medarbejderen] ikke grund til at tro, at der ikke var styr på det. [Medarbejderen] tænkte at der var meget vand, men han blev opmærksom på "vandparkering" i terræn i nogle jordbassiner, som blev ledt med store rør, og derfor var han ikke bekymret for åen. [Medarbejderen] henviste til billedet nedenfor, hvor man kan se et stålrør i baggrunden (IMG 3885):

HGR spurgte, hvor på grunden billedet var taget. [Medarbejderen] fremviste "satellitfoto af graveområde den 18. april 2022 (figur 8)".

7.10.27 Randers Kommunes tilsyn den 24. april 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 24. april 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold. Formålet med tilsynet var at gennemgå de miljømæssige forhold vedrørende indretning, drift, affald, luftemissioner, spildevand og støj forud for ny miljøgodkendelse.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Ved tilsynet blev der primært diskuteret vandhåndteringsplan, herunder afskærmningsvold.
Spildevand: - "-
Overfladevand: -"-"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

I intern mailkorrespondance skrev en medarbejder den 25. april 2023 følgende:

"Hej [x] og [x],
[medarbejder], [medarbejder] og [medarbejder] var på tilsyn ved Nordic Waste i går ift. den ønskede jordvold.

I dag har Nordic Waste indsendt en ny tegning over placeringen af jordvolden (se vedhæftede).

Jordvolden går ikke længere mod nordvest, da den del ikke tjente et formål om at tilbageholde overfladevand.

Jordvolden er dog blevet forlænget mod nordøst da det er i det område er der bliver udledt mest overfladevand.

Jordvolden vil bestå af næringsfattig, ren jord fra området (se cirkel på nedenstående kort).

Vi talte ligeledes om muligheden for at pålægge jord på noget af den eksisterende skråning som ligger tættest på åen (gult omrids på nedenstående kort).

Det drejer sig om en terrænændring på ca. 0,5 meter ift. den eksisterende skråning som vil blive udjævnet med lerjord.

Formålet med terrænændringen er at tilbageholde eksisterende leca-kugler fra at blive skyllet ud på §3 beskyttet natur og i åen.

Jeg vurderer at jeg godt kan dispensere fra åbeskyttelseslinjen til den mindre terrænændring da det ikke væsentligt vil påvirke den landskabelige oplevelse af området, samt at formålet er at tilbageholde løst materiale at blive skyllet ud i natur og vandløb.

Vil I også kunne give en tilladelse til dette ift. lokalplanen og landzonebestemmelserne?"

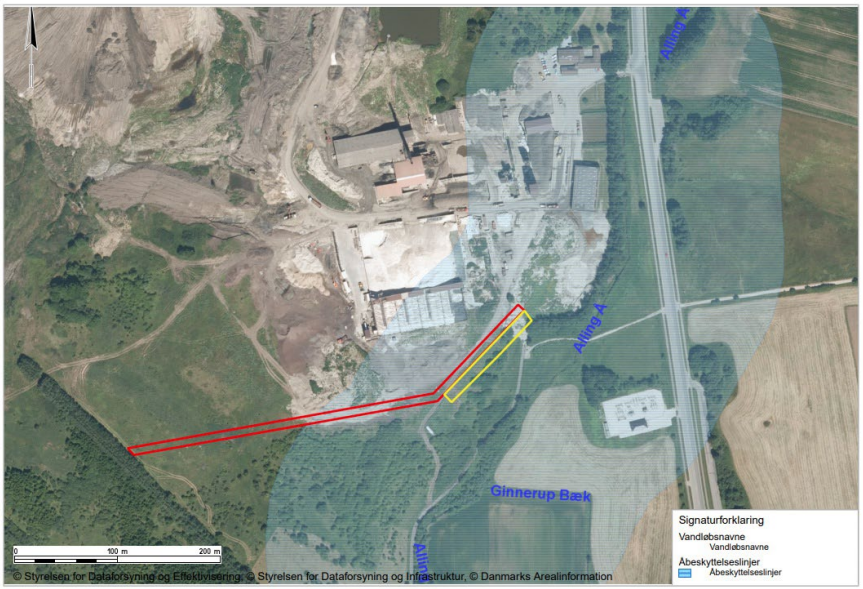

"

Det er i forbindelse med interviews blevet forklaret, at jordvolden blev godkendt og etableret.

7.10.28 Randers Kommunes tilsyn den 9. maj 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 9. maj 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold. Formålet med tilsynet var at gennemgå de miljømæssige forhold vedrørende indretning, drift, affald, luftemissioner, spildevand og støj forud for ny miljøgodkendelse.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Ved tilsynet blev der præmært diskuteret vandhåndteringsplan, herunder
afskærmningsvold.
Spildevand: - "-
Overfladevand: -"-"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.29 Randers Kommunes tilsyn den 27. juni 2023

En medarbejder sendte den 27. juni 2023 nedenstående interne mail:

> *"Hej [medarbejder] og [medarbejder]*
> *Tak for en god gennemgang af forholdene på Nordic Waste.*
>
> *Fotos fra dagens tilsyn finder i her:*
> *Link til Nordic Waste fotos 27.06.23*
>
> *I forhold til et afsnit om sikring/forebyggelse af afstrømning af overflade-vand fra virksomhedsareal til Alling Å, kan du indsætte følgende tekst:*
>
> ***Afskærmning af mod Alling Å***
> *Nordic Waste har siden sidste tilsyn med forholdene i og omkring Alling Å, igangsat etablering af et opsamlingsbassin til overfladevand/spildevand fra virksomheden. Se foto 0599. Bassinet er næsten færdigetableret og udgør et volumen på næste 4000 m3.*
>
> *I forhold til sikring mod Alling, er der etableret en fast og lukket bagkant på bassinet, se foto 0609. Der vil blive flydt jord op mod bassinets bagkant og efterhånd, vil der igen blive en grøn afgrænsning mod Alling Å, som løber få meter fra den række træer, der ligeledes fremgår af fotoet.*
>
> *Med henblik på opsamling af vejvand fra indkørslen til Nordic Waste og til dels fra Gl. Aarhusvej, har virksomheden etableret en kuppelrist tæt ved vejen, og en stor afløbsrist længere tilbage fra Gl. Aarhusvej.*
>
> *Formålet med tiltagene er at alt overfladevand fra der falder på ud/ind-kørselsarealet til virksomheden opsamles og ledes til opsamlingsbassinet.*
>
> *Det vurderes at der med de igangsatte tiltag ikke længere er risiko for noget påvirkning af Alling Å, i forhold til virksomhedens aktivitet.*
>
> *Virksomheden og arealet mellem bassinet og Alling Å vil blive genbesøgt, når anlægsopgaven er afsluttet."*

Der ses ikke at være udarbejdet en tilsynsrapport om et tilsyn den 27. juni 2023. Dog har en medarbejder udarbejdet et notat den 29. juni 2023, hvoraf følgende fremgår:

> ***"Afskærmning af mod Alling Å***
> *Nordic Waste har siden sidste tilsyn med forholdene i og omkring Alling Å, igangsat etablering af et opsamlingsbassin til overfladevand/spildevand fra virksomheden. Se foto 0599. Bassinet er næsten færdig etableret og udgør et volumen på næste 4000 m3.*
>
> *I forhold til sikring mod Alling, er der etableret en fast og lukket bagkant på bassinet, se foto 0609. Der vil blive flydt jord op mod bassinets bagkant*

og efterhånd, vil der igen blive en grøn afgrænsning mod Alling Å, som løber få meter fra den række træer, der ligeledes fremgår af fotoet.

Med henblik på opsamling af vejvand fra indkørslen til Nordic Waste og til dels fra Gl. Aarhusvej, har virksomheden etableret en kuppelrist tæt ved vejen, og en stor afløbsrist længere tilbage fra Gl. Aarhusvej. Formålet med tiltagene er at alt overfladevand fra der falder på ud/indkørselsarealet til virksomheden opsamles og ledes til opsamlingsbassinet.

Det vurderes at der med de igangsatte tiltag ikke længere er risiko for noget påvirkning af Alling Å, i forhold til virksomhedens aktivitet.

Virksomheden og arealet mellem bassinet og Alling Å vil blive genbesøgt af vanløbstilsynet, når anlægsopgaven er afsluttet.

Returpumpesystem
Virksomheden er ved at gøre klar til etablering at 2 sandfang før bassinet og samtidigt etableres en fastmonteret returpumpe med en kapacitet på 220 m3 / time.

Jordvold til afskæring af overfladevand fra overløb til Alling Å
Ved tilsynet blev starten på etableringen af den afskærende jordvold besigtiget og linjeføringen ned mod Alling Å drøftet. Samtidigt blev det aftalt at Leca nødder på arealer foran volden overdækkes med ren næringsfattig jord således at de forhindres i at bevæge sig mod åen eller naturarealet ned mod åen.

Ved tilsynet hos Nordic Waste blev det konstateret, at der er etableret en plads, hvor den jord som Randers Kommune ugentlig udpeger til analyse, kan opbevares til analyseresultater foreligger.

Stikprøvekontrol.
Der er lavet nedenstående aftale med Eurofins
Ugentlig prøvetagning på Nordic Waste, Gl. Århusvej 110, 8940 Randers.:
Opstart: Uge 27 2023
Ugedag for prøvetagning: Vilkårlig ugedag valgt af jer
Prøvetagning: - En repræsentativ blandeprøve af jordparti aflæsset fra lastbil
- I skal se at jorden bliver læsset af lastbilen
- Data på lastbilen får I på Nordic Wastes kontor
- I venter op til ½ time på ankomst af lastbil

Analyser: Jordpakken

Der vil blive foretaget løbende tilsyn under anlægsarbejdet."

7.10.30 Randers Kommunes tilsyn den 27. juli 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 27. juli 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Bassin til håndtering af overfladevand inspiceret. Der blev ikke fundet forhold der gav anledningen til bemærkninger.
Spildevand: - "-
Overfladevand: -"-"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

Af notat udarbejdet den 14. august 2023 fremgår følgende:

> *"Randers Kommunes Overfladevands tema v/ [medarbejder] samt [medarbejder] fra Miljøgruppen, foretog den 27. juli 2023 en besigtigelse af bassinet til håndtering af overfladevand fra virksomheden Nordic Waste A/S.*
>
> *Ved tilsynet kunne det konstateres, at bassinet er taget i brug, da bassinet stor fyldt med regnvand/overfladevand til ca. 1.4 m fra bassinkant. Se foto 1018. Desuden er etableringen af et større sandfang med (betonriste) under etablering. Se foto nr. 1015. Etablering af afvandingsrist vejbrønd ved udkørslen fra virksomheden er ligeledes gennemført. S Etablering af stationær nødpumpeløsning til tilbagepumpning af vand til bassiner længere tilbage på virksomhedens arealer pågår.*
>
> *Ved besigtigelse af området mellem Alling Å og bassinet, er der sket opfyldning af udgravningen med ren jord, der slutafdækkes med råjord. Det gamle bygværk/udledningspunkt er stort set fjernet og afdækket, og der var intet tegn på udledning til Alling Å.*
>
> *Gennemgang af Alling Å på strækningen op og nedstrøms Nordic Waste viste at vandløbet er naturlig uklart grundet den meget nedbør i juli 2023 (> 100 mm) . Der er dermed ingen visuelt forskel på vandløbsvandet før og efter Nordic Waste.*
>
> *Der blev ikke fundet forhold der gav anledningen til bemærkninger i forhold til Alling Å.*

"

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsyn den 27. juli 2023:

> *"HGR spurgte ind til, hvad der sker på tilsynet af 27. juli 2023. [Medarbejderen] forklarede, at de foretog besigtigelse af det nye regnvandsbassin. [Medarbejderen] konstaterede under tilsyn, at bassinet var taget i brug, var fyldt med overfladevand fra ca. 1,4 m fra bassinkanten. Bassinet var ca. 6.000 m3 stort.*
>
> *ME spurgte ind til stop for udledning til åen. [Medarbejderen] forklarede, at man byggede regnvandsbassinet så stort, at man forventede, at al vandet kunne opsamles og evt. ledes igennem rensningsanlæg. [Medarbejderen] beskrev yderligere, at der ikke var noget tegn på udledning. Ved røret kunne man se, at der ikke kom vand ud. Derudover var der ingen visuel forskel på vandløbsvandet før og efter Nordic Waste.*
>
> *[Medarbejderen] forklarede, at de ved tilsynet hæftede sig ved, at vejret i forsommeren 2023 var meget tørt, hvilket var positivt for virksomheden. [Medarbejderen] hæftede sig derudover ved, at der kom rigtig mange lastbiler, måske 1 hver 20. sekund med 20-30 ton hver. Derudover forklarede [Medarbejderen], at der ikke var problemer med vand, som der var i februar 2023.*
>
> *(…)*
>
> *HGR spurgte, om nogen fra foråret til efteråret 2023 havde nogen idé om at det store jordskred ville kunne ske. [Medarbejderen] svarede, at han ingen idé havde om det. Han havde fokus på udledningsrisiko, som indtil jordskredet var i form af vand og væske. Derfor var [Medarbejderen] også glad for, at der blev etableret et langt større regnvandsbassin."*

Af opsummerende notat om vandtilsyn fremgår følgende:

> *"**Besigtigelse af bassin til overfladevand samt Alling Å***
> *Randers Kommunes Overfladevands tema v/ [medarbejder] samt [medarbejder] fra Miljøgruppen, foretog dags dato en besigtigelse af nyt bassin til håndtering af overfladevand fra virksomheden Nordic Waste A/S. Ved tilsynet kunne det konstateres, at bassinet er taget i brug, da bassinet stor fyldt med regnvand/overfladevand til ca. 1.4 m fra bassinkant. Se foto 1018. Desuden er etableringen af et større sandfang med (betonriste) under etablering. Se foto nr. 1015. Ved besigtigelse af området mellem Alling Å og bassinet, er der sket opfyldning af udgravningen med ren jord, der slutafdækkes med råjord. Det gamle bygværk/udledningspunkt er stort set fjernet og afdækket, og der var intet tegn på udledning til Alling Å. Gennemgang af Alling Å på strækningen op og nedstrøms Nordic Waste viste at vandløbet er naturlig uklart grundet den meget nedbør i juli 2023 (> 100 mm). Der er dermed ingen visuelt forskel på vandløbsvandet før*

og efter Nordic Waste. Der blev ikke fundet forhold der gav anledningen til bemærkninger i forhold til Alling Å."

7.10.31 Randers Kommunes tilsyn den 3. august 2023

Af notat af 14. august 2023 fremgår følgende vedrørende tilsyn den 3. august 2023:

"Tilsyn den 3. august 2023.
Randers Kommune blev om eftermiddagen den 3. august 2023 kontaktet af Nordic Waste som oplyste om at juli måneds store vandmængder havde bevirket, at et midlertidigt vandbassin der er etableret i forbindelse med etableringsarbejder i forbindelse med opfyldelse af virksomhedens vandhåndteringsplan, var sprunget læk.

Dette betød at store vandmængder pludselig løb ned mod området ud mod Alling å.

Randers Kommune gjorde gældende at overløb til Alling Å ikke var acceptabelt. Nordic Waste forsikrede om at der blev gjort alt for at forhindre overløb. Situationen taget i betragtning valgte forvaltningen at foretage et uanmeldt tilsyn på stedet.

Det kunne konstateres at det var lykkedes virksomheden at undgå overløb til åen ikke mindst fordi det havde været muligt at udnytte det nyetablerede bassins restkapacitet.

"

7.10.32 Randers Kommunes tilsyn den 9. august 2023

Af notat af 14. august 2023 fremgår følgende vedrørende tilsyn af 9. august 2023:

> *"**Tilsyn den 9. august 2023.***
>
> *Efter nogle dage med store regnmængder fandt Randers Kommune det hensigtsmæssigt at føre tilsyn på virksomheden for at se om det var muligt at håndtere de store regnmængder, der lokalt nærmer sig 200 mm i juli – august 2023.*
>
> *Det kunne konstateres at der var kontrol med vandet og at restkapaciteten i bassinet ved Alling Å er genetableret og at virksomhedens døgnberedskab fortsat er aktiveret således at man er beredt på fortsat regn.*
>
> ***Det skal bemærkes at periodens regnmængder svarer til knap en tredjedel af årsnedbøren. Samtidigt kan det konstateres at der ikke er sket overløb til Alling Å.***

"

7.10.33 Randers Kommunes tilsyn den 23. august 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 23. august 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Miljø: Nedrivningstilladelsen fra 7. juli 2023 drøftet. Nedrivningen var foranlediget af et jordskred. Virksomheden oplyser på forespørgsel fra Randers Kommune at skreddet var isoleret til arealet umiddelbart nedenfor adgangsvejen til jordtippen.*
>
> *Randers Kommune vurderede at det lød sandsynligt at al den tunge trafik havde trykket adgangsvejen.*
>
> ***Gennemgangen af virksomheden viste ikke overskredne vilkår***
>
> *Spildevand: - "-*
> *Overfladevand: -"-"*

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.34 Randers Kommunes tilsyn den 27. september 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 27. september 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

> *"Ved tilsyn den 27. september 2023 blev skreddet igen drøftet. Virksomheden oplyste, at skred i lergrave, som lokaliteten i Ølst jo basalt er, er helt forventelige. Den konkrete situation vurderedes af virksomheden til*

at være forårsaget af megen tung trafik på adgangsvejen til jordtippen, som ikke er etableret godt nok til at tåle belastningen. I forbindelse med efterlevelse af den nye godkendelse og vandhåndteringsplanen var virksomheden ved at etablere nye betonveje som var blevet dimensioneret til formålet. Disse anlægges langt fra det konkrete brud.

Virksomheden kunne ved dette tilsyn bekræfte at der har været et jordskred som havde bevirket, at der i to dage var en mindre risiko for at deres skorsten kunne vælte. Dette er blevet afværget med hjælp fra virksomhedens rådgivere A1 Consult og P. Olesen. Som konsekvens af situationen blev det besluttet at søge nedrivning til skorstenen, så den ikke længere udgøre en risiko. I forbindelse med at skorstenen fjernes, fjerner virksomheden ligeledes en række andre siloanlæg fra den tidligere fabrik. Skorstenen blev sprængt den 1. oktober 2023. ***Gennemgangen af virksomheden viste ikke vilkår overskredet***

Det blev oplyst ved tilsynet, at virksomheden er i færd med at udarbejde en masterplan med hjælp fra A1 Consult, hvor moduleringen af bakken er et centralt emne for at forhindre af jordskred sammen med den fremtidige vandhåndtering. Virksomheden tilkendegiver, at de vil følge de principper omkring jordopfyldning, som A1 Consult har beskrevet, hvor anlægget generelt vil blive udført i 1/7, som litteraturen anbefaler, når man arbejder med plastisk ler. Randers Kommune forlangte denne plan fremsendt snarest muligt.

Gennemgangen af virksomheden viste ikke vilkår overskredet
Spildevand: - "-
Overfladevand: -"-"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

Af notat fra tilsyn den samme dag udarbejdet af en medarbejder fremgår følgende:

"D. 27-09-2023 var Randers Kommune (RK) på tilsyn på Nordic Waste (NW) bl.a. for at undersøge anlægsarbejdet af voldanlægget til vandhåndtering. RK var repræsenteret af [medarbejder] og [medarbejder]. NW var repræsenteret af [ledelsesrepræsentant].

En del af voldanlægget var blevet etableret (blåt omrids på nedenstående kort). Voldanlægget var etableret i overensstemmelse med dispensationen fra åbeskyttelseslinjen. På en mindre del af volden var der rester af leca. RK påpegede at lecaen skulle dækkes til og NW tilkendegav at de ville udbedre det.

Ved tilsynet informerede NW om at de havde planer om at etablere et anlæg til biologisk rensning af overfladevand syd for det eksisterende bassin på pladsen. Ligeledes havde de planer om at ville etablere nye bassiner nord for den nye parkeringsplads.

RK gav en umiddelbar vurdering under tilsynet:

Anlægget til biologisk rensning kunne man muligvis godt dispensere til hvis det vurderes til at være nødvendigt at rense overfladevandet yderligere. Ved dets placering var der en eksisterende bygning og anlægget vil dermed ikke væsentligt ændre den landskabelige oplevelse af åen.

Bassinerne bør holdes udenfor åbeskyttelseslinjen, hvis det er muligt da det er et mere åbent og mere uberørt område. Hvis bassinerne skal placeres indenfor åbeskyttelseslinjen, så skal NW kunne komme med nogle faglige hydrologiske argumenter for placeringen."

7.10.35 Randers Kommunes tilsyn den 9. oktober 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (basistilsyn) hos Nordic Waste A/S den 9. oktober 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Miljø: Tilsyn med råvarer på Randers havn i relation til Nordic Waste A/S – Ølstvej 6, 8940 Randers SV.
Der er ingen bemærkninger til forholdene.
Spildevand: - "-
Overfladevand: -"-"

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.36 Randers Kommunes tilsyn den 25. oktober 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (prioriteret miljøtilsyn) hos Nordic Waste A/S den 25. oktober 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold. Formålet med tilsynet var at gennemgå de miljømæssige forhold vedrørende jordskred.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"Virksomheden orienterede om, at det fortsat er opfattelsen at skreddet havde lokal karakter og at det bagvedliggende er stabilt.
Der rykkes mundtligt for, at plan for håndteringen af risiko for jordskred fremsendes."

Der blev ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden.

7.10.37 Forvaltningens redegørelse af 30. oktober 2023 vedr. tilsyn

I forbindelse med besvarelse af et politisk spørgsmål redegjorde en medarbejder for tilsyn med fokus på vandhåndtering i sommeren og efteråret 2023:

> *"Der har ikke været yderligere overløb til Alling Å fra virksomheden siden episoden i februar 2023.*
> *Arealer til specialkontrol er udpeget. Randers Kommune har indgået aftale med uafhængigt laboratorie om Randers Kommunes uafhængige kontrol. Virksomheden arbejder intensivt med anlægsarbejdet til sikring af vandhåndteringen.*
>
> *Der gennemført tilsyn for at besigtige voldanlægget. Natur var tilfreds med anlægsarbejdet*
>
> *Der er i alt gennemført 10 industritilsyn hvor naturfolk og vandløbsfolk har deltaget når det var relevant.*
>
> *Tilsynsaktiviteter i foråret 2023 var foranlediget af at der i februar havde været et overløb af vand fra virksomheden hvilket skyldes store unormalt store regnmængder i perioden. Ved tilsynene kunne det konstateres at der ikke havde været yderligere overløb. Det var samtidigt konklusionen. det var nødvendigt for virksomhed at der blev etableret tiltag i form af en robust vandhåndteringsplan, samt at forholdene blev indrettet i overensstemmelse med planen.*
>
> *Tilsynsnotatet dateret 29 juni 2023 er et besøg hvor anlægsarbejderne i forbindelse med den fremtidige vandhåndtering blev besigtiget. Udformningen af jordvolden som skal sikre mod at vand løber mod Alling Å blev drøftet og fastlagt. Arealer til placering af jordpartier til uvildig kontrol blev forevist. Retningslinjer for stikprøve: Der er lavet aftale med Eurofins (et uafhængigt akkrediteret laboratorie) om en ugentlig prøvetagning på en vilkårlig ugedag på Nordic Waste, Gl. Århusvej 110, 8940 Randers start uge 27.*
>
> *Tilsynsnotatet dateret juli - august 2023 er beskriver tilsyn den 27. juli, 3 august og 9. august 2023. Årsagen til disse hyppige tilsyn er at der i den pågældende periode faldt voldsomt store regnmængder, Det var derfor relevant at se om virksomhedens tiltag i forbindelse med vandhåndtering kunne klare vandmængden. Det kunne konstateres at de til trods for at anlægsarbejderne ikke var tilendebragt kunne håndtere vandet.*
>
> *Den 27. september 2023 blev der gennemført tilsyn for at besigtige voldanlægget. Natur var tilfreds med anlægsarbejdet*

Senest har forvaltningen ført tilsyn den 27. og 31. oktober 2023 grundet den megen regn i perioden. Det kunne konstateres at der ikke havde været overløb fra virksomheden til Alling Å."

Af samme redegørelse fremgår følgende:

*"**Placering af de enkelte jordpartier.***
Notatet er bilagt den oprindelige dispensation fra Region Midt. Denne dispensation beskriver at jord indenfor kategorierne ren og lettere forurenet jord må placeres i hele den gamle lergrav, et enkelt mindre område må kun opfylden med ren jord. Området for udelukkende ren jord ligger øverst i graven og er enkelt at friholde for anden jord. Så i praksis vil det være helt uproblematisk med den jordsammensætning virksomheden modtager. Forurenet jord placeres på til formålet godkendte arealer.

Ugentlig kommunal stikprøvetagning.
Stikprøvekontrollen har vist at der i alle tilfælde har været tale om ren eller lettere forurenet jord som stemte overens med den medfølgende dokumentation for analyse fra leverandøren.

Der er til dags dato udpeget 16 vognlæs til kontrol.

16 er blevet analyseret og alle har været med ren eller lettere forurenet jord, præcist som anvist af den kommune hvor jorden stammer fra. Den kommunale stikprøvekontrol er foretaget uanmeldt af akkrediteret laboratorium på virksomheden. Notatet er bilagt et eksempel på denne kontrol

Modtagekontrol af jord på Randers havn.
Der er gennemført 16 tilsyn på Randers Havn ved skibsanløb med jord.

(…)

Tilsynsniveau:
Tilsynsniveauet på Nordic Waste er uden sammenligning det mest omfattende i Randers Kommune. Det er langt mere finmasket end det normale for miljøgodkendte, som er aftalt mellem Staten og KL til et tilsyn hvert tredje år."

7.10.38 Randers Kommunes tilsyn den 31. oktober 2023

Den 31. oktober 2023 førte en medarbejder tilsyn med Alling Å. Af opfølgningsmail til en kollega fremgår følgende:

"Hej [x]

Undertegnede fortog den 31. oktober 2023 en besigtigelse af Alling Å – strækningen 300 m opstrøms Nordic Waste og frem til underløbet ved Gl. Aarhusvej (indkørsel til virksomheden).

Formålet med tilsynet, var at besigtige vandløbet i forlængelse af denne måneds store nedbørshændelser og i forhold til, at afklarer om der sker større overfladeafstrømninger fra Nordic Waste areal til Alling Å.

Ved tilsynet kunne det konstateres, at Alling Å står bredfyldt (se fotos) og at vandet generelt er meget uklart/grumset også langt opstrøms (pga. sand og opslæmmet ler) samt, at er flere steder er aflejret sand på brinkerne. Der er desuden tydelige tegn på at Alling Å flere steder har stået endnu højere og på delstrækninger gået over profilet.

I forhold til vurdering af om der sker afstrømning fra Nordic Wastes areal og til Alling Å, blev der ved gennemgang ikke konstateret udledninger eller afstrømninger, fra hverken det befæstet areal ved Nordic Waste eller jordoplaget længere oppe i terræn. Der er med andre ord intet tegn på tilførsel af hverken materialetransport eller overfladevand fra Nordic Wastes arealer."

7.10.39 Randers Kommunes tilsyn den 20. november 2023

Randers Kommune udførte miljøtilsyn (prioriteret miljøtilsyn) hos Nordic Waste A/S den 20. november 2023. Sammen gennemgik de virksomhedens miljøforhold. Formålet med tilsynet var at gennemgå de miljømæssige forhold vedrørende jordskred.

Under miljømæssige bemærkninger til tilsynet fremgår følgende:

"På baggrund en oplysning om overløb af vand fra virksomhedens arealer foretog Randers Kommune mandag den 20. november 2023, en besigtigelse af arealet. Ved tilsynet kunne det konstateres, at der fra et større kildevæld (kommer en hel del trykvand fra skrænterne. Vandet trykkes op i terræn fra et ca. 1,5 m dybt hul og løber mod vejgrøften langs Gl. Aarhusvej for til sidst at afvande til Alling Å – længere mod øst.

Det vurderes, at trykvandet er naturligt for området med større lerholdige bakker og skranter. Trykvandet/kildevældet er beliggende udenfor Nordic Waste deponiområde. Det vurderes at vandet ikke har været i kontakt med deponiområdet med forurenet jord, da det ikke løber på overfladen, men strømmer fra bakker og skrænter mod lavere liggende terræn.

En afstrømning via trykvand, som det ses ved det nordøstlige hjørne af Nordic Waste vurderes naturligt at ske fra lignende kuperet terræn, uanset om Nordic Waste er beliggende på arealet eller ej. Trykvandet kan, som det fremgår af fotos, visuelt betragtes som klart vand.

Ved besigtigelse af vejgrøften var der ikke umiddelbart tegn på øget materiale eller sandtransport, eller at afvandingen fra området ikke skulle fungere, trods rekord meget nedbør i 2023. Trykvandet vurderes, derfor

ikke at skabe en udfordring rent afvandingsmæssigt. At trykvandet på nuværende tidspunkt er synligt på terræn, kan skyldes gravearbejde i råjorden i forbindelse med anlæggelse af en planlagt og tidligere godkendt grusvej, i det nordøstlige område af Nordic Wastes areal.

Det vurderes, at der på virksomheden ikke skal iværksættes tiltag til lukning af trykvandet, da afstrømningen er naturlig og normalt forgår ved nedsivning/udsivning længere nede i terræn, uden at det visuelt er muligt at se direkte på terræn. En afblænding af trykvandspunktet vurderes ikke teknisk mulig, da vandet i så fald, naturligt vil søge ud andre veje i terræn."

Om jordforurening fremgår følgende:

"Ved tilsyn den 20. november 2023 I forbindelse med en trykvandskilde blev et forslag fra virksomhedens rådgiver A 1 Consult om opbygning af en dæmning i Microfiller nævnt. Forvaltningen opfattede dette som del af den forestående plan for håndtering af risikoen for jordskred. Forvaltningen gjorde klart, at et sådant projekt ikke var indeholdt i virksomhedens miljøgodkendelse. Hverken den fra 2018 eller den nyeste fra 2023. Godkendelsen fra 2023 giver udelukkende tilladelse til anvendelse af Microfiller til bundopbygning indenfor lokalplan 705."

Om håndhævelse fremgår følgende:

*"Derfor var det forvaltningens krav, at virksomheden fremsendte en ansøgning om et sådant projekt****. Nævnte at det ville bero på en byrådsbeslutning om der overhovedet kunne gives tilladelse til projektet.***

Der er ved miljøtilsynet ikke meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden."

Af intern mailkorrespondance af 20. november 2023 fremgår, at en medarbejder sendte nedenstående bemærkninger i forbindelse med tilsynet:

"Tilsyn med afstrømningen
Undertegnede har den 20. november 2023 foretaget et tilsyn af en anmeldt afstrømning fra det nordøstlige hjørne af Nordic Waste areal ud mod Gl. Aarhusvej i Ølst.

Tilsynet blev foretaget sammen med [medarbejder] fra Miljøteamet og 2 deltagere fra Nordic Waste ([Virksomhedens ledelsesrepræsentant] og en Nordic Waste rådgiver fra Rambøll)

Ved tilsynet kunne det konstateres, at der fra et større kildevæld (se foto 2580) kommer en hel del trykvand fra skrænterne. Vandet trykkes op i terræn fra et ca. 1,5 m dybt hul (se foto 2582) og løber mod vejgrøften langs Gl. Aarhusvej (foto 2571).

Det vurderes at tykvandet er naturlig for området med større bakker og skranter. Trykvandet/kildevældet er beliggende udenfor Nordic Waste deponiområde, og dermed gennemløber trykvandet ikke på terræn, jordoplaget eller forurenet jord, men strømmer naturligt mod laver liggende terræn.

Ved besigtigelse af vejgrøften var der ikke umiddelbart tegn på øget sandtransport, eller at afvandingen fra området ikke skulle fungere, trods rekord meget nedbør i 2023. Trykvandet vurderes derfor ikke at skabe en udfordring rent afvandingsmæssigt."

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsyn den 20. november 2023:

"HGR spurgte ind til baggrunden for tilsynet, hvortil [Medarbejderen] forklarede, at [et kommunalbestyrelsesmedlem] havde henvendt sig, sandsynligvis på grund af nogle borgere, der konstaterede at vand løb ned i en vejgrøft langs Gl. Aarhusvej.

HGR spurgte ind til, hvad der blev observeret på tilsynet. [Medarbejderen] forklarede, at der blev udledt en stor mængde vand i terrænet mod vejgrøften (se gul prik). Det foregik i udkanten af deponiområdet (Figur 1 – Placering af kildevældet/trykvandsudspring, se sort-gul markering på kortet ovenfor):

[Medarbejderen] fremhævede derudover to fotos fra tilsynet (Figur 2 – Afstrømning af trykvand fra bakkerne omkring Nordic Waste samt Figur 3

– Foto af de ca. 1,5 m dybe kildehul – med opstigende trykvand), og forklarede, at der anslået kom 10 liter vand i sekundet:

HGR spurgte ind til vandets renhed. [Medarbejderen] fortalte, at vandet virkede visuelt rent. Prøverne viste naturligt forekommende mængder af tungmetaller, så om end det ikke var direkte rent, var det mere rent end så meget andet på grunden. Det kunne ikke siges, hvor vandet kom fra, men det antages at være naturlig trykvand, der kommer op ad jorden for foden af bakken, ligesom mange andre steder i Danmark.

[Medarbejderen] vidste ikke på daværende tidspunkt, at (…) på ordre fra ledelsen hos Nordic Waste havde udgravet ved diget.

HGR spurgte ind til, om der var sammenhæng mellem udløbet af vand observeret på tilsynet og trykket på søerne (hvor der senere bliver udgravet af [x]). [Medarbejderen] forklarede, at det ikke var tilfældet, fordi afvandingen fra søerne løb udenom Nordic Wastes areal (på nordsiden) og derefter videre til Alling Å udenom Nordic Waste. Den havde altså sit eget løb.

HGR spurgte ind til, om [Medarbejderen] havde kontakt med virksomheden i forbindelse med trykvandet. [Medarbejderen] svarede, at han var ude sammen med [Den tilsynsførende medarbejder], [ledelsesrepræsentant fra virksomheden] og [rådgiver], som kortvarigt var hyret ind for at tage prøver.

[Medarbejderen] bemærkede, at hvis Nordic Waste ikke havde aktivitet på grunden med jorddeponering, så ville man have anset forholdene som naturlige og ikke noget man skulle gøre noget ved. I praksis ville det også være nær umuligt at stoppe en trykvandskilde, da vandet blot ville poppe op et andet sted. Konklusionen på tilsynet var derfor også, at man ikke kunne gøre noget ved trykvandet, og [Medarbejderen] hæftede sig også ved, at det i det mindste løb udenom virksomheden."

Af opsummerende notat om vandløbstilsyn fremgår følgende:

"Byrådsorientering om trykvand på trykvand på terræn - Nordic Waste.
Forvaltningen modtog i den forgangne weekend en henvendelse fra Byrådsmedlem [navn] om overfladevandsafstrømning fra Nordic Waste's nordøstlige areal mod en mindre vejgrøft langs Gl. Aarhusvej. På baggrund heraf foretog Randers Kommune mandag den 20. november 2023, en besigtigelse af arealet. Ved tilsynet kunne det konstateres, at der fra et større kildevæld (se figur 1) kommer en hel del trykvand fra skrænterne (se figur 2). Vandet trykkes op i terræn fra et ca. 1,5 m dybt hul (se figur 3) og løber mod vejgrøften langs Gl. Aarhusvej (se figur 4) for til sidst at afvande til Alling Å – længere mod øst.

Det vurderes, at tykvandet er naturligt for området med større lerholdige bakker og skranter. Trykvandet/kildevældet er beliggende udenfor Nordic Waste deponiområde. Det vurderes at vandet ikke har været i kontakt med deponiområdet med forurenet jord, da det ikke løber på overfladen, men strømmer fra bakker og skrænter mod lavere liggende terræn.

En afstrømning via trykvand, som det ses ved det nordøstlige hjørne af Nordic Waste vurderes naturligt at ske fra lignende kuperet terræn, uanset om Nordic Waste er beliggende på arealet eller ej. Trykvandet kan, som det fremgår af fotos, visuelt betragtes som klart vand.

Ved besigtigelse af vejgrøften var der ikke umiddelbart tegn på øget materiale eller sandtransport, eller at afvandingen fra området ikke skulle fungere, trods rekord meget nedbør i 2023. Trykvandet vurderes, derfor ikke at skabe en udfordring rent afvandingsmæssigt. At trykvandet på nuværende tidspunkt er synligt på terræn, kan skyldes gravearbejde i råjorden i forbindelse med anlæggelse af en planlagt og tidligere godkendt grusvej, i det nordøstlige område af Nordic Wastes areal.
Det vurderes, at der på virksomheden ikke skal iværksættes tiltag til lukning af trykvandet, da afstrømningen er naturlig og normalt forgår ved

nedsivning/udsivning længere nede i terræn, uden at det visuelt er muligt at se direkte på terræn. En afblænding af trykvandspunktet vurderes ikke teknisk mulig, da vandet i så fald, naturligt vil søge ud andre veje i terræn.

Opfølgning
Det er aftalt, at Nordic Waste løbende følger området omkring trykvandet, i forhold til om der sker ændringer i afstrømningen. I så fald kontakter virksomheden Randers Kommune."

7.10.40 Randers Kommunes tilsyn fra den 11. december 2023 og frem

Af Randers Kommunes notat af 29. januar 2024 om "*Indsigt og sammendrag af tilsyn, der er ført i 2023*" fremgår følgende:

"Randers Kommune har løbende optil flere gange om dagen ført løbende miljøtilsyn på såvel virksomheden som Alling Å i perioden fra 11. december 2023 og frem til skrivende stund for at begrænse skaderne ved ler skredet. De løbende aktiviteter fremgår af beredskabsloggen."

7.10.41 Randers Kommunes tilsyn den 12. og 13. december 2023

Af notat udarbejdet af [medarbejder] (suppleret af [medarbejder]) den 13. december 2023 i sag 06.02.11-K08-5-23, Alling Å - Vedligeholdelse 2023 fremgår følgende:

"Notat om overfladeafstrømning og jordhåndtering – Nordic Waste
Forvaltningen modtog den 12. december 2023 en henvendelse fra Nordic Waste om, at et større jordskred har medført alvorlige bygningsskader, samt at der arbejdes på højtryk for at flytte jord væk fra bygningerne og længere op i baglandet. På baggrund heraf fortog Forvaltningen den 12. og 13. december 2023 tilsyn med jordhåndteringen, samt Alling Å.

Overfladevandsafstrømning
Ved tilsynet blev der foretaget en besigtigelse af Alling Å, på den del af strækningen der løber forbi Nordic Waste. Ved gennemgangen blev det konstateret at der på flere lokaliteter, er sket afstrømning af smeltevand/overfladevand fra højere liggende terræn, og videre over og til en vejgrøft langs indkørslen til Nordic Waste, samt længer mod syd til Alling Å.

Som det fremgår af fotoet på forrige side, har virksomheden iværksat en opsamling af det sedimentholdige overfladevand i vejgrøften. Virksomheden har iværksat opsugning af vandet der køres til opbevaring i beholdere. På strækningen syd for virksomhedens produktionsareal, er der sket afstrømning af smeltevand fra oplaget af ren jord, som er udkørt i forbindelse med anlæggelse af den kommende jordvold i efteråret/vinteren 23. Da jordvolden er i gang med at blive anlagt, er der endnu ikke etableret et naturligt og fast plantedække der kan holde på jorden, dermed reducerer den naturlige afstrømning.

Ved besigtigelse af Alling Å kunne det konstateres, at der ikke visuelt var forskel på sigtbarheden eller hvor uklart vandet i åen var på strækningen ud for Nordic Waste eller op og nedstrøms vandløbet.

Virksomheden har iværksættes tiltag til sikring af, at der ikke sker jorderosion til Alling Å således, at materialetransporten af ler/jordpartikler til vandløbet ungås. Det skal dog understreges, at materialetransporten fra området, alt andet lige, vil finde sted fra området, uanset om Nordic Waste overtog området eller ej. Årsagen er, at den naturlig afstrømning fra de

meget skrående arealer vil medføre materialetransport Alling Å, som det set mange andre steder på bl.a. landbrugsarealer.

Jordhåndtering
Tilsynsnotat:
Der kommer 10-15 læs om dagen mod tidligere 2-300.
Filler/gips (kalkstabilisering) 90 %, 10% jord.
Nordic Waste arbejder i døgndrift på at flytte jord. Der arbejdes på jordskredet fra flere vinkler; der flyttes jord nedenfor jordskredet, nær administrationsbygningen, og midt på/øverst i bakken.
Mange rådgivere på og mange mandskaber.
Har arbejdet hele natten og nok mindst året ud.
Ingen naboklager i forhold til støj.

Jordforurening:
Olietanke; Værksted(-er) pillet ned inden skred.
PFAS forsøg; Er flyttet over i bygning ved siden af bassinerne.
Altså ikke nogen potentiel jordforurening fra virksomhedsdriften.
Mvh [medarbejder]

"

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsyn den 12. og 13. december 2023:

"HGR spurgte ind til, hvad man observerede ved tilsynet af 13. december 2023. [Medarbejderen] forklarede, at det begyndte at vælte udover terrænet. [Medarbejderen] refererede til tilsynsnotatet. [Medarbejderen] fremhævede, at der var sket afstrømning af smeltevand fra oplaget af ren jord, som var udkørt i forbindelse med anlæggelse af jordvolden i efteråret 2023. Eftersom jordvolden var i gang med at blive anlagt, var der ikke etableret et naturligt og fast plantedække, der kunne holde på jorden, hvilket reducerede en naturlige afstrømning.

HGR spurgte ind til jordvolden, hvor [Medarbejderen] forklarede at der her udelukkende var tale om ren jord. Dog var jordvolden ikke [Medarbej-

derens] kompetence, men i stedet [en anden medarbejder], da etableringen af støj-/jordvolden krævede en landzonetilladelse, som blev varetaget i en anden sektion.

HGR spurgte ind til, hvordan [Medarbejderen] blev kaldt ud til tilsynet. [Medarbejderen] fortalte, at han muligvis blev ringet op af [Den tilsynsførende medarbejder]. Derude kunne han se, at bygninger allerede var i skred. [Medarbejderen] var overrasket over tilstanden. Han forklarede, at jorden var i bevægelse, og der væltede konstant jord ned fra baglandet.

ME spurgte, om der inden da havde været henvendelser angående problemer med vandet. Det var [Medarbejderen] ikke bekendt med.

HGR spurgte ind til IMG 1090 taget den 12. december 2023:

[Medarbejderen] forklarede, at den sammenfaldende bygning fra Nordic Wastes produktionshal, som de prøvede at fjerne inden den blev opslugt af jord.

[Medarbejderen] forklarede, at der var knap så meget indsats den 12. december 2023, men derefter var der nærmest indsats hver dag fra [Medarbejderens] side.

[Medarbejderen] fremhævede 2 billeder fra 12. december 2023 (IMG 2774 og 2782):

[Medarbejderen] forklarede, at vandet her ikke længere var klart men en eller anden form for forurenet. Fordi der har været så regnfyldt i december, var vandet løbet udenom bassinet, som ses i baggrunden på billede nr. 2. En anden årsag var sandsynligvis også, at jordskredet havde ændret vandets normale afstrømning."

Af opsummerende notat om vandløbstilsyn fremgår:

"Notat om overfladeafstrømning og jordhåndtering – Nordic Waste
Forvaltningen modtog den 12. december 2023 en henvendelse fra Nordic Waste om, at et større jordskred har medført alvorlige bygningsskader, samt at der arbejdes på højtryk for at flytte jord væk fra bygningerne og længere op i baglandet. På baggrund heraf fortog Forvaltningen den 12. og 13. december 2023 tilsyn med jordhåndteringen, samt Alling Å.

Ved tilsynet blev der foretaget en besigtigelse af Alling Å, på den del af strækningen der løber forbi Nordic Waste. Ved gennemgangen blev det konstateret at der på flere lokaliteter, er sket afstrømning af smeltevand/overfladevand fra højere liggende terræn, og videre over og til en vejgrøft langs indkørslen til Nordic Waste, samt længer mod syd til Alling Å.

Som det fremgår af fotoet på forrige side, har virksomheden iværksat en opsamling af det sedimentholdige overfladevand i vejgrøften. Virksomheden har iværksat opsugning af vandet der køres til opbevaring i beholdere. På strækningen syd for virksomhedens produktionsareal, er der sket afstrømning af smeltevand fra oplaget af ren jord, som er udkørt i forbindelse med anlæggelse af den kommende jordvold i efteråret/vinteren 23. Da jordvolden er i gang med at blive anlagt, er der endnu ikke etableret et naturligt og fast plantedække der kan holde på jorden, dermed reducerer den naturlige afstrømning."

7.10.42 Randers Kommunes tilsyn den 15. til 18. december 2023

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsyn den 15. til 18. december 2023:

"HGR spurgte ind til fillerbjerget, som [Medarbejderen] har dokumenteret ved IMG 1113 taget d. 16. december 2023 samt IMG 2870 taget den 18. december:

[Medarbejderen] forklarede, at virksomhedens rådgiver (A1 Consult) havde sagt, at microfilleren var det bedste bud på at sikre jordskredet. Man kørte derfor filler ind som bjerg. [Medarbejderen] forklarede, at man nogle dage efter kunne se, at det ikke gav mening, selvom rådgiveren havde anbefalet det.

ME spurgte ind til, om man overvejede forureningsrisiko ved at bygge fillerbjerget. [Medarbejderen] svarede, at der blev fremlagt datablade fra Aalborg Portland overfor kriseberedskabsgruppen, så man havde overvejet det. Dog gik det først op for [Medarbejderen] den 17. december 2023, hvor støvende og ætsende, materialet var, fordi fillermaterialet havde udtørret og ætset hans kontaktlinser og gjort dem uklare. Derudover fik man på byggepladsen besked på at vaske bilerne, fordi materialet ellers ville ætse lakken på bilerne. Her bad [Medarbejderen] miljøvagten om, at medarbejderne på pladsen skulle gå med støvmaske.

HGR spurgte ind til IMG 2880 taget den 18. december 2023:

[Medarbejderen] forklarede, at fillerbjerget her styrtede ned mod det 6.000 m3 store regnvandsbassin. Bassinet blev samtidig presset af jordtrykket nedefra.

(…)

HGR spurgte ind til IMG 2849 taget den 17. december 2023:

[Medarbejderen] forklarede, at der var tale om den hal, hvor der blev opbevaret PFAS-holdigt vand, tæt ved det store regnvandsbassin. Da [Medarbejderen] og miljøvagten blev opmærksom på, at der var PFAS i hallen, gik de i dialog med politiet om at få fjernet det PFAS-holdige vand, der stod opmagasineret i palletanke, fordi der var nedstyrtningsfare. Derfor blev PFAS-vandet kørt ud på offentlig vej på en parkeringsplads, indtil Nordic Waste kunne skille sig af med det. Politiet ville oprindeligt have deklarationer om farligt gods, men [Medarbejderen] forklarede, at man ikke kunne vente på det, da det handlede om at få kørt palletankene med oplaget af PFAS i sikkerhed. Derfor eskorterede politiet lastbilen hen til opbevaring.

HGR spurgte ind til inddæmningen af Alling Å, som er dokumenteret på billeder fra 18. december 2023 (IMG 2873 og IMG 1129):

[Medarbejderen] forklarede, at man havde fundet ud af, at det kunne gå rigtig galt med jordskredet. Derfor ville man ikke tage nogen chancer tilfælde af, at det skulle nå ned til Alling Å. De aftalte derfor med en entreprenør at opføre en spunsvæg med stålplader rundt om åen for at indkapsle den. Teorien var, at det kunne stå imod jordtrykket, hvis det kom

ned til Alling Å. Der gik dog 2,5 dag, hvorefter den kollapsede. På IMG 2885 fra 18. december 2023 kunne man se presset fra jordskredet:

[Medarbejderen] forklarede også, at der var fyldt med vand på pladsen. [Medarbejderen] henviste til IMG 2876 taget den 18. december 2023, som viste omfanget af katastrofen:

ME spurgte ind til, hvem der tog sig af arbejdsmiljøet på pladsen. [Medarbejderen] forklarede, at Arbejdstilsynet kom ud på pladsen på et tidspunkt, hvor der var fokus på entreprenørerne. Dog var de sikre, fordi de kørte rundt i lufttætte maskiner."

7.10.43 Tilsyn og beredskab den 19. december 2023 og frem

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsyn og beredskab den 19. december 2023 og frem:

"[Medarbejderen] fremviste IMG 2922 fra den 19. december 2023, kl. 12.46:

[Medarbejderen] forklarede, at billedet viser entreprenørerne hyret af Nordic Waste, der kører væk fra pladsen. De fjernede alt fra maskiner til entreprenører og anså kampen for tabt. Nogle af entreprenørerne blev spurgt, om de ville fortsætte efter Nordic Waste forlod pladsen. Det skete i et vist omfang, men dog ikke i samme omfang som før.

[Medarbejderen] henviste også til IMG 1137 taget den 19. december 2023, hvor han forklarede, at Alling Å lå begravet under jord og træer:

[Medarbejderen] forklarede derudover med nedenstående billede (IMG 1143 fra 19. december 2023), at filleren var i bevægelse. Her så man også resterne af Alling Å.

[Medarbejderen] fremviste også billedet IMG 2929 taget den 19. december 2023:

[Medarbejderen] forklarede, at han kom til at sidde fast i mudderet, og hvis der havde været dybere, kunne det have været rigtig farligt. [Medarbejderen] ville også gerne have taget prøver af den brune væske men nåede det ikke."

7.10.44 Randers Kommunes tilsyn den 11. januar 2024

Af opsummerende notat om vandløbstilsyn den 11. januar 2024 fremgår følgende:

*"**Tilsynsnotat 11. januar 2024 Alling Å - Nordic Waste***
Besigtiget Alling Å – strækningen omkring Nordic Waste og frem til E45 ved Brusgårdsvej. Ved besigtigelsen kunne det konstateres at der ikke pt. pumpes vand ud til Alling Å, overfor gartneriet i Ølst (se figur 1 nedenfor). Der var derfor mulighed for at besigtige, de løsninger der er lavet for at bremse påvirkningen fra udpumpningsstedet og ned gennem Alling Å i Ølst. (se figur 2) Som det fremgår af fotos, er der for at bremse vandet, og dermed tage kræfterne af vandtrykket fra udpumpningsstedet og ned gennem Alling Å, udlagt store betonklodser og nedsat kørerplader langs brinker og på skrå i vandløbet. Ved tidligere tilsyn, har denne løsning vist sig at være en effektiv stopper for erosion fra brinker, der dermed ikke beskadiges af vandtrykket.

Ved Brusgårdvej / E45 – blev registeret en lav vandføring, grundet den manglende overpumpning ved Ølst. Dog bidrager en række drænudløb og Askildrup Bæk til at opretholde en lav vandføring svarende til anslået min. sommervandføring i Alling Å (se figur 3) – frem til udløb fra Brusgård Møllebæk, hvor vandføringen i Alling Å stiger markant."

Det er ved interview forestået af den undersøgende advokat forklaret følgende om tilsyn den 11. januar 2024:

> *"[Medarbejderen] forklarede, at man ved tilsynet den 11. januar 2024 satte køreplader og betonklodser på tværs af Alling Å ud for strækningen ved gartneriet i Ølst, hvor Alling Å overpumpes til formålet med køreplader og betonklodser for at bremse vandet så meget ned, at erosion af vanløbsbund og brinker blev undgået. Ved tilsynet af den 16. januar 2024 konstaterede han, at man pumpede vandet udenom, hvilket fungerede. Det kørte, indtil man lavede det nye forløb med Alling Å."*

7.10.45 Randers Kommunes tilsyn af 16. januar 2024

Af opsummerende notat om vandløbstilsyn den 16. januar 2024 fremgår følgende:

> *"**Tilsynsnotat 16. januar 2024 Alling Å - Nordic Waste***
> *Besigtiget Alling Å – strækningen omkring Nordic Waste og frem til E45 ved Brusgårdsvej. Ved besigtigelsen kunne det konstateres at der igen pumpes åvand ud til Alling Å, overfor gartneriet i Ølst. (se figur 1 nedenfor). Som det fremgår at figur 2 på næste side, afvikles overpumpningen til Alling Å, uden større risiko for øget erosion fra vandløbsbrinker eller bund. Der er ligeledes optaget en video der, viser hvorledes vandet afvikles i lav hastighed og hvilke "vandbremseløsninger" der er valgt. Løsninger til bremsning af vandet, fremgår også af tilsynsnotatet fra 11. januar 2024.*
>
> *Som det fremgår af ovennævnte foto, er der en rolig afvikling af vandet fra overpumpningen (stille afstrømning) Længere nedstrøms ca. 200 m, er det muligt at se vandløbsbunden og planter(rester) på bunden. Ved Brusgårdsvej/E45 blev der ikke fundet tegn på materiale/sandvandring, i relation til pumpeløsningen, og der blev derfor ikke fortaget besigtigelser længere nedstrøms i vandløbet.*
>
> *I forhold til besigtigelse af bassiner til spildevand (Overfladevandsafstrømning) fra Nordic Waste areal, var det intet tegn på overløb/udløb til terræn eller Alling Å."*

7.10.46 Randers Kommunes tilsyn den 6. februar 2024

Under et interview med en medarbejder i Randers Kommune viste medarbejderen billeder og video taget på tilsyn, som dokumenterede en ulovlig gennemgravning af diget øverst nordligt på grunden, hvilket var blevet gjort i oktober 2023. Af referatet fra interviewet fremgår følgende:

> *"[Medarbejderen] fremviste en video og billeder fra 2024, som dokumenterede en gennemgravning af dige/jordvold. [Medarbejderen] fandt senere ud af, at [en medarbejder hos virksomheden] fik ordre på at gennemgrave diget øverst nordligt på grunden i oktober 2023, hvor det løb*

ned i de store søer. [Medarbejderen] fremhævede billeder, der viser gennemgravningen af diget med afløb fra Nordic Waste til søen:

[Medarbejderen] forklarede ud fra billederne, at man kan se, at en gravemaskine har gravet, herunder en rende. Derudover var det plateau, hvor [Medarbejderen] står på, skabt af en gravemaskine.

HGR spurgte, om virksomheden på dette tidspunkt måtte have vist, at det så kritisk ud, hvilket [Medarbejderen] bekræftede.

HGR spurgte også, hvad [Medarbejderen] havde sagt, hvis virksomheden havde gjort kommunen opmærksom på udgravningen af grøften og det nye vandløb. [Medarbejderen] svarede, at man ville have påbudt dem at afblænde med det samme. Det ville også kunne medføre en politianmeldelse, hvilket blev gjort senere."

7.10.47 Oplysninger om tilsyn tilvejebragt ved interviews

Den undersøgende advokat har interviewet flere medarbejdere for at supplere faktum vedrørende Randers Kommunes tilsyn. Relevante uddrag af referater fra interviews gengives nedenfor.

<u>Interview medarbejder 1</u>

En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

> *"HGR spurgte ind til matrikelnummer 5i, hvor den ene jordtip så ud til at være på Favrskov Kommunes grund. [Medarbejderen] svarede, at [medarbejderen] ikke var bekendt med det og ikke så det, da [medarbejderen] var ude på tilsyn. [Medarbejderen] forklarede yderligere, at [medarbejderen] tog ud med [kollega] i august 2023, hvor de gik hele vejen rundt om tippen og var oppe og så ud over. Her kunne [medarbejderen] ikke se noget jord på Favrskov Kommunes område. [Medarbejderen] var ikke bekendt med, om Favrskov Kommune har været ude på tilsyn. HGR spurgte uddybende ind til, om der har været dialog med Favrskov Kommune, hvortil [medarbejderen] svarede, at [medarbejderen] ikke så at der skulle være et relevant problem ift. dem."*

Og:

> *"[Medarbejderen] beskrev, at der var store mængder vand, da [medarbejderen] kom ud i august 2023. [Medarbejderen] forklarede, at man havde sat en prop i udledningen af al vand, så virksomheden skulle håndtere vandet inde på sin egen grund, hvilket deres rådgivere sagde kunne lade sig gøre, fordi man kunne bruge vand til at vaske grus, sand, osv.*
>
> *Det accepterede kommunen, men [medarbejderen] mente, at det ville have været bedre, hvis det rensede spildevand også kunne udledes, ikke mindst grundet de store regnmængder i efteråret 2023. [Medarbejderen] vendte problemstillingen med [kollega], som også syntes at det var en dårlig idé. [Medarbejderen] videreformidlede oplysningen til [medarbejderens leder] som dog meldte tilbage, at det var politisk bestemt.*
>
> *HGR spurgte, om beslutningen om at sætte en prop i foranledigede jordskredets start, hvortil [medarbejderen] svarede, at proppen – sammen med årets nedbør – var en kraftig medvirkende årsag til skredet, fordi pladsen blev våd og glat."*

Og:

> *"HGR spurgte ind til, hvordan der generelt blev ført tilsyn. [Medarbejderen] forklarede, at de nogle gange så på hele virksomheden, andre gange på specifikke ting. Mængderne af tilsyn varierede også, men nogenlunde en gang hver halve år til at starte med.*
>
> *HGR spurgte, om [medarbejderen] lavede notater på baggrund af tilsynene, hvortil [medarbejderen] svarede, at [medarbejderen] ikke nåede det. Angående de tilsynsnotater, der er dateret på bagkant, forklarede [medarbejderen], at [medarbejderen] var blevet bedt om at gøre det. Dog var [medarbejderen] reelt på de tilsyn, der er beskrevet, og der foregik de faktuelle ting, der er beskrevet i tilsynsnotaterne. HGR spurgte uddy-*

bende ind til, hvordan [medarbejderen] skrev notaterne på bagkant, hvortil [medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen] skrev dem ud fra hukommelse, kalender og andre forskellige ting.

HGR spurgte ind til, hvem der var med ude på tilsyn. [Medarbejderen] fortalte, at [medarbejderen] nogle gange selv var derude, andre gange [kollega] – som han ofte var ude med – eller [kollega]. Tilsynene blev parret rent fagligt efter, hvad der skulle ses på.

HGR spurgte ind, hvorvidt [medarbejderen] uploadede tilsyn på Digital Miljøadministration. [Medarbejderen] svarede, at [medarbejderen] ikke brugte det meget. [Medarbejderen] kunne godt nu se, at [medarbejderen] skulle have gjort det, men bemærkede også, der manglede ressourcer i administrationen.

HGR spurgte ind til, hvordan dialogen var med virksomheden angående tilsyn. [Medarbejderen] svarede, at [medarbejderen] havde en klar oplevelse af, at de efterlevede det, de blev bedt om, og [medarbejderen] oplevede adskillelige gange, at de gjorde, hvad der blev sagt. [Medarbejderen] fortalte, at [medarbejderen] havde en aftale med virksomheden om, at [medarbejderen] kunne komme hvornår [medarbejderen] ville."

-o0o-

Interview medarbejder 2
En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

"[Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen], efter at dispensationen til jordvolden var givet, den 27. september 2023 var på tilsyn, hvor en del af volden var etableret. Det var [medarbejderens] vurdering, at jordvolden fulgte vilkårene i dispensationen.

HGR spurgte ind til om området så normalt ud på tilsynet i september og om der stod meget vand. [Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen] ikke havde meget erfaring med at være på området, men at det umiddelbart så normalt ud og at der ikke stod vand, hvor [medarbejderen] var.

ME spurgte, om der blev taget analyser af jorden til/i volden, hvilket [medarbejderen] svarede nej til.

HGR spurgte, om [medarbejderen] har været involveret i andre afgørelser eller flere tilsyn, hvilket [medarbejderen] svarede nej til.

SIC spurgte, om [medarbejderen] var alene på tilsynet, hvortil [medarbejderen] svarede, at [medarbejderen] var der sammen med [kollega]. Tilsynet var med [ledelsesrepræsentant] fra virksomheden og der var en god dialog og der blev ikke stillet spørgsmålstegn fra virksomheden, hvilket er lidt uvant for miljø og naturmedarbejdere.

SIC spurgte om [kollegaen] var der for at følge [medarbejderen] eller om der også var et andet formål. [Medarbejderen] svarede, at [kollegaen] havde sit eget tilsyn og at [medarbejderen] mindes, at der blev talt om en skorsten, der skulle rives ned, men [medarbejderen] var ikke involveret i det da [medarbejderen] koncentrerede sig om sin opgave efter naturbeskyttelsesloven. [Medarbejderen] oplyste også, at virksomheden ønskede at lave en parkeringsplads, men at det aldrig blev til noget."

-o0o-

Interview medarbejder 3
En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

"HGR spurgte ind til prøvetagningen i 2019. Prøvningsrapport indeholdende prøveudtagningsdata indhentet den 19. til den 20. december 2019 blev fremvist under interviewet. [Medarbejderen] oplyste, at der var tale om en mindre overskridelse af grænseværdierne for tungmetaller, herunder blandt andet kobber og arsen.

[Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen] i februar 2020 i forbindelse med den første overskridelse af grænseværdierne deltog i et møde med NW. På mødet fremlagde NW en løsning på problemet, herunder at der skulle etableres et sand- og kulfilteranlæg til rensning af overfladevand. NW oplyste til [medarbejderen], at rensningsanlægget ville blive etableret i april 2020. [Medarbejderen] var ikke ude at tjekke, om rensningsanlægget stod færdigetableret på det oplyste tidspunkt.

HGR spurgte ind til prøveudtagningen i 2021. Analyserapport indeholdende prøveudtagningsdata indhentet den 7. til den 8. januar 2021 blev fremvist under interviewet.

[Medarbejderen] fortalte, at analyseresultatet var bedre i 2021 end i 2019. Der var tale om en prøve, som var meget tæt på at overholde grænseværdierne.

[Medarbejderen] forklarede, at der begyndte at opstå udfordringer med renseanlægget, idet anlægget ikke ville køre. Det var sandfiltret, som ikke fungerede ordentligt. Det havde en negativ påvirkning af overfladevandet pa flere parametre. NW kontaktede selv Randers Kommune herom."

Og:

"HGR spurgte ind til prøvetagningen i 2023. Analyserapport indeholdende prøveudtagningsdata indhentet den 10. januar 2023 blev fremvist under interviewet. [Medarbejderen] forklarede, at der var tale om en overskridelse af grænseværdierne, og at dette var et udslag af problemerne med rensningsanlægget.

[Medarbejderen] fortalte endvidere, at det i forbindelse med orienteringen af byrådet den 20. februar 2023 blev oplyst, at NW havde stoppet udledning af renset overfladevand. [Medarbejderen] kender ikke til, om der blev lavet en aftale.

[Medarbejderen] oplyste, at man internt tvivlede på, om dette var den bedste løsning. [Medarbejderen] udtrykte sin tvivl angående indstilling af udledningen over for [kollega], som havde samme opfattelse som [medarbejderen].

HGR spurgte nærmere ind til samarbejdet mellem Randers Kommune og NW. [Medarbejderen] oplyste, at det fungerede fint, og at NW var meget proaktive og lydhøre."

Og:

"[Medarbejderen] oplyste endvidere, at [medarbejderen] i oktober 2023 i forbindelse med etableringen af det nye bassin deltog i et møde med NW. [Medarbejderen] var ude at se bassinet, og man havde en snak med NW om, hvordan man kunne rense vandet bedre.

ME spurgte ind til, om [medarbejderen] var ude at fore tilsyn med etablering af det store bassin. [Medarbejderen] svarede, at det ikke var noget, som de normalt gjorde.

ME spurgte endvidere, om [medarbejderen] oplevede, at der var meget vand beliggende i jordtippen i oktober 2023. [Medarbejderen] bekræftede, at der lå en del vand i området, [medarbejderen] tilføjede, at vandet på de naturlige arealer, dvs. det vand, der ikke befandt sig i tippen, gerne måtte løbe i Allinge Å."

-o0o-

Interview medarbejder 4
En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

"[Medarbejderen] forklarede derudover, at Randers Kommunes forhold til Nordic Waste primært stod på fire ben: [medarbejderen] på vandløb – tilsyn, overvågning og vedligeholdelse af Alling Å samt vise forhold efter naturbeskyttelsesloven, [kollega] på miljøtilsyn og miljøgodkendelse, [kollega] på det spildevandstekniske og spildevandstilladelse samt jordgruppen med [kollega]."

Og:

"[Medarbejderen] fremviste dokumentet "Samlet indsigt i vandløbstilsyn udarbejdet i januar 2024". Dokumentet blev udarbejdet, fordi ledelsen i

starten af 2024 ville have et samlet overblik over tilsyn i perioden. [Medarbejderen] havde lavet tilsyn og tilhørende tilsynsrapport løbende og henviste også til tilsynene i sammendraget. [Medarbejderen] forklarer, at [medarbejderen] har billeddokumenteret alle sine tilsyn."

-o0o-

Interview medarbejder 5
En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

"[Medarbejderen] oplyste, at [medarbejderen] en enkelt gang havde været på tilsyn/besigtigelse hos Nordic Waste, hvilket var omkring september 2022, hvor [ledelsesrepræsentant] fra Nordic Waste deltog. Besøget omhandlede virksomhedens eksisterende vandforsyning til deres administrationsbygning og en yderligere eksisterende boring til procesvand. Virksomhedens vandværk lå i en beskidt kælder nær virksomhedens køreareal og drikkevandsforsyningen blev lukket efter tilsynet, hvorefter virksomheden overgik til forsyning via vandværk.

Ved samme besøg opdagende [medarbejderen] en stor bunke med microfiller, hvilket [medarbejderen] spurgte ind til, fordi det undrede [medarbejderen], at det allerede var modtaget og at det ikke var overdækket. [Ledelsesrepræsentant] fra Nordic Waste forklarede [medarbejderen], at der ikke var krav herom, fordi microfiller danner en hård skal når det bliver vådt og derfor "kapsler sig selv ind". Microfilleren var ikke [medarbejderens] arbejdsområde på tilsynet, men [medarbejderen] italesatte sin observation og bekymring overfor [kollega], der som [medarbejderen] husker det svarede, at der var styr på opbevaring af microfiller.

I forbindelse med miljøgodkendelsen vedr. microfiller påpegede [medarbejderen] en række forhold vedr. håndteringen af microfilleren, ligesom [medarbejderen] mindes at have nævnt over for [kollega] og flere andre kollegaer, at [medarbejderen] mistænkte anvendelse af microfiller i meget store mængder for at være skjult deponi. Det skyldtes navnlig forskellen i mængderne til/tykkelsen af betondæk i ansøgningsmateriale og lokalplanen. [Medarbejderen] husker ikke om [medarbejderen] italesatte det overfor [medarbejderens leder].

[Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen] kun var på pladsen den ene gang inden jordskredet. [Medarbejderen] nævnte desuden, at [ledelsesrepræsentant] fra Nordic Waste var meget styrende omkring, hvor de skulle gå og ikke gå i 2022. Om det var for at skærme dem for tung trafik og af sikkerhedsmæssige årsager eller af andre årsager ved [medarbejderen] ikke."

-o0o-

Interview medarbejder 6
En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

> *"[Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen] ikke har ført tilsyn, men har været med [kollega] ude som ekspert, da [kollega] var på tilsyn. Det var dog [kollega], der førte selve tilsynet på jordområdet. HGR spurgte ind til, hvor mange gange [medarbejderen] var med ude, hvortil [medarbejderen] svarede ca. 5 gange. [Medarbejderen] havde et godt samarbejde med personalet derude, og [medarbejderen] havde et indtryk af, at virksomheden havde styr på det.*
>
> *ME spurgte ind til, om hun så karteringen eller rensningen af jorden, mens [medarbejderen] var ude på pladsen. [Medarbejderen] forklarede, at der var en plads lige ved siden af administrationsbygningen, hvor karteringspladsen lå (se billede):*

> *I forbindelse med 2023-godkendelsen blev der indført ugentlige stikprøvekontroller, hvor Eurofins kom en vilkårlig dag på ugen i ca. 22-23 uger, ca. fra juni/juli. Her tog Eurofins prøver, og [medarbejderen] sammenholdte prøverne med, hvad der skulle være modtaget. [Medarbejderen] fortalte, at [medarbejderen] kun en enkelt gang oplevede en svag overskridelse, men ellers stemte prøverne overnes med dokumentationen."*

-o0o-

Interview medarbejder 7
En medarbejder forklarede følgende om tilsyn:

> *"HGR foreviste en række billeder af plastik og andre materialer i jordtippen fra Region Midtjyllands tilsyn i april 2024. [Medarbejderen] svarede forespurgt herom, at det var i strid med miljøgodkendelsen og forklarede, at*

det var [medarbejderens] indtryk at i sommeren 2023 ændrede virksomhedens adfærd sig. Miljøgodkendelse gav mulighed for, at virksomheden skulle modtage sådanne materialer til behandling og sortering i ressourcecentret, hvilket de dog dårligt nåede i gang med før jordskredet. De modtog dog materialer i hallerne, som aldrig blev sendt ud igen. [Medarbejderen] forestillede sig, at materialet blev flyttet fra hallerne til jordtippen/råstofgraven, fordi virksomheden fik problemer med jordskred omkring hallerne. [Medarbejderen] understregede, at [medarbejderen] ikke havde viden herom, men at det var [medarbejderens] formodning, at det var forklaringen."

Og:

"[Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderen] ikke gennemførte tilsyn, men at [medarbejderen] en enkelt gang var på et uformelt besøg hos virksomheden for at hilse på og høre om dens fremtidsplaner.

[Medarbejderen] forklarede, at [medarbejderens] ledelsesfokus var på tilsyn generelt; hvordan der blev ført tilsyn, hvilke procedurer der var, hvor ofte der blev ført tilsyn, om tilsynene bidrager til opfyldelse af byrådsmål og statslige mål, om det faglige indhold i tilsynet er tilstrækkeligt m.m. [Medarbejderen] tilrettelægger ikke de enkelte tilsyn. Men tilrettelæggelse af de samlede antal tilsyn og den nødvendige personale ressourcer hertil via arbejdsprogramudarbejdelse for temaet er en ledelsesopgave sammen med teamet. [Medarbejderen] har derudover fokus på, at de tilsynsførende understøttes fagligt af teamet, via kurser og juridisk sparring.

[Medarbejderen] oplyste, at være bekendt med, at der var forskel på, hvordan medarbejderne registrerede, dokumenterede, og hvornår det blev gjort. [Medarbejderen] mente, at forskellene var i orden så længe praksissen lå inden for medarbejdernes og lovgivningens faglige og saglige skøn.

HGR spurgte ind til, om [kollega] eller andre på et tidspunkt kontaktede [medarbejderen] efter tilsyn med usikkerhed om, hvad de skulle stille op med et forhold konstateret i forbindelse med tilsyn. [Medarbejderen] forklarede, at de vendte forhold i 2023, fordi der var meget politisk opmærksomhed på sagerne, hvorfor der også her blev dokumenteret på sagerne."

7.11 Forhold vedrørende PFAS-forurening

Det skal indledningsvis bemærkes, at Randers Kommune ikke specifikt har ført tilsyn med PFAS-holdigt jord hos Nordic Waste A/S.

Dette skyldes henholdsvis, at virksomhedens miljøgodkendelser i perioden 2018-2023 ikke fastsatte begrænsninger på typer af forurenet jord, som virksomheden måtte modtage, ligesom der heller ikke blev fastsat særlige vilkår for håndtering af PFAS-forurenet jord.

PFAS-forurenet jord har således skulle håndteres som alt andet jord, der blev modtaget. Jord med forureningsgrad, der lå udover afskæringskriterierne, måtte ikke blive kørt i jordtippen. Denne jord skulle renses (efter miljøgodkendelse til ressourcecentret) eller anvises til anden modtager (før miljøgodkendelse til ressourcecenter samt efter, såfremt det ikke har kunne lade sig gøre at rense jorden).

Dernæst skyldes det anvisningssystemet for jord i Danmark, hvorved Randers Kommune ikke automatisk bliver gjort bekendt med eventuel PFAS-forurenet jord som anvises fra en anden kommune til Nordic Waste A/S. Kun hvis jorden kommer ind fra udlandet til Randers Havn og dermed Randers Kommune, får Randers Kommune en rolle i at anvise jorden til godkendt modtager.

Gennemgangen af sagens faktum viser således, at kommunen ikke har haft et særligt fokus på PFAS-indhold i jorden hos Nordic Waste A/S. Dette kan dels forklares med det faktum, at kommunen ikke modtager oplysninger om, hvorvidt der er modtaget PFAS-holdig jord fra andre kommuner i Danmark, dels med at PFAS og dets problematiske egenskaber først er blevet alment kendt i forbindelse med sagen om kogræsserlauget fra Korsør fra starten af 2021.

I forbindelse med miljøgodkendelsen af 28. juni 2023 blev der indført ugentlige stikprøvekontroller af den jord, der blev modtaget hos Nordic Waste A/S, hvor analysevirksomheden Eurofins efter aftale med Randers Kommune tog prøver på den modtagne jord en vilkårlig dag i ugen i ca. 22-23 uger i træk, begyndende fra juni/juli 2023. De foretagne prøver sammenholdt Randers Kommune med den formelle dokumentation for den jord, der var oplyst at skulle være modtaget. Randers Kommunes medarbejder med ansvar for jordområdet forklarede, at vedkommende kun en enkelt gang oplevede en svag overskridelse, men ellers stemte prøverne overens med den tilhørende dokumentation på pladsen. Der blev dog ikke målt efter PFAS, da dette ikke var en del af den "almindelige" jordprøvepakke.

Ved gennemgang af de tilgængelige akter i Randers Kommunes ESDH-system kan det konstateres, PFAS-forurening som emne i relation til Nordic Waste A/S dukker op i kommunens journaliserede akter første gang i sagen "09.02.00-P19-18-18 - Miljøgodkendelse listevirksomhed - Nordic Waste A/S, Gl. Århusvej 110, Jordkarteringsplads Tilsyn". Her journaliserede en medarbejder fra Randers Kommune den 16. december 2022 en mailkorrespondance med en miljømedarbejder fra Slagelse Kommune, som også er videresendt til [ledelsesrepræsentant] hos Nordic Waste A/S.

Af medarbejderens mail af 29. november 2022 til Slagelse Kommune fremgår følgende:

> *"Emne: PFAS og Nordic Waste*
>
> *Hej [navn]*
>
> *Jeg gik lige hjem til kollega og spurgte ind til Nordic Waste og giftgrøften☺*

Nordic Waste oplyser, at de har modtaget 3-400 kg PFAS-holdig jord, som de sammen med teknologisk institut forsøger at finde en metode til at kunne rense op.

Så er den vel manet til jorden? Så jeg slipper for mobning næste gang vi mødes?☺

Glædelig jul☺

Venlig hilsen
[Medarbejder]"

Dette svarede Slagelse Kommunes miljømedarbejder på samme dag:

"Emne: SV: PFAS og Nordic Waste

Hej [Navn],

Tak for sidst, håber ikke jeg mobbede for meget☺

Vi har betalt for bortskaffelse af 22 ton……

Venlig hilsen

[Navn]"

Medarbejderen hos Randers Kommune videresendte således denne mailkorrespondance til [ledelsesrepræsentant] hos Nordic Waste A/S den 15. december 2022 og skrev samtidig følgende:

*"Emne**:** VS: PFAS og Nordic Waste*

Hej [Navn]

Hvad er der sket med de 22 tons PFAS-holdig jord fra Korsør?

Venlig hilsen
[Medarbejder]"

Dette svarede [ledelsesrepræsentanten] på næste dag, den 16. december 2022:

"Emne: PFAS og Nordic Waste

Hej [Medarbejder],

Jeg har undersøgt sagen og vi har modtaget jorden – jeg vedhæfter den analyse som er taget i forbindelse med kvalitetssikringen.

Vi har en bigbag stående som vi har til test sammen med at der er brugt en mindre del i lab forsøgene.

Resten er nyttiggjort men fremtidige forespørgsler vil blive afslået indtil der er et bedre vidensniveau omkring perkolatet.

Venlig hilsen / Best regards
[Navn]"

Der var til mailen vedhæftet analyseresultater fra Højvang Laboratorier dateret den 12. oktober 2021.

Randers Kommunes medarbejder videresendte samme dag Nordic Waste A/S' svar til miljømedarbejderen hos Slagelse Kommune og skrev om svaret fra Nordic Waste A/S:

"Vedrørende: VS: PFAS og Nordic Waste

Hej [Navn]

Efter PFASseminar om hvor vi kan komme af med PFASforurenet jord, skrev jeg til Nordic Waste.

Og [ledelsesrepræsentanten] har så fulgt op på det her til morgen, som du kan se af nedenstående.

Som han også fortalte i går modtager de ikke PFAS-påvirket jord lige nu.

Men den jord de modtog fra Korsør Brandskolen fik de analyseret (ren) og efterfølgende er det lagt op på jordtippen.

Så skulle den snak om "jeres" jord forhåbentlig være afsluttet rigtigt.

Glædelig jul og godt nytår

Venlig hilsen
[Medarbejder]"

Den næste journaliserede mailkorrespondance om emnet er dateret den 3. januar 2023.

Denne dag skrev Randers Kommunes medarbejder følgende til [ledelsesrepræsentant] hos Nordic Waste A/S:

"Emne: PFAS jord/slam

Godt nytår [Navn]

Angående den PFAS-holdige jord som ligger i et "betonkar" under en del støbesand.

Det er et forhold som skal lovliggøres om muligt.
Jeg har derfor brug for en god beskrivelse af hvor jorden er lagt og i hvilke omgivelser. Mængde og koncentration skal også fremgå.

Venlig hilsen
[Medarbejder]"

[Ledelsesrepræsentant] fra Nordic Waste A/S besvarede mailen den 5. januar 2023 på følgende vis:

"Hej [Navn],

Godt nytår til dig også!

Som aftalt sender jeg hermed en beskrivelse og vores dokumentation for jord/slam indeholdende PFAS fra brandskolen i Korsør.

Vi har d. 12. april 2021 modtaget jord/slam fra Korsør på vejeseddel 46301 (se vedhæftede og billeddokumentation). Fraktionen er blevet aflæsset i vores betonkar, som tidligere har været anvendt til råler og sammenblanding med flydende affaldstyper til Leca produktion (se vedhæftede kort).

Der er efterfølgende udtaget en delmængde af fraktionen på en bigbag, som skulle indeholde jorden/slammet til brug for test med PFAS rensning via vores jordvaskeanlæg. Der blev udtaget prøve fra bigbagen, som viste niveauer under grænseværdien, jf. vedhæftede analyser.

Det har desværre vist sig, at den delmængde, som lå til grund for prøvetagningen, ikke kan siges at være repræsentativ, da delmængden er taget fra rampen ned i betonkaret, hvor størstedelen er anden jord og ikke jorden/slammet fra Korsør. Prøvetagningen og dermed kvalitetssikringsanalysen er således sket i strid med proceduren for repræsentativ prøvetagning, hvilket ikke må ske og er dybt beklageligt. Som følge af den fejlbehæftede prøvetagning, giver prøven et noget andet billede af fraktionens indhold af PFAS end analysen fra Korsør (se vedhæftede).

Vi har baseret nyttiggørelsen af jorden på den foretagne analyse. Jorden er nyttiggjort på samme sted som aflæsningen fandt sted, dvs. i betonkaret. Vi har siden fyldet betonkaret op, da vi ønskede at anvende hallen til lager for sand og sten fra vores jordvaskeanlæg. Derfor er den PFAS holdige jord indkapslet i beton på alle sider med beskyttelse for udvaskning.

Vi beklager dybt, at dette er sket, og vi har taget de nødvendige forholdsregler til sikring af, at en sådan fejl ikke gentager sig, herunder gennem

sikring af, at alt jord, som indeholder andre stoffer end dem nævnt i jordpakken, skal håndteres af mig.

Vi håber, at der kan findes en løsning på denne sag, således at vi tilladelsesmæssigt er compliant.

Venlig hilsen / Best regards
[Navn]"

Mailen var vedlagt vejeseddel for jorden:

"Nordic Waste
***Vejenr.:** 046301*
Kort nr.: 56009EB82F
Regnr.: LÅNEKORT
Vognmand: D00390
Nordic Waste A/S
Vare: 1034
Jord til Rensning
Betaler: D11170
Slagelse kommune
Kørselsnr:
Deklarationsnr: 211796
Slagelse Landevej 3,
Korsør - PFOS jord
Bestilt mængde: 60,00
Leveret mængde: 21,96
Restmængde: 38,04
1: 12-04-21 14:49:21 45,70 TON
*2: 12-04-21 17:04:59 23,*74 TON
21,96"

Randers Kommunes medarbejder svarede næste dag, den 6. januar 2023, følgende til [ledelsesrepræsentanten] fra Nordic Waste A/S med den tilsynsførende medarbejder fra Randers Kommune i cc:

"Emne: SV: PFAS jord/slam

Hej [Navn]

Jeg har talt med [den tilsynsførende medarbejder] om sagen og han vil se på hvorvidt denne sag kan indeholdes i et tillæg til eksisterende miljøgodkendelse.

Du hører nærmere fra ham.

God weekend.

Venlig hilsen
[Medarbejder]"

Forelagt sin mailkorrespondance fra december 2022 og frem samt adspurgt om sagen under interview forklarede Randers Kommunes medarbejder følgende:

"JBM viste [Medarbejderen] en mail, der var sendt fra hende til [Ledelsesrepræsentant]. Her blev det nævnt, at den PFAS-holdige jord lå i et "betonkar", hvortil JBM spurgte, hvor det lå på pladsen. [Medarbejderen] forklarede, at det lå i den grå lerhal vest på pladsen.

JBM spurgte, hvad der foranledigede mailen. [Medarbejderen] fortalte, at hun havde hørt fra en kollega i en anden kommune, at Nordic Waste havde modtaget 22 tons PFAS-holdig jord, hvilket Randers Kommune ikke havde hørt om.

Ved forespørgsel svarede virksomheden i første omgang, at der ikke var PFAS i jorden. Da Nordic Waste blev formidlet analyserne fra hjemkommunen, som viste PFAS i jorden, forklarede [ledelsesrepræsentant], at der beklageligvis var blevet taget en fejlprøve, der ikke var repræsentativ, som viste, at der ikke var PFAS i. De havde dog efterfølgende dækket (indkapslet) den PFAS-holdige jord.

[Medarbejderen] forklarede derudover, at de umiddelbart troede på historien, men der kunne reelt ikke gøres noget ved det. [Medarbejderen] og [Den tilsynsførende medarbejder] overvejede, om det ville være proportionalt at grave jorden op igen, men det endte med, at [Den tilsynsførende medarbejder] ville forsøge at få det med i miljøgodkendelsen i 2023.

HGR spurgte ind til, om det svækkede Nordic Wastes troværdighed. [Medarbejderen] svarede, at der normalt var et godt samarbejde, men at det svækkede troværdigheden.

ME spurgte ind til, om hun havde set jorden blive indkapslet af beton, hvilket [Medarbejderen] afkræftede. [Medarbejderen] havde derudover spurgt [Den tilsynsførende medarbejder], om han havde set det, hvilket heller ikke var tilfældet.

HGR spurgte, om [Medarbejderen] havde mistanke om, at der blev modtaget andre ting.

[Medarbejderen] fortalte, at [ledelsesrepræsentant], modsat en anden jordmodtager, på et webinar kategorisk afviste, at Nordic Waste modtog jord med PFAS, fordi han var bange for at det endte i perkolatet. [Medarbejderen] havde ikke mistanke om, at der blev modtaget andet udover jord til forsøg."

Forespurgt om håndteringen af den bortkørte jord efter den 19. december 2023, herunder jord der potentielt kunne indeholde PFAS, oplyste Randers Kommunes medarbejder følgende:

> *"HGR spurgte ind til jord, som blev kørt væk efter jordskredet.*
>
> *[Medarbejderen] forklarede, at det først blev kørt hen til affaldsterminalen på Ørneborgvej. Senere hen, grundet pladsmangel, blev det kørt til Flyvestation Tirstrup. [Medarbejderen] vurderede, at den bortkørte jord var fra tippen, hvorfor der ikke var tale om PFAS-holdig jord. [Medarbejderen] analyserede i første omgang med "jordpakken", som er basispakken og standard ved jordflytninger. Senere hen fandt [Medarbejderen] ud af, at der også var microfiller i jorden, hvorfor analysepakken blev udvidet, bl.a. til at undersøge for barium og arsen. Dog blev der stadig ikke på dette tidspunkt undersøgt for PFAS, fordi der ikke var anledning til at tro, at jorden var PFAS-holdig.*
>
> *[Medarbejderen] forklarede yderligere, at Miljøstyrelsen ved [medarbejder] under deres kompetence besluttede at undersøge for PFAS, selvom [Medarbejderen] ikke anså det for nødvendigt. Ingen af prøverne viste dog tegn på PFAS. [Medarbejderens] oplevelse var, at undersøgelsen af PFAS kun skyldtes signalværdi.*
>
> *JBM spurgte ind til, om der blev foretaget prøver af jorden, der stadig lå inde på grunden. [Medarbejderen] forklarede, at der generelt blev taget få prøver på grunden – i omegnen af 10 – fordi det var svært at færdes dér. Der blev ikke testet for PFAS. [Medarbejderen] fortalte dog, at der i forbindelse med udgravning af redningsvejen mod syd, blev taget prøver, hvor man fandt olieforurening. [Medarbejderen] forklarede også, at der blev taget prøver, der viste, at noget af jorden var olieforurenet, hvilket var problematisk, fordi den jord 2 dage inden var kørt i tippen. Det var et resultat af, at der under afværgeforanstaltningerne var stort tidspres for at få kørt jorden væk, hvilket resulterede i, at man ikke altid kunne få analyseresultaterne inden det blev kørt væk.*
>
> *[Medarbejderen] fortalte derudover, at kommunen i forbindelse med, at man fandt ud af, at der var kørt olieforurenet jord i tippen, havde en dialog med Regionen om, at de reelt kunne have givet påbud om afværgeforanstaltninger.*
>
> *[Medarbejderen] bemærkede også, at man senere fandt ud af, at PFAS-karet var begravet under jordskredet, hvilket [Medarbejderen] ikke havde taget højde for i forbindelse med analysepakkerne. Man vurderede dog, at fundamentet stadig lå intakt under jorden, og der derfor ikke var problemer ift. jordprøverne."*

Adspurgt om samme emne forklarede lederen af kommunens natur- og miljøafdeling følgende under interview:

"HGR spurgte, om [Lederen] var involveret i beslutninger om test og håndtering af bortkørt jord. [Lederen] forklarede, at han var involveret i den sidste af sagerne vedr. PFAS, hvor han besluttede at undersøge om kommunen havde et problem med PFAS. Jorden blev analyseret og der var ikke nogen problemer."

Adspurgt om andet PFAS-holdigt materiale forklarede Randers Kommunes medarbejder følgende:

"HGR spurgte ind til det PFAS-holdige vand. [Medarbejderen] forklarede, at hun var ude med [Den tilsynsførende medarbejder], hvor de så et laboratorieforsøg med vandet i en mindre bygning vest for karteringspladsen. Vandet blev senere flyttet ned til en bygning syd på ved regnvandsbassinerne i bunden af pladsen. Det var det PFAS-vand, der senere blev kørt ud med politieskorte."

Om samme emne har en anden medarbejder i Randers Kommune tillige forklaret under interview, at:

"HGR spurgte ind til IMG 2849 [et billede, red.] taget den 17. december 2023:

[Medarbejderen] forklarede, at der var tale om den hal, hvor der blev opbevaret PFAS-holdigt vand, tæt ved det store regnvandsbassin. Da [Medarbejderen] og miljøvagten blev opmærksom på, at der var PFAS i hallen, gik de i dialog med politiet om at få fjernet det PFAS-holdige vand, der stod opmagasineret i palletanke, fordi der var nedstyrtningsfare. Derfor blev PFAS-vandet kørt ud på offentlig vej på en parkeringsplads, indtil Nordic Waste kunne skille sig af med det. Politiet ville oprindeligt have deklarationer om farligt gods, men [Medarbejderen] forklarede, at man ikke kunne vente på det, da det handlede om at få kørt palletankene med oplaget af PFAS i sikkerhed. Derfor eskorterede politiet lastbilen hen til opbevaring."

7.11.1 Registreret modtagelse af PFAS-forurenet jord

Det fremgår af Randers Kommunes sag 09.08.15-P19-169-23, at der i april 2023 er anvist PFAS-forurenet jord fra Nordic Waste A/S til Norrecco beliggende i Københavns Kommune. Anvisningerne angiver, at jorden stammer fra tre forskellige lokationer, henholdsvis fra Korsør Brandskole, fra Herning Forkromningsfabrik og fra en opgravning i Hvims. Dette var således kommunens vidensgrundlag om PFAS-forurening i jorden hos Nordic Waste A/S på tidspunktet for jordskredet i december 2023.

Det forhold, at Randers Kommune ikke var eller automatisk blev orienteret om modtagelsen af PFAS-forurenet jord, er der redegjort for i ovenstående punkt.

7.11.2 Orientering til byrådet af 12. februar 2024 på baggrund af spørgsmål fra politiker vedrørende PFOS-håndteringen ved Nordic Waste

Forvaltningen udarbejdede i januar/februar 2024 som led i den politiske betjening en samlet orientering til byrådet omkring PFAS på Nordic Waste-området på baggrund af en række spørgsmål herom stillet af et byrådsmedlem:

> *"Til byrådets medlemmer,*
>
> *[Politiker] har d. 25. januar 2024 stillet spørgsmål til forvaltningen vedr. PFOS håndteringen ved Nordic Waste.*
>
> *Nordic Waste har ifølge Randers Kommunes oplysninger tre gange håndteret jord, som kunne indeholde forhøjede PFAS værdier:*
>
> *• Første gang i 2021, hvor der gives tilladelse til at modtage 21,43 tons jordslam fra Slagelse Kommune. Nordic Waste har ifølge redegørelse fra dem håndteret jordslammet ved at indkapsle det i et betonkar i en bygning. Bygningen med betonkarret, som slammet er indkapslet i, blev revet ned i sommeren 2023. Med den nuværende viden er det vurderet, i samarbejde med folkene på skadesstedet, at den indkapslede PFAS fortsat ligger samme sted som før skredet.*
>
> *Betonfundamentet er endnu ikke truffet i skredet nedenfor og det vurderes derfor, at skredet er gledet hen over fundamentet, som fortsat formodes at ligge under jorddækket. Der vil derfor være tale om en indkapslet punktkilde, som skal undersøges og håndteres, når man ved mere og det er muligt ift. jordskredet.*
>
> *• Nordic Waste modtog i 2022 jord som kunne indeholde PFAS. Jorden blev modtaget fra Randers Brandskole. Jorden blev opbevaret indtil det var afklaret om jorden indeholdt PFAS. Efter analyserne var gennemført viste det sig, at jorden fra Brandskolen ikke indeholdt PFAS og jorden er herefter nyttiggjort i jordtippen.*
>
> *• Den 3. og sidste gang Nordic Waste ifølge Randers Kommunes oplysninger modtog jord, som kunne indeholde PFAS er i 2023, hvor de laver et forsøg med rensning af jord for PFAS i virksomhedens laboratorium. Forsøgene blev finansieret af staten, som et udviklingsprojekt.*
>
> *Disse big bags med jord forventes i henhold til godkendelsen at være bortskaffet fra virksomheden igen, idet dette er anvist af kommunen til Noreco i 2023.*
>
> *Randers Kommune har således ikke givet lov til eller har kendskab til, at der er tilført PFAS til jordtippen.*

Randers Kommune har til nu taget jordprøver fra den jord som bortkøres, hvoraf en del stammer fra jordtippen. Når kommunen tager jordprøver, testes der for tungmetaller, PAH´er og olieprodukter.

Randers Kommune har herudover i samarbejde med Miljøstyrelsen fra og med uge 5 besluttet, at jorden også testes for PFAS. Vi har nu fået de første mange resultater, som viser, at jorden indeholder PFAS i et niveau, der er meget langt under grænseværdierne. Niveauet er så lavt, at det ikke giver anledning til bekymring. Se oplysninger på kommunens hjemmeside for uddybning: https://www.randers.dk/erhverv/miljoe/nordic-waste/miljoeresultater-af-jordproever/.

Der tages ikke jordprøver i selve tippen, da det fortsat ikke er muligt af sikkerhedshensyn.

Randers Kommune tester også for PFAS i det overfladevand, der køres væk fra Nordic Waste. Vi har fundet spor af PFAS i overfladevandet ved en prøve den 8. januar, og lige nu afventes yderligere analyseresultater inden vi kan vurdere, hvad det fundne resultat er udtryk for. Der findes desværre en del PFAS-rester i miljøet generelt i vores samfund.

Der udtages prøver af overfladevandet samtidig med, at der udtages prøver af Alling Å, dvs. hver 10 dag. Dette er i overensstemmelse med påbuddet fra Miljøstyrelsen til Nordic Waste. Derudover har forvaltningen i uge 6 igangsat udarbejdelsen af plan for håndteringen af overfladevandet i den forestående interrim fase (1-2 år). I denne plan forventes hyppighed af prøvetagningen af blive tilpasset løbende til formålet.

Resultaterne for vandprøverne offentliggøres på kommunens hjemmeside: https://www.randers.dk/erhverv/miljoe/nordic-waste/miljoeresultater-paa-vandmaalinger/

Fakta: PFAS er samlebetegnelsen for en række af Perfluorerede og PolyFluorerede AlkylStoffer (PFAS), der består af mere end 4 700 forskellige kemikalier. En delmængde af dem udgøres af PFOS. Alle stofferne er almindeligt anvendte menneskeskabte kemikalier godkendt til anvendelse i EU og som akkumuleres over tid i mennesker og i miljøet.

De kaldes "evighedskemikalier", da de er ekstremt vedholdende i både vores miljø og krop. De kan føre til sundhedsproblemer, såsom leverskader, skjoldbruskkirtelsygdom, fedme, fertilitetsproblemer og kræft."

Den 14. februar 2024 skrev forvaltningen opfølgende til byrådet om emnet:

"I forlængelse af den spørgsmålsbesvarelse forvaltningen fremsendte til byrådet den 12. februar 2024 vedrørende PFAS hos Nordic Waste har [politiker] anmodet om fremsendelse af den redegørelse fra Nordic Waste, som forvaltningen i besvarelsen refererer til.

Redegørelsen vedlægges denne mail herunder de bilag Nordic Waste fremsendte med redegørelsen. De vedhæftede billeder viser den lastbil, som iflg. virksomheden afleverede PFAS jorden til Nordic Waste.

Randers Kommune modtog den 5. januar 2023 redegørelsen i form af en kort mail fra Nordic Waste.

Redegørelsen var udarbejdet på anmodning fra Randers Kommune den 3. januar 2023.

Som det fremgår af redegørelsen, oplyste Nordic Waste, at den PFAS-holdige jord blev aflæsset i betonkar i den vestligste hal. Herefter tog Nordic Waste blot prøve af en delmængde, som nok også var blandet med andet jord. Derfor kunne Nordic Waste ved en enkelt analyse ikke eftervise det høje indhold af PFAS. Betonkar blev efterfølgende fyldt op og der blev støbt betongulv.

Efter Nordic Wastes fremsendelse af redegørelsen var det forvaltningens vurdering, at dette betød, at det PFAS holdige slam/jord ikke længere udgjorde en forureningsrisiko. På grundlag af redegørelsen vurderede forvaltningen derfor ikke, at der var basis for yderligere håndhævelse. Det må antages, at jorden/slammet lagt i betonkarret indeholder høje mængder af PFAS, baseret på 1 analyse taget af slammet fra Korsør Brandskole.

Som oplyst i den tidligere besvarelse, er det med den nuværende viden vurderet, i samarbejde med folkene på skadesstedet, at den indkapslede PFAS fortsat ligger samme sted som før skredet. Betonfundamentet er endnu ikke truffet i skredet nedenfor og det vurderes derfor at skredet er gledet hen over fundamentet, som fortsat formodes at ligge under jorddækket. Der vil derfor være tale om en indkapslet punktkilde, som skal undersøges og håndteres, når vi ved mere og det er muligt ift. jordskredet. Forvaltningen vil således håndtere det indkapslede PFAS, som en miljøtrussel og som en del af den igangværende afværgeindsats.

Vi skal samtidig præcisere som det fremgår, at den præcise modtagne mængde PFAS-holdigt materiale var 21.96 ton. Der har aldrig været tale om mere end 21,96 tons jf. regning fra Nordic Waste til Slagelse kommune.

Slagelse Kommune har i tråd med gældende praksis anvist en større mængde end den faktuelle mængde, idet anvisningen er baseret på en vurdering af jordmængden inden den reelle mængde blev fremsendt."

7.11.3 PFAS-håndtering i forbindelse med afværgeforanstaltninger

Fra Randers Kommunes beredskabslog fremgår følgende med relation til PFAS fra og med oprettelsen af loggen til og med datoen for nærværende undersøgelses tidsmæssige udstrækning den 26. februar 2024.

Den 29. januar 2024:

> *"Vi har fundet PFAS i det overfladevand vi kører til rensningsanlægget. Derfor foreslås det at vi også begynde og teste jorden for PFAS.*
>
> *RENSEANLÆG*
> *COWI skal kvalitetssikre anlægget. Der indkøbes stumper til både syd og nord. Buffertank, sandfiltre og lameltank. Der er mistanke om PFAS/PFOS, så vi indkøber ion-bytter, da den evt. kan sælges videre på markedet senere."*

Den 31. januar 2024:

> *"Der tages prøver for PFAS af jorden fra i går, tager syv ekstra prøver. Hvis der findes for høje værdier i prøver, skal der evt. tages prøver hvor jorden er anvist."*

Den 2. februar 2024:

> *"Der er taget 57 jordprøver ift. PFAS, og ifølge telefonisk besked er de er alle under grænseværdierne. Når RK modtager dokumentation for dette, giver vi besked.*
>
> *Hvis alle PFAS prøver er under grænse værdierne skal der tages en snak med MST om vi fortsat skal tag de prøver."*

Den 5. februar 2024:

> *"Der er ikke konstateret PFAS over grænseværdierne i nogle af prøverne. Vi har taget 380 PFAS analyser der alle er rene, så vi vil gerne stoppe med at tage PFAS, hvis resultater fremover er fine."*

Den 12. februar 2024:

> *"I forbindelse med bygningen bag skorstenen, den gamle lange lerhal, er der blevet deponeret PFAS, hvorefter området er blevet dækket med et betondæksel. Dette er sket med kommunens godkendelse. Der er ikke observeret nogen betonelementer, der er kommet ud fra dette område, hvilket indikerer, at rummet med PFAS forventes at være intakt."*

Den 21. februar 2024:

"Der er nu udarbejdet ca. 130 prøver på PFAS, hvor alle prøver viser langt under grænseværdierne."

Den 23. februar 2024:

"De 21.000 tons jord [21 tons, red.], som er klassificeret som PFAS-jord og som blev fundet under en bygning, anses stadig for at være indkapslet i beton."

7.11.4 Kommunikation om PFAS

Randers Kommune skriver om emnet i nyhedsbrevene, som jf. nedenstående punkt 7.15 blandt andet blev omdelt og fremsendt til borgerne i Ølst, ligesom de blev offentliggjort på kommunens hjemmeside.

Nyhedsbrev 1 (06.02.24)

"PFAS i overfladevandet fra Nordic Waste
Der har den forgangne uge i medierne været mange artikler om, at der er fundet PFAS i overfladevandet fra Nordic Waste. Det er korrekt. For øjeblikket er prøverne ved at blive analyseret nærmere. Analyserne bliver lagt på kommunens hjemmeside. Niveauet er sådan, at vandet kan bringes til renseanlægget i Randers.

Da der er fundet PFAS i overfladevandet, tester Randers Kommune nu også jorden for PFAS. Her viser de foreløbige resultater, at der ikke er PFAS i jorden over de gældende grænseværdier.

Vi kender ikke årsagen til PFAS i overfladevandet. PFAS er generelt et problem i hele samfundet, og man finder det desværre mange steder.

De største udfordringer med forurening i overfladevandet fra Nordic Waste er tungmetaller og en høj pH-værdi."

Nyhedsbrev 2 (13.02.24)

"Jordprøverne for uge 5 og 6 viser at antallet af prøver med forhøjet olieindhold er lavere end de tidligere uger, mens antallet af jordprøver med forhøjet indhold af nikkel og barium er steget. Men der er ikke entydigt noget der indikerer, at indholdet af miljøfremmede stoffer i jorden ligger ud over det, der er tilladt indenfor virksomhedens miljøgodkendelse.

Det forhøjede indhold af barium er der ikke en entydig forklaring på, men jfr. en ældre rapport fra 1992 fra Aarhus Amt, er forekomsten af barium naturligt høj i den type ler, der findes ved Ølst.

Fra den 30. januar 2024 er der foretaget PFAS-analyser af den jord, der er kørt til karteringspladsen på Nordic Waste, og der er udtaget 6 stikprøver af allerede anvist jord, da det skulle afklares, hvorvidt jorden indeholder PFAS over Miljøstyrelsens jordkvalitetskriterier. I både uge 5 og 6, viser jordprøverne, at der er påvist meget lave niveauer af PFAS og mindre end hvad man normalt finder i Danmark, fordi udbredelsen af PFAS er bred.

Der er nu i alt foretaget 2000 jordprøver.

Prøver af overfladevand
Der er taget prøver for PFAS 8. januar. Prøven blev taget fra et overfladebassin på Gl. Aarhusvej. Prøve taget 1. februar fra bassin ved nordsiden af Nordic Waste testes også for PFAS. Der er for nuværende kun prøver analyseret fra 8. januar.

Der tages også løbende prøver af Vandmiljø Randers og på stedet. I disse prøver er pH-værdien som følge af kontakt med microfiller på skadestedet mellem 8,2 og 12,6.
Der sættes nu gang i vandprøver fra de forskellige bassiner. Her forventes store forskelle på forureningsgraden. Her testes også for PFAS."

Nyhedsbrev 3 (20.02.24)

"Nordic Waste har ifølge Randers Kommunes oplysninger tre gange håndteret jord som kunne indeholde forhøjede PFAS-værdier. Bemærk at der her tales om PFAS, som er en gruppe af fluorerede stoffer, hvoraf bl.a. PFOS er en af dem.

Første gang i 2021, hvor der gives tilladelse til at modtage 21,96 tons jordslam fra Slagelse Kommune. Nordic Waste har ifølge redegørelse fra dem håndteret jordslammet ved at indkapsle det i et betonkar i en bygning. Bygningen med betonkarret, som slammet er indkapslet i, blev revet ned i sommeren 2023. Med den nuværende viden er det vurderet, i samarbejde med folkene på skadesstedet, at den indkapslede PFAS fortsat ligger samme sted som før skredet. Betonfundamentet er endnu ikke truffet i skredet nedenfor og det vurderes derfor, at skredet er gledet hen over fundamentet, som fortsat formodes at ligge under jorddækket. Der vil derfor være tale om en indkapslet punktkilde, som skal undersøges og håndteres, når man ved mere og det er muligt ift. jordskredet.

Nordic Waste modtog i 2022 jord som kunne indeholde PFAS. Jorden blev modtaget fra Randers Brandskole. Jorden blev opbevaret indtil det var afklaret om jorden indeholdt PFAS. Efter analyserne var gennemført viste det sig, at jorden fra Brandskolen ikke indeholdt PFAS og jorden er herefter nyttiggjort i jordtippen.

Den 3. og sidste gang Nordic Waste ifølge Randers Kommunes oplysninger modtog jord, som kunne indeholde PFAS er i 2023, hvor de laver et forsøg med rensning af jord for PFAS i virksomhedens laboratorium. Forsøgene blev finansieret af staten, som et udviklingsprojekt. Disse big bags med jord forventes i henhold til godkendelsen at være bortskaffet fra virksomheden igen, idet dette er anvist af kommunen til Noreco i 2023.

Randers Kommune har således ikke givet lov til eller har kendskab til, at der er tilført PFAS til jordtippen.

Randers Kommune har til nu taget jordprøver fra den jord som bortkøres, hvoraf en del stammer fra jordtippen. Når kommunen tager jordprøver, testes der for tungmetaller, PAH´er og olieprodukter. Randers Kommune har herudover i samarbejde med Miljøstyrelsen fra og med uge 5 besluttet, at jorden også testes for PFAS. Vi har nu fået de første mange resultater, som viser, at jorden indeholder PFAS i et niveau, der er meget langt under grænseværdierne. Niveauet er så lavt, at det ikke giver anledning til bekymring.

Der tages ikke jordprøver i selve tippen, da det fortsat ikke er muligt af sikkerhedshensyn.

Randers Kommune tester også for PFAS i det overfladevand, der køres væk fra Nordic Waste. Vi har fundet spor af PFAS i overfladevandet ved en prøve den 8. januar, og lige nu afventes yderligere analyseresultater inden vi kan vurdere, hvad det fundne resultat er udtryk for. Der findes desværre en del PFAS-rester i miljøet generelt i vores samfund.

Der udtages prøver af overfladevandet samtidig med, at der udtages prøver af Alling Å, dvs. hver 10 dag. Dette er i overensstemmelse med påbuddet fra Miljøstyrelsen til Nordic Waste. Derudover har forvaltningen i uge 6 igangsat udarbejdelsen af plan for håndteringen af overfladevandet i den forestående interimsfase (1-2 år). I denne plan forventes hyppighed af prøvetagningen af blive tilpasset løbende til formålet."

7.12 Spørgsmål fra politikere

Der blev stillet spørgsmål fra politikere i mail af 24. februar 2023 i forbindelse med informationsmødet for byrådet om Nordic Waste A/S:

"(…)
***Spørgsmål:** Geologi. Udover lerlagets tykkelse, er der i miljøgodkendelsen foretaget en geologisk risikovurdering med henblik på jordskred?*

***Svar:** Forvaltningen har som del af udarbejdelsen af såvel den nuværende og kommende miljøgodkendelse og miljøvurdering foretaget en vurdering*

af risiko for jordskred. Det er vurderingen, at der ikke er risiko for jordskred, der kan påvirke omgivelserne. Der stilles derfor ikke krav hertil. Vurderingen er baseret på følgende to forhold:

1) Virksomheden er meget bevidst om, at der er risiko for skred. Det er derfor, at de indarbejder microfiller i deres anlægsprojekter.
2) Der er stillet vilkår i godkendelsen om, at de skal opbygge deres anlæg så de reducerer risikoen for skred. Såfremt der opstår et skred vil geologien betyde, at virksomheden rammes mens Ølst by ikke rammes. Virksomheden er derfor opmærksom på at minimere denne risiko. Skulle der ske skred, vil det ikke kunne påvirke borgerne.

***Spørgsmål:** Hvorledes sikres der i mod store jordskred ned mod Ølst by af den løse, porøse og til tider gennemvædede jord der placeres i det gamle lergrav af Nordic Waste?*

***Svar:** Den nuværende og kommende godkendelse indeholder ikke krav til en sikring mod jordskred ned mod Ølst by. Det vurderes, at omgivelserne ikke kan blive påvirket af jordskred. Ølst by ligger desuden højere end vejen og engen, der omgiver virksomheden."*

Tilsvarende spørgsmål blev den 27. februar 2023 besvaret således i en mail fra teknik- og miljødirektør Jens Heslop til byrådets medlemmer:

"Som det fremgår af vedhæftede notat og de vedhæftede slides fra informationsmødet den 20. feb. Er det forvaltningens vurdering, at lokaliseringen af virksomheden og dens aktiviteter ikke giver anledning til en risiko for en grundvandsforurening eller risiko for drikkevandet.

Ud fra de højdekurver, der er tilgængelige i cb-kort, er der ikke umiddelbart en risiko for at et jordskred vil "løbe" i retning af Ølst by. Det er forvaltningens vurdering at risikoen for jordskred er meget besked og dertil kommer, at der er betydelige "urørte" områder mellem Nordic Waste lokaliteten og Ølst by."

Forud for besvarelsen er det blevet forklaret af en medarbejder fra Team Drikkevand, at teamet blev bedt om at bidrage til besvarelsen af spørgsmålene. Team Drikkevands besvarelse af spørgsmålene blev sendt til teamets leder den 10. februar 2023 og lød således:

"Umiddelbart er der ikke spørgsmål vedrørende grundvand og drikkevand, men hertil har vi tidligere udarbejdet et notat: Redegørelsen om drikkevandsinteresser og undergrund ifm. lokalplanforslag 705 (vedhæftet).

I forhold til jordskred er der desværre ikke nogen af os, som er eksperter. Og vi ved ikke om, der i miljøgodkendelsen er foretaget en geologisk risikovurdering i forhold til jordskred – det er der nok én af jer andre, som ved bedre.

I første omgang kan man spørge; Er det kommunen som regulerer påfyldning af jord og hvordan den skal placeres eller er det regionen, som jo har stillet vilkår for råstofgravning og efterbehandling? Det er lidt ufint og juristet at pege på regionen, men det er vel et forhold, vi skal have afklaret? I vores miljøgodkendelse skal vi vel ikke forholde os til de skrænter, der allerede er i området? Eller er det fordi Nordic Waste påtænker at grave yderligere og opbevare/placere jord, hvor der er en risiko for jordskred? Ud fra de højdekurver, der er tilgængelige i cb-kort, er der ikke umiddelbart en risiko for at et jordskred vil "løbe" i retning af Ølst by, men ingen af os har besigtiget området med henblik på at belyse risikoen for jordskred. Desuden ser det ud til at der er "urørte" områder mellem Nordic Waste lokaliteten og Ølst by.

Kan man stille vilkår om, at der skal udarbejdes en rapport af eksperter, som kan belyse risikoen for jordskred eller alternativt kan kommunen hyre en rådgiver med henblik på at belyse risikoen og at anvise hensigtsmæssig placering af jord samt overvågning af jordbevægelser?

I forbindelse med byudvikling på lillebæltsler på nordsiden af fjorden havde vi en lignende problemstilling, hvor vi konkluderede, at de 2 geotekniske rapporter, som allerede forelå, virkede fornuftige nok og at vi ikke kunne afgøre yderligere."

I april 2023 bad medlemmerne af byrådet om at få besvaret en række spørgsmål vedrørende Nordic Waste A/S og et konstateret oplag af "hvidt stof" (microfiller).

Den 14. april 2023 skrev [medarbejder] til [medarbejder]:

"Kære [medarbejder]

Gad vide om det nogensinde stopper - øv
Jeg tænker dog at du hurtigt kan svare på spørgsmålene
Når du er igang så få lige virksomheden til at angive hvordan de har sikret at det store oplæg ikke kollapser !!
Deadline - næste fredag"

Senere svarede [medarbejder] til [medarbejder]:

"Hermed svar til spørgsmål:
1 og 2 Det er en produktionsrest fra Ålborg Portland. Hvid Cementfilleren indgår bl.a. i billig cement fra f. eks. Jem og Fix.

3 Ja virksomheden har Miljøgodkendelse til oplag af op til 1 mill. Tons.

4 og 5 Virksomheden skal bruge det til kalkstabilisering af deres nye produktionsområde indenfor lokalplan 705. Det omtalte hvide cementfiller som grundlæggende er finkornet cementpulver med meget stort indhold

kalk er velegnet til kalkstabilisering af arealerne indenfor lokalplanområdet.

6 Regler om vejtransport reguleres af politiet og Randers Kommune har derfor ingen indflydelse på transport af materialet. Tilsyn på stedet og ved nærliggende vej har dog ikke indikeret at der skulle være større problemer med materialeflugt

7!!! Cementfilleren skal netop bruges til af modvirke bevægelser i leret som dem billederne viste. Det viste skred har i øvrigt ingen miljømæssig betydning."

I mail af 17. april 2023 fra teknik- og miljødirektør Jens Heslop til byrådet fremgår følgende:

"Til byrådets medlemmer.

[Politiker] og [politiker] har med mail af 16. april fremsendt en række spørgsmål vedr. Nordic Waste.

Forvaltningen skal i den forbindelse oplyse:

Ad. spm 1 og 2: Det er en produktionsrest fra Ålborg Portland. Hvid Cementfiller indgår bl.a. i billig cement fra f. eks. Jem og Fix.

Ad. spm. 3: Virksomheden har i sin nuværende Miljøgodkendelse fået tilladelse til oplag af op til 1 mill. Tons.

Ad. spm. 4 og 5: Virksomheden skal bruge det "hvide stof" til kalkstabilisering af deres nye produktionsområde jf. den af Byrådet vedtagne lokalplan 705. Det omtalte hvide cementfiller, som grundlæggende er finkornet cementpulver med meget stort indhold af kalk, er velegnet til kalkstabilisering af arealerne indenfor lokalplanområdet og skal således bruges til anlægget af det nye produktionsområde.

Ad. spm. 6: Regler om vejtransport reguleres af politiet. Randers Kommune har derfor ingen indflydelse på transport af materialet. Tilsyn på stedet og ved nærliggende vej har dog ikke indikeret, at der skulle være større problemer med materialeflugt.

Derudover har forvaltningen modtaget en række billeder, der viser ler skred inde på virksomheden. Hertil kan forvaltningen oplyse, at forvaltningen er bekendt med ler skreddet fra tilsyn på virksomheden. Det er leret under adgangsvejen til jordtippen, der har forskubbet sig som følge af grundens beskaffenhed af ren plastisk ler og en samtidig stor lastvognstrafik. Forvaltningen har fået oplyst af virksomheden, at de har geoteknikere på sagen.

Det skal understreges, at der ikke er tilknyttet nogen risiko for forurening i forbindelse med ler skredet. Det omtalte hvide microfiller, som omtalt overfor, skal bruges til kalkstabilisering af arealerne indenfor lokalplan 705. Geoteknikerne ser i øjeblikket på, om det også kan anvendes ved vejanlæg på grunden. Det er i øvrigt en teknik som Vejdirektoratet anvender."

I tillæg hertil fremsendtes ligeledes den 11. april 2023 en mail fra [politikere] til direktionen og Randers Byråd med titlen *"Ny udvikling i Nordic Waste-sagen: Jordskred på grunden*", hvoraf blandt andet fremgår følgende:

"Nedenstående fremsendes på vegne af [politiker], [politiker] og [politiker]. Ny udvikling i Nordic Waste-sagen.

Her ses jordskred på grunden - dette er den gamle lerhald, der er dækket med jord."

Mailen var ledsaget af 3 billeder:

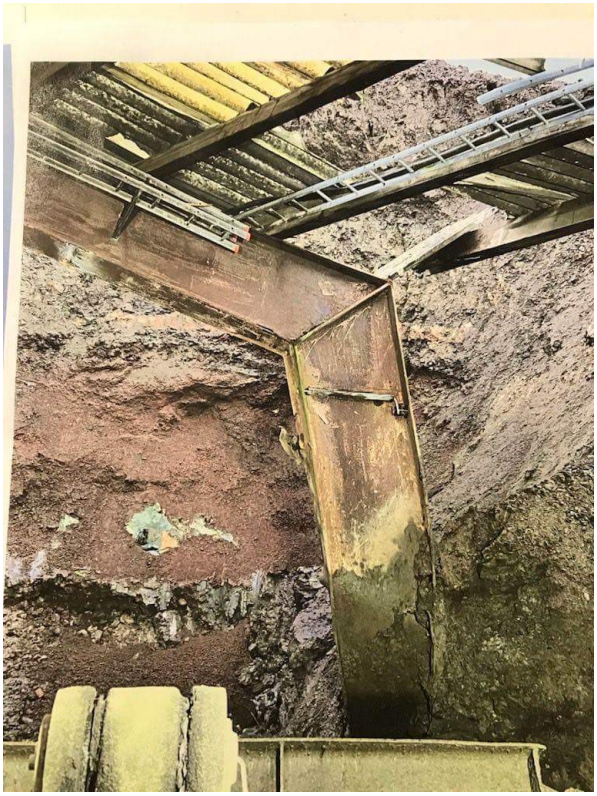

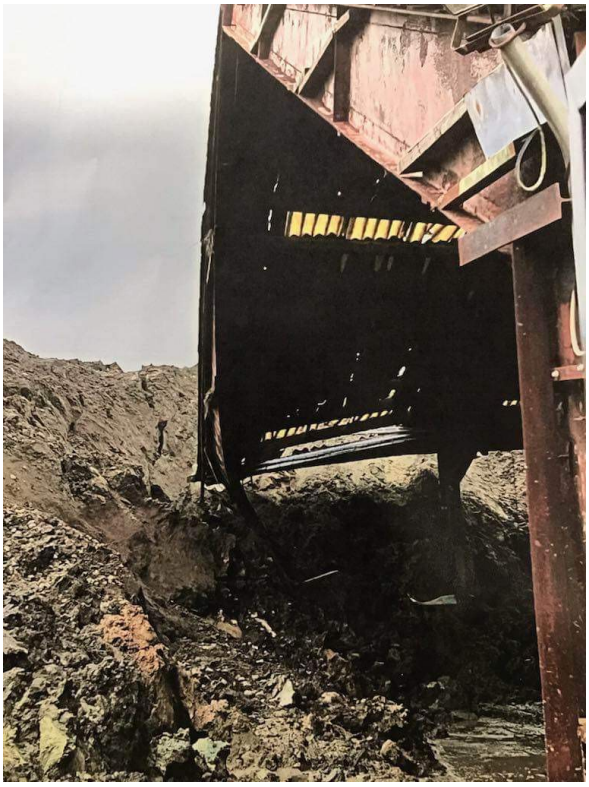

Forvaltningens besvarelse af de stillede spørgsmål blev sendt til hele Randers Byråd den 24. april 2023:

> ***"Svar:*** *I relation til de billeder, der viser lerskred inde på virksomheden, kan forvaltningen oplyse, at forvaltningen er bekendt med lerskreddet fra tilsyn på virksomheden. De er leret underadgangsvejen til jordtippen, der har forskubbet sig som følge af grundens beskaffenhed af ren plastisk ler og en samtidig stor lastvognstrafik.*
>
> *Forvaltningen har fået oplyst af virksomheden, at de har geoteknikere på sagen. Det skal understreges, at der ikke er tilknyttet nogen risiko for forurening i forbindelse med lerskredet."*

Af mail af 23. september 2023 fra medlem af Randers Byråd fremgår desuden følgende:

> *"Til direktionen med kopi til byrådet m.fl.*
>
> *En kilde har oplyst mig om, at der pt er indkørselsforbud ind på grunden hos NW/det tidligere Fibo-værk.*
>
> *Årsagen skal være at alt opmaganiseret mere eller mindre forurenet jord m.m. potentielt er i skred, hvorfor skorstenen - men også alle bygningerne på grunden ned mod Aarhusvej er truet.*
>
> *Forvaltningen bedes oplyse hvad det er der pt. foregår hos NW?*
>
> *Og hvor bliver det forurenede jord der ankommer til Randers pt deponeret?"*

Spørgsmålene i mail af 23. september 2023 blev besvaret i mail af 29. september 2023 fra teknik- og miljødirektør Jens Heslop til Randers Byråd:

> *"Til byrådets medlemmer,*
>
> *[Politiker] har i mail af den 23. september anmodet om at få oplyst om forholdene vedr. skorstenen og jorden på Nordic Waste.*
>
> *Virksomheden har bekræftet at der har været et jordskred som har bevirket, at der i to dage var en mindre risiko for at deres skorsten kunne vælte. Bruddet i leret er opstået lige vest for den gamle adgangsvej til jordtippen. Risikoen for at skorstenen kunne vælte er blevet afværget med hjælp fra virksomhedens rådgivere A1 Consult og P. Olesen.*
>
> *Den konkrete situation er forårsaget af megen tung trafik på adgangsvejen til jordtippen, som ikke er etableret godt nok til at tåle belastningen.*

I forbindelse med den nye godkendelse og vandhåndteringsplanen er virksomheden ved at etablere nye betonveje som er blevet dimensioneret til formålet.

Som konsekvens af sidste uges begivenheder har Nordic Waste besluttet at søge nedrivning til skorstenen, så den ikke længere udgøre en risiko. Skorstenen har ingen relevans for virksomheden i det den er et levn fra den tidligere letklinke produktion. Samtidigt har borgere i Ølst på et tidspunkt ytret ønske om at skorstenen blev fjernet. I forbindelse med at skorstenen fjernes fjerner virksomheden ligeledes en række andre siloanlæg fra den tidligere fabrik.

Virksomheden er i færd med at udarbejde en masterplan med A1 Consult, hvor moduleringen af bakken er et centralt emne sammen med den fremtidige vandhåndtering. Virksomheden vil følge de principper omkring jordopfyldning, som A1 Consult har beskrevet, hvor anlægget generelt vil blive udført i 1/7, som litteraturen anbefaler, når man arbejder med plastisk ler.

Imens oprydningen foregår, har virksomheden i samarbejde med Randers Kommune valgt i nødvendigt omfang at omdirigere jord fra KBH til nyttiggørelse på Randers Havn. Alt jorden er anvist af oprindelseskommunen og kontrolleret af Randers Kommune og vil kun tilføres havnen hvis det overholder havnens miljøgodkendelse."

7.13 Forhold angående Miljøstyrelsens involvering i forbindelse med miljøskade

7.13.1 Miljøstyrelsens bindende udtalelse af 22. december 2023

Randers Kommune sendte i dagene op til og senest den 21. december 2023 udkast til afgørelse om overhængende fare for en miljøskade i høring hos Miljøstyrelsen.

Den 22. december 2023 afgav Miljøstyrelsen bindende udtalelse vedrørende Randers Kommunes udkast til afgørelse, jf. bekendtgørelse om indhentelse af udtalelse om miljøskade m.v.

Af udtalelsen fremgår følgende:

"Miljøstyrelsen har gennemgået Randers Kommunes udkast til afgørelse samt det særskilte materiale, som Miljøstyrelsen har modtaget fra Randers Kommune til understøttelse af den faglige vurdering.

Miljøstyrelsen erklærer sig hermed enig i, at der foreligger en overhængende fare for en miljøskade på vandforekomsten, Alling Å og visse bilag II-arter beskyttet efter habitatdirektivet.

Miljøstyrelsen vurderer, at der på det foreliggende grundlag ikke er tilstrækkelig sandsynlighed for, at en miljøskade vil indtræde i nær fremtid på kystvande og andre beskyttede arter og natur i området.

I det følgende gennemgås Miljøstyrelsens vurdering af, om der foreligger en overhængende fare for en miljøskade i forbindelse med jordskredet fra virksomheden, Nordic Waste A/S.

(…)"

7.13.2 Afgørelser om miljøskade af den 23. december 2023

Den 23. december 2023 traf Randers Kommune afgørelse om miljøskade efter bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 73 f. Af afgørelsen fremgår følgende:

"Der foreligger en overhængende fare for en miljøskade, som skal behandles efter miljøskadeloven. Afgørelsen er truffet i henhold til lovbekendtgørelse nr. 5 af 3. januar 2023 om miljøbeskyttelse (MBL) § 73f.

Inden der er truffet afgørelse har et udkast til afgørelsen været sendt til Miljøstyrelsen til udtalelse efter MBL § 73f, stk. 2.

Miljøstyrelsen er kommet med en bindende udtalelse, hvor Miljøstyrelsen udtaler, at Miljøstyrelsen erklærer sig enig i, at der foreligger en overhængende fare for en miljøskade på vandforekomsten, Alling Å og visse bilag II-arter beskyttet efter habitatdirektivet. Der henvises i det hele til Miljøstyrelsens udtalelse, som er vedlagt som bilag 1.

Udkast til afgørelse om miljøskade efter MBL § 73f har ligeledes været fremsendt til Nordic Waste, der er kommet med deres bemærkninger til denne. Bemærkningerne er indgået i sagens behandling.

Kopi af denne afgørelse er samtidig hermed sendt til Miljøstyrelsen, jf. MBL § 73h, stk. 1. Afgørelsen vil blive offentliggjort på Randers Kommunes hjemmeside den 27. december 2023, jf. MBL § 73h, stk. 2.

Begrundelse
Baggrunden er, at massive jordskred forårsaget af virksomhedens drift giver anledning til overhængende fare for miljøskade på beskyttede arter og naturtyper samt vandmiljøet i Alling Å.

Virksomheden NordicWaste, Gl. Århusvej 110
Virksomheden er et ressourcecenter, der modtager en lang række affaldstyper med henblik på genbrug og nyttiggørelse. De store mængder affald, der modtages på virksomheden til genbrug og genanvendelse, udgøres navnlig af rent og lettere forurenet jord.

Virksomheden har en miljøgodkendelse til modtagelse af op til 1.000.000 ton jord inkl. muld årligt på anlægget.

Som det fremgår af billedmaterialet, er virksomheden beliggende på en bakke, og virksomhedens aktiviteter er lokaliseret i og omkring stort jordhul i bakken, som er udgravet i forbindelse med tidligere virksomhedsaktiviteter på arealet.

Afværge af Miljøskade
Som konsekvens af jordbund og geologien er der risiko for jordskred i området.

Det kan desværre nu konstateres, at virksomhedens drift ikke i tilstrækkeligt omfang har tilgodeset risikoen for jordskred, og der er derfor nu et omfattende jordskred, som truer Alling Å, som ligger for bunden af bakken og i umiddelbar nærhed af virksomheden. Miljømyndigheden, Randers Kommune, har som konsekvens heraf siden torsdag den 14. december 2023 vejledt virksomheden om dens forpligtelse til at søge at stoppe jordskredene igen, idet disse udgør en overhængende risiko for en betydelig miljøskade. Der er tale om et betragteligt jordskred, vurderet omkring 2,5 mio. tons jord.

Randers Kommune har siden den 16. december 2023 iværksat afværgeforanstaltninger i medfør af MBL § 70, stk. 1, fordi der foreligger en overhængende risiko for miljøskade i form af "opfyldning" af åen med jord, lettere forurenet jord og Microfiller, et kalkstabiliseringsprodukt, som virksomheden har tilladelse til at nyttiggøre på virksomheden. Produktet vil ved forbindelse med vand danne en basisk væske, som vil være meget skadelig for vandmiljøet i åen.

Virksomheden har endvidere den 19. december 2023 meddelt kommunen, at de ikke længere fortsatte deres drift, og den af virksomheden iværksatte afværge af jordskredene er dermed ophørt.

Jordskredet er angivet med blå pile og Alling Å med blå streg.

Omfattet af miljøskadeloven
Alling Å er omfattet af de statslige vandområdeplaner. Åen lever ikke i dag op til kravet om god økologisk tilstand, og den er i vandområdeplan 3 udpeget til et vandområde, hvor der skal gennemføres indsatser.

Alling Å udløber i Natura 2000 området, habitat nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord.

Da driften på virksomheden vurderes som den direkte årsag til jordskredet, og dermed den overhængende fare for en miljøskade i Alling Å og habitatområdet, er det Randers Kommunes vurdering, at der er behov og grundlag for gennemførsel af afhjælpende foranstaltninger forankret i miljøskadeloven for at forebygge de betydelige negative konsekvenser som jordskredet af store dele/ hele virksomheden ud i Alling Å vil have.

En afgørelse som er begrundet i, at "opfyldningen af åen" som konsekvens af jordskredet vil give et måleligt permanent eller længerevarende midlertidigt tab for flere tilstands- og kvalitetselementer i Alling Å i relation til såvel fisk, vandplanter og vandkemi.

Såfremt jordskredet fortsætter ud i Alling Å og i øvrigt bliver liggende i ådalen og samtidig oversvømmes med vandløbsvand og regnvand vil der være tilstrækkelig sandsynlighed for, at vandløbet kan erodere gennem jordskredet og danne et nyt forløb. Dette vil medføre, at der nedstrøms jordbunken vil udvaskes partikulært materiale fra jordskredet, der kan føres videre ned gennem Alling Å og potentielt videre til Randers Fjord. Dette

kan medføre en længerevarende og betydelig påvirkning af tilstanden i vandmiljøet, der vurderes at kunne vare over 1 år, for så vidt angår:

- *Ændringen i pH-værdien må dette forventes generelt at kunne påvirke vandlevende organismer i vandløbet betydeligt.*
- *de biologiske kvalitetselementer i Alling Å, vil især de bentiske invertebrater og fisk i vandløbet kunne blive påvirket af især udvaskningen af partikulært materiale. Alger og planter i vandløbet forventes i en vis grad ligeledes at kunne blive påvirket i negativ retning, evt. med betydning for klassificering af den samlede økologiske tilstand.*
- *de miljøfarlige forurenende stoffer, hvor især udvaskningen fra evt. jordforurening og microfiller vil kunne medføre længerevarende koncentrationsstigning, evt. med overskridelse af miljøkvalitetskravene i biota, sediment eller vand, med konsekvenser for klassificeringen af den kemisk tilstand og den økologiske tilstand for nationalt specifikke stoffer.*
- *de biologiske kvalitetselementer i Randers Fjord, hvor rodfæstet vegetation og bentiske invertebrater potentielt kan påvirkes af reduceret lysforhold, som følge af større mængder af partikulært materiale udvasket til fjorden.*

Konkret vurderer Miljøstyrelsen desuden for arterne bæklampret, flodlampret og havlampret, at ved hvis forureningen når Alling Å, og hvis der er sådanne gyde/opvækstområder i Alling Å for arterne, så vil der være en overhængende fare for miljøskade på fiskearterne hav-, flod og bæklampret, som er på udpegningsgrundlaget for det nedstrøms beliggende Natura 2000-område N14 Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord.2

Det fremgår af Miljøstyrelsens bindende udtalelse, at Miljøstyrelsen er enig med kommunes vurdering af, at det på baggrund af det oplyste ikke kan afvises, at Randers Fjord vil blive påvirket af jordskredet. På det foreliggende grundlag kan Miljøstyrelsen dog ikke vurdere omfanget af den potentielle forurening. Det vurderes, at sandsynligheden for, at der kan indtræffe en miljøskade på kystvandområderne i forhold til de biologiske kvalitetselementer i den nære fremtid er til stede, og det kan ikke afvises, at denne kan være betydelig. Der træffes således ikke på det foreliggende grundlag afgørelse om, at der er tale om en overhængende fare for en miljøskade på kystvande - Randers Fjord.

Det er på den baggrund kommunens vurdering, herunder i lyset af det miljøretlige forsigtighedsprincip, at der er en overhængende fare for miljøskade på vandforekomsten, Alling Å og visse bilag li-arter beskyttet efter habitatsdirektivet, der skal behandles efter miljøskadeloven.

(…)"

7.13.3 Miljøstyrelsens afgørelse af 31. januar 2024

Den 31. januar 2024 traf Miljøstyrelsen afgørelse efter miljøskadeloven om, at Miljøstyrelsen ikke længere var kompetent myndighed grundet manglende mulighed for sikkerhedsstillelse. Af afgørelsen fremgår følgende:

> *"Miljøstyrelsen oplyser hermed Randers Kommune om, at Miljøstyrelsen ikke længere er kompetent myndighed til at håndtere den overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å efter miljøskadeloven.*
>
> *Sagen overdrages til Randers Kommune pr. 1. februar 2024.*
>
> *Det skyldes, at der ikke kan tilvejebringes sikkerhed efter miljøskadelovens § 19. Det følger derfor af miljøskadelovens § 21, stk. 2, at det er Randers Kommune, der som tilsynsmyndighed for Nordic Waste A/S, nu under konkurs, er kompetent myndighed til at håndtere sagen.*
>
> *(...)*
>
> *Miljøstyrelsen meddelte den 21. januar 2024 påbud til Nordic Waste A/S efter miljøskadelovens § 22, stk. 1 om, at Nordic Waste A/S skal gennemføre de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med den overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å. Randers Kommune modtog kopi af påbuddet.*
>
> *Miljøstyrelsen traf samtidig afgørelse efter miljøskadelovens § 19 om, at virksomheden Nordic Waste A/S skal stille sikkerhed til opfyldelse af de påbudte forpligtelser.*
>
> *Afgørelserne skulle efterkommes straks og senest den 22. januar kl. 16.00.*
>
> *Da virksomheden ikke efterkom påbuddet inden for fristen, overtog Miljøstyrelsen det overordnede ansvar for den operative indsats for at afværge faren for en miljøskade, og udgifterne hertil, jf. miljøskadelovens § 33, stk. 2.*
>
> *(...)*
>
> *Miljøstyrelsen er imidlertid interesseret i et fortsat samarbejde med Randers Kommune for at forebygge, at der opstår en miljøskade. Styrelsen vil derfor foreslå en tæt dialog på strategisk ledelsesniveau fx via fortsat deltagelse i kommunens krisestabsmøder. Miljøstyrelsen vil ligeledes tilbyde kommunen hurtig adgang til vejledning i juridiske og miljømæssige spørgsmål."*

I forbindelse med afgørelsen om, at Miljøstyrelsen ikke længere var kompetent myndighed, blev der sendt en mail fra Miljøministeriet til Randers Kommunes borgmester Torben Hansen på vegne af miljøminister Magnus Heunicke. Af mailen fremgår følgende:

> *"Som jeg netop har orienteret dig om på møde, vil det overordnede myndighedsansvar for jordskredet i Randers med udgangen af i dag blive tilbageført til Randers Kommune.*
>
> *Det sker, fordi Kammeradvokaten har konstateret, at det sandsynlige maksimale beløb for sikkerhedsstillelse fra konkursboet efter Nordic Waste A/S er nået, og at der ikke kan stilles sikkerhed for yderligere udgifter. Det følger af miljøskadeloven (§ 21, stk. 2), at myndighedsansvaret dermed går tilbage til Randers Kommune.*
>
> *Regeringen har tidligere fået Folketingets opbakning til at kunne afholde udgifter for 205 mio. kr. til afværgeforanstaltninger efter miljøskadeloven, mens der blev forfulgt en sikkerhedsstillelse fra Nordic Waste A/S. En del af disse midler har været anvendt på den indsats, der er pågået siden Miljøstyrelsen gav påbud til virksomheden om sikkerhedsstillelse.*
>
> *Regeringen vil derfor søge Folketingets opbakning til, at den resterende del af de 205 mio. kr. tildeles den akutte afværgeindsats, som pr. 1. februar varetages af kommunen.*
>
> *Når myndighedsansvaret overgår til Randers Kommune, vil Miljøstyrelsen fortsat arbejde tæt sammen med Randers Kommune om håndtering af situationen.*
>
> *Konkret vil Miljøstyrelsen deltage i de løbende krisemøder, ligesom Miljøstyrelsen vil sikre, at kommunen har adgang til en udvidet vejledning i styrelsen for så vidt angår juridiske og miljømæssige spørgsmål.*
>
> *Miljøstyrelsen sender parallelt med dette brev afgørelse til Randers Kommune om tilbageførelse af myndighedsansvaret."*

7.13.4 Senere afgørelser og udtalelser i juni 2024

Selv om det ligger uden for nærværende undersøgelses tidsmæssige afgrænsning skal det for fuldstændighedens skyld nævnes, at Randers Kommune den 26. juni 2024 udarbejdede et nyt udkast til afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f om, at også DSH Recycling A/S var ansvarlig for den overhængende fare for en miljøskade, som Randers Kommune traf afgørelse om den 23. december 2023.

Den 28. juni 2024 afgav Miljøstyrelsen bindende udtalelse til Randers Kommune, hvor Miljøstyrelsen tiltrådte Randers Kommunes vurdering efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1, jf. § 73 b, stk. 2, om, at også DSH Recycling A/S var ansvarlig for den

drift, som medførte den overhængende fare for en miljøskade på beskyttede arter og vandforekomsten Alling Å.

7.13.5 Dialog mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen

Ved interviews forestået af den undersøgende advokat har Randers Kommunes medarbejdere berettet om perioden op til afgørelsen om miljøskade den 23. december 2023. En medarbejder har forklaret følgende:

> *"[Medarbejderen] ringede fredag den 15. december 2023 ca. kl. 18.30/19.00 til Miljøstyrelsens Akutberedskabsvagt under deres julefrokost, hvor han oplevede, at de ikke tog det særligt seriøst.*
>
> *[Medarbejderen] forklarede, at han ringede, da opgaven skulle overdrages, og de svarede, at de ville vende tilbage. Dog gik der dage inden de vendte tilbage. [Medarbejderen] mente ikke, at responstiden var katastrofens alvorlighed værdig."*

Der er anmodet om aktindsigt i et eventuelt telefonnotat hos Miljøstyrelsen om den refererede samtale. Samtalen er dog alene refereret til i en mailkorrespondance og bekræftet telefonisk efterfølgende.

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har ligeledes ved interview berettet om perioden op til afgørelsen. Det er af ham forklaret, at:

> *"HGR spurgte ind til, hvordan Miljøstyrelsen var involveret. JH forklarede, at [Medarbejder] ringede til styrelsen den 16. december, hvor tilbagemeldingen var, at styrelsen nu var orienteret om, at der var en potentiel miljøskade. JH forklarede forespurgt, at [Medarbejder] fortalte om samtalen, at han blev oplyst om, at ingen normalt kontaktede miljøstyrelsen på det særlige telefonnummer og det var deres indtryk, at situationen var meget uvant (…)"*

I beredskabsloggen er krisestabsmøder og korrespondance med Miljøstyrelsen beskrevet. Heraf fremhæves relevante forhold mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen før, under og efter afgørelsen om miljøskade blev truffet:

> *"20-12-2023*
> *12:10:00*
> ***Møde i krisestab** (…)*
> *Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder] og [medarbejder] samt beredskabet*
>
> *(…)*
>
> *Der har været afholdt møde med Miljøstyrelsen, hvor der deltog 6 medarbejdere. MST har anerkendt, at der er tale om miljøskade, men der er behov for uddybning af enkelte elementer i vores henvendelse.*

Tidshorisonten forventes at være senere i dag ift. en afgørelse fra MST. Randi har ansvaret for myndighedssporet af processen. Myndighedssporet skal definere de driftsmæssige tiltag.

Der skal sendes en anmodning til Nordic Waste om kopi af deres forsikringspolice. Inge sender anmodningen til NW.

Jordflytning og tilladelse hertil drøftes med Randers Havn. [Medarbejder] har ansvaret. Vi bidrager til kommunikation omkring fakta og anlægsteknik på skadestedet. TV medierne inviteres til skadestedet. Derudover skal der laves en orientering til byrådet. Det overvejes, om der laves en pressemeddelelse. Vi prioriterer ikke konkrete interviews

Der er behov for en bemandingsplan til skadestedet. [Medarbejder]og [medarbejder] udarbejder planen. Ved scenarieskift skal der træffes beslutning herom af Jens.

(…)"

Den 21. december 2023 blev der holdt statusmøde mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen. Af mødets referat fremgår følgende:

"Deltagere:
Randers Kommune:
Jesper Kaas, kommunal direktør.
Jens Heslop, teknisk direktør.
[medarbejder]
[medarbejder]
MST:
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]
[medarbejder]

Status fra Miljøstyrelsen:
Mødet handler om MST's vejledningspligt efter MBL.

MST's vejledning tager afsæt i, at MST alene har begrænset og ufuldstændig information om de faktiske forhold, baseret på oplysningerne fra Randers Kommune.

Fagligt vurderer Miljøstyrelsen at det vigtigste fokus bør være på vandmiljøet, herunder navnligt beskyttelse af det nærliggende vandløb. Miljøstyrelsens vurdering er at en betydelig udvaskning af jord og partikler vil påvirke fisk og fauna i betydeligt omfang. Derudover kan der frigives MFS fra jorden, som påvirker vandmiljøet.

(…)

Nye oplysninger:

(…)

Kommunen har behov at der kommer en udtalelse om hvorvidt der er en miljøskade.

Miljøstyrelsen orienterede om status om for arbejdet med den bindende udtalelse.

Randers kommune understreger, at deres beredskab vil fortsætte selvom Miljøstyrelsen overtager sagen. Fagligt og økonomisk kan kommunen ikke stå alene med sagen.

MST Virksomheder vil besigtige arealet i løbet af fredag.

Det drøftes på mødet tilfældet hvor der konstateres en miljøskade om hvor lang en høringsfrist der kan være på påbuddet.

Beredskabet har leveret en mandskabsvogn og en kilometer slange. Politiet og hjemmeværnet er involveret.

Der er sat meget betydelige entreprenør-ressourcer ind."

Der fremgår yderligere af beredskabsloggen angående korrespondancen med Miljøstyrelsen følgende:

"21-12-2023
12:00:00
***Møde i krisestab** (…)*
Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medabrjder] og [medarbejder]

Status:
Jens gav status. Der var møde på pladsen i dag. Der er to kritiske ting - det regner/vand. Hvordan håndteres opstuvning af vand. Vandet stiger hurtigt. Melding er, at der pt. er 4 timer til overløb (status pr. kl. 12). Der er etableret pumper, der kan pumpe 1.800l/sek. hvilket er mere end åens tilstrømning på ca. 1.500l/sek.

Entreprenøren er klar på nødplan hvor der graves gennem Aarhusvej med det samme for at etablere kanal til åen.

Der køres fortsat jord op på toppen af bakken for at holde situationen i ave. Men meldingen er, at strømmen af jord tager til nu, så de kan ikke på sigt holde redningsvejen åben. To løsninger i spil ift. jord affaldsterminalen eller Dakas store hal 10000 m2 - der mangler miljøgodkendelse til at modtage jorden. Jens har kontaktet Daka og de vil gerne hjælpe, men vil have go fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen har afvist modellen med oplæg hos Daka. Det er aftalt, at der kan køres jord til Genbrugspladsen!

(…)

Vi skal have afklaret, om vi bruger midlerne korrekt pt. Der rettes kontakt til Miljøstyrelsen (Jens / Jesper) mhp. afklaring af situationens omfang. Det er væsentligt, at der kan laves et teams møde med Miljøstyrelsen i dag. [Medarbejder] kontakter Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vil gerne deltage i et møde kl. 12:45.

(…)

21-12-2023
14:17:48
***Møde med Miljøstyrelsen** (…)*
Afholdt møde med Miljøstyrelsen efter ønske fra RK. Mødet tjener som oplysningsgrundlag for MST ift. deres udtalelse om miljøskade.

Deltagelse fra RK: Jens, Jesper Kaas, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder] samt RK's advokat. Derudover 10-15 medarbejdere fra MST.

Jens gav status på situationen. MST havde opklarende spørgsmål vedr. de forventede konsekvenser for miljøet og stoffer på virksomhedens arealer/jord

MST tilkendegav hurtigt arbejde ift. at vende tilbage med en afgørelse.

(…)

21-12-2023
17:00:00
***Møde med Miljøstyrelsen** (…)*
Endnu et møde med Miljøstyrelsen kl. 17.15 den 21. december 2023. Deltager fra Randers Kommune Jesper Kaas Schmidt, Jens Heslop, [medarbejder] og [medarbejder]. Fra Miljøstyrelsen deltog 7 personer.

Miljøstyrelsen forsøget at vejlede ift. Miljøbeskyttelsesloven, men det er alt sammen noget vi allerede har været igennem og ageret på for lang tid

siden. Vores egne vandløbsmedarbejdere har ageret efter dette fra start af.

Randers Kommune gør endnu en gang Miljøstyrelsen opmærksom på hvor alvorlig situationen er og at vi vurdere at der er tale om en Miljøskade og at der er brug for en hurtig afklaring.

Randers Kommune beder Miljøstyrelsen om at besøge skadesstedet. Det er aftalt at de kommer på besøg i morgen fredag den 22. december 2023.

(…)

21-12-2023
19:24:45
***Møde i krisestab** (…)*
Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder] og [medarbejder]

(…)

Der har været afholdt hastemøde med Miljøstyrelsen ang. situationen. Miljøstyrelsen sender en medarbejder til stedet i morgen (fredag). Miljøstyrelsen understregede en række indsatser, som de foreslog RK skulle foretage sig. Alle omtalte indsatser er allerede iværksat af RK

(…)

22-12-2023
14:00:00
***Krisestabmøde** (…)*
Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder] og [medarbejder]

(…)

Møde med Miljøstyrelsen
Rundtur med MST en times tid - de deltog 4 personer. Rundt og set pladsen. De var overrasket over setuppet og stor anderkendelse af det arbejde, der er sat i gang. MST var enige i de scenarier, der er igangsat fra RK's side. Ingen indvendinger imod det, som RK har lavet.

Da mødet afsluttes, bemærkede MST, at der var behov for at sikre en Entydig beslutningsproces/skadesleder rolle ved en evt. fremtidig drift. RK har sendt signal om, at RK kan være operatør på arbejdet i en fremtidig situation - også ved evt. beslutning om miljøskade fra MST. RK rykker MST for en status på deres afgørelse.

(…)

23-12-2023
10:11:00
NW er kommet med bemærkninger til afgørelse om miljøskade efter MBL § 73f

(…)

23-12-2023
10:40:00
***Aftaler omkring vejledning med Miljøstyrelsen** (…)*
[Medarbejder] havde møde med [medarbejder], Vicekontorchef i MST vedr. vejledning omkring miljø- og naturindsatsen telefonisk den 23 dec. kl 10.40

Følgende blev aftalt:
1) Den igangsatte Miljø- og naturindsats i afværgefasen forankret i scenarie logikken, hvor der først er fokus på at redde Ren Å, fiske- og vandpassager og Ren Randers Fjord og som i takt med at jordskredet udvides indebærer, at fokus i indsatsen i større og større omfang bliver på rensning og beskyttelse af Ren Randers Fjord, støtter MST op om.
2) MST blev oplyst om, at den 23 dec. opgives etableringen af en rørføring af Alling Å, og indsatsen bliver i stedet pumpning.
3) MST blev anmodet om at bistå med en afklaring af, om Favrskov Kommune, som myndighed, skal inddrages i afværge indsatsen. MST lovede at melde tilbage snarest.

(…)

23-12-2023
12:35:30
***Krisestab – møde** (…)*
Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder] og [medarbejder]

Der forventes beslutning om miljøskade i eftermiddag. MST vender tilbage.

RK har været i kontakt med MST om indsatserne. Der er enighed om, at de nuværende indsatser er de rette. [medarbejder] har haft konkret kontakt, og laver notat om samtalen. Jens har haft drøftelser med MST omkring den nye situation med opbrudt Aarhusvej. MST er blevet orienteret om konsekvenserne for indsatsen.

(…)

23-12-2023
18:00:00

Modtaget bindende udtalelse fra MST - anerkender miljøskade *(…)*
Miljøstyrelsen er enig i kommunens vurdering af overhængende fare for miljøet.
Der skal nu træffes en endelig afgørelse efter MBL § 73f - er igang.

(…)

23-12-2023
20:53:13
Afgørelse om miljøskade efter MBL § 73f sendt til virksomhed *(…)*
Afgørelsen er sendt til NW samt deres advokat sammen med den bindende udtalelse fra MST

(…)

24-12-2023
11:46:30
Krisestab – møde *(…)*
Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder[medarbejder], [medarbejder], [medarbejder Favrskov Kommune] [medarbejder]
(…)

Det er vigtigt, at MST inddrages i dialogen vedrørende ovenstående forhold. Jens tager kontakt til MST / virksomhedsservice.

MST skal inddrages i krisestyregruppen. Jens kontakter MST.
Etablering af karteringsplads på Randers Havn drøftes med MST.

Det er fortsat virksomhedens ansvar at overholde sin miljøgodkendelse. MST inddrages ift. evt. indskærpelser eller påbud.

(…)

24-12-2023
12:41:49
Samtale med *[medarbejder]* ***(MST) om situation og krisestab***
Har 11.46 talt med [medarbejder] fra Miljøstyrelsen. Oplyst ham status på indsatsen.

[Medarbejder] var enige i de igangsatte aktiviteter for at styre vandet. Pumpeløsning og slangeføring på et længere stræk. Oplyst ham at vi vurderede, at vi kunne kontrollere vandet med den ekstra pumpe der etableres d. 24. december. Strategien er at pumpe reservoiret foran dæmningen tomt og derefter lukker vand ud fra spærringen opstrøms og pumpe dette væk. Derefter har vi forsinkelseskapacitet til at kunne håndtere et forventes massivt regnvejr d. 27/28 december.

Vi talte om jorden. Oplyst ham at vi kører jord væk at to årsager.
1) Arbejdshensyn og sikkerhed. For at arbejdspladsen skal fungere og for at der er den fornødne sikkerhed og redningsveje skal vi have Aarhusvej fri
2) Miljø. Oplyste ham at vi fjernede fillerdæmningen som er et problem for miljøet, hvis den skylles ud i vandmiljøet. Men at vi også fjernede jorden, da a) der var bygningsrester i jordskredet som skulle håndteres, b) entreprenørene oplyst os, at der var anvendt massive mængde filler længere oppe i skredet til at lave veje samt dæmninger og at det ikke nødvendigvis var håndteret optimalt og derved kunne være frittilgængeligt/reaktivt, c) entreprenørne oplyste os også, at de var vidende om, at der var olietønder og andet, der ikke var fjernet fra bygningerne, der var blevet taget af skredet. De mente der var væsentlige mængder d) A1 Consult oplyste os om, at skredet nu var uden for lerkappen og lå på sandaflejringer. Der kunne derfor ske infiltration til underlæggende jordlag og potentielt grundvandet over tid.
Oplyste ham derfor om, at det var vores vurdering, at vi skulle etablere stor kapacitet til at kartere jord, og at vi gerne ville tage en fælles beslutning om det snarest. [Medarbejder] var umiddelbar enig i vores vurdering, men skulle også vende myndighedssporet, da MST skulle give et påbud til virksomheden der kunne indeholde krav om at flytte jorden.

[Medarbejder] oplyste desuden, at han mente, at vi indsatsmæssigt havde truffet alle de rigtige beslutninger. Styr på vandet. Derefter styr på jorden. Kunne ikke se, at man skulle have grebet situationen anderledes an.

Aftalt han inviteres til alle krisemøder kl. 11.00. Det har jeg gjort.

(…)

25-12-2023
11:00:00
Samtale med** [medarbejder] **(MST) om situation og krisestab (II)
(…)
Har 10.35 talt med [medarbejder] fra MST
[medarbejder] oplyste mig, at MST på nuværende tidspunkt ikke kunne indgå i en krisestab i kommunalt regi. MST havde ikke et tilpas oplyst grundlag til at de kunne medvirke til beslutningstagen (er senere blevet oplyst om, at de afventer en afgørelse fra os).
MST henholdte sig derfor til deres vejledningspligt.

Jeg fortalte, at vores fokus var på vandhåndteringen. Målet med opgave var at hindre, at jordskredet ramte Alling Å. Oplyste ham om, at vi havde ekstra pumpekapacitet under etablering, men udfordringen var at skabe afgangsrør/slanger fra pumperne. Ligeledes var det en udfordring at holde pumperne i drift 24/7. Oplyste ham også, at vi forsøgte at skaffe endnu mere pumpekapacitet samt at koble pumperne direkte på elnettet via

transformatoren, der står ved siden af. [Medarbejder] oplyste, at han ikke kunne se andre løsninger end den igangsatte.

Jeg oplyste ham om, at vi fortsatte med at køre jord væk, men at skredet havde taget fart og havde en bredere front end tidligere. Aarhusvej er nu helt trykket mod øst. Oplyste ham om, at vores strategi pt. var at køre det jord vi kunne til kartering på affaldsterminalen (og videre til Randers Havn) og resten tilbage i jordtippen. Dette fortsatte vi med indtil der blev truffet en beslutning om jorden skulle helt væk eller om jordskredet skulle "slippes". Arbejdet var under alle omstændigheder nødvendigt på nuværende tidspunkt for at have arbejdsplads, redningsveje etc.

Oplyste ham også om, at vi havde en formodning om, at der var større jordmasser under bevægelse end forventet pga. skredets udvikling samt informationer fra tidligere ansatte på LEKA værket, der havde afsluttet pladsen inden det blev til jordtip. Vores forudsætning om stabilitet ved en hældning på 1:23 var muligvis nærmere 1:25 eller 1:30, hvilket vil have store konsekvenser for jordskredets udbredelse. Vi etablerede derfor en "geoteknink" gruppe nu, der skulle forsøge at klarlægge og modellere jordskredet i større detalje end tidligere. Første møde d. 26. kl. 10.00

[Medarbejder] oplyste mig om, at man på baggrund af oplysninger fra entreprenøren om at der var olieoplag i bygninger, der var taget af jordskredet, allerede nu kunne gå til politianmeldelse. Det ville MST gøre, hvis det var dem.

[Medarbejder] oplyste mig om, at MST gerne ville medvirke men det juridiske grundlag skulle på plads.

(…)

25-12-2023
11:00:00
***Krisestab – Møde** (…)*
Deltagere: Jesper Kaas, Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder Favrskov Kommune] og [medarbejder]

Status
Miljøstyrelsen vil ikke indgå i et beslutningsforum omkring denne sag indtil videre. De føler sig ikke klædt tilstrækkeligt på ift. indgå i et beslutningsforum. Derfor deltager de ikke i krisestaben. EFTERFØLGEN OPLYST: Der er tale om en misforståelse, MST vil gerne agere og give faglig rådgivning. Men de har ikke specialistviden. De afventer vores afgørelse om miljøskade, den har vi truffet den 23.12, og den får han tilsendt nu, og får et opkald fra [medarbejder]. Det forsinker ikke noget, da de er i gang.

Favrskov deltager som observator.

(…)

Miljøstyrelsen oplyser til Jens at hvis entreprenørerne oplyser at der er hældt miljøforurenende stoffer ud i området. Så ville miljøstyrelsen politianmelde virksomheden. Det er deres vejledning til os. Vi tager fat i [advokat] for at finde ud af hvornår og hvordan ([medarbejder] gør det)."

Af et telefonnotat vedrørende telefonsamtale mellem kommunaldirektør Jesper K. Schmidt og vicedirektør i Miljøstyrelsen den 25. december 2023, ca. kl. 12 fremgår følgende:

"Baggrund
Miljøstyrelsen havde inden telefonmødet meddelt Randers Kommune, at styrelsen ikke kunne indgå i deres dage [red.: formentlig daglige] møder i krisestaben, da Miljøstyrelsen alene har en vejledende rolle i forhold til kommunens aktiviteter som myndighed i Nordic Waste-sagen, hvorfor styrelsen ikke kan rådgive eller træffe beslutninger i sagen.

Deltagere i samtalen: Kommunaldirektør Jesper K. Schmidt (JKS) og vicedirektør [navn]).

Referat af samtalen:
• [Navn] orienterede om beslutningen om ikke at deltage i kommunens daglige møder i krisestaben.
Miljøstyrelsen har alene en vejledende rolle i forhold til kommunens aktiviteter som myndighed i Nordic Waste-sagen, hvorfor styrelsen ikke kan rådgive eller træffe beslutninger i sagen. Konkret rådgivning må kommunen søge hos private rådgivnings- og advokatfirmaer.
• MST har ligesom kommunen har aktiveret kriseberedskabet i sagen og mødes dagligt. Styrelsen stiller sig således til rådighed for vejledning af kommunen i forhold til bl.a. love og regler, når kommunen finder behov for det.
• Randers Kommune er velkommen til at kontakte vicedirektør [navn] vedr. jura og natur, vicedirektør [navn] vedr. vand- og vandløbsspørgsmål samt vicedirektør
[navn] vedr. MST's myndighedsopgaver og arbejdet med påbud.
• MST har truffet bindende udtalelse om, at der foreligger en overhængende fare for en miljøskade. Denne udtalelse er fremsendt til Randers Kommune. Vi afventer nu kommunens afgørelse i sagen. Det vil medføre, at styrelsen kan udstede påbud over for virksomheden i forhold til afværge og sikkerhedsstillelse. Styrelsen er imidlertid for at fremme sagen allerede påbegyndt udarbejdelse af påbud.
• JKS udtrykte tilfredshed med orienteringen og ville sørge for at kommunens afgørelse fremmes."

Den 25. december 2023 kl. 12:06 blev afgørelse om miljøskade efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f med bilag sendt fra sektionsleder [medarbejder] fra Randers Kommune til Miljøstyrelsen.

Den 25. december 2023 kl. 23:02 og 26. december 2023 kl. 12:09 fremsendte Randers Kommune noter/referater fra møder i krisestaben. Af referatet den 26. december 2023 fremgår det blandt andet, at:

> *"Forbuds/påbudskompetencen er flyttet fra Kommnuen til Miljøstyrelsen. Der er behov for, at RK er i kontakt med MST vedr. de næste skridt.*
>
> *[Medarbejder] / [medarbejder] koordinerer kontakten.*
>
> *MST bør vejlede om kommunens forpligtelser ift. miljøbeskyttelsesloven set i forhold til de udarbejdede scenarier."*

Den 26. december 2023 kl. 13:55 skrev vicedirektør i Miljøstyrelsen til kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, at han frabad sig de interne referater. Af brevet fremgår følgende:

> *"Kære Jesper*
>
> *Miljøstyrelsens direktion har både i går og i dag modtaget kommunens interne noter/referater fra møder i kommunens krisestab. Jeg vil imidlertid henstille til, at I ikke fortsat sender jeres interne noter/referater til os i Miljøstyrelsen.*
>
> *For det første fordi Miljøstyrelsens rolle, som vi tidligere har præciseret, er vejledende i forhold til jeres arbejde med at forebygge overhængende fare for miljøet, og vi som tidligere aftalt derfor ikke indgår som del af jeres krisestab. For det andet fordi jeres noter/referater har intern karakter og endeligt fordi jeres beskrivelse af dialogen mellem kommunen og styrelsen i referaterne gengiver jeres opfattelse, som vi i den foreliggende form ikke har forholdt os til. Hvis noterne gøres offentligt tilgængelige, skal styrelsen i givet fald forholde sig specifikt til de udsagn, som vi refereres for.*
>
> *Det er vores opfattelse, at vi i det foreløbige forløb har haft en bilateral dialog, som vi kommer til at fortsætte. Konkret vil vi have behov for at tage kontakt med relevante folk hos jer på fredag den 29. december i forbindelse med vores sagsbehandling af et evt. påbud til virksomheden Nordic Waste.*
>
> *Med venlig hilsen*
> *[navn]*
> *Vicedirektør"*

Samme dag den 26. december 2023 kl. 16:32 besvarede Jesper Kaas Schmidt vicedirektørens henvendelse med følgende:

> *"Kære [navn]*
>
> *Tak for dit brev af d.d.*
> *Vi er opmærksomme på, at Miljøstyrelsens rolle i forhold til kommunens opgavevaretagelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 70 alene er vejledende.*
>
> *Som bekendt har Randers Kommune imidlertid – i overensstemmelse med Miljøstyrelsens bindende udtalelse – truffet afgørelse om, at der er en overhængende fare for en miljøskade, og det er jo herefter Miljøstyrelsen, som er kompetent myndighed i forhold til at meddele påbud til Nordic Waste i medfør af miljøskadeloven.*
>
> *Situationen udvikler sig time for time, og i tråd med rollefordelingen efter miljøbeskyttelseslovens kap. 9 a og miljøskadeloven har Randers Kommune anset det for hensigtsmæssigt, at kommunen som tilsynsmyndigheden på stedet har sørget for løbende at holde Miljøstyrelsen opdateret, herunder med henblik på at sikre tilstrækkelig og korrekt grundlag for Miljøstyrelsens påbud på afgørelsestidspunktet. Hertil kommer naturligvis, at oplysningerne kunne bidrage til at give jer de bedste forudsætninger for den vejledning, som I har tilbudt at yde, og som vi utvivlsomt får brug for.*
>
> *Randers Kommune har noteret jeres ønske om ikke at modtage yderligere oplysninger løbende, men vi står naturligvis til rådighed, såfremt Miljøstyrelsen som led i sagens behandling måtte få brug for yderligere oplysninger om sagens status og udvikling.*
>
> *Venlig hilsen*
> ***Jesper Kaas Schmidt***
> *Kommunaldirektør"*

Den 29. december 2023 kl. 16:38 fremsendte Miljøstyrelsen lynhøring angående erfaringer med forebyggende foranstaltninger i forbindelse med den overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet i Alling Å. Af lynhøringen fremgår blandt andet følgende:

> ***"Erfaringer med forebyggende foranstaltninger i forbindelse med den overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet i Alling Å***
>
> *Miljøstyrelsen agter at varsle påbud om, at Nordic Waste A/S skal træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med den overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet i Alling Å forårsaget af det igangværende jordskred på og fra Nordic Waste A/S' virksomhed på Gammel Århusvej 110, 8940 Randers.*

I den forbindelse agter Miljøstyrelsen videre at varsle afgørelse om sikkerhedsstillelse.

For at kvalificere (varsler og) afgørelser skal Miljøstyrelsen som aftalt bede om supplerende oplysning om Randers Kommunes erfaringer og overvejelser fra den hidtidige indsats:
1. Hvad bør en fortsat indsats til forebyggelse af miljøskade omfatte? – hvad kræver det?
2. Hvad er udgifterne til den nuværende og hvad forventes den under spørgsmål 1 beskrevne fortsatte indsats at koste? - hvor dyrt?
3. Hvad er på det nuværende grundlag Randers Kommunes bedste skøn over varigheden af den forebyggende indsats? - hvor længe skal indsatsen køre, før den overhængende fare for miljøskade er ovre?
4. Hvis kommunen i øvrigt har skitserede planer eller indsatser, f.eks. som slides, modtages de også gerne sammen med en tilkendegivelse af, om materialet eventuelt kan vedlægges Miljøstyrelsens (varsler og) afgørelser.

Overvejelser om forebyggende foranstaltninger er indsat nederst i brevet. Endvidere vil vi bede om at få tilsendt afgørelser, som der henvises til i høringssvar af 23. december 2023 fra Nordic Waste A/S.

(…)"

Den 29. december 2023 blev der tillige holdt møde mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune. Her gennemgik Randers Kommune de forskellige scenarier, som der indtil videre var arbejdet ud fra.

Den 3. januar 2024 kl. 17:33 kommenterede Miljøstyrelsen skriftligt på Randers Kommunes scenarier. Af brevet fremgår blandt andet følgende:

"Kære [medarbejder]
Hermed vores mindre præciseringer til jeres noter om fase 2 og 3. Indsat med rød nedenfor.

Vh [medarbejder]

Fase 2 – Interim fasen:
Plan D (At sikre rensning af udsivende åvand og overfladevand fra Nordic Waste, ren å nedstrøms Nordic Waste, fiskepassage opstrøms Nordic Waste samt sikre en ren fjord, samt ophør med at bortkøre overfladevand til rensningsanlæg og ophør med jordhåndtering).
Der arbejdes på at begrænse mængden af vand, der skal pumpes forbi Nordic Waste, da dette vil give en mindre risiko for, at der sker forurening af Alling Å, fleksibilitet i forhold til jordskredet og bedre rensning, da det kun er overfladevandet fra Nordic Waste arealerne der skal renses. Indsats:

• De etablererede vådområder (plan C) får deres maksimale relevans, da de primært renser overfladevand fra Nordic Waste som løber af og siver ud fra området. Det blev drøftet om resultater af prøver fra det vand, der på nuværende tidspunkt køres til bundfældning og efterfølgende rensning på renseanlæg, kan beskrive, hvilke stoffer der er i overfladevandet fra virksomheden, og i hvilket omfang stofferne bundfældes. Stoffer, der er i opløst form, eller ikke når at bundfældes med den opholdstid, der kan etableres i bassinerne er i risiko for at blive transporteret videre i Alling Å. Endelig blev behovet for at bortskaffe bundfældet materiale drøftet. Generelt påpegede MST, at det er vigtigt at kommunen får etableret en god overvågningsplan for at have viden om, hvad der sker løbende.
• Åen opstrøms Nordic Waste omlægges midlertidigt i samarbejde med Favrskov kommune ved Hinge til anden å (Vissing Bæk). Hvis projektet viser sig muligt. Så kan en stor del af oplandet opstrøms Nordic Waste sikres mulighed for fiskepassage og den mængde vand som løber til Nordic Waste området udgør et mindre opland. (6 km2 i modsætning til 23 km2 i dag).
Fase 3 – Genetablering/genoprettelse:
At reetablere Alling å til god økologisk tilstand i det berørte område.
Plan E: (Ren Å, Ren Fjord, vand- og fiske passage). Genetablering af vandpassage gennem den nye jord tunge/det nye landskab.
MST gav udtryk for at de er enige i principperne i det vi gør, men at de selvfølgelig gerne vil se noget mere konkret på landskab på projekterne. Dimensioner og vandføringer i de vandløb og rørledninger, der forventes etableret bør belyses nærmere, ligesom betydningen af evt. at lede mere vand til Vissing Bæk og Lille Å bør beskrives. Også påvirkningen af de enkelte kvalitetselementer skal beskrives for de forskellige modeller, herunder skal der foretages en vurdering af projektet i interim fasen og ved udarbejdelse af projektet med genetablering/genoprettelse." [red. delvist med rødt i originaltekst]

7.13.6 Aktstykke nr. 123 af 16. januar 2024

Den 14. januar 2024 blev der vedtaget et (i første omgang) fortroligt Aktstykke 123. Miljøministeriet anmodede her om indtægtsbevilling på 205 mio. kr. til kommende udgifter til indsatsen i forbindelse med miljøskaden. Fortroligheden blev ophævet den 31. januar 2024. Af aktstykket fremgår blandt andet følgende:

"Miljøministeriet anmoder om Finansudvalgets tilslutning til, at:

- *Der optages udgiftsbevilling på § 23.23.61.10. Påbudte foranstaltninger (ny konto) med 195,0 mio. kr. i 2024 til afholdelse af statslige udgifter forbundet med forebyggelse af overhængende farer for miljøskader og afværge af miljøskader som følge af jordskred i Randers Kommune.*
- *Nettoudgiftsbevillingen på § 23.21.01. Miljøstyrelsen forøges med 10,0 mio. kr. i 2024 til styrelsens opgaver med tilsyn og administration.*

- *Der optages indtægtsbevilling på § 23.23.61.10. Påbudte foranstaltninger (ny konto) med 205,0 mio. kr. i 2024 som følge af indtægter (i første omgang sikkerhedsstillelse) fra ansvarlig virksomhed.*

(…)

Påbud om at træffe de nødvendige foranstaltninger for at forebygge den overhængende fare for miljøskade meddeles med materiel hjemmel i miljøskadelovens § 22, stk. 1. Miljøministeriet anmoder med aktstykket om bevillingsmæssig hjemmel til at afholde udgifter og oppebære indtægter til de angivne dispositioner.

(…)

Aktstykket forelægges Finansudvalget nu, da sagen har akut karakter, idet Miljøstyrelsen skal udstede påbud og krav om sikkerhedsstillelse til virksomheden Nordic Waste A/S. Forud for, at påbud og krav om sikkerhedsstillelse kan udstedes skal der tilvejebringes den nødvendige bevillingsmæssige hjemmel og finansiering til at afholde udgifter og oppebære indtægter til fortsættelse af den akutte indsats fra udstedelse af påbud."

7.13.7 Samarbejdsaftale med Miljøstyrelsen af 18. januar 2024

Den 18. januar 2024 blev der indgået en samarbejdsaftale mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune om at regulere håndteringen af selvhjælpshandlinger efter miljøskadeloven, hvor Randers Kommune skulle udføre konkrete foranstaltninger, som blev påbudt Nordic Waste A/S.

Af aftalens indhold omkring baggrund, formål og ikrafttrædelse fremgår, at formålet var at lade Randers Kommune stå for den praktiske udførelse af operative arbejder på området ved Nordic Waste, imens Miljøstyrelsen havde ansvaret for dette i medfør af reglerne i miljøskadeloven.

Nærmere bestemt fremgår det af aftalens punkt 1.8, at:

"Denne Aftale har til formål at regulere samarbejdet mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune i forhold til håndtering af selvhjælpshandlinger i henhold til miljøskadelovens § 33, stk. 2."

Miljøskadelovens § 33, stk. 2, giver hjemmel til, at miljøministeren (ved Miljøstyrelsen) kan lade påbudte foranstaltninger efter lovens kapitel 3 udføre for påbudsadressatens regning, når den fastsatte frist for efterkommelse af påbuddet er udløbet.

Med andre ord handlede aftalen således om udførelsen af (afværge)foranstaltninger i praksis, efter Miljøstyrelsen havde givet Nordic Waste A/S påbud herom, og virksomheden ikke selv havde efterkommet påbuddet rettidigt.

Udgifterne forbundet med udførelsen af foranstaltningerne skulle efter aftalens indhold dækkes af den sikkerhed, som Nordic Waste A/S tillige havde fået påbud om at stille.

Af ikrafttrædelsesbestemmelsen i aftalens punkt 10.1 følger således, at:

> *"Aftalen træder i kraft straks, når og hvis Miljøstyrelsen har besluttet at lade de påbudte foranstaltninger udføre for Nordic Waste A/S' regning (selvhjælpshandlinger), jf. miljøskadelovens § 33, stk. 2."*

Aftalens baggrundsbestemmelser oplister endvidere kort det kronologiske forløb i sagen i forhold til afgørelser om miljøskade:

> *"1.1*
> *Miljøstyrelsen modtog fra Randers Kommune onsdag den 20. december 2023 et udkast til en afgørelse om overhængende fare for miljøskade. Miljøstyrelsen modtog udkastet i overensstemmelse med miljøbeskyttelsesloven § 73 h, stk. 1, med henblik på at afgive en bindende udtalelse om, hvorvidt Miljøstyrelsen var enig i vurderingen af, at der foreligger en overhængende fare for en miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å, jf. miljøskadelovens § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, jf. miljøskadeloven § 11, som resultat af et jordskred på Nordic Waste A/S' virksomhed beliggende på Århusvej 110, 8940 Randers SV.*
>
> *1.2*
> *I en bindende udtalelse af 23. december 2023 vurderede Miljøstyrelsen, at der forelå en overhængende fare for, at en miljøskade ville indtræde i den nærmeste fremtid.*
>
> *1.3*
> *Randers Kommune traf derefter den 23. december 2023 afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f om, at det jordskred, der er forårsaget af Nordic Waste A/S' virksomhed på Gammel Århusvej 110, 8940 Randers, har medført en overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å.*
>
> *1.4*
> *Nordic Waste A/S har i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 73 c pligt til at iværksætte de nødvendige forebyggende foranstaltninger, der kan afværge den overhængende fare for en miljøskade, og efter omstændighederne pligt til efter miljøskadelovens § 29, stk. 1, at træffe ethvert praktisk gennemførligt tiltag eller de nødvendige forebyggende foranstaltninger for at forhindre eller begrænse forværringen eller forøgelsen af den overhængende fare for miljøskade.*
>
> *1.5*
> *Randers Kommune har oplyst, at Nordic Waste A/S uden videre den 19. december 2023 ophørte med at udføre forebyggende foranstaltninger og*

forlod ejendommen på Gammel Århusvej 110, 8940 Randers SV. Kommunen har derefter som selvhjælpshandlinger i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 70 udført forebyggende foranstaltninger i muligt omfang. Disse har bl.a. indebåret omfattende jordflytninger og vandpumpning mv.

1.6
Miljøstyrelsen agter på det foreliggende oplysningsgrundlag at meddele påbud til Nordic Waste A/S efter miljøskadelovens § 22, stk. 1, om at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med den overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å. Miljøstyrelsen agter samtidig på det foreliggende oplysningsgrundlag at træffe afgørelse i medfør af miljøskadelovens § 19, stk. 2, hvorefter Nordic Waste A/S skal stille sikkerhed over for Miljøstyrelsen til opfyldelse af sine forpligtelser. Sikkerhedsstillelsen skal dække Miljøstyrelsens udgifter til sagsbehandling og til håndhævelse af forpligtelserne efter miljøskadelovens § 33, stk. 2, og § 35.

1.7
Hvis Nordic Waste A/S har stillet sikkerhed, og hvis virksomheden ikke rettidigt opfylder det samtidigt meddelte påbud helt eller delvist, kan Miljøstyrelsen lade de påbudte foranstaltninger udføre for virksomhedens regning (selvhjælpshandlinger), jf. miljøskadelovens § 33, stk. 2."

Samt aftalens underliggende formål, i forlængelse heraf:

"1.8
Denne Aftale har til formål at regulere samarbejdet mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune i forhold til håndtering af selvhjælpshandlinger i henhold til miljøskadelovens § 33, stk. 2.

1.9
Overordnet medfører det, Randers Kommune udfører aftalte operative arbejder forbundet med at udføre de påbudte foranstaltninger. Miljøstyrelsen har det overordnede ansvar i medfør af reglerne i miljøskadeloven."

(…)

3.4.1 Randers Kommune skal udføre alle de konkrete foranstaltninger, som er påbudt Nordic Waste A/S. Dette omfatter foranstaltninger både inden for og uden for virksomhedens område.

3.4.2 Randers Kommune skal – i samarbejde med Miljøstyrelsen – sikre sig, at forhold nævnt i påbud fra Miljøstyrelsen over for Nordic Waste A/S imødegås med de nødvendige tiltag (…)

3.4.3 Arbejderne varetaget af Randers Kommune indebærer både planlægning, styring og udførelse af alle fysiske arbejder.

(…)"

Angående betaling fremgår følgende:

> *"4.1 Miljøstyrelsen betaler de af Randers Kommune afholdte omkostninger til at udføre arbejder i henhold til denne Aftale.*
>
> *(…)*
>
> *4.4 Randers Kommune skal sikre, at fakturering alene sker for arbejder, som er omfattet af det meddelte påbud til Nordic Waste A/S efter miljøskadeloven. Øvrige arbejder, som Randers Kommune måtte udføre i området, kan ikke faktureres til Miljøstyrelsen.*
>
> *(…)"*

Om samarbejdsaftalens ikrafttræden og ophør fremgår følgende:

> *"8.3*
> *Aftalen ophører, når der ikke længere er en overhængende fare for en miljøskade.*
>
> *I forhold til ophør efter afsnit 8.3 bemærkes det, at Parterne ved den løbende dialog skal drøfte sagens udvikling. Hvis det ud fra udviklingen i sagen kan konstateres, at den overhængende fare for miljøskade minimeres, skal Parterne indgå i dialog omkring en plan for aftalens ophør.*
>
> *8.4*
> *Hvis sagen ikke længere skal behandles efter miljøskadeloven, og ansvaret derved overgår til Randers Kommune til videre behandling efter anden lovgivning, ophører Aftalen på tidspunktet for Miljøstyrelsens konstatering/afgørelse.*
>
> *(…)*
>
> *10.1*
> *Aftalen træder i kraft straks, når og hvis Miljøstyrelsen har besluttet at lade de påbudte foranstaltninger udføre for Nordic Waste A/S' regning (selvhjælpshandlinger), jf. miljøskadelovens § 33, stk. 2."*

Aftalens præmis var således, at Miljøstyrelsens økonomiske og udførelsesmæssige ansvar efter miljøskadeloven først indtræder fra det tidspunkt hvor Miljøstyrelsen selv beslutter at lade selvhjælpshandlinger udføre for Nordic Waste A/S' regning.

Aftalen trådte i overensstemmelse med punkt 10.1 i kraft ved Miljøstyrelsens påbud til Nordic Waste A/S om afværgeforanstaltninger den 21. januar 2024.

7.13.8 Aktstykke nr. 130 af 14. marts 2024

Den 14. marts 2024 blev Aktstykke nr. 130 vedtaget. Aktstykket kom på baggrund af, at kompetencen for afværgeforanstaltninger i forbindelse med jordskredet gik tilbage til Randers Kommune som følge af, at Nordic Waste A/S ikke kunne stille sikkerhed, hvorfor sagen skulle behandles efter miljøbeskyttelsesloven frem for miljøskadeloven.

Med Aktstykke nr. 130 blev den udgiftsbevilling, som tidligere vedtaget ved Aktstykke nr. 123 af 16. januar 2024, der afholdte de statslige udgifter for afværgeforanstaltninger, nedskrevet og i stedet opskrevet tilsvarende med henblik på at meddele Randers Kommune tilsagn om tilskud:

> *"Miljøministeriet anmoder om Finansudvalgets tilslutning til, at*
> *- Udgiftsbevillingen på § 23.23.61.10. Påbudte foranstaltninger nedskrives med 146,3 mio. kr. som følge af, at ansvaret for håndteringen af jordskredet ved Ølst er gået tilbage til Randers Kommune efter bestemmelserne i miljøskadelovens § 21, stk. 2.*
>
> *- Indtægtsbevillingen på § 23.23.61.10 Påbudte foranstaltninger nedskrives med 155,0 mio. kr., således at den resterende indtægtsbevilling svarer til de afholdte udgifter på kontoen og i Miljøstyrelsen, som Miljøministeriet fortsat kan gøre krav på hos konkursboet efter virksomheden Nordic Waste A/S.*
>
> *- Udgiftsbevillingen på § 23.23.61.20. Afværge af skader på natur og miljø (ny konto) opskrives tilsvarende med 146,3 mio. kr. i 2024 med henblik på at meddele Randers Kommune tilsagn om tilskud på op til 146,3 mio. kr. til udgifter afholdt fra og med 1. februar 2024 til en fortsat akut indsats, der skal afværge overhængende fare for miljøskade på beskyttede arter samt vandmiljøet som følge af jordskred ved landsbyen Ølst."*

Det forklares yderligere i aktstykket om baggrunden for vedtagelsen heraf, at:

> *"Fra og med den 1. februar 2024 er Randers Kommune igen kompetent myndighed i forhold til at sikre afværgeforanstaltningerne efter bestemmelserne i miljøbeskyttelsesloven. Foranstaltningerne består bl.a. af rørlægning, bufferbassiner, pumpning af vand, jorddæmninger, renseløsninger og evt. bortkørsel af jord fra Nordic Waste A/S. Der opsamles desuden overfladevand, som køres bort til rensning, og der gennemføres prøvetagning. Der er betydelige merudgifter for kommunen forbundet med situationen til akutte og forebyggende tiltag.*
>
> *Regeringen foreslår at understøtte Randers Kommune i arbejdet med jordskredet ved Ølst med et statsligt tilskud op til et beløb, der svarer til forskellen på det udgiftsniveau, der blev afsat til afværgeindsatsen med akt. 123 (195 mio. kr.) og de allerede afholdte udgifter (48,7 mio. kr.). (…)*

Miljøministeriet vil med hjemmel i en ny tekstanmærkning fastlægge vilkår og kriterier for kommunens modtagelse og anvendelse af tilskuddet, så det afgrænses til alene at kunne anvendes til udgifter fra og med 1. februar samt udgifter knyttet til den ekstraordinære situation, som jordskredet ved Ølst har udløst. Miljøministeren påtænker at henlægge sine beføjelser til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vil bl.a. alene kunne udbetale tilskud til kommunens allerede afholdte udgifter og under forudsætning af revisorpåtegning ved afsluttende afregning."

Det betyder, at der blev givet tilsagn om tilskud til Randers Kommune med det formål at afholde udgifter til afværgeforanstaltninger efter kompetenceskiftet den 1. februar 2024. Aktstykket forholder sig dog ikke eksplicit til, hvorvidt omkostningerne i december 2023 er omfattet af beskrivelsen *"udgifter knyttet til den ekstraordinære situation, som jordskredet ved Ølst har udløst."*

7.13.9 Miljøstyrelsens høringssvar af 6. juni 2025

Den undersøgende advokat fremsendte den 14. maj 2025 et høringsbrev til Miljøstyrelsen med relevante uddrag af den foreløbige undersøgelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger har indgået i udarbejdelsen af den endelige rapport og er således afspejlet heri. Høringsbrevets indhold gengives desuden i det følgende:

*"**16. december - 18. december 2023: Indledende kontakt med Randers Kommune***
Miljøstyrelsens beredskabstelefon modtog lørdag den 16. december 2023 et opkald fra Randers Kommune. Det gengives i en intern mail af 20. december 2023, at kommunen ville informere om sagen, og at der ikke var bud efter noget operationelt fra Miljøstyrelsens side.

Miljøstyrelsen er vejledende myndighed om miljøskadereglerne, såvel reglerne i miljøskadeloven som de miljøskaderegler, som findes i flere natur- og miljølove. Den 18. december 2023 modtog Miljøstyrelsen et opkald fra Randers Kommune, som ønskede vejledning herom. Som gengivet i et telefonnotat modtog Randers Kommune blandt andet vejledning om processen efter miljøskadereglerne for, hvordan sagen kunne blive en miljøskadesag samt en skriftlig vejledning om den vurdering, som kommunen som kompetent tilsynsmyndighed skulle foretage for at vurdere, om der forelå en overhængende fare for en miljøskade.

19. december - 23. december: Proces for den bindende udtalelse
Randers Kommune sendte den 19. december 2023 et udkast til en afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1 om, at der forelå en overhængende fare for en miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å.
Miljøstyrelsen vurderede, at der var behov for yderligere oplysninger til den miljøfaglige vurdering af 'overhængende fare' for miljøskade, og hvilke naturressourcer, der kunne blive påvirket, inden Miljøstyrelsen

kunne komme med sin bindende udtalelse. Miljøstyrelsen og Randers Kommune var i løbende dialog herom.

Den 21. december 2023 fremsendte Randers Kommune et revideret udkast til afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1.

Miljøstyrelsen kunne fremsende den bindende udtalelse to dage senere den 23. december 2023. I den mellemliggende periode på de to dage var Miljøstyrelsen løbende i dialog med Randers Kommune på flere niveauer.

24. december – 22. januar: Udarbejdelse af påbud til Nordic Waste A/S

Miljøstyrelsen blev den 25. december 2023 gjort bekendt med, at Randers Kommune den 23. december 2025 havde truffet afgørelse om overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å. Styrelsen havde forud herfor påbegyndt udarbejdelse af udkast til afgørelse om påbud om forebyggende foranstaltninger efter miljøskadelovens § 22 og udkast til afgørelse om sikkerhedsstillelse efter miljøskadelovens § 19.

Miljøstyrelsen varslede den 16. januar 2024 Nordic Waste A/S om, at styrelsen påtænkte at træffe afgørelse om sikkerhedsstillelse efter miljøskadelovens § 19 og at meddele påbud om forebyggende foranstaltninger efter lovens § 22. Nordic Waste A/S fik i første omgang frist til den 17. januar 2024 for eventuelle høringsbemærkninger, som siden blev forlænget til den 18. januar 2024.

Samme dag, den 16. januar 2024, blev varsel om afgørelse om tålepåbud efter miljøskadelovens § 25, stk. 2 sendt til 182 lodsejere, der alle kunne blive berørt af de foranstaltninger, som varsledes påbudt Nordic Waste A/S.

Miljøstyrelsen betragtede det ikke som sagligt at meddele Nordic Waste A/S et påbud efter miljøskadeloven allerede den 25. december 2023 med henvisning blandt andet til officialprincippet.

Overordnet skønnede Miljøstyrelsen med afsæt i den aktuelle viden om situationen, formidlet løbende af Randers Kommune, at udgifterne til de forebyggende foranstaltninger i de kommende 6 måneder ville beløbe sig til op til 205,0 mio. kr. Miljøstyrelsen forventede derfor også at træffe afgørelse om, at Nordic Waste A/S skulle stille en finansiel sikkerhed for 205,0 mio.kr.

Følgende ikke udtømmende overvejelser var nødvendige ved udarbejdelse af afgørelse om påbud om forebyggende foranstaltninger:

- *Påbuddet kunne alene angå de nødvendige proportionale foranstaltninger, der var påkrævet for at forebygge en miljøskade på*

Alling Å. Øvrige foranstaltninger der ikke var relateret til den overhængende fare for en miljøskade, skulle ikke indgå i et påbud efter miljøskadeloven.

- Påbuddet skulle beskrive de enkelte påbudte foranstaltninger så detaljeret og præcist, at det kunne danne grundlag for evt. nødvendig håndhævelse af påbuddet.

- De påbudte foranstaltninger skulle være mulige at udføre for den ansvarlige virksomhed, både praktisk og juridisk. Heri lå blandt andet, at der skulle meddeles tålepåbud til de lodsejere, som ville kunne blive berørt at de forebyggende foranstaltninger.

Under hele forløbet med udarbejdelse af påbud, var der daglig tæt kontakt med Randers Kommune, hvor kommunen orienterede om jordskredets udvikling, som ofte ændrede sig time for time.

Miljøstyrelsen kunne den 22. januar 2024 kl. 16.00 konstatere, at påbuddet til Nordic Waste A/S ikke var efterkommet. I forlængelse heraf indskærpede Miljøstyrelsen over for Nordic Waste A/S (erklæret konkurs samme dag) forpligtelsen til at overholde indholdet af påbuddet af 21. januar 2024.

Senere samme dato traf Miljøstyrelsen afgørelse efter miljøskadelovens § 33, stk. 2 om, at styrelsen straks ville iværksætte selvhjælpshandlinger på Nordic Waste A/S' (under konkurs) regning.

22. januar – 31. januar: Samarbejdsaftale mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen er en administrativ styrelse uden operative beredskabsenheder. Miljøstyrelsens overtagelse af ansvaret for de operative indsatser ved Nordic Waste A/S og Ølst blev muliggjort ved en samarbejdsaftale af 18. januar 2024 mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune. Miljøstyrelsen betragter samarbejdsaftalen som en nødvendighed for, at Miljøstyrelsen kunne videreføre Randers Kommunes forebyggende indsatser, herunder ved videreførelse af de kontraktuelle forhold med eksterne entreprenører.

Miljøstyrelsens myndighedskompetence

Det fremgår af miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1, at hvis der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade, som skal behandles efter miljøskadeloven, træffer tilsynsmyndigheden afgørelse herom. Randers Kommune var den kompetente tilsynsmyndighed efter miljøbeskyttelsesloven til at træffe afgørelse i Nordic Waste-sagen. Randers Kommune traf afgørelsen den 23. december 2023 og underrettede Miljøstyrelsen herom den 25. december 2023.

En afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1 medfører, at en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade skal behandles efter miljøskadeloven. En sådan afgørelse medfører dog ikke, at miljøbeskyttelsesloven ikke længere finder anvendelse. I Nordic Waste-sagen indebar det, at Randers Kommune gennemførte selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70, også efter at kommunen havde truffet en afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1.

Det fremgår af miljøskadelovens § 33, stk. 2, at Miljøministeriet (delegeret til Miljøstyrelsen) kan lade påbudte foranstaltninger efter kapitel 3 udføre for påbudsadressatens regning, når den fastsatte frist er udløbet. Det indebar, at Miljøstyrelsen påbegyndte selvhjælpshandlinger efter miljøskadeloven i det øjeblik, at det konstateredes, at påbuddet til Nordic Waste A/S ikke blev efterkommet.

Den ansvarlige for en overhængende fare for en miljøskade skal straks iværksætte de nødvendige forebyggende foranstaltninger, der kan afværge den overhængende fare for en miljøskade, jf. eksempelvis miljøbeskyttelseslovens § 73 c, stk. 1, 1. pkt. Det betyder, at den ansvarlige virksomhed er forpligtet til at iværksætte forebyggende foranstaltninger uden et påbud fra tilsynsmyndigheden, og inden tilsynsmyndigheden træffer afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f.

Det fremgår af miljøskadelovens § 21, stk. 2, 1. pkt., at konstateres det under sagsbehandlingen, at der ikke kan tilvejebringes sikkerhed efter § 19, behandles sagen efter reglerne i den lovgivning, som afgørelsen om, at der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade, er truffet efter.

Det betyder, at Miljøstyrelsen kun er kompetent myndighed til at håndtere en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade, hvis den ansvarlige virksomhed kan stille sikkerhed efter miljøskadelovens § 19. Vurderingen gennemføres efter miljøskadelovens regler og er således ikke væsentlig for vurderingen efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 1.
Det er en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilke oplysninger, der er tilstrækkelige til at kunne konstatere, at der ikke kan tilvejebringes sikkerhed efter miljøskadelovens § 19, således at en miljøskadesag skal behandles efter sektorloven igen.

Det forhold, at Nordic Waste A/S den 22. januar 2024, dagen efter Miljøstyrelsens påbud om forebyggende foranstaltninger, blev erklæret konkurs, udelukkede ikke muligheden for, at virksomheden kunne stille sikkerhed. Det var i sagen blevet oplyst Miljøstyrelsen, at Nordic Waste A/S havde tegnet en miljøansvarsforsikring på 50 mio. kr. Miljøstyrelsen tog på daværende tidspunkt og har sidenhen taget skridt til at opnå dækning i den nævnte forsikring som fordringshaver.

Det fremgår herudover af miljøskadelovens § 21, stk. 2, 2. pkt., at kan der kun tilvejebringes sikkerhed for en del af udgifterne, behandles den resterende del af sagen efter sektorlovens regler. Miljøstyrelsen vurderede, at der maksimalt kunne tilvejebringes sikkerhed for størrelsen på forsikringssummen på 50 mio. kr. Miljøstyrelsen var dermed kompetent myndighed efter miljøskadeloven til at håndtere den overhængende fare for en miljøskade ved selvhjælpshandlinger, inden for forsikringssummens størrelse på de 50 mio. kr.

Afsluttende bemærkes, at Finansudvalget ved aktstykke af 14. marts 2024 tilsluttede sig, at miljøministeren kunne meddele Randers Kommune tilsagn om tilskud på op til 146,3 mio. kr. til udgifter afholdt fra og med 1. februar 2024 til en fortsat akutindsats, der skal afværge overhængende fare for en miljøskade på beskyttede arter samt vandmiljøet som følge af jordskred ved landsbyen Ølst. Den sidste udbetaling af tilskuddet til Randers Kommune blev gennemført i november 2024."

Ved e-mail af 6. juni 2025 supplerede Miljøstyrelsen sit høringsbrev således:

"Vi kommer med en tilføjelse til høringssvaret. På side 2 skal det naturligvis fremgå, at Miljøstyrelsen modtog opkald på beredskabstelefonen både den 15. og 16. december 2023 og med det indhold, som fremgår af høringssvaret."

Miljøstyrelsen bekræftede efterfølgende pr. telefon, at tilføjelsen skulle forstås således, at der var en telefonsamtale mellem en medarbejder hos Randers Kommune og en medarbejder hos Miljøstyrelsen den 15. december 2023. Grundet omstændighederne for opkaldet var det dog uegnet til en fyldestgørende gennemgang af sagen, og der blev fulgt op med en yderligere samtale den 16. december 2024.

7.14 Forhold angående Favrskov Kommunes involvering

I 2020 havde Favrskov Kommune dialog med henholdsvis Randers Kommune og virksomheden, hvor Favrskov Kommune rådgav virksomheden om kravene til at modtage miljøgodkendelse på arealer beliggende inden for Favrskov Kommunes geografiske udstrækning.

Ved e-mail af 30. september 2020 oplyste Favrskov Kommune til Randers Kommune, at Favrskov Kommune havde modtaget en forespørgsel fra virksomheden vedrørende etablering af et anlæg til behandling af affaldsfraktioner over kommunegrænsen.

Af mail af 30. september 2020 fremgår blandt andet følgende:

"Kære (…)

Som aftalt i telefonen har Favrskov Kommune modtaget en forespørgsel fra firmet Nordic Waste A/S, som oplyser at de ønsker at etablere et anlæg til behandling af affaldsfraktioner. Inden vi kommer videre finder vi det

naturligt at drøfte henvendelsen med jer, da virksomhedens beliggenhed krydser kommunegrænsen mellem Randers - og Favrskov Kommune."

Vedhæftet mailen af 30. september 2020 var virksomhedens forespørgsel.

Af forespørgslen fremgår blandt andet følgende:

"Nordic Waste A/S ønsker over de kommende år at etablere et innovativt affaldscentrum for regionen, således at affald fra byggepladser og offentlige indsamlingsordninger udnyttes optimalt. Nordic Waste A/S ønsker, at arbejde for en øget genanvendelse af affaldsprodukter til kvalitetsprodukter, som kan benyttes til erstatning af jomfruelige ressourcer og dermed opnå en cirkulær genanvendelses tankegang.

Vi ønsker, at starte en proces omkring de matrikler som befinder sig i Favrskov kommune, hvor man ønsker at udvide ressourcecenteret med miljøgodkendelse til modtagelse, oparbejdelse og oplag af affaldsfraktioner:

Matrikel - 1 - Erslev By, Nr. Galten
Matrikel - 5b - Erslev By, Nr. Galten
Matrikel - 5i - Erslev By, Nr. Galten
Matrikel - 6c - Erslev By, Nr. Galten
Matrikel - 19 - Erslev By, Nr. Galten
Matrikel - 3e - Hinge By, Nr. Galten"

Den 4. oktober 2020 sendte Randers Kommune følgende svar til Favrskov Kommune:

"Hej (…)

NW oplyser (…), at den forespørgsel, der er sendt til Favrskov Kommune, handler om nogle meget langsigtede overvejelser. NW ønsker kun planlægning igangsat for den del af virksomheden, der ligger i Randers Kommune.

En evt. kommende planlægning på tværs af kommunegrænsen bliver måske aktuel senere, men ikke lige nu."

Den 5. oktober 2020 besvarede Favrskov Kommune Randers Kommunes mail med følgende:

"Hej (…)

Ok som jeg læser det, så skal Favrskov Kommune ikke gøre videre i sagen lige nu. Ved udarbejdelse af lokalplan for området vil jeg gerne være indover afgrænsning af området langs kommunegrænsen. Særligt set i lyset af virksomhedens tilbagemelding omkring fremtids planer.
Tak for din tilbagemelding."

Den 4. november 2020 svarede Favrskov Kommune virksomheden på henvendelsen vedrørende udvidelse af virksomhedens aktiviteter på matrikler beliggende i Favrskov Kommune.

Af Favrskov Kommunes svar til virksomheden fremgår følgende:

> *"Kære (…)*
>
> *Du har sendt os materiale vedr. udvidelse af Nordic Waste ind i Favrskov Kommune med henblik på en første vurdering af stedet, herunder eventuelle knaster og behov for godkendelser/tilladelser/planlægning.*
> *Jeg vil først beklage, at det har taget så lang tid. Men nu har forespørgslen været rundt i forvaltningen, og jeg har fået nedenstående tilbagemeldinger.*
>
> *Jeg håber, at I kan bruge vurderingerne i jeres videre arbejde, og I er naturligvis velkommen til at henvende jer igen, hvis der er supplerende spørgsmål. Hvis I vælger at gå videre med projektet og opstarte sagen i Favrskov Kommune, så er det i Planafdelingen, at sagen skal startes op (som det fremgår af nedenstående).*
>
> ***Planlægning:***
> *Planafdeling er bekendt med at Nordic Waste A/S har rettet en forespørgsel til Favrskov Kommune vedrørende en eventuel udvidelse af virksomhedens drift. Udvidelsen vil omfatte arealer i Favrskov Kommune. Nordic Waste A/S ønsker hermed en tilkendegivelse fra Favrskov Kommune på hvorledes der kan igangsættes en proces for gennemførelse af en sådan udvidelse og hvilke godkendelser og tilladelser der vil følge hermed.*
>
> *På baggrund af det fremsendte materiale vurderes den planmæssige godkendelse at omfatte et kommuneplantillæg og en lokalplan. Forud for igangsætning af en lokalplan skal Favrskov Kommunes Planudvalg godkende igangsætning af planarbejdet. Planudvalgets behandling af forespørgslen sker på baggrund af en redegørelse for projektet. Redegørelsen skal blandt andet indeholde:*
> - *en beskrivelse af de aktiviteter og anlæg/bygninger som skal etableres på arealerne*
> - *volumen på diverse fraktioner af affald som skal oplagres og behandles*
> - *en visualisering, som viser hvilke påvirkninger udvidelsen og anlægget vil have på landskabet*
> - *en redegørelse for de tiltag virksomheden vil iværksætte for at begrænse de miljøpåvirkninger som driften vil medfører.*
>
> *Igangsætning af et kommuneplantillæg og en lokalplan vil skulle koordineres med Randers Kommune, hvori hovedparten af virksomhedens drift ligger. En lokalplan skal omfatte hele virksomheden, ved et samlet rammeområde på tværs af kommunegrænsen.*

Som det fremgår af ovenstående vil Planudvalgets behandling af en forespørgsel forudsætte, at der er en detaljeret viden om de konkrete ønsker til udvidelsen. Hvilket er særlig vigtig i forespørgsler hvor der vurderes at være en påvirkning miljøet og af nærområdet, herunder en væsentlig påvirkning af landskabet.

Favrskov Kommunes planafdeling tager gerne en dialog med Nordic Waste A/S vedrørende ovenstående, såfremt der er ønske om at få behandlet forespørgslen i Planudvalget.

Miljøgodkendelse:
I henhold til Miljøbeskyttelsesloven betragtes anlægget som en samlet virksomhed, selv om det ligger i to kommuner. Team Virksomheder har derfor haft kontakt til Randers Kommune vedr. miljøgodkendelse af en udvidelse af anlægget. Der er enighed om, at udvidelsen af anlægget vil være et tillæg til den gældende miljøgodkendelse i Randers Kommune, og at begge kommuner skal meddele miljøgodkendelsen. Det er ikke aftalt nærmere, hvem der udarbejder miljøgodkendelsen, men det er mest oplagt, at Randers Kommune fortsætter med godkendelsesarbejdet.

(…)"

Den 10. november 2020 svarede virksomheden Favrskov Kommune med følgende:

"Hej (…),

Mange tak for den omfangsrige gennemgang af jeres tanker!

Vi agter at færdiggøre lokalplansprocessen i Randers kommune da denne allerede er klar til politisk behandling og derefter at lave en egentligt opstartsmøde med jer når Randers kommune har træffet en afgørelse.

Jeg takker endnu engang for det arbejde som i allerede har lagt og kommer tilbage med det ønskede materiale når vi er klar til en igangsætning i Favrskov.

I hører når vi er klar og vi ser frem til samarbejdet med jer !"

Virksomheden valgte således ikke at gå videre med processen om planmæssige forhold/ miljøgodkendelse hos Favrskov Kommune, men fortsatte processen med Randers Kommune.

Favrskov Kommune har ved høringssvar af 30. maj 2025 oplyst, at Randers Kommune ved en mail af 19. marts 2024 orienterede Favrskov Kommune om virksomhedens aktiviteter i Favrskov Kommune.

7.15 Kommunikation til og med borgerne i Ølst

Til afdækning af de faktiske forhold omkring kommunikationen mellem Randers Kommune og borgerne i Ølst er der gennemgået foreliggende skriftligt materiale, ligesom der er spurgt ind til emnet under gennemførte interviews.

7.15.1 Oplysninger fra det gennemgåede skriftlige materiale

Kommunikationen til og med borgerne i Ølst kan meningsfuldt deles op i henholdsvis perioden før jordskredet ("normalsituationen") og i perioden under og efter jordskredet.

Normalsituationen

I normalsituationen findes særligt høringsprocessen i forbindelse med lokalplanprocessen frem mod lokalplanen fra 2022 at være af relevans. Lokalplanen endte som bekendt med at blive vedtaget den 5. september 2022 på trods af en række kritiske høringssvar modtaget både før vedtagelsen af forslaget til offentlig høring og i høringsperioden fra den 16. december 2021 til den 24. februar 2022.

Der indkom efter de foreliggende oplysninger 79 høringssvar.

To eksempler på høringssvar fra borgere med bopæl i eller omkring Ølst indgivet digitalt til Randers Kommune gengives i det følgende:

> *"Personligt synes jeg det er en dårlig ide, da det ikke pynter på min udsigt.*
>
> *Når det så er sagt, så vil jeg gerne vide følgende*
> *Hvad er formålet med bygningerne? - vil det give problemer med nedsivning, lugt, støj, skadedyr og lignende*
>
> *Hvilken fordel har Randers Kommune af det? - Jeg kunne jo se, at der var en fordel i, at man udviklede området til noget rekreativt og genopbyggede det, som det oprindeligt var planlagt.*
>
> *Er det bare en kortsigtet bygning, og er der en plan at fjerne bygningerne igen - sætter Nordic Waste penge af til det?*
>
> *Derudover synes jeg det er trist set i forhold til den biodiversitet, der er ved at udvikle sig i området. Da jeg flyttede til i 1999, var det meget småt med fugle og smådyr, men der har gennem de sidste år været en god udvikling mht til planter, der er kommet mange fugle til - faktisk er jeg inden for det sidste år set fiskehejre, og der er også kommet ugler til inden for de sidste par år, en masse forskellige småfugle og pindsvin er blevet hyppigere.*

Mange borgere er gennem de sidste år begyndt at anvende området rekreativt og specielt efter Corona, og det mener jeg man skal dyrke - specielt set i lyset af, hvor hvor godt det går Randers med salg af byggegrunde og beliggenhed tæt på Århus/Favrskov

Desuden vil jeg stille mig uforstående overfor en ændring, for hvorfor må jeg så ikke plante træer på min grund pga af alle disse beskyttelseslinier, hvis Nordic Waste må opføre noget, som på ingen måde gavner miljøet.

Desuden er der gået byggeaktiviteter i gang på grunden - er det dem Nordic Waste søger tilladelse til, eller er det 'noget' andet?

Har miljøstyrelsen/naturfredningsforeningen været ind over?"

Samt:

"Som borger i området i 48 år, og som erhvervsmand i Askildrup skaber lokalplan 705 en undren som går over i en uforståenhed over for Randers Kommune.

Må jeg have lov til at dele mit svar op i flere punkter.

1. som virksomhedsejer i Askildrup, af Carlslund Plantage med salg af juletræer, vækker det en uforståenhed over at man tillader gift depoter, 20 meter høje bygninger og industri med kat. 7 forurening lige op ad en virksomhed som lever af at tilbyde naturoplevelser og deraf sit levebrød.

Der noteres blandt andet at der udtales fra Randers Kommune at Nordic Waste udvidelse ikke vil påvirke mange borgere idet der er tyndt befolket. sikke noget ævl. 1 familie, eller virksomhed er vel lige så vigtig som flere.

alle som læser det her... vil i selv gerne have en kategori 7 industri som nabo ?

2. Randers Kommune ønsker sig grøn omstilling, naturområder, og en boligvenlig tilflytter kommune. Jeg tænker blot at når dette projekt kommer mulige tilflyttere for øre, at Randers skal være giftdeponternes nr. 1 i Danmark - er det måske ikke lige det man ønsker sig som borger.

3. Nordic Waste har ikke det bedste ry i branchen. og flere lukkede CVR numre bag sig. I forbindelse med borgerforeingen i askildrup og ølst har vi talt med 3 chafører omkring deres aflæsninger. Sjovt nok er der navneforbud, idet der køres efter aftale meget farligt affald, som ikke registreres. Dette sker dagligt siges der af alle 3 chafører. Desuden kan det fortælles at en lokal borger som har meget forurenet jord, blot kan booke bil og få aflæsset mod overbetaling. Hvad sker der med alt det som VI IKKE VED noget om ??????????????????????????????

en kategori 7 forurenende virksomhed som vil tage affald fra hele Europa, ved indkørslen til Randers. er det nu en god ide ?

Må jeg henlede til at kommunen indkalder til møde med borgerne for Askildrup og Ølst. Og henlægger sagen indtil alle parter er hørt."

Forvaltningen havde til brug for byrådets behandling af sagen samlet høringssvarene i et bilag (journaliseret i sagen med sagsnummer 01.02.05-P16-41-19) og opdelt dem efter emne samt forvaltningens vurdering af høringssvarenes karakter, og hvorvidt de burde imødekommes eller ej. Det fremgår af bilaget, at høringssvarene angik følgende emner:

"A. Efterbehandlingsplan
B. Risiko for forurening af grundvand
C. Affald
D. Negativ påvirkning fra øget trafik
E. Negativ påvirkning af miljøforhold
F. Negativ påvirkning af landskab og natur
G. Bedre beskyttelse geologiske profiler
H. Arkæologi
I. Image og negativ påvirkning af huspriser
J. Borgermøde
K. Visualiseringer"

Det bemærkes hertil særligt, at forvaltningen indstillede, at høringssvarene ikke blev imødekommet, for så vidt angik punkt E om negativ påvirkning af miljøforhold.

Det lægges, jf. oplysningerne i bilaget til byrådets behandling til grund, at de enkelte høringssvar ikke blev besvaret individuelt. Det er endvidere afdækket, at alle der havde afgivet høringssvar blev direkte orienteret om vedtagelsen og ændringer i den endelige plan på baggrund af høringssvar via fremsendt orienteringsbrev af 20. september 2022.

Dernæst er det afdækket, at der i slutningen af juli 2021 blev modtaget en klage over støj fra Nordic Waste A/S fra en borger med adresse nord for virksomheden. I medfør af det gennemgåede skriftlige materiale reagerede den tilsynsførende medarbejder i Randers Kommune hurtigt og besøgte klageren for at afdække omfanget af støj. Der fremgår efterfølgende en mailkorrespondance om klagers ønske om et nyt besøg samt ønske om oplysninger om, hvilke tiltag Nordic Waste A/S igangsatte for at dæmpe støjen. Dertil indeholder mailkorrespondancen en bemærkning om lugtgener fra "minkjord". Det fremgår af de gennemgåede akter, at den tilsynsførende medarbejder hurtigt tog korrespondancen med klager op og forsøgte at aftale et stop i arbejdet hos Nordic Waste A/S for at kunne efterprøve, om støjgenerne stammede fra Nordic Waste A/S eller fra naboen LECA.

Videre er det afdækket, at der i 2022 blev modtaget forskellige henvendelser fra en borger med adresse tæt på Ølst nord for virksomheden. Den første henvendelse angår

støj fra Nordic Waste A/S og blev besvaret af kommunen ved den tilsynsførende medarbejder, der oplyste, at han havde været på uanmeldt tilsyn hos Nordic Waste A/S, og at støjen skyldtes, at Nordic Waste A/S var i færd med netop at bygge en støjvold mod nord.

Dette blev tilsyneladende taget til efterretning af klager, idet der ikke er journaliseret yderligere korrespondance om emnet.

Den anden henvendelse er en videregivelse af en påstået beretning fra en tidligere medarbejder hos Nordic Waste A/S. Beretningen omtaler forskellige overtrædelser af virksomhedens miljøgodkendelse. Beretningen blev sendt direkte til borgmesteren den 2. marts 2022 og således på samme tidspunkt, som der var høring i gang omkring den nye lokalplan 705.

Borgeren modtog svar på sin henvendelse den 28. marts 2022 via e-mail. Besvarelsen er affattet som følger:

> *"Svar fra borgmesteren til [navn udeladt], høringssag 705 Nordic Waste*
>
> *Kære (…)*
>
> *Du har rettet henvendelse til mig angående den igangværende lokalplansag om mulig udvidelse af virksomheden Nordic Waste på Gl. Århusvej 110. En virksomhed i genbrugsbranchen beliggende ca. 1,5 km fra din bopæl.*
>
> *Det er selvfølgeligt helt logisk, at man kan have mange holdninger til en virksomhed af denne type placeret i ens nabolag.*
>
> *I den forbindelse kan jeg oplyse, at den gældende miljølovgivning giver virksomheder en rettighed til at etablere sig i et område såfremt deres virksomhedsaktiviteter ikke giver anledning til ulovlig forurening eller strider mod gældende planlægning.*
>
> *Du har sendt høringssvar i forbindelse med den igangværende høring af udkast til fornyet lokalplan samt sendt et skrift fra en tidligere medarbejder på virksomheden.*
>
> *I høringssvaret anfører du, "at Randers Kommune har givet tilladelse til, at virksomheden indretter et giftdepot på ejendommen ovenikøbet giftdepoternes nummer et i landet".*
>
> *Udvikling, Miljø og Teknik har oplyst til mig, at Region Midt har givet en dispensation til at der anvendes lettere forurenet jord til retablering af området efter lergravning.*

En dispensation som er baseret på – hvad forvaltningen oplever - som særdeles grundige geologiske og hydrogeologiske vurderinger. Disse vurderinger viser bl.a., at der er 60 meter fed ler under hele området, og at der samtidigt ikke er drikke- og grundvandsinteresser i området for virksomhedens aktiviteter.

Det er baseret på denne vurdering og en planlægning, der tillader lokaliseringen af den pågældende virksomhedsaktivitet, at Randers Kommune efterfølgende har miljøgodkendt virksomhedens aktiviteter.

Miljøgodkendelsen indeholder en lang række af vilkår til virksomhedens drift som sikrer, at virksomheden ikke giver anledning til forurening af deres opgivelser, så længe virksomheden efterlever disse vilkår.

Forvaltningen har i den forbindelse oplyst, at det fremgår af miljøgodkendelsen:

- *At al jord, der tilføres stedet skal være forudgående analyseret og anvist af kommunen. Til retablering anvendes kun lettere forurenet jord. Lettere forurenet jord er som det ligger i navnet forurenet i mindre grad og ikke med mobile stoffer i større omfang, der kan slippe ud i omgivelserne. Der beskrives i det af dig fremsendte, at chauffører leverer jord som de vurderer som forurenet til indbygning i den tidligere lergrav. Dette er således i overensstemmelse med godkendelsen.*

- *At virksomheden gerne må opbevare microfiller indenfor virksomhedens arealer. Det er derfor også tilladt at microfiller, som skal anvendes som delvis erstatning for cement, opbevares udenfor. Overfladen på et sådant oplag danner såkaldt "hud" således, at der ikke vil være vandgennemstrømning.*

- *At virksomheden har godkendelse til at modtage også mere belastede jordfraktioner til midlertidig oplagring og analyse. Når dette jord er analyseret angiver miljøgodkendelsen, at det skal renses eller bortskaffes til en anden affaldsmodtager, som er miljøgodkendt til håndtering af mere belastet jord.*

Udvikling, Miljø og Teknik forvaltningen har derudover oplyst mig om, at forvaltningen fører hyppige tilsyn med, at virksomheden efterlever de vilkår, der er angivet i miljøgodkendelsen, samt at forvaltningen på disse tilsyn kun meget få gange har kunnet konstatere forhold i modstrid med miljøgodkendelsens vilkår.

I de tilfælde, hvor der er blevet konstateret et ulovligt forhold, har virksomheden umiddelbart rettet op.

I din henvendelse anføres, at der har været et overløb fra virksomhedens nederste sedimentationsbassin til Alling å.

Forvaltningen oplyser, at de er bekendt med denne lovovertrædelse, samt at den ulovlige aktivitet er ophørt.

Årsagerne til overløbet var dels, at bassinet var meget fyldt efter februars megen nedbør samt, at en maskinfører ønskede at rense en gummiged ved at køre ud i bassinet. Randers Kommune har indskærpet over for virksomheden, at denne aktivitet er totalt uacceptabel, og at ved uheld eller lignede skal kommunen umiddelbart orienteres. Nordic Waste har beklaget hændelsen, og lovet, at det ikke vel gentage sig. Det er samtidigt aftalt, at bassinet kanter forhøjes for at fremtidssikre Alling Å i tilfælde af store regnskyl som følge af klimaforandringerne.

Forvaltningen har endvidere oplyst overfor mig, at såfremt der igen sker overløb, vil virksomheden blive politianmeldt.

Endeligt kan jeg oplyse, at forvaltningen har orienteret mig om, at det er planen, at virksomhedens rensningskapacitet af overfladevand fra virksomhedens område i forbindelse med den ønskede udvidelse forøges til den dobbelte kapacitet. Forvaltningen vil således sikre, at rensningskapaciteten tilgodeser, at der heller ikke i fremtiden kan tillades, at der udledes forurenet vand til Alling Å.

Du nævner også, at håndteringen af jord på Randers Havn giver anledning til en forurening af Åen og fjorden. Jeg er blevet forsikret om, af forvaltningen, at der også er miljøtilsyn på disse aktiviteter, og at forvaltningen ikke har kunne konstatere forhold som har givet anledning til en håndhævelse.

Endelig skal det bemærkes, at du i dit høringssvar til lokalplansagen har anført en række påstande der efterfølgende er trukket tilbage derfor kommenterer jeg dem ikke.

Afslutningsvis skal jeg bemærke, at oplysningerne omkring et skibsforlis under en af forårets storme, som skulle indeholde en leverance af jord til Nordic Waste, kan jeg ikke forholde mig til, idet forvaltningen ikke har viden herom.

Venlig hilsen

Torben Hansen
Borgmester"

Det er endvidere afdækket, at borgeren kontaktede Randers Kommune telefonisk den 22. marts 2022 og oplyste, at han ønskede at trække den fremsendte beretning tilbage, idet han var blevet truet med en injuriesag af Nordic Waste A/S. Dertil kommer,

at han mente, at Nordic Waste A/S aktivt skjulte forhold for Randers Kommune under de anmeldte tilsyn. Borgeren opfordrede derfor til, at næste tilsyn blev uanmeldt. Ifølge telefonnotatet fra samtalen blev borgeren oplyst om, at det næste tilsyn hos virksomheden ville ske uanmeldt.

Efter jordskredet

Fra flere møder på politisk niveau i form af orienteringsmøder, politiske følgegruppemøder og byrådsmøder fremgår følgende omkring indsatsen overfor borgerne i Ølst i forbindelse med jordskredet. Indsatsen er blevet leveret via Ølst-støtteorganisationen med tilbud på tværs af forvaltningerne:

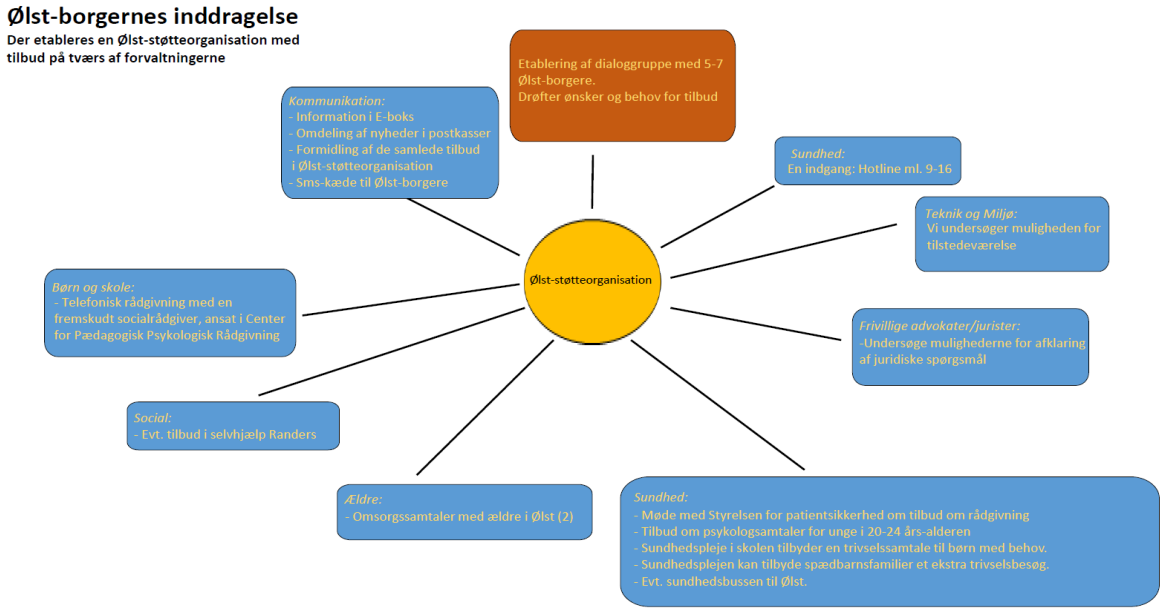

Støtteorganisationen til borgerne i Ølst indebar således samlet set følgende:

"Kommunikation:
- Information i E-boks
- Omdeling af nyheder i postkasser
- Formidling af de samlede tilbud i Ølst-støtteorganisation
- Sms-kæde til Ølst-borgere
- Etablering af dialoggruppe med 5-7 Ølst-borgere. I gruppen drøftes ønsker og behov for tilbud

Sundhed:
- En indgang: Hotline ml. 9-16
- Møde med Styrelsen for patientsikkerhed om tilbud om rådgivning
- Tilbud om psykologsamtaler for unge i 20-24 års-alderen
- Sundhedspleje i skolen tilbyder en trivselssamtale til børn med behov.
- Sundhedsplejen kan tilbyde spædbarnsfamilier et ekstra trivselsbesøg.
- Evt. sundhedsbussen til Ølst.

Børn og skole:
- Telefonisk rådgivning med en fremskudt socialrådgiver, ansat i Center for Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Ældre:
- Omsorgssamtaler med ældre i Ølst (2)

Social:
- Evt. tilbud i selvhjælp Randers

Teknik og miljø:
- Vi undersøger muligheden for tilstedeværelse"

I forhold til de nærmere oplysninger om de kommunikerede igangsatte tiltag pr. 26. februar 2024 fremgår fra de gennemgåede akter følgende:

"Støtteorganisationen

• Trivselssamtale til børn
Sundhedsplejen tilbyder trivselssamtale til de børn, der påvirkes af det, der sker – det kan være ængstelighed, tankemylder, søvnvanskeligheder. Sundhedsplejen bruger de
kommunikative redskaber, som er relevante for at hjælpe barnet. Op til tre samtaler pr. barn / familie.

• Ekstra trivselsbesøg til spædbarnsfamilier
Sundhedsplejen tilbyder spædbarnsfamilier i Ølst et ekstra besøg. Det foregår hjemme hos jer og er for familier med børn i alderen 0-1 år.

• Telefonrådgivning for forældre
Center for Pædagogisk Psykologisk Rådgivning tilbyder en forældresamtale med en socialrådgiver til forældre med børn under 18 år, som oplever at barnet/den unge er særligt bekymret. Få rådgivning om hvordan man taler med barnet/den unge om situationen.

• Samtaleforløb alene eller sammen – for børn og unge
Tilbud fra Selvhjælp Randers, hvor et barn/ung kan få enten 1:1 samtale om følelser, bekymringer, tanker og udfordringer eller du kan mødes med jævnaldrende og snakke sammen om bekymringer der måske fylder.

• Netværksgruppe for at dele situationen
Tilbud fra Selvhjælp Randers om et forløb for en gruppe på 6-8 personer fra Ølst. I mødes 5-10 gange eller så længe der er et behov.

• Omsorgssamtale for ældre i Ølst
En god samtale med en psykolog fra omsorgsområdet, hvis du i forvejen bruger ældreplejen i kommunen.

• Kommunikation: Sms'er, besøg på torvet og nyhedsbreve
Alle i Ølst har mulighed for at få mere information om situationen ved Nordic Waste.

• SMS-nyt om situationen ved Nordic Waste
Jævnlige – ofte daglige opdateringer om, hvad der sker på skadestedet Nordic Waste. Tilmelding til SMS: Send sms til 1910. Skriv RIT ØLST samt fornavn og efternavn

• Nyt fra folk på pladsen
Hver onsdag (fra og med uge 9) på torvet ved kirken i Ølst fra kl. 17-18 kan du få svar på spørgsmål om arbejdet på skadestedet, når en medarbejder ved skadestedet Nordic Waste kommer forbi.

• Nyhedsbrev i postkassen
Husstandsomdelt nyhedsbrev i din postkasse med nyt vedrørende situationen omkring Nordic Waste om tirsdagen.

Hjemmeside og sociale medier
www.randers.dk/nordicwaste opdateres løbende med alt fra nyheder til prøveresultater fra jord, overfladevand og å-vand.

Man kan også følge med på Randers Kommunes facebookside og instagramprofil.

Mere støtte til Ølst er på vej
En kontaktgruppe af borgere fra Ølst bliver dannet. Formålet er at fintune tilbuddene til Ølst, så de er relevante.

Vi vil bl.a. drøfte følgende med kontaktgruppen:

• Dialog med lokale advokater deres mulighed for at hjælpe med at afklare juridiske spørgsmål.

• Styrelsen for Patientsikkerheds muligheder for at rådgive om spørgsmål om sundhed.

• Ønsker om besøg af Sundhedshøjskolen (alm. sundhedsvejledning).

• Der er dialog med lokale advokater om at tilbyde rådgivning til borgerne fx en formiddag."

Fra forvaltningens egen redegørelse for forløbet fremgår, at:

"Kommunikationen omkring Nordic Waste starter for forvaltningens vedkommende den 16. december 2023, da Gl. Aarhusvej bliver afspærret som arbejdsområde for den situation, Nordic Waste selv håndterer. Det er

således frem til 19. december 2023, hvor Nordic Waste forlader stedet, virksomhedens opgave at orientere om situationen på Nordic Waste.
Efter 19. december 2023 formidler forvaltningen i høj grad i krisesituationen gennem medierne."

Det følger ligeledes, at:

"I et brev fra 22/12 som handler om, at der bliver etableret et vådområde, opfordres borgerne til at følge med i lokale medier for at følge udviklingen i krisen, mens direkte berørte lodsejere vil få direkte besked. Dette brev sendes desværre ikke som forventet til hele Ølst men til 20 lodsejere.
På ønske fra borgere i Ølst stoppede forvaltningen hurtigt igen med at informere i Ølst-facebook-gruppen."

Kommunen oprettede umiddelbart efter et punkt på sin hjemmeside til brug for direkte kommunikation til borgerne med nyhedsbreve, prøvesvar, opdateringer om situationen og fremtidige tiltag.

Den 5. januar 2024 udsendtes digital invitation til borgerne i Ølst omkring borgermøde med deltagelse af borgmester og kommunaldirektør på Brusgård, nordøst for Ølst, den 16. januar 2024. Borgerne blev opfordret til at sende spørgsmål, som kunne besvares på mødet. Det kan konstateres, at der blev modtaget en lang række spørgsmål fra borgere til besvarelse på mødet. Se mere herom i punktet nedenfor om borgerhenvendelser.

Startende fra uge 6 2024 udsendte Randers Kommune ugentlige nyhedsbreve, både digitalt på kommunens hjemmeside samt ved fysisk omdelte breve den 6., 13. og 20. februar og fra uge 7 via digital post i e-boks til borgerne i Ølst.

Der blev yderligere oprettet en SMS-tjeneste i uge 7 i 2024, som borgerne i Ølst blev opfordret til at tilmelde sig. Der er efter det oplyste kun blevet udsendt 1 sms inden for undersøgelsens tidsmæssige afgrænsning omkring GEUS-rapporten.

Randers Kommune informerede ligeledes borgerne i Ølst i form af opslag i facebookgruppen "Ølst og omegn".

Eksempel på kommunikation på Facebook er følgende:

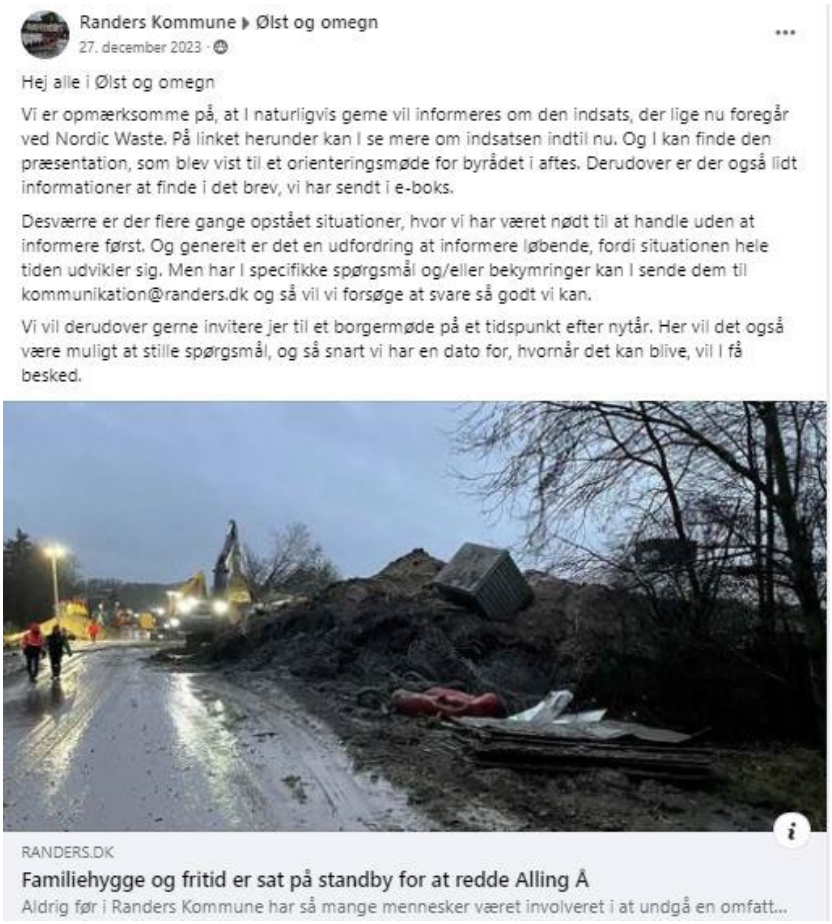

Der blev udsendt 17 pressemeddelelser i perioden fra 16. december 2023 til den 26. februar 2024:

"16/12/23: Landevejen afspærres da situationen på Nordic Waste er forværret
19/12/23: Invitation til pressemøde om situationen ved Nordic Waste
20/12/23: Status på situationen ved Nordic Waste
22/12/23: Udtalelse fra borgmester Torben Hansen om situationen ved Nordic Waste
22/12/23: Flere løsninger er i spil i kampen for at redde Alling Å
23/12/23: Ny pumpeløsning skal give mere tid til at redde Alling Å
27/12/23: Familiehygge og fritid er sat på standby for at redde Alling Å
28/12/23: Presseinvitation: Miljøminister og borgmester besigtiger Nordic Waste skadested
29/12/23: Regnvejret skaber flere udfordringer på Nordic Waste skadested
3/1/24: Randers: Status på snevejret og Nordic Waste skadested
9/1/24: Randers Kommune: Vi har lyttet til bekymringer om jordskred
11/1/24: Første miljøresultater på vandmålinger omkring Nordic Waste er klar

12/1/24: Reaktion fra Randers Kommune – Nordic Waste har i dag udsendt en pressemeddelelse. Her kommer Randers Kommunes reaktion.
16/1/24: Ny rapport: Enorme mængder jord er i bevægelse hos Nordic Waste
19/1/24: Kommentar fra Randers Kommune om Nordic Wastes konkursbegæring
29/1/24: Randers: Invitation til pressemøde om Nordic Waste situationen tirsdag 30. januar.
20/2/24: Randers: GEUS-rapport er godt nyt"

Ikke alle pressemeddelelserne ses at være af relevans for borgerne i Ølst, idet hovedparten af pressemeddelelserne dog vurderes at være det.

Der blev endvidere offentliggjort 36 nyheder på kommunens hjemmeside i perioden fra 16. december 2023 til den 26. februar 2024. Flere af dem er sammenfaldende med førnævnte pressemeddelelser, hvorfor det samme gør sig gældende i forhold til den specifikke relevans for borgerne i Ølst:

"16/12/23: Landevejen afspærres da situationen på Nordic Waste er forværret
22/12/23: Flere løsninger er i spil i kampen for at redde Alling Å
23/12/23: Ny pumpeløsning skal give mere tid til at redde Alling Å
23/12/23: Jord fra Nordic Waste flyttes til genbrugspladsen i Romalt
27/12/23: Familiehygge og fritid er sat på standby for at redde Alling Å
27/12/23: Situationen ved Nordic Waste skal behandles efter reglerne i miljøskadeloven
28/12/23: Ændrede vigepligtsforhold i krydset ved Romalt Boulevard/Ørneborgvej
29/12/23: Miljøminister: Kæmpe arbejde der gøres
30/12/23: Regnvejret skaber flere udfordringer på Nordic Waste skadested
30/12/23: Nordic Waste skadestedet er en farlig arbejdsplads: Der er ingen adgang
30/12/23: Jordskred påvirker borgeres hverdag
3/1/24: Status på snevejret og Nordic Waste skadested
8/1/24: Byrådsorientering og miljøgodkendelser Nordic Waste
9/12/24: Vi har lyttet til bekymringer om jordsked
11/1/24: Jord fra sydsiden af jordskred køres nu væk
11/1/24: Første miljøresultater på vandmålinger omkring Nordic Waste er klar
12/1/24: Reaktion fra Randers Kommune – Nordic Waste har i dag udsendt en pressemeddelelse. Her kommer Randers Kommunes reaktion.
12/1/24: En del af vejafspærringen ved Ølst ophæves
12/1/24: Her bliver jord fra Nordic Waste kørt hen
15/1/24: Første foreløbige opgørelse over udgifter sendt til Nordic Waste
16/1/24: ny rapport: Enorme mængder jord er i bevægelse hos Nordic Waste
17/1/24: Randers Kommunes præsentation ved borgermødet i Ølst

18/1/24: Dokumenter vedr. Nordic Waste er på hjemmesiden
19/1/24: Kommentar fra Randers Kommune om Nordic Wastes konkursbegæring
19/1/24: Møde i Den Lokale Beredskabsstab om Nordic Waste
26/1/24: Nye bassiner holder styr på vandet ved Nordic Waste
29/1/24: Presseinvitation til pressemøde om Nordic Waste situationen tirsdag 30. januar
30/1/24: Udtalelser fra Randers Kommune efter juridisk redegørelse om Nordic Waste situationen
1/2/24: Randers Kommune får nu ansvaret retur for at afværge skader efter jordskred
6/2/24: Renseanlæg startet ved Nordic Waste
7/2/24: Nyt fra skadestedet Nordic Waste
9/2/24: Faunaundersøgelse og seneste prøveresultater
9/2/24: Ølst-borgere får støtteorganisation
9/2/24: Situationen på skadestedet ved udgang af uge 6 2024
14/2/24: Nyt bassin til Nordic Waste overfladevand i Assentoft"

På følgende materiale fra forvaltningens redegørelse fremgår en samlet oversigt over kommunens kommunikation til borgerne, herunder Ølst-borgerne og relevante lodsejere der blev påvirket af arbejdet med afværgeforanstaltningerne ved Nordic Waste (også lodsejere, uden for Ølst):

	Platform	Kommunikation til borgerne	Kommunikation til Ølst-borgerne	Kommunikation til lodsejere	Bemærkninger
Uge 50					
16/12	Facebook	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid03sCXcieicNEDBiuVm2cUsaNd9geWE5gtbsWwVKgZLvk48ZyYyeSJNi6LU6Ceo-KVhl Landevejen afspærres da situationen på Nordic Waste er forværret			
16/12	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Landevejen afspærres da situationen på Nordic Waste er forværret			
Uge 51					
19/12	Pressemeddelelse	Invitation til pressemøde om situationen ved Nordic Waste			
19/12	E-boks			Orientering om oversvømmelse af arealer. For at undgå forurening af Alling Å vil det blive nødvendigt at tilbageholde vandet i Alling Å overfor Nordic Waste. Et	Det ser ikke ud til, at lodsejerne har hørt mere siden.

				areal vil blive påvirket. Du vil blive orienteret yderligere om varighed og erstatning inden for de kommende dage. Sendt ud til 8 lodsejere med grund i Favrskov Kommune	
20/12	Pressemeddelelse	Status på situationen ved Nordic Waste			
21/12	Brev			Varslingsbrev uddelt til berørte borgere i oversvømmelsesområde i Favrskov Kommune. Uddelt personigt af Østjyllands Politi. (i alt uddelt til tre personer).	*Af mail fra Østjyllands Politi 21/12 2023 fremgår det, at* *Følgende fik udleveret brevet personligt:* - *Drostrupvej 3. Her traf vi Kasper Madsen* - *Hadbjergvej 133. Her traf vi Claudi Schouby* *Følgende traf vi ikke, men brev smidt i postkassen:* - *Drostrupvej 5* *Følgende traf vi ikke og blev IKKE smidt i postkassen, da der ingen postkasse var på stedet:* - *Drostrupvej 1* - *Landevejen 232* - *Landevejen 221A*
22/12	E-boks brev		Varsling om udvidet afspærring af vejarealer ved Ølst		
22/12	E-boks brev			Informationsbrev om igangværende arbejde ved Nordic Waste + orientering om etablering af våd- område samt orientering om, at man generelt kan holde sig orienteret via kommunens hjemmeside og i medierne. Sendt til 20 lodsejere berørt af oversvømmelse af vådområder.	Her er der sket en fejl – brevet skulle have været sendt ud i Ølst og omegn. Og borgerne i Ølst ved derfor ikke at de kan orientere sig på kommunens hjemmeside og via pressen, mens RK antager at de er informeret om dette.
22/12	Pressemeddelelse	Udtalelse fra borgmester Torben Hansen om situationen ved Nordic Waste			

22/12	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Flere løsninger er i spil i kampen for at redde Alling Å			
22/12	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Ny pumpeløsning skal give mere tid til at redde Alling Å			
22/12	Nyhed på randers.dk	Jord fra Nordic Waste flyttes til genbrugspladsen i Romalt			
Uge 52					
27/12	Facebook	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid0RuwWskqptex6HP1diQb5jAoBs3ovPfVngghWmutfE3Pa37anFYxycoDatk9U6c2yl Familiehygge og fritid er sat på standby for at redde Alling Å	https://www.facebook.com/groups/oelst/posts/2642782819207525/ Familiehygge og fritid er sat på standby for at redde Alling Å		
27/12	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Familiehygge og fritid er sat på standby for at redde Alling Å			
27/12	Nyhed på randers.dk	Situationen ved Nordic Waste skal behandles efter reglerne i miljøskadeloven			
28/12	Nyhed på randers.dk	Ændrede vigepligtsforhold i krydset ved Romalt Boulevard/Ørneborgvej			
28/12	Pressemeddelelser				Presseinvitation: Miljøminister og borgmester besigtiger Nordic Waste skadested
29/12	Nyhed på randers.dk	Miljøminister: Kæmpe arbejde der gøres			
29/12	Facebook/instagram	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid02ByZqKd2yWSExEKZd9MJ3ajGfhZcTT7CLRodEVk2EbvuZwFZrJPg9c3Kya4dUjCfkl Billeder fra skadesstedet – besøg af Magnus Heunicke			
30/12	Nyhed på randers.dk	Regnvejret skaber flere udfordringer på Nordic Waste skadested			
30/12	Nyhed på randers.dk	Nordic Waste skadestedet er en farlig arbejdsplads: Der er ingen adgang			
30/12	Nyhed på randers.dk	Jordskred påvirker borgeres hverdag			
30/12	Facebook	https://www.facebook.com/groups/oelst/posts/2644867672332373/ Jordskred påvirker borgeres hverdag			
Uge 1					
3/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Randers: Status på snevejret og Nordic Waste skadestedet			
5/1	E-boks		Invitation til borgermøde		
Uge 2					
8/1	Nyhed på randers.dk	Byrådsorientering om miljøgodkendelser hos Nordic Waste: Mandag aften blev byrådet orienteret om situationen ved Nordic Waste. I nyheden kan man dykke ned i præsentationen til byrådet og de miljøgodkendelser, Randers Kommune har givet Nordic Waste			

9/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Randers Kommune: Vi har lyttet til bekymringer om jordskred			
11/1	E-boks			Brev til orientering om oversvømmelse af arealer og etablering af diger. Drejer sig om areal nedstrøms Gl. Århusvej og motorvejen. Du vil få nærmere besked om oversvømmelsens varighed og erstatning. Sendt ud til 10 lodsejere. Lodsejere vådområde 1 og 2	Der ser ikke ud til at være fulgt op på dette.
11/1	E-boks		Ophævelse af afspærringer på veje ved Ølst		
11/1	Nyhed på randers.dk	Jord fra sydsiden af jordskred køres væk nu			
11/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Første miljøresultater på vandmålinger omkring Nordic Waste er klar			
12/1	Facebook	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid027sbckmpxkYnMzhQiPaLxgDexdNpYyxq4TUTaMe-VMn8SNEcVymY86kqDxaZn2uHRvl Ophævelse af afspærringer ved Ølst			
12/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Reaktion fra Randers Kommune – Nordic Waste har i dag udsendt en pressemeddelelse. Her kommer Randers Kommunes reaktion			
12/1	Nyhed på randers.dk	En del af vejspærringen ved Ølst ophæves			
12/1	Nyhed på randers.dk	Her bliver jord fra Nordic Waste kørt hen			
12/1	E-mail fra jura			Svar på henvendelse fra Jens Aage Aastrup Skipper (lodsejer) vedr. spørgsmål til hjemmelsgrundlag og mulighed for erstatning. Det er Randers Kommunes vurdering, at du har krav på en sådan erstatning.	
Uge 3					
16/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Ny rapport: Enorme mængder jord er i bevægelse hos Nordic Waste			
17/1	Nyhed på randers.dk	Randers Kommunes præsentation ved borgermødet i Ølst			
18/1	Nyhed på randers.dk	Dokumenter vedr. Nordic Waste er på hjemmesiden			
18/1	E-mail fra jura			Svar vedr. hjemmel ifm. Etablering af diger på lodsejernes grunde og at der i loven ikke er taget stilling til spørgsmålet om erstatning. Randers Kommune vurderer at lodsejerne har krav på erstatning. I brevet bliver der henvist til fremsendte orientering (e-boks brev	Svar på henvendelse fra advokat på vegne af 5 lodsejere

				11/1) og at Randers Kommune orienterer om sagen løbende på kommunens hjemmeside. Når kommunen har haft mulighed for at orientere sig om selvhjælpshandlingens omfang og karakter, vil kommunen følge op på den indledende orientering, herunder erstatning	
19/1	E-mail			Svar vedr. hjemmel ifm. Etablering af diger på lodsejernes grunde. Her står at kommunen forventer at tage initiativ til informationsmøder med de berørte lodsejere, når der er større klarhed over det samlede billede af, hvordan afværgeforanstaltningerne for at afværge væsentlig forurening af Alling Å/faktisk gennemføres, herunder varigheden heraf og placeringen af det videre ansvar herfor.	
19/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Kommentar fra Randers Kommune om Nordic Wastes konkursbegæring			
19/1	Nyhed på randers.dk	Møde i Den Lokale Beredskabsstab om Nordic Waste			
Uge 4					
25/1	E-boks		Invitation til at se skadestedet		
26/1	Nyhed på randers.dk	Nye bassiner holder styr på vandet ved Nordic Waste			
Uge 5					
29/1	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	Presseinvitation til pressemøde om Nordic Waste situationen tirsdag 30. januar			
30/1	Nyhed på randers.dk	Udtalelser fra Randers Kommune efter juridisk redegørelse om Nordic Waste			
1/2	Nyhed på randers.dk	Randers Kommune får nu ansvaret retur for at afværge skader efter jordskred			
1/2	E-boks	Orientering vedr. overfladevandbassin i Sdr. Borup Sendt til borgere i Sdr. Borup			Sendt til borgere i Sdr. Borup
Uge 6					
6/2	Facebook/instagram	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid038NyTG4xB3nTgfAKmW4VYvns2yoMwPvf2zKvcEveF5uaizD9Qmj9CXpSAxA7YKFWYl Vandbassin på Danish Crown – bad ikke i vandet			
6/2	E-boks			Brev om orientering om kommunens selvhjælpshandlinger ifm jordskred ved Nordic Waste. Handler om at kommu-	*Samme modtagere som e-boks brev 11/1 "Orientering om oversvømmelse af arealer og etablering af diger"*

				nen har overtaget opgaven igen. Der står at kommunen er ny tilsynsmyndighed, at selvhjælpshandlinger sker efter miljøbeskyttelseslovens §70, stk 1, og adgang til tredjemands ejendom sker efter §87, stk 1. Kommunen står til rådighed ved spørgsmål og der er angivet mailadresse. Sendt ud til 10 lodsejere. Lodsejere vådområde ?	
6/2	Nyhedsbrev		Postomdelt nyhedsbrev med fokus på nyheder fra den sidste uge og aktuel status på skadestedet.		
6/2	Nyhed på randers.dk	Renseanlæg startet ved Nordic Waste			
6/2	Facebook	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid04xYP5W36uYZcmEN-WjG2o7zZttVnAiJS7AZHb39BaJe64SgM1R9sppqESAW39Hyw1l Der er flyttet et stort rødt renseanlæg ind på Nordic Waste			
7/2	Nyhed på randers.dk	Nyt fra skadestedet Nordic Waste			
7/2	Facebook/instagram	https://www.facebook.com/randerskommune/posts/pfbid02AhCECNRMSzCrmCb8CebG7aGfWfMs2BC2cUjVNMxfkqAs-QkWsB6XNYQmEJrVUaV5al Sidste nyt fra skadestedet			
9/2	Nyhed på randers.dk	Faunaundersøgelse og seneste prøveresultater			
9/2	Nyhed på randers.dk	Ølst-borgerne får støtteorganisation			
9/2	Nyhed på randers.dk	Situationen på skadestedet ved udgangen af uge 6 2024			
9/2	E-boks			Orientering om at Randers Kommune vil være nødt til at etablere diger i området mellem Gl. Århusvej og motorvejen og at lodsejerens ejendom vil blive berørt i den forbindelse. Det sker med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven § 87, stk. 1 og 2, nr. 1. Der er ikke i loven taget stilling til erstatning. Det er Randers Kommunes vurdering, at du har krav på erstatning.	*Brev til enkelt lodsejer pba henvendelse fra lodsejeren.*
Uge 7					
12/2	E-boks		Brev med opfordring til at melde sig til dialoggruppe ifm. støtteorganisation + sms-tjeneste		

13/2	Nyhedsbrev		Postomdelt nyhedsbrev med fokus på nyheder fra den sidste uge og aktuel status på skadestedet.		
13/2	E-boks		Nyhedsbrev		
14/2	Nyhed på randers.dk	Nyt bassin til Nordic Waste overfladevand i Assentoft			
14/2	Facebook		Nyhedsbrev på randers.dk + tilmelding til dialoggruppe og smstjeneste		
14/2	E-boks	Orientering vedr. etablering af overfladevandbassin i Assentoft.			Sendt til borgere og erhverv omkring Virkevangen, Assentoft.
Uge 8					
20/2	Nyhedsbrev		Postomdelt nyhedsbrev med fokus på nyheder fra den sidste uge og aktuel status på skadestedet.		
20/2	E-boks		Nyhedsbrev		
20/2	Pressemeddelelse + nyhed på randers.dk	GEUS-rapport er godt nyt: GEUS har netop offentliggjort en rapport om jordskredet og beskriver, at jordskredet er ved at stabilisere sig.			
20/2	E-boks		GEUS-rapport: Ingen risiko for at jordskredet kan nå huse i Ølst + rettelse af links i nyhedsbrevet		
20/2	SMS		GEUS-rapport: Ingen risiko for at jordskredet kan nå huse i Ølst + link til nyhed på randers.dk		

7.15.2 Oplysninger tilvejebragt via interviews

I forbindelse med interviews med medarbejdere, den tekniske direktør, kommunaldirektøren og borgmesteren er der oplyst følgende:

> *"HGR spurgte om [medarbejderen] var involveret i at informere borgerne i Ølst eller generelt kendte til det.*
>
> *[Medarbejderen] svarede, at kommunikationen blev styret fra kommunaldirektøren og kommunikationschef Karen Radmer.*
>
> *[Medarbejderen] fortalte, at hun og hendes kollegaer flere gange havde nogle ønsker til information, der skulle formidles til borgerne, hvilket de spurgte [leder] om. [Lederen] svarede dog, at kommunikationschefen havde afvist deres ønske og sagt nej til det. [Medarbejderen] forklarede forespurgt, at det var informationer om f.eks. grundvand og drikkevandet samt virksomhedens boringer der var begravet under jordskredet.*
>
> *[Medarbejderen] oplevede generelt, at det var svært at få ændret formuleringer på kommunens hjemmeside, ligesom det var svært at præge informationerne, der blev givet specifikt til borgerne i Ølst. Det blev styret helt oppe fra.*

[Medarbejderen] forklarede om processen med borgerhenvendelser, at de blev modtaget og at svaret blev sendt til sekretariatet, der stod for det videre forløb. [Medarbejderen] var dog ikke meget involveret i dialogen med Ølst-borgerne.

[Medarbejderen] oplevede derudover, at medarbejderne ikke fik mulighed for at svare igen på og korrigere udtalelser, der blev bragt i pressen.

HGR spurgte, om [medarbejderen] oplevede, at borgerne fik den information de havde brug for. [Medarbejderen] svarede, at hun fandt det uheldigt, at COWI udarbejdede en rapport, der konkluderede, at Ølst ville blive begravet i 5 meter ler, hvilket var baseret på en regnefejl. [Medarbejderen] fortalte, at det er senere konkluderet, at det aldrig ville være sket."

Samt:

"HGR spurgte, om [medarbejderen] havde været involveret i kommunikationen til borgerne i Ølst efter jordskredet.

[Medarbejderen] forklarede, at han havde orienteret lodsejere om igangværende arbejde ved Alling Å/Nordic Waste den 22. december 2023. [Medarbejderen] forklarede, at der på baggrund af synlig sedimenttransport, og for at skabe mulighed for at opsamle vand længere nede i systemet ved Ølst, hvis der skulle blive behov for det, skulle arbejdes videre med nødvådområdet ved Ølst. På baggrund heraf skrev [medarbejderen] til borgere, der kunne blive berørt af det. Det var en generel skrivelse om, at der var noget på vej, og at der var tale om et større regnvandsbassin i bunden af området."

Samt:

"HGR spurgte ind til, om [medarbejderen] var med til at informere borgerne i Ølst efter jordskredet i december 2023. [Medarbejderen] forklarede, at i forbindelse med at jordskredet kom ud fra grunden, og overfladevandet begyndte at strømme ind, var han med til at etablere bassiner på "fremmede" jord. [Medarbejderen] forklarede i forlængelse heraf, at han var inde over orienteringsbrevet til lodsejerne af 11. januar 2024.

Orienteringsbrevet til lodsejerne af 11. januar 2024 blev fremvist under interviewet. Særligt nedenstående oversigtskort fra orienteringsbrevet med indtegning af spunsvæggen blev bragt i fokus:

[Medarbejderen] forklarede, at det ikke udelukkende handlede om etablering af spunsvæggen. Man snakkede også om at flytte Alling Å over til et andet vandsystem. [Medarbejderen] tilføjede desuden, at planlægningen af spunsvæggen opstartede omkring den 23. december 2023. Etableringen af spunsvæggen påbegyndtes efterfølgende. Det blev de berørte lodsejere orienteret om. Tanken bag spunsvæggen var den, at den skulle sikre, at vandet blev inddæmmet bag til. Man var i den forbindelse i dialog med det nærliggende gartneri. Der blev i øvrigt etableret et vandløb højere oppe i terrænet for at pumpe vandet væk. I dag er spunsvæggen ikke længere synlig.

HGR spurgte ind til den yderligere kommunikation med lodsejerne. [Medarbejderen] fortalte, at der blev sendt brev til lodsejerne om, at kommunen vurderede, at handlingerne havde karakter af ekspropriation, og at det derfor ville være relevant, at lodsejerne angav et krav mod kommunen om erstatning.

HGR bad [medarbejderen] forklare, hvordan han oplevede den generelle kommunikation med borgerne i Ølst. [Medarbejderen] tilføjede, at det omkring januar og februar 2024 blev sådan, at alt kommunikation til borgerne og lodsejerne skulle gå gennem kommunaldirektøren. Det kunne forårsage forsinkelser i kommunikationen, når tingene skulle igennem en leder og herefter videre til kommunaldirektøren.

HGR spurgte ind til, om man kunne have gjort noget bedre i forhold til kommunikationen med borgerne. [Medarbejderen] oplyste, at man kunne have beskrevet nærmere om betydningen for borgerne, men at man samtidig skulle huske på, at kommunen var under tidspres."

Samt:

"HGR spurgte ind til et informationsmøde den 20. februar 2023, hvor der blev informeret, at der ikke var risiko for jordforurening eller fare for drikkevand, eller at det ville løbe i retningen af Ølst. [Medarbejderen] svarede, at han var inde over noget af det. [Medarbejderen] havde sagt, at det var

meget usandsynligt, at det ville løbe ned mod Ølst, fordi jorden mellem virksomhedens grund og Ølst var jomfruelig og derfor lå meget fast.

HGR spurgte ind til, om [medarbejderen] havde været med til at informere borgerne i Ølst. [Medarbejderen] forklarede, at han på vegne af kommunen holdt oplæg for nogle borgere om, hvordan virksomheden var sammensat og hvilken slags virksomhed, der var tale om."

Samt:

"HGR spurgte herefter ind til, hvordan kommunikationen med lodsejerne foregik. JH (teknik- og miljødirektør Jens Lyngborg Heslop, red.) forklarede, at det var meget forskelligt, men generelt 1:1 i den helt akutte fase som der var behov og at de havde god hjælp fra politiet. Derudover breve via e-boks."

Samt:

"HGR spurgte nærmere ind til kommunikationen med borgerne i Ølst. JKS (kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, red.) *henviste til en oversigt over kommunikation til borgere, som fremgår af kontraktbilag 9. JKS oplyste, at der fra tidspunktet omkring jordskredet den 19. december 2023 var fire kommunikationsfolk i Randers Kommune, som udelukkende håndterede kommunikationen med borgerne og offentligheden i øvrigt. JKS tilføjede, at der havde været skadestedsleder til stede på torvet hver onsdag for at informere borgerne. Der blev endvidere ansat en medarbejder til at dele sedler rundt i postkasser hos borgerne. Borgerne fik i øvrigt tilsendt meddelelser via e-boks. Der blev kommunikeret ud til borgerne på samtlige platforme.*

JKS fortalte, at man arbejdede med princippet "byrådet first", som betyder, at når byrådet var informeret, så blev der udarbejdet et nyhedsbrev, som blev sendt ud til borgerne.

Det er JKS' opfattelse, at Randers Kommune har kommunikeret i et uovertruffent omfang."

Samt:

"HGR spurgte dernæst ind til, om TH (borgmester Torben Hansen, red.) *var inde over kommunikationen med borgerne i Ølst, herunder i samspil med kommunaldirektøren.*

TH oplyste, at det første informationsbrev til borgerne i Ølst var underskrevet af ham, og TH var også fysisk til stede ved borgermødet i januar samt senere besigtigelse af pladsen. Dette ud fra en tilgang om, at borgerne så vidt muligt skulle beroliges omkring situationen. TH var primært

inde over kommunikationen i starten, og derefter blev der igangsat forskellige kommunikationsinitiativer, bl.a. SMS-kæder, nyhedsbreve, borgermøder, meddelelser direkte til borgerne i e-boks og dialoggrupper, ligesom [medarbejder] stillede sig op hver tirsdag aften på kirkepladsen i Ølst og oplyste om indsatsen til borgerne. TH var ikke inde i de finere detaljer i informationerne, det var de relevante fagfolk i forvaltningen der udfærdigede disse. HGR oplyste, at var undersøgers opfattelse fra andre gennemførte interviews, at det var en bevidst strategi at tilgængeliggøre så meget information som muligt for offentligheden. TH bekræftede, at det netop havde været strategien fra kommunen fra start at lægge alt frem, og sikre gennemsigtighed over for omverdenen.

HGR nævnte i den forbindelse, at det var undersøgers opfattelse fra interviews med de respektive medarbejdere i forvaltningen, at COWI's rapport der fastslog, at Ølst kunne blive begravet under 5 meter jord blev vinklet unødigt hårdt i pressen. TH bemærkede hertil, at COWI's rapport godt nok konkluderede, at situationen kunne gå galt, men at den også påpegede at situationen kunne håndteres, og at det kunne løses ved at doze jorden væk. TH kunne imidlertid godt sætte sig ind i den frygt hos borgerne i Ølst, som COWI-rapporten havde kunne være medvirkende til at skabe. TH bemærkede supplerende, at det netop var af hensyn til borgerne og deres bekymringer, at der blev lavet det store setup med omsorgssamtaler, psykologhjælp til børn mv.

HGR spurgte TH, om oplistningen i den politiske sag pkt. 65 og frem om støtteorganisation for borgerne i Ølst var retvisende. TH bekræftede dette og bemærkede igen, at dette var et aktivt og oplyst valg, eftersom kommunen virkelig forsøgte at hjælpe borgerne. TH bemærkede også, at uanset hvilke initiativer der var blevet igangsat, ville der selvfølgelig være nogen borgere der mærkede ubehag over situationen, men at Randers Kommune efter hans opfattelse havde forsøgt at gøre en forskel for borgerne, blandt andet under henvisning til de ugentlige oplysningsmøder på Kirkepladsen ved [medarbejder].”

Samt:

”HGR spurgte ind til, om [leder] var involveret i kommunikationen om jordskredet og information til borgerne i Ølst. [Leder] svarede, at [medarbejder] og Jesper Kaas Schmidt (kommunaldirektøren, red.) stod for den, men at selve ”dataen”, der blev brugt til informationerne kom fra [leders] afdeling. Det var dog ikke dem, der havde opgaven med at formidle og formulere.

[Leder] tilføjede, at han havde deltaget i møder herom, hvor han også udtrykte sin holdning til, hvad der fungerede og ikke fungerede.

[Leder] var – forelagt medarbejderes kritik af COWI's rapport – enig i, at det var uheldigt at den var så kategorisk, men også, at der var tale om beskrivelse af et "værste scenarie".

[Leder] forklarede, at de som embedsværk anstrengte sig for at formidle, hvad de vidste når de vidste det, men at man ikke kunne formidle "måske'er". Det var [leders] overordnede holdning, at kommunikationen og informationen ikke kunne være gjort anderledes og at kommunikationen var i trygge hænder."

7.16 Borgerhenvendelser

Til afdækning af antallet af borgerhenvendelser med relation til Nordic Waste A/S er der gennemgået foreliggende skriftlige materiale fra Randers Kommunes ESDH-system.

For så vidt angår håndteringen af de modtagne borgerhenvendelser til Randers Kommune, er dette tillige gennemgået i det foreliggende skriftlige materiale, ligesom der er spurgt ind til emnet under gennemførte interviews.

7.16.1 Oplysninger fra det gennemgåede skriftlige materiale

Den undersøgende advokat har ved gennemgang af kommunens ESDH-system, SBSYS, kunne afdække 48 journaliserede selvstændige sager om borgerhenvendelser i tiden omkring og efter jordskredet, startende fra perioden den 15. december 2023 til og med den 26. februar 2024, som er nærværende undersøgelses tidsmæssige afgrænsning.

Dertil er der afdækket en enkelt samlesag med 8 separate borgerhenvendelser, som blev oprettet i SBSYS den 4. januar 2024.

Endelig er enkelte separate borgerhenvendelser identificeret i sager med andre temaer, eksempelvis om det generelle tilsyn med Nordic Waste A/S, hvor en borger i Ølst klagede over støj fra virksomheden.

De identificerede borgerhenvendelser stammer fra en bred kreds af borgere og ikke alene borgere i Ølst. Henvendelserne tæller således blandt andet en borger, der angiver sin adresse som værende i Ontario, Canada.

Mange henvendelser angår forskellige borgeres forslag til, hvordan situationen efter jordskredet ved Nordic Waste A/S kan håndteres, ligesom der ses at være en række uopfordrede tilbud til forskellige løsninger, der måske ville kunne anvendes i forbindelse med afværgeforanstaltningerne ved Nordic Waste A/S.

Det bemærkes, at der heri indgår en henvendelse fra januar 2024 direkte til kommunaldirektøren fra en person, som indeholder en række anbefalinger til, hvordan Randers Kommune bør gribe sagen an fremadrettet. I henvendelsen tilbød personen samtidig sin bistand.

Kommunaldirektøren kvitterede for modtagelsen af henvendelsen samme dag og oplyste, at Randers Kommune forfulgte alle relevante spor. Samtidig svarede han, at Randers Kommune allerede havde hyret advokater til at bistå kommunen.

Personen fortsatte imidlertid med at sende uopfordrede mails med sine betragtninger om sagen til kommunaldirektøren, herunder blandt andet den 4. og 5. februar 2024. Et eksempel på indholdet i henvendelserne er blandt andet mails af 5. februar 2024:

> *"Kære Jesper Kaas Schmidt,*
>
> *Due diligence / "tilstandsrapporten" fra overtagelsen af ejerandele i 2021 vil vise, at den nye ejere var advaret. Heri har konsulentvirksomheden uddybet de miljømæssige risici, som er forvundet med driften. Man kan naturligvis ikke smyge sin onde tro af sig ved at henvise til, hvad en kommune burde have opdaget. De har taget penge ud uden at sikre, at det finansielle grundlag var tilstede for at rydde op, når den skade de var advaret imod, indtræder.*
>
> *Randers Kommune har efter min vurdering retlig interesse i at kræve due diligence rapporten udleveret som led i at vurdere et eventuelt erstatningsansvar. En udfordring kan være forældelse, som muligvis kun er 3-årig.*
>
> *Med venlig hilsen | Best Regards | Mit freundlichen Grüßen*
> *[Anonymiseret]"*

Samt senere samme aften:

> *"Kære Jesper Kaas Schmidt,*
>
> *Juraen siger hæftelsesgennembrud, når der er åbenbart misforhold mellem de med driften forbundne risici på den ene side og det kapitalberedskab man vælger at imødegå risikoen med i selskabet på den anden.*
>
> *Af due diligence rapporten må nødvendigvis fremgå, at risikoen er enorm, hvis/når det går galt. Advarslen må have været meget klar, når dette forhold er håndteret i godkendelsen, som er det første dokument, der undersøges. Samtidig har ejerkredsen, ifølge dagspressen, siden overtagelsen, taget betydelige udbytter ud til sig selv og således undladt at lade midler forblive i selskabet til dækning af den meget betydelige risiko som de var advaret imod. Det er her nøglen ligger.*
>
> *Med venlig hilsen | Best Regards | Mit freundlichen Grüßen*
> *[Anonymiseret]"*

Det fremgår af de journaliserede akter i sagen, at personen den 19. februar 2024 også ringede til kommunaldirektøren for at tilbyde at føre en sag om hæftelsesgennembrud.

Det fremgår endvidere, at der blev arbejdet på et svar til advokaten, og der blev også rundsendt et udkast til et sådant svar, herunder til Randers Kommunes faste advokat hos Codex Advokater. Et endeligt svar til personen ses ikke at være journaliseret på sagen. Det kan derfor ikke med sikkerhed konstateres, at henvendelsen er korrekt færdigbehandlet.

De 48 journaliserede individuelle borgerhenvendelser ses i modsætning hertil at være færdigbehandlede således, at både henvendelsen, kvittering for modtagelsen, intern kommunikation om behandlingen og besvarelsen af henvendelsen samt den endelige besvarelse er blevet journaliseret. I nogle sager fremgår det, at det var aftalt, at henvendelsen ville blive besvaret under det borgermøde, der blev afholdt den 16. januar 2024.

For så vidt angår samlesagen med 8 separate borgerhenvendelser, fremgår det ikke tydeligt af de journaliserede akter, for så vidt angår 6 af henvendelserne, hvorvidt disse er blevet besvaret endeligt.

Det bemærkes dog hertil, at ikke alle henvendelserne har en karakter, der lægger op til en besvarelse.

Af de sammenlagt 58 journaliserede individuelle borgerhenvendelser fra perioden omkring og efter jordskredet har den undersøgende advokat i altovervejende grad ikke kunne afdække, hvorvidt henvendelserne stammede fra borgere i Ølst og omegn eller ej.

Det er således langt fra alle sager, der indeholder information om, hvor borgeren har sin bopæl. Hvis borgeren ikke selv har oplyst det, eventuelt med angivelse af adresse, er dette således ikke klart for den undersøgende advokat.

Ved at sammenholde navne på henvendelsernes afsendere med liste over de geografisk afgrænsede borgere, der modtog invitation til borgermødet i januar 2024, er det imidlertid lykkedes den undersøgende advokat at identificere enkelte henvendelser, hvor det med sikkerhed kan udledes, at borgeren har bopæl i Ølst. Disse henvendelser angår trafikale forhold i Ølst. Et eksempel herpå er følgende henvendelse sendt via e-mail direkte til kommunaldirektøren den 9. januar 2024 kl. 20:17:

> *"Hej Jesper*
>
> *Der bliver desværre stadig kørt meget stærkt på især solbakkevej. Jeg mener ikke at en fotokontrol vil give det store for hastigheden men derimod Chikaner på strækningen som kan dæmpe hastigheden for dem som vil køre stærkt.*
>
> *Jeg har i dag måtte samle en af mine katte op fra vejen som var kørt ned. Og ja det er dog kun en kat men hvad bliver det næste gang?*
>
> *Der skal gøres et eller andet som kan få folk til at sænke hastigheden. De fleste køre pænt men det er farligt når folk desværre vil køre hensynsløst*

på det lige stykke. Jeg håber du kan hjælpe med noget ret hurtigt for det er virkelig ikke rart når folk bevist køre så stærkt.

Det er der desværre en tendens til :-(

Mvh [Anonymiseret]"

Kommunaldirektøren svarede på henvendelsen samme aften kl. 20:26 med teknik- og miljødirektør Jens Heslop samt vejchef [navn] i cc:

"Hej [Anonymiseret]

Jeg ser hvad vi kan gøre.

Venlig Hilsen
Jesper Kaas Schmidt"

Den 19. januar 2024 blev der fra en medarbejder fra afdelingen for Veje og Trafik sendt en opfølgende tilbagemelding med følgende indhold:

"Fra: "miljoeogteknik@randers.dk"
Til: [Anonymiseret]
Sendt dato: 19-01-2024 10:20
Vedrørende: Svar på henvendelse vedr. trafik på Solbakkevej og Damkærvej, Nordic Waste

Til [Anonymiseret]

Tak for din henvendelse. Vi kondolerer med tabet af din kat.

Forvaltningen mener i øjeblikket ikke, at chikaner er den rigtige trafikregulerende løsning på Solbakkevej.

Som tidligere oplyst, har du mulighed for at anmode om færdselskontrol ved at henvende dig til Politiet. Det gør du ved at gå ind på https://politi.dk/service-og-tilladelser/bestil-en-betjent/bestil-en-faerdselskontrol, hvor du kan udfylde og indsende blanketten.

Venlig hilsen
[Medarbejder]
[stilling]

Randers Kommune
Veje og Trafik"

I tillæg til de selvstændigt journaliserede borgerhenvendelser fremgår det af det gennemgåede materiale i sagen, at der blev modtaget 21 selvstændige henvendelser med

spørgsmål til besvarelse på borgermødet for borgere i Ølst den 16. januar 2024. Flere af henvendelserne indeholdt en række forskelligartede spørgsmål.

Invitationer til borgermødet blev udsendt til borgere med adresse indenfor følgende, geografisk afgrænsede område:

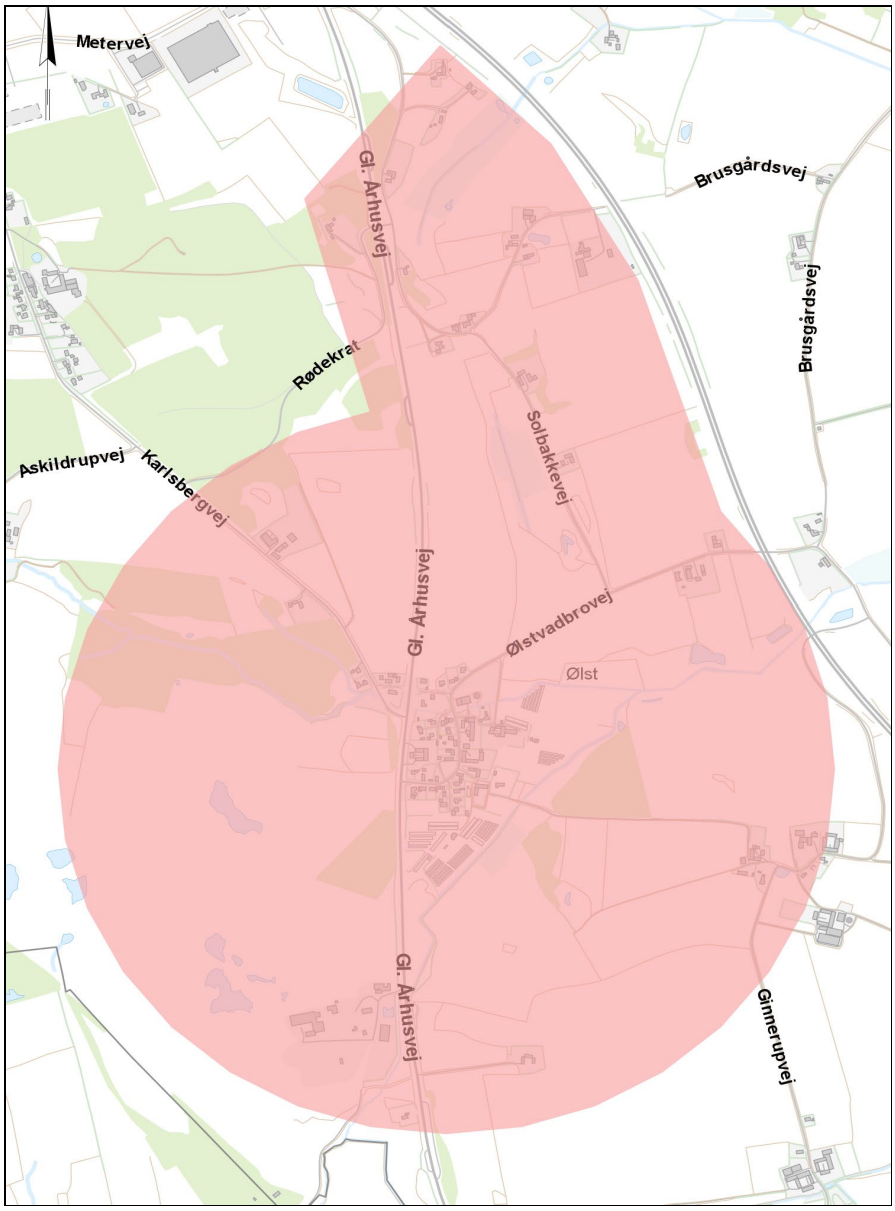

Nogle henvendelser vedrørende borgermødet kom fra beboere uden for afgrænsningen, eksempelvis beboere med bopæl i området lige uden for afgrænsningen, som havde opnået kendskab til beboermødet, og som ønskede at deltage på mødet. Dertil kommer beboere med bopæl langt fra Ølst.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at 17 ud af 21 henvendelser med spørgsmål til beboermødet blev modtaget fra borgere med bopæl i eller så tæt på Ølst, at de kan anses for relevante i undersøgelsens sammenhæng.

For så vidt angår borgerhenvendelser, som ligger forud for jordskredet, henvises der til ovenstående punkt 7.15.1 om kommunikation med borgerne i Ølst.

7.16.2 Oplysninger tilvejebragt via interviews

I nedenstående gengives relevante uddrag om emnet fra referater fra interviews:

> *"HGR spurgte ind til, om JKS (kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, red.) havde fået henvendelser fra borgere i Ølst vedrørende Nordic Waste A/S. JKS oplyste, at han ikke direkte havde fået henvendelser fra borgere, men at han havde kendskab til, at der var kommet henvendelser fra borgere. Den tekniske forvaltning havde til opgave at håndtere disse."*

Samt:

> *"HGR spurgte ind til, om [Medarbejderen] har modtaget henvendelser fra borgere. [Medarbejderen] fortalte, at hun var blevet kontaktet, da der den 15. december 2023 blev anvist olieforurenet jord, som blev kørt væk. [Medarbejderen] svarede borgeren, at hun kendte til jorden, og at den var blevet anvist. Der var altså blot tale om en borger, der havde misforstået noget."*

Samt:

> *"[Medarbejderen] fortalte desuden om en borgerhenvendelse om jordhåndtering, hvor en lastbilchauffør havde tabt jord og sten. Her bad [Medarbejderen] virksomheden om at få deres chauffører til at køre ordentligt."*

Samt:

> *"[Person] fortalte desuden, at henvendelser fra borgere i Ølst ikke blev taget seriøst før skredet. Det var [Persons] indtryk, at borgernes henvendelser blev taget seriøst efter skredet."*

7.16.3 Henvendelser direkte til den undersøgende advokat

Den undersøgende advokat har i forbindelse med gennemførelsen af nærværende undersøgelse haft en indberetningsordning, hvor det har været muligt at indsende oplysninger og tips pr. e-mail. Endvidere har den undersøgende advokat oplevet at modtage henvendelser telefonisk, ligesom der har været henvendelser direkte til medlemmer af den undersøgende advokats team.

De modtagne henvendelser og oplysninger er løbende blevet inddraget i arbejdet med undersøgelsen, herunder særligt i forhold til at afdække faktum i sagen.

Et medlem fra den undersøgende advokats team har sent i forløbet modtaget en henvendelse fra en kilde, der ønsker at være anonym, idet identiteten er modtageren af henvendelsen bekendt. Henvendelsen angik et potentielt salg af området, hvor Nordic Waste A/S var beliggende, angiveligt i perioden 2017/18. Angiveligt var den potentielle køber og sælgeren uenige om, hvor meget jord, der forsvarligt ville kunne indbygges i den tidligere lergrav, hvilket medførte, at den potentielle køber valgte at afstå fra at købe området.

Det har ikke været muligt at få nærmere konkrete oplysninger om forløbet fra kilden. Det har således ikke været muligt at få verificeret, hvilke konkrete parter der var en del af processen, herunder hvorvidt Randers Kommune blev involveret.

I forbindelse med gennemførelse af høring af personer i Randers Kommune er oplysningerne fra henvendelsen fremsendt til dem til kommentering. Den samstemmende tilbagemelding fra personerne har været, at det ikke er et hændelsesforløb, som personerne kan genkende. Ligeledes er personerne ikke bekendt med akter, der skulle antyde, at Randers Kommune skulle have været involveret i eller bekendt med forløbet beskrevet af kilden.

På den baggrund har den undersøgende advokat ikke kunne lægge til grund som faktum i undersøgelsen, at Randers Kommune skulle være bekendt med det i henvendelsen beskrevne forløb eller oplysningerne heri i øvrigt.

Dertil kommer, at den undersøgende advokat i forbindelse med undersøgelsen har modtaget en henvendelse fra en centralt placeret kilde i affaldsbranchen, der mod et løfte om anonymitet, har givet konkrete oplysninger, der underbygger, at Nordic Waste A/S modtog "stærkt" forurenet materiale i ressourcecentret i et større omfang, end der var kapacitet til at behandle. Den undersøgende advokats team kender til kildens identitet. Se nærmere under punkt 9.5.5.3 og 9.5.6.

7.17 DSH Recycling A/S' tilbud til Randers Kommune om at overdrage arealet hvor Nordic Waste A/S havde deres virksomhed til kommunen for en symbolsk sum

Af telefonnotat udfærdiget af kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt dateret den 31. januar 2024 fremgår følgende:

> *"Onsdag den 31. januar 2024*
>
> *[Navn] Nordic Waste – er rådgiver for ledelsen i koncernen. [Navn] ringer og kommer med et forslag.*
>
> *[Navn] foreslår, at vi kan købe arealet derude for f.eks. 1 kr. – så kan vi lave det grønne område som vi ønsker os.*
>
> *Han siger, at det er noget de har talt om i koncernledelsen og ville høre hvad jeg tænker om det.*

Jeg afviser det fuldstændig. Helt urealistisk, vi vil ikke overtage ansvaret for deres jord.

[Navn] slutter af med at sige, om det er rigtigt forstået at det ikke er realistisk at gå videre med. Ja siger jeg klart og tydeligt.

Jesper Kaas Schmidt /31.1.2024"

Af journaliseret notat fra SBSYS af 20. februar 2024 fremgår følgende:

"Notat
Vedrørende: Behandling af sag for lukkede døre
Sagsnummer: 13.06.01-Ø54-1-24
Skrevet af: [medarbejder]
Forvaltning: Udvikling, Miljø & Teknik
Dato: 20. februar 2024
Sendes til: Byrådet

I det følgende beskrives hjemlen og baggrunden for, at nærværende sag er sat på den lukkede dagsorden.

Hjemmel
Efter styrelseslovens § 10 skal en sag behandles for lukkede døre, "når dette findes nødvendigt på grund af sagens beskaffenhed".

De hensyn der hyppigst fører til behandling for lukkede døre, er:

- *Hensyn til kommunens mulighed for at disponere økonomisk hensigtsmæssigt og*
- *Hensyn til, at den enkelte borgers personlige og økonomiske forhold ikke gøres til genstand for offentlig drøftelse.*

I henhold til normalforretningsordenen og byrådets forretningsordens § 1 skal sager om køb og salg af faste ejendomme som udgangspunkt, medmindre byrådet i det enkelte tilfælde beslutter noget andet, behandles for lukkede døre.

Baggrund
Sagen indeholder oplysninger om prisfastsættelse af fast ejendom tilhørende medkontrahenten, hvorfor sagen skal behandles på den lukkede dagsorden af hensyn til kommunens mulighed for at agere økonomisk hensigtsmæssigt, samt af hensyn til at medkontrahentens økonomiske forhold ikke gøres til genstand for offentlig drøftelse.

Ved sagens behandling vil der blive eller forventes at blive fremdraget fortrolige oplysninger omfattet af forvaltningslovens regler om tavshedspligt, da oplysningerne vedrører det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed, samt om medkontrahentens økonomiske forhold.

På den baggrund er sagen sat på den lukkede dagsorden."

Til byrådsmødet den 26. februar 2024 var dagsordenen følgende:

"Sager til videre politisk behandling
- *Støtteorganisation for borgerne i Ølst*
- *Ny organisering af indsatsen*
- *Rammeplan for håndtering af spildevand og overfladevand*
- *Samarbejdsaftale med Miljøstyrelsen*
- ***Tilbud om jordkøb***
- *Status på økonomi*
- *Orientering om politianmeldelse*

Kommende sager:
- *Fremtidig løsning af situationen (å-forløb, jord og overfladevand m.v.).*
- *Muligheder for ophævelse af lokalplan m.m."*

Af sagsfremstillingen for punktet omkring jordkøbet fremgår følgende:

*"**RESUME***
Kommunen er blevet tilbudt at købe ejendommen, hvorfra Nordic Waste A/S har drevet virksomhed.

Forvaltningen vurderer, at den økonomiske risiko ved at købe ejendommen er stor grundet ejendommens tilstand og på den baggrund vil det ikke være økonomisk forsvarligt at erhverve ejendommen.

INDSTILLING
Forvaltningen indstiller til byrådet,

1. at forvaltningen ikke går videre med et køb af ejendommen.

BESLUTNING
Godkendt.

Sagsfremstilling
DSH Recycling A/S er ejer af ejendommen i Ølst, hvorfra Nordic Waste A/S har drevet sin virksomhed. Ejendommens samlede areal er på knap 82 ha., jf. bilag.

DSH Recycling A/S har tilbudt kommunen at købe ejendommen for et symbolsk beløb på f.eks. 1 kr.

Der er flere ubekendte faktorer ved at erhverve ejendommen, da de forureningsmæssige og geologiske/geotekniske forhold er uafklarede, hvorfor det er forbundet med stor usikkerhed, hvilke forpligtelser en grundejer har og vil få ved udnyttelse af ejendommen. Forvaltningen vurderer på

den baggrund, at det ikke vil være økonomisk forsvarligt at erhverve ejendommen på nuværende tidspunkt, da den økonomiske risiko ved at erhverve ejendommen grundet ejendommens tilstand, er forbundet med stor usikkerhed.

Forvaltningen indstiller på den baggrund, at kommunen ikke køber ejendommen.

ØKONOMI
Der er ingen økonomiske konsekvenser ved ikke at købe ejendommen."

Forelagt sit telefonnotat af 31. januar 2024 og adspurgt om sagen under interview den 25. april 2025 forklarede kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt følgende:

"HGR spurgte ind til tilbuddet om, at Randers Kommune kunne købe Nordic Waste grunden. JKS forklarede indledningsvis, at han var fuldt ud klar over, at det var byrådet, der havde kompetence til at beslutte, om grunden skulle købes. Derfor lagde JKS en sag op, som byrådet skulle tage stilling til.

JKS fortalte, at han den 31. januar 2024 blev kontaktet af Nordic Waste A/S' rådgiver om, hvorvidt Randers Kommune ville købe grunden. JKS oplyste til rådgiveren, at han ikke mente, at der var politisk chance for, at kommunen ville overtage grunden. JKS tilføjede, at han skulle fastholde Randers Kommunes retsstilling over for virksomheden. Det var rådgiveren, som herefter gik til medierne og oplyste, at Randers Kommune ikke ville købe grunden. JKS var ganske opmærksom på, at det selvfølgelig var byrådet, som skulle træffe den beslutning, hvilket byrådet også gjorde."

Samt:

"JBM spurgte ind til, om sagen blev forelagt følgegruppen, inden den blev lagt op til byrådet. JKS oplyste, at sagen blev forelagt til orientering til følgegruppen, inden den blev forelagt til beslutning for byrådet. JKS fremhævede, at følgegruppen bestod af hele byrådet ca. hver anden gang."

Adspurgt om emnet under interview den 25. april 2025 forklarede borgmester Torben Hansen følgende:

"HGR spurgte dernæst ind til TH's viden om tilbuddet fra Nordic Wastes rådgiver om køb af Nordic Waste grunden for et symbolsk beløb. TH oplyste, at sagen var på byrådsmødet ultimo februar 2024, og at byrådet var fuldstændig enige om, at det var en dårlig idé at overtage grunden på grund af de risici dette ville medføre.

TH var ikke involveret i kommunikationen med Nordic Waste om tilbuddet. Kommunikationen gik gennem kommunaldirektøren. Selve sagen blev dog

lagt op politisk for byrådet som en lukket sag, som den slags sager skal, jf. kommunestyrelsesloven og kommunens forretningsorden."

Samt:

"JBM uddybede spørgsmålet og forklarede, at det relaterede sig til, hvorvidt følgegruppen skulle have været forelagt sagen omkring tilbuddet om køb af grunden til et symbolsk beløb, inden den kom for byrådet.

TH svarede herpå, at den konkrete sag ifølge reglerne netop skulle for byrådet, uanset hvad, men at han ikke konkret kunne huske, hvorvidt den var blevet forelagt den politiske følgegruppe inden. Om dette var tilfældet eller ej var dog i sagens natur ikke så relevant, da det uanset hvad var byrådet der skulle træffe beslutningen."

Der er ikke afdækket yderligere relevant materiale relateret til emnet.

7.18 Organisering på pladsen m.m. (skadestedet)

7.18.1 Organisering og kompetencer

Relevante personer med tilknytning til arbejdet på skadestedet er blevet spurgt ind til emnet i forbindelse med interviews. Svarene gengives nedenfor.

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har forklaret følgende:

"HGR bad JH om at forklare og beskrive krisestaben. JH forklarede, at der var 2 krisestabe:

Den ene krisestab var skadestedsledelsen, der arbejdede ud fra en skurvogn ude på pladsen. Krisestaben bestod af JH selv, [medarbejder] (vejchef), direktørerne fra entreprenørfirmaerne [virksomhed] og [virksomhed], der også havde to formænd med, indsatslederen fra Beredskab og Sikkerhed, Cowi og en repræsentant fra Akut Miljøservice. Derudover udlånte Aarhus Kommune to afdelingsledere som [medarbejder] kendte. Krisestaben arbejdede med forskellige scenarier og planer og det var JH, der besluttede, hvilken plan, der skulle følges. Det var herefter [medarbejder], der sørgede for, at planerne blev eksekveret.

Den anden krisestab var den centrale krisestab, der arbejdede fra rådhuset. Krisestaben bestod af kommunaldirektøren Jesper Kaas Schmidt, chef for Plan, By og Natur [navn], sektionsleder af Natur og Miljø [navn], sektionsleder for Jura og Fast ejendom [navn], kommunikationschef [navn] og JH selv. Det var den centrale krisestab, der stod for kommunikation.

HGR bad JH beskrive kompetencerne for de ledere og mellemledere, der indgik i krisestaben havde. JH forklarede, at han selv er holdlederuddannet, hvilket han tænkte havde en fordel i arbejdet. Derudover forklarede JH, at holdet i skurvognen de første uger bestod af:

- *[Medarbejder] og de to indlånte afdelingsledere [navn] (Byggemodning) og [navn] (Vejanlæg) fra Aarhus Kommune er alle civilingeniører eller ingeniør med store ekspertise inden for anlægsprojekter.*
- *Direktøren [navn] og formanden [navn] fra entreprenørfirmaet [virksomhed] var vant til at drive og arbejde i grusgrave med store jordmængder og havde derfor helt konkrete praktiske erfaringer med jordflytning, men også bevægelser i jordmassen. [Virksomhed] havde været på Nordic Waste i cirka 2-3 uger inden Nordic Waste stoppede arbejdet 19. december. [Virksomhed] er desuden en del af [virksomhed] der varetager transportopgaver, råstofgrave, entreprenørarbejde og jordboringer. [Virksomhed] varetog derfor en række forskellige opgaver under indsatsen*
- *Direktøren [navn] og formanden [navn] fra [virksomhed] havde været indlejet af Nordic Waste i 3-6 måneder til at forestå jordarbejde og havde derfor førstehåndskendskab til de fysiske forhold på stedet. De havde også erfaringer med jord- og vandhåndtering.*
- *Direktøren fra [virksomhed] [navn]. [Virksomhed] varetager opgaven som "miljøvagt" for kommuner og rykker ud til miljøsager og rådgiver beredskab og kommune.*
- *Geoteknisk ekspert [navn] fra [virksomhed]. [Navn] trak på [virksomheds] store faglige bagland af rådgivere inden for jord, vandanlæg, spildevand etc.*
- *Indsatsledere fra Beredskab og Sikkerhed. Et fast "rul" af fire erfarne indsatsledere fra beredskabet dækkede pladsen 24/7 i de første 2-3 uger med [medarbejder] og JH som "bagvagter" om natten.*
- *JH. Direktør for Udvikling, Miljø og Teknik. 7 års erfaring som direktør og uddannet "holdleder BRAND" ved Aarhus Brandvæsen.*

Derudover deltog fagmedarbejdere også i de faste møder kl. 09.00 efter behov."

En medarbejder har endvidere forklaret følgende:

"Den 19. december kl. 11 forlod de pladsen, da de fik at vide at Nordic Waste "gav op", og de forstod dette sådan, at Nordic Waste ville gå konkurs. [Virksomhed] tog alle maskiner med, for at undgå at de ville ende med at blive "fanget" inde på konkursboets areal.

Kl. 12 blev de kaldt tilbage, da Randers Kommune overtog styringen. De blev kaldt tilbage af teknisk direktør Jens Heslop og hvem der ellers var

der af repræsentanter fra Randers Kommune, som bad dem om at fortsætte arbejdet. Fra det tidspunkt arbejdede de for kommunen, med den overordnede opgave at holde Alling Å og Gl. Århusvej fri fra jordskredet.

Der blev dannet en krisestyringsstab fra Randers Kommune med Jens Heslop, [medarbejder], [medarbejder], [medarbejder] og [medarbejder].

[Medarbejder] tog over for [medarbejder] i februar 2024."

En leder for en afdeling i Randers Kommune har forklaret følgende:

"HGR spurgte ind til, om [leder] var en del af krisestaben og [leder] svarede, at han i starten stod for både det praktiske og myndighedsarbejdet sammen med Jens Lyngborg Heslop. I december var [leder] derfor på pladsen.

[Leder] forklarede, at det var uhensigtsmæssigt med dobbeltfunktionen, så efter en periode blev det adskilt, hvorefter [leder] indgik i den administrative krisestab.

[Leder] fortalte endvidere, at opbygningen skete i samspil mellem [leder] og Jens Lyngborg Heslop ligesom Jesper Kaas Schmidt også deltog."

Det fremgår af beredskabslog den 19. december 2023, at:

"Randers kommune overtager entreprise. Jens Heslop har ledelsen"

Af beredskabsloggen fremgår den 20. december 2023 følgende:

"Kommunal skadestedsleder (der laves vagtplan)
Opgave: At sikre den bedst mulige implementering af det igangværende scenarie.

På nuværende tidspunkt 24/7 fysisk tilstedeværelse med base i den hvide 2 etages personalevogn. I vognen er der telefonnumre på relevante personer.

Har charge til at arbejde og træffe beslutninger inden for det igangværende scenarie og rekvirere det nødvendige. Der skal ske en proportionalitetsafvejning, men inden for det enkelte scenarie har man handleret. Er man i tvivl kontaktes [medarbejder].

Kan være chef, sektionsleder eller erfaren medarbejder

Man kan trække 24/7 på de fagligheder der er koblet på. Der laves liste i vognen med telefonnumre.

Alt arbejde inden for de enkelte scenarie skal koordineres med [medarbejder] ([virksomhed]) og [medarbejder]. Ingen beslutninger i forhold til tidligere aftalt kan tages uden de eller deres udpegede formænd er inddraget. Numre hænger i vognen.

Skift af scenarie forudsætter godkendelse fra direktør.

Log føres af kommunal skadestedsleder eller medhjælper.

Der udtales ikke til pressen uden godkendelse fra kriseleder. Udtalelser omfatter kun igangværende anlægstekniske arbejder."

7.18.2 Sikkerhedsforanstaltninger m.v.

Adspurgt herom har teknik- og miljødirektør Jens Heslop under interview den 25. marts 2025 oplyst, at der blev etableret en skurvognsby, faciliteter til spisning og omklædning, der blev foretaget skiltning, indkøbt værnemidler og førstehjælpsudstyr, etableret redningsveje, ligesom der blev udarbejdet actioncards og planer for eventuel evakuering af pladsen.

Det er også blevet oplyst, at arbejdstilsynet var på besøg den 16. december 2023 og flere gange senere. Det er forklaret, at arbejdstilsynets eneste bemærkning til Randers Kommune var, at kommunen skulle være opmærksom på eventuelle psykiske eftervirkninger hos medarbejderne.

En medarbejder har forklaret følgende:

"Der blev holdt gode møder i skurvognen hver morgen, hvor man fik drøftet, hvad man kunne og måtte gøre for at bekæmpe jordskredet. Det var [medarbejderens] opfattelse at arbejdet og styringen blev bedre, mere sikkert og bedre organiseret fra den 19. december da kommunen overtog.

[Rådgiver] kom ind over arbejdsmiljø og sikkerheden på pladsen fra midt februar 2024. Det var [medarbejderens] opfattelse, at forløbet havde indebåret en akutfase fra 19. december 2023 og frem til udgangen af januar 2024. Derefter blev arbejdet mere struktureret og som man normalt kender det på byggepladser. [Medarbejderen] mener ikke, at der var issues med sikkerheden fra den 19. december og frem. Der var ikke nogen, der stillede spørgsmål til, hvis der blev påpeget behov for diverse sikkerhedsforanstaltninger, modsat tiden før den 19. december 2023."

Af beredskabsloggen fra skadesstedet fremgår den 19. december 2023 følgende:

"I samarbejde mellem [virksomhed] og [virksomhed] er der truffet beslutning om bestilling af skurvogne med velfærdsfaciliteter som kommer på pladsen først på dagen i morgen d. 20. december og de skal stilles i forlængelse af beredskabsvognen. Det blev besluttet af [medarbejder] at entreprenørerne må koble til Ølst Vandværks vandledning der ligger i

vestsiden af Gl. Århusvej for at få vand til skurvognene – [medarbejder] skriver til Ølst Vandværk onsdag d. 20. december og informerer om dette"

Af beredskabsloggen fra skadesstedet fremgår den 20. december 2023 følgende:

"To repræsentanter fra Arbejdstilsynet ankom til beredskabsvognen omkring kl. 10:25. Blev briefet af [medarbejder] om situationen på pladsen, antallet af medarbejdere, samt de foreløbige planer for afværge. Kommentar for nuværende på velfærdsfaciliteter, disse er bestilt i går. 10:40 fortsatte repræsentanterne rundt på pladsen. De fik kontaktoplysninger på [medarbejder] til behov. De er orienteret om kun at opholde sig på vejen."

Af beredskabsloggen fremgår også den 20. december 2023 følgende:

"Der bestilles skilte til at afmærke redningsvejen på bagsiden af matriklen, ud ad Ølstvej via Hinge. RK egen drift er på sagen med at skilte.

Der er bestilt materiel til etablering af længdeparkering i arbejdsområdet, efter advisering fra Arbejdstilsynet. Det afhentes af egen drift/RK i Aarhus. Politi/Hjemmeværnet kommer senere i dag og hjælper med at opretholde afspærringen. Der er lavet aftaler med vagtfirma til i morgen, til videre frem, men det kan ikke nås idag.

Velfærdsfaciliteter er delvist ankommet, flere er på vej."

Af beredskabslog krisestab fremgår den 20. december 2023 følgende:

"Arbejdstilsynet er på besøg på skadestedet. Der mangler mandskabsvogne og velfærdsfaciliteter. Der er flere ting, som mangler ift. arbejdsmiljø. [Navn] sender mandskab til opbygning af arbejdspladsen."

Af beredskabsloggen fra skadesstedet fremgår den 28. december 2023 følgende:

"Arbejdstilsynet er med på indretning af pladsen. Der laves løbende opdatering af skilteplaner mv. på plads og omkørselsrute."

Af beredskabsloggen fra skadesstedet fremgår den 22. januar 2024 følgende:

"Arbejdstilsynet har i dag været rundt på pladsen og der var ingen anmærkninger."

7.18.3 Pris for det udførte arbejde

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har forklaret følgende:

"HGR spurgte ind til, hvordan det blev aftalt, at entreprenørerne, der arbejdede på skadesstedet skulle afregnes. JH forklarede, at prisen var pr.

medgået tid og at regninger skulle fremsendes hurtigst muligt og blev sat til straksbetaling. JH henviste til myndighedsloggen, hvor det hele skulle være noteret.

JBM spurgte ind til, om der på et tidspunkt blev iværksat udbudsprocesser i relation til arbejdet vedr. Nordic Waste og JH forklarede, at det begyndte i løbet af foråret 2024."

Af logbogen fra skadestedet fremgår den 19. december kl. 12:10:07 følgende:

"Randers kommune overtager enterprisen. Jens Heslop har ledelsen
Det pointeres at det handler om at sikre miljø, vandløb og infrastruktur.
Der skal findes den mest rentable løsning rent økonomisk."

Af logbog fra krisestaben fremgår den 20. december 2023 kl. 21:21:22 følgende:

"Betaling af entreprenører
Jens har talt med entreprenører. Aftalt at de fremsender oversigt over deres priser for deres ydelser. Oplyst dem, at de ikke kunne forvente "overtakst" men deres standardpriser + tillæg for søn-helligdage etc. Oplyst egen mailadresse samt mailadresse på [medarbejder] samt [medarbejder]. Indsatsen er så stor, at de anmoder om at der afregnes ugentlig."

7.19 Rådgivning og redegørelser fra geoteknisk rådgiver

Den undersøgende advokat har modtaget nedenstående tidslinje fra Nordic Waste A/S' tidligere geotekniske rådgiver. Tidslinjen er udarbejdet i oktober 2024.

"Til rette vedkommende

Nedenfor opstilles en tidslinje for de arbejder [den geotekniske rådgiver] *har udført på Nordic Waste i perioden september 2017 til juni 2023. Alle arbejder er ført på vores sagsnummer 17506 (sagen startet i 2017).*

Rapporter/notater og mailkorrespondance er nummereret fortløbende tidsmæssigt og bilagt nærværende skrivelse.

Forud for gennemgangen af materialet er det vigtigt at få en indledende overordnet forståelse af de bagvedliggende regler og vejledninger for geotekniske undersøgelser og projekteringer.

Det bagvedliggende grundlag for geotekniske undersøgelser og projekteringer er en fælles europæisk norm (Eurocode 7) med et tilhørende nationalt anneks, vi som geoteknikere skal overholde.

I Eurocode 7 opereres med følgende

- Geoteknisk undersøgelsesrapport. I denne undersøgelse udføres typisk geotekniske boringer og de trufne jordbunds- og vandspejlsforhold beskrives. Der opstilles styrke- og deformationsparametre for alle de trufne jordlag og specielle forhold omkring de trufne aflejringer beskrives. Undersøgelsesrapporten er en "datarapport" der skal danne baggrund for de efterfølgende projekteringer/beregninger. Disse udføres typisk af en tilknyttet rådgiver på projektet, eventuelt i samråd med geotekniker.

- Geoteknisk projekteringsrapport. På baggrund af undersøgelsesrapporten udledes de dimensionsbestemmende parametre og konstruktionens geometri fastlægges. For en bygningskonstruktion vil det være bredde/højde af fundament, armeringsmængde m.m., mens det for dæmninger/skråninger er den endelige eksakte geometriske opbygning. Projekteringsrapporten skal også redegøre for tilsyn/kontrol med konstruktionen.

Som det vil fremgå af tidslinjen nedenfor, omfatter [Den geotekniske rådgivers] *arbejde alene undersøgelsesrapporter og et enkelt materialenotat. Vi har flere gange i forløbet stillet os til rådighed for projekteringsarbejdet, men har ikke fået ordre herpå. Vi er ikke bekendt med, hvem der har udført projekteringsopgaverne og i hvilket omfang de er udført.*

TIDSLINJE
A. Mail. Vi hører første gang om projektet d. 26. september 2017. Henvendelsen kommer fra [Et miljø- og ingeniørfirma]. Projektet hedder Hurricane. Der fremsendes tilbud på 20 lagfølgeboringer til bestemmelse af ubrudt lerlag samt 5 geotekniske boringer. Herunder gives også et overslag på geotekniske stabilitetsberegninger.

B. Geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 1. Det ender med et samlet program på 17 boringer, hvoraf "kun" 8 kan udføres. Geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 1 foreligger d. 1. december 2017. Det er en orienterende undersøgelse der skal suppleres på baggrund af et endeligt anlægsprojekt. Der ordres ingen beregninger/projekteringer.

C. Mail 10. januar 2018. Vi bliver bedt om at revidere geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 1. Det er mindre rettelser, primært i forhold til projektets fortrolighed. Ændrer ikke på rapportens konklusioner. Sideløbende kører et spor omkring VVM & Miljøansøgning med [Et miljø- og ingeniørfirma], som [Den geotekniske rådgiver] ikke er involveret i.

D. Geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 1, rev. 1. Dateret 22. januar 2018.

E. Geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 2. Dateret 16. marts 2018. [Miljø- og ingeniørfirmaet] bestiller en dyb lagfølgeboring (50m) til bestemmelse af ubrudt lerlag for brug i miljøansøgning. Udføres af [Navn], men rapporteres af [Den geotekniske rådgiver]. Samme konklusioner som ovenfor.

F. Mailtråd startende 18. september 2020. Der prissættes geotekniske undersøgelser og beregninger for et område (delområde II i lokalplanen) hvor man ønsker at etablere et betondæk. Det er syd for opfyldningsområdet. Undersøgelse eller beregninger ordres ikke. Der igangsættes dog nogle opmålinger af landinspektør, jf. korrespondancen.

G. Mailtråd ultimo september 2022. Det drøftede under punkt F, dvs. området syd for opfyldningsområdet, rør på sig igen og [Den geotekniske rådgiver] prissætter undersøgelser, herunder specielforsøg og beregninger, opdelt på forskellige etaper.

H. Mailtråd omkring disse undersøgelser i efteråret 2022. Kun dele af etape 1 (orienterende undersøgelser) igangsættes. Det er oplyst, at der skal rådgivende ingeniør med ind over sagen.

I. Mailtråd 23. november 2022 hvor vi spørges til grundvandssænkning. Af korrespondancen fremgår det, at der er skred i gang som man vil begrænse.

J. Geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 3. Dateret 29. november 2022. Undersøgelsesrapport med 8 boringer (etape 1) afrapporteres. Stadig området syd for opfyldningsområdet. Kun orienterende lagfølgeboringer, ikke egentlige geotekniske boringer. Så komplekst at der opfordres til afholdelse af møde omkring næste step. Beregninger/projekteringer er ikke ordret.

K. Mailtråd december 2022 omkring microfiller, et produkt der er aftaget fra cementproduktion. Dette materiale søges nyttiggjort ved indbygning under betonpladen, jf. punkt J.

L. Materialeteknisk notat nr. 1. Der er lavet materialekontrol af den tilkørte microfiller. Det konstateres at filleren rent materialeteknisk kan anvendes (god styrke). Rumvægten af materialet er lav, hvorfor det anbefales indbygget i områder hvor en belastningsforøgelse kan være kritisk (i drivende områder).

M. Mailtråd. [Person] er ansat i løbet af vinteren 2022 med det formål at styre anlægsprojekterne internt. Vi sender et oplæg til undersøgelser for nye vejforløb og bassiner. Formålet er at sende trafikken udenom et område hvor der er et skred i gang centralt. Der angives igen et behov for rådgivningsydelser i form af stabilitetsberegninger. Undersøgelserne igangsættes.

N. Geoteknisk undersøgelsesrapport nr. 4. Dateret 28. marts 2023. Undersøgelsesrapport med 13 boringer afrapporteres for projekterne angivet i M. Der kommenteres på igangværende skred og behovet for monitering

samt beregning/projektering. Dette er ikke ordret ved [Den geotekniske rådgiver].

O. Mail sendt 16. juni 2023 til [Navn]. På baggrund af møde på NW fremsendes endnu en gang oplæg til beregninger/projektering. Arbejdet bestilles ikke.

P. Mailkorrespondance 26. juni 2023. Vi kaldes til møde på NW og har efterfølgende drøftelser med [En spunsentreprenør] omkring muligheder for at stoppe skred. Vi kobler parterne sammen, men hører ikke selv videre.

Q. Vi modtager en henvendelse i august 2023 fra [Rådgivningsvirksomhed] angående yderligere borearbejde. Vores leveringstid er for lang, så der findes en anden løsning. Vi har ingen henvendelser efter 23. august 2023 omkring yderligere ydelser for NW."

7.20 Besigtigelse den 28. februar 2025

Som følge af udvidelse af kommissoriet for nærværende undersøgelse blev der den 28. februar 2025 gennemført en fysisk besigtigelse af skadestedet af den undersøgende advokats team med deltagelse af TRE Rådgivende Ingeniører og Biologer.

Nedenstående iagttagelser er foretaget af den undersøgende advokats team.

I det følgende anvendes betegnelsen "jordskredets udstrækning" om de arealer, der har været anvendt til jordtipning, eller som er påvirket af jordskredet som hændelse.

Besigtigelsen viste, at udstrækningen af jordskredet omfattede en lang række matrikler.

15 af matriklerne er beliggende i Randers Kommune:

- 2h Ølst By, Ølst
- 11f Ølst By, Ølst
- 11g Ølst By, Ølst
- 2g Ginnerup By, Ølst
- 2af Ginnerup By, Ølst
- 2ad Ginnerup By, Ølst
- 4b Ginnerup By, Ølst
- 4d Ginnerup By, Ølst
- 4e Ginnerup By, Ølst

- 4g Ginnerup By, Ølst
- 4h Ginnerup By, Ølst
- 6c Ginnerup By, Ølst
- 6d Ginnerup By, Ølst
- 7a Ginnerup By, Ølst
- 16b Ginnerup By, Ølst

3 af matriklerne er beliggende i Favrskov Kommune:

- 5b Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune)
- 6c Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune)
- 5i Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune)

Besigtigelsen har givet den undersøgende advokat anledning til følgende konstateringer:

På tidspunktet for besigtigelsen lå der jord på en lang række matrikler, hvilket dispensationen efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, af 31. august 2018 ikke giver hjemmel til, idet dispensationen alene omfatter matrikel 2h Ølst By, Ølst.

To aflæsningssteder, det vil sige hvor jorden er blevet tilført fra (tippet af), er beliggende helt eller delvist i Favrskov Kommune, på matrikel 5i Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune), idet det højest beliggende tippepunkt ligger på grænsen mellem matrikel 5i Erslev By, Nr. Galten, og matrikel 16b, Ginnerup By, Ølst.

Her påkalder matrikel 5i Erslev By, Nr. Galten sig særlig opmærksomhed, idet denne matrikel ikke er omfattet af nogen tilladelser eller dispensationer.

Hertil kommer, at matriklerne 5b Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune), og 6c Erslev By, Nr. Galten (Favrskov Kommune) også ses påvirket ved jordopfyldning.

Endelig skal det bemærkes, at der mange steder langs adgangsvejen til jordtippen samt i den skredne jord kan konstateres synlige rester af byggeaffald m.v.

Fotos fra besigtigelsen den 28. februar 2025:

Foto taget i nordvestlig retning fra adgangsvejen til jordtip ved kommunegrænsen.

Foto taget i sydøstlig retning fra adgangsvejen til jordtip ved kommunegrænsen.

Foto taget i nordlig retning ved den højest beliggende jordtip, visende container med tankanlæg til lastbiler.

Foto taget i sydøstlig retning fra den højest beliggende jordtip, visende jord med synlige rester af byggeaffald m.v.

7.21 Randers Kommunes bestilling af advokatundersøgelse fra Codex Advokater

Af indledningen i advokatundersøgelsen udarbejdet af Codex Advokater fremgår følgende:

> ***"Indledning og problemstilling***
> *Indledningsvist skal fremhæves, at det er Randers Kommunes miljøgodkendelse fra 2018, som – sammen med Region Midtjyllands dispensation fra forbuddet i jordforureningslovens § 52, stk. 1 – udgør det retlige grundlag for modtagelse af uforurenet og lettere forurenet jord, som er affald, med henblik på nyttiggørelse ved efterbehandling af råstofgraven, og at det derfor er denne miljøgodkendelse, som er genstand for vores vurdering af de af Randers Kommune rejste spørgsmål.*
>
> *Til brug for vores vurderinger har COWI A/S besvaret spørgsmål om de geotekniske forhold, og vurderingerne er sammen med de relevante faktuelle oplysninger, som lægges til grund for vores vurdering, kortfattet gengivet herunder."*

Der ses ikke at fremgå oplysninger fra advokatundersøgelsen, som giver anledning til at tro, at undersøgelsen er blevet bestilt på opdrag fra Randers Byråd.

Adspurgt om sagen under interview den 25. april 2025 forklarede kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt følgende:

> *"HGR spurgte ind til, om JKS var involveret i bestillingen af advokatredegørelsen fra Codex Advokater. Dette bekræftede JKS og tilføjede, at redegørelsen blev bestilt, idet man i forbindelse med jordskredet ønskede at forstå, hvad der var op og ned i den miljøretlige lovgivning. Forvaltningen var under beskydning, og det var derfor nødvendigt at bede om bistand fra en ekstern advokat med speciale i miljøret. JKS bestilte redegørelsen i samråd med borgmesteren.*
>
> *JKS henviste til et temamøde, som blev afholdt den 8. januar 2024. JKS forklarede, at politikerne på mødet var urolige og ønskede at vide mere om juraen på området. JKS oplyste på mødet, at forvaltningen ville få bistand fra ekstern advokat med speciale i miljøret. Det er inden for forvaltningens kompetence at anvende eksterne advokater til rådgivning."*

Adspurgt om sagen under interview den 25. april 2025 forklarede borgmester Torben Hansen følgende:

> *"TH oplyste på HGR's forespørgsel, at det var kommunaldirektøren i samråd med TH, som besluttede at bestille den eksterne redegørelse fra*

CODEX-advokater. TH startede med at understrege, at der netop var tale om en redegørelse og ikke en egentlig undersøgelse. De besluttede at bestille juridisk hjælp allerede i december omkring tidspunktet hvor Nordic Waste forlod pladsen.

Redegørelsen blev bestilt, fordi TH og kommunaldirektøren havde brug for en redegørelse om de allerede afgivne tilladelser, gældende miljøret, tilsyn mm."

7.22 Kommunikationsform m.m.

Der har løbende været intern kommunikation om sagen i Randers Kommune, ligesom der har været udgående kommunikation, herunder med Nordic Waste A/S, Region Midtjylland og andre.

Den samlede, fulde korrespondance gengives ikke i sin helhed i nærværende rapport, da dette vil være irrelevant i forhold til kommissoriet.

Imidlertid gengives udvalgt korrespondance, der er relevant for besvarelse af kommissoriet for nærværende advokatundersøgelse.

Den 8. og 9. januar 2023 kommunikerede en medarbejder og Nordic Waste A/S i forbindelse med et utæt skod, der medførte afledning af vand til Alling Å:

"Godaften [medarbejder]

Godt nytår!
Til din information.

Vi har fået tilsendt denne video.

Der er folk på vej til at få lækken stoppet og vi laver stærkere skodder i morgen.

Vi kan lige ringes ved i morgen."

Medarbejderen svarede dertil følgende:

"[Politiker] er selvfølgelig blevet anonymt tippet om sagen og direktøren er helt oppe så kommer forbi i formiddag"

Som anført under ovenstående punkt 7.12 blev der i april 2023 stillet en række spørgsmål til forvaltningen vedrørende Nordic Waste A/S fra forskellige byrådsmedlemmer. Spørgsmålene omhandlede microfiller og konstaterede jordskred på området.

Den 14. april 2023 skrev [Leder] i Randers Kommune til [Medarbejder] omkring besvarelse af de stillede spørgsmål:

"Kære [Medarbejder]
Gad vide om det nogensinde stopper - øv
Jeg tænker dog at du hurtigt kan svare på spørgsmålene
Når du er igang så få lige virksomheden til at angive hvordan de har sikret at det store oplæg ikke kollapser !!
Deadline - næste fredag"

Senere svarede medarbejderen sin leder med følgende:

"Hermed svar til spørgsmål:
1 og 2 Det er en produktionsrest fra Ålborg Portland. Hvid Cementfilleren indgår bl.a. i billig cement fra f.eks. Jem og Fix.

3 Ja virksomheden har Miljøgodkendelse til oplag af op til 1 mill. Tons.

4 og 5 Virksomheden skal bruge det til kalkstabilisering af deres nye produktionsområde indenfor lokalplan 705. Det omtalte hvide cementfiller som grundlæggende er finkornet cementpulver med meget stort indhold kalk er velegnet til kalkstabilisering af arealerne indenfor lokalplanområdet.

6 Regler om vejtransport reguleres af politiet og Randers Kommune har derfor ingen indflydelse på transport af materialet. Tilsyn på stedet og ved nærliggende vej har dog ikke indikeret at der skulle være større problemer med materialeflugt

7!!! Cementfilleren skal netop bruges til af modvirke bevægelser i leret som dem billederne viste. Det viste skred har i øvrigt ingen miljømæssig betydning."

Den 6. november 2023 skrev en leder til en medarbejder i forlængelse af spørgsmål stillet af politikere følgende:

"Kære [Medarbejder]

De kan blive ved. Heldigvis er nedenstående spørgsmål ret lette."

Den 3. januar 2024 skrev en chef følgende til en medarbejder:

"Hej [Medarbejder]
Tusinde tak for hjælpen.

En anden gang skal vi nok overvejer om interne mails med henvisning til specifikke politikere osv. bør sendes ud af huset. Kan se den nu er delt med en masse mennesker ved Regionen.

Men tusind tak for hurtig reaktion"

Det er usikkert, hvilken e-mail der gik forud for korrespondancen.

7.23 Sagsbehandlingen i andre miljøsager

Der fremgår ikke i det for den undersøgende advokat tilgængeliggjorte skriftlige materiale oplysninger om andre miljøsager og deres behandling.

I forbindelse med de gennemførte interviews har ansatte i Randers Kommune imidlertid forklaret følgende om sagsbehandlingen omkring Nordic Waste A/S i forhold til sagsbehandlingen i andre miljøsager:

> *"HGR spurgte, om [Medarbejderen] mente, at sagsbehandlingen vedr. Nordic Waste havde været anderledes end i andre sager. [Medarbejderen] svarede, at myndighedsdelen var som i alle andre sager og at myndighedsvaretagelsen havde samme dialogbaserede karakter, som for øvrige virksomheder, der ikke er miljønegative. [Medarbejderen] fortalte videre, at der dog havde været mere aktivitet end i andre sager og dermed hyppigere tilsyn.*
>
> *[Medarbejderen] uddybede, at det f.eks. ikke er normalt, at virksomheden ændres så meget, at der meddeles nye tilladelser så hyppigt som i denne sag. [Medarbejderen] forklarede i forlængelse, at det dog ikke er forbudt for virksomhederne."*

Samt:

> *"HGR spurgte ind til, om [Medarbejderen] kendte til sammenlignelige sager og sagsbehandlingen i dem sammenlignet med i Nordic Waste. [Medarbejderen] svarede nej. [Medarbejderen] havde tidligere forklaret, at sagen var meget unik i forhold til f.eks. andre råstofgrave og efterbehandling af dem."*

Samt:

> *"HGR spurgte, om der var forskel på den måde Randers Kommune greb Nordic Waste og andre virksomheder/sager an på. Jens Lyngborg Heslop svarede, at der grundet de mange henvendelser var øget opmærksomhed og kommunen var derfor meget mere intensive over Nordic Waste. Derfor blev det også blev besluttet af Jens Lyngborg Heslop, at virksomhedens miljøgodkendelse fra 2023 skulle vedtages politisk og ikke blot administrativt. Jens Lyngborg Heslop forklarede, at virksomheden derfor blev behandlet skrappere end andre virksomheder.*
>
> *Jens Lyngborg Heslop fortalte, at byrådet efterfølgende i 2024 vedtog en ny kompetenceplan, der betyder, at alle miljøgodkendelser i dag skal behandles politisk."*

Samt:

"[Medarbejderen] blev spurgt, om det var sædvanligt for ham at udarbejde tilsynsnotater, hvilket [medarbejderen] bekræftede ligesom sagsbehandlingen i øvrigt svarede til sagsbehandlingen i andre lignende sager."

8. Det juridiske grundlag

Det bemærkes, at fremhævninger i følgende afsnit om det juridiske grundlag som udgangspunkt er foretaget af den undersøgende advokat.

8.1 Miljøbeskyttelsesloven

8.1.1 Miljøbeskyttelseslovens formål og principper

Lokaliseringsprincippet
I miljøbeskyttelsesloven gælder der et lokaliseringsprincip, som fastslår, at driftsherren for en virksomhed skal vælge et sted, så faren for forurening begrænses mest muligt, jf. miljøbeskyttelseslovens § 4, stk. 1 og 2.

Af miljøbeskyttelseslovens § 4, stk. 1 og 2, fremgår følgende:

> *"§ 4*
>
> *Stk. 1.*
> *Den, der vil påbegynde virksomhed, der kan give anledning til forurening, skal vælge et sådant sted for udøvelsen, at faren for forurening begrænses mest muligt.*
>
> *Stk. 2.*
> *Ved valg af stedet skal der tages hensyn til områdets beskaffenhed, herunder den nuværende og planlagte fremtidige udnyttelse, samt til mulighederne for hensigtsmæssig bortskaffelse af spildevand og håndtering affald."*

Forureneren betaler-princippet
Miljøbeskyttelsesloven hviler derudover på forureneren betaler-princippet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 4, stk. 4. Heraf fremgår følgende:

> *"Stk. 4.*
> *Den, der har forårsaget forurening af luft, vand, jord eller undergrund eller skabt risiko for, at en sådan forurening kan opstå, skal foretage de nødvendige foranstaltninger til at søge følgerne af forureningen effektivt forebygget eller afværget. Derudover skal den hidtidige tilstand søges genoprettet."*

8.1.2 Miljøbeskyttelseslovens § 33 om godkendelse af forurenende listevirksomhed

På tidspunktet for Randers Kommunes miljøgodkendelse af 31. august 2018 og miljøgodkendelse til ressourcecenter af 7. december 2018 gjaldt lovbekendtgørelse nr. 1121 af 3. september 2018.

På tidspunktet for fornyet miljøgodkendelse til ressourcecenter af 5. februar 2021 gjaldt lovbekendtgørelse nr. 1218 af 25. november 2019.

På tidspunktet for fornyet miljøgodkendelse til ressourcecenter af 28. juni 2023 gjaldt lovbekendtgørelse nr. 5 af 3. januar 2023.

Reglerne om forurenende virksomhed findes i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, §§ 33-42. Miljøbeskyttelseslovens § 33 stiller krav om, at virksomheder, som er optaget på den i § 35 nævnte liste (særligt forurenende listevirksomhed), ikke må anlægges eller påbegyndes, før der er meddelt forudgående godkendelse (miljøgodkendelse).

Miljøbeskyttelseslovens § 33 er sålydende:

> *"§ 33*
>
> *Stk. 1.*
> *Virksomheder, anlæg eller indretninger, der er optaget på den i § 35 nævnte liste (listevirksomhed), må ikke anlægges eller påbegyndes, før der er meddelt godkendelse heraf. Listevirksomhed må heller ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen, på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt.*
>
> *Stk. 2.*
> *Den godkendende myndighed kan dog tillade, at bygge- og anlægsarbejder til anden listevirksomhed end anlæg for deponering af affald påbegyndes, før der er givet godkendelse, hvis de anlægges i overensstemmelse med en lokalplan eller byplanvedtægt. Den godkendende myndigheds afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed. Bygge- og anlægsarbejder sker på bygherrens ansvar.*
>
> *Stk. 3.*
> *Miljø- og fødevareministeren kan for bestemte listevirksomheder fastsætte regler, der begrænser godkendelsesmyndighedens adgang til at meddele tilladelse efter stk. 2 i tilfælde, hvor risikoen for større uheld med farlige stoffer ændres."*

Listen over særligt forurenende virksomhedstyper, der nævnes i § 33, findes i godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1027 af 2. september 2024), der er udstedt med hjemmel i § 35. I godkendelsesbekendtgørelsen sondres der mellem to kategorier af forurenende virksomhed.

Den første kategori svarer til EU's IE-liste og omfatter ca. 570 virksomheder og bilag 2 omfatter ca. 5.000 virksomheder, jf. Jacob Brandt og Mark Christian Walters, Miljøret, 9. udgave (2018), s. 30. Godkendelsesbekendtgørelsens bilag 1- og 2-lister er udtømmende for, hvilke virksomheder der er godkendelsespligtige.

Er en virksomhedstype på bilag 1 eller 2 markeret med (s), har det den betydning, at Miljøstyrelsen bliver godkendelsesmyndighed, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, 1. pkt., kræver miljøgodkendelse før anlæg og/eller påbegyndelse af listevirksomhed. Efter bestemmelsens 2. pkt. kræves der endvidere miljøgodkendelse, når eksisterende listevirksomhed udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen, på en måde, som indebærer forøget forurening.

Hvornår skal der meddeles afslag på godkendelse og egentlig godkendelse?
Efter miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 4, kan godkendelse nægtes, såfremt den personkreds, der er omfattet af lovens § 40 a, har mistet deres "miljøansvarlighed".

> *"Stk. 4.*
> *Godkendelsesmyndigheden kan nægte godkendelse eller fastsætte særlige vilkår i godkendelsen, herunder vilkår om sikkerhedsstillelse efter reglerne i § 39 a, såfremt ansøgeren, medlemmer af ansøgerens direktion eller bestyrelse eller andre, der kan øve bestemmende indflydelse på virksomhedens drift, er omfattet af § 40 a."*

Godkendelsesbekendtgørelsens § 18 fastsætter, at der alene må meddeles godkendelse, såfremt den forurenende virksomhed har iagttaget principperne om BAT (best available technology), og hvis virksomheden i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, der er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

Af godkendelsesbekendtgørelsens § 18 fremgår navnlig følgende:

> *"§ 18*
>
> *Stk. 1.*
> *Godkendelsesmyndigheden må ikke meddele godkendelse, medmindre den vurderer, at*
>
> *1) virksomheden har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af BAT, og*
> *2) virksomheden i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, jf. miljøbeskyttelseslovens kapitel 1.*
>
> *Stk. 2.*
> *I den i stk. 1 nævnte vurdering skal indgå en vurdering af, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende."*

Godkendelsesbekendtgørelsens § 18, stk. 1, nr. 2, henviser til lokaliseringsprincippet i miljøbeskyttelseslovens § 4. At der skal tages stilling til områdets sårbarhed og kvalitet, betyder blandt andet, at der må foretages en nærmere vurdering af, om ansøgt aktivitet kan godkendes efter habitatbekendtgørelsen. Kan den ikke det, må miljøgod-

kendelse nægtes. Herudover må der foretages en vurdering ud fra almindelige forvaltningsretlige grundsætninger af, om der kan meddeles godkendelse eller ej. Således beror det på den kompetente myndigheds administrative skøn, om en forurenende virksomhed kan godkendes. Kan der meddeles godkendelse på baggrund af disse kriterier, skal godkendelsesmyndigheden fastsætte de nødvendige vilkår i forbindelse med godkendelsen jf. miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 1 (se straks nedenfor).

8.1.3 Vilkårsfastsættelse

Efter miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 1, skal miljøgodkendelse til forurenende virksomhed fastsætte vilkår for virksomhedens etablering og drift.

Bestemmelsen er sålydende:

> *"§ 34.*
>
> *Stk. 1.*
> *Godkendelse efter dette kapitel skal fastsætte vilkår for listevirksomhedens etablering og drift, herunder den kontrol, som den for virksomheden ansvarlige selv skal foretage.*
>
> *(…)"*

Der er en nær sammenhæng mellem kriterierne for godkendelse af aktivitet og vilkårsfastsættelse, jf. Gorm Møller, Miljøbeskyttelsesloven med kommentarer, 2. udgave (2019), s. 651. Hensigten med § 34, stk. 1, er at gøre det muligt præcist at fastsætte, hvilke forureninger der kan accepteres i forbindelse med godkendelsen af en godkendelseskrævende aktivitet.

De i godkendelsen fastsatte vilkår er normerende for etablering og driften af den godkendte virksomhed. Etableres og drives en godkendelsespligtig virksomhed inden for de rammer, som er fastsat i godkendelsens vilkår, er den forurenende virksomhed lovlig. Overskrides rammerne, vil den forurenende virksomhed modsætningsvist ikke være lovlig, jf. miljøbeskyttelseslovens § 110, stk. 1, nr. 4 og 6.

Miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 1, er suppleret af godkendelsesbekendtgørelsens § 20, hvor det mere konkret uddybes, hvad en miljøgodkendelse skal indeholde.

Godkendelsesbekendtgørelsens § 20 er sålydende:

> *"§ 20*
>
> *Stk. 1.*
> *En godkendelse skal indeholde en vurdering af det ansøgte projekt, vilkår for virksomhedens etablering og drift samt en begrundelse for afgørelsen."*

Det er ved vilkårsfastsættelse afgørende, om der er tale om en listevirksomhed i bilag 1 eller bilag 2. Som beskrevet ovenfor er forskellen på virksomhedstyper optaget på

henholdsvis bilag 1 og 2 grundlæggende, idet bilag 1-virksomhederne tillige er de virksomheder, som er omfattet af IE-direktivet. Er der tale om bilag 1-virksomhedstyper, skal der iagttages særlige krav i forhold til BAT i medfør af IE-direktivet, der er implementeret i godkendelsesbekendtgørelsen.

Godkendelsesbekendtgørelsen indeholder en række almindelige bestemmelser om godkendelse af listevirksomhed.

For både bilag 1- og bilag 2-listevirksomheder er der i godkendelsesbekendtgørelsens § 21, nr. 1-15, oplistet en række vilkår, som i relevant omfang skal fastsættes i miljøgodkendelsen:

> *"§ 21*
>
> *Stk. 1.*
> *Vilkårene skal sikre, at kravene i § 18 opfyldes, og skal i relevant omfang fastsætte følgende.*
>
> *(…)"*

Oplistningen af vilkår er ikke udtømmende, jf. Gorm Møller, Miljøbeskyttelsesloven med kommentarer, 2. udgave (2019), s. 653. Se uddybende om oplistningen nedenfor.

Bilag 2-virksomheder er ikke genstand for den samme intensive og konkrete regulering som bilag 1-virksomhederne, der er de mest forurenende, men er derimod omfattet af et forenklet godkendelsessystem, der i vidt omfang er baseret på standardvilkår, der findes i de såkaldte branchebilag i standardvilkårsbekendtgørelsen. Se uddybende nedenfor.

8.1.4 Samspillet mellem miljøbeskyttelseslovens § 33 og § 19

Ved siden af krav om miljøgodkendelse kan tillige gælde krav om tilladelse/godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens øvrige regulering. Det kan give anledning til tvivl, om en aktivitet kræver, at der meddeles tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 eller § 33.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 19 gælder der krav om forudgående tilladelse (udledningstilladelse) ved nedgravning i jorden, udledning eller oplæg på jorden eller afledning til undergrunden af stoffer, produkter og materialer, der kan forurene jord og undergrund (se uddybende nedenfor).

Det er kommunalbestyrelsen, der er afgørelsesmyndighed i forhold til begge bestemmelser. Spørgsmålet angående kompetence vil alene have praktisk relevans i de tilfælde, hvor Miljøstyrelsen har afgørelseskompetencen, hvilket navnlig vil være tilfældet, når en listevirksomhedstype er markeret med (s) (se umiddelbart ovenfor) eller i et af de andre tilfælde, hvor Miljøstyrelsen har kompetencen efter jordforureningslovens § 66 (se uddybende om § 66 i punktet om påbudskompetence efter jordforureningsloven).

Spørgsmålet bliver herefter, hvilken bestemmelse, der skal anvendes for miljøgodkendelse til at genanvende ren og lettere forurenet jord til efterbehandling af råstofgrave. Her fremhæves fra retspraksis MAD 2013.1249 Nmk:

> *"Anlæg, hvori der anvendes forurenet jord, [kan] være godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Hvis et projekt er godkendelsespligtigt efter miljøbeskyttelseslovens § 33, kan der ikke meddeles tilladelse til projektet i medfør af § 19."*

Det betyder, at hvis der er tale om listevirksomhed, er det § 33, der skal anvendes. Dette følger tillige af punkt 5.12.3 i Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse.

8.1.5 Samspillet mellem miljøbeskyttelseslovens § 33 og § 28

Efter miljøbeskyttelseslovens § 28 er der krav om forudgående tilladelse ved tilføring af spildevand til vandløb, søer eller havet. I de tilfælde, hvor udledning hidrører fra en godkendelsespligtig listevirksomhed efter § 33, skal spørgsmålet om, hvorvidt der kan meddeles tilladelse efter § 28, sagsbehandles samtidig med spørgsmålet om miljøgodkendelse efter § 33 jf. § 34, stk. 5.

Af miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 5, fremgår navnlig følgende:

> *"Stk. 5.*
> *Spørgsmål om tilladelse til udledning af spildevand direkte til vandløb, søer eller havet fra en listevirksomhed behandles samtidig med afgørelsen om godkendelse efter dette kapitel og indgår i godkendelsen. Vilkår for udledningen af spildevand behandles efter reglerne i dette kapitel."*

Tilladelsen efter § 28 skal med andre ord inkorporeres i miljøgodkendelsen efter § 33. Miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 4, sidste pkt., har desuden den betydning, at eventuel vilkårsfastsættelse i forbindelse med tilladelse til udledning efter § 28 skal ske efter reglerne i kapitel 5 om forurenende virksomhed.

Randers Kommunes tilladelse til udledning af spildevand til Alling Å af 13. december 2018 efter miljøvurderingslovens § 28 ses ikke inkorporeret i miljøgodkendelsen af 31. august 2018 til nyttiggørelse af lettere forurenet jord efter § 33. Idet spildevandet hidrører fra listevirksomhed, skulle spildevandstilladelsen have være inkorporeret i miljøgodkendelsen efter § 33, jf. § 34, stk. 5. Der henvises punkt 9.3.4.

8.1.6 Miljøgodkendelsens forhold til øvrig regulering

Efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 6, nr. 6, jf. § 6, stk. 1, skal der foretages en væsentlighedsvurdering efter habitatreglerne, såfremt en virksomhed er godkendelsespligtig efter § 33. Dette gælder tillige for tilladelser efter miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 28.

I tilfælde, hvor en virksomhed er godkendelsespligtig, og hvor der tillige er krav om tilvejebringelse af en lokalplan efter planlovens § 13, stk. 2, kan der ikke meddeles godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33, før det fornødne plangrundlag er tilvejebragt, jf. f.eks. MRF 2021.36 Mfk (se uddybende ovenfor under punktet om planloven).

8.1.7 Udledningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19

Efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1, gælder der krav om forudgående tilladelse (udledningstilladelse) ved nedgravning i jorden, udledning eller oplæg på jorden eller afledning til undergrunden, af stoffer, produkter og materialer, der kan forurene jord og undergrund.

Bestemmelsen er sålydende:

> *"§ 19*
>
> *Stk. 1.*
> *Stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund må ikke uden tilladelse*
>
> *1) Nedgraves i jorden,*
> *2) Udledes eller oplægges på jorden eller*
> *3) Afledes til undergrunden.*
>
> *(…)"*

8.1.8 Tilsyn og håndhævelse

Miljømyndighederne skal føre tilsyn med virksomheder for at sikre, at miljøforholdene er forsvarlige, og at gældende regler overholdes. Miljøtilsynet skal være et aktivt og opsøgende tilsyn med blandt andet miljøbeskyttelsesloven og sikre, at regler med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven overholdes samt føre tilsyn med, at eventuelle påbud og forbud efterkommes, og at vilkår i miljøgodkendelser og tilladelser overholdes.

Miljøtilsyn handler ikke alene om kontrol, men også om vejledning og drøftelse af virksomhedens ønsker til udvikling m.v.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 65 har kommunalbestyrelsen det generelle tilsyn samt tilsyn med, at påbud og forbud efterkommes. Det følger af bestemmelsen, som har følgende ordlyd:

> *"§ 65*
>
> *Stk. 1.*
> *Kommunalbestyrelsen fører generelt tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes.*

Stk. 2.
Kommunalbestyrelsen fører endvidere tilsyn med, at
1) påbud og forbud efterkommes,
2) vilkår fastsat i forbindelse med godkendelser og tilladelser overholdes, og
3) miljøkrav fastsat i en aftale efter § 10, stk. 2, overholdes.

Stk. 3.
Kommunalbestyrelsen er endvidere tilsynsmyndighed, jf. §§ 68-70, i sager om forureninger eller ved risiko for forureninger, der er en følge af ophørt virksomhed, jf. dog § 66, stk. 3.

Stk. 4.
Kommunalbestyrelsen videresender sager om overtrædelse af afgørelser, jf. stk. 2, som miljøministeren har truffet, til miljøministeren. Ministeren træffer i så fald afgørelse i sagen i overensstemmelse med lovens øvrige bestemmelser."

Der gælder således både en pligt til at føre et generelt tilsyn med, at miljøbeskyttelseslovens regler overholdes samt et konkret tilsyn med, at udstedte påbud og forbud efterkommes. Som anført af Gorm Møller i Miljøbeskyttelsesloven med kommentarer, 2. udgave (2019), s. 1018, indebærer dette *"en almindelig tilsynspligt med forhold, der indebærer overtrædelser af loven, herunder med, om aktiviteter drives uden den lovbefalede godkendelse eller tilladelse, uanset om kommunalbestyrelsen er godkendelses- eller tilladelsesmyndighed"*.

Det sidstnævnte i det citerede er relevant, fordi miljøministeren – delegeret til Miljøstyrelsen – er godkendelsesmyndighed for visse listevirksomheder (mærket med S i godkendelsesbekendtgørelsen). Her er de også tilsynsmyndighed for disse bestående listevirksomheder, jf. miljøbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Af hele bestemmelsen fremgår det:

"§ 66

Stk. 1.
Miljøministeren overvåger miljøtilstanden i omgivelserne.

Stk. 2.
Ministeren fører tilsyn som nævnt i § 65, stk. 1 og 2, med bestående listevirksomheder, herunder med disses direkte udledninger af spildevand til vandløb, søer eller havet, hvis godkendelseskompetencen efter regler om godkendelse af listevirksomheder, jf. § 40, er henlagt til ministeren.

Stk. 3.
Ministeren er endvidere tilsynsmyndighed, jf. §§ 68-70, i sager omfattet af § 65, stk. 4, og ved forureninger eller risiko for forureninger, der er en følge af tidligere virksomhedsdrift, som ministeren havde tilsyn med.

Stk. 4.
Ministeren fører endvidere tilsyn med spildevandsudledninger fra spildevandsforsyningsselskaber, der er omfattet af § 2, stk. 1, i lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold."

Efter bestemmelsens ordlyd gælder dette dog kun for bestående listevirksomheder. Tilsynet med, at der ikke etableres ny listevirksomhed, tilfalder dog stadig kommunalbestyrelsen. Som det anføres af Gorm Møller i Miljøbeskyttelsesloven med kommentarer, 2. udgave (2019), s. 1031; *"tilkommer det efter § 65, stk. 1, kommunalbestyrelsen at føre tilsyn med, at der ikke etableres nye listevirksomheder uden den fornødne godkendelse, uanset om denne skal meddeles af Miljøstyrelsen eller kommunalbestyrelsen."*

Den ene del af tilsynsmyndighedens opgave er altså beskrevet i miljøbeskyttelseslovens §§ 65 og 66 og er delt mellem kommunalbestyrelsen og Miljøstyrelsen.

Den anden del af tilsynsmyndighedens opgave omhandler håndhævelse af ulovlige forhold.

Den grundlæggende bestemmelse, som indebærer en lovliggørelsespligt, fremgår af miljøbeskyttelseslovens § 68, hvoraf følgende fremgår:

"§ 68

Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning."

Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 69, at:

"§ 69

Stk. 1.
I de i § 68 nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den for forholdet ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden
1) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet,
2) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
3) påbyde producenten eller importøren at tilbagetage et ulovligt produkt eller en ulovlig vare fra markedet og
4) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet.

Stk. 2.
Såfremt tilsynsmyndigheden konstaterer, at en virksomhed ikke overholder de miljøkrav, som den er indgået på eller har fået pålagt i medfør af

en aftale efter § 10, skal tilsynsmyndigheden indberette dette til miljøministeren samt sende kopi af indberetningen til den eller de for aftalens gennemførelse ansvarlige.

Stk. 3.
Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 1 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed."

Tilsynsmyndighedens reaktionspligt følger af miljøbeskyttelseslovens §§ 68 og 69, som fastslår, at tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, herunder meddele den for forholdet ansvarlige, at dette skal bringes til ophør, medmindre forholdet har underordnet betydning. De udtrykkeligt – ikke udtømmende – reaktionsmuligheder er endvidere opregnet i miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, nr. 1-4. Forpligtelsen til at bringe ulovlige forhold til ophør udgør kernen i kommunens tilsynspligt.

Der er ikke i miljøbeskyttelsesloven fastsat nærmere regler om tilsynspligtens indhold og rækkevidde, men da tilsynsafgørelser ikke kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, har de kommunale tilsynsmyndigheder haft anledning til at udtale sig herom.

Se eksempelvis MAD 2014.8, hvoraf følgende fremgår herom:

"Efter § 65 i miljøbeskyttelsesloven har kommunalbestyrelsen pligt til at føre generelt tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat i medfør af loven, overholdes.

Hvis kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på et ulovligt forhold, har den pligt til at foranledige forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af underordnet betydning. I sådanne situationer meddeler kommunalbestyrelsen den ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør, jf. lovens §§ 68 og 69.

Kommunen kan i den forbindelse give påbud om eksempelvis, at forurening skal nedbringes eller påbud om gennemførelse af bestemte foranstaltninger. […]

Med hensyn til kommunens tilsynsaktivitet fastlægger miljølovgivningen ikke rammer for tilsynspligtens nærmere indhold. Tilsynsmyndigheden skal føre et aktivt tilsyn, hvis tilrettelæggelse og omfang skal være et udtryk for en ansvarlig administration af miljølovgivningen.

Tilsynet udøves på kommunens eget initiativ, men der er også pligt til at foretage undersøgelse af anmeldelser og klager, som ikke er åbenbart grundløse.

Til kommunens tilsyn stilles der således ikke krav om en særlig intensitet eller en bestemt udførelses-måde. Kun hvis tilsynet må anses for klart mangelfuldt i forhold til de foreliggende faktiske oplysninger, eller hvis det

ikke har forfulgt saglige formål, kan Statsforvaltningen gribe ind overfor kommunen. Dette skyldes, at Statsforvaltningens tilsyn kun tager sigte på, at kommunen skal overholde lovgivningen, mens Statsforvaltningen ikke kan udtale sig om rimeligheden eller hensigtsmæssigheden af en kommunes dispositioner eller arbejdstilrettelæggelse.".

Miljøtilsynet på miljøgodkendte virksomheder er endvidere reguleret i miljøtilsynsbekendtgørelsen. Bekendtgørelsen fastlægger navnlig tilsynsfrekvens samt de retlige rammer for, hvordan denne fastlægges. Som led heri indgår rammerne for fastlæggelse af den miljørisiko, som er styrende for intensiteten i tilsynet. Bekendtgørelsen fastlægger endvidere indholdsmæssige krav til tilsynsrapporter samt fremgangsmåde, herunder frister for offentliggørelse heraf.

Tilsynsmyndigheden har (først) en egentlig handlepligt, når der opstår en akut fare for væsentlig forurening, jf. miljøbeskyttelseslovens § 70, stk. 1.

Af miljøbeskyttelseslovens § 70 fremgår følgende:

"§ 70

Stk. 1
I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden og i tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, foretager tilsynsmyndigheden det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning.

Stk. 2.
Til forebyggelse af en situation som beskrevet i stk. 1 kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning. Det gælder dog ikke, hvis den ansvarlige virksomhed på ejendommen er i drift, eller hvis de nødvendige foranstaltninger kan iværksættes efter anden lovgivning.

Stk. 3.
Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 1 og 2 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed."

Miljøbeskyttelseslovens § 70, stk. 1, beskriver, at tilsynsmyndigheden har pligt til at foretage det nødvendige for at afværge væsentlig forurening eller sådan forurenings udbredelse for *"den ansvarliges regning"*. Spørgsmålet er herefter, hvem *den ansvarlige* er, og hvorvidt der er tale om et objektivt ansvar eller culpaansvar for den juridiske person.

I almindelighed er det antaget, at miljøbeskyttelseslovens § 70 som grundlag for betalingskrav forudsætter ansvarsgrundlag efter almindelige erstatningsretlige regler. En selvhjælpshandling efter § 70 giver således på trods af formuleringen i stk. 1 ikke i sig selv tilsynsmyndigheden (kommunen) ret til at opkræve udgifterne hos den ansvarlige uden videre.

Fra praksis kan der henvises til Højesterets dom i U 2017.1192 H.

I sagen forelå der to ansvarlige virksomheder for forurening forårsaget af en brand på et modtageanlæg for flydende affald. Den ene virksomhed havde handlet culpøst ved at have afleveret en tankvogn med benzinholdigt skyllevand. Den anden virksomhed, som drev anlægget, havde dog ikke handlet culpøst, idet virksomheden ikke var klar over forholdet. Virksomheden var i stedet ansvarlig på objektivt grundlag som følge af miljøskadeerstatningsloven:

> *"Den form for virksomhed, som Jysk Miljørens A/S udførte, er ubestridt omfattet af det objektive ansvar i § 3 i lov om erstatning for miljøskader. Dansk Industri Rens A/S' levering af benzinholdigt skyllevand til Jysk Miljørens A/S skete som led i Jysk Miljørens A/S' udøvelse af denne virksomhed (…)"*

Landsretten (stadfæstet af Højesteret) fastslog herefter, at begge virksomheder var ansvarlige for kommunens selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70:

> *"De foranstaltninger, som Fredericia Kommune foretog på Jysk Miljørens A/S' ejendom, fandt sted under slukning af branden, og det er efter bevisførelsen ubetænkeligt at lægge til grund, at et øjeblikkeligt indgreb var påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse. Udgiften hertil skal derfor betales af Jysk Miljørens A/S, der som ovenfor anført var ansvarlig for forureningen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 70."*

Det betyder, at selvom miljøbeskyttelseslovens § 70 ikke i sig selv giver mulighed for erstatning på objektivt grundlag, så vil miljøskadeerstatningsloven, hvor den finder anvendelse, kunne tjene som ansvarsgrundlag for betalingskrav for selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70.

Se punkt 8.10 for en kort beskrivelse af miljøskadeerstatningsloven.

Det er i den juridiske litteratur antaget, at en umiddelbar selvhjælpshandling efter § 70 udgør et subsidiært retsmiddel, idet middelbart påbud skal anvendes, når det er muligt ud fra en proportionalitetsbetragtning. Der er således tale om en "akuthjemmel", hvilket også afspejles i bestemmelsens affattelse, der eksplicit fastslår, at der skal være tale om *"overhængende alvorlig fare for sundheden"* eller *"hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse"*.

Der skal efter bestemmelsens affattelse således være tale om forurening, som kan medføre skade på miljøet af *væsentlig* karakter, for at retten til øjeblikkelig indgriben uden forudgående påbud aktiveres.

Det følger endvidere af miljøbeskyttelseslovens § 70 a, at:

"§ 70a

I tilfælde, hvor § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder anvendelse, kan tilsynsmyndigheden udføre nødvendige undersøgelser for den ansvarliges regning til belysning af forhold, som denne ellers er eller kunne være pålagt at afgive oplysninger om."

Endvidere fremgår følgende af miljøbeskyttelseslovens § 70 b:

"§ 70b

I tilfælde, hvor § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder anvendelse, eller hvor det af håndhævelsesmæssige eller miljømæssige årsager i øvrigt skønnes nødvendigt, kan tilsynsmyndigheden for en afgrænset periode træffe beslutning om at udføre den kontrol, som en virksomhed ellers skulle udføre som egenkontrol, for virksomhedens regning. I afgørelsen om at overtage egenkontrollen kan myndigheden fastsætte de krav, der er nødvendige for myndighedens gennemførelse af kontrollen."

Miljøbeskyttelseslovens § 71, stk. 2, fastsætter pligten til at forhindre forurening. Det følger af § 71, at:

"§ 71

Stk. 1.
Den, som er ansvarlig for forhold eller indretninger, som kan give anledning til forurening, skal i tilfælde af væsentlig forurening eller overhængende fare for væsentlig forurening straks underrette tilsynsmyndigheden om alle relevante aspekter af situationen. Dette gælder også i tilfælde af en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade.

Stk. 2.
Den, som er ansvarlig for forhold eller indretninger, som kan give anledning til forurening, skal i tilfælde af væsentlig forurening eller overhængende fare for væsentlig forurening straks forhindre yderligere udledning af forurenende stoffer m.v. eller afværge den overhængende fare for forurening."

Det følger endvidere af miljøbeskyttelseslovens § 72, at:

"§ 72

Stk. 1.
Den, der er ansvarlig for en virksomhed, der kan give anledning til forurening, skal efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller ministeren

give alle oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for vurderingen af forureningen og for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger. Oplysninger skal også gives efter anmodning fra andre myndigheder, der har fået tillagt opgaver eller beføjelser efter loven eller regler udstedt i medfør af loven. Myndighederne nævnt i 1. og 2. pkt. kan herunder påbyde den ansvarlige for egen regning at

1) foretage prøveudtagning, analyser og målinger af stoffer, der udsendes til omgivelserne, samt af støj og rystelser,
2) foretage prøveudtagning og analyser af materialer og produkter, der anvendes eller behandles, samt af eventuelle affaldsstoffer,
3) klarlægge årsagerne til eller virkningerne af en stedfunden forurening og
4) klarlægge, hvordan følgerne af forurening afhjælpes eller forebygges.

Stk. 2.
Den, der er ansvarlig for markedsføring af et produkt eller en vare, der er reguleret i medfør af loven, skal efter anmodning fra tilsynsmyndighederne give alle oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for vurdering af produktets eller varens forurenende egenskaber eller for vurdering af overholdelse af reglerne i øvrigt. Tilsynsmyndighederne kan herunder påbyde den ansvarlige for egen regning at foretage undersøgelser af produktet eller varen.

Stk. 3.
Tilsynsmyndigheden kan revidere vilkårene for en virksomheds godkendelse eller tilladelse for at forbedre virksomhedens kontrol med egen forurening (egenkontrol) eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn. Bestemmelser i påbud kan revideres på tilsvarende måde."

Samt følger det endeligt af miljøbeskyttelseslovens § 73, at:

"§ 73

Stk. 1.
Miljøministeren fastsætter nærmere regler vedrørende tilsynsmyndighedernes udøvelse af tilsynsvirksomhed.

Stk. 2.
Ministeren kan over for en kommunalbestyrelse for en bestemt periode nærmere fastlægge omfanget af kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse.

Stk. 3.
Ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kommunalbestyrelserne skal indsende indberetninger om deres kortlægnings- og tilsynsvirksomhed, herunder om resultaterne af målinger og undersøgelser."

8.2 Godkendelsesbekendtgørelsen

Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed (godkendelsesbekendtgørelsen) fastsætter reglerne for godkendelse af listevirksomhed. Der fremgår følgende af § 1 i bekendtgørelse nr. 1458 af 12. december 2017 om godkendelse af listevirksomhed (godkendelsesbekendtgørelsen):

> *"§ 1*
>
> *Bekendtgørelsen fastsætter regler om godkendelsesordningen i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 for listevirksomhed, herunder om revurdering af listevirksomheder."*

Kompetencen til at træffe afgørelse om godkendelse af listevirksomhed fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 5, hvorefter den er delt mellem kommunalbestyrelsen og Miljøstyrelsen:

> *"§ 5*
>
> *Stk. 1.*
> *Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om godkendelse af listevirksomhed, jf. dog stk. 2.*
>
> *Stk. 2.*
> *Miljøstyrelsen træffer afgørelse om godkendelse af listevirksomheder, der er mærket med (s) på listerne i bilag 1 og 2. Hvis der tillige udføres aktiviteter, der er omfattet af andre listepunkter på listerne i bilag 1 og 2, er Miljøstyrelsen godkendelses- og tilsynsmyndighed for alle godkendelsespligtige anlæg og aktiviteter på virksomheden.*
>
> *Stk. 3.*
> *Tvivlsspørgsmål om, hvorvidt en listevirksomhed skal godkendes af kommunalbestyrelsen eller af Miljøstyrelsen, kan forelægges Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer den endelige administrative afgørelse."*

Angående godkendelse af listevirksomhed fremgår følgende af godkendelsesbekendtgørelsens § 18:

> *"§ 18*
>
> *Stk. 1.*
> *Godkendelsesmyndigheden må ikke meddele godkendelse, medmindre den vurderer, at*
>
> *1) virksomheden har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af BAT, og*

2) virksomheden i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, jf. miljøbeskyttelseslovens kapitel 1.

Stk. 2.
I den i stk. 1 nævnte vurdering skal indgå en vurdering af, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende."

Godkendelsesbekendtgørelsens § 19 beskriver krav til vurderingen af virksomhedens indretning og drift, såfremt listevirksomheden ikke er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen:

"§ 19

Hvis ansøgningen vedrører en listevirksomhed, der ikke er omfattet af bilaget til bekendtgørelse om standardvilkår i godkendelse af listevirksomhed, skal godkendelsesmyndigheden ved vurderingen efter § 18, stk. 1, nr. 1, og, idet der tages hensyn til den teknologiske udvikling, sikre sig, at virksomheden indrettes og drives på en sådan måde, at

1) energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
2) mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet i det omfang, det er muligt,
3) produktionsprocesserne er optimeret i det omfang, det er muligt,
4) affaldshierarkiet, jf. § 6 b i miljøbeskyttelsesloven, iagttages,
5) der, i det omfang forureningen ikke kan undgås, er anvendt bedste tilgængelige rensningsteknik, og
6) der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf."

Angående vilkår for godkendelsen fremgår følgende af godkendelsesbekendtgørelsens § 20:

"§ 20

En godkendelse skal indeholde en vurdering af det ansøgte projekt, vilkår for virksomhedens etablering og drift samt en begrundelse for afgørelsen."

Yderligere fremgår det af godkendelsesbekendtgørelsens § 21, hvad vilkårene i relevant omfang skal fastsætte for, at kravene i godkendelsesbekendtgørelsens § 18 overholdes. Af relevans fremhæves her § 21, stk. 1, nr. 4, 7 og 11:

"§ 21

Stk. 1.

Vilkårene skal sikre, at kravene i § 18 opfyldes, og skal i relevant omfang fastsætte følgende:

(…)

4) Vilkår om den egenkontrol, som virksomheden skal foretage, herunder angivelse af prøvetagnings- og målemetode, målingernes hyppighed, metode til at vurdere, om grænseværdierne er overholdt, tidspunkterne for indberetning af resultaterne af egenkontrollen, samt angivelse af om prøveudtagning og analyse kan udføres af virksomheden selv eller skal udføres af et akkrediteret laboratorium.

(…)

7) Vilkår om beskyttelse af jord og grundvand.

(…)

11) Andre vilkår om virksomhedens indretning og drift, der er nødvendige for at sikre, at virksomheden ikke påfører omgivelserne væsentlig forurening, herunder ved uheld."

Godkendelsesbekendtgørelsens § 6 oplister hvilke oplysninger, som ansøgningen skal indeholde, alt efter hvilken listevirksomhed der er tale om.

Af relevans fremhæves her § 6, stk. 4 og 5:

"§ 6.

Stk. 1.
Ansøgning om godkendelse skal indgives digitalt, jf. § 7, og indeholde en række nærmere bestemte oplysninger, jf. stk. 2-9. (…)

Stk. 4.
Hvis ansøgningen vedrører bilag 2-virksomhed, skal ansøgningen indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag 4, jf. dog stk. 5.

Stk. 5.
Hvis ansøgningen vedrører bilag 2-virksomhed, der er omfattet af bilagene til bekendtgørelse om standardvilkår i godkendelse af listevirksomhed, skal ansøgningen indeholde de oplysninger, der fremgår af oplysningskravene i det eller de relevante afsnit i bilagene til nævnte bekendtgørelse."

Det betyder, at hvis der er tale om bilag 2-virksomhed, skal ansøgningen indeholde oplysninger fra godkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, hvorimod bilag 2-virksomhed, der tillige er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen, skal indeholde de relevante vilkår i denne bekendtgørelse.

8.2.1 Godkendelsesbekendtgørelsens bilag

Godkendelsesbekendtgørelsens bilag 1 og 2 oplister godkendelsespligtig listevirksomhed. Miljøgodkendelse af 31. august 2018 til jordtippen omfatter listepunkt K 206. Miljøgodkendelse til ressourcecenter af 7. december 2018 omfatter udover listepunkt K 206 tillige listepunkterne K 203 og K 212. Derudover omfatter de senere miljøgodkendelser til ressourcecenter af henholdsvis 5. februar 2021 og 28. juni 2023 tillige listepunkterne K 214 og B 202. Disse listepunkter fremgår alle af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2:

> *"B 202. Cementstøberier, betonstøberier (herunder betonelementfabrikker og betonvarefabrikker) samt betonblanderier med en produktion på mere end eller lig med 20.000 tons pr. år.*
>
> *(…)*
>
> *K 203. Anlæg for midlertidig oplagring af farligt affald forud for nyttiggørelse eller bortskaffelse med en kapacitet på mindre end eller lig med 50 tons, bortset fra anlæg omfattet af listepunkt K 209, K 210, K 211 eller K 212.*
>
> *(…)*
>
> *K 206. Anlæg, der nyttiggør ikke-farligt affald, bortset fra anlæg under listepunkt 5.3 i bilag 1, autoophugning, skibsophugning, biogasfremstilling, kompostering og forbrænding.*
>
> *(…)*
>
> *K 212. Anlæg for midlertidig oplagring af ikke-farligt affald eller affald af elektrisk og elektronisk udstyr forud for nyttiggørelse eller bortskaffelse med en kapacitet for tilførsel af affald på 30 tons om dagen eller med mere end 4 containere med et samlet volumen på mindst 30 m^3, bortset fra anlæg omfattet af listepunkt 5.5 på bilag 1 eller listepunkt K 211.*
> *Rekonditionering, herunder omlastning, omemballering eller sortering af ikke-farligt affald eller affald af elektrisk og elektronisk udstyr forud for nyttiggørelse eller bortskaffelse med en kapacitet for tilførsel af affald på 30 tons om dagen eller med mere end 4 containere med et samlet volumen på mindst 30 m^3, bortset fra anlæg omfattet af listepunkt 5.1 d i bilag 1 eller listepunkt K 211.*
>
> *(…)*
>
> *K 214. Anlæg til kompostering af affald og evt. andre materialer, bortset fra aktiviteter etableret i forbindelse med et husdyrbrug, med en kapacitet for tilførsel af affald på mere end 100 tons pr. år, bortset fra anlæg omfattet af listepunkt 5.3 i bilag 1."*

Eftersom Nordic Waste A/S' aktiviteter hører under disse ovennævnte bilagspunkter, skal ansøgningen derfor som udgangspunkt indeholde de oplysninger, der fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, jf. § 6, stk. 4.

Af bilag 4 til godkendelsesbekendtgørelsen skal følgende punkter fremhæves:

> *"18) Oplysninger om mulige driftsforstyrrelser eller **uheld**, der kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift, samt beskrivelse af de foranstaltninger, der er truffet for at imødegå sådanne driftsforstyrrelser og uheld.*
>
> *(…)*
>
> *30) Virksomhedens eventuelle forslag til vilkår og **egenkontrolvilkår** for virksomhedens drift, herunder risikoforholdene.*
> *Egenkontrolvilkår bør indeholde:*
> *– Forslag til kontrolmålinger, herunder prøvetagningssteder.*
> *– Forslag til rutiner for vedligeholdelse og kontrol af rensningsforanstaltninger.*
> *– Forslag til overvågning af parametre, der har sikkerhedsmæssig betydning.*
> *Hvis virksomheden har et miljøledelsessystem, opfordres til at koordinere forslag til egenkontrolvilkår med miljøledelsessystemets rutiner."*

Spørgsmålet er herefter, om aktiviteterne hos Nordic Waste A/S´ tillige er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen, hvorefter kravene om standardvilkår skal iagttages.

8.3 Standardvilkårsbekendtgørelsen

Bekendtgørelse af 12. december 2017 nr. 1474 om standardvilkår i godkendelse af listevirksomhed (standardvilkårsbekendtgørelsen) fastsætter obligatoriske standardvilkår ved godkendelse af den listevirksomhed, som er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen.

Følgende fremgår af standardvilkårsbekendtgørelsens § 1:

> *"§ 1*
>
> *Stk. 1*
> *Bekendtgørelsen fastsætter standardvilkår ved godkendelse efter bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed for listevirksomheder omfattet af bilagene til denne bekendtgørelse.*
>
> *Stk. 2.*
> *Hvis godkendelsen vedrører en listevirksomhed, der er omfattet af et eller flere afsnit i bilag 1, 2 eller 3 til denne bekendtgørelse, skal godkendelsesmyndigheden anvende de relevante standardvilkår jf. dog § 31 i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed.*

Stk. 3.
På tilsvarende måde skal tilsynsmyndigheden anvende standardvilkårene ved revurdering af en listevirksomhed omfattet af bilag 1, 2 eller 3 til denne bekendtgørelse, jf. § 49, stk. 1, i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed."

Det kan indledningsvis konstateres, at de relevante listepunkter til Nordic Waste A/S' aktiviteter (B 202, K 203, K 206, K 212 og K 214) er indeholdt i standardvilkårsbekendtgørelsen. Dog har standardvilkårsbekendtgørelsen et begrænset anvendelsesområde for hvert enkelt listepunkt, hvorfor ikke al aktivitet er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen. Disse fremgår af standardvilkårsbekendtgørelsens bilag. Af relevans fremhæves anvendelsesområdet for listepunkterne K 203 og K 206 nævnt i bilag 1, afsnit 17 og 18:

"K 203(…)
17.1 Anvendelsesområde
Dette afsnit omfatter anlæg, der modtager farligt affald fra virksomheder, offentlige eller private institutioner og fra private husstande, og som oplagrer dette affald midlertidigt før forsendelse til et behandlingsanlæg. Affaldet modtages enten direkte fra affaldsproducenten eller fra en indsamlingsordning. Det farlige affald bliver omlastet, omemballeret og eventuelt opdelt i yderligere og renere fraktioner forinden videresendelse til godkendte modtagevirksomheder. Følgende former for sortering af farligt affald er omfattet af dette afsnit:
– Sortering af blandet farligt affald, herunder frasortering af ikkefarligt affald.
– Sortering af batterier og kviksølvholdige lyskilder.
– Gravimetrisk separation af vand fra olieaffald.
– Simpel filtrering af olieaffald og evt. andre flydende fraktioner af farligt affald for større urenheder.
Standardvilkårene omfatter ikke:
– Håndtering af røggasaffald (filterstøv, flyveaske og røggasrensningsprodukter) fra affaldsforbrænding.
– Håndtering af forurenet jord og shredderaffald.
– Oplag af farligt affald i overjordiske stationære tanke på over 50 m 3 pr. stk.

(…)

K 206 (…)
18.1 Anvendelsesområde
Dette afsnit gælder for private og offentlige anlæg, der modtager og nyttiggør ikke-farligt affald. Følgende aktiviteter er omfattet af afsnittet:
– Slaggebehandling udendørs (lagring, modning, knusning og sortering).
– Slammineraliseringsanlæg
– Neddeling af bygge- og anlægsaffald, der primært består af beton, sten, træ, tegl eller asfalt."

Hvad angår listepunkt K 206 omfatter dette anvendelsesområde ikke tilførsel af jord, hvorfor det må antages, at miljøgodkendelsen af 31. august 2018 til jordtippen ikke er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen.

Derimod er neddeling af bygge- og anlægsafdeling beskrevet som en aktivitet omfattet af ressourcecentret og miljøgodkendelserne hertil. Denne del er derfor omfattet af kravene i standardvilkårsbekendtgørelsen. Derudover må Nordic Waste A/S' aktiviteter under listepunktet K 203 også anses for at være omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsen.

8.4 Miljøtilsynsbekendtgørelsen

Miljøtilsynsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1536 af 9. december 2019), der er udstedt med hjemmel i blandt andet miljøbeskyttelsesloven, fastsætter reglerne om tilsyn efter miljøbeskyttelsesloven, husdyrloven og jordforureningsloven. Derudover har Miljøstyrelsen udarbejdet en vejledning, der anviser hvordan reglerne i tilsynsbekendtgørelsen kan omsættes til praksis.

Ovennævnte regelsæt m.v. vil danne grundlag for vurdering af Randers Kommunes tilsyn i sagen. Relevante uddrag fremhæves nedenfor.

Den aktuelle bekendtgørelse trådte i kraft pr. 1 januar 2020. Forud har følgende bekendtgørelser været gældende:

- Bekendtgørelse nr. 788 af 21. november 1986 fra den 1. januar 1987 til den 1. januar 2007
- Bekendtgørelse nr. 1665 af 14. december 2006 fra den 1. januar 2007 til den 24. februar 2008
- Bekendtgørelse nr. 99 af 20. februar 2008 fra den 24. februar 2008 til den 15. februar 2011
- Bekendtgørelse nr. 99 af 11. februar 2011 fra den 15. februar 2011 til den 23. maj 2013
- Bekendtgørelse nr. 497 af 15. maj 2013 fra den 23. maj 2013 til den 1. januar 2016
- Bekendtgørelse nr. 1441 af 12. februar 2015 fra den 1. januar 2016 til den 1. juli 2016
- Bekendtgørelse nr. 518 af 27. maj 2015 fra den 1. juli 2016 til 1. januar 2017
- Bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 fra den 1. januar 2017 til den 1. august 2017
- Bekendtgørelse nr. 866 af 23. juni 2017 fra den 1. august 2017 til den 18. december 2017
- Bekendtgørelse nr. 1476 af 12. december 2017 fra den 19. december 2017 til 17. februar 2019
- Bekendtgørelse nr. 117 af 28. januar 2019 fra den 18. februar til 31. december 2019

I det omfang, der er relevante forskelle i bekendtgørelsernes indhold, vil det fremgå i gengivelsen nedenfor, idet fremstillingen dog tager afsæt i den aktuelle bekendtgørelse.

Bekendtgørelsens kapitel 1 fastlægger dens anvendelsesområde og definitioner. Det fremgår heraf, at:

> *"§ 1*
>
> *Stk. 1.*
> *Denne bekendtgørelse fastsætter regler om tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse, lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. og lov om forurenet jord.*
>
> *Stk. 2.*
> *Bekendtgørelsens kapitel 2 og 3 gælder alene for tilsyn med*
>
> ***1) Virksomheder, der er optaget på bilag 1 eller 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed,***
>
> *(…)*
>
> *Stk. 3.*
> *Bekendtgørelsens kapitel 2 og 4 gælder ikke tilsyn efter lov om forurenet jord.*
>
> *§ 2. I denne bekendtgørelse forstås ved:*
>
> *1) Tilsyn: Enhver form for udøvelse af tilsynsvirksomhed, herunder de aktiviteter, der indgår i myndighedens planlægning, forberedelse og gennemførelse af et konkret tilsynsbesøg, administrativ kontrol af eksempelvis registreringer og måledata, opfølgning i form af afrapportering og håndhævelse med henblik på at sikre, at virksomheder og husdyrbrug m.v. overholder lov om miljøbeskyttelse, lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., lov om forurenet jord, regler udstedt i medfør af disse love samt afgørelser truffet i medfør af disse. Ved tilsyn forstås desuden revurderinger af godkendelser meddelt efter § 16 a, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. eller efter de tidligere gældende regler i §§ 11 eller 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller efter § 33 i lov om miljøbeskyttelse.*
>
> *2) Virksomheder: Virksomheder, anlæg, indretninger og aktiviteter.*
>
> *3) Kategori 1: Kategorierne 1a og 1b udgør tilsammen kategori 1.*
>
> *4) Kategori 1a:*

a) virksomheder, der er optaget på bilag 1 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed,
(…)

5) Kategori 1b:
a) virksomheder, der er optaget på bilag 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed,
(…)

(…)

7) Miljørisikovurdering: En vurdering af den enkelte virksomhed eller det enkelte husdyrbrug m.v. Vurderingen foretages på baggrund af en risikoscore, som består af en række vægtede parametre, jf. bilag 1. Miljørisikovurderingen foretages med henblik på at fastsætte tilsynsfrekvensen for de virksomheder og husdyrbrug m.v., som er nævnt i § 1, stk. 2, med udgangspunkt i kategorierne 1a, 1b og 2, jf. dog § 4, stk. 2-4.

8) Basistilsyn: Et planlagt tilsyn, hvor virksomhedens eller husdyrbrugets m.v. samlede miljøforhold gennemgås. Et basistilsyn kan bestå af flere relaterede tilsyn, som både kan være fysiske og administrative tilsyn, som for eksempel gennemgang af virksomhedens egenkontrol m.v. Udbringningsarealerne omfattes ikke af basistilsynet. På husdyrbrug med produktion af smågrise, der tildeles receptpligtig medicinsk zink, omfatter basistilsynet dog også tilsyn med overholdelse af de regler i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., der er rettet mod husdyrgødning fra smågrise, der er behandlet med receptpligtig medicinsk zink. Der indgår som minimum et tilsynsbesøg

9) Prioriteret tilsyn: Et planlagt tilsyn udover basistilsynet, hvor de forhold eller aktiviteter, som virksomheden eller husdyrbruget m.v. har scoret højt i ved miljørisikovurderingen, gennemgås. Et prioriteret tilsyn kan bestå af et fysisk eller et administrativt tilsyn.

10) Tilsynskampagne: En afgrænset planlagt tilsynsindsats rettet mod en branche eller et miljøtema. Et tilsyn, der gennemføres som led i en tilsynskampagne, jf. § 7, er et prioriteret tilsyn.

11) Opstartstilsyn: Et fysisk tilsyn for virksomheder, som er optaget på bilag 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, er omfattet af bekendtgørelse om virksomheder, der forarbejder emner af jern, stål eller andre metaller, eller anlæg, som er omfattet af bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg, medmindre anlægget er etableret i tilknytning til et anlæg eller en virksomhed, som allerede er etableret, og som er omfattet af § 1, stk. 2, og som etablerer sig for første gang. I opstartstilsynet gennemgår myndigheden alle virksomhedens miljøforhold og identificerer de områder, hvor det vil være relevant for virksomheden

at udarbejde rutiner for at forebygge uheld eller skader, som kan forurene miljøet."

Det bemærkes, at miljøtilsynsbekendtgørelsen gælder på tværs af miljølovgivningen, herunder både i forhold til tilsyn efter miljøbeskyttelseslovens regler og jordforureningslovens regler.

Bekendtgørelsens kapitel 2 gælder for listevirksomheder (som Nordic Waste A/S) efter miljøbeskyttelsesloven og regulerer miljøtilsynsplaner, miljørisikovurderinger, tilsynsfrekvenser og tilsynsmål.

Fra kapitlet fremhæves følgende:

"§ 3

Stk. 1.
Tilsynsmyndigheden udarbejder en miljøtilsynsplan, som omfatter de virksomheder og husdyrbrug, der er nævnt i § 1, stk. 2, og som ligger inden for tilsynsmyndighedens kompetenceområde. Miljøtilsynsplanen skal indeholde

1) en angivelse af det geografiske område, som planen omfatter,
2) en generel vurdering af relevante væsentlige miljøproblemer på tilsynsmyndighedens område
3) en fortegnelse over de virksomheder, der er optaget på bilag 1 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, og de husdyrbrug, hvor dyreholdet overstiger en stipladsgrænse efter § 16 a, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. eller en stiplads- eller dyreenhedsgrænse efter de tidligere gældende regler i § 12, stk. 1, nr. 1-3, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, herunder oplysninger om navn, adresse, CVR-nummer, eventuelt P-nummer og eventuelt CHR-nummer og gældende listepunkt(er) for IED-aktivitet,
4) en beskrivelse af tilsynsmyndighedens tilsynsindsats, herunder hvordan et tilsynsbesøg tilrettelægges og gennemføres, samt procedurer for de tilsyn, som skal føres som led i et aktivt tilsyn, herunder tilsyn hurtigst muligt ved væsentlige miljøklager eller væsentlige miljøuheld, og når det er relevant, før en godkendelse meddeles eller revurderes, jf. § 9, og
5) en beskrivelse af eventuelle samarbejdsrelationer med andre myndigheder i forhold til tilsyn.

Stk. 2.
Tilsynsmyndigheden offentliggør et udkast til miljøtilsynsplan og oplyser samtidig, at enhver har ret til at kommentere udkastet inden for en frist på fire uger. Hvor Miljøstyrelsen er tilsynsmyndighed, sender styrelsen samtidig med offentliggørelsen udkastet til alle kommunalbestyrelser med anmodning om bemærkninger.

Stk. 3.

Efter høringsfristens udløb foretager tilsynsmyndigheden de nødvendige ændringer og stiller miljøtilsynsplanen til rådighed for offentligheden umiddelbart herefter.

Stk. 4.
Miljøtilsynsplanen opdateres mindst hvert 4. år.

Stk. 5.
Ved mindre væsentlige ændringer eller opdateringer af miljøtilsynsplanen i den fireårige periode finder stk. 2 og 3 ikke anvendelse, og miljøtilsynsplanen kan stilles til rådighed for offentligheden umiddelbart efter ændringen eller opdateringen.

Stk. 6.
Offentliggørelse, jf. stk. 2, 3 og 5, skal ske ved anvendelse af den digitale løsning og i det format, som Miljøstyrelsen stiller til rådighed, med angivelse af myndighed og periode."

Samt:

"§ 4.

Stk. 1.
Med udgangspunkt i miljøtilsynsplanen, jf. § 3, stk. 1, og på baggrund af resultaterne af det eller de seneste tilsyn foretager tilsynsmyndigheden en miljørisikovurdering af virksomheder og husdyrbrug m.v., jf. dog stk. 2. Miljørisikovurderingen skal foretages som beskrevet i bilag 1.

(…)

Stk. 5.
Tilsynsmyndigheden opdaterer miljørisikovurderingen i nødvendigt omfang efter ethvert tilsyn."

Samt:

"§ 5.

Stk. 1.
Med udgangspunkt i miljørisikovurderingen, jf. § 4, fastsætter tilsynsmyndigheden en tilsynsfrekvens for hver virksomhed og hvert husdyrbrug m.v. ud fra de kriterier, der fremgår af bilag 1 og 2, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2.
Tilsynsfrekvensen skal ændres, hvis miljøvurderingen giver anledning hertil."

Samt:

"§ 6.

Virksomheder og husdyrbrug omfattet af kategori 1 skal have et basistilsyn i løbet af en treårig periode, og virksomheder og husdyrbrug m.v. omfattet af kategori 2 skal have et basistilsyn i løbet af en seksårig periode, jf. dog § 5, stk. 3 og 5."

Samt:

"§ 7.

Stk. 1.
Tilsynsmyndigheden skal gennemføre to tilsynskampagner om året.

(…)"

Samt:

"§ 8.
Tilsynsmyndigheden gennemfører et opstartstilsyn senest tre måneder efter, at en virksomhed, som er optaget på bilag 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed eller er omfattet af bekendtgørelse om virksomheder, der forarbejder emner af jern, stål eller andre metaller, og som etablerer sig for første gang, har igangsat driften. Dette gælder også anlæg, der er omfattet af bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg, medmindre anlægget er etableret i tilknytning til et anlæg eller en virksomhed, som allerede er etableret, og som er omfattet af § 1, stk. 2."

Samt:

"§ 9.
Udover de tilsyn, der er fastsat i §§ 5-8, skal tilsynsmyndigheden føre et aktivt tilsyn og skal herunder føre tilsyn med virksomheder eller husdyrbrug m.v.

1) hurtigst muligt ved væsentlige miljøklager eller væsentlige miljøuheld,
2) når det er relevant, før en godkendelse meddeles eller revurderes, og
3) senest 6 måneder efter, at der er konstateret væsentlige overtrædelser af love, regler og afgørelser, der er genstand for tilsyn."

Bekendtgørelsens kapitel 3 regulerer tilsynsrapporter, herunder offentliggørelse og frister.

Herfra fremhæves følgende:

"§ 11

Stk. 1.
Tilsynsmyndigheden udarbejder efter hvert fysisk tilsyn på virksomheden eller husdyrbruget m.v. en tilsynsrapport, der beskriver, om virksomheden eller husdyrbruget m.v. overholder de love, regler og afgørelser, der er genstand for tilsyn. Tilsynsrapporten skal som minimum indeholde følgende oplysninger:

1) Baggrunden for tilsynet.
2) Navn, adresse, CVR-nummer, eventuelt P-nummer og eventuelt CHR-nummer på virksomheden eller husdyrbruget m.v.
3) Typen af virksomheden eller husdyrbruget m.v.
4) Dato for tilsynsbesøgets udførelse.
5) Hvad der er ført tilsyn med.
6) Om der er konstateret jordforurening, hvis det er relevant.
7) Om der er meddelt påbud, forbud eller indskærpelser til virksomheden eller husdyrbruget m.v.
8) Konklusioner på virksomhedens eller husdyrbrugets m.v. seneste indberetninger om egenkontrol, herunder om indberetningen har givet tilsynsmyndigheden anledning til at udstede påbud, forbud eller indskærpelser.

Stk. 2.
Tilsynsmyndigheden sender tilsynsrapporten til virksomheden eller husdyrbruget m.v. senest to måneder efter, at tilsynsbesøget har fundet sted, og meddeler, hvilke oplysninger som agtes offentliggjort.

Stk. 3.
Tilsynsmyndighedens offentliggørelse sker med undtagelse af de oplysninger, der vil kunne undtages fra aktindsigt efter reglerne i lov om aktindsigt i miljøoplysninger."

Samt:

"§ 12.

Stk. 1.
Tilsynsmyndigheden offentliggør de oplysninger, der fremgår af § 11, stk. 1, nr. 1-8, samt dato for offentliggørelse med de begrænsninger, der følger af § 11, stk. 3, senest fire måneder efter, at tilsynsbesøget har fundet sted.

(…)"

Kapitel 4 regulerer tilsyns- og godkendelsesmyndighedens afgivelse af oplysninger og offentliggørelse heraf. Følgende fremhæves:

"§ 14

Stk. 1.
For hver virksomhed og husdyrbrug m.v. omfattet af § 1, stk. 2, afgiver tilsynsmyndigheden efter hvert tilsyn følgende oplysninger til Miljøstyrelsen:

1) Angivelse af myndighed.
2) Navn, adresse, CVR-nummer, eventuelt P-nummer og eventuelt CHR-nummer.
3) Dato for tilsynets udførelse.
4) Typen af virksomheden eller husdyrbruget m.v. fordelt på de grupper, der fremgår af bilag 3, og eventuelle gældende listepunkter, herunder hovedaktivitet og eventuelle biaktiviteter.
5) Tilsynstype (administrativt eller fysisk).
6) Tilsynskategori (basistilsyn, herunder relaterede tilsyn, prioriterede tilsyn, kampagnetilsyn, opstartstilsyn, § 9-tilsyn, øvrige tilsyn).
7) Antallet af markstakke på det enkelte husdyrbrug.
8) Om tilsynet helt eller delvist har vedrørt reglerne i eller afgørelser efter kapitel 3 og 4 samt § 46, stk. 1, nr. 1-6 og stk. 2, §§ 49, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61 og 62, § 73, stk. 5, § 74, stk. 5, §§ 75 og 79, § 81, stk. 1, nr. 2, § 82, § 83, stk. 1, nr. 1 og 2, § 84, § 86, nr. 2, § 88 og § 90, stk. 2, i bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg. Dette gælder dog ikke reglerne om emissionsgrænseværdier for spormetaller og CO, reglerne om egenkontrol for spormetaller, reglen om indretning af målested og reglerne om måling og regulering af O_2-indholdet i røggassen.

Stk. 2.
Tilsynsmyndigheden skal endvidere til Miljøstyrelsen for hver virksomhed og husdyrbrug m.v. oplyse, når der er meddelt påbud, forbud, indskærpelser og henstillinger samt datoen herfor. For de virksomheder og husdyrbrug m.v., som ikke er omfattet af databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen, skal det desuden oplyses, hvorvidt der er foretaget selvhjælpshandlinger eller politianmeldelser samt datoen herfor.

Stk. 3.
For øvrige virksomheder og husdyrbrug m.v. end dem, som er omfattet af § 1, stk. 2, afgiver tilsynsmyndigheden oplysningerne efter stk. 1 og 2 efter enten hvert tilsyn eller oplysningerne i stk. 1, nr. 4-7 og stk. 2 årligt senest den 1. april for det forudgående kalenderår fordelt på de relevante grupper af virksomheder og husdyrbrug m.v., som ikke er omfattet af § 1, stk. 2, som fremgår af bilag 3.

(…)"

Samt:

"§ 16

Tilsyns- og godkendelsesmyndigheden afgiver de i § 14, stk. 1 og 2, nævnte oplysninger til Miljøstyrelsen senest fire måneder efter, at tilsynet er udført, og de i § 15, stk. 1, 2 og 4, nævnte oplysninger til Miljøstyrelsen senest fire måneder efter, at afgørelsen er truffet. Det samme gælder afgivelsen af de i § 14, stk. 3, og § 15, stk. 3, nævnte oplysninger, hvis tilsyns- og godkendelsesmyndighederne har valgt at afgive disse efter hvert tilsyn eller hver godkendelse eller tilladelse."

Samt:

"§ 17

Stk. 1.
Tilsyns- og godkendelsesmyndigheden skal hvert år senest den 1. april til Miljøstyrelsen med de begrænsninger, der følger af anden lovgivning, indsende deres skriftlige vurdering af og bemærkninger til de oplysninger, der skal meddeles efter §§ 14 og 15 i denne bekendtgørelse, efter § 51 i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, efter § 45 i bekendtgørelse om virksomheder, der forarbejder emner af jern, stål eller andre metaller, efter § 93, stk. 1 og 2, § 94 i bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg for det forudgående kalenderår, samt bekræfte, at alle data er afgivet og verificeret.

Stk. 2
Tilsyns- og godkendelsesmyndigheden skal endvidere hvert år senest den 1. april til Miljøstyrelsen om det forudgående år oplyse følgende:

1) Antal politianmeldelser og selvhjælpshandlinger for de virksomheder og husdyrbrug m.v., hvis oplysninger om politianmeldelser og selvhjælpshandlinger er omfattet af databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen.
2) Antal henstillinger, påbud, forbud, indskærpelser, selvhjælpshandlinger og politianmeldelser vedrørende forhold, som berører markstakke.
3) Antal påbud, forbud, indskærpelser, henstillinger, selvhjælpshandlinger eller politianmeldelser, som vedrører reglerne i eller afgørelser efter kapitel 3 og 4 samt § 46, stk. 1, nr. 1-6 og stk. 2, §§ 49, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61 og 62, § 73, stk. 5, § 74, stk. 5, §§ 75 og 79, § 81, stk. 1, nr. 2, § 82, § 83, stk. 1, nr. 1 og 2, § 84, § 86, nr. 2, § 88 og § 90, stk. 2, i bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg. Dette gælder dog ikke reglerne om emissionsgrænseværdier for spormetaller og CO, reglerne om egenkontrol for spormetaller, reglen om indretning af målested og reglerne om måling og regulering af O_2-indholdet i røggassen."

Samt:

"§ 18

Stk. 1.

Tilsyns- og godkendelsesmyndigheden skal til Miljøstyrelsen afgive følgende oplysninger om de virksomheder og husdyrbrug m.v., der er omfattet af § 1, stk. 2, og løbende opdatere oplysningerne i stk. 1-3, hvis de bliver bekendt med, at oplysningerne er ændrede:

1) Angivelse af myndighed.
2) Navn, adresse, CVR-nummer, eventuelt P-nummer og eventuelt CHR-nummer.
3) Typen af virksomheden eller husdyrbruget m.v. fordelt på de grupper, der fremgår af bilag 3, aktiviteter og eventuelle gældende listepunkter, herunder hovedaktivitet og eventuelle biaktiviteter for disse.
4) Om virksomheden er aktiv og ellers dato for, hvornår virksomheden blev inaktiv.
5) Om virksomheden er omfattet af bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer.
6) Om virksomheden er omfattet af bekendtgørelse om anlæg og aktiviteter, hvor der bruges organiske opløsningsmidler.
7) Om virksomheden eller husdyrbruget mv. er omfattet af bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse m.v. og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.
8) Resultatet af virksomhedens eller husdyrbrugets miljørisikoscoring af de enkelte miljørisikoparametre og den samlede miljørisikovurdering, jf. § 4, samt en eventuel ny tilsynsfrekvens, jf. § 5, stk. 2.
9) Om anlægget drifts- og lokaliseringsmæssigt er samlet med et eller flere anlæg, hvor de alle er omfattet af bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg og ikke er teknisk og forureningsmæssigt forbundet med en virksomhed eller et husdyrbrug m.v. omfattet af § 1, stk. 2, nr. 1-7.
10) Om virksomheden eller husdyrbruget m.v. har anlæg, som er omfattet af bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg, som er teknisk og forureningsmæssigt forbundet til en virksomhed eller et husdyrbrug m.v., der er omfattet af § 1, stk. 2, nr. 1-7 i denne bekendtgørelse, samt antallet heraf.
11) Om anlægget er omfattet af bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg og er teknisk eller forureningsmæssigt forbundet til en virksomhed eller et husdyrbrug m.v., som ikke er omfattet af § 1, stk. 2, nr. 1-7 i denne bekendtgørelse.
12) Hvilke sæt BAT-konklusioner, jf. bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, bilag 8, virksomheden er omfattet af.
13) Om virksomheden er omfattet af bekendtgørelse om begrænsning af visse luftforurenende emissioner fra store fyringsanlæg.
14) Om virksomheden er omfattet af bekendtgørelse om anlæg der forbrænder affald.

(…)"

Bilag 1 til bekendtgørelsen omhandler miljørisikovurderinger efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Af bilag 1 fremgår følgende:

"Afsnit 1. Indledning
Tilsynsmyndigheden skal gennemføre en miljørisikovurdering, der indeholder vægtede parametre for dels sandsynligheden for, at der sker en forurening, dels konsekvensen af en potentiel miljøforurening.

Sandsynligheden opgøres i parametre for henholdsvis
- virksomhedens eller husdyrbrugets m.v. systematik i miljøarbejdet, herunder miljøledelse og miljøforbedringer, og
- virksomhedens eller husdyrbrugets m.v. regelefterlevelse.

Konsekvensen opgøres i parametre for henholdsvis
- håndtering og opbevaring af kemikalier og farligt affald samt forhold, der har betydning for at forebygge forurening fra oplagret husdyrgødning,
- emissioner til luft, jord- og/eller vandmiljø samt husdyrbrugets m.v. størrelse, og
- sårbarhed, der skal opgøres som afstand til følsomme områder.

Der skal gennemføres en miljørisikovurdering af alle virksomheder og husdyrbrug m.v., der er omfattet af § 1, stk. 2, jf. dog § 4, stk. 2.

Miljørisikovurderingen skal gennemføres som en screening på baggrund af tilsynsmyndighedens eksisterende viden.

Miljørisikovurderingen skal gennemføres, så hver virksomhed og hvert husdyrbrug m.v. scores i forhold til nedenstående parametre. Det fremgår sidst i bilag 1, hvordan scorerne skal vægtes, og hvordan en samlet score for den enkelte virksomhed og det enkelte husdyrbrug m.v. beregnes.

(…)

Når tilsynsmyndigheden har gennemført en miljørisikovurdering af de omfattede virksomheder og husdyrbrug m.v., skal myndigheden udarbejde en prioriteringsliste for hver af følgende kategorier:

1a. En liste, der omfatter:
1) Virksomheder, der er optaget på bilag 1 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, og
2) husdyrbrug, hvor dyreholdet overstiger en stipladsgrænse efter § 16 a, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. eller en stiplads- eller dyreenhedsgrænse efter de tidligere gældende regler i § 12, stk. 1, nr. 1-3, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

1b. En liste, der omfatter:

1) Virksomheder, der er optaget på bilag 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed,
(…)

Listerne udarbejdes, så de virksomheder og husdyrbrug m.v., der scorer højst i miljørisikovurderingen, placeres øverst på listen, og de virksomheder og husdyrbrug, der scorer lavest, placeres nederst på listen.

Med udgangspunkt i den enkelte virksomheds eller det enkelte husdyrbrugs m.v. placering på listerne og med hensyntagen til frekvenserne for basistilsyn og de årlige tilsynsmål, jf. bilag 2, i denne bekendtgørelse, fastlægger tilsynsmyndigheden tilsynsfrekvensen for den enkelte virksomhed og det enkelte husdyrbrug.

De virksomheder og husdyrbrug m.v., der scorer lavest og dermed er placeret nederst på listerne, vil kunne nøjes med basistilsyn.

(…)"

Bilag 2 til miljøtilsynsbekendtgørelsen fastlægger tilsynsfrekvenser for virksomheder og husdyrbrug m.v., jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Om virksomheder, der er optaget på bilag 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, fremgår om tilsynsfrekvensen, at:

"Tilsynsfrekvensen fastsættes i følgende interval: 1-3 år

Basistilsyn: Alle virksomheder og husdyrbrug skal have et basistilsyn i løbet af en 3-årig periode

Prioriterede tilsyn: Udover basistilsynet skal virksomheder og husdyrbrug, som tilsynsmyndigheden på baggrund af den fremkomne miljørisikoscore vurderer, har behov for det, have 1 eller flere planlagte tilsyn mere i den 3-årige periode.

Årlige mål for tilsynsaktiviteten: Mindst 40 % af virksomheder og husdyrbrug skal have et fysisk tilsyn hvert år."

I forhold til selve håndhævelsen fremgår det af Miljøstyrelsens håndhævelsesvejledning, at de påbudte foranstaltninger skal stå i et rimeligt forhold til den aktuelle forureningsrisiko. Der må således ikke kræves mere indgribende foranstaltninger end nødvendigt til sikring af miljømæssigt forsvarlige forhold.

8.5 Almindelige miljøretlige principper

Det fremgår af almindelige miljøretlige principper, at godkendelse af en bestemt virksomhed som udgangspunkt er knyttet til selve virksomheden og ikke er afhængig af, hvem der ejer virksomheden.

Spørgsmålet forelå i MAD 2003.251V. Egtved Kommune havde givet lokaliseringsgodkendelse til en landmand, der ville indskrænke sit dyrehold. Kommunen havde givet godkendelsen med det vilkår, at godkendelsen blev gjort tidsbegrænset til en 10-årig periode. Afgørelsen blev påklaget til Skov- og Naturstyrelsen, som stadfæstede afgørelsen med den ændring, at godkendelsen bortfaldt, hvis ejendommens driftsbygninger og jordtilliggende blev solgt eller bortforpagtet.

Vestre Landsret fastslog i dommen, at godkendelse af en bestemt virksomhed er knyttet til selve virksomheden og ikke er afhængig af, hvem der er ejer af virksomheden:

> *"Det er et almindeligt indarbejdet princip inden for miljøområdet, at en godkendelse af en bestemt virksomhed ikke er afhængig af, hvem der er ejer af virksomheden. Landsretten finder ikke, at sagsøgte i sin afgørelse af 13. juli 2013 har anført særlige forhold, der kan føre til en fravigelse af dette princip i forhold til sagsøgeren. Vilkåret om, at godkendelsen bortfalder, hvis sagsøgeren sælger eller bortforpagter driftsbygninger og jordtilliggende, kan derfor ikke anses som lovligt stillet. Da vilkåret alene knytter sig til sagsøgerens personlige forhold og ikke beror på virksomhedens forhold, finder landsretten, at alene vilkåret skal tilsidesættes som ugyldigt, medens godkendelsen i øvrigt opretholdes. Der er således ikke grundlag for at hjemvise sagen."*

Det betyder, at en godkendelse i miljøretten som udgangspunkt ikke er afhængig af, hvem der driver virksomheden. Ligeledes er godkendelsen ikke afhængig af, om driften bortforpagtes, og godkendelsen er således fortsat gældende, hvis virksomheden, som fik godkendelsen, vælger at bortforpagte driften.

8.6 Planloven

På tidspunktet for udstedelsen af Randers Kommunes miljøgodkendelse til nyttiggørelse af lettere forurenet jord af 31. oktober 2018 og senere miljøgodkendelse til ressourcecenter af 7. december 2018 gjaldt planloven i den udgave, som følger af lovbekendtgørelse nr. 50 af 19. januar 2018.

På tidspunktet for fornyet miljøgodkendelse til ressourcecenter af 5. februar 2021 og vedtagelse af lokalplan nr. 705 og kommuneplantillæg den 12. september 2022 gjaldt planloven i den udgave, som følger af lovbekendtgørelse af 1. juli 2020.

<u>Formål m.m.</u>
Planloven udgør den juridiske ramme for styringen for den konkrete fremtidige arealanvendelse. Planlovens hovedformål er at sikre sammenhængende planlægning, som forener samfundsmæssige interesser i arealanvendelen, og at skabe gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, således at samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag jf. planlovens § 1, stk. 1:

> *"§ 1.*

Stk. 1.
Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø samt klima og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

(…)"

Planloven tilsigter særlig en hensigtsmæssig udvikling efter en planlægningsmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering, bevarelse af bl.a. værdifulde landskaber, skabelse af rammer for erhvervsudvikling og vækst, at forurening forebygges og offentlighedens inddragelse jf. planlovens § 1, stk. 2.

"Stk. 2.
Loven tilsigter særlig,
1) at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund,
2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
3) at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst,
4) at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi,
5) at biodiversiteten understøttes, og at udledning af drivhusgasser, forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges,
6) at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, og
7) at alsidighed i boligsammensætningen fremmes gennem mulighed for planlægning for almene boliger i byerne."

<u>Kommuneplanlægning</u>
Planlovens *rammestyringsprincip* stipulerer et hierarki, hvorefter konkret planlægning ikke må stride mod trinhøjere planlægning. For kommuneplanen har dette den betydning, at en kommuneplan ikke må være i strid med lands- og regionsplaner, der udgør trinhøjere planlægning, ligesom lokalplaner, der udgør trinlavere planlægning, ikke må stride mod kommuneplanen. Kommuneplaner udarbejdes for en 12-årig periode jf. planlovens § 11, stk. 1, og fastlægger på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen, de i planlovens § 11, stk. 2, nr. 1-3 oplistede punkter:

"§ 11.

Stk. 1.
For hver kommune skal der foreligge en kommuneplan. Kommuneplanen skal omfatte en periode på 12 år.

Stk. 2.

Kommuneplanen fastlægger på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen
1) en hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen,
2) retningslinjer for arealanvendelsen m.v., jf. § 11 a, stk. 1, og
3) rammer for lokalplanernes indhold for de enkelte dele af kommunen, jf. § 11 b.

Stk. 3.
De afgrænsede områder, der knytter sig til kommuneplanens retningslinjer og rammer, skal vises på kort.

Stk. 4.
Kommuneplanen må ikke stride mod
1) regler eller beslutninger efter §§ 3 og 5 j,
2) offentliggjorte forslag til regler efter §§ 3 og 5 j, jf. § 22 a, stk. 1,
3) regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning,
4) en Natura 2000-plan, handleplaner for realiseringen af denne plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3,
5) en kommunal risikostyringsplan, jf. kapitel 3 i lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer og bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet,
6) en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove,
7) en råstofplan, jf. § 5 a i lov om råstoffer, eller
8) havplanen efter lov om maritim fysisk planlægning eller forslag til ny havplan eller forslag til ændringer af havplanen, når forslaget er offentliggjort med henblik på høring."

Planlovens § 12, stk. 1, stipulerer endvidere kommunalbestyrelsens "virke for-forpligtelse" i forhold til kommuneplanens realisering igennem f.eks. konkret lokalplanlægning. Forpligtelsen indebærer imidlertid ikke, at kommunalbestyrelsen skal vedtage lokalplaner alene af den grund, at en given lokalplan er i overensstemmelse med kommuneplanen.

Kommuneplaner har ikke direkte retsvirkning overfor borgerne. Dette er fastslået i praksis i blandt andet MAD 2013.1284 Nmk.

<u>Lokalplanlægning</u>
Muligheden for at kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe lokalplaner er hjemlet i planlovens § 13, stk. 1. Lokalplaner anvendes som et redskab til nærmere detailregulering af (en eller flere) specifikke faste ejendomme, og der kan i en lokalplan fastsættes bestemmelser om de forhold, der er oplistet i planlovens § 15, stk. 2 (plankataloget).

Heri er der ikke hjemmel til at pålægge ejere og brugere bestemte handlepligter. Som anført ovenfor om rammestyringsprincippet må lokalplaner ikke være i strid med kommuneplanen og andre trinhøjere planer. Er en lokalplan i strid med en kommuneplans bestemmelser, kan planen bringes i overensstemmelse hermed ved en forudgående ændring i kommuneplanen. En sådan ændring kræver i praksis ikke tilvejebringelse af en ny kommuneplan, men kan ske ved kommuneplantillæg, som kan vedtages samtidig med vedtagelse af den lokalplan, som kommuneplantillægget muliggør:

> *"§ 13.*
>
> *Stk. 1.*
> *Kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe lokalplaner efter reglerne i kapitel 6. En lokalplan må ikke stride mod*
>
> *1) kommuneplanen,*
> *2) regler eller beslutninger efter §§ 3 og 5 j,*
> *3) offentliggjorte forslag til regler efter §§ 3 og 5 j, jf. § 22 a, stk.1,*
> *4) en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3,*
> *5) regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning,*
> *6) en kommunal risikostyringsplan, jf. kapitel 3 i lov om vurdering og styring af risikoen for oversvømmelser fra vandløb og søer og bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet,*
> *7) en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove,*
> *8) en råstofplan, jf. § 5 a i lov om råstoffer, eller*
> *9) havplanen efter lov om maritim fysisk planlægning eller forslag til ny havplan eller forslag til ændringer af havplan, når forslaget er offentliggjort med henblik på høring.*
>
> *(…)"*

Kommunens håndhævelse af en lokalplan forudsætter efter planlovens § 15, stk. 1, at lokalplanen har en tilstrækkelig klarhed og en tilstrækkelig præcis angivelse af formål og retsvirkninger, herunder geografisk udstrækning:

> *"§ 15.*
>
> *Stk. 1.*
> *En lokalplan skal indeholde oplysninger om planens formål og retsvirkninger. Formålet skal fastlægge den planlægningsmæssige begrundelse, eksempelvis varetagelse af klimatilpasning eller forebyggelse af forurening.*
>
> *(…)"*

I MRF 2021.249 Pkn fandtes en lokalplanbestemmelse om bevaring af beplantning eksempelvis ikke at have tilstrækkelig klarhed og præcision, hvormed denne ikke kunne danne grundlag for håndhævelse i forhold til træfældning.

I modsætning til kommuneplanen har lokalplanen bindende virkning over for de personer (grundejeren eller brugeren efter planlovens § 63, stk. 1), som er omfattet af lokalplanens retsvirkninger. Dette indebærer efter planlovens § 18, at der hverken retligt eller faktisk må etableres forhold i strid med lokalplanen for eftertiden. Heri ligger, at lokalplanen ikke griber ind i den eksisterende lovlige anvendelse, der således kan fortsætte som hidtil, men kun regulerer forhold, der etableres efter lokalplanens offentliggørelse:

> *"§ 18.*
>
> *Når der er foretaget offentlig bekendtgørelse af en lokalplan efter § 30, må der ikke retligt eller faktisk etableres forhold i strid med planens bestemmelser, medmindre dispensation meddeles efter reglerne i §§ 5 u, 19 eller 40."*

Lokalplanpligt

Selvom det fremgår af planlovens § 13, stk. 1, at *muligheden* for at kommunalbestyrelsen tilvejebringer lokalplaner er en ret og ikke en pligt (kommunalbestyrelsen "kan"), så vil der i forbindelse med realiseringen af visse anlæg foreligge en forudgående *pligt* til at tilvejebringe lokalplaner (lokalplanpligt).

En sådan lokalplanpligt foreligger efter planlovens § 13, stk. 2, når der skal gennemføres større udstykninger eller større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse, og i øvrigt når det er nødvendigt for at sikre kommuneplanens virkeliggørelse. Begrebet "større" henfører ikke til faktisk fysisk størrelse, men til relativ størrelse, hvorefter det afgørende er den relative påvirkning på et konkret område eller den ændring, som et projekt vil medføre.

> *"§ 13*
>
> *(…)*
>
> *Stk. 2.*
> *En lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres større udstykninger eller større bygge- eller anlægsarbejder, herunder nedrivninger af bebyggelse, og i øvrigt når det er nødvendigt for at sikre kommuneplanens virkeliggørelse, jf. dog § 5 u."*

Selvom § 13, stk. 2, efter sin ordlyd alene omfatter udstykning og større bygge- og anlægsarbejder, så er det fast praksis, at lokalplanpligten også kan aktiveres i tilfælde af en væsentlig ændret anvendelse af bebyggede eller ubebyggede arealer ligesom terrænændringer også undertiden kan udløse lokalplanpligt jf. blandt andet KFE 2007.383 Nkn. Projekters indvirkning ved placering i sårbare områder kan tillige udløse

lokalplanpligt jf. f.eks. U 1998.74H eller MAD 2017.143 Pkn om udvidelse af spilledage ved Skanderborg Festival.

Vejledende kriterium er om en påtænkt foranstaltning skønnes at fremkalde "væsentlig ændring i det eksisterende miljø**",** jf. bemærkningerne til dagældende kommuneplanlov, FT 1975-76, tillæg A, s. 2741, LF L 140, bemærkninger til § 16. Sammesteds understreges formålet med lokalplanpligten, som er at sikre offentlighedens medinddragelse forud for endelig beslutning om foranstaltningernes gennemførsel.

I praksis har dette formål konkret betydning særligt i landzone, hvor man i klagenævnspraksis har etableret, at gennemførsel af visse projekter ikke alene bør ske ved forudgående enkeltsagsbehandling i form af landzonetilladelse efter planlovens § 35. Derimod kan gennemførsel af visse projekter kræve forudgående lokalplanprocedure, idet disse bør vurderes i en *større planlægningsmæssig sammenhæng*, hvor offentligheden sikres medindflydelse.

Her kan blandt andet nævnes MRF 2022.316 Pkn, hvor Planklagenævnet ophævede landzonetilladelse til etablering af en tankstation og dobbelt vaskehal, da etablering af projektet burde ske gennem planlægning med inddragelse af offentligheden, hvormed projektet udløste lokalplanpligt. Endvidere kan nævnes MRF 2023.58 Pkn, hvor Planklagenævnet ophævede lovliggørende landzonetilladelse til en eksisterende discgolfbane og landzonetilladelse til en ny discgolfbane og en sø, idet eksisterende discgolfbane og ny discgolfbane ændrede ejendommens karakter i en sådan grad, at ændringen udløste lokalplanpligt.

I praksis opstår sager om lokalplanpligt ofte, fordi naboer eller andre i området ser det som en mulighed for at stoppe eller forsinke en ændring i nærmiljøet, som de ikke bifalder.

Efter planlovens § 35, stk. 2, kan der ikke meddeles landzonetilladelse til et forhold omfattet af kravet om landzonetilladelse i planlovens § 35, stk. 1, hvis dette forhold er omfattet af krav om forudgående lokalplanprocedure som følge af, at forholdet er lokalplanpligtigt jf. lovens § 13, stk. 2. Ligeledes kan der ikke meddeles VVM-tilladelse efter miljøvurderingsloven, såfremt et projekt er lokalplanpligtigt, før der foreligger det fornødne plangrundlag jf. nærmere herom nedenfor.

<u>Plangrundlagets betydning for miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33</u>
Det antages i almindelighed i såvel juridisk teori som praksis, at miljøbeskyttelseslovens § 4 har den betydning, at forholdet til planloven skal være afklaret, før der kan meddeles tilladelse til forurenende virksomhed, herunder forurenende listevirksomhed, der kræver miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33.

At forholdet til planloven skal være afklaret, refererer til, at aktiviteter, der kræver forudgående landzonetilladelse, og aktiviteter, der udløser krav om lokalplanpligt (som beskrevet ovenfor), ikke kan tillades efter miljøbeskyttelsesloven, hvis ikke der foreligger henholdsvis landzonetilladelse eller det fornødne lokalplangrundlag. Miljøbeskyttelseslovens § 4, stk. 1 og 2, er sålydende:

"§ 4

Stk. 1.
Den, der vil påbegynde virksomhed, der kan give anledning til forurening, skal vælge et sådant sted for udøvelsen, at faren for forurening begrænses mest muligt.

Stk. 2.
Ved valg af stedet skal der tages hensyn til områdets beskaffenhed, herunder den nuværende og planlagte fremtidige udnyttelse, samt til mulighederne for hensigtsmæssig bortskaffelse af spildevand og håndtering af affald.

(…)"

Således er det anført, at såfremt der *"(…) ikke er tilstrækkelig klarhed om det planlægningsmæssige retsgrundlag (…) må tilladelse efter miljøbeskyttelsesloven (indtil videre) nægtes"* jf. Gorm Møller, Miljøbeskyttelsesloven med kommentarer, 2. udg., 2019, s. 237.

Som eksempel fra klagenævnspraksis kan nævnes MRF 2021.36 Mfk om motorsportanlæg i Kærby Mose, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede miljøgodkendelse til anlægget, idet Planklagenævnet tidligere som følge af manglende iagttagelse af habitatreglerne havde ophævet plangrundlaget, og da de miljøgodkendte aktiviteter forudsatte tilvejebringelse af en lokalplan (lokalplanpligt). Af afgørelsen kan i overensstemmelse med antagelsen i teorien udledes, at lokalplanpligtige aktiviteter ikke kan miljøgodkendes efter miljøbeskyttelsesloven, før det fornødne plangrundlag efter planloven er tilvejebragt, og at manglende plangrundlag i disse tilfælde begrunder ophævelse og hjemvisning i klagenævnspraksis.

<u>Dispensation fra lokalplan</u>
Planlovens § 19 hjemler kommunalbestyrelsens kompetence til at dispensere fra en lokalplan, byplanvedtægt m.v.

Kommunalbestyrelsens kompetence omfatter navnlig dispensation fra de bestemmelser, som mere detaljeret regulerer bebyggelsens omfang, udformning og placering, idet der som hovedregel ikke kan dispenseres fra en lokalplans formål- og anvendelsesbestemmelser, der antages at udgøre principperne i en lokalplan.

Planlovens § 19, stk. 1 har følgende ordlyd:

"§ 19

Stk. 1.
"Kommunalbestyrelsen kan dispensere fra bestemmelser i en lokalplan eller en plan mv., der er opretholdt efter § 68, stk. 2, hvis dispensationen ikke er i strid med principperne i planen, eller tidsbegrænses til maksimalt

3 år, dog 10 år for studieboliger og byhaver, jf. dog stk. 3, § 5 u, § 15, stk. 16, § 36, stk. 1, nr. 18, og § 40."

Landzonereglerne

Bestemmelserne om landzoneadministration og zoneinddeling følger af planlovens §§ 34-38.

Reglerne om zoneinddeling indebærer, at landet er inddelt i byzoner, sommerhusområder og landzoner. Grundlæggende indebærer systemet, at der er tale om landzone, såfremt et område ikke i byplanvedtægt eller lokalplan er overført til byzone eller sommerhusområde jf. planlovens § 34.

Det er kommunalbestyrelsen, som efter planlovens § 35 har afgørelseskompetencen (er "landzonemyndighed). Udgangspunktet er, at byggeri, udstykning og ændret anvendelse i en landzone kræver landzonetilladelse efter planlovens § 35, stk. 1:

"§ 35

Stk. 1.
I landzoner må der ***ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen*** *foretages* ***udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer****, jf. dog §§ 5 u og 36-38. Ved kommunalbestyrelsens tilladelse efter 1. pkt. kan der lægges særlig vægt på kommuneplanens retningslinjer for omdannelseslandsbyer, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 24. Ved kommunalbestyrelsens tilladelse efter 1. pkt. kan der endvidere lægges særlig vægt på en udviklingsplan, jf. § 5 b, stk. 10.*

(…)"

Undtagelserne til udgangspunktet findes i § 36, stk. 1, nr. 1-21, der oplister en række forhold, hvor der ikke kræves landzonetilladelse, herunder i forbindelse med indvinding af råstoffer i jorden jf. § 35, stk. 1, nr. 7, der derimod kræver råstofindvindingstilladelse efter råstoflovens § 7. Her vil råstofindvindingstilladelsen have bonusvirkning i forhold til landzonetilladelse, således at meddelelse af en råstofindvindingstilladelse samtidig vil give modtageren landzonetilladelse til aktiviteten.

Lokalplaner kan også have bonusvirkning i forhold til krav om landzonetilladelse. Heri ligger, at en lokalplan i tilfælde, hvor et område forbliver i landzone, kan erstatte landzonetilladelse efter planlovens § 35, jf. § 15, stk. 4 og § 36, stk. 1, nr. 6. Skal en lokalplan tillægges bonusvirkning, skal det udtrykkeligt fremgå af lokalplanen, hvilke forhold der ellers ville være omfattet af krav om landzonetilladelse, som lokalplanen træder i stedet for.

I forhold til reglerne om miljøvurdering i miljøvurderingsloven kan lokalplaners bonusvirkning i forhold til landzonetilladelse have den betydning, at der tillige (udover evt. krav om SMV-vurdering af lokalplanen) stilles krav om VVM-screening af det projekt,

som oprindeligt krævede landzonetilladelse, idet lokalplanen træder i stedet for landzonetilladelsen jf. Peter Pagh og Thomas Haugsted, Fast ejendom – regulering og køb, 4. udg., 2022, s. 360-361 med henvisning til MAD 2012.3381 Nmk.

Tilsyn og håndhævelse efter planloven

Reglerne om tilsyn og håndhævelse af planloven følger af planlovens kapitel 12. Efter § 51 er det kommunalbestyrelsen, der fører tilsyn med overholdelse af planloven, regler fastsat med hjemmel i planloven og bestemmelser fastsat i lokalplaner. Videre påser kommunalbestyrelsen, at påbud og forbud, der er udstedt i medfør af planloven, efterkommes, samt at vilkår i dispensationer efterkommes.

Kommunalbestyrelsen skal foranledige, at ulovlige forhold efter planloven søges lovliggjort, enten retligt eller fysisk, (kommunens lovliggørelsespligt), medmindre der er tale om et forhold af underordnet betydning (bagatelgrænsen).

§ 51 er sålydende:

> *"§ 51.*
>
> *Stk. 1.*
> *Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af denne lov og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, samt af bestemmelserne i lokalplaner og i de efter § 68, stk. 2, opretholdte vedtægter og planer m.v.*
>
> *Stk. 2.*
> *Kommunalbestyrelsen påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser, dispensationer m.v. overholdes.*
>
> *Stk. 3.*
> *Kommunalbestyrelsen skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning."*

Planlovens § 63 er udtryk for den til enhver tid værende grundejers (eller brugers) pligt til at søge ulovlige forhold efter planloven lovliggjort enten retligt eller fysisk. Dette indebærer en pligt til enten at anmode tilsynsmyndigheden om dispensation fra et ulovligt forhold, eller ved fysisk at bringe et ulovlig forhold til ophør efter lovliggørelsespåbud (grundejeren- brugerens lovliggørelsespligt).

Reglen er tillige udtryk for en successionsregel, hvorefter lovliggørelsespligten følger ejendommen og går over til den nye grundejer eller bruger ved eventuelt grundejer- eller brugerskifte. Reglen er identisk med lovliggørelsesreglerne i naturbeskyttelseslovens § 74 og råstoflovens § 33, hvor der dog gælder det særlige, at adressaten skifter, hvis der er tale om en miljøskade (se nærmere herom i punktet om miljøskader).

Planlovens § 63, stk. 3, indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan foretage middelbare selvhjælpshandlinger. Om sondringen mellem middelbare og umiddelbare selvhjælpshandlinger henvises til punktet om selvhjælp under jordforureningsloven.

Planlovens § 63 er sålydende:

"§ 63.

Stk. 1.
Det påhviler den til enhver tid værende ejer af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Består forholdet i en ulovlig brug af ejendommen, påhviler pligten tillige brugeren.

Stk. 2.
Kommunalbestyrelsen kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal kommunalbestyrelsen lade påbuddet aflyse fra tingbogen.

Stk. 3.
Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes inden den i dommen fastsatte frist og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbuddet efterkommes, kan kommunalbestyrelsen foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på ejerens bekostning."

8.7 Naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelsesloven, der efter lovens § 1 har til formål at værne om landets natur og miljø, fastsætter en række begrænsninger i arealanvendelsen. Disse begrænsninger følger først og fremmest af lovens almindelige forbudsbestemmelser, herunder blandt andet forbuddet mod tilstandsændringer i beskyttede naturtyper efter § 3, forbuddet mod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen efter § 15 og forbuddet mod bebyggelse, beplantning og terrænændringer inden for den generelle sø- og åbeskyttelseslinje efter § 16.

Fælles for disse generelle beskyttelsesbestemmelser er, at der er tale om forbudsbestemmelser, der har umiddelbar virkning uden forudgående afgørelser om retlig kategorisering, når de objektive kriterier efter loven er opfyldt, og at ulovlige forhold efter bestemmelserne alene kan tillades, hvis den ansvarlige myndighed meddeler dispensation (retlig lovliggørelse) efter lovens § 65. Ansvarssubjektet udgør efter loven den til enhver tid værende grundejer eller bruger jf. lovens § 74, stk. 1. Se uddybende om grundejeren og brugerens ansvar under ovenstående punkt om planloven.

<u>Naturbeskyttelseslovens § 3 (forbud mod tilstandsændringer i beskyttende naturtyper)</u>
Naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, indeholder et forbud mod ændringer i tilstanden af naturlige søer med et areal over 100 m^2 eller i vandløb eller dele af vandløb, der er udpeget som omfattet af beskyttelse. § 3, stk. 2, udpeger en række øvrige naturtyper, som der enkeltvis eller tilsammen eller i forbindelse med de i stk. 1 nævnte naturtyper, og som er større end 2.500 m^2, ligeledes er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer:

"§ 3.

Stk. 1
Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m2, eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Stk. 2.
Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af

1) heder,
2) moser og lignende,
3) strandenge og strandsumpe samt
4) ferske enge og biologiske overdrev,
når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i stk. 1, er større end 2.500 m2 i sammenhængende areal.

Stk. 3.
Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m2, når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i stk. 1."

Bestemmelsen griber ikke ind i den eksisterende lovlige anvendelse og er derfor i udgangspunktet udtryk for erstatningsfri regulering.

Selvom bestemmelsen i stk. 1 kun nævner "naturlige søer", så har dette ikke den betydning, at alene ikke-menneskeskabte naturtyper er omfattet. Således kan menneskeskabte søer, herunder branddamme, tidligere råstofgrave m.v. "vokse ind" i beskyttelsen med den virkning, at disse områder bliver omfattet af lovens forbud. § 3 hjemler ikke en positiv handlepligt i at sikre, at en beskyttet naturtype består.

Afgørende for, om et område er omfattet af beskyttelsen, er ikke om området er vejledende registreret, men om en række objektive kriterier er opfyldt. Kriteriet er lidt forenklet, om der udover de arealmæssige krav, kan siges at have etableret sig et naturligt plante- og dyreliv (fauna og flora), som er kendetegnene for en af de i § 3 nævnte beskyttede naturtyper. Ligesom et område kan vokse ind i beskyttelsen, kan et område også vokse ud af beskyttelsen, hvilket dog er betinget af, at dette ikke skyldes grundejeren- eller brugerens ulovlige handlinger. Beskyttelsen er så at sige dynamisk, og det er ikke en betingelse for om beskyttelsen er indtrådt, at der er truffet afgørelse om områdets status.

Udgangspunktet er, at enhver ikke midlertidig eller bagatelagtig tilstandsændrende handling udgør et ulovligt dispensationskrævende forhold. Det er ikke afgørende, om den tilstandsændrende handling finder sted på den beskyttede lokalitet. Handlinger uden for den beskyttede lokalitet kan tillige udgøre et ulovligt forhold jf. f.eks. MAD 2007.1686 Nkn om opførelsen af et sommerhus på nabogrunden til en § 3-beskyttet

lokalitet, hvor skyggevirkninger fra sommerhuset havde en tilstandsændrende effekt, hvormed byggeriet udgjorde et ulovligt dispensationskrævende forhold.

Naturbeskyttelsesloven indeholder dog ikke hjemmel til, at tredjemænd, der ikke har faktisk rådeevne over den ejendom, hvorpå der er en beskyttet naturtype, kan pålægges at søge ulovlige forhold lovliggjort, idet alene grundejeren- og brugeren er omfattet af lovens lovliggørelsespligt efter § 74, stk. 1, og idet almindelige forvaltningsretlige grundsætninger tilsiger, at opfyldelse af lovliggørelsespåbud forudsætter retlig rådevene over den faste ejendom, medmindre der er særskilt hjemmel til andet.

Naturbeskyttelseslovens § 16 (sø- og å beskyttelseslinjen)
Naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod placering af bebyggelse, campingvogne og lignende eller foretagelse af beplantning samt terrænændringer inden for en afstand af 150 meter fra søer over 3 ha og vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje i henhold til den tidligere lovgivning.

> *"§ 16.*
>
> *Stk. 1.*
> *Der må ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende eller foretages beplantning eller ændringer i terrænet inden for en afstand af 150 m fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og de vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje i henhold til den tidligere lovgivning."*

Naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 2-4, indeholder en række undtagelser til forbuddet. Heraf følger blandt andet, at tilladelse efter vandløbsloven har bonusvirkning i relation til dispensation for ulovlige forhold efter § 16, jf. § 16, stk. 2, nr. 1.

Dispensationsbestemmelser
Kommunalbestyrelsen kan meddele dispensation (retlig lovliggørelse) fra naturbeskyttelseslovens generelle beskyttelsesbestemmelser efter § 65, stk. 1 og 2. For så vidt angår muligheden for dispensation fra § 16 følger hjemlen af lovens § 65, stk. 2. Efter § 65, stk. 2 forudsætter dispensation imidlertid, at der foreligger et *særligt tilfælde*.

8.8 Råstofloven

På tidspunktet for Århus Amts udstedelse af gravetilladelse/indvindingstilladelse af 12. marts 2004 var den dagældende råstoflov bekendtgørelse af lov om råstoffer nr. 569 af 30. juni 1997. Heraf fremgik det, at:

> *"§ 1.*
>
> *Lovens formål er at sikre:*
> *1) at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3,*
> *2) at indvinding og efterbehandling tilrettelægges således, at det efterbehandlede areal kan indgå som led i anden arealanvendelse,*

3) en råstofforsyning på længere sigt,
4) at råstofferne anvendes i forhold til deres kvalitet, og
5) at naturbundne råstoffer i videst muligt omfang erstattes af affaldsprodukter.

(…)

§ 7

Stk. 1.
Erhvervsmæssig indvinding af råstoffer og etablering af anlæg på indvindingsstedet til brug for indvindingen må kun ske efter tilladelse fra amtsrådet. Tilladelse til indvinding på strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende landvegetation, kan kun meddeles med tilslutning fra Kystinspektoratet.

Stk. 2.
Ikke-erhvervsmæssige indvindinger på mere end 200 m3 årligt og prøvegravninger på mere end 200 m3 skal anmeldes til amtsrådet, inden indvindingen eller prøvegravningen påbegyndes. Anmeldelsen skal indeholde oplysning om indvindingsområdet samt arten, mængden og anvendelsen af råstoffet. Amtsrådet kan inden 4 uger efter, at anmeldelsen er modtaget, stille vilkår for indvindingen eller prøvegravningen. På strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende landvegetation, kan amtsrådet til enhver tid forbyde yderligere indvinding eller stille særlige vilkår for indvindingen.

Stk. 3.
Der skal foretages efterbehandling enten løbende eller efter afslutningen af ikke-erhvervsmæssige indvindinger og prøvegravninger som nævnt i stk. 2."

Derudover fremgik det af lovens § 31, stk. 1 og 3, at:

"§ 31

Stk. 1.
Amtsrådet påser for så vidt angår råstofindvinding på landjorden, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

(…)

Stk. 3.
Tilsynsmyndigheden, jf. stk. 1 og 2, skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning."

I 2003 var det således de daværende amtsråd, der var den kompetente myndighed på råstofområdet, og som derfor ligeledes havde ansvar for at føre tilsyn med, at påbud og vilkår blev overholdt.

Ved Lov nr. 566 af 24. juni 2005 om ændring af lov om råstoffer overgik myndighedskompetencen for indvindingstilladelse efter råstoflovens § 7 fra amtsråd til kommunalbestyrelserne, ligesom tilsynskompetencen efter § 31, stk. 1 og 3, også overgik til kommunalbestyrelserne. Ikrafttrædelsesdato var 1. januar 2007.

Ved Lov nr. 380 af 23. april 2014 om ændring af lov om råstoffer og lov om miljøbeskyttelse overgik myndighedskompetencen igen for indvindingstilladelse efter råstoflovens § 7, denne gang fra kommunalbestyrelsen til regionsrådet. På samme måde overgik tilsynskompetencen efter § 31, stk. 1 og 3 også til regionsrådet. Ikrafttrædelsesdato var 1. juli 2014.

Det betyder, at indtil 1. januar 2007 var amtsrådet den relevante myndighed for tilladelser efter råstoflovens § 7. Fra 1. januar 2007 og indtil 1. juli 2014 var kommunalbestyrelserne den relevante myndighed, og slutteligt er regionsrådet fra 1. juli 2014 og frem igen den relevante myndighed.

Råstoflovens § 10 - vilkårsfastsættelse i forbindelse med råstoftilladelse
Efter råstoflovens § 10 kan der stilles vilkår for en tilladelse efter lovens § 7, stk. 1.

Af råstoflovens § 10, stk. 1-3, i den dagældende bekendtgørelse af lov om råstoffer nr. 569 af 30. juni 1997 fremgår følgende:

> *"§ 10*
>
> *Stk. 1.*
> *En tilladelse efter § 7, stk. 1, kan indeholde vilkår om*
> *1) virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden,*
> *2) at der stilles sikkerhed for, at indvindingsområdet bliver efterbehandlet,*
> *3) at indvindingen og efterbehandlingen sker efter en plan, der er godkendt af amtsrådet, og som indeholder hovedelementerne for indvindingen og efterbehandlingen, og*
> *4) at råstofferne skal oparbejdes bedst muligt i forhold til deres kvalitet eller skal anvendes til bestemte formål.*
>
> *Stk. 2.*
> *Amtsrådet kan fastsætte yderligere vilkår for at varetage de hensyn, der er nævnt i § 3.*
>
> *Stk. 3.*

Sikkerhedsstillelsen som nævnt i stk. 1, nr. 2, skal dække amtsrådets udgifter til efterbehandling ved en selvhjælpshandling, jf. § 33, stk. 3. Amtsrådet kan regulere sikkerhedsstillelsens størrelse, hvis grundlaget for beregningen ændres væsentligt.

(…)"

Af de specielle bemærkninger til § 10, stk. 1, nr. 1 fremgår følgende:

" I § 10, stk. 1, nr. 1, foreslås der indføjet en regel i loven om, at tilladelser til råstofindvinding kan indeholde vilkår om virksomhedernes drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener. Sådanne vilkår fastsættes alle rede i dag i tilladelser til råstofindvinding med hjemmel i § 10, stk. 1, jf. lovens § 3. Det foreslås dog, at det præciseres i selve lovteksten, at der også kan fastsættes vilkår, der tager sigte på at begrænse miljømæssige gener fra indvindingen, herunder fra behandling, knusning, sortering og intern transport på ejendommen indtil offentlig vej. Miljømæssige gener fra råstofindvinding er støv, støj, rystelser samt risiko for forurening fra brugen og oplagringen af olieprodukter samt kemikalier. Vilkår herom vil normalt blive fastlagt med udgangspunkt i de regler og vejledninger, som Miljøstyrelsen har udsendt herom. Amtsrådene skal desuden som en del af de miljømæssige overvejelser ved udstedelse af tilladelser i henhold til § 7, jf. forslagets § 10, stk. 1, nr. 1, også tage stilling til hvilke vilkår, der skal gælde omkring eventuel modtagelse af fyldjord udefra, herunder om der skal være et forbud mod sådan modtagelse.

(…)" jf. FT 1995-96, A, s. 3247-48

På samme måde som nævnt ovenfor overgik myndighedskompetencen efter loven den 1. januar 2007 fra amtsrådet til kommunalbestyrelsen ved lov nr. 566 af 24. juni 2005 om ændring af lov om råstoffer, og den 1. juli 2014 ved Lov nr. 380 af 23. april 2014 overgik kompetencen igen fra kommunalbestyrelsen til regionsrådet.

Derudover blev råstoflovens § 10 ændret ved Lov nr. 515 af 12. juni 2009 om ændring af lov om råstoffer. Her blev ordlyden i stk. 1 ændret fra *"kan indeholde vilkår om"* til *"skal indeholde vilkår om".* Heraf fremgår af stk. 1-4 i den nye bestemmelse:

"§ 10

Stk. 1.
En tilladelse efter § 7, stk. 1, skal indeholde vilkår om

1) virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden,
2) at der stilles sikkerhed for, at indvindingsområdet bliver efterbehandlet, og

3) at indvindingen og efterbehandlingen sker efter en plan, der er godkendt af kommunalbestyrelsen, og som indeholder hovedelementerne for indvindingen og efterbehandlingen.

Stk. 2.
En tilladelse kan indeholde vilkår om, at råstofferne skal oparbejdes bedst muligt i forhold til deres kvalitet eller skal anvendes til bestemte formål.

Stk. 3.
Kommunalbestyrelsen kan fastsætte yderligere vilkår for at varetage de hensyn, der er nævnt i § 3.

Stk. 4.
Sikkerhedsstillelsen som nævnt i stk. 1, nr. 2, skal dække kommunalbestyrelsens udgifter til efterbehandling ved en selvhjælpshandling, jf. § 33, stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan regulere sikkerhedsstillelsens størrelse, hvis grundlaget for beregningen ændres væsentligt.

(…)"

Det betyder, at der med lovændringen opstod en pligt til at stille vilkår for tilladelse efter § 7, stk. 1, herunder at der skulle stilles sikkerhed for efterbehandling efter § 10, stk. 1, nr. 2, og at der skulle godkendes en indvindings- og efterbehandlingsplan af den relevante tilsynsmyndighed.

Tilsyn og håndhævelse

Af den nugældende råstoflov (Lovbekendtgørelse 2024-11-20 nr. 1230 om råstoffer) fremgår af kapitel 7 om tilsyn:

"§ 31

Stk. 1.
Regionsrådet påser for så vidt angår råstofindvinding på landjorden, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

Stk. 2.
Miljøministeren påser, for så vidt angår indvinding og efterforskning af råstoffer på søterritoriet og kontinentalsoklen, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

Stk. 3.
Tilsynsmyndigheden, jf. stk. 1 og 2, skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

Stk. 4.

Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler for udøvelsen af regionsrådets tilsynsvirksomhed.

Stk. 5.
Miljøministeren kan bestemme, at tilsyn skal udøves af andre myndigheder.

(…)"

Samt:

"§ 32 a

Stk. 1.
Den, der er ansvarlig for efterforskning efter eller indvinding af råstoffer eller for nyttiggørelse af oprensnings- og uddybningsmaterialer, skal efter anmodning fra regionsrådet eller Miljøministeren give alle oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for vurderingen af efterforskningens, indvindingens eller nyttiggørelsens indvirkning på miljøet eller andre af de forhold, der er nævnt i § 3, for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger og for andre forhold, der er reguleret i loven eller regler udstedt i medfør af loven. Oplysninger skal også gives efter anmodning fra andre myndigheder, der har fået tillagt opgaver eller beføjelser efter loven eller regler udstedt i medfør af loven. Myndighederne nævnt i 1. og 2. pkt. kan herunder påbyde den pågældende for egen regning

1) at foretage prøveudtagning, analyser og målinger af råstoffer, der indvindes eller nyttiggøres, af stoffer, der udsendes til omgivelserne, og af støj og rystelser,
2) at foretage prøveudtagning og analyser af materialer og produkter, der anvendes eller behandles, og af eventuelle affaldsstoffer,
3) at klarlægge årsagerne til eller virkningerne af en stedfunden indvinding eller forurening og
4) at klarlægge, hvordan følgerne af indvindingen, nyttiggørelsen eller forureningen afhjælpes eller forebygges.

Stk. 2.
Tilsynsmyndigheden kan revidere vilkårene i en tilladelse for at forbedre tilladelsesindehaverens egenkontrol eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn."

Samt:

"§ 32 b

I tilfælde, hvor § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder anvendelse, kan regionsrådet

eller Miljøministeren udføre nødvendige undersøgelser for den ansvarliges regning til belysning af forhold, som denne ellers er eller kunne være pålagt at afgive oplysninger om."

Samt:

"§ 32 c

I tilfælde, hvor § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder anvendelse, eller hvor det af håndhævelsesmæssige eller miljømæssige årsager i øvrigt skønnes nødvendigt, kan regionsrådet eller Miljøministeren for en afgrænset periode træffe beslutning om at udføre den kontrol, som en virksomhed ellers skulle udføre som egenkontrol, for virksomhedens regning. I afgørelsen om at overtage egenkontrollen kan myndigheden fastsætte de krav, der er nødvendige for myndighedens gennemførelse af kontrollen."

Samt:

"§ 33

Stk. 1.
Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom eller indvindingsmateriel at berigtige et ulovligt forhold, medmindre andet følger af kapitel 7 a.

Stk. 2.
Tilsynsmyndigheden, jf. § 31, stk. 1 og 2, kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal vedkommende myndighed lade påbudet aflyse fra tingbogen.

Stk. 3.
I de i § 31, stk. 3, nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. Dette kan ske ved meddelelse af påbud eller forbud. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden blandt andet

1) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
2) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet,
3) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet.

Stk. 4.
Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 3 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed."

8.9 Miljøskadereglernes anvendelse i forbindelse med jordskredet

Den **21. december 2023** fremsendte Randers Kommune, som følge af, at der var sket massive jordskred forårsaget af virksomhedens drift, udkast til Miljøstyrelsen om afgørelse om miljøskade i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1460 af 7. december 2015 om indhentelse af udtalelse om miljøskade m.v., jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 2.

Af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, fremgår følgende:

> *"§ 1*
>
> *Stk. 1.*
> *Inden kommunalbestyrelsen eller regionsrådet træffer afgørelse om, at en stedfunden påvirkning af naturen eller miljøet er en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade, som skal behandles efter reglerne i miljøskadeloven, skal den pågældende myndighed forelægge et udkast til afgørelse til udtalelse for Miljøstyrelsen. Udkastet til afgørelse skal herunder omfatte, hvem der anses som ansvarlig herfor.*
>
> *Stk. 2.*
> *Miljøstyrelsens udtalelse er bindende for kommunalbestyrelsen eller regionsrådet."*

Miljøstyrelsen fremkom følgeligt den **22. december 2023** med et svar i form af en bindende udtalelse, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, hvori Miljøstyrelsen erklærede sig enig i, at der forelå overhængende fare for miljøskade på *"vandforekomsten, Alling Å og visse bilag IV-arter beskyttet efter habitatdirektivet"*.

Miljøskadeloven udgør hovedloven bag den danske implementering af EU´s miljøansvarsdirektiv (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader), der tillige er implementeret i 15 særlove, herunder blandt andet miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven.

Miljøskadeloven finder først anvendelse, når der er truffet afgørelse efter en af de 15 relevante miljøsærlove, jf. miljøskadelovens § 2. Loven kan således ikke umiddelbart bringes i anvendelse, men skal så at sige middelbart "aktiveres" ved afgørelse, hvorefter den kompetente myndighed skal træffe afgørelse om, hvorvidt der foreligger en miljøskade i miljøskadelovens forstand. De 15 særlove indeholder hver deres egne separate kapitler om miljøskade, og det er med hjemmel i disse regelsæt, at det fremgår af de relevante særlove, at der træffes afgørelse om, hvorvidt miljøskadereglerne finder anvendelse.

Miljøskadebegrebet er fastlagt i miljøskadelovens § 7:

> *"§ 7*

Stk. 1.
Ved en miljøskade på beskyttede arter eller naturtyper forstås i denne lov en skade, som medfører en betydelig negativ påvirkning af opnåelse eller opretholdelse af en gunstig bevaringsstatus for sådanne arter og naturtyper. Påvirkningen vurderes i forhold til den hidtidige tilstand, jf. § 16 og regler fastsat efter § 18.

Stk. 2.
Skade, der er en følge af en tidligere identificeret negativ påvirkning på grund af handlinger omfattet af en plan eller et projekt, som er udtrykkelig godkendt af en myndighed efter vurderinger som krævet i artikel 6, stk. 3, eller artikel 16 i Rådets direktiv om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter eller artikel 9 i Rådets direktiv om beskyttelse af vilde fugle, anses ikke som en miljøskade på beskyttede arter eller naturtyper.

Stk. 3.
Skade på en beskyttet art, der er forvoldt ved en emission eller begivenhed, som finder sted efter den 1. juli 2008, når den følger af en bestemt aktivitet, som har fundet sted forud for artens optagelse på fortegnelsen over beskyttede arter, jf. bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter, anses ikke som en miljøskade på beskyttede arter eller naturtyper.

Stk. 4.
Skade på et internationalt naturbeskyttelsesområde, der er forvoldt ved en emission eller begivenhed, som finder sted efter den 1. juli 2008, når den følger af en bestemt aktivitet, som har fundet sted forud for områdets udpegning i medfør af miljømålsloven, anses ikke som en miljøskade på beskyttede arter eller naturtyper.

Stk. 5.
Skade uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, der er forvoldt ved en emission eller begivenhed, som finder sted efter den 1. juli 2008, når den følger af en bestemt aktivitet, som har fundet sted forud for den 1. februar 2021, anses ikke som en miljøskade på beskyttede arter og naturtyper."

Miljøskadereglerne omhandler undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning, og såfremt der foreligger en miljøskade i miljøskadelovens forstand, er det miljøskadelovens regler, der finder anvendelse. Den øvrige miljøregulering har dog stadig virkning ved siden af miljøskadelovens regler, herunder skal tilsynsmyndigheden, hvor der foreligger overhængende fare for, eller hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forurenings udbredelse, iværksætte de fornødne foranstaltninger på ejers regning (selvhjælpshandling) efter miljøbeskyttelseslovens § 70.

Ansvarssubjektet er efter miljøskadeloven "den ansvarlige", hvorved forstås adressaten for en afgørelse efter § 2 (se ovenfor), jf. miljøskadelovens § 12. Henvisningen til

§ 2 betyder, at ansvarssubjektet udpeges på baggrund af, hvem der er ansvarssubjekt efter den relevante særlov.

I miljøbeskyttelsesloven, der omfatter miljøskade forårsaget af forurening, er ansvarssubjektet udpeget i lovens § 73 b, stk. 1 og 2:

> *"§ 73 b*
>
> *Stk. 1.*
> *Ved den ansvarlige for driften* ***forstås den, der driver eller kontrollerer den erhvervsmæssige aktivitet****.*
>
> *Stk. 2.*
> *Ved den ansvarlige for en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade forstås den ansvarlige for driften,* ***uanset hvordan skaden eller den overhængende fare for en skade er sket****, medmindre stk. 3 eller 4 finder anvendelse*
> *(…)"*

Som det fremgår af bestemmelsens stk. 2, stilles der ikke krav om, at den ansvarlige skal have udvist uagtsomhed, hvilket har den betydning, at ansvaret er ubetinget "objektivt", medmindre miljøskaden kan tillades efter habitatreglerne, jf. miljøskadelovens § 7, stk. 2, eller medmindre at den ansvarlige kan godtgøre, at miljøskaden skyldes udefrakommende tredjemænd, jf. miljøskadelovens § 47.

Ansvarssubjektet er i miljøansvarsdirektivets art. 2, stk. 6, udpeget som "operatør", der er defineret som følgende:

> *"(…) en fysisk eller juridisk, privatretlig eller offentligretlig person, der driver eller kontrollerer den erhvervsmæssige aktivitet, eller som, såfremt dette fremgår af national lovgivning, har fået overdraget afgørende økonomisk beslutningsmyndighed med hensyn til den tekniske drift af aktiviteten, herunder indehaveren af en tilladelse til eller godkendelse af en sådan aktivitet eller den person, der registrerer eller anmelder en sådan aktivitet*
>
> *(…)"*

Direktivets ansvarssubjekt er følgeligt overensstemmende med det, der følger af miljøbeskyttelseslovens § 73 b, stk. 2.

Indtil der er truffet afgørelse om, at der foreligger en miljøskade eller overhængende fare herfor, er det reguleringen efter særlovene, der finder anvendelse i relation til spørgsmålet om forurenerens handlepligt i forbindelse med forurening.

Den ansvarlige for driften er underlagt en umiddelbar handlepligt i relation til at begrænse og genoprette miljøskader, der gælder, *før* der er truffet afgørelse om miljøskade, og disse forpligtelser er skrevet ind i de 15 særlove.

Således følger det af miljøbeskyttelseslovens § 73 c, at:

> *"§ 73 c.*
>
> *Stk. 1.*
> *Den ansvarlige for en overhængende fare for en miljøskade skal* ***straks iværksætte de nødvendige forebyggende foranstaltninger****, der kan afværge den overhængende fare for en miljøskade. Den ansvarlige for en miljøskade skal* ***straks iværksætte ethvert praktisk gennemførligt tiltag****, der kan begrænse skadens omfang og forhindre yderligere skade.*
>
> *(…)"*

En afgørelse om, at der foreligger en miljøskade eller overhængende fare herfor, har i relation til kompetencen den betydning, at kompetencen skifter fra den relevante tilsynsmyndighed efter en af de 15 særlove til Miljøstyrelsen.

Den 23. december 2023 traf Randers Kommune efter høring af Miljøstyrelsen afgørelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 73 f om, at der forelå en overhængende fare for miljøskade på vand (Alling Å).

Retsvirkningen af denne afgørelse var, at kompetencen for en periode skiftede fra Randers Kommune som tilsynsmyndighed efter miljøbeskyttelseslovens almindelige kompetencebestemmelser til Miljøstyrelsen, idet det er Miljøstyrelsen, der har påbudskompetencen i medfør af miljøskadelovens § 20, stk. 1, 1. pkt. Da der alene blev truffet afgørelse om overhængende fare for miljøskade på vand omfattet af miljøskadeloven, bevarede Randers Kommune sin kompetence til at foretage umiddelbare selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70 i relation til den yderligere forureningsfare der hidrørte fra det glidende jordbjerg (se ovenfor).

Efter afgørelse om miljøskade eller overhængende fare herfor skal Miljøstyrelsen i medfør af miljøskadelovens § 19 meddele den ansvarlige for driften påbud om sikkerhedsstillelse for de samlede udgifter forbundet med opfyldelse af den ansvarliges forpligtelser (afhjælpning og genopretning) efter miljøskadereglerne. Denne sikkerhedsstillelse skal tillige omfatte udgifterne til sagsbehandling og håndhævelse.

Af miljøskadelovens § 19, stk. 1, fremgår navnlig følgende:

> *"§ 19*
>
> *Stk. 1.*
> *Den ansvarlige for en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade skal stille sikkerhed over for miljøministeren for opfyldelse af sine forpligtelser. Sikkerhedsstillelsen skal dække ministerens udgifter til sagsbehandling og til håndhævelse af forpligtelserne efter § 33, stk. 2, og § 35."*

Den 21. januar 2024 meddelte Miljøstyrelsen Nordic Waste A/S påbud om afværgeforanstaltninger om, at virksomheden skulle stille økonomisk sikkerhed for opfyldelse af dens forpligtelser efter miljøskadereglerne.

Retsvirkningen af, at den ansvarlige ikke har mulighed for at stille økonomisk sikkerhed, er, efter miljøskadelovens § 21, stk. 2, at afgørelsen om miljøskade eller overhængende fare derfor skal behandles efter den konkrete særlov, som der er truffet afgørelse efter. Med andre ord betyder manglende sikkerhedsstillelse, at miljøskadereglerne *ikke* finder anvendelse alligevel.

Af miljøskadelovens § 21, stk. 2, fremgår navnlig følgende:

> *"(…)*
>
> *Stk. 2.*
> *Konstateres der under sagsbehandlingen, at der* ***ikke kan tilvejebringes sikkerhed efter § 19****,* ***behandles sagen efter reglerne i den lovgivning, som afgørelsen om, at der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade, er truffet efter****. Kan der kun tilvejebringes sikkerhed for en del af udgifterne, behandles den resterende del af sagen efter disse regler. "*

Nordic Waste A/S havde ikke mulighed for at imødekomme påbuddet om sikkerhedsstillelse, hvilket foranledigede, at selskabet **den 22. januar 2024** blev erklæret konkurs på baggrund af en egenbegæring. Retsvirkning heraf var, som følge af miljøskadelovens § 21, stk. 2, at miljøskadereglerne ikke længere fandt anvendelse.

Den 22. januar 2024 traf Miljøstyrelsen afgørelse over for Nordic Waste A/S under konkurs om, at styrelsen ville iværksætte selvhjælpshandlinger efter miljøskadelovens § 33, stk. 2, med henblik på at afværge miljøskade. Afgørelsen var begrundet i, at påbuddet om afværgeforanstaltninger af 21. januar 2024 ikke var efterkommet.

Den 31. januar 2024 meddelte Miljøstyrelsen Randers Kommune, at miljøskadeloven af ovenfor beskrevne grunde ikke længere fandt anvendelse.

På denne baggrund skulle ansvaret for genopretning af risikoen for miljøskade på Alling Å ikke længere afgøres efter miljøskadereglerne, men alene efter de almindelige regler i miljøbeskyttelsesloven. Ligeledes skiftende kompetencen, således at Randers Kommune igen udgjorde den kompetente myndighed.

<u>Senere afgørelse om miljøskade over for DSH Recycling A/S</u>
Den 28. juni 2024 rettede Randers Kommune henvendelse til Miljøstyrelsen om forslag til afgørelse om, at DSH Recycling A/S var omfattet af afgørelsen om overhængende fare for miljøskade af december 2023. Miljøstyrelsen svarede samme dag, at styrelsen var enig i, at afgørelsen om miljøskade tillige gjaldt over for DSH Recycling A/S og traf herefter afgørelse om, at kredsen af ansvarlige efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f blev udvidet til tillige at omfatte DSH Recycling A/S. Afgørelsen er ind-

bragt for domstolene som et gyldighedssøgsmål. Dette forløb ligger efter den 26. februar 2024. Da forhold, der ligger efter denne dato, falder uden for undersøgelsens rammer, vil afgørelsen af 28. juni 2024 ikke være genstand for en nærmere vurdering.

8.10 Miljøskadeerstatningsloven

Lov om erstatning for miljøskader, eller blot "miljøskadeerstatningsloven", hjemler, at virksomheder oplistet i lovens bilag (listevirksomheder) er erstatningsansvarlige på et objektivt grundlag for de skader, som virksomhederne måtte forvolde ved forurening. Således fremgår det af lovens §§ 1 og 2:

> *"§ 1.*
>
> *Stk. 1.*
> *Loven gælder for skade, der forvoldes ved forurening af luft, vand, jord eller undergrund som led i erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet, der er anført i bilaget til loven.*
>
> *Stk. 2.*
> *Loven gælder tilsvarende for forstyrrelser ved støj, rystelser eller lignende.*
>
> *§ 2.*
>
> *Skade efter denne lov omfatter*
>
> *1) personskade og tab af forsørger,*
> *2) tingsskade,*
> *3) andet formuetab og*
> *4) rimelige omkostninger til afværgelse eller forebyggelse af skade eller til genopretning af miljøet."*

Det objektive ansvar for forureninger er betinget af, at forureningen er sket som led i en erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet. Således fremgår det af lovens § 3, at:

> *"§ 3.*
>
> *Stk. 1.*
> *Den, der som led i erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet, der er anført i bilaget til loven, forårsager en forurening, skal erstatte den skade, som forureningen medfører.*
>
> *Stk. 2.*
> *Ansvar efter stk. 1 indtræder ikke, hvis skaden skyldes, at aktiviteten er udøvet i overensstemmelse med ufravigelige forskrifter, der er fastsat af en offentlig myndighed."*

Det er alene operatøren af den forurenende virksomhed, der kan blive erstatningsansvarlig efter reglerne i miljøskadeerstatningsloven. Dermed indebærer loven ikke et objektivt grundejeransvar. Således er det anført i forarbejderne, at:

> *"Det objektive ansvar er knyttet til indehaveren af virksomheden, herunder juridiske personer som f.eks. aktieselskaber, anpartsselskaber og lignende." jf. FT 1993-94, A, spalte 4753.*

De virksomhedstyper, der er omfattet af lovens objektive ansvar for forureninger, der hidrører fra virksomhedens erhvervsmæssige eller offentlige aktivitet, er oplistet i lovens bilag. Det er et krav, at aktiviteten fremgår af lovens bilag. Omfattet er blandt andet aktiviteter, der indebærer håndtering af affald, oplagring, behandling, destruktion m.v. Der fremgår blandt andet følgende af lovens bilag:

> *"(…)*
>
> *K. Affald. Oplagring, deponering, behandling, destruktion, genbrug m.v.*
> *1. Anlæg for oparbejdning eller destruktion af affald af kemikalier, opløsningsmidler eller rensemidler og anlæg for destruktion af affald fra kemisk industri.*
> *2. Anlæg for behandling eller oparbejdning af affald samt nedknusning af affald. Anlæg for oplagring eller deponering af affald, herunder containerpladser med flere end 4 containere, fyldpladser, lossepladser og specialdepoter samt modtagestationer eller modtagepladser for olie- eller kemikalieaffald.*
> *3. Anlæg for oparbejdning, afbrænding eller destruktion af spildolie eller andet affald af raffinaderiprodukter.*
> *4. Behandlings- og deponeringsanlæg for forurenet jord.*
> *5. Ophugningsanlæg, herunder bilophugning.*
> *6. Omlastestationer med en kapacitet for daglig tilførsel af affald på 30 tons eller derover.*
> *7. Anlæg for oplagring, behandling eller oparbejdning af husdyrgødning, herunder anlæg til kompostering af husdyrgødning og biogasanlæg med en kapacitet til daglig tilførsel af gødning og/eller vegetabilsk affald på 30 tons eller derover.*
> *8. Komposteringsanlæg i øvrigt med kapacitet for tilførsel af organisk affald på 100 tons årlig eller derover - bortset fra husdyrgødning.*
> *9. Affaldsforbrændingsanlæg.*
>
> *(…)"*

8.11 Habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen udgør den danske implementering af EU's habitatdirektiv, Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

Habitatreglerne fastlægger en speciel beskyttelse af udlagte internationale naturbeskyttelsesområder, der er udgjort af habitat- og fuglebeskyttelsesområder (Natura 2000-områder), og en generel beskyttelse af de arter, der er oplistet i direktivets bilag IV (bilag IV-arter).

Natura 2000-beskyttelse

Beskyttelsen af Natura 2000-områder omhandler krav om at undgå skadelig virkning på områderne. Hovedreglen er således, at al skadelig virkning på Natura 2000-områder er forbudt. Den specielle beskyttelse af Natura 2000-områder følger af habitatbekendtgørelsens § 6:

> *"§ 6.*
>
> *Stk. 1.*
> *Før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 7, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning.*
>
> *Stk. 2.*
> *Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte."*

De afgørelser, der er omfattet af habitatbekendtgørelsens § 6, er oplistet i § 7, stk. 2, der er sålydende:

> *"§ 7.*
>
> *Stk. 1.*
> *Følgende sager efter lov om skove er omfattet af § 6:*
>
> *1) Tilladelse til at ophæve fredskovspligten efter lov om skove § 6.*
> *2) Dispensation fra lov om skove § 8, § 9, nr. 1 og 2, § 10, nr. 4, § 11, stk. 1, og §§ 26-28, jf. lov om skove § 38.*
> *3) Godkendelse af arbejdsskure efter lov om skove § 11, stk. 3.*
> *4) Godkendelse af spejderhytter, skovbørnehaver og lignende efter regler udstedt i medfør af lov om skove § 11, stk. 4.*
>
> *Stk. 2.*
> *Følgende sager efter naturbeskyttelsesloven er omfattet af § 6:*

1) Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 og § 4, stk. 1, om beskyttede naturtyper m.v., § 8, stk. 1, og afgørelser efter regler udstedt i medfør af § 8, stk. 5, og § 11, stk. 3, om klitfredede arealer, § 15, stk. 1, om strandbeskyttelseslinjen, § 16, stk. 1, om sø- og åbeskyttelseslinjen, § 17, stk. 1, om skovbyggelinjen, § 18, stk. 1, om fortidsmindebeskyttelseslinjen og § 19, stk. 1, om kirkebyggelinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 3, og §§ 65, 65 a og 65 b.
2) Godkendelse af beliggenhed og ydre udformning af erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri efter naturbeskyttelseslovens § 8 a, stk. 1, nr. 7.
3) Godkendelse af beliggenhed og ydre udformning af erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri efter naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 6.
4) Godkendelse af placering og udformning af offentlige anlæg i det åbne land efter regler udstedt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 20, stk. 2.
5) Tilladelse til at fravige regler udstedt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 29.
6) Tilladelse til at udsætte dyr, der ikke er naturligt vildtlevende i Danmark efter naturbeskyttelseslovens § 31, stk. 1.
7) Tilladelse til rørskær i perioden 1. marts-31. oktober efter naturbeskyttelseslovens § 32.
8) Dispensation fra bekendtgørelse om fredning af statsejede arealer og arealer på søterritoriet og fiskeriterritoriet udstedt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 51, stk. 1, eller fortsat i kraft i medfør af lovens § 101, stk. 1.
9) Tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 1.
10) Hel eller delvis ophævelse af strandbeskyttelseslinjen, sø- og åbeskyttelseslinjen, skovbyggelinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen efter naturbeskyttelseslovens §§ 15-18, jf. lovens § 69, stk. 1, samt ophævelse af klitfredningen, jf. lovens § 9, stk. 3.

Stk. 3.
Følgende sager efter råstofloven er omfattet af § 6:

1) Tilladelse til råstofindvinding på land efter råstoflovens § 7, stk. 1 og 2.
2) Tilladelse til råstofefterforskning og råstofindvinding på havet efter råstoflovens § 20, stk. 1.
3) Tilladelse efter regler udstedt i medfør råstoflovens § 20 a, stk. 5.
4) Tilladelse til nyttiggørelse af oprensnings- og uddybningsmaterialer efter råstoflovens § 20 b.
5) Tilladelse efter regler udstedt i medfør af råstoflovens § 20 b, stk. 6.

Stk. 4.
Følgende sager efter lov om jagt og vildtforvaltning er omfattet af § 6:

1) Dispensation fra regler om vildtreservater udstedt i medfør af lov om jagt og vildtforvaltning § 33.

2) Dispensation fra lov om jagt og vildtforvaltning § 4, stk. 1, § 8, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 2, § 23, stk. 1 og 3, §§ 24-26, § 28, stk. 1, og § 30, stk. 1, jf. lov om jagt og vildtforvaltning § 46.

Stk. 5.
Følgende sager efter lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. er omfattet af § 6:

1) Dispensation efter § 9, stk. 3, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. § 8, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, samt regler udstedt i medfør af § 9, stk. 4.
2) Tilladelse eller godkendelse af husdyrbrug efter § 16 a og § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Stk. 6.
Følgende sager efter miljøbeskyttelsesloven er omfattet af § 6:

1) Tilladelse, dispensation, anmeldelse m.v., efter regler udstedt i medfør af miljøbeskyttelsesloven § 7, stk. 1.
2) Tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1 og 2, vedrørende nedgravning i jorden, udledning eller oplægning på jorden, eller afledning til undergrunden af stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund samt nedgravede beholdere med sådanne stoffer, produkter og materialer.
3) Tilladelse, dispensation, anmeldelse m.v. efter regler udstedt efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 5.
4) Tilladelse til udledning af stoffer der kan forurene vandet til vandløb, søer eller havet i medfør af miljøbeskyttelsesloven § 27, stk. 2, samt tilladelser eller dispensationer fra regler udstedt i medfør af § 27, stk. 3.
5) Tilladelse til, at spildevand tilføres vandløb, søer eller havet efter miljøbeskyttelseslovens § 28.
6) Godkendelse af virksomheder m.v. efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, § 38 og § 39.

(…)"

Habitatbekendtgørelsens § 6 svarer indholdsmæssigt til habitatdirektivets art. 6(2) og art. 6(3), der har følgende ordlyd:

"Art. 6(2).
Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for dette direktivs målsætninger.

Art. 6(3).

Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden."

Habitatdirektivets art. 6(2) er udtryk for den generelle beskyttelse, og bestemmelsen indebærer blandt andet, at medlemsstaterne skal indføre regler, der forhindrer skadelige handlinger, regler der giver mulighed for, at myndighederne i tilfælde deraf kan gribe ind, og at myndighederne aktivt håndhæver gældende beskyttelsesregler. Bestemmelsen indebærer, at det påhviler myndighederne at gennemføre konsekvensvurdering af godkendte aktiviteter, når der er risiko for en væsentlig forstyrrelse af et Natura 2000-område jf. sag C-399/14 Grüne Liga Sachsen m.fl. "Kan have" skal fortolkes i lyset af forsigtighedsprincippet, og der kræves også indgreb, hvis der foreligger usikkerhed om potentielt meget væsentlige virkninger jf. sag C-404/09 Kommissionen mod Spanien.

Habitatdirektivets art. 6(3) (svarende til habitatbekendtgørelsen § 6, stk. 2) omhandler beskyttelse mod planer og projekter. Den ledende EU-dom om anvendelsen af art. 6(2) er sag C-127/02 Waddenzee om hjertemuslingefiskere i den hollandske del af Vadehavet, som udgør et Natura 2000-område.

Dommen fastslog følgende:

For det første skal projekter fortolkes som VVM-direktivets definition og omfatter også fornyelse af tilladelser. Således omfatter projektbegrebet anlæg og indgreb i det naturlige miljø. Projektbegrebet er dog ikke afgrænset i VVM-direktivets begreb og er mere omfattende.

VVM-direktivets projektbegreb er sålydende jf. direktivets art. 1: *"gennemførelse af anlægsarbejder eller andre installationer eller arbejder [og] andre indgreb i det naturlige miljø eller i landskaber, herunder sådanne, der tager sigte på udnyttelse af ressourcer i undergrunden".*

For det andet skal der foretages en fuld konsekvensvurdering, medmindre det på forhånd kan udelukkes, at projektet medfører en påvirkning, i hvilke tilfælde en forudgående væsentlighedsvurdering (screening) er tilstrækkelig. Alle projekter og planer, der kan have en påvirkning på et Natura 2000-område, skal anmeldes til screening. Væsentlighedsbetingelsen skal fortolkes på grundlag af forsigtighedsprincippet; *"den blotte sandsynlighed for, at en sådan virkning knytter sig til det pågældende projekt"* udløser krav om vurdering, og væsentlighedsbetingelsen skal bedømmes på grundlag af bevaringsmålsætningen for den pågældende lokalitet jf. præmis 41 og 49.

For det tredje kan der kun gives tilladelse til et projekt, når der er videnskabelig vished for, at projektet ikke medfører væsentlig skade på gunstig bevaringsstatus i et Natura 2000-område.

For det fjerde fastslog dommen, at bestemmelsen har direkte virkning.

En vurdering efter VVM-reglerne (miljøvurderingsloven) kan ikke træde i stedet for en vurdering efter habitatreglerne, det vil sige enten en væsentlighedsvurdering eller en fuld konsekvensvurdering, jf. sag C-418/04 Irland. Ligeledes kan en vurdering efter habitatreglerne ikke træde i stedet for en vurdering efter VVM-reglerne.

Beskyttelsen i art. 6(2) og (3) omfatter også virkninger fra aktiviteter uden for Natura 2000-området jf. sag C-6/04 Kommissionen mod Storbritannien og sag C-142/16 Kommissionen mod Tyskland.

Hvis et projekt kræver iagttagelse af afværgende foranstaltninger, er dette i sig selv et indicium for, at projektet vil have en påvirkning, hvormed en væsentlighedsvurdering i sådanne tilfælde ikke er tilstrækkelig jf. sag C-323/17 People Over Wind. I sådanne tilfælde skal der gennemføres en fuld konsekvensvurdering, og en væsentlighedsvurdering vil ikke kunne ledsages af vilkår om afværgende foranstaltninger, idet en væsentlighedsvurdering ikke er en tilladelse.

Efter art. 6(3) kræves det, at alle aspekter af et projekts påvirkning af bevaringsmålsætningen for et Natura 2000-område skal identificeres. En tilladelse efter art. 6(3) skal ledsages af en redegørelse for, hvorfor projektet ikke påvirker de beskyttede arter og naturtyper, for hvilket området er udpeget. jf. sag C-461/17 Holohan m.fl. om kravene til konsekvensvurderinger.

Efter sag C-461/17 Holohan m.fl. påhviler pligten til at udarbejde en konsekvensvurdering alene den kompetente myndighed, og forpligtelsen kan aldrig overføres til ansøgeren af tilladelsen jf. præmis 44-45.

<u>Den generelle beskyttelse af arter</u>
Efter habitatdirektivets art. 12 skal de dyrearter, der er oplistet på habitatdirektivets bilag IV (bilag IV-arter), beskyttes ved et forbud mod en række forsætlige handlinger og ved et forbud mod uagtsom beskadigelse af arternes yngle- og rasteområder. Art. 12 er sålydende:

> *"Art. 12*
>
> *1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a), med forbud mod:*
>
> *a) alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen*
> *b) forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer*

c) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen
d) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

2. For disse dyrearter forbyder medlemsstaterne opbevaring, transport eller salg af eller bytte med og udbud til salg eller bytte af enheder, der er indsamlet i naturen, med undtagelse af dem, der lovligt er indsamlet inden iværksættelsen af dette direktiv.

3. Forbuddene i stk. 1, litra a) og b), samt stk. 2 gælder for alle livsstadier hos de dyr, der er omfattet af denne artikel.

4. Medlemsstaterne indfører en ordning med tilsyn med uforsætlig indfangning eller drab af de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a). På grundlag af de indhentede oplysninger gennemfører medlemsstaterne de yderligere undersøgelser eller træffer de bevaringsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at uforsætlig indfangning eller drab ikke får en væsentlig negativ virkning for de pågældende dyrearter."

Habitatdirektivets art. 12 er blandt andet implementeret i habitatbekendtgørelsens § 10 og § 11 og i naturbeskyttelseslovens § 29 a og § 65, stk. 3.

Fra habitatbekendtgørelsen henvises til følgende:

"§ 10.

Stk. 1.
Ved administration af de i §§ 7 og 8 nævnte bestemmelser kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller
2) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.

Stk. 2.
Vurderingen skal fremgå af de afgørelser, der bliver truffet efter de i §§ 7 og 8 nævnte bestemmelser."

Samt

"§ 11.

Stk. 1.
Myndigheden kan fravige § 10, hvis der ikke findes et tilfredsstillende alternativ, og hvis fravigelsen ikke hindrer, at den pågældende bestands bevaringsstatus opretholdes i dens naturlige udbredelsesområde. Fravigelse kan kun ske i de situationer, hvor det ansøgte har til formål at

1) beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne,
2) forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom,
3) sikre hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller
4) fremme forskning og undervisning, genopretning af en bestand, genudsætning af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter.

Stk. 2.
Beslutning om at fravige, jf. stk. 1, træffes af den myndighed, som er tillagt kompetence til at træffe afgørelse efter de almindelige regler i den lovgivning, der regulerer det pågældende område.

Stk. 3.
Før der træffes afgørelse om at fravige, jf. stk. 1, skal den pågældende myndighed indhente udtalelse fra miljøministeren.

Stk. 4.
Beslutning om at fravige, jf. stk. 1, skal meddeles miljøministeren med henblik på information af Europa-Kommissionen."

Fra naturbeskyttelsesloven henvises til følgende:

"§ 29 a.

Stk. 1.
De dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter.

Stk. 2.
Yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i bilag 3 til loven, må ikke beskadiges eller ødelægges."

Samt

"§ 65,

(…)

Stk. 4.
Miljø- og fødevareministeren kan, hvis der ikke findes et tilfredsstillende alternativ, meddele dispensation fra forbuddet i § 29 a. Dispensationen

må ikke hindre opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde og skal have til formål at

1) beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne,
2) forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom,
3) sikre hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet,
4) fremme forskning og undervisning,
5) genoprette en bestand, genudsætte eller opdrætte arter, herunder kunstigt at opformere planter, eller
6) tillade indsamling eller opbevaring af enheder af arter, der er nævnt i bilag 3 til loven, i et begrænset og specificeret antal og under strengt kontrollerede betingelser."

Habitatbekendtgørelsens §§ 10 og 11 har den betydning, at den kompetente myndighed i forhold til de i §§ 7 og 8 oplistede afgørelser, forud for meddelelse af tilladelser og dispensationer med videre, skal foretage en vurdering af, om den lokalitet, der er omfattet af de oplistede afgørelsestyper, er levested (yngle- eller rasteområde) for en bilag IV-art.

Der findes ikke specifikke eller generelle krav til foretagelsen af undersøgelser vedrørende forekomsten af bilag IV-arter, herunder i forhold til metoder og omfang, hvormed nærmere fremgangsmåder for undersøgelser kan fastlægges af de kompetente myndigheder selv.

Først herefter skal den kompetente myndighed vurdere, om afgørelsen kan have en skadelig virkning for bilag IV-arter. Er dette tilfældet, kan der kun meddeles tilladelse, dispensation med videre, hvis der kan dispenseres efter bekendtgørelsens § 11.

Spørgsmålet om kravene til myndighedernes vurdering af forekomsten af bilag IV-arter og påvirkningen heraf har givet anledning til en hel del afgørelser fra klagenævnene de senere år. Her kan blandt andet nævnes sagen fra Kærby Mose i MRF 2021.36 Mfk, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede miljøgodkendelse til et motorsportanlæg, idet plangrundlaget, der muliggjorde projektet, tidligere var blevet ophævet i Planklagenævnet, som følge af, at der var foretaget en utilstrækkelig vurdering af Bilag IV-arten stor vandsalamander.

Endvidere kan nævnes MRF 2021.53 Mfk, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede screeningafgørelse om ikke-VVM-pligt i forhold til et offentligt vandløbsprojekt, idet der var foretaget en utilstrækkelig vurdering af den potentielle forekomst af padder omfattet af bilag IV. Afgørende i den sidstnævnte sag var, at der allerede forelå eksisterende oplysninger om forekomsten af bilag IV-arter i området, og at kommunen ikke havde foretaget yderligere indledende undersøgelser med henblik på at afdække forekomsten i projektområdet.

Endeligt kan nævnes MRF 2021.184 Mfk, hvor VVM-tilladelse til det grænseoverskridende energiinfrastrukturprojekt "Baltic Pipe" blev ophævet, som følge af, at vurderingen af projektets påvirkning på blandt andet bilag IV-arten hasselmus ikke var tilstrækkelig.

Den nævnte refererede klagenævnspraksis må anses for en skærpelse set i forhold til tidligere praksis på området om kravene til myndighedernes forudgående undersøgelser af forekomsten af bilag IV-arter. Den skærpede praksis må ses i lyset af, at EU-domstolen de senere år har afsagt en række domme om anvendelsen og fortolkningen af habitatreglerne. Herunder kan blandt andet nævnes MRF 2020.10 EUD, hvor det blev slået fast, at begrebet rasteområder tillige omfatter tidligere registrerede rasteområder, hvis der er tilstrækkelig vished for, at bilag IV-arter vender tilbage igen.

Som følge af, at praksis om administration habitatreglerne de senere år er blevet skærpet, må myndighedernes administration af reglerne, der ligger forud for den refererede praksis, vurderes i lyset deraf.

8.12 Jordforureningsloven

Jordforureningsloven, der trådte i stedet for affaldsdepotloven, som trådte i stedet for kemikalieaffaldsdepotloven, indeholder regler om ældre forureninger, herunder forureninger der hidrører fra tiden før 1. januar 2001, og nyere forureninger. Loven indeholder desuden regler om bortskaffelse og anvendelse af jord.

Efter lovens § 2 omfatter loven jord, der på grund af menneskelig påvirkning kan have skadelig virkning på natur, miljø, og menneskers sundhed. Lovens anvendelsesområde er dog udvidet i tilfælde, hvor miljøskadereglerne finder anvendelse efter lovens kap. 4 a.

Reglerne om ældre forureninger (kap. 3 og 4) omhandler kortlægning på to forskellige vidensniveauer, herunder V1 for ejendomme med potentiel forurening og V2 for ejendomme med konstaterbar stedfunden forurening, der efter lovens § 3 forestås af regionerne i samarbejde med kommunerne. Efter reglerne i §§ 17-25 om det offentliges undersøgelses- og afværgeforanstaltninger, er det i korte træk det offentlige (regionerne), der har ansvaret for ældre forureninger.

Reglerne om nyere forureninger (kapitel 5) angår forureninger, der er indtrådt efter lovens ikrafttrædelse den 1. januar 2001, og er udtryk for en anden konstruktion, hvorefter der er indført et *ubetinget forureneransvar*.

8.12.1 Jordforureningslovens grundlæggende formål, hensyn og principper

Jordforureningslovens formålsbestemmelse følger af § 1, der er sålydende:

> *"§ 1.*
>
> *Stk. 1.*

Loven skal medvirke til at forebygge, fjerne eller begrænse jordforurening og forhindre eller forebygge skadelig virkning fra jordforurening på natur, miljø og menneskers sundhed.

Stk. 2.
Med loven tilsigtes særligt at

1) beskytte drikkevandsressourcer,
2) forebygge sundhedsmæssige problemer ved anvendelsen af forurenede arealer,
3) tilvejebringe grundlag for en koordineret og målrettet offentlig indsats med henblik på at undgå skadelig virkning fra jordforurening,
4) forebygge yderligere forurening af miljøet i forbindelse med anvendelse og bortskaffelse af jord og
5) fastholde forureneren som den, der først og fremmest skal foretage de nødvendige foranstaltninger til at afværge følgerne af en jordforurening og genoprette den hidtidige tilstand."

Jordforureningslovens § 1, stk. 1, oplister lovens hovedformål, som er at beskytte grundvandet, menneskers sundhed og miljøet mod *jordforurening*. Disse tre grundlæggende formål er af afgørende betydning for lovens administration.

Således fremgår det af betænkning 1996/2, s. 241, at hensynet til beskyttelse af fremtidige drikkevandinteresser vejer tungt. Videre fremgår det, at hensynet til menneskers liv og sundhed tillige er et bærende hensyn efter loven:

"Hensynet til beskyttelsen af fremtidige drikkevandsressourcer vejer tungt, og et overordnet mål er derfor fortsat, at alt grundvand, som anvendes til drikkevandsformål, skal være så rent, at det kan anvendes uden avanceret behandling. Derfor foreslås det, at loven skal sikre en særlig beskyttelse af drikkevandsressourcerne, herunder i forbindelse med den offentlige indsats. Også hensynet til sundheden for de mennesker, som anvender arealerne er et bærende hensyn. Målet er, at der gennem et samspil af de krav, der stilles til de nuværende ejere og brugere af forurenede arealer, til de kommende bygherrer og til den offentlige indsats, sikres en sundhedsmæssig acceptabel anvendelse af arealerne og en begrænsning af eksponeringen. Også hensynet til det biologiske liv i omgivelserne skal sikres med loven, men det sker indirekte gennem varetagelse af de 2 øvrige hensyn, arealanvendelsen og grundvandet."

Af de specielle bemærkninger til § 1 fremgår følgende:

"Bestemmelsen i § 1 angiver lovforslagets grundlæggende princip om, at yderligere jordforurening skal forebygges bl.a. ved ***styring af jordstrømme*** *og ved overvågning af forureningstilstanden i jorden, således at der kan skabes grundlag for og gennemføres en koordineret og målret-*

tet indsats. Heri indgår, at der skal gennemføres en helhedsorienteret offentlig indsats i områder, hvor det er væsentligt af hensyn til grundvandet, at alle kilder til forurening af et bestemt område fjernes.

Hensigten er endvidere, at lovforslaget skal forebygge sundhedsmæssige problemer som følge af jordforurening på arealer, hvor arealanvendelsen kan give anledning til sundhedsrisici. Ved arealanvendelse forstås her den direkte anvendelse af de mennesker, som bor og færdes på arealet, herunder havedyrkning. *Loven regulerer ikke jordbrugsmæssig arealanvendelse og eventuelle sundhedsmæssige problemer og konflikter ved jordbrugsmæssig dyrkning og videresalg af fødevarer og foderafgrøder.*

Forebyggelsen vil ske både ved en offentlig indsats, hvor den aktuelle anvendelse giver anledning til sundhedsrisiko, og ved fastlæggelse af begrænsninger i anvendelsen af sådanne arealer, men også ved krav til den, der vil bygge eller ændre anvendelsen.

Ligesom hensynet til sundheden hos dem, der skal anvende forurenede arealer, vejer hensynet til beskyttelsen af de fremtidige drikkevandsressourcer tungt. De i medfør af regionplanlægningen udpegede områder med særlige drikkevandsinteresser og arealer, hvor der er en aktuel arealanvendelseskonflikt, danner grundlaget for prioriteringen af den offentlige indsats. Forureninger udenfor områder medsærlige drikkevandsinteresser kan også indgå i prioriteringsgrundlaget, hvis de truer eksisterende indvindingsoplande." (den undersøgende advokats fremhævning)

8.12.2 Forholdet til anden lovgivning

Af betænkning 1996/2 om jordforureningslovens forhold til anden lovgivning fremgår følgende:

"Forslaget til lov om forurenet jord afgrænses fra miljøbeskyttelsesloven ved, at miljøbeskyttelsesloven fortsat skal indeholde de forebyggende regler om beskyttelsen af miljøet, dvs. generelle forbud mod forurening af jord, grundvand og overfladevand samt bestemmelserne om godkendelse af virksomheder og meddelelse af påbud til disse virksomheder om indretning og drift med henblik på at undgå forurening. Miljøbeskyttelsesloven indeholder således fortsat regler i lovens kapitel 3, der beskytter jord og grundvand mod forurening, men f.eks. vil bestemmelsen i § 19 om forbud mod forurening af jord og grundvand ikke længere indeholde hjemmel til at tillade deponering af jord, ligesom § 24 om påbud og forbud med henblik på at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand ikke længere vil kunne anvendes til at påbyde fjernelse af forurenet jord. Dette fremgår af det samtidig fremsatte lovforslag om ændring af miljøbeskyttelsesloven. Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til kapitel 6 samt til de almindelige

bemærkninger til nævnte lovforslag om ændring af miljøbeskyttelsesloven. I en række tilfælde må det forventes, at både regler i miljøbeskyttelsesloven og i nærværende lov må finde anvendelse. Stillingtagen til det anlæg, der medfører forurening vil skulle behandles efter miljøbeskyttelsesloven, mens stillingtagen til stedfunden jordforurening sker efter denne lov. Hvis et oplag af kemikalieaffald medfører er i jordforurening, må depotet eller oplaget behandles efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven, enten ved at oplaget kræves fjernet eller forureningsfaren afhjælpes, mens den skete jordforurening må behandles efter denne lov.

Har myndigheden behov for undersøgelser eller oplysninger om en virksomhed og forureningsforholdene fra virksomheden, må oplysninger om virksomheden forlanges efter miljøbeskyttelsesloven, mens oplysninger om arten eller omfanget af en jordforurening fra virksomheden må kræves efter reglerne i denne lov.

Jordforurening, der er sket før nærværende lovs ikrafttræden, kan påbydes oprenset efter miljøbeskyttelseslovens bestemmelser om påbud med de ændringer, som følger af nærværende lov, jf. §§ 47-50.

I forhold til byggelovgivningen indebærer lovforslaget, at jordforureningsloven betragtes som en speciallovgivning på jordforureningsområdet, der finder anvendelse forud for den generelle byggelov. Der foreslås ikke gennemført nogen generel offentlig indsats af sundhedsmæssigt begrundet karakter på arealer, der ikke anvendes til følsom anvendelse "(bolig- og institutionsformål m.v.). I disse situationer vil det således være arbejdsmiljø- og byggelovgivningen, der finder anvendelse, hvor en indsats i formentlig sjældne tilfælde skønnes nødvendig. Hertil kommer, at den offentlige indsats efter jordforureningsloven skal miljømæssigt prioriteres. Finder bygningsmyndigheden sagen mere hastende, vil byggeloven således fortsat kunne anvendes.

Heraf følger tillige, at der skal gives påbud (til forureneren) efter jordforureningsloven, når denne mulighed består, selv om der principielt kunne meddeles påbud til grundejeren efter byggeloven. Dette gælder, uanset hvilket formål ejendommen anvendes til."

8.12.3 Påbudskompetenceregler efter jordforureningsloven

Reglerne i kapitel 5 omhandler nyere forureninger, der ikke er omfattet af kap. 4 a om miljøskade, det vil sige alle jordforureninger, der ikke er miljøskader. Reglerne giver mulighed for at meddele påbud til forureneren om foretagelse af undersøgelser og afværgeforanstaltninger.

Jordforureningslovens § 39 er udtryk for en påbudskompetenceregel. Reglen indebærer delt kompetence mellem kommunerne, regionerne og miljøstyrelsen. Bestemmelsen er sålydende:

"§ 39

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om påbud efter dette kapitel vedrørende forureninger, der stammer fra ejendomme eller anlæg i kommunen, uanset om påbudsadressaten har bopæl eller rettigheder over ejendomme eller anlæg i kommunen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2.
Miljø- og fødevareministeren træffer afgørelse om påbud vedrørende forureninger, der stammer fra virksomheder, som ministeren efter miljøbeskyttelsesloven fører tilsyn med eller førte tilsyn med på tidspunktet for virksomhedens ophør.

Stk. 3.
Regionsrådet træffer afgørelse om forureninger i råstofgrave og tidligere råstofgrave, uanset om påbudsadressaten har bopæl på eller rettigheder over ejendomme eller anlæg i regionen."

Kommunalbestyrelsens påbudskompetence
Efter jordforureningslovens § 39, stk. 1, er hovedreglen, at kommunalbestyrelsen har kompetence i relation til afgørelse om påbud vedrørende forureninger, der hidrører for ejendomme eller anlæg i kommunen. Hovedreglen er suppleret af to undtagelser:

Miljøstyrelsens påbudskompetence
Jordforeningslovens § 39, stk. 2, er udtryk for *første undtagelse.* Bestemmelsen indebærer, at Miljø- og Fødevareministeren (nu miljøministeren jf. bkg. nr. 1946, om ændring i forretningernes fordeling mellem ministre af 25. november 2020) træffer afgørelse om påbud vedrørende forureninger, der stammer fra virksomheder, som ministeren efter miljøbeskyttelsesloven fører tilsyn med eller førte tilsyn med på tidspunktet for virksomhedens ophør. Bestemmelsen referer til miljøbeskyttelseslovens § 66, hvorefter Miljø- og Fødevareministeren har tilsynskompetencen på en række områder. Tilsynsbeføjelserne efter § 66, stk. 1-4, er delegeret fra miljøministeren til miljøstyrelsen jf. delegationsbekendtgørelsens § 12, nr. 28-31 (bkg. nr. 1514 om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen af 25. juni 2021).

Miljøbeskyttelseslovens § 66 er sålydende:

"§ 66.

Stk. 1.
Miljøministeren overvåger miljøtilstanden i omgivelserne.

Stk. 2.
Ministeren fører tilsyn som nævnt i § 65, stk. 1 og 2, med bestående listevirksomheder, herunder med disses direkte udledninger af spildevand til vandløb, søer eller havet, hvis godkendelseskompetencen efter regler om godkendelse af listevirksomheder, jf. § 40, er henlagt til ministeren.

Stk. 3.
Ministeren er endvidere tilsynsmyndighed, jf. §§ 68-70, i sager omfattet af § 65, stk. 4, og ved forureninger eller risiko for forureninger, der er en følge af tidligere virksomhedsdrift, som ministeren havde tilsyn med.

Stk. 4.
Ministeren fører endvidere tilsyn med spildevandsudledninger fra spildevandsforsyningsselskaber, der er omfattet af § 2, stk. 1, i lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold."

Efter § 66, stk. 2, er er miljøministeren (Miljøstyrelsen) tilsynsmyndighed i forhold til listevirksomheder, herunder med disses direkte udledninger af spildevand, hvis godkendelseskompetencen er henlagt til Miljøstyrelsen jf. miljøbeskyttelseslovens § 40.

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 1, (bkg. nr. 1027 af den 9. februar 2024, der viderefører § 5, stk. 1 og 2 i bkg. nr. 1083 af 9. august 2023) træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om godkendelse af listevirksomhed. Dog er Miljøstyrelsen godkendelsesmyndighed i forhold til listevirksomheder efter § 5, stk. 2, i forhold til listevirksomheder, der er mærket med (s) på listerne i bilag 1 og 2. Af bestemmelsen fremgår endvidere, at hvis der tillige udføres aktiviteter, der er omfattet af andre listepunkter på listerne i bilag 1 og 2, er Miljøstyrelsen godkendelses- og tilsynsmyndighed for alle godkendelsespligtige anlæg og aktiviteter på virksomheden.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 66, stk. 3, har Miljøstyrelsen tillige tilsynskompetencen, jf. §§ 68-70, i sager omfattet af § 65, stk. 4, og ved forureninger eller risiko for forureninger, der er en følge af tidligere virksomhedsdrift, som ministeren havde tilsyn med og efter § 66, stk. 4 i forhold til spildevandsudledninger fra spildevandsforsyningsselskaber, der er omfattet af § 2, stk. 1, i lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold.

I ovenfor nævnte tilfælde, hvor Miljøstyrelsen er tilsynsmyndighed efter miljøbeskyttelsesloven, er Miljøstyrelsen tillige påbudsmyndighed efter jordforureningsloven, jf. lovens § 39, stk. 2.

<u>Regionernes påbudskompetence</u>
Den *anden undtagelse* til hovedreglen om påbudskompetence i jordforureningslovens § 39, stk. 1, findes i lovens § 39, stk. 3, hvorefter **regionerne** har påbudskompetence i forhold til forureninger **i råstofgrave og i tidligere råstofgrave.** Undtagelsen er i forarbejderne begrundet i, at det tillige er regionerne, der har kompetencen til at meddele dispensation fra § 52 om forbud mod tilførsel af såvel forurenet som uforurenet jord til råstofgrave jf. FT 2004-05, 2. saml. LF L 90. Det er påpeget, at reglen ifølge forarbejderne *ikke* er begrundet i, at det er regionerne, der har kompetencen til efter råstoflovens § 7 at meddele råstofindvindingstilladelse, jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg., 2011, s. 464.

Efter en ordlydsfortolkning af undtagelsen har regionerne kompetencen i alle de tilfælde, hvor der er tale om forureninger i råstofgrave, hvormed det er mest nærliggende at antage, at dette er reglens meningsindhold, idet der ikke i selve lovteksten eller i forarbejderne i øvrigt er taget øvrige forbehold.

Anderledes anføres det dog i Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg., 2011, s. 464, at det er usikkert, om kompetencen tilkommer regionen eller kommunen i tilfælde, hvor en forurening i en råstofgrav eller tidligere råstofgrav hidrører fra en godkendt listevirksomhed jf. miljøbeskyttelseslovens § 33. Forfatteren anfører, at det er mest nærliggende at antage, at kommunen har kompetencen i de tilfælde, hvor en forurening i en råstofgrav hidrører fra en godkendt listevirksomhed, således at det er tilsynsmyndigheden efter miljøbeskyttelsesloven, der ligeledes har kompetencen til at meddele påbud efter jordforureningsloven.

Der er endnu ikke ses taget stilling til spørgsmålet i praksis.

Henholdes dog til ordlyden og forarbejderne til jordforureningsloven kan det udledes, at regionerne har kompetence til at give påbud for forurening i de tidligere råstofgrave uanset den juridiske diskurs herom.

Hvilken myndighed har jurisdiktion (stedlig kompetence) når en forurening breder sig over en kommunegrænse?
Det kommunalretlige udgangspunkt er, at den kommunale jurisdiktion ikke strækker sig udover den geografiske kommunegrænse ind i nabokommunen. Dog fremgår det af jordforureningslovens § 39, stk. 1, at påbudsmyndigheden er den myndighed, hvorfra forureningen "stammer", hvilket er udtryk for en fravigelse af den almindelige kommunalretlige regel om territorial jurisdiktion. Det er således uddybet i forarbejderne, herunder FT 1998-99, tillæg A, spalte 4345, at:

> *"Af bestemmelsen i stk. 1 fremgår, at det er kommunalbestyrelsen i den kommune, hvorfra forureningen stammer, der er påbudsmyndighed. Dette gælder, uanset om en forurening efterfølgende har bredt sig udover kommunegrænsen, eller for eksempel om en transportør har adresse i en anden kommune. Det afgørende er således, hvor driftsherrens virksomhed eller anlæg er beliggende (…)"*

Det er anført, at hjemlen i jordforureningslovens § 39, stk. 1, *formentlig* er tilstrækkelig til at meddele påbud, men at det er tvivlsomt, om de kommunale myndigheder (uden samtykke) tillige kan foretage selvhjælpshandlinger i en anden kommune, med henvisning til selvhjælpshandlingens indgribende karakter jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg., 2011, s. 470.

8.12.4 Jordforureningslovens påbudshjemler

Undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40
Den myndighed, der har kompetencen efter jordforureningslovens § 39 (se uddybende ovenfor), kan påbyde forureneren efter § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt. og nr. 2, at foretage

undersøgelser som oplistet i bestemmelsens nr. 1 og 2, der er nødvendige for vurderingen af "afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger vedrørende en eventuel forurening".

Jordforureningslovens § 40 er sålydende:

> *"§ 40*
>
> *Stk. 1.*
> *Miljømyndigheden, jf. § 39, kan påbyde en forurener, jf. § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt., og nr. 2, at give de oplysninger, som har betydning for vurderingen af afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger vedrørende en eventuel forurening.*
>
> *Forureneren kan herunder påbydes at*
> *1) foretage prøveudtagning, analyser og måling af stoffer og lign med henblik på at klarlægge årsagerne til eller virkningerne af en stedfunden forurening samt forureningens art og omfang og*
> *2) klarlægge, hvordan følgerne af forurening afhjælpes eller forebygges.*
>
> *Stk. 2.*
> *Påbud efter stk. 1 kan meddeles, uanset hvornår en mulig forurening er sket, dog ikke, hvis den mulige udledning fra en forureners virksomhed eller anlæg er ophørt før den 1. januar 1992. Påbud efter stk. 1 kan endvidere meddeles, uanset hvordan en mulig forurening er sket, jf. dog § 41, stk. 3, nr. 2."*

<u>Genopretningspåbud efter jordforureningslovens § 41</u>
Jordforureningslovens § 41 hjemler adgangen til påbud om oprydninger og andre afhjælpende foranstaltninger. Bestemmelsen er udtryk for et *offentligretligt ubetinget forureneransvar*, der dog *ikke* kan siges at være ubetinget objektivt, blandt andet da det ikke er enhver skade, der er omfattet af ansvaret, men *alene* de udgifter, der er nødvendige for genopretning af miljøets hidtidige tilstand jf. nærmere Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg., 2011, s. 515-516.

Bestemmelsen er sålydende:

> *"§ 41*
>
> *Stk. 1.*
> *For forureninger, der sker den 1. januar 2001 eller senere, kan miljømyndigheden, jf. § 39, meddele forureneren påbud om at fjerne en konstateret forurening og genoprette den hidtidige tilstand eller foretage tilsvarende afhjælpende foranstaltninger.*
>
> *Stk. 2.*

Påbud kan meddeles, uanset hvordan forureningen er sket, jf. dog stk. 3, nr. 2. Påbud kan ikke meddeles, hvor forureningen er opstået på grund af krig, borgerlige uroligheder, atomskader eller naturkatastrofer. Påbud kan heller ikke meddeles, hvor forureningen er opstået på grund af brand eller hærværk, som ikke skyldes forurenerens uforsvarlige adfærd eller en adfærd, hvorefter forureneren er omfattet af strengere ansvarsregler ifølge anden lovgivning.

Stk. 3.
Som forurener anses:

1) Den, der i erhvervsmæssigt eller offentligt øjemed driver eller drev den virksomhed eller anvender eller anvendte det anlæg, hvorfra forureningen hidrører. Forureningen eller en del heraf skal være sket i den pågældende driftsperiode.
2) Andre, der har forårsaget en forurening, såfremt forureningen skyldes uforsvarlig adfærd eller en adfærd, der er omfattet af strengere ansvarsregler ifølge anden lovgivning.

Stk. 4.
Påbud kan ikke meddeles, hvis der er gået 30 år eller mere efter ophøret af den produktionsmetode eller anvendelsen af det anlæg, der forårsagede eller kunne forårsage forureningen

Stk. 5.
For anlæg for deponering af affald skal de 30 år i stk. 4 regnes fra ophøret af anlæggets efterbehandlingsperiode."

"Forureneren", der er udpeget som bestemmelsens påbudsadressat, er defineret i § 41, stk. 3. Herefter er forureneren at anse for den, der i erhvervsmæssig eller offentligt øjemed driver eller drev den virksomhed, der anvender eller anvendte de anlæg, hvorfra forureningen hidrører jf. § 41. stk. 3, nr. 2, 1. pkt. Det er en betingelse, at forureningen eller en del deraf er sket i driftsperioden jf. 2. pkt. Med andre ord er forureneren udpeget som driftsherren.

Derudover er andre end den i stk. 1 nævnte forurener også at anse for forurener, såfremt den anden, der har forårsaget en forurening, har forårsaget denne ved uforsvarlig adfærd eller en adfærd, der er omfattet af strengere ansvarsregler efter anden lovgivning.

Forureneren er ikke ansvarlig, hvis ansvarsfrihedsgrundene i § 41, stk. 2, 2. pkt., finder anvendelse, hvorefter påbud ikke kan meddeles, hvor forureningen er opstået på grund af krig, borgerlige uroligheder, atomskader eller naturkatastrofer. Påbud kan heller ikke meddeles, hvor forureningen er opstået på grund af brand eller hærværk, som ikke skyldes forurenerens uforsvarlige adfærd eller en adfærd, hvorefter forureneren er omfattet af strengere ansvarsregler ifølge anden lovgivning.

Påbud til flere forurenere efter jordforureningslovens § 43

Jordforureningslovens § 43 giver hjemmel til at meddele påbud til flere forurenere i tilfælde, hvor en forurening, som omhandlet i §§ 40 og 41, kan henføres til mere end én forurener.

Bestemmelsen er sålydende:

> *"§ 43.*
>
> *Stk. 1.*
> *Hvis en forurening kan henføres til flere forurenere, kan påbud som omhandlet i § 40 og § 41 meddeles dem alle. Påbuddet til den enkelte forurener fastsættes under hensyn til den andel af den samlede forurening, som miljømyndigheden vurderer stammer fra den pågældende. Hvis det ikke er muligt at vurdere flere forureneres respektive andele af forureningen, skal miljømyndigheden i påbuddene lægge til grund, at ligelige andele af forureningen, herunder den forurening der ikke med vished kan henføres til én eller flere forurenere, henføres til disse forurenere.*
>
> *Stk. 2.*
> *Der kan dog ikke meddeles påbud til en forurener, hvis det må antages, at kun en ubetydelig andel af forureningen kan henføres til denne forurener.*
>
> *Stk. 3.*
> *Hvis forurenere, der er meddelt påbud efter stk. 1, ikke kan blive enige om sammen at efterkomme påbuddene, kan et nyt påbud om foretagelse af undersøgelser eller oprydninger af den samlede forurening meddeles til den forurener, som må antages at have bidraget med den største andel af forureningen. Hvis miljømyndigheden efter stk. 1 har lagt til grund, at forureningen i ligelige andele stammer fra forurenerne, kan påbud meddeles til den forurener, der har rådighed over ejendommen. Hvis ingen forurenere har rådighed over ejendommen, kan påbud rettes mod den forurener, der sidst havde rådighed over ejendommen.*
>
> *Stk. 4.*
> *Den, der er forpligtet til at gennemføre påbud efter stk. 3, kan kræve udgifterne dækket af de øvrige forurenere, i det omfang omkostningerne til efterkommelse af påbuddet kan henføres til deres andel af forureningen, og de øvrige forurenere var eller kunne være adressat for et påbud."*

Bestemmelsen er udtryk for pro rata handlepligt for de enkelte eventuelt flertallige ansvarlige forurenere, jf. § 43, stk. 1, 2. pkt. Udgangspunktet er modificeret i tilfælde, hvor forurenerne ikke kan blive enige om opfyldelse af påbuddene jf. nærmere § 43, stk. 3.

Har en forurener alene bidraget til en ubetydelig andel af forureningen, kan denne ikke meddeles påbud efter § 41 i tilfælde, hvor der er flere forurenere, jf. § 43, stk. 2.

Foranstaltninger på fremmed grund efter jordforureningslovens § 44
Efter jordforureningslovens § 44 kan der meddeles undersøgelses- og genopretningspåbud efter §§ 40 og 41 til forurenerne, uanset om forureneren har retlig rådeevne over den forurenede ejendom, det vil sige på fremmedes grund.

Bestemmelsen er sålydende:

> *"§ 44.*
>
> *Stk. 1.*
> *Påbud efter § 40 og § 41 kan meddeles, uanset om forureneren har rådighed over den forurenede ejendom. For forureninger, der er sket før den 1. januar 2000, kan påbud efter § 40 dog kun meddeles, hvis forureneren den 10. februar 1999 eller senere havde rådighed over den forurenede ejendom. I påbuddet skal der fastsættes pligt til reetableringer af den forurenede ejendom.*
>
> *Stk. 2.*
> *Hvis forureneren ikke har rådighed over den forurenede ejendom, kan miljømyndigheden meddele påbud til den, der har rådighed over ejendommen, om at tåle, at undersøgelser, oprydning eller andre foranstaltninger gennemføres ved forurenerens foranstaltning.*
>
> *Stk. 3.*
> *Påbud efter stk. 2 er bindende over for den, der til enhver tid har rådighed over den forurenede ejendom."*

Bestemmelsen er udtryk for en hjemmel til at fravige den forvaltningsretlige grundsætning om, at der ikke kan meddeles påbud til andre end den, der har retlig rådeevne over påbuddets genstand, idet det alene er den, der har mulighed for at opfylde påbuddet, jf. nærmere om denne grundsætning i Pagh i Blume og Henrichsen, festskrift til Steen Rønsholdt, Når adressaten mangler retlig rådeevne til at opfylde forvaltningsakten – en overset forvaltningsretlig grundsætning, s. 340-341.

8.12.5 Bestemmelser om bortskaffelse og anvendelse af jord

Anmeldepligt efter jordforureningslovens § 50, stk. 2
Jordforureningslovens § 50, stk. 1, stipulerer en generel forpligtelse for enhver til ved flytning af al jord uden for den ejendom, hvor den er opgravet at sikre, at jorden ikke giver anledning til skadelig virkning på natur, miljø og menneskers sundhed. Bestemmelsen indeholder endvidere i stk. 2 en anmeldepligt, for så vidt angår opgravning og flytning af forurenet jord samt lettere forurenet jord, som omfattet af § 50 a (hvorefter jord, der hidrører fra byzone efter planlovens § 34, pr. definition er at anse som lettere forurenet, medmindre arealet, hvorfra jorden hidrører, er undtaget ved regulativ jf. bestemmelsens stk. 2), hvorefter flytning af jord omfattet af disse kategorier skal anmeldes til kommunen.

Bestemmelsen er sålydende:

"§ 50.

Stk. 1.
Enhver, der flytter jord uden for den ejendom, hvor den er opgravet, og enhver, der anvender sådan jord, skal sikre sig, at jorden ikke giver anledning til skadelig virkning på natur, miljø og menneskers sundhed.

Stk. 2.
Opgravning og flytning af forurenet jord og jord fra en kortlagt ejendom, en kortlagt del af en ejendom eller et areal, som anvendes til offentlig vej, samt fra en ejendom, som er omfattet af områdeklassificeringen efter § 50 a, skal af vedkommende anmeldes til kommunalbestyrelsen. Der skal ligeledes ske anmeldelse til kommunalbestyrelsen ved flytning af jord fra et godkendt modtageanlæg for jord.

(…)"

Forbud mod deponering af jord i råstofgrave efter § 52, stk. 1, og muligheden for dispensation efter forureningslovens § 52, stk. 2
Jordforureningslovens § 52, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod tilførsel af forurenet såvel som uforurenet jord til nuværende og tidligere råstofgrave. Forbuddet har et bredt sigte, og et forbud er således lovens udgangspunkt.

Jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 1-3, angiver de tilfælde, hvor regionen – undtagelsesvist - kan meddele dispensation fra forbuddet i stk. 1. Bestemmelsen er en videreførelse af miljøbeskyttelseslovens §§ 20 a-b og har følgende ordlyd:

"§ 52.

Stk. 1.
Tilførsel af såvel forurenet som uforurenet jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt.

Stk. 2.
Regionsrådet kan meddele dispensation fra forbuddet, såfremt

1) råstofindvinderen eller ejeren dokumenterer, at der inden den 19. december 1996 forelå kontraktmæssige forpligtelser vedrørende tilførsel af jord til ejendommen,
2) råstofindvinderen eller ejeren med væsentlige økonomiske tab til følge afskæres fra en udnyttelse af ejendommen, som de efter hidtil gældende regler har haft særlig grund til at påregne, eller
3) der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og andre tilsvarende miljømæssige hensyn ikke taler imod.

Stk. 3.

Dispensation efter stk. 2 fra forbuddet mod deponering af uforurenet jord kan indeholde vilkår, herunder om håndtering af jorden eller om dokumentation for, at der er tale om uforurenet jord.

Stk. 4.
Dispensation efter stk. 2 fra forbuddet mod deponering af forurenet jord kan indeholde ***vilkår, herunder om håndtering af jorden*** *eller om opfyldelse af eventuelle dokumentationskrav. Yderligere forudsætter meddelelse af dispensation, at kommunalbestyrelsen i medfør af § 19 i lov om miljøbeskyttelse eller godkendelsesmyndigheden efter § 33 i lov om miljøbeskyttelse fastsætter vilkår for jorddeponeringen. Såfremt amtsrådet ved lovens ikrafttræden har givet tilladelse til jorddeponering i råstofgrave i medfør af § 19 eller § 33 i lov om miljøbeskyttelse, gælder denne tilladelse fortsat."* (den undersøgende advokats fremhævning)

Af de specielle bemærkninger til § 52 fremgår følgende:

"Ved lov nr. 426 af 10. juni 1997 gennemførtes med virkning fra 1. januar 1998 i miljøbeskyttelsesloven et generelt forbud mod deponering af jord i råstofgrave og tidligere råstofgrave. Som en konsekvens af, at lovforslaget omfatter jord, der på grund af menneskelig påvirkning eller håndtering kan have ***skadelig virkning på mennesker eller miljø****, jf. § 2, videreføres forbuddet mod, at råstofgrave modtager jord, uanset om dette er forurenet eller uforurenet."*

Det oprindelige lovforslag og betænkning 1996/2, der lå til grund for dette, indeholdt alene et forbud mod tilførsel af jord til råstofgrave med særlige vandindvindingsinteresser. Det endelige lovforslag gjorde op hermed, og der blev således vedtaget et generelt forbud mod tilførsel af jord til råstofgrave. Således fremgår det af de specielle bemærkninger til den daværende § 20 a, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven (nu § 52, stk. 1, i jordforureningsloven):

"I det fremsatte lovforslag foreslås forbud mod tilførsel af jord i råstofgrave og tidligere råstofgrave, der ligger i områder med særlige drikkevandsinteresser. Omfanget af dette forbud tager udgangspunkt i områdeudpegningen i Regionplan 1997. Ændringsforslaget indeholder i § 20 a, stk. 1, et forbud mod tilførsel af jord i råstofgrave og tidligere råstofgrave, uanset beliggenhed. Ændringsforslaget tager dermed udgangspunkt i en generel beskyttelse af drikkevandsinteresser og ikke i sondringen mellem områder med særlige drikkevandsinteresser, områder med drikkevandsinteresser og øvrige områder. Dette betyder, at det generelle forbud kommer til at omfatte alle råstofgrave."

Det er regionen, som er den relevante myndighed efter § 52. Ved Århus Amts dispensation af 22. september 2003 gjaldt Lov 1999-06-02 nr. 370 om forurenet jord. Efter denne lov udgjorde amterne myndighed i forhold til dispensation fra forbuddet. Ved Region Midtjyllands dispensation til tilførsel af lettere forurenet jord af 31. august 2018 gjaldt lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017. Efter denne lov er regionerne

fastsat som myndighed i forhold til dispensation fra forbuddet. Regionen har været myndighed for dispensationer i forhold til det generelle forbud i stk. 1 siden strukturreformen i 2007.

Jordforureningslovens § 52, stk. 2, indeholder en udtømmende angivelse af de tilfælde - i alt tre tilfælde - der kan begrunde, at regionen meddeler dispensation fra det generelle forbud i stk. 1. Lovreglen skal læses og fortolkes i lyset af lovens generelle formål, jf. nærmere herom nedenfor. De tre tilfælde udgør (1) dispensation begrundet i kontraktmæssige forpligtelser efter stk. 2, nr. 1, (2) dispensation som følge af et afslag ville være særligt byrdefuldt efter stk. 2, nr. 2, og (3) dispensation begrundet i, at der *ikke* foreligger risiko for vandindvindingsinteresser efter stk. 2, nr. 3. Det fremgår klart, at de tre særregler ikke er kumulative, men alternative, jf. ordet "eller" i § 52, stk. 2, nr. 3.

Dispensation efter bestemmelsen kan ikke have bonusvirkning i forhold til tilladelser og dispensationer fra øvrig regulering.

Hvad angår muligheden for dispensation i tilfælde af, at kontraktmæssige forpligtelser har denne regel mistet sin praktiske betydning jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov 2. udg., 2011, petitafsnittet, s. 698.

Adgangen til dispensation begrundet i, at afslag ville være særligt byrdefuldt, har et meget begrænset anvendelsesområde jf. U 2009.1883 H jf. omtalen i Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov 2. udg., 2011, s. 699-700. Betingelserne er, at den hidtidige udnyttelse af ejendommen forhindrer, at anvenderen af råstofgraven havde grund til at tro, at denne anvendelse kunne fortsætte, og at afslag på dispensation ville være væsentligt økonomisk byrdefuldt.

Betingelsen for, at regionen kan meddele dispensation efter nr. 3 er, at der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og **andre tilsvarende miljømæssige hensyn** ikke taler imod. Efter forarbejderne er det alene påkrævet, at grundvandet er egnet til drikkevand, og at en tilførsel af jord ville kunne forurene dette egnede grundvand, jf. FT 1996-97, tillæg B, spalte 964. Det er i dele af den miljøretlige teori anført, at vendingen "andre tilsvarende miljømæssige hensyn" alene knytter sig til vandindvindingsinteresser, jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov 2. udg., 2011, petitafsnittet s. 700. Denne udlægning synes noget snæver i lyset af bestemmelsens forhistorie og lovens formålsangivelse. Standpunktet ses ikke gentaget i andre dele af teorien, som f.eks. Jørgen Bjerring og Gorm Møller, Miljøbeskyttelsesloven af 1991 med kommentarer, s. 276, og der synes således at være tale om et særstandpunkt.

Ved vurderingen af, om der skal meddeles dispensation eller ej efter § 52, stk. 2, nr. 3, skal regionen foretage en konkret vurdering, hvor de brede hensyn, der er oplistet i lovens formålsbestemmelse, må anses for at være saglige og pligtmæssige hensyn. Formuleringen "**andre tilsvarende miljømæssige hensyn**" i bestemmelsen taler også i denne retning. Det fremgår af lovens formålsbestemmelse i § 1, stk. 1, at be-

skyttelsen af grundvandet, menneskers sundhed og miljøet skal beskyttes mod jordforurening, jf. nærmere ovenfor om § 1. Det følger således af almindelig lovfortolkning sammenholdt med almindelige forvaltningsretlige principper, at dispensationsadgangen i § 52, stk. 2, skal administreres under hensyn til lovens formål. Hensynet til menneskers sundhed er i loven muligvis primært koblet til risiko for menneskers sundhed som følge af jordforurening, men må forstås bredere, og som et hensyn med en retlig karakter som et alment hensyn.

Hvis regionen har kendskab til forhold, der kan skabe en fare eller risiko for mennesker, herunder jordskred som i den foreliggende sag, kan der ikke ses bort fra sådanne forhold ved vurderingen af eventuel dispensation. En hensyntagen hertil vil være pligtmæssig for regionen. Selv om dispensation beror på en skønsmæssig vurdering, har regionen efter almindelige lovfortolkningsprincipper således pligt til at inddrage hensynet til forebyggelse af risiko for menneskers sundhed. Det er ikke muligt at bortse fra et alment hensyn af denne art, selv inden for en skønsmæssig kontekst.

Endelig bemærkes, at reglen i § 52, stk. 2, nr. 3, er en undtagelsesregel, og det ligger dermed i regelsystemet, at dispensation kun undtagelsesvist kan gives. Med kendskab til forhold, der kan skabe en fare for eller risiko for fare for mennesker, herunder jordskred som i den foreliggende sag, vil regionen ikke kunne give dispensation. Der vil i en sådan situation være tale om forhold, der taler klart imod dispensation.

Delkonklusionen i forhold til § 52, stk. 2, nr. 3, er således rent fortolkningsmæssigt, at der er tale om en snæver dispensationsmulighed i forhold til lovens udgangspunkt (forbud). Reglen må i sit indhold og i forhold til Regionens inddragelse af hensyn fortolkes under hensyntagen til bestemmelsens forhistorie og lovens generelle formål i § 1. Regionen kan ikke give dispensation, hvis der er risiko for fare for menneskers sundhed, herunder fare for jordskred, også selv om faren for menneskers sundhed ikke er knyttet til drikkevandshensyn.

I praksis er § 52, stk. 2, nr. 3 anvendt i MAD 2017 116 B (om risikovurdering), MAD 2012 970 NMK og MAD 2005 1729 MS (dispensation ændret til afslag af Miljøstyrelsen). Der følger af almindelig lovfortolkning, at der vil være er krav på dispensation i tilfælde, hvor ejeren eller råstofindvinderen kan godtgøre, at betingelserne for dispensation er opfyldt jf. forudsætningsvist U 2009.1883 H.

Vilkårsfastsættelse i forbindelse med dispensation

Efter jordforureningslovens § 52, stk. 4, 2. og 3. pkt., er det **obligatorisk**, at der i forbindelse med dispensation for forurenet jord fastsættes vilkår i en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 eller godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 af henholdsvis kommunalbestyrelsen eller godkendelsesmyndigheden. Bestemmelsen indebærer i overensstemmelse med allerede gældende ret, at der ikke kan meddeles dispensation fra § 52, stk. 1, før der foreligger de nødvendige tilladelser og godkendelser efter miljøbeskyttelsesloven jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov 2. udg., 2011, s. 707.

Jordforureningslovens § 52, stk. 4, 1. pkt., hjemler en fakultativ mulighed for vilkårsfastsættelse i forbindelse med dispensation for tilførsel af forurenet jord efter stk. 2. Denne mulighed gælder tillige efter stk. 3 i tilfælde af dispensation for tilførsel af uforurenet jord.

Efter ordlyden kan der stilles vilkår om *håndtering* af jorden eller om *opfyldelse* af eventuelle dokumentationskrav. Det er usikkert, om der udover disse vilkår kan stilles andre vilkår i forbindelse med en dispensation for tilførsel af forurenet jord efter stk. 2. Ordet "herunder" er en indikation på, at der kan stilles andre vilkår, end de der fremgår af ordlyden, men det er anført, at sådanne vilkår i så fald skal være sagligt begrundet i lovens formålsbestemmelse i § 1, jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg. 2011, s. 706.

I forarbejderne foreslås det, at vilkårene efter stk. 4, f.eks. kan *"(…) indeholde et krav om etablering af et egenkontrolsystem, således at råstofindvinderen eller grundejeren skal etablere en følgeseddelordning, for at vurdere om jorden er forurenet kombineret med et krav om analyser af den jord, man har mistanke om er forurenet*." FT 1998-99, A, s. 4359. Efter den dagældende bestemmelse i miljøbeskyttelseslovens § 20 a – der i det hele svarer til den nugældende jordforureningslovs § 52 – kunne der efter dennes stk. 4 knyttes vilkår til en dispensation. Her peges der på, at der kunne stilles vilkår om f.eks. " *(…) håndtering af jorden ved modtagelsen, således at jord af forskellig oprindelse ikke blandes sammen, inden denne er kontrolleret. Der vil eksempelvis også kunne stilles vilkår om, at modtageren for egen regning og inden for rimelige økonomiske rammer skal dokumentere, at jorden overholder fastsatte vilkår i råstoftilladelsen, herunder ved prøveudtagning og analyser",* jf. FT 1996-97 A, s. 2928

Om vilkårsfastsættelse fremgår af bemærkningerne til § 20 a, stk. 3, jf. FT 1996-97 B, s. 965, følgende:

> *"For at sikre at der findes tilstrækkelig kapacitet til placeringen af overskudsjorden skal amtskommunerne medvirke til, at der findes egnede arealer, hvor jorden kan anbringes.* ***De lokale og regionale miljømyndigheder skal ved lokaliseringen af råjordsdepoter foruden hensynet til beskyttelsen af grundvandet også tage hensyn til biologiske, geologiske, kulturhistoriske og landskabelige interesser samt en række interesser, der generelt knytter sig til anvendelsen af et areal****. Ved lokaliseringen skal det endvidere vurderes, i hvilket omfang placeringen og anvendelsen af sådanne anlæg er i overensstemmelse med det eksisterende plangrundlag. I nogle tilfælde vil anlæggene sandsynligvis kunne etableres alene ved en landzonetilladelse efter planloven."*

Om lovens potentielle erhvervsøkonomiske konsekvenser fremgår følgende af de almindelige bemærkninger i det oprindelige lovforslag, jf. FT 1996-97 A, s. 2925:

> *"Ved beregning af en eventuel fortjeneste ved modtagelse af jord skal dog indregnes, at råstofindvinderen skal afholde udgifter til eventuel kontrol og håndtering af jorden på pladsen i overensstemmelse med den fastlagte efterbehandlingsplan (intern transport,* ***udjævning, indbygning i***

> ***skrænter*** *m.v.). Det kan heller ikke udelukkes, at forbuddet i enkelte tilfælde kan resultere i, at den mulige råstofindvinding reduceres, fordi der skal være materialer tilbage langs ejendommens skel til at frembringe* ***sikre skråninger mod omgivelserne****."* (den undersøgende advokats fremhævning)

Jordforureningslovens § 52, stk. 4, er sålydende:

> *"Stk. 4.*
> *Dispensation efter stk. 2 fra forbuddet mod deponering af forurenet jord kan indeholde vilkår, herunder om håndtering af jorden eller om opfyldelse af eventuelle dokumentationskrav. Yderligere forudsætter meddelelse af dispensation, at kommunalbestyrelsen i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19 eller godkendelsesmyndigheden efter miljøbeskyttelseslovens § 33 fastsætter vilkår for jorddeponeringen. Såfremt amtsrådet ved lovens ikrafttræden har givet tilladelse til jorddeponering i råstofgrave i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19 eller § 33, gælder denne tilladelse fortsat."*

Forudsætningerne for dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, og samspillet med den øvrige regulering
Som nævnt har dispensation efter § 52, stk. 2, ikke bonusvirkning i forhold til tilladelser og dispensationer efter øvrig regulering.

Dette har konkret den betydning, at jordtilførsel kan forudsætte landzonetilladelse efter planlovens § 35 (medmindre tilførsel sker som led i reetableringskrav i råstoftilladelse, idet råstoftilladelser har bonusvirkning i forhold til landzonetilladelser), at tilførsel af jord kan udløse lokalplanpligt jf. planlovens § 13, stk. 2, og at jordtilførsel vil forudsætte, at der som minimum skal foretages en VVM-screening efter miljøvurderingsloven, der eventuelt kan udløse krav om fuld VVM-procedure.

Det har endvidere den betydning, at der før dispensation efter § 52 skal indhentes de fornødne dispensationer fra naturbeskyttelsesloven, herunder fra naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 16, og endeligt, at der som minimum foretages en væsentlighedsvurdering efter habitatbekendtgørelsen, hvis dispensationen efter § 52, stk. 2, findes at udgøre et projekt i habitatdirektivets forstand, der kan påvirke et Natura 2000-område, ligesom der må foretages en vurdering i forhold til eventuelt forekommende beskyttede arter oplistet på habitatdirektivets bilag IV. Der henvises til ovenfor for en uddybende beskrivelse af disse regler og deres samspil med den øvrige regulering.

8.12.6 Tilsyn og håndhævelse, herunder adgang til iværksættelse af selvhjælpshandlinger

Jordforureningslovens kapitel 8 indeholder bestemmelser om tilsyn og håndhævelse.

Kommunalbestyrelsens tilsynskompetence
Jordforureningslovens § 65 indeholder *kommunalbestyrelsens* almindelige tilsynsforpligtelser og er sålydende:

"§ 65.

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med,

1) at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes,
2) at påbud meddelt af kommunalbestyrelsen efterkommes, og
3) at F fastsat af kommunalbestyrelsen i forbindelse med tilladelser og dispensationer, herunder i medfør af generelle regler, overholdes.

Stk. 2.
Kommunalbestyrelsen videresender sager om manglende efterkommelse af påbud meddelt af regionsrådet til regionsrådet. Kommunalbestyrelsen videresender sager om manglende efterkommelse af påbud meddelt af miljø- og fødevareministeren til miljø og fødevareministeren.

(…)"

Det fremgår af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse efter jordforureningsloven omfatter 1) en generel pligt til at føre tilsyn med loven og de regler, der er fastsat i medfør af loven, 2) at påbud efter efterkommes, og 3) at vilkår fastsat i forbindelse med dispensationer og tilladelser overholdes.

Regionrådets tilsynskompetence
Jordforureningsloven § 65 indeholder regionrådets almindelige tilsynsforpligtelser og er sålydende:

"§ 66.

Stk. 1.
Regionsrådet fører tilsyn med og overvåger udviklingen i forureningstilstanden i jorden. Regionsrådet fører tillige tilsyn med deponeringer i råstofgrave og tidligere råstofgrave samt med arealer omfattet af § 8, stk. 6.

Stk. 2.
Regionsrådet forestår opsporing af forureningskilder i samarbejde med kommunalbestyrelsen, når der er konstateret en forurening af grundvandet.

Stk. 3.
Regionsrådet påser, at påbud meddelt af regionsrådet, jf. § 39, stk. 3, efterkommes.

(…)"

Historisk

Følgende fremgår af de dagældende bestemmelser i §§ 65, stk. 1-2, og 66, stk. 1-3, i lov nr. 370 af 2. juni 1999, der var gældende, da amtet meddelte dispensation fra § 52, stk. 1, i 2003:

"§ 65

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med, at
1) loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes,
2) påbud meddelt af kommunalbestyrelsen efterkommes og
3) påbud meddelt af amtsrådet efter § 9, stk. 2, efterkommes.

Stk. 2.
Kommunalbestyrelsen videresender sager om manglende efterkommes af påbud meddelt af amtsrådet til amtsrådet.

(…)

§ 66

Stk. 1.
Amtsrådet fører tilsyn med og overvåger udviklingen i forureningstilstanden i jorden.

Stk. 2.
Amtsrådet forestår opsporing af forureningskilder i samarbejde med kommunalbestyrelsen, når der er konstateret en forurening af grundvandet.

Stk. 3.
Amtsrådet påser, at
1) vilkår fastsat af amtsrådet i forbindelse med tilladelser og dispensationer, herunder i medfør af generelle regler, overholdes og
2) påbud meddelt af amtsrådet efterkommes, jf. dog § 65, stk. 1, nr. 3."

Bestemmelserne blev ændret den 1. januar 2007.

Det fremgår således af jordforureningsloven efter ændringen:

"§ 65

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med,

1) at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes,
2) at påbud meddelt af kommunalbestyrelsen efterkommes, og

3) at vilkår fastsat af kommunalbestyrelsen i forbindelse med tilladelser og dispensationer, herunder i medfør af generelle regler, overholdes.

Stk. 2.
Kommunalbestyrelsen videresender sager om manglende efterkommelse af påbud meddelt af regionsrådet til regionsrådet. Kommunalbestyrelsen videresender sager om manglende efterkommelse af påbud meddelt af miljø- og fødevareministeren til miljø- og fødevareministeren.

(…)

§ 66

Stk. 1.
Regionsrådet fører tilsyn med og overvåger udviklingen i forureningstilstanden i jorden. ***Regionsrådet fører tillige tilsyn med deponeringer i råstofgrave og tidligere råstofgrave*** *samt med arealer omfattet af § 8, stk. 6.*

Stk. 2.
Regionsrådet forestår opsporing af forureningskilder i samarbejde med kommunalbestyrelsen, når der er konstateret en forurening af grundvandet.

Stk. 3.
Regionsrådet påser, at påbud meddelt af regionsrådet, jf. § 39, stk. 3, efterkommes*."*

Det betyder, at der er foretaget den tilføjelse i jordforureningslovens § 66, at regionsrådet fører tilsyn med deponeringer i råstofgrave og tidligere råstofgrave. Som Peter Pagh anfører, er dette *"en følge af kommunalreformens opgave- og kompetencefordeling, hvorefter det er regionsrådet, der meddeler dispensation efter jordforureningslovens § 52"*, jf. Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg., 2011, s. 780.

<u>Tilsynsmyndighedens lovliggørelsespligt</u>
Jordforureningslovens § 67 er udtryk for tilsynsmyndighedens lovliggørelsespligt, dvs. enten kommunalbestyrelsens eller regionsrådets lovliggørelsesforpligtelse efter §§ 65 og 66.

"§ 67

Stk. 1.
Tilsynsmyndigheden, jf. §§ 65, 66 og 66 a, skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre det har underordnet betydning.

Stk. 2.

Tilsynsmyndigheden kan undlade at behandle forhold, som den anser for at være af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen.

Stk. 3.
Tilsynsmyndighedens afgørelse efter stk. 1 og 2 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed."

Selvhjælpshandlinger

Jordforureningslovens § 68 er udtryk for tilsynsmyndighedens adgang til at foretage offentligretlige selvhjælpshandlinger i tilfælde, hvor adressaten for et påbud ikke har efterlevet påbuddet inden udløbet af den fastsatte frist for påbuddet efterlevelse og tillige i tilfælde, hvor der ikke er meddelt forudgående påbud.

Selvhjælpshandlingen udgør det mest indgribende håndhævelsesmiddel af de håndhævelsesmidler, som tilsynsmyndigheden har til rådighed. Selvhjælp er i håndhævelsesbetænkningen defineret ved, at myndigheden selv udfører (eller lader udføre) det arbejde, som den private har pligt til at udføre. Selvhjælpshandlingen har den virkning, at den påbudsadressatens materielle handlepligt omdannes, til en pligt til at refundere de udgifter, som tilsynsmyndigheden afholder i forbindelse med selvhjælpshandlingen jf. Betænkning nr. 981, 1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen, afsnit 7.7, s. 107.

Jordforureningslovens § 68, stk. 1 og 2, er sålydende:

"§ 68

Stk. 1.
Tilsynsmyndigheden, jf. §§ 65, 66 og 66 a, kan på påbudsadressatens regning lade påbudte foranstaltninger udføre, når den fastsatte frist er udløbet.

Stk. 2.
I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden og i tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, skal tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige uden påbud.

(…)"

Jordforureningslovens § 68, stk. 1, hjemler en *middelbar* adgang til selvhjælp forstået således, at selvhjælpshandlingen ikke kan iværksættes, foruden der er meddelt et forudgående *gyldigt* påbud, der ikke er efterkommet rettidigt af påbudsadressaten. Selvhjælpshandlinger kan i disse tilfælde alene omfatte foranstaltninger omfattet af det gyldige påbud og skal i øvrigt være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet (mindste-middel-princippet). Der er heri ikke fastsat en selvhjælpspligt.

Jordforureningslovens § 68, stk. 2, giver derimod en *umiddelbar* adgang til at foretage selvhjælpshandlinger uden forudgående påbud i tilfælde af overhængende alvorlig fare

for sundheden, og i tilfælde hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse. I forarbejderne er det uddybet, at bestemmelsen i § 68, stk. 2, indebærer en *pligt* for myndighederne til at afværge akut forurening (ligesom i miljøbeskyttelseslovens § 70) jf. FT 1998-99, tillæg A, spalte 4363. Bestemmelsen kan formentlig ikke anvendes i tilfælde, hvor der havde været tid til at meddele påbud, jf. U 2001.1709/2 om påbud efter lignende bestemmelse i miljøbeskyttelseslovens § 70 jf. omtalen af dommen i Peter Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer og kommenteret miljøskadelov, 2. udg., 2011, s. 801. Det anføres sammesteds, at bestemmelsen reelt er overflødig, da bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 70 har samme indhold.

Af jordforureningslovens § 69 fremgår i øvrigt følgende:

> *"§ 69*
>
> *Stk. 1.*
> *Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler vedrørende tilsynsmyndighedernes udøvelse af tilsynsvirksomhed vedrørende forurenet jord.*
>
> *Stk. 2.*
> *Ministeren kan fastsætte nærmere regler om opsporing af forureningskilder i de situationer, hvor det ikke er tilstrækkelig klarlagt, hvorfra en forurening stammer.*
>
> *Stk. 3.*
> *Ministeren kan over for en kommunalbestyrelse eller et regionsråd for en bestemt periode nærmere fastlægge omfanget af disse myndigheders tilsynsforpligtelse.*
>
> *Stk. 4.*
> *Ministeren kan fastsætte regler om, at tilsynet i visse tilfælde skal føres af andre myndigheder eller efter en anden fordeling end fastsat i §§ 65, 66 og 66 a."*

<u>Bekendtgørelse om miljøstilsyn</u>

> *"§ 1*
>
> *Stk. 1.*
> *Denne bekendtgørelse fastsætter regler om tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse, lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. og* ***lov om forurenet jord****.*
>
> *Stk. 2.*
> *Bekendtgørelsens kapitel 2 og 3 gælder alene for tilsyn med*

1) virksomheder, der er optaget på bilag 1 eller 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed,
(…)

§ 2
I denne bekendtgørelse forstås ved:

*1) Tilsyn: Enhver form for udøvelse af tilsynsvirksomhed, herunder de aktiviteter, der indgår i myndighedens planlægning, forberedelse og gennemførelse af et konkret tilsynsbesøg, administrativ kontrol af eksempelvis registreringer og måledata, opfølgning i form af afrapportering og håndhævelse med henblik på at sikre, at virksomheder og husdyrbrug m.v. overholder lov om miljøbeskyttelse, lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., **lov om forurenet jord**, regler udstedt i medfør af disse love samt afgørelser truffet i medfør af disse. Ved tilsyn forstås desuden revurderinger af godkendelser meddelt efter § 16 a, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. eller efter de tidligere gældende regler i §§ 11 eller 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller efter § 33 i lov om miljøbeskyttelse."*

Tilsyn efter lov om forurenet jord, herunder regioneners tilsyn, skal således udføres efter bekendtgørelsen.

8.13 Miljøvurderingsloven

8.13.1 Generelt om forudgående vurdering af "planer" og "projekter"

Reglerne om forudgående vurdering og offentlighedsproces i forbindelse med vedtagelse af planer og gennemførelse af projekter følger af miljøvurderingsloven. Miljøvurderingsloven udgør den danske gennemførsel af EU-direktiverne direktiv 2001/42 om vurdering af bestemte planer og programmer (SMV-direktivet) og direktiv 2011/92 om vurdering af visse offentlige og private projekters påvirkning på miljøet (VVM-direktivet).

Formålet med de fremgangsmåder, der følger af miljøvurderingsreglerne, adskiller sig fra den øvrige miljøregulering, herunder f.eks. reglerne om godkendelse af forurenende listevirksomhed efter miljøbeskyttelseslovens § 33, ved ikke at stille materielle krav til miljøbeskyttelse. Derimod er formålet, at der gennem miljøvurdering tilvejebringes et beslutningsgrundlag for, hvorvidt planer og projekter kan tillades gennem en nærmere fremgangsmåde og høringsproces.

Virkningen af miljøvurderingsreglerne er, at planer og projekter, der forventes at få væsentlig negativ indflydelse på miljøet (miljøvurderingspligtige planer og projekter), ikke må igangsættes før den kompetente myndighed har meddelt VVM-tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25.

Før VVM-direktivet og SMV-direktivet blev samlet i miljøvurderingsloven med ikrafttræden den 16. maj 2017 var VVM-direktivet implementeret i planlovens system i bekendtgørelsesform i den såkaldte "samlebekendtgørelse", hvor VVM-proceduren foregik ved regionplantillæg før 2007 og ved kommuneplantillæg efter 2007. SMV-direktivet var implementeret ved den dagældende "miljøvurderingslov" (SMV-loven).

Følgende er en gennemgang af hvilke (skiftende) regelsæt, der fandt anvendelse på de tidspunkter, hvor miljøvurderingsreglerne har været bragt i anvendelse.

8.13.2 Bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelsen)

På tidspunktet for VVM-redegørelse for råstofindvindingsområde i Ølst Bakker af oktober 2002 hørte VVM-reglerne under planlovens system. Der fremgik således følgende af § 6 c, stk. 1-2, i bekendtgørelse af lov om planlægning nr. 763 af 11. september 2002:

> *"§ 6 c.*
>
> *Stk. 1.*
> *Større enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, må ikke påbegyndes, før der er tilvejebragt retningslinier i regionplanen henholdsvis region- og kommuneplanen for Bornholm om beliggenheden og udformningen af anlægget med tilhørende redegørelse (VVM-pligt), jf. § 6, stk. 7.*
>
> *Stk. 2.*
> *Hvis et ønsket anlæg i øvrigt er i overensstemmelse med retningslinierne i regionplanen henholdsvis region- og kommuneplanen for Bornholm, påhviler det regionplanmyndigheden snarest at tilvejebringe et forslag til regionplantillæg og derefter fremme sagen mest muligt. Pligten gælder dog ikke, hvis en nødvendig tilladelse efter § 35 ikke kan opnås.*
>
> *Stk. 3.*
> *Miljøministeren kan fastsætte regler om, at anlæg, der er omfattet af stk. 1, ikke må påbegyndes uden regionplanmyndighedens tilladelse.*
>
> *(…)"*

Samlebekendtgørelsen, der var udstedt med hjemmel i planlovens § 6 c, stk. 3, fastsatte nærmere regler angående miljøvurdering (VVM).

Af den dagældende samlebekendtgørelses § 3, stk. 1-2, fremgår følgende:

> *"§ 3*
>
> *Stk. 1.*

Forslag til regionplanretningslinier for de i bilag 1 angivne anlæg skal ved nyanlæg og ved væsentlige ændringer af bestående anlæg, der kan sidestilles med nyanlæg, ledsages af en redegørelse, der indeholder en særlig vurdering af anlæggets virkning på miljøet, jf. dog stk. 3.

Stk. 2.
Reglerne i stk. 1 gælder tillige for de i bilag 2 angivne anlæg, når anlægget på grund af dets art, dimensioner eller placering må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. Ved vurdering heraf skal der tages hensyn til kriterierne i bilag 3.

(…)"

Betydningen af reglen var, at anlæg, der var omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 1, var umiddelbart VVM-pligtige. Ved anlæg omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 2 skulle vurderes, hvorvidt anlægget kunne antages at få væsentlig indvirkning på miljøet. Dette blev afgjort ved forudgående VVM-screening, hvor det skulle vurderes, om et projekt kunne påvirke miljøet væsentligt, hvilket i bekræftende fald ville udløse VVM-pligt.

Af vejledning nr. 12392 af 10. oktober 2001 (VVM-vejledningen), punkt 2.1, fremgik blandt andet følgende:

"På bilag 1 er oplistet alle anlæg, der umiddelbart er omfattet af VVM-proceduren.

(…)

Bilag 2 anlæg er kun omfattet af VVM-pligten hvis de af regionplanmyndigheden (…) konkret skønnes at kunne påvirke miljøet væsentligt. For at kunne afgøre dette gennemføres en såkaldt screening (udvælgelse)."

Af samlebekendtgørelsens bilag 1, punkt 19, fremgik:

"19. Råstofindvinding fra åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 hektar, eller tørvegravning på et areal over 150 hektar."

Således var råstofområdet omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 1, hvorfor der var obligatorisk VVM-pligt.

Af samlebekendtgørelsens § 8 fremgik, at VVM-pligtige anlæg ikke måtte påbegyndes uden tilladelse:

"§ 8.

Stk. 1.

Anlæg, der er omfattet af reglerne om en særlig vurdering af anlæggets virkning på miljøet, må ikke påbegyndes uden regionplanmyndighedens tilladelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 2.
Tilladelsen må ikke meddeles, før regionplanretningslinierne for anlægget er endeligt vedtaget. Tilladelsen skal offentliggøres. Offentliggørelsen skal ske samtidig med at tilladelsen meddeles ansøgeren.

Stk. 3.
Undtaget fra bestemmelserne i stk. 1. er anlæg, der er omfattet af Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og bekendtgørelse om tilladelse m.v. til de anlæg, der er omfattet af miljøvurderinger i henhold til lov om planlægning (VVM). For disse anlæg gælder bestemmelserne i de nævnte bekendtgørelser."

De indholdsmæssige krav til den VVM-redegørelse, der efter § 8 skulle udarbejdes forud for påbegyndelse af VVM-pligtige anlæg fulgte af samlebekendtgørelsens § 5:

"§ 5

Stk. 1.
Den i § 3, stk. 1 nævnte redegørelse til regionplanretningslinierne skal på passende måde påvise, beskrive og vurdere et anlægs direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

1) mennesker, fauna og flora
2) jordbund, vand, luft, klima og landskab
3) materielle goder og kulturarv, og
4) samspillet mellem disse faktorer.

Stk. 2. Redegørelsen skal som minimum indeholde de i bilag 4 nævnte oplysninger."

Samlebekendtgørelsens bilag 4 beskrev en række krav for VVM-redegørelsen.

Der gengives i det følgende et uddrag heraf:

"1. En beskrivelse af det påtænkte anlæg, (…)

2. En oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, (…)

3. En beskrivelse af de omgivelser, som i væsentlig grad kan blive berørt af det ønskede anlæg, beskrivelse af anlæggets betydelige virkninger på omgivelserne, (…)

4. En beskrivelse af anlæggets såvel kortsigtede som langsigtede virkninger på miljøet, (…)

5. En beskrivelse af de foranstaltninger, der tænkes anvendt med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de skadelige virkninger på miljøet.

(…)"

8.13.3 Bekendtgørelse nr. 1510 af 15. december 2010 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning (VVM-bekendtgørelsen)

I 2013, hvor råstoftilladelsen blev fornyet af henholdsvis Randers Kommune og Favrskov Kommune, fulgte VVM-reglerne af bekendtgørelse nr. 1510 af 15. december 2010 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning (VVM-bekendtgørelsen).

Reglerne var overvejende enslydende med de tidligere regler, som fulgte af samlebekendtgørelsen, som beskrevet ovenfor.

I den fornyede råstoftilladelse fra 2013 bemærkede Randers Kommune, at der ved den fornyede tilladelse ikke var tale om ændring af den udstrækning eller de kriterier, der var vurderet i forbindelse med VVM-redegørelsen fra 2002, hvilket var baggrunden for, at der ikke blev foretaget en ny VVM-procedure. I afgørelsen om ikke-VVM-pligt henviste kommunen til den allerede gennemførte VVM-redegørelse fra 2002, og at denne var indarbejdet i et regionplantillæg. I vurderingen af ikke-VVM-pligt havde kommunen lagt vægt på, at indvindingen ikke skønnedes at medføre væsentlig yderligere påvirkning i forhold til de eksisterende aktiviteter i området.

8.13.4 Lovbekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (miljøvurderingsloven)

I forbindelse med miljøgodkendelse til nyttiggørelse af lettere forurenet jord i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 33 af 31. august 2018 blev der foretaget en forudgående VVM-screening om ikke-VVM-pligt i medfør af miljøvurderingslovens § 21. I 2019 blev der meddelt miljøgodkendelse til ressourceenter og genanvendelse af affaldsfraktioner, og i den forbindelse blev der tillige foretaget en VVM-screening om ikke VVM-pligt. Denne tilladelse blev fornyet i 2021, hvor der igen blev foretaget en VVM-screening om ikke-VVM-pligt. På tidspunktet for disse afgørelser gjaldt lovbekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (miljøvurderingsloven).

De relevante regler gengives i det følgende:

"§ 15

Stk. 1.

Følgende projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, må ikke påbegyndes, før myndigheden, jf. § 17, skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet:

1) Projekter omfattet af bilag 1, som en bygherre har indgivet ansøgning om,
2) projekter omfattet af bilag 2, hvorom der er truffet afgørelse efter § 21 om krav om miljøvurdering, og
3) projekter omfattet af bilag 2, hvor en bygherre har anmodet om, at ansøgningen skal undergå en miljøvurdering, jf. § 18, stk. 2.

(…)"

Bestemmelsen fastlægger, at projekttyper omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 er underlagt obligatorisk VVM-pligt, hvorimod projekttyper omfattet af bilag 2 først udløser VVM-pligt, hvis der på baggrund af en forudgående screeningsafgørelse efter lovens § 21 findes, at et projekt giver anledning til væsentlige miljøpåvirkninger. Bilag 2-projekter omfattet af screeningspligt må ikke igangsættes, før der er foretaget en screening efter miljøvurderingslovens § 21, jf. § 16:

"§ 16.

Et projekt omfattet af bilag 2 må ikke påbegyndes, før myndigheden, jf. § 17, skriftligt har meddelt bygherren, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. § 21."

For projekter underlagt obligatorisk VVM-pligt skal bygherre indgive ansøgning om VVM-tilladelse.

Angående myndighedernes kompetence fremgår følgende af § 17, stk. 1 og 2:

§ 17

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen er myndighed for behandling af projekter på land omfattet af bilag 1 og 2 og for behandling af bygherrens ansøgninger efter § 18 og dertil knyttede afgørelser efter §§ 21 og 25, jf. dog stk. 2, 5 og 6.

Stk. 2.
Regionsrådet er myndighed for behandling af projekter omfattet af bilag 1 og 2 og for behandling af bygherrens ansøgninger efter § 18 og dertil knyttede afgørelser efter §§ 21 og 25, hvis dele af eller hele projektet er omfattet af råstoflovens § 7, jf. dog stk. 5 og 6.

Af miljøvurderingslovens § 18 fremgår følgende:

"§ 18

Bygherren skal før etablering, udvidelse eller ændring af projekter omfattet af § 15, stk. 1, der på grund af deres art, dimensioner eller placering kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, indgive en skriftlig ansøgning om projektet til den myndighed, der skal behandle ansøgningen, jf. § 17."

For projekter, der ikke er omfattet af obligatorisk VVM-pligt, skal bygherre søge (screening) afgørelse efter miljøvurderingslovens § 21:

"§ 19

Stk. 1.
Bygherren skal før etablering, udvidelse eller ændring af projekter omfattet af bilag 2 indgive en skriftlig ansøgning, jf. § 18, om en afgørelse efter § 21 til den myndighed, der skal behandle ansøgningen, jf. § 17.

Stk. 2.
Bygherrens ansøgning om en afgørelse efter § 21 skal indeholde følgende:

1) Oplysninger om projektets karakteristika og dets forventede væsentlige indvirkninger på miljøet, jf. bilag 5.
2) Tilgængelige resultater af andre relevante vurderinger af projektets indvirkninger på miljøet, der er foretaget i medfør af EU-lovgivning, og som er relevante for det konkrete projekt.

Stk. 3.
Bygherrens ansøgning kan tillige indeholde en beskrivelse af særkender ved projektet eller af de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå eller forebygge, hvad der kunne have været væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet.

(…)"

Ved VVM-pligt forstås, at der for det første er krav om, at bygherre skal tilvejebringe en miljøkonsekvensrapport (VVM-rapporten), der belyser projektets forventelige påvirkning på miljøet, jf. miljøvurderingslovens § 20. Det påhviler den relevante myndighed (VVM-myndigheden) efter modtagelse af VVM-rapporten at sikre, at denne opfylder kravene hertil, jf. miljøvurderingslovens § 24, stk. 4. Efter gennemgang af VVM-rapporten skal denne i høring hos berørte myndigheder og offentligheden (offentlighedsfasen), jf. miljøvurderingslovens § 24, stk. 2. På grundlag af de i offentlighedsfasen indkomne høringssvar, ansøgningen og VVM-rapporten skal VVM-myndigheden foretage en vurdering af, om det ansøgte projekt kan tillades efter miljøvurderingslovens § 25:

Af miljøvurderingslovens § 20 fremgår følgende vedrørende kravene til miljøkonsekvensrapporten:

"§ 20

Stk. 1.
Bygherren fremlægger en miljøkonsekvensrapport for et projekt omfattet af § 15. De oplysninger, som bygherren efter stk. 2 fremlægger i miljøkonsekvensrapporten, skal være fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Stk. 2.
Miljøkonsekvensrapporten skal mindst omfatte følgende oplysninger:

1) En beskrivelse af projektet med oplysninger om projektets placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender,
2) en beskrivelse af projektets forventede væsentlige indvirkninger på miljøet,
3) en beskrivelse af projektets særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet,
4) en beskrivelse af de rimelige alternativer, som bygherren har undersøgt, og som er relevante for projektet og dets særlige karakteristika, og en angivelse af hovedårsagerne til den valgte løsning under hensyntagen til projektets indvirkninger på miljøet,
5) et ikketeknisk resumé af de i nr. 1-4 omhandlede oplysninger og
6) alle yderligere oplysninger omhandlet i bilag 7, som er relevante for de særlige karakteristika, der gør sig gældende for et bestemt projekt eller en bestemt projekttype og for det miljø, der kan forventes at blive berørt.

Stk. 3.
Har myndigheden afgivet en udtalelse efter § 23, stk. 1, skal miljøkonsekvensrapporten lægge denne udtalelse til grund og indeholde de oplysninger, der med rimelighed kan kræves, for at der kan nås frem til en begrundet konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet, idet der tages hensyn til gældende viden og vurderingsmetoder. Ved udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten skal der tages hensyn til tilgængelige resultater af andre relevante vurderinger foretaget i henhold til anden lovgivning.

Stk. 4.
De oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

1) Befolkningen og menneskers sundhed,
2) den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992

om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle,
3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
4) materielle goder, kulturarv og landskab og
5) samspillet mellem faktorerne i nr. 1-4.

Stk. 5.
Virkningerne nævnt i stk. 4 omfatter de forventede virkninger af projektets sårbarhed over for risici for større ulykker eller katastrofer.

Stk. 6.
Bygherren skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 1, er udarbejdet af kvalificerede og kompetente eksperter.

Stk. 7.
Myndigheden, jf. § 17, skal stille relevante miljøoplysninger til rådighed for bygherrens udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, såfremt myndigheden er i besiddelse af sådanne.

Grundlaget for en screening af, hvorvidt projekter omfattet af bilag 2 udløser VVM-pligt, er bygherres ansøgning. VVM-myndigheden skal ved vurderingen af, hvorvidt et bilag 2-projekt udløser VVM-pligt, tage hensyn til "screening-kriterierne" i bilag 6 til miljøvurderingsloven. Ved screeningen skal der desuden tages hensyn til resultaterne af foreløbig kontrol eller vurderinger foretaget i medfør af EU-retten, herunder navnlig habitatreglerne.

Af miljøvurderingslovens § 21 fremgår navnlig følgende:

"§ 21

Stk. 1.
Myndigheden, jf. § 17, træffer på grundlag af bygherrens ansøgning, jf. § 19, afgørelse om, hvorvidt et projekt omfattet af bilag 2 på grund af dets art, dimensioner eller placering er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse. Ved vurderingen skal myndigheden tage hensyn til kriterierne i bilag 6. Afgørelsen skal endvidere tage hensyn til resultaterne af foreløbig kontrol eller vurderinger af indvirkningen på miljøet, der er foretaget i medfør af EU-lovgivningen.

Stk. 2.
Afgørelsen skal begrundes med hovedårsagerne til afgørelsen og henvisning til de i bilag 6 opførte relevante kriterier. Begrundelsen for en afgørelse om, at et projekt ikke er omfattet af krav om miljøvurdering, skal endvidere anføre særkender ved projektet eller anføre, hvilke foranstaltninger der påtænkes truffet for at undgå eller forebygge, hvad der ellers kunne have været væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, hvis bygherren har fremlagt en beskrivelse efter § 19, stk. 3."

Vurderingen af om et bilag 2-projekt udløser VVM-pligt er en foreløbig vurdering, der foretages hurtigst muligt på det umiddelbart foreliggende grundlag jf. FT 2015-2016, LF L 147, bemærkning til miljøvurderingslovens § 22 og f.eks. MRF 2022.40 B, hvor der ikke fandtes grundlag for at tilsidesætte screeningafgørelse om ikke-VVM-pligt. Er det nødvendigt at foretage mere dybdegående undersøgelser af, hvorvidt et projekt er VVM-pligtigt, vil dette være et indicium for VVM-pligt.

Af miljøvurderingslovens § 22 fremgår følgende:

> *"§ 22*
>
> *Stk. 1.*
> *Myndigheden skal træffe afgørelse efter § 21 hurtigst muligt og senest 90 dage fra den dag, hvor bygherren har fremlagt de krævede oplysninger, jf. § 19.*
>
> *Stk. 2.*
> *I særlige tilfælde kan myndigheden forlænge fristen efter stk. 1. Myndigheden skal underrette bygherren skriftligt om årsagerne til forlængelsen og om, hvornår der forventes truffet en afgørelse."*

I forbindelse med meddelelse af miljøgodkendelsen af 31. august 2018 foretog Randers Kommune en screening efter § 21 af, om projektet var omfattet af VVM-pligt under henvisning til at projektet var omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2, punkt 11 b (om anlæg til bortskaffelse af affald) og punkt 13 a (om ændringer eller udvidelser af projekter i bilag 1 eller bilag 2, der allerede er godkendt, er udført eller er ved at live udført, når projekterne kan have væsentlig indvirkning på miljøet). I forbindelse med tilladelse til indvinding i området efter råstofloven var projektet som omfattet af bilag 1, punkt 19 (og dermed omfattet af obligatorisk VVM-pligt) tidligere vurderet i henhold til de dagældende VVM-regler (se ovenfor).

Henvisningen til bilagspunkt 13 a er en henvisning til, at projektet allerede var miljøvurderet i 2002, og dermed på tidspunktet for miljøgodkendelse i 2018 alene ville være omfattet af krav om forudgående screening efter miljøvurderingslovens § 21.

Således følger det af miljøvurderingslovens bilag 2, punkt 13 a, at der skal foretages en forudgående screening i forbindelse dermed:

> *"13.*
> *a) Ændringer eller udvidelser af projekter i bilag 1 eller nærværende bilag, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet (ændring eller udvidelse, som ikke er omfattet af bilag 1)."*

Indholdet af reglen er, at bilag 1- og 2-projektyper, der allerede er godkendt, udført eller ved at blive udført, der senere ændres eller udvides, alene udløser krav om § 21-screening, såfremt det vurderes disse kan have væsentlige skadelige indvirkninger på

miljøet. Reglen er således udtryk for, at projekter i disse tilfælde skal underlægges en vurdering, der ligger forud for § 21-screeningen, af, hvorvidt projektet forventes at få væsentlig negativ indflydelse på miljøet med den virkning, at projektet udløser VVM-pligt.

Randers Kommune vurderede, at efterbehandlingen af lergraven ikke ville påvirke miljøet væsentligt, og at efterbehandlingen ikke afveg fra den oprindelige VVM-redegørelse fra 2002, hvormed Randers Kommune traf afgørelse om ikke-VVM-pligt.

De generelle krav til indholdet af en VVM-screening og særligt om kravene til screening af projekttyper omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2, punkt 13 a

Projekter omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2 skal underlægges en forudgående VVM-screening efter miljøvurderingslovens § 21, hvorefter projektet alene udløser VVM-pligt (som beskrevet ovenfor), såfremt det findes, at projektet kan forventes at medføre en væsentlig miljøpåvirkning.

Ved en screening efter miljøvurderingslovens § 21 skal VVM-myndigheden foretage en konkret vurdering af, om et projekt udløser VVM-pligt, som følge af dets art, dimensioner eller placering, og i den sammenhæng inddrage screeningskriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6.

Inddragelsen af kriterierne i bilag 6 er obligatoriske jf. ordlyden i § 21, stk. 1.

Af miljøvurderingslovens bilag 6 fremgår følgende:

> *"Bilag 6*
> *(VVM-direktivets bilag III (ændringsdirektivet))*
> *UDVÆLGELSESKRITERIER OMHANDLET I § 21*
> *(KRITERIER TIL BESTEMMELSE AF, HVORVIDT PROJEKTER OMFATTET AF BILAG 2 SKAL UNDERKASTES EN MILJØKONSEKVENSVURDERING)*
> *1. Projekters karakteristika*
> *Projekters karakteristika skal især anskues i forhold til:*
> *a) hele projektets dimensioner og udformning*
> *b) kumulation med andre eksisterende og/eller godkendte projekter*
> *c) brugen af naturressourcer, særlig jordarealer, jordbund, vand og biodiversitet*
> *d) affaldsproduktion*
> *e) forurening og gener*
> *f)* ***risikoen for større ulykker og/eller katastrofer, som er relevante for det pågældende projekt****, herunder sådanne som forårsages af klimaændringer, i overensstemmelse med videnskabelig viden*
> *g)* ***risikoen for menneskers sundhed*** *(f.eks. som følge af vandeller luftforurening).*
>
> *2. Projekters placering*

*Den miljømæssige **sårbarhed i de geografiske områder**, der kan forventes at blive berørt af projekter, skal tages i betragtning, navnlig:*
a) den eksisterende og godkendte arealanvendelse
b) naturressourcernes (herunder jordbund, jordarealer, vand og biodiversitet) relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet
i området og dettes undergrund
c) det naturlige miljøs bæreevne med særlig opmærksomhed på følgende områder:
i) vådområder, områder langs bredder, flodmundinger
ii) kystområder og havmiljøet
iii) bjerg- og skovområder
iv) naturreservater og -parker
v) områder, der er registreret eller fredet ved national lovgivning; Natura 2000-områder udpeget af medlemsstater i henhold til direktiv 92/43/EØF og direktiv 2009/147/EF
vi) områder, hvor det ikke er lykkedes — eller med hensyn til hvilke det menes, at det ikke er lykkedes — at opfylde de miljøkvalitet normer, der er fastsat i EU-lovgivningen, og som er relevante for projektet
vii) tætbefolkede områder
viii) landskaber og lokaliteter af historisk, kulturel eller arkæologisk betydning.

3. Arten af og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet

Projektets forventede væsentlige virkninger på miljøet skal ses i relation til de kriterier, der er anført under punkt 1 og 2 i dette bilag, og under hensyn til projektets indvirkning på de i § 20, stk. 4, nævnte faktorer, idet der skal tages hensyn til:
a) indvirkningens størrelsesorden og rumlige udstrækning (f.eks. geografisk område og antallet af personer, der forventes berørt)
b) indvirkningens art
c) indvirkningens grænseoverskridende karakter
d) indvirkningens intensitet og kompleksitet
e) indvirkningens sandsynlighed
f) indvirkningens forventede indtræden, varighed, hyppighed og reversibilitet
g) kumulationen af projektets indvirkninger med indvirkningerne af andre eksisterende og/eller godkendte projekter
h) muligheden for reelt at begrænse indvirkningerne."

Af vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) af 21. februar 2024 (VVM-vejledningen) fremgår, at kriterierne i bilag 6

ikke er udtømmende, men er udtryk for almindelige forhold, der bør inddrages i screeningsprocessen. VVM-myndigheden er ikke fritaget fra at inddrage andre forhold, der anses for nødvendige for at vurdere, om projektet måtte antages at kunne få væsentlig miljøpåvirkning.

Følgende er en gennemgang af relevante screeningskriterier i miljøvurderingslovens bilag 6:

Projektets karakteristika

Bilagspunkt 1 b og 3 g indebærer, at der i screeningen inddrages kumulative effekter med andre eksisterende og eller godkendte projekter. Dette har konkret den betydning, at det skal vurderes, om det konkrete projekts miljøpåvirkninger forstærkes i kumulation med andre projekter med den virkning, at projektet kan siges at have en større (evt. væsentlig) miljøpåvirkning, end det ville have isoleret set. Vurderingen af kumulativ virkning er ikke begrænset til projekter beliggende inden for VVM-myndighedens geografiske område, ligesom vurderingen ikke er begrænset til projekter af samme art, jf. Peter Pagh og Thomas Haugsted, Fast ejendom – regulering og køb, 4. udg., 2022, s. 433 ff. Fra domspraksis kan blandt andet nævnes MAD 2014.419 B, hvor screeningafgørelse om ikke-VVM-pligt i forbindelse med råstofindvindingstilladelse blev ophævet, idet den kumulative påvirkning fra andre graveområder ikke var taget i betragtning. Som følge af screeningskarakter kan vurderingen foretages på det foreliggende grundlag rimelig hurtigt (som omtalt ovenfor).

Bilagspunkt 1 d omhandler affaldsproduktion. Der fremgår af VVM-vejledningen, s. 65, at VVM-myndigheden i forbindelse med screening skal vurdere håndteringen af det affald, der produceres i forbindelse med det ansøgte projekt. Endvidere fremgår det, at hvis et projekt forudsætter behov for bortskaffelse af farligt affald, vil projektet i udgangspunktet udløse VVM-pligt, hvis bortskaffelsen eller håndteringen ikke kan finde sted gennem godkendte eller lovligt eksisterende affaldsordninger, bortskaffelsesmetoder eller genanvendelsesmetoder. Det EU-retlige affaldsbegreb er fastsat i affaldsdirektivets art. 3(1), hvorefter affald defineres som "ethvert stof eller enhver genstand, som indehaveren skiller sig af med eller agter eller er forpligtet til at skille sig af med".

Bilagspunkt 1 f indebærer ifølge VVM-vejledningen (s. 67), at der i forbindelse med screening skal foretages en forudgående vurdering af **risikoen for ulykker og/eller katastrofer**, som er relevante for det pågældende projekt. Endvidere fremgår det, at en sådan vurdering angår risikoforhold i bred forstand, og det er risikoforholdene ved et konkrete projekt og omgivelsernes følsomhed/ sårbarhed over for risikoforholdende, som hver især eller samlet kan have en væsentlig indvirkning på natur, miljø, og menneskers sundhed. VVM-vejledningen nævner som eksempel på risiko for større ulykker og/eller katastrofer bl.a. sundhedstruende forurening uden for virksomhedens areal og påvirkningen ad følsom/sårbar natur.

Projektets placering

Vedrørende bilagspunkt 2 b fremgår det af VVM-vejledningen (s. 69), at projekter udløser VVM-pligt, hvis et projekt forventes at være i konflikt med områdets arealanvendelse, naturressourcernes relative rigdom, kvaliteten og regenereringsevnen eller det

naturlige miljøs bæreevne. Endvidere fremgår det, at hvis et projekt udløser lokalplanpligt vil dette trække i retning af VVM-pligt. Ligeledes vil det forhold, at naboarealer direkte eller indirekte bliver påvirket af det ansøgte projekt, trække i retning af VVM-pligt.

Vedrørende bilagspunkt 2.1 om vådområder m.v. fremgår det af VVM-vejledningen (s. 70, at påvirkning på vådområder skal inddrages i forbindelse med en screening, herunder direkte fysisk påvirkning i forbindelse med etablering, men også påvirkninger der er permanente som konsekvens af projektet skal inddrages. Er miljøpåvirkningen af et vådområde ikke kendt på screeningstidspunktet kan dette udløse VVM-pligt.

I forhold til bilagspunkt 2.5 om områder, der er registreret eller fredet ved national lovgivning; Natura 2000-områder udpeget af medlemsstater i henhold til direktiv 92/43/EØF og direktiv 2009/147/EF, fremgår det af VVM-vejledningen (s. 72), at der i relation til første led af bilagspunktet navnlig henvises til beskyttede naturtyper, der er omfattet naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 om forbud mod tilstandsændringer i beskyttede naturtyper, men også fredninger kan få betydning for det ansøgte projekt.

Natura 2000-områder er internationale naturbeskyttelsesområder, der er udpeget af EU-medlemsstaterne i medfør af forpligtelserne i habitatdirektivet. Efter habitatdirektivets art. 6 (3), der omhandler vurdering af planer og projekter følger:

> *"Art. 6 (3). Alle **planer eller projekter**, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men **som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter** kan **påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne**. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de **kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet**, og når de — hvis det anses for nødvendigt — har **hørt offentligheden**. "*

Habitatdirektivets art. 6, stk. 3, er i Danmark implementeret i habitatbekendtgørelses § 6, stk. 3.

Af habitatbekendtgørelsens § 6 fremgår i sin helhed følgende:

> *" § 6*
>
> *Stk. 1.*
> *Før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 7, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning.*

Stk. 2.
Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

Stk. 3.
Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder også for myndighedernes administration af bestemmelserne i § 8.

Stk. 4.
Vurderinger efter stk. 1-3 skal fremgå af afgørelsen.

Stk. 5.
Myndighedernes administration af bestemmelserne i §§ 7 og 8 skal for projekter inden for Ramsarområderne ske på en sådan måde, at myndighederne fremmer beskyttelsen af områderne.

Stk. 6.
Hvis myndigheden vurderer, at inddragelse af offentligheden kan tilføre sagen nye oplysninger, skal offentligheden høres, inden der træffes endelig afgørelse i sagen. "

Habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2 minder meget om habitatdirektivets art. 6, stk. 3. Bekendtgørelsens § 6, stk. 2, skal fortolkes i overensstemmelse med EUD's praksis vedrørende habitatdirektivets art. 6, stk. 3, jf. U 2012.3527 H. I bekendtgørelsen fremgår det udtrykkeligt, at der skal foretages en forudgående væsentlighedsvurdering af, om et projekt kræver en fuld konsekvensvurdering.

Indholdet af reglen er, at planer og projekter kan tillades efter forudgående vurdering, hvis denne vurdering viser, at planen eller projektet ikke kan skade et beskyttet Natura 2000-område.

Ikke alle planer og projekter udløser krav om forudgående konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 3. I nogle sammenhænge kan myndigheden nøjes med en forudgående screening (væsentlighedsvurdering) af, om det er nødvendigt at foretage fuld konsekvensvurdering. Den ledende dom for, hvornår det er tilstrækkeligt, alene at foretage en konsekvensvurdering er sag C-127/02 Waddenzee, hvor EUD bemærkede, at en konsekvensvurdering ikke kan undlades, medmindre det på forhånd kan udelukkes, at et projekt kan påvirke et Natura 2000-områdes bevaringsstatus, jf. Peter Pagh og Thomas Haugsted, Fast ejendom – regulering og køb, 4. udg., 2022, s. 530.

Reglerne er relevante for projekter omfattet af forudgående VVM-screening efter miljøvurderingslovens § 21, da krav om foretagelse af en konsekvensvurdering efter habitatreglerne har den betydning, at projektet tillige vil være VVM-pligtigt, jf. VVM-vejledningen s. 72. Inddragelse af påvirkningen på internationale naturbeskyttelsesområder må anses for obligatorisk, jf. miljøvurderingslovens bilag 6, punkt 2 ii, jf. § 21, stk. 1.

Det fremgår af VVM-vejledningen, at tilstedeværelse af arter optaget på habitatdirektivets bilag IV, idet omfang et projekt antages at kunne forstyrre disse arter væsentligt, vil udløse VVM-pligt.

Utilstrækkelige vurderinger efter habitatreglerne i forbindelse med VVM-screening medfører i klagenævnspraksis ophævelse og hjemvisning af screeningsafgørelsen, jf. blandt andet MRF 2021.135 om ophævelse af screeningsafgørelse om ikke-VVM-pligt, da vurderingen af områdets bilag IV-arter fandtes utilstrækkelig. Ligeledes forudsætningsvist MRF 2023.169, hvor tilladelse til etablering af en Naturnationalpark i Natura 2000-område ikke var VVM-pligtigt, idet væsentlighedsvurdering efter habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1, fandtes tilstrækkelig.

<u>Arten af og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet</u>
Det fremgår af VVM-vejledningen, s. 74, at denne del af bilag 6 anvendes til kvalificering af de indvirkninger, som der i forhold til det konkret screenede projekt er beskrevet under projektets karakteristika og projektets karakteristika, og som er identificeret i forhold faktorerne som oplistet i miljøvurderingsloven § 20, stk. 4, herunder 1) befolkningen og menneskers sundhed, 2) den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima, 4) materielle goder, kulturarv og landskab og
5) samspillet mellem faktorerne i nr. 1-4. Kvalificeringsfaktorerne er oplistet i bilag 6, punkt 3 (se ovenfor).

Særligt om projekter omfattet af bilag 2, punkt 13 a
Som beskrevet ovenfor medfører bilagspunktet, at bilag 1 projekter alene skal undergives en forudgående screening (og ikke fuld VVM-vurdering), hvis der er tale om ændringer eller udvidelser i allerede eksisterende godkendte projekter, medmindre projektet er omfattet af bilag 1, punkt 29:

> *"bilag 1, punkt 29.*
> *Enhver* ***ændring eller udvidelse*** *af projekter, der er opført i dette bilag, såfremt en sådan ændring eller* ***udvidelse i sig selv opfylder de eventuelle tærskelværdier, der er fastsat i dette bilag****"*

Er ændringen eller udvidelsen af det allerede godkendte projekt omfattet af bilagspunktet udløser dette krav om obligatorisk miljøvurderingspligt.
Er dette ikke tilfældet er der alene krav om forudgåede screening af om projektændringen eller udvidelsen udløser VVM-pligt.

Ifm. screeningen af om det om en ændring eller udvidelse af et allerede godkendt projekt udløser VVM-pligt, der udover inddragelse af de sædvanlige kriterier i bilag 6 tillige indgå en vurdering af, om de oplysninger der lå til grund for den tidligere VVM-vurdering fortsat er retvisende, eller om faktiske forhold siden da har ændret sig siden vurderingen foretaget ifm. oprindelige projekt. Til illustration kan bl.a. nævnes MRF 2022.309 om ophævelse af VVM-screening om ikke-VVM-pligt af vilkårsændringer i tidligere godkendt vindmølleprojekt.

Strukturel miljøvurdering af planer og programmer (SMV)
Om strategisk miljøvurdering af planer og programmer (SMV)
Udover reglerne om vurdering af konkrete projekter indeholder miljøvurderings-lovens tillige regler om vurderinger af planer og programmer. Reglerne om miljøvurdering af planer og programmer og forudgående offentlig høring stammer fra SMV-direktivet, der er implementeret i miljøvurderingslovens §§ 8-14 og §§ 32-34.

Planbegrebet er defineret i miljøvurderingslovens § 2, stk. 1, nr. 1, der er sålydende:

> *"§ 2.*
>
> *Stk. 1.*
> *Loven finder anvendelse på*
> *1) planer og programmer, jf. dog § 3,*
> *a) som enten fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter eller medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger, og*
> *b) som udarbejdes eller vedtages af en myndighed, udarbejdes med henblik på Folketingets vedtagelse af planer og programmer via en lovgivningsprocedure og udarbejdes i henhold til love, administrative retsforskrifter eller administrative beslutninger,*
>
> *(…)"*

Afgrænsningen af hvilke af de i § 2, stk. 1, nr. 1 nævnte planer og programmer der udløser krav om SMV-vurdering følger af lovens § 8:

> *"§ 8.*
>
> *Stk. 1.*
> *Myndigheden skal gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer, hvor disse*
>
> *1) udarbejdes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse og fastlægger rammerne for fremtidige an-lægstilladelser til de projekter, der er omfattet af bilag 1 og 2,*

2) medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger eller
3) vurderes at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. stk. 2.

Stk. 2.
Myndigheden skal gennemføre en vurdering af, om planer og programmer kan få væsentlig indvirkning på miljøet, når disse

1) er omfattet af stk. 1, nr. 1, og kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i sådanne planer eller programmer eller
2) i øvrigt fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser og kan forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet."

Lovens § 10 omhandler foretagelsen af screeninger af planer og programmer, hvorefter ikke alle planer og programmer udløser krav om fuld SMV-vurdering. I nogle tilfælde kan der indledningsvist i lighed med VVM-reglerne foretages en forudgående vurdering (screening) af, hvorvidt en plan eller et program kan forventes at få væsentlig negativ påvirkning på miljøet, med den virkning at der skal foretages en fuld SMV-vurdering. § 10 er sålydende:

"§ 10.

Myndigheden træffer afgørelse om, hvorvidt planer og programmer efter § 8, stk. 2, er omfattet af kravet om miljøvurdering. Ved afgørelsen skal myndigheden inddrage de relevante kriterier i bilag 3 og resultaterne af høringerne efter § 32."

Kravene til en SMV-rapport følger af lovens § 12, der er sålydende:

"§ 12.

Stk. 1.
Når myndigheden skal gennemføre en miljøvurdering i henhold til § 8, stk. 1, skal myndigheden udarbejde en miljørapport, der på grundlag af de oplysninger, der er nævnt i bilag 4, vurderer den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens eller programmets gennemførelse og rimelige alternativer under hensyn til planens eller programmets mål og geografiske anvendelsesområde.

Stk. 2.
Miljørapporten skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til den aktuelle viden og gængse vurde-ringsmetoder og til, hvor detaljeret planen eller programmet er, hvad planen eller programmet indeholder, på hvilket trin i et beslutningsforløb planen eller programmet befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende forløb.

Stk. 3.
Oplysninger om planens eller programmets indvirkning på miljøet, der er indhentet på et andet trin af beslutningsforløbet eller som følge af anden lovgivning, og som er omfattet af bilag 4, kan anvendes i miljørapporten.

Stk. 4.
Miljørapporten skal indeholde en beskrivelse af de påtænkte foranstaltninger vedrørende overvågning af de væsentlige indvirkninger på miljøet ved planens eller programmets gennemførelse i overensstemmelse med regler fastsat i medfør af § 14. Miljørapportens program for overvågning udarbejdes med henblik på at kunne identificere uforudsete negative virkninger på et tidligt trin og træffe enhver hensigtsmæssig afhjælpende foranstaltning. Eksisterende overvågningsordninger kan anvendes, i det omfang det er hensigtsmæssigt."

8.14 Jordflytningsbekendtgørelsen

Bekendtgørelse 2015-12-07 nr. 1452 (jordflytningsbekendtgørelsen) fastsætter regler om anmeldelse og dokumentation ved flytning af jord omfattet af bekendtgørelsen.

Det følger af bekendtgørelsen:

"§ 1

Stk. 1.
Bekendtgørelsen fastsætter regler om anmeldelse og dokumentation ved flytning af jord omfattet af § 2.

Stk. 2.
Kommunale forskrifter om anmeldelse af affald fastsat i medfør af bekendtgørelse om affald gælder ikke ved anmeldelse af jordflytninger, som er omfattet af denne bekendtgørelse.

§ 2
Denne bekendtgørelse omfatter følgende flytninger af jord:

1) Flytning af jord, der er forurenet, bort fra den ejendom, hvor den er opgravet.
2) Flytning af jord bort fra en kortlagt ejendom, hvor den er opgravet.
3) Flytning af jord bort fra en kortlagt del af en ejendom, hvor den er opgravet.
4) Flytning af jord bort fra et areal, som anvendes som offentlig vej, hvor den er opgravet.
5) Flytning af jord bort fra en ejendom, der er omfattet af områdeklassificering, hvor den er opgravet.
6) Flytning af jord bort fra et godkendt modtageanlæg for jord.

§ 3

I denne bekendtgørelse forstås ved:

1) Flytning af jord: Opgravning og håndtering af jord.
2) Akut opstået situation: En konstateret jordforurening, hvor det er nødvendigt straks at gennemføre en afværgeforanstaltning med flytning af jord, eller et opstået ledningsbrud eller lignende, hvor overskudsjord i forbindelse med et umiddelbart nødvendigt reparationsarbejde eller lignende ikke kan oplagres midlertidigt på den ejendom, den kortlagte del af ejendommen eller på det vejareal, hvor arbejdet finder sted.
3) Et godkendt modtageanlæg: Et anlæg, der er godkendt i medfør af § 33 i lov om miljøbeskyttelse til at modtage og håndtere jord.
4) Et areal, som anvendes til offentlig vej: Det areal, som er omfattet af lov om offentlige veje.
5) Følgeseddel: Et eksemplar af den senest ajourførte anmeldelse af jordflytning overdraget til transportøren af jorden, når transportøren har påført sit navn og sin adresse samt CVR-nummer.
6) Ved en jordflytning forstås en flytning af jord fra en lokalitet til en anden lokalitet. En jordflytning kan ske over tid og bestå af flere jordtransporter.

§ 4

Stk. 1.
Flytning af den i § 2 nævnte jord skal anmeldes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor ejendommen, arealet eller anlægget, hvorfra jorden flyttes, er beliggende.

Stk. 2.
Den, der som ejer, bruger eller bygherre foranstalter flytning af jorden, eller den, der er ansvarlig for den faktiske flytning af jorden, herunder entreprenøren, skal indgive anmeldelse eller sikre sig, at anmeldelse er sket.

§ 5

Stk. 1.
Flytning må iværksættes fire uger efter, anmeldelsen er modtaget af kommunalbestyrelsen, jf. dog § 6 og § 7.

Stk. 2.
Anmoder kommunalbestyrelsen om supplerende oplysninger inden for fire ugers fristen i stk. 1, må flytning først iværksættes to uger efter, at de supplerende oplysninger er modtaget af kommunalbestyrelsen.

§ 6

Stk. 1.
Jorden må flyttes umiddelbart efter, at anmeldelsen er modtaget af kommunalbestyrelsen, hvis jorden flyttes til et godkendt modtageanlæg, der har godkendelse til at modtage jord med det forureningsindhold, der fremgår af anmeldelsen. Hvis denne jord flyttes fra et areal, der er kortlagt, jf. § 2, nr. 2 og 3, skal kommunalbestyrelsen inden anmeldelsen have godkendt en plan for jordens håndtering.

Stk. 2.
Hvis den samlede jordflytning udgør 1 m^3 jord eller mindre, kan jorden afleveres uden anmeldelse på et dertil godkendt modtageanlæg, jf. dog stk. 3.

Stk. 3.
Hvis den samlede jordflytning udgør 1 m^3 jord eller mindre fra en kortlagt ejendom, jf. § 2, nr. 2 og 3, kan jorden afleveres uden forudgående anmeldelse på et dertil godkendt modtageanlæg. I sådanne tilfælde afleveres anmeldelsen til modtageanlægget sammen med jorden.

§ 7

Hvis opgravning og flytning af jord på grund af en akut opstået situation ikke kan afvente en forudgående anmeldelse m.v., kan jorden opgraves og flyttes straks til en midlertidig placering i en container eller til en tilsvarende midlertidig placering med afskærmning fra omgivelserne i den kommune, hvor jorden er opgravet. Opgravningen, flytningen til den midlertidige placering og den videre flytning skal anmeldes senest tre hverdage efter flytningen til den midlertidige placering.

§ 8

Stk. 1.
En virksomhed, som udfører flere jordflytninger fra flere lokaliteter i kommunen enten i forbindelse med ledningsarbejder eller fra godkendt modtageanlæg, kan anmelde flere forventede jordflytninger til ét bestemmelsessted for hver forureningskategori samlet inden for en periode på højst et år.

Stk. 2.
Jord fra kortlagte arealer eller jord, der konstateres forurenet ud over kategori 2, jf. bilag 3, kan dog ikke indgå i en samlet anmeldelse for ledningsarbejder.

Stk. 3.
Virksomheden skal senest en måned efter den periode, som anmeldelsen gælder for, til kommunalbestyrelsen eftersende oplysninger som nævnt i

§ 9, stk. 1, nr. 4 og 6, for hver udført jordflytning. Fremsendelse af dokumentation kan undlades, hvis kommunalbestyrelsen meddeler, at oplysningerne er modtaget på anden vis.

§ 9

Stk. 1.
Anmeldelsen skal være skriftlig, dateret og underskrevet af anmelderen. Elektronisk anmeldelse skal enten være forsynet med digital signatur eller anden identifikation, der efter kommunalbestyrelsen anvisning er tilstrækkelig for modtagelse af den pågældende elektroniske anmeldelse. Anmeldelse skal ske på det af kommunalbestyrelsen udarbejdede skema, jf. § 15. Følgende oplysninger angives, jf. dog stk. 2:

1) Navn og hovedadresse på den kommune hvorfra flytning af jorden påbegyndes.
2) Navn og adresse på anmelderen, navn på kontaktperson samt telefonnummer, faxnummer og e-mail-adresse, hvis det foreligger.
3) Oplysning om:
a) Jorden er forurenet.
b) Jorden er fra en ejendom, der er kortlagt.
c) Jorden er fra en del af en ejendom, der er kortlagt.
d) Jorden er fra et areal, som anvendes som offentlig vej.
e) Jorden er fra et areal, der er omfattet af områdeklassificeringen.
f) Jorden er fra et godkendt modtageanlæg.
4) Ejernavn, adresse og matrikelnummer for det areal, den eller de ejendomme eller det vejareal, hvorfra jorden forventes flyttet.
5) Hvor store jordmængder, der forventes flyttet.
6) Analyseresultater og kategorisering, jf. § 10. Hvis jorden flyttes til et godkendt modtageanlæg, uden at jorden på forhånd er analyseret, oplyses om kendskab til forurenende aktiviteter, der kan have forurenet jorden.
7) Forventet tidspunkt for flytning, eventuelt flere tidspunkter, hvis flytningen forventes udført over en længere periode.
8) Såfremt transportøren kendes på anmeldetidspunktet: Transportørens navn, adresse og CVR-nummer.
9) Ejernavn og adresse og matrikelnummer for det areal hvortil jorden forventes flyttet, herunder såvel midlertidigt oplag, som det blivende oplag, eller anmodning om at kommunalbestyrelsen anviser et modtagested.
10) Hvorledes jorden forventes håndteret hos modtager, og henvisning til foreliggende dokumentation for, at dette kan ske i overensstemmelse med gældende regler, eller om jorden ønskes anvist som affald.
11) Om der er tale om en akut jordflytning, idet der vedlægges dokumentation for dette.
12) Om der er tale om en flytning af jord umiddelbart efter anmeldelsen fra et kortlagt areal til et godkendt modtageanlæg, jf. § 6, stk. 1, og dokumentation for kommunalbestyrelsens godkendelse af plan for jordens håndtering.

Stk. 2.
Anmeldelse efter § 6, stk. 3, skal være skriftlig, dateret og underskrevet af anmelderen samt indeholde oplysning om navn og adresse på anmelderen og beliggenheden af den ejendom eller det vejareal, hvorfra jorden er flyttet. Anmeldelse efter § 8, stk. 1, skal ikke indeholde oplysninger efter stk. 1, nr. 4 og 6.

§ 10

Stk. 1.
Anmelderen af jordflytninger, bortset fra anmelderen af jordflytninger efter § 6, stk. 3, skal sikre, at jorden er analyseret og kategoriseret efter de i stk. 2-5 nævnte regler, eller sikre sig, hvis jorden flyttes til et godkendt modtageanlæg, uden at jorden på forhånd er analyseret og kategoriseret, at det godkendte modtageanlæg efter modtagelsen foretager de nævnte analyser og kategoriseringer, jf. dog § 14.

Stk. 2.
Prøvetagningen skal følge bestemmelserne i bilag 1.

Stk. 3.
Jorden skal analyseres for de forureningsstoffer, der foreskrives i bilag 2.

Stk. 4.
Jorden skal analyseres efter retningslinjerne i bilag 2.

Stk. 5.
Jorden skal kategoriseres efter retningslinjerne i bilag 3.

§ 11

Stk. 1.
Anmelderen skal udlevere et eksemplar af den senest ajourførte anmeldelse af flytning af jord til transportøren.

Stk. 2.
Anmelderen skal ajourføre anmeldelsen, hvis der under den faktiske flytning af jorden kommer nye oplysninger, der ikke er ubetydelige, herunder om, at tidspunkt for flytning, jordmængder eller forureningsforhold er ændrede i forhold til det, der er anmeldt. Det samme gælder, hvis jorden transporteres til et andet modtagested end anmeldt.

Stk. 3.
En ajourført anmeldelse, jf. stk. 2, skal påføres ny dato og referere til dato for den oprindelige anmeldelse. Et eksemplar af den ajourførte anmeldelse

skal sendes til kommunalbestyrelsen. Såfremt kommunalbestyrelsen vurderer, at der er tale om en så betydelig ændring, at der kræves ny anmeldelse, skal kommunalbestyrelsen meddele dette til anmelderen.

Stk. 4.
Anmelderen skal opbevare et eksemplar af den senest ajourførte anmeldelse i to år, efter at jorden er flyttet.

Stk. 5.
Anmelderen skal på miljømyndighedernes forlangende forevise den senest ajourførte anmeldelse.

(…)

§ 13

Stk. 1.
Modtageren af jorden skal på miljømyndighedernes forlangende forevise følgesedlen.

Stk. 2.
Modtageren skal opbevare et eksemplar af følgeseddelen i to år, efter at flytningen har fundet sted.

Stk. 3.
Hvis et godkendt modtageanlæg foretager de for anmeldelsen nødvendige analyser, skal anlægget opbevare analyseresultaterne i to år sammen med følgesedlen.

Stk. 4.
Hvis modtageren er et godkendt modtageanlæg, skal anlægget efter modtagelsen af sidste læs af jorden sende et eksemplar af følgesedlen med kvittering for modtagelse til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvorfra jorden kommer.

§ 14

Stk. 1.
Hvis kommunalbestyrelsen har et dokumentationsgrundlag, der gør, at jorden i et delområde, som er omfattet af områdeklassificering efter § 50 a i lov om forurenet jord, eller som anvendes til offentlig vej, med høj grad af sikkerhed tilhører kategori 1 eller 2, jf. bilag 3, skal kommunalbestyrelsen i et regulativ fastsætte, at jord, der flyttes fra det pågældende delområde eller vejareal, bortset fra jord fra eventuelle kortlagte arealer inden for delområdet eller fra eventuelle kortlagte arealer inden for vejarealet, opfylder dokumentationskravene i § 10, medmindre der konstateres en forurening før eller under flytning af jorden.

Stk. 2.
Regulativet kan først udstedes, når regionsrådet har oplyst, at den systematiske kortlægningsindsats i medfør af lov om forurenet jord i de pågældende delområder er afsluttet.

Stk. 3.
Kommunalbestyrelsen offentliggør regulativet senest en måned, før regulativet skal træde i kraft. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt på kommunens hjemmeside.

§ 15

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen udarbejder i et regulativ et skema til brug for anmeldelse efter § 9.

Stk. 2.
Bestemmelserne i § 14, stk. 3, om offentliggørelse finder tilsvarende anvendelse.

§ 16

Stk. 1.
Kommunalbestyrelsen sender straks efter modtagelsen af anmeldelsen af en jordflytning en kopi af anmeldelsen og medsendt materiale til regionsrådet, når anmeldelsen vedrører jord fra en ejendom eller en del af en ejendom, der er kortlagt. Hvis jorden ønskes flyttet til en anden region, er det regionsrådet i den pågældende region, der skal have tilsendt kopi.

Stk. 2.
Hvis jorden ønskes flyttet til en anden kommune, sender kommunalbestyrelsen i den kommune, hvorfra jorden flyttes, straks efter modtagelsen en kopi af anmeldelsen og medsendt materiale til den pågældende kommunalbestyrelse.

Stk. 3.
Videresendelse af anmeldelsen som nævnt i stk. 1 og 2 er ikke nødvendig, hvis jorden ønskes flyttet til et godkendt modtageanlæg.

§ 17
Hvis kommunalbestyrelsen kræver yderligere oplysninger af anmelderen, skal kommunalbestyrelsen underrette eventuel anden kommunalbestyrelse, jf. § 16, stk. 2, herom. Ligeledes skal kommunalbestyrelsen underrette den anden kommunalbestyrelse, når de krævede oplysninger foreligger. Underretning er dog i begge tilfælde unødvendig, hvis jorden ønskes flyttet til et godkendt modtageanlæg.

(…)"

Bekendtgørelsens bilag 1 regulerer prøveudtagning.

Bekendtgørelsens bilag 2 regulerer analyseparametre og analysemetoder.

Bekendtgørelsens bilag 3 regulerer inddeling i forureningskategorier.

8.15 Fælleseuropæiske standarder for geotekniske undersøgelser

Eurocodes er europæiske standarder for beregning og dimensionering af bygningskonstruktioner. De bruges til at skabe sikkerhed og stabilitet i konstruktioner og er udviklet af Den Europæiske Komité for Standardisering (CEN).

Eurocode 7 (EN 1997) omhandler geoteknik og bruges til at vurdere jordens egenskaber og stabilitet, især når jord skal deponeres i råstofgrave. Ved deponering af lettere forurenet jord i en tidligere råstofgrav er Eurocode 7 relevant for at sikre, at deponeringen er stabil og ikke skaber risiko for sammenbrud eller jordskred.

Selvom Eurocode 7 ikke er direkte juridisk bindende på miljøområdet, kan myndigheder stille krav om geotekniske undersøgelser efter Eurocode 7, især hvis der er risiko for ustabilitet. Anvendelse af Eurocode 7 anses for god byggeskik og er en almindelig praksis ved dokumentation af stabilitet.

Standarder, både nationale og europæiske, der er refereret i bekendtgørelse nr. 1399 af 12. december 2019 om bygningsreglement 2018, er dog lovpligtige inden for bygbyggeområdet. Eurocodes er de europæiske normer for dimensionering og opførelse af bygningsværker. Siden 2009 har Eurocodes været det eneste lovlige projekteringsgrundlag i Danmark ifølge bygningsreglementet. Alle byggemyndigheder, byggevareproducenter og bygherrer skal derfor benytte dette fælles grundlag. Indførelsen af Eurocodes sker blandt andet for at styrke det indre marked på byggeområdet.

I Eurocode 7 opereres med følgende:

- **Geoteknisk undersøgelsesrapport**. I denne undersøgelse udføres typisk geotekniske boringer og de trufne jordbunds- og vandspejlsforhold beskrives. Der opstilles styrke- og deformationsparametre for alle de trufne jordlag og specielle forhold omkring de trufne aflejringer beskrives. Undersøgelsesrapporten er en "datarapport" der skal danne baggrund for de efterfølgende projekteringer/beregninger. Disse udføres typisk af en tilknyttet rådgiver på projektet, eventuelt i samråd med geotekniker.
- **Geoteknisk projekteringsrapport.** På baggrund af undersøgelsesrapporten udledes de dimensionsbestemmende parametre og konstruktionens geometri fastlægges. For en bygningskonstruktion vil det være bredde/højde af fundament, armeringsmængde m.m., mens det for dæmninger/skråninger er den endelige eksakte geometriske opbygning.

Projekteringsrapporten skal også redegøre for tilsyn/kontrol med konstruktionen.

Et af virksomheden antaget rådgivningsfirma har i en geoteknisk undersøgelsesrapport af 22. januar 2018 anført følgende vedrørende Eurocode 7:

"Projektering/Parametre

Der er tale om en orienterende undersøgelse, jf. EC7 (Eurocode 7). Arbejder i meget fedt plastisk ler kræver at projektet kan gennemføres i geoteknisk kategori 3. Supplerende geotekniske undersøgelser udføres på baggrund af et endeligt anlægsprojekt."

Der fremgår blandt andet følgende om geotekniske kategorier i DS/EN 1997-1 DK NA:2021 - Nationalt Anneks til Eurocode 7: Geoteknik – Del 1: Generelle regler:

"K.3 Geotekniske kategorier

(…)

(6) Hvis der uden forudgående varsel kan ske varige beskadigelser af konstruktioner eller bærende jordlag ved manglende eller svigtende grundvandssænknings- eller drænanlæg, skal konstruktionen behandles i geoteknisk kategori 3.

(7) Fundering på skrivekridt indeholdende kaviteter og på fedt ler af Palæogen oprindelse samt andre fede, sprækkede lere med blanke glideflader skal undersøges og behandles i geoteknisk kategori 3.

NOTE - Det er ikke ualmindeligt, at fede miocæne lere indeholder sprækker med blanke glideflader. Undtagelsesvis kan også kvartære lere indeholde sprækker med blanke glideflader.

(8) I aflejringer, hvor permeabiliteten vokser med dybden, skal udgravninger, der går mere end 3 m under det usænkede grundvandsspejl, behandles i geoteknisk kategori 3."

8.16 Almindelig forvaltningsret

8.16.1 Nødretlige betragtninger - kommunal nødret

Generelt om nødret som begreb (i strafferetten)

Nødret er som juridisk begreb knyttet til især strafferetten, hvor nødret tillige med nødværge er reguleret i straffeloven. Både nødret og nødværge udgør ansvarsfriheds-grunde. Det er nødværge, når en person afværger et retsstridigt angreb mod sig selv eller en anden ved at gøre noget over for angriberen, som normalt ville være strafbart, f.eks. at bruge tvang. Nødret indebærer, at en person ikke kan straffes for at begå en

handling, som normalt vil være strafbar, når handlingen er nødvendig for at afværge truende skade på personer eller ting, og lovovertrædelsen må anses for at være af forholdsvis underordnet betydning. Nødret er i praksis kun aktuel, når reglerne om nødværge ikke kan bruges. Nødret kan i modsætning til nødværge være rettet mod en anden end angriberen og mod tredjepersons gods og værdier.

En person kan ikke straffes for handlinger, der er begået i nødværge, og nødretshandlinger kan heller ikke straffes i henhold til straffelovens §§ 13 og 14. Det er væsentligt at være opmærksom på, at §§ 13 og 14 i straffeloven ikke giver hjemmel til magtanvendelse, men at der er tale om straffrihedsgrunde.

For at nødret kan accepteres, skal følgende grundbetingelser normalt være opfyldt: 1) Handlingen skal være nødvendig for at afværge en ulovlig handling. 2) Handlingen skal være forholdsmæssig i forhold til den trussel, der er imod personen eller andre. 3) Der må ikke være andre lovlige muligheder for at undgå eller afværge truslen.

På straffelovens område er der tale om en lovbestemt nødretsgrundsætning. Det antages herudover, at der gælder en nødretsgrundsætning for alle retsområder, som nævnt af f.eks. Søren Højgaard Mørup m.fl., Forvaltningsret, Almindelige emner, 2019 s. 119. Nødværge beskrives – bl.a. ud fra komparative undersøgelser - af Peter Garde, Nødværge i fortid og nutid, DJØFs forlag 2024.

Forfatningsretlig nødret

I tillæg til strafferetlig nødret kendes også konstitutionel nødret. Forfatningsretlig eller statsretlig nødret handler om den situation, hvor der sker noget, som har en så ekstraordinær karakter, at det kan være nødvendigt at fravige grundloven for at håndtere situationen. Grundloven fastlægger ikke, hvordan staten så skal forholde sig. Grundloven indeholder flere bestemmelser, som antages at give adgang til i nødsituationer at handle uden formel lovbestemmelse vedtaget af Folketinget.

Det følger af grundlovens § 19, stk. 2, at bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker, så kan kongen ikke uden folketingets samtykke anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat. Foranstaltninger, som kongen måtte træffe i medfør af denne bestemmelse, skal straks forelægges folketinget. Er folketinget ikke samlet, skal det uopholdeligt sammenkaldes til møde. Efter bestemmelsen kan regeringen uden Folketingets samtykke træffe beslutning om at bruge forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker.

Det følger af grundlovens § 23, at i særdeles påtrængende tilfælde kan kongen, når folketinget ikke kan samles, udstede foreløbige love, der dog ikke må stride mod grundloven og altid straks efter folketingets sammentræden skal forelægges dette til godkendelse eller forkastelse. Bestemmelsen giver adgang til, at regeringen i et helt påtrængende tilfælde udsteder foreløbige love uden om Folketinget. Bestemmelsens anvendelsesområde må antages at være begrænset

Nødret er endvidere diskuteret i forbindelse med menneskerettigheder som f.eks. af Annemette Fallentin Nyborg i en artikel om fravigelse af menneskerettigheder i nødsituationer: Dansk konstitutionel nødret i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (Retskraft nr. 6/2023, side 4-35).

I forhold til nødret under corona-epidemien har Institut for Menneskerettigheder anført følgende:

> *"Grundloven opstiller ikke bestemte kriterier for, hvornår der er tale om en situation, som gør det nødvendigt at fravige grundloven, men det antages i den forfatningsretlige litteratur, at der skal være tale om en virkelig alvorlig fare for staten og dens institutioner. Samtidig må hensynet i grundloven til menneskeretten og demokratiet varetages bedst muligt. Fravigelsen må ikke gå længere, end det er nødvendigt for at imødegå den alvorlige fare, og den skal være proportional, dvs. at tiltagene, som fraviger grundloven, skal stå i et rimeligt forhold til den fare, der truer landet. Det er almindeligt antaget, at besættelsen af Danmark under 2. verdenskrig var en sådan situation" (Institut for Menneskerettigheder og Advokatsamfundet, Covid-19 tiltag i Danmark. Retssikkerhedsmæssige og menneskeretlige overvejelser, maj 2020).*

Nødret er relativt velbeskrevet i forfatningsretten, og det har i nyere tid været diskuteret, om Covid-19 i 2020 ville have kunnet retfærdiggøre konstitutionelle nødretsforanstaltninger i Danmark. Spørgsmålet blev dog aldrig aktuelt. Se herom Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 2024, s. 115 f.

I Granskningskommissionens undersøgelse af den såkaldte minksag anføres følgende om nødret:

> *"Der antages i dansk forfatningsret at gælde en uskreven rets grundsætning, hvorefter grundloven i helt ekstraordinære situationer kan fraviges. Den ekstraordinære situation skal begrunde fravigelsen, og den nødvendige tilsidesættelse må ikke ske i videre udstrækning end situationen kræver. Der kan ifølge teorien forekomme "uforudsete situationer af så ekstraordinær karakter at den ubetingede respekt for forfatningen må vige for hensynet til højere værdier". En sådan ekstraordinær situation kræver, at der foreligger "en virkelig alvorlig fare for staten og dens institutioner, og at statens eksistens eller folkestyrets opretholdelse står på spil".*
>
> *Som eksempler på situationer af ekstraordinær karakter, som vil kunne begrunde statsretlig nødret, nævner teorien trusler mod staten i form af interne ellers eksterne voldshandlnger, forsyningsknaphed og naturkatastrofer. Andre eksempler er den situation, hvor Folketinget har vedtaget et mistillidsvotum, men regeringen ikke indgivet sin afskedsbegæring. I nyere forfatningsretlig teori er der hertil blevet føjet den situation, hvor der foreligger en virkelig alvorlig fare for omfattende tab af menneskeliv. Den uskrevne nødretsgrundsætning kan udgøre et fortolkningsbidrag eller*

et hjemmelgrundlag." (Granskningskommission om sagen om aflivning af mink, Beretning kap. 1-7, 2022, s. 582 f.).

I norsk ret findes lignende overvejelser om "konstitusjonell nødrett", og der anføres her bl.a. "brann, naturkatastrofer m.v." som eksempler på ekstraordinære situationer, der kan legitimere nødret. Se f.eks. Evind Smith, Konstitusjonelt demokrati, Fagbokforalget, 2009, s. 133 jf. s. 300-302. I norsk forfatningsret understreges det bl.a., at det tillægges betydning, at de nødretligt begrundede afvigelser er midlertidige. "Målet er å komme tilbake til den styreform som nødssituasjonen gjorde det nødvendig å sette til side, og provisorisk lovgivning må snarest mulig legges frem for Stortinget ... Det konstitusjonell nødrett legitimerer er altså avvik fra konstitusjonen snarere enn endringer i den" (Eivind Smith, ibid. S., 301).

Nødret på andre retsområder

I erstatningsretlig sammenhæng indgår nødretlige betragtninger på ulovbestemt grundlag ligeledes og er bl.a. formuleret på følgende måde af Bo Von Eyben og Helle isager i Lærebog i erstatningsret: "*I de tilfælde, hvor nødretshandlingen foretages for at redde en tredjemand eller dennes ting, må det antages, at erstatningsansvar for skade på det godt, hvormed redningsforanstaltningen udøves, påhviler den "reddede" tredjemand, ikke den handlende. Der er ikke tvivl om, at den reddede tredjemand er ansvarlig i de tilfælde, hvor han har optrådt uforsvarligt i forbindelse med etablering af den situation, der har nødvendiggjort nødretshandlingen*" (Lærebog i erstatningsret, 10. Udgave, s. 84 f.).

I erstatningsretten skal visse grundlæggende betingelser være opfyldt, for at der er tale om ansvarsfrihed på nødretligt grundlag: Handlingen skal være nødvendig og må ikke gå ud over det, der kræves for at forhindre en skade. Der skal være tale om en "truende skade" på person, formue eller ejendom f.eks. en brand.

Ulovbestemt nødretsgrundsætning i forvaltningsret, socialret, kommunalret m.v.

Nødret kan allerede anført - mere mundret - sammenfattes som et princip om, at nød bryder alle love. I praksis betyder dette, at brug af nødret er tilladt, hvis der er tale om en situation, hvor det er nødvendigt at forhindre f.eks. omfattende hærværk eller personskade.

Nødret genfindes på det forvaltningsretlige område og er typisk udtrykt i meget generelle vendinger. Nødret knyttes undertiden til spørgsmål om derogation og delegation. Forvaltningsretlig nødret udtrykkes af Sten Bønsing på følgende måde: "*i helt ekstraordinære situationer kan handlinger legitimeres i nødretlige betragtninger. Der skal normalt være tale om, at man vil redde et væsentligt større gode. Det er meget, meget sjældent, at betingelserne er opfyldt*" (Almindelig forvaltningsret, 5. udgave, 2023, s. 324). Følgende anføres af Søren Højgaard Mørup m.fl. (Forvaltningsret, Almindelige emner, 2019, s. 171):

"I helt ekstraordinære tilfælde vil nødretsgrundsætningen ... kunne legitimere et brud på legalitetsprincippet eller i øvrigt legitimere en ellers ulovlig forvaltningsafgørelse".

Hvad angår det forvaltningsprocessuelle område antages det, at nødret kan legitimere afvigelser fra regler om bl.a. inhabilitet. De almindelige inhabilitetsregler i forvaltningslovens § 3 kan således fraviges i sager af uopsættelig karakter efter forvaltningslovens § 4, stk. 1. Niels Fenger anfører følgende: "*Er der f.eks. tale om, at der efter miljøbeskyttelsesloven skal gribes ind over for en øjeblikkelig truende forurening af ikke ubetydeligt omfang, vil den medarbejder i den ansvarlige myndighed, der skal hindre forureningen vil at nedlægge et forbud og/eller iværksætte faktiske foranstaltninger, uanset inhabiliteten tage sådanne skridt, såfremt det ikke er muligt hurtigt nok at substituere vedkommende*" (Forvaltningsloven med kommentarer, 2. udgave, 2021, s. 259).

I forhold til magtanvendelse generelt er nødretlige betragtninger beskrevet af Sten Bønsing på følgende måde:

> *"Forvaltningen kan aldrig selv anvende fysisk magt. Heller ikke selv om der er hjemmel til selvhjælpshandlinger... Muligvis kan der i meget alvorlige tilfælde, fx. Ved fare for liv, rekvireres politibistand uden direkte hjemmel men alene med hjemmel i nødretsbetragtninger" (Almindelig forvaltningsret, 5. udgave, 2023, 527).*

På det socialretlige områder er nødret behandlet specifikt i forhold til magtanvendelse efter serviceloven. Denne lov fastsætter hvilke magtindgreb, der er tilladte. Al anden brug af magt er forbudt, da der ikke er hjemmel hertil. Magt kan dog anvendes i situationer, hvor man handler i nødværge eller nødret. Hvis der er anvendt magt på nødretligt grundlag, indtræder en særlig procedure med krav om registrering på indberetningsskema.

Kommunalretlig nødret område er ikke et velbeskrevet begreb, men nødret - som på andre retsområder - dog anerkendt som et generelt uskrevent princip. Preben Espersen skriver følgende om nødret i Kommunal bevillingsret: "*Hvor der foreligger et egentligt nødretligt forhold, f.eks. hvis der sker et omfattende brud på en kommunal fjernvarmeledning eller en for driften af et sygehus livsnødvendig indretning går i stykker, må styrelseslovens regler om nødvendigheden af forudgående bevilling naturligvis vige. Grænserne for, hvornår der foreligger en nødretlig tilstand, kan imidlertid være vanskelige at drage i praksis. En nærmere behandling af dette spørgsmål falder imidlertid uden for denne bogs rammer*" (Kommunal bevillingsret, 1987, afsnit 6.3., 92).

I nyere juridisk litteratur har Kristian Cederwall Lauta i artiklen "Egentlig nødret: et forfatningsretligt studium" (trykt i Justitia, 2008, 31(6), 53-97) sammenfattet de grundlæggende krav til nødret på følgende vis: 1) Der skal være tale om tilsidesættelse af lavere værdier til fordel for en større formålsbestemt værdi: demokrati, sikkerhed, menneskeliv eller f.eks. store formuegoder (formålsproportionalitet). 2) Nødretsaktøren er den mest legitime aktør (legitimitetskrav). 3) Anvendelse af nødret skal ske under iagttagelse af en treleddet proportionalitetstest: egnethed, nødvendighed og forholdsmæssighed.

Kristian Cedervall Lauta anfører om den treleddede proportionalitetstest, at denne skal ses "*som et udtryk for, at handlingen er foretaget udenfor det umiddelbart anerkendte retssystem parallelt med de frie skøn i forvaltningsretten*".

En relativt grundig og nyere behandling af nødret på strafferetligt, forfatningsretligt og andet grundlag findes i Social- og Indenrigsministeriets dokument: Analyse af servicelovens anvendelsesområde i forhold til udlændinge med processuelt eller ikke lovligt opholdsgrundlag, 29. juni 2016, se navnlig s. 96-101. Analysen har fokus på nødretsbetragtninger som grundlag for at iværksætte sociale foranstaltninger.

Udvalgt praksis om nødret

I Højesterets dom af 20. oktober 2023 (2. Afdeling) på det sundhedsretlige område er der en diskussion af nødret. Dommen vedrører personen A, som var dømt til anbringelse på Sikringsafdelingen i anledning af en række forhold omfattende bl.a. vold og trusler om vold mod personalet på en retspsykiatrisk afdeling. A var underlagt en række foranstaltninger, herunder at døren ind til As patientstue skulle være lukket i ca. 16 timer i døgnet, at der skulle være placeret en reol foran døren, når døren stod åben i de resterende ca. 8 timer i døgnet, og at alarmen skulle aktiveres, hvis A flyttede reolen eller kom ud fra sin stue. Højesteret fandt, at ordningen for så vidt havde hjemmel i psykiatriloven. Men i forhold til varigheden af ordningen (8 måneder) udtalte Højesteret følgende: "*På den anførte baggrund finder Højesteret, at psykiatrilovens § 18 f, stk. 1, må medføre, at ordningen ikke har den fornødne hjemmel i anstalts- eller nødretsbetragtninger eller analogibetragtninger*." Dommen er herudover forsynet med følgende bemærkning fra Højesterets side: "*Det henhører under lovgivningsmagten at tage stilling til, om der bør tilvejebringes hjemmel i psykiatriloven til ordninger af den foreliggende karakter*." Dommen er således udtryk for en anerkendelse af, at der gælder et hjemmelsgrundlag i form af nødret. Der var dog i konkrete sag ikke tale om nødret.

I U 1978.626 H om afskedigelse af en sygehjælper i forbindelse med, at der ved arbejdsnedlæggelserne på Odense sygehus efterhånden var opstået en nødsituation, hvor hensynet til forsvarlig opretholdelse af sygehusdriften nødvendiggjorde afskedigelsen, anvendtes henvisningen til en nødssituation som hjemmel til at legitimere, at en offentlig myndighed traf en ulovlig beslutning. Højesteret udtalte følgende: "Det tiltrædes imidlertid, at der ved arbejdsnedlæggelserne især på Odense sygehus efterhånden var opstået en nødsituation, hvor hensynet til forsvarlig opretholdelse af sygehusdriften nødvendiggjorde afskedigelsen, og at den erstatning, der tilkommer Ragnhild Jensen, derfor vil være at fastsætte efter reglerne om udøvelse af nødret, uden at det er fornødent i øvrigt at tage stilling til anvendelse af funktionærlovens § 2 b eller til den af appellanten påberåbte utilstrækkelige støtte over for udøvet pression."

Fra praksis kan også nævnes U 1958.595 V, hvor nødretlige synspunkter blev påberåbt i forbindelse med vurderingen af, om et skattelignende lovbestemt "stabiliseringslån" var foreneligt med grundloven § 71, stk. 1, 1. pkt., hvorefter den personlige frihed er ukrænkelig.

Fra ældre domspraksis kan nævnes U 1925.227 H (Berning-sag), som er omtalt i den statsretlige litteratur, og som vedrører frihedsberøvelse.

I Indenrigs- og Sundhedsministeriets udtalelse af 21. februar 2011 til Peder Hvelplund, Hjørring om lovligheden af Hjørring Kommunes engagement i Dammen Bioenergi A/S, som gik konkurs i 2006, tog ministeriet stilling til, om "*der forelå sådanne helt ekstraordinære omstændigheder, at det ud fra nødretsgrundsætningen kunne legitimere, at Hjørring Kommune i strid med loven erhvervede aktieporteføljen på 11,1 mio. kr. fra Dammen Bioenergi A/S.*" Ministeriet fandt, at "*der ikke forud for kommunens erhvervelse af de omhandlede aktier forelå en sådan nødssituation, som er den grundlæggelse betingelse for at anvende nødretsgrundsætningen*". Ministeriet fandt heller ikke, at "dispositionen – dvs. købet af aktier – var en nødvendig disposition". Endelig fandt ministeriet ikke, at "kommunen ved sin erhvervelse af den omhandlede aktieportefølje varetog et væsentligt større hensyn, end det hensyn, som reglen i § 3, stk. 1, skulle beskytte". Nødretsgrundsætningen kunne således ikke anvendes i den konkrete situation, men udtalelsen er udtryk for, at der under visse betingelser gælder en generel nødretsgrundsætning.

Endvidere har social- og indenrigsministeren og udlændinge-, integrations- og boligministeren den 23. februar og den 28. februar 2016 i besvarelse af udvalgsspørgsmål UUI alm. del 310 og 224, udtalt, at kommunerne har "*mulighed for at handle ud fra de almindelige uskrevne retsgrundsætninger om nødret i tilfælde, hvor der opstår et akut behov for anbringelse af et barn uden lovligt ophold, og hvor det det ikke er muligt at opnå samtykke fra forældremyndighedsindehaveren (tvangsanbringelse).*"

8.16.2 Myndighedens sagsoplysningspligt - officialprincippet

Officialprincippet – undertiden kaldt officialmaksimen eller undersøgelsesprincippet – er et grundlæggende forvaltningsretligt princip, som fastslår, at det er den kompetente myndighed, der har ansvaret for at oplyse en sag tilstrækkeligt. Princippet er ulovbestemt og udtryk for en almindelig retsgrundsætning.

Officialprincippets formål er at varetage hensynet til afgørelsers lovlighed og rigtighed. Der er tale om en garantiforskrift, hvilket betyder, at hvis en sag i strid med officialprincippet er utilstrækkeligt oplyst, så kan afgørelsen tilsidesættes som ugyldig. Dette er begrundet i, at en myndighed ikke må træffe afgørelse på et utilstrækkeligt oplyst grundlag.

Rækkevidden af de undersøgelser og de indsatser for at indsamle oplysninger, som må kræves, afhænger af retsgrundlaget og sagens karakter. Det afgørende er, om der er sket en forsvarlig sagsoplysning. Det betyder, at der uden tvivl gælder en nedre grænse for sagsoplysning, jf. nedenfor. Omvendt betyder det også, at der gælder en retlig pligt til ikke at "over-oplyse".

Myndighedernes undersøgelse udstrækkes til, hvad der i det enkelte tilfælde er nødvendigt og tilstrækkeligt for at træffe en korrekt og materielt rigtig afgørelse. Dette gælder såvel det faktiske som det retlige grundlag jf. bl.a. Revsbech m.fl., i Forvaltningsret – Sagsbehandling (2019), s. 147:

> *"Undersøgelsesprincippet omfatter ikke alene afgørelsens faktiske, men også dens retlige grundlag. Dette indebærer bl.a., at der er pligt til at inddrage administrativ praksis. For så vidt angår skønsmæssige afgørelser, kan sagens faktiske omstændigheder have væsentlig betydning for, hvilke kriterier myndigheden har pligt til at inddrage."*

Ved sager, der rejses af borgere, vil det dog påhvile borgere til en vis grad selv at skaffe oplysninger. Det er endvidere anført af Revsbech m.fl., side 144:

> *"I sager der rejses af borgere gennem ansøgning, vil det ofte påhvile borgeren selv at skaffe en række eller alle de nødvendige oplysninger. Forvaltningen vil dog ikke videre kunne lægge disse til grund, men må i nødvendigt omfang kontrollere dem og således sikre, at sagen bygger på det materielt rigtige grundlag."*

Spørgsmålet om, hvor langt undersøgelsen skal udstrækkes for at være tilstrækkelig oplyst, beror på en konkret vurdering, hvor der indgår en række forskellige momenter. Det spiller bl.a. en rolle, at en afgørelse træffes uden unødig forsinkelse. Selvom dette i almindelighed ikke fører til en svækkelse af undersøgelseskravet, kan der dog være tilfælde "(…) *hvor en afgørelse på den ene side kan være særdeles indgribende, men hvor den på den anden side netop må træffes hurtigt, hvis ikke formålet skal forspildes*", jf. Revsbech m.fl., side 150.

I vurderingen indgår derudover, hvor indgribende afgørelsen er. Som ligeledes anført af Revsbech m.fl., side 149: *"Jo vigtigere og mere indgribende betydning afgørelsen vil have for samfundet eller den enkelte borger, desto mere omfattende undersøgelser kan der være grund til at foretage*."

Det anføres derudover af Steen Rønsholdt i Forvaltningsret – Retssikkerhed. Proces. Sagsbehandling (2018), s. 369 f, at der i vurderingen også indgår oplysningsgrundlagets sikkerhed og hvor præcist og udtømmende retsgrundlaget er:

> *"Jo mere pålideligt/sikkert oplysningsgrundlaget er, jo mindre krav stilles til forvaltningens yderligere oplysningsindsats.*
>
> *Jo mere præcist og udtømmende retsgrundlaget angiver retsfaktum og retsfølge, jo mere kan myndigheden fokusere sin oplysningsindsats på fakta svarende hertil. Og omvendt jo mere usikkert og skønsmæssig retsgrundlaget erm jo større krav til myndighedens oplysningsindsats."*

Efterprøvelse af myndigheds efterlevelse af officialmaksime spiller en stor rolle i bl.a. ombudsmandspraksis. I ombudsmandens myndighedsguide anføres bl.a. følgende:

> *"Myndighederne har ansvaret for at oplyse en sag tilstrækkeligt, inden de træffer afgørelse – det er et grundlæggende princip i forvaltningsretten. Princippet kaldes oftest officialprincippet eller undersøgelsesprincippet. Det er ikke lovfæstet, men er udtryk for en almindelig retsgrundsætning. Formålet med officialprincippet er at understøtte, at der træffes materielt*

lovlige og rigtige afgørelser. Officialprincippet hører til de såkaldte garantiforskrifter, og hvis en sag er utilstrækkeligt oplyst, kan det betyde, at afgørelsen må tilsidesættes som ugyldig. Det kan også betyde, at sagen må genoptages, så de manglende undersøgelser kan blive foretaget ... Princippet forpligter myndigheden til at kende det retlige grundlag, den skal træffe afgørelse efter, og til at tilvejebringe relevante oplysninger om sagens faktiske omstændigheder."

I forhold til inddragelse af sagkundskab anfører ombudsmanden følgende:

"Myndigheden har som følge af officialprincippet desuden ansvaret for, at den nødvendige fagkundskab inddrages, hvis myndigheden skal vurdere et spørgsmål, der kræver særlig fagkundskab. Er myndigheden ikke selv i besiddelse af den fornødne fagkundskab, må den rette henvendelse til andre myndigheder eller eventuelt private virksomheder eller personer, f.eks. en advokat, revisor, ingeniør, arkitekt, tolk, læge eller et privat laboratorium, for at indhente de nødvendige faglige vurderinger."

I forhold til ansvaret anfører ombudsmanden følgende i sin myndighedsguide:

"Ansvaret for at oplyse en sag påhviler den myndighed, der skal træffe afgørelse. Det betyder ikke nødvendigvis i praksis, at myndigheden altid selv skal fremskaffe de nødvendige oplysninger. Det kan være overladt til parten eller andre myndigheder. Den myndighed, der skal træffe afgørelse, står imidlertid med ansvaret for, at sagsforberedelsen har været forsvarlig."

Fra ombudsmandspraksis kan der eksempelvis henvises til FOB 2012-18, hvor det ikke fremgik af retsgrundlaget, hvilke hensyn der skulle lægges til grund i forbindelse med en afgørelse om litteraturstøtte. Myndigheden måtte derfor i nødvendigt omfang supplere lovens beskrivelse og tage stilling til, hvad der nærmere skulle lægges vægt på – og dermed, hvilke oplysninger det var nødvendigt at fremskaffe.

8.16.3 Proportionalitetsprincippet

Proportionalitetsprincippet - princippet om mindst indgribende foranstaltning - er en retsgrundsætning der finder anvendelse, i tilfælde hvor en borger eller en virksomhed mødes med en bebyrdende forvaltningsafgørelse. Som en almindelig retsgrundsætning har proportionalitetsprincippet betydning på tværs af hele det forvaltningsretlige område. Retsgrundsætninger er på lovsniveau i den retlige trinfølge, og kan derfor gennembrydes af positive lovregler jf. Garde, Alm. emner, 2009, 5. udgave, s. 117. [Nyeste udgave: Søren Mørup m.fl., Almindelig forvaltningsret, 2022, s. 261 ff.]

Proportionalitetsprincippet indebærer, at brugen af tvang og magt skal stå i rimeligt forhold til det mål, som man sigter at opnå. Princippet indebærer tillige, at myndigheden ikke må vælge den mere indgribende foranstaltning, hvis myndigheden vurderer, at en anden mindre indgribende foranstaltning er egnet og tilstrækkelig (mindste-middel-princippet).

8.16.4 Notatpligt

Offentlige myndigheder har notatpligt i afgørelsessager, når myndigheden mundtligt eller på anden måde modtager - det vil sige får kendskab til - oplysninger om en sagens faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der har betydning for sagens afgørelse. Notatpligten vedrører sagens faktiske grundlag. Notatpligten gælder også i forhold til væsentlige sagsekspeditionsskridt.

Således følger det af offentlighedslovens § 13, at:

> *"§ 13.*
>
> *Stk. 1.*
> *I sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en myndighed m.v., skal den pågældende myndighed m.v., når den mundtligt eller på anden måde bliver bekendt med oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der er af betydning for sagens afgørelse, snarest muligt gøre notat om indholdet af oplysningerne eller vurderingerne. Det gælder dog ikke, hvis oplysningerne eller vurderingerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.*
>
> *Stk. 2.*
> *En myndighed m.v. skal i sager, hvor der vil blive truffet en afgørelse, endvidere snarest muligt tage notat om væsentlige sagsekspeditionsskridt, der ikke i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.*
>
> *(…)"*

Notatpligten har den betydning, at offentlige myndigheder snarest muligt efter modtagelse af faktiske oplysninger eller vurderinger skal gøre notat herom. Hvis de faktiske oplysninger eller vurderinger allerede i forvejen fremgår af sagens dokumenter, er der ikke pligt til at gøre notat.

Idet reglen i stk. 1 alene omfatter afgørelsessager, falder enkelte sagsbehandlingsskridt uden for reglens anvendelsesområde. Notatpligten gælder dog i de tilfælde, hvor der er tale om væsentlige sagsekspeditionsskridt, jf. bestemmelsens stk. 2. Efter almindelige ulovbestemte regler, kan der desuden gælde en notatpligt, der går udover anvendelsesområdet for offentlighedslovens § 13 (afgørelsessager).

Notatpligten gælder, uanset hvordan myndigheden har fået kendskab til de faktiske oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen anvendelsesområde, og pligten gælder fra tidspunktet for modtagelse af oplysningerne. Oplysninger der udveksles internt i myndighederne, er også omfattet af notatpligten, jf. Rønsholdt, *Forvaltningsret*, 2018, 3. udg., s. 322.

Myndighederne er ikke bundet af særlige formkrav i forbindelse efterlevelse af notatpligten.

Pligten til at gøre notat er blandt andet begrundet ud fra dokumentationshensyn, det vil sige hensynet til efterfølgende at kunne klarlægge en sags faktiske omstændigheder. Pligten er desuden begrundet ud fra kontrolhensyn, det vil sige hensynet til, at der kan føres kontrol med myndighedernes ageren, og at denne ageren er korrekt.

8.16.5 Journaliseringspligt

Offentlige myndigheder er i forbindelse med den virksomhed underlagt journaliseringspligt i relation dokumenter, der er modtaget eller afsendt af en myndighed som led i administrativ sagsbehandling.

Pligten gælder ikke for alle dokumenter, men alene for dokumenter, der er af betydning for sagen eller behandlingen deraf. Journaliseringspligten følger af offentlighedslovens § 15, der er sålydende:

> *"§ 15.*
>
> *Stk. 1.*
> *Dokumenter, der er modtaget eller afsendt af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed, skal journaliseres, i det omfang dokumentet har betydning for en sag eller sagsbehandlingen i øvrigt. Det samme gælder interne dokumenter, der foreligger i endelig form.*
>
> *Stk. 2.*
> *Et dokument omfattet af stk. 1, som forvaltningsmyndigheden har modtaget eller afsendt, skal journaliseres snarest muligt efter dokumentets modtagelse eller afsendelse.*
>
> *Stk. 3.*
> *Journalsystemet skal være indrettet således, at det indeholder følgende oplysninger om de dokumenter, der journaliseres:*
> *1) Dato for dokumentets modtagelse eller afsendelse.*
> *2) Kort tematisk angivelse af dokumentets indhold.*
>
> *Stk. 4.*
> *Pligten til at journalisere efter stk. 1-3 gælder for statslige forvaltningsmyndigheder omfattet af § 2 og kommunale og regionale enheder, der kan henregnes til den kommunale og regionale centralforvaltning.*
>
> *Stk. 5.*
> *Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om helt eller delvis at undtage forvaltningsmyndigheder m.v., der er omfattet af stk. 4, fra pligten til at journalisere.*
>
> *Stk. 6.*
> *Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at pligten til at journalisere efter stk. 1 og 2 også skal*

gælde for kommunale og regionale enheder samt selskaber m.v., der ikke er omfattet af stk. 4."

Journaliseringspligten, der tidligere fulgte af almindelige principper om god forvaltningsskik, varetager flere bagvedliggende hensyn. Først og fremmest varetager pligten, ligesom notatpligten, dokumentationshensyn, jf. under punktet om notatpligt. Journaliseringspligten varetager endvidere offentlighedshensyn ved at understøtte adgangen til aktindsigt, i den forstand at journaliseringspligten sikrer, at dokumenter ikke forsvinder.

Derudover varetager journaliseringspligten effektivitetshensyn ved at journalisering sikrer, at myndighederne ikke skal bruge uforholdsmæssigt lang tid på at fremfinde dokumenter, hvormed sagsbehandling smidiggøres.

8.16.6 Myndighedens pligt til saglig forvaltning – forbud mod magtfordrejning

Princippet om saglig forvaltning er et grundlæggende forvaltningsretligt princip, der indebærer, at offentlige myndigheder som led i udøvelsen af deres forvaltningsvirksomhed alene skal varetage de hensyn og formål, som loven og konteksten tilsiger.

Princippet indebærer først og fremmest et forbud mod, at myndighederne inddrager uvedkommende hensyn i forbindelse med deres afgørelsesvirksomhed, det vil altså sige usaglige hensyn. Denne del af princippet om saglig forvaltning er også betegnet som "magtfordrejningslæren". Denne del af princippet om saglig forvaltningen betegnes som den negative del.

Grundlæggende indebærer magtfordrejningslæren således, at myndighederne ikke må inddrage andre hensyn, end de hensyn de er sat i verden for at blive varetaget. Disse formål og hensyn identificeres ved at læse lovens formålsbestemmelser og forarbejder, samt ved at iagttage specialitetsprincipper. Afgørende for vurderingen af om en afgørelse er udslag af magtfordrejning, er om afgørelsen er båret af uvedkommende hensyn og formål der ikke er begrundet deri.

Det er en diskussion i forvaltningsretten, hvorvidt det afgørende for en vurdering af magtfordrejning er en myndigheds subjektive hensigt eller de objektive hensyn, som rent faktisk er lagt til grund. I den overvejende del af f.eks. retspraksis er det en afgørelses objektive præmisser, der er afgørende for om der kan siges at foreligge magtfordrejning. Prøvelse ved f.eks. domstole og ombudsmand stopper ved de objektive præmisser. Det diskuteres undertiden, om magtfordrejningslæren kan anskues ud fra et mere subjektivt perspektiv, hvor det afgørende var afgørelsens (afgørelsesmyndighedens) subjektive hensigt. Det er anført, at de formål der forfølges, eller bagvedliggende eller skjulte hensigter (subjektive præmisser) stadig efter omstændigheder kan have en vis betydning, jf. Søren Mørup m.fl.: Almindelig forvaltningsret, 2022, s. 222 f. Som eksempler på domspraksis hvor domstolene i et vist omfang er gået ind i vurdering af myndighedens subjektive hensigt kan nævnes U 2005.3346/2 H.

Den praktisk vigtigste del af magtfordrejning vedrører den kreds af hensyn og kriterier, som en myndighed kan – og i nogle tilfælde - skal inddrage. En række hensyn vil i

reglen være at anse for usaglige. Således vil det i reglen være usagligt at iagttage privat hensyn, og varetagelse af det offentliges finanser vil efter omstændighederne være at anse for usagligt. Denne del af magtfordrejningslærens og læren om saglig forvaltning betegnes undertiden som den negative del.

Udover magtfordrejningslæren indebærer princippet om saglig forvaltning tillige, at det påhviler myndighederne som led i deres forvaltningsvirksomhed at inddrage alle relevante og saglige hensyn i deres skønsprægede vurderinger. Dette indebærer ikke alene, at forvaltningen skal inddrage de formål der positivt fremgår af lovbestemmelser og lovforarbejder. Udover disse hensyn gælder der tillige en række almindelige hensyn som forvaltningen efter omstændighederne er forpligtet til at inddrage, herunder lighedsbetragtninger, hensynet til den berettigede forventning, hensynet til retsbeskyttelses m.v. Kredsen af almene hensyn er ikke udtømmende oplistet i hverken praksis eller teori. Umiddelbart vil det være hævet over enhver tvivl, at myndigheder bør inddrage hensynet til at undgå skade på borgerens liv og sundhed. Denne del af princippet om saglig forvaltning betegnes som den positive del.

8.16.7 Forbuddet mod skøn under regel

Det er anført, at interne regler, der helt afskærer en konkret og skønspræget afvejning, er ulovlige, jf. Christensen, Forvaltningsret, 1997. 2. udg. s. 175. Ligeledes er det er anført, at der gælder en formodning imod, at skønnet helt kan afskæres, og formodentlig også imod egentlige begrænsninger i skønnet, jf. Søren Mørup, Forvaltningsret. Almindelige emner, 2022, s. 268 ff.

Dette gælder i hvert fald, hvor der er tale om et pligtmæssigt skøn, altså i tilfælde, hvor der ikke er udtrykkelig hjemmel til fastsættelse af interne retningslinjer. Dette betegnes som forbuddet mod at sætte skøn under regel. Eksemplet er, at der opstilles interne ufravigelige kriterier for udstedelsen af en forvaltningsakt, der reelt afskærer det pligtmæssige skøn.

Udgangspunktet er således i overensstemmelse med principperne om saglig forvaltning, at forvaltningen ikke hver enkelt tilfælde er forpligtet til at foretage en nærmere skønspræget afvejning med inddragelse af alle relevante og saglige hensyn, jf. ovenfor om saglig forvaltning.

Forbuddet mod skøn under regel relaterer sig alene afskæringsregler og begrænsningsregler. Der er principielt set intet til hinder for opstilling af interne regler af vejledende karakter, så længe disse regler ikke reelt afskærer de konkrete skønsprægede afvejning.

8.16.8 Ligebehandlingsprincippet/lighedsgrundsætningen

Lighedsgrundsætningen udgør en almindelig uskrevet forvaltningsretlig retsgrundsætning på linje med proportionalitetsprincippet og princippet om saglig forvaltning (se nærmere ovenfor om retsgrundsætninger).

Lighedsgrundsætningen tilsiger, at "ensartede fakta skal føre til ensartede retsfølger", jf. Christensen, Forvaltningsret, 1997, 2. udg., s. 147 eller at "væsentligt lige forhold skal behandles ens i retlig henseende", jf. Søren Mørup m.fl., Forvaltningsret, Almindelige emner, 2022, s. 246 ff.

Med andre ord har lighedsgrundsætningen den virkning, at forvaltningen i de tilfælde, hvor der foreligger flere ensartede tilfælde, er forpligtet til at behandle disse sager ens. Det ville således være i strid med lighedsgrundsætningen, hvis forvaltningen ved flere ens tilfælde behandlede et at de ens tilfælde anderledes end de resterede, idet der i så fald ville være tale om usaglig forskelsbehandling. Såvel direkte som indirekte (usaglig) forskelsbehandling anses for at være i strid med lighedsgrundsætningen.

Lighedsgrundsætningens har navnlig betydning i relation til vægtningen af i øvrigt lovlige og saglige hensyn. Afgørende er, om forskelsbehandling anses for at være sagligt begrundet, det vil sige være baseret på saglige kriterier i overensstemmelse med princippet om saglig forvaltning. Lighedsgrundsætningen er sammenfattende udtrykt som "*et krav om konsekvens i forvaltningens afgørelser og med hensyn til en vis ensartethed i vægtningen af lovlige hensyn*", jf. Søren Mørup, Forvaltningsret, Almindelige emner, 2022, s. 252.

8.16.9 God forvaltningsskik

God forvaltningsskik er som retlig kategori udtryk for et sæt af normer, der grundlæggende normerer offentlige myndigheders adfærd i deres møde med borgerne. Normerne gælder ved siden af andre forvaltningsretlige skrevne såvel uskrevne regler. God forvaltningsskik er navnlig, og bliver løbende, formet af ombudsmandspraksis. Idet god forvaltningsskik ikke direkte er genstand for domstolsprøvelse, er den traditionelle opfattelse, at god forvaltningsskik ikke som retlig kategori er udtryk for gældende ret, jf. Fenger, Forvaltningsret, 2018, 1. udg., s. 668.

Ombudsmanden skal dog som led i hans virksomhed både bedømme hvorvidt myndigheder og personer, der er omfattet af hans virksomhed, har handlet i overensstemmelse med gældende ret og god forvaltningsskik, jf. ombudsmandslovens § 21. Ombudsmandens udtalelser og indstillinger er dog ikke retligt bindende over for hverken borgene eller myndighederne.

Normerne gælder i forbindelse med forvaltningens afgørelsesvirksomhed, men i øvrigt også uden for forvaltningslovens anvendelsesområde, ved udøvelsen af faktisk forvaltningsvirksomhed.

God forvaltningsskik stiller en række krav til myndighedernes ageren i deres møde med borgerne. Først og fremmest skal myndighederne udøve deres virksomhed, således at offentlighedens tillid til forvaltningen styrkes. Udadtil bør forvaltningens og dens ansatte optræde venligt, høfligt og hensynsfuldt.

Forvaltningen bør desuden i deres kontakt med borgerne anvende et sprog, der er let læseligt, og som borgerne kan forstå, herunder for eksempel undgå anvendelse kancellisprog. Forvaltningen bør fremstå åben og tilgængelig for offentligheden. Endeligt

indebærer god forvaltningsskik, at forvaltningens sagsbehandling ikke må trække unødigt i langdrag. På den anden side må sagsbehandling ikke forhastes således at afgørelser med videre ikke får den fornødne kvalitet.

8.16.10 Almene hensyn - Alment lovlige og obligatoriske kriterier

Som nævnt gælder der uden tvivl et krav om, at myndigheden i visse tilfælde fortolkningsmæssigt skal se ud over den sproglige beskrivelse af saglige hensyn i f.eks. en lovregel og hente hensyn og kriterier ind på andet grundlag end den specifikke lovregel. Det betegnes i den forvaltningsretlige litteratur som læren om almene kriterier, som er bekræftet i såvel ombudsmandspraksis som domspraksis.

En myndighed kan ikke uden videre slutte modsætningsvist fra en lovs ordlyd eller en lovs formålsbestemmelse. Et ikke-nævnt hensyn i den specifikke lovregel kan således være både sagligt og obligatorisk – et såkaldt alment hensyn. Læren om almene hensyn er et fast indarbejdet led i gængse forvaltningsretlige retsgrundsætninger. I den forbindelse anføres det i Søren Mørup m.fl., Forvaltningsret, Almindelige emner, 2022, s. 241:

> *"Der findes visse alment accepterede hensyn, som, når de er relevante, indgår som præmisser for en forvaltningsafgørelse, uden at det kræves, at det fremgår af den pågældende lovgivning".*

Det er herudover almindeligt antaget, at de almene hensyn, i hvert fald for de væsentligste hensyns vedkommende, ikke alene kan, men også skal inddrages. Sådanne hensyn er med andre pligtmæssige og obligatoriske.

Det følger således af Bent Christensen, Forvaltningsret, 2. udg., s. 151 f., 162 og 179 f., at almene kriterier er lovlige, pligtmæssige at inddrage og skal tillægges særlig vægt.

I forhold til konkrete eksempler på almene hensyn er det almindeligt accepteret, at 1) hensynet til borgerens retsbeskyttelse er et alment hensyn, 2) at hensynet til grundlovens frihedsrettigheder er et alment hensyn, og 3) at hensyn til administrativ konveniens – som et sidehensyn – er et alment hensyn. Listen er ikke udtømmende. Hertil kommer, at angivelsen af almene hensyn kan have et dynamisk præg. I dag er der næppe tvivl om, at hensynet til menneskers liv og sundhed må antages at være så tungtvejende, at det kan anskues som et alment hensyn rent forvaltningsretligt. Som andre almene hensyn kan videre nævnes f.eks. miljømæssige hensyn og sociale hensyn.

8.17 Offentligt ansattes loyalitetspligt

Det er en almindelig uskreven regel, at en medarbejder skal udvise loyalitet i relation til sin arbejdsgiver, herunder også kommuner.

Loyalitetspligten opstår, når en medarbejder påtager sig et arbejde for en arbejdsgiver, idet medarbejderen herefter, i et vist omfang, skal tage hensyn til og værne om arbejdsgiverens interesser.

I store træk indebærer loyalitetspligten, at medarbejderen ikke må agere på en måde, der direkte eller indirekte skader eller kan skade arbejdsgiveren.

Loyalitetspligten er en bred og vidtrækkende forpligtelse for medarbejderen, der sætter grænser for forskellige typer af handlinger og undladelser. Omfanget, der fastlægges gennem retspraksis, indebærer f.eks., at medarbejderen ikke må udtale sig kritisk eller negativt om sin arbejdsgiver.

Dels må offentligt ansatte ikke ytre sig i en urimelig grov form eller fremsætte åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for eget arbejdsområde. Dels er centralt placerede medarbejdere tæt på beslutningsprocessen undergivet visse begrænsninger med hensyn til ytringer om forhold, der vedrører deres eget arbejdsområde. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at den ulovbestemte loyalitetspligt, der består i et ansættelsesforhold, ikke kan medføre yderligere begrænsninger i offentligt ansattes ytringsfrihed.

8.18 Kommunestyrelsesloven

Bekendtgørelse af lov om kommunernes styrelse af 23. januar 2024 regulerer kommunerne og kommunalbestyrelsernes forhold.

Af kommunestyrelseslovens § 21 fremgår følgende:

> *"§ 21.*
>
> *Stk. 1.*
> *Udvalgene bestyrer de anliggender, der er underlagt dem, inden for rammerne af det vedtagne årsbudget i forbindelse med kommunalbestyrelsens vedtagelser og i overensstemmelse med de reglementer m.v., der er udstedt af kommunalbestyrelsen. De påser, at de bevilgede beløb ikke overskrides, og foretager gennem økonomiudvalget indstilling til kommunalbestyrelsen, hvis bevillinger derudover anses for ønskelige eller fornødne.*
>
> *Stk. 2.*
> *Et udvalg skal inden iværksættelsen af foranstaltninger, der er af væsentlig betydning for et andet udvalg, forhandle med det pågældende udvalg, i fornødent omfang med inddragelse af kommunalbestyrelsens formand, jf. § 31 a.*
>
> *Stk. 3.*
> *Udvalgene skal efter anmodning af økonomiudvalget og inden for en frist, der fastsættes af dette udvalg, fremkomme med bidrag til årsbudgettet og til flerårige budgetoverslag, jf. § 37, stk. 2."*

Af kommunestyrelseslovens § 31 fremgår følgende:

> *"§ 31.*
>
> *Stk. 1.*
> *Formanden kan på kommunalbestyrelsens vegne afgøre sager, som ikke tåler opsættelse eller ikke giver anledning til tvivl.*
>
> *Stk. 2.*
> *Formanden orienterer senest på førstkommende ordinære møde, jf. § 8, stk. 1, kommunalbestyrelsen om afgørelser truffet i medfør af § 31, stk. 1.*
>
> *Stk. 3.*
> *Formanden har den øverste daglige ledelse af kommunens administration. Formanden fordeler sagerne til de pågældende udvalg og drager omsorg for, at sager, der kræver beslutning af kommunalbestyrelsen, forelægges denne med eventuelle erklæringer. Formanden påser sagernes ekspedition og udfærdiger om fornødent forskrifter herfor. Formanden sørger for, at ingen udgift afholdes eller indtægt oppebæres uden fornøden bevilling.*
>
> *Stk. 4.*
> *I styrelsesvedtægten kan fastsættes nærmere regler om formandens forretninger."*

Kommunalstyrelseslovens § 31, stk. 1, giver borgmesteren en særskilt kompetence til at afgøre sager på kommunalbestyrelsens vegne. Hvis borgmesteren skønner, at sagen ikke tåler opsættelse, er borgmesteren berettiget til alene at afgøre sagen. Borgmesteren må i forbindelse hermed overveje, hvordan kommunalbestyrelsens flertal mest sandsynligt ville have afgjort sagen, og træffe sin afgørelse i overensstemmelse hermed.

Derudover kan borgmesteren også afgøre sager på kommunalbestyrelsens vegne, hvis sagen ikke giver anledning til tvivl. Dette kræver, at borgmesteren anser sagen for utvivlsom og samtidig skønner, at også alle de øvrige medlemmer anser sagen for utvivlsom.

Borgmesteren kan dog ikke træffe afgørelse på kommunalbestyrelsens vegne, hvis det følger af loven, at beslutningen skal træffes af kommunalbestyrelsen i et møde, eksempelvis ved bevillinger, jf. § 40, stk. 2 (se mere herom nedenfor).

Det er i første omgang borgmesterens skøn, hvornår betingelserne til at afgøre sager på kommunalbestyrelsens vegne er opfyldt.

Af den kommunale styrelseslovs § 40, stk. 2, 3. pkt. følger dog, at foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforskrift, om fornødent kan iværksættes

uden kommunalbestyrelsens forudgående bevilling, men bevilling må da indhentes snarest muligt.

8.19 Kommuners køb af fast ejendom

8.19.1 Om erhvervelse af fast ejendom

Indenrigsministeriet har i flere udtalelser fastslået, at kommuners adgang til at erhverve fast ejendom ikke er reguleret i den skrevne lovgivning, men følger af almindelige kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse – kommunalfuldmagtsreglerne – samt efter offentligretlige retsgrundsætninger om saglighed i forvaltningen.

En kommune kan efter de nævnte grundsætninger erhverve fast ejendom med henblik på at varetage kommunale formål, herunder plan- og miljømæssige formål.

Endvidere er det udtalt, at en kommunes adgang til uden lovhjemmel at gennemføre foranstaltninger herudover antages at være begrænset af, hvad der traditionelt betegnes som et "almennyttekriterium". Dette kriterium indebærer, at en kommune som udgangspunkt kun kan gennemføre foranstaltninger, der kommer en bredere kreds af kommunens borgere til gode. En kommune kan derfor normalt ikke uden lovhjemmel gennemføre foranstaltninger, som udelukkende eller i det væsentligste er motiveret af individuelle interesser hos enkeltpersoner eller virksomheder. Det vil således ikke være lovligt for en kommune at erhverve et areal med det formål at begunstige enkeltpersoner eller enkelte virksomheder. Hvor der i øvrigt er et lovligt kommunalt formål, indebærer den omstændighed, at virkningen af en kommunal disposition er til fordel for en enkelt person eller virksomhed, ikke i sig selv, at den pågældende disposition bliver ulovlig.

Erhvervelse af fast ejendom i praksis vil udgøre en privatretlig disposition, og en kommune vil således ikke være underlagt almindelige forvaltningsretlige regler ved købet, idet almindelige forvaltningsretlige grundsætninger dog fortsat vil finde anvendelse, herunder princippet om økonomisk forsvarlig forvaltning, som indebærer, at køb skal ske på markedsvilkår. Dette princip indebærer således, at en kommune ikke bevidst må betale en pris væsentligt over markedsprisen, idet fordele og ulemper ved ejerskabet skal indgå i overvejelserne om markedsprisen.

8.19.2 Kommunalretlige regler om den faktiske erhvervelse af fast ejendom

Ifølge almindelige kommunale retsgrundsætninger har kommunalbestyrelsen det øverste ansvar for kommunens økonomi. Dette princip kommer blandt andet til udtryk i kommunestyrelseslovens § 41, hvoraf fremgår, at væsentlige økonomiske dispositioner skal godkendes af kommunalbestyrelsen.

Køb af fast ejendom vil - uanset købsprisen – som hovedregel udgøre en væsentlig økonomisk disposition, da erhvervelse og ejerskab indebærer en række ejerrisici af økonomisk karakter.

Endvidere vil køb af fast ejendom skulle finansieres ved en anlægsbevilling, og en sådan bevilling kan kun besluttes af kommunalbestyrelsen jf. kommunestyrelseslovens § 40, stk. 2, 1. pkt. Bestemmelsen er affattet på følgende vis:

> *"Stk. 2.*
> *Bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen. Foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, må ikke iværksættes, før kommunalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling."*

Denne bestemmelse indebærer således et forbud mod delegation af bevillingskompetencen, hvorfor køb af fast ejendom også er omfattet af delegationsforbuddet i § 40, stk. 2.

På den baggrund kan beslutning om køb af fast ejendom således reelt kun træffes af kommunalbestyrelsen, idet bevillingsspørgsmålet således skal optages på dagsordenen til et kommunalbestyrelsesmøde.

Kommunestyrelseslovens § 31, stk. 1 om borgmesterens kompetence til på kommunalbestyrelsens vegne at afgøre sager, som ikke tåler opsættelse, og/eller ikke giver anledning til tvivl, indebærer ikke en kompetence til borgmesteren til alene at give bevillinger, jf. kommenteret lov om kommunernes styrelse, 2022, 2. udg., s. 632.

Hvor styrelsesloven indeholder særregler om kommunalbestyrelsens kompetence, viger bestemmelsen i § 31, stk. 1 således. Dette angår således § 40, stk. 2, 1. pkt. samt § 41, stk. 1 om lånoptagelse og garantistillelser.

Forholdet suppleres endvidere af bestemmelsen i kommunestyrelseslovens § 32, hvorved det fastlægges, at dokumenter (købsaftaler, skøder) vedrørende kommunens køb og salg af fast ejendom skal underskrives af kommunalbestyrelsens formand eller næstformand og en person, der er bemyndiget dertil af kommunalbestyrelsen - som hovedregel kommunaldirektøren, idet bemyndigelsen dog også kan gives til andre embedsmænd eller eksempelvis udvalgsmedlemmer.

8.19.3 Sammenfatning

Kommuner har vid adgang til at erhverve fast ejendom, såfremt formålet med erhvervelsen er et lovligt kommunalt formål. Miljø- og planmæssige hensyn vil udgøre sådanne lovlige kommunale formål.

Erhvervelse af fast ejendom udgør en privatretlig disposition, idet almindelige forvaltningsretlige grundsætninger dog tilsiger, at køb skal ske på markedsvilkår, og at fordele og ulemper ved det fremtidige ejerskab bør indgå i den samlede vurdering af hensigtsmæssigheden af erhvervelsen.

Fast ejendom skal finansieres via en anlægsbevilling, og beslutningen om at erhverve fast ejendom kan, grundet kommunestyrelseslovens bevillingsregler og forbuddet mod

delegation af bevillingskompetencen, i praksis kun lovligt ske ved beslutning herom på møde i kommunalbestyrelsen.

Endelig indebærer kommunestyrelseslovens regler også, at aftaler om køb af fast ejendom skal underskrives af borgmester og viceborgmester samt en på forhånd af kommunalbestyrelsen udpeget person, hvorfor der vil herigennem også vil være en de facto kontrol med kommunens køb af fast ejendom.

8.20 Om advokatundersøgelser

Reglerne for advokatundersøgelser er ikke reguleret ved lov, men fremgår i stedet af Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser af september 2022.

Det vil altid være et krav, at en advokat, som udfører en advokatundersøgelse, iagttager god advokatskik. Derudover vil visse brud på vejledningen også være i strid med god advokatskik – eksempelvis, hvis en advokat betegner en undersøgelse som uvildig uden dette er tilfældet.

Dele af vejledningens indhold er pligter imens andet er "best practice". Herom fremgår af vejledningen, at:

> *"Når der i vejledningens normerende afsnit anvendes udtrykket "skal", er der tale om pligter, som efter Advokatrådets opfattelse er udtryk for de aktuelle krav til god advokatskik, som stilles til advokaterne. En tilsidesættelse af disse bestemmelser vil således efter rådets opfattelse være en tilsidesættelse af god advokatskik.*
>
> *Når udtrykket "bør" anvendes i de normerende afsnit, er der tale om best practice.*
>
> *Kravene til god advokatskik ændres over tid, og best practice kan således på et senere tidspunkt helt eller delvist modsvare de krav til god advokatskik, som stilles til advokaterne."*

Vejledningens punkt 4 beskriver kommissoriets indhold. Heraf fremgår det bl.a., at:

> *"Generelt er det afgørende for en hensigtsmæssig udførelse af en advokatundersøgelse, at der over for opdragsgiver såvel som over for berørte og involverede er transparens i forhold til advokatundersøgelsen. Et detaljeret kommissorium kan understøtte dette, og også derfor bør kommissoriet gengives i afrapporteringen af advokatundersøgelsen.*
>
> *(…)*
>
> *Det bør fremgå af kommissoriet, om der er tale om en uvildig advokatundersøgelse, og hvordan undersøgelsen i så fald lever op til betingelserne herfor."*

8.21 Udtalelser, vejledninger m.v. i forbindelse med sagen

8.21.1 Miljøstyrelsens vejledende udtalelse af 27. juni 2024

Den 27. juni 2024 afgav Miljøstyrelsen følgende vejledende udtalelse til Randers Kommune:

> *"Miljøstyrelsen sender hermed en vejledning relateret til de spørgsmål, som er opstået under drøftelser mellem ledelsen i Miljøstyrelsen og i hhv. Favrskov og Randers Kommune. Vejledningen sendes derfor samtidig til Favrskov Kommune og Randers Kommune. Miljøstyrelsen kan vejlede inden for styrelsens område. Miljøstyrelsen vurderer, at det er relevant at vejlede om reglerne efter miljøbeskyttelsesloven {M BL) samt jordforureningsloven (JGL) - uden dog at tage stilling til, hvilken regulering, der konkret finder anvendelse i situationen.*
>
> ***Vejledning***
> *Miljøstyrelsen har modtaget henvendelse fra to kommuner om ansvaret for og tilsyn med en virksomheds aktivitet ved en kommunegrænse. Der spørges til, hvilken kommune der skal føre tilsyn med en forurening, der er opstået i Kommune B som følge af en aktivitet, virksomheden uden godkendelse har udført i Kommune B. Vi forstår endvidere faktum sådan, at virksomhedens aktivitet udføres tæt på kommunegrænsen til Kommune A, og at Kommune A har givet miljøgodkendelse til virksomhedens aktiviteter i Kommune A, men at godkendelsen ikke omhandler aktiviteter i Kommune B.*
>
> *Det følger af MBL § 65, stk. 1, og JFL § 65, stk. 1, at det er kommunalbestyrelsen, der fører generelt tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes. Kommunalbestyrelsen er således generelt ansvarlig tilsynsmyndighed, når der konstateres aktiviteter i strid med de pågældende love, jf. både MBL §§ 68-70 og JFL § 67-§ 68.*
>
> *Spørgsmålet er herefter, hvilken kommune der er stedlig kompetent til at være tilsynsmyndighed i forhold til forureningen i Kommune B. Kommuners stedlige kompetence er som udgangspunkt begrænset til den pågældende kommunes geografiske område, jf. Peter Pagh: Jordforureningsloven med kommentarer, 2. udgave, 2011, s. 467f. På det foreliggende grundlag vil Kommune B derfor være tilsynsmyndighed efter§ 65, stk. 1, § 68, § 69 og§ 70 i MBL og§ 65, stk. 1, § 67 og§ 68 i JFL, da forureningen opstod som følge af aktiviteter i Kommune B, og forureningen er i Kommune B. Ovenstående systematik fremgår også af JFL § 39, der viderefører reglerne om myndighedsstrukturen i MBL § 65 og§ 66. Det følger således af JFL § 39, at den stedlige kompetence til at udstede påbud til forureninger, der stammer fra ejendomme eller anlæg i kommunen, tilkommer kommunen. Ud fra det oplyste stammer forureningen fra aktivitet i Kommune B, er det kommune B, der er kompetent myndighed. Det be-*

mærkes dog, at JFL § 39 indeholder særlige regler om kompetencedragning, hvis en forurening har bredt sig ud over kommunegrænsen. I sådanne tilfælde er forureningskildens placering central i forhold til den stedlige kompetence, jf. Peter Pagh: Jordforureningsloven med kommentarer, 2. udgave, 2011, s. 466f.

Når der er sket en forurening af en naturressource omfattet af miljøskadereglerne, skal den kompetente myndighed også vurdere, om der foreligger en miljøskade eller overhængende fare for en miljøskade efter den relevante natur- og miljølov. Den kompetente myndighed til at træffe afgørelse om miljøskade følger ovenstående myndighedsstruktur, jf. MBL § 73 f, stk. 1 og JFL § 38 f, stk. 1, jf.§ 38 b, stk. 6.

Vi har ikke forholdt os til spørgsmålet om Kommune A's tilsyn med overholdelsen af miljøgodkendelsen eller øvrige afledte spørgsmål, som sagen måtte give anledning til."

8.21.2 Region Midtjyllands juridiske notater

Region Midtjylland har fremsendt to notater omhandlende regionens ansvar og involvering i sagen. Notaterne er udarbejdet af HaugaardBraad advokatpartnerselskab på regionens foranledning.

Af notat af 29. februar 2025 om "Nordic Waste A/S – Myndighedsansvar" fremgår:

*"**1. Indledning***
Region Midtjylland har bedt HaugaardBraad Advokatfirma vurdere, i hvilket omfang regionen kan ifalde et økonomisk ansvar i forhold til oprydningstiltag og mulig forurening efter udslippet af forurenet jord fra Nordic Waste A/S' arealer ved Ølst i Randers Kommune.

Det følgende er struktureret således, at der i afsnit 2 er en konklusion, mens der afsnit 3 er en kort redegørelse for sagens faktiske forhold.

I afsnit 4 er der en redegørelse for de juridiske spørgsmål mv., sagen giver anledning til, hvilket omfatter den konkrete sag og regionens ansvarsmæssige status i forhold til miljøskadeloven og miljøbeskyttelsesloven samt og sidstnævntes samspil med miljøerstatningsloven. Endelig omhandler afsnit 5 en udførlig redegørelse for, hvorvidt regionen kan risikere at skulle bære en del af omkostningerne ved afværgeforanstaltninger, oprydning mv. enten som følge af et selvstændigt ansvar for myndighederne eller på grund af manglende betalingsevne hos virksomheden og dennes forsikringsselskab.

*****

2. Konklusion

Det er vores vurdering, at regionen med altovervejende sandsynlighed ikke bærer et ansvar for udslippet fra Nordic Waste A/S og den deraf følgende forureningsrisiko.

Det er i den forbindelse vores vurdering, at det er overvejende sandsynligt, at det er Nordic Waste A/S og muligvis også DSH Recycling A/S, der på objektivt grundlag bærer det fulde ansvar for udslippet, og den deraf følgende forureningsrisiko i kraft af miljøskadeloven og miljøerstatningsloven.

Det er videre vores vurdering, at regionen selv i værste tilfælde kun kan ifalde et afledt ansvar set i forhold til de øvrige aktører for det tilfælde, at virksomheden og/eller dennes forsikringsselskab enten ikke formår at håndtere udslippet og afværge forureningen, og/eller ikke formår at honorere de krav og tiltag (afværgeforanstaltning oprydning, rensning og lignende), der er en følge af udslippet og den deraf følgende forureningsrisiko. Det forekommer dog usandsynligt, at et sådant ansvar vil indtræde. Det er endelig vores vurdering i sidstnævnte situation, at det i det indbyrdes forhold mellem regionen og Randers Kommune vil være kommunen, der er nærmest til at bære risikoen for tab.

Vi anbefaler, at Region Midtjylland, hvis forurening konstateres under regionens tilsyn, overvejer om og i givet fald træffer afgørelse om, hvorvidt en sådan forurening er at betragte som en miljøskade i generel forstand, jf. jordforureningslovens § 38 f, jf. miljøskadelovens §§ 7-11. Dette er blevet aktualiseret af, at dette forhold på nuværende tidspunkt fremtræder som utilstrækkelig belyst i forhold til eventuelle påvirkninger på menneskers sundhed som følge af hændelserne på Nordic Waste A/S og den forbundne jordforurening, jf. også nedenfor under afsnit 4.1. om indholdet af Miljøstyrelsens bindende udtalelse i afsnittet om miljøskade. Dette forhold kan belyses yderligere, hvis dette ønskes.

*****

3. Forløbet frem til Randers Kommunes afgørelse om miljøskade af 27. december 2023

På baggrund af en ansøgning fra daværende Danish Stevedore A/S, traf Region Midtjylland den 31. august 2018 afgørelse om dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord i jordforureningslovens § 52, stk. 1.

Dispensationen muliggør tilførsel af ren og lettere forurenet jord til en råstofgrav på en del af matr.nr. 2h, Ølst by, Ølst i Randers Kommune. Dispensationen er givet på baggrund af en vurdering efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, om, at der ikke er risiko for grundvandsforurening, da grundvandet er beskyttet af mange meters plastisk ler.

I henhold til jordforureningslovens § 52 stk. 4, forudsætter meddelelse af dispensationen desuden, at Randers Kommune i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 33 fastsætter vilkår for jorddeponeringen.

Virksomheden havde til brug for ansøgningen om miljøgodkendelse fået udarbejdet en geoteknisk undersøgelsesrapport af 22. januar 2018. I pkt. 2 områdebeskrivelsen, er det blandt andet anført, at aktiviteterne på det tidligere klinkeværk har medført afgravning i stor dybde, og at der visuelt kan konstateres skred i den efterladte skråning mod vest, hvor terrænet er skredet flere meter mod øst. I punkt 5 om anlægsforhold er det om" stabilitetsforhold" angivet, at det meget fede ler i området først vil være stabilt ved meget flade skråningsanlæg, og at det blandt andet skal indarbejdes i et kommende projekt, at der tilfyldes jævnt på området, hvor det også anbefales, at "modellere" området med fremtidige stabil anlæg.

Om "sætningsforhold" er det angivet, at det meget fede ler optræder med et højt naturligt vandindhold, der kan ændre sig væsentligt. En merbelastning ved opfyldning og lignende kan give anledning til sætninger. Randers Kommune har ligeledes 31. august 2018 truffet afgørelse om miljøgodkendelse af jordtip til opfyldning med 7.200.000 m3 ren og lettere forurenet jord i dele af en tidligere lergrav på ejendommen. I forbindelse med miljøgodkendelsen blev der ligeledes gennemført en screening efter miljø-vurderingslovens regler. Screeningen faldt ud til, at der ikke i sagen skulle gennemføres en miljø-konsekvensvurdering af projektet.

I punkt 1.2.8 om beskyttelses af grundvand og overfladevand, er der stillet vilkår om, at tætte belægninger skal holdes i god vedligeholdelsestilstand, og at eventuelle revner og sprækker skal udbedres hurtigst muligt, når de konstateres.

Med hensyn til spildevand fremgår det af punkt 2.4, at der ikke produceres processpildevand, hvorfor der ikke er stillet vilkår herom.

I efterfølgende miljøgodkendelser af 5. februar 2021, hvor virksomhedens aktiviteter blev udvidet, er det i punkt 1.2.4 om spildevand anført, at der ikke forekommer processpildevand på virksomheden, mens afledning af overfladevand reguleres ved særskilt udledningstilladelse.

Miljøgodkendelserne forholder sig ikke til forhold omkring muligt jordskred, eller indholdet af den geotekniske rapport.

*****

4. Juridiske forhold
Der vil i det følgende blive redegjort for de juridiske aspekter i sagen i forhold til Region Midtjylland.
4.1. Miljøskadelov

Miljøskadeloven implementerer dele af EU's miljøskadedirektiv i dansk ret og indeholder dels en række definitioner på miljøskade, og fastlægger hvem der har ansvaret for en miljøskade, og indeholder dels procedure- og kompetenceregler, der gælder, når en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade er konstateret. Herudover er direktivet implementeret ved særlige kapitler i en række af de danske miljølove, herunder blandt andre miljøbeskyttelsesloven, jordforureningsloven og råstofloven, der blandt andet omhandler tilsynsmyndighedernes rolle i forløbet frem til, at der træffes afgørelse om miljøskade.

Randers Kommune har den 27. december 2023 truffet afgørelse om, at situationen ved Ølst udgør en overhængende fare for miljøskade, og derfor er omfattet af miljøskadeloven.

4.1.1. Den ansvarlige for miljøskade
Efter miljøbeskyttelseslovens § 73 b, stk. 2, er " den ansvarlige for driften " i lovens forstand, den der driver eller kontrollerer den erhvervsmæssige aktivitet.

§ 73 b, stk. 2, fastslår, at den ansvarlige for driften, også er den ansvarlige for en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade.

Det følger af § 26 i miljøskadeloven, at der kan meddeles påbud til flere ansvarlige for en miljøskade, men Region Midtjylland kan ikke ifalde ansvar efter miljøskadeloven allerede som følge af, at regio-nen intet har at gøre med virksomhedens drift. Det samme gælder Randers Kommune.

4.1.2. Miljøministerens beføjelser ved miljøskade
Når det er fastslået, at der er tale om en miljøskade ved kommunens afgørelse herom, får Miljøministeren (Miljøstyrelsen) tillagt kompetencer og beføjelser til myndighedsudøvelse direkte overfor virksomheden ved siden af de kompetencer og beføjelser, der er tillagt tilsynsmyndigheden/tilsynsmyndighederne. Af disse er navnlig miljøskadelovens § 20 og § 22 centrale i den aktuelle situation.

Efter miljøskadelovens § 20 skal Miljøministeren påbyde den ansvarlige at give de oplysninger og foretage de undersøgelser m.v., som har betydning for vurderingen af, hvordan følgerne af en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade afhjælpes eller forebygges
.
Efter miljøskadelovens § 22, stk. 1, kan Miljøministeren påbyde den ansvarlige at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med en overhængende fare for en miljøskade eller praktisk gennemførlige tiltag med henblik på at begrænse eller forhindre yderligere miljøskade.

§ 22, stk. 2, fastslår, at påbuddet skal omfatte krav om at fjerne en konstateret forurening eller anden negativ påvirkning af naturressourcer og

at genoprette den hidtidige tilstand eller foretage tilsvarende afhjælpende foranstaltninger.

Endelig følger det af § 19, stk. 1, at den ansvarlige for en miljøskade skal stille sikkerhed for opfyldelse af sine forpligtelser overfor Miljøministeren, idet Miljøstyrelsen fastsætter sikkerhedens størrelse og andre vilkår herom.

4.1.3. Miljøskadelovens skadesbegreb
Miljøskadeloven sondrer mellem "skade" og "miljøskade". Ved en skade forstås, jf. § 10 en målelig forringelse af en naturressource eller af en naturressources udnyttelsesmuligheder, som er indtrådt direkte eller indirekte.

Ved naturressource forstås, jf. § 15, beskyttede arter og naturtyper, vandforekomster som omfattet af lov om vandplanlægning og jord. For så vidt angår definitionen på beskyttede arter og naturtyper henvises i bestemmelsen stk. 3 direkte til arter og naturtyper beskyttet efter habitatdirektivets regler.

Selve miljøskadebegrebet er nærmere fastlagt i lovens §§ 7-9 og kan opdeles i miljøskade på natur-typer og arter, miljøskade på vandmiljøet og miljøskade på jord. De dele af miljøskadebegrebet, der på nuværende tidspunkt er relevante i sagen er § 7 og § 8.

§ 7 fastslår, at en miljøskade på beskyttede arter eller naturtyper forstås som en skade, som medfører en betydelig negativ påvirkning af opnåelse eller opretholdelse af gunstig bevaringsstatus for arterne og naturtyperne.

§ 8 fastslår, at en miljøskade på vandmiljøet blandt andet forstås som en skade, som medfører en betydelig negativ påvirkning af den økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand eller det økologiske potentiale for vandforekomster, der er omfattet af lov om vandplanlægning.

§ 9 fastslår, at en miljøskade på jord forstås som en jordforurening, som er en følge af en direkte eller indirekte tilførsel af stoffer, organismer eller mikroorganismer til jord eller undergrund, og som medfører en betydelig risiko for, at menneskers sundhed påvirkes negativt. Denne sidste type miljø-skade er blandt andet relevant i forhold til drikkevandsbeskyttelse.

Miljøstyrelsen har i sin bindende udtalelse fastslået, at der foreligger en overhængende fare for vandforekomsten i Alling Å og på arterne hav- flod- og bæklampret, som er på udpegningsgrundlaget for Natura-område N14, Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord. Der er dermed tale om forhold omfattet der berører naturressourcerne naturtyper og arter og vand, jf. miljøskadelovens § 7 og § 8.

Miljøstyrelsen har dog ikke fundet det tilstrækkeligt godtgjort, at der er en tilsvarende fare for bilag IV-arterne odder, spidssnudet frø, løgfrø og stor vandsalamander.

For så vidt angår naturressourcen jord, jf. lovens § 9, har Miljøstyrelsen udtalt, at der på nuværende tidspunkt efter tilgængelige oplysninger ikke ses at være overhængende fare for betydelig påvirkning af menneskers sundhed fra en jordforurening (§ 9), men styrelsen anførte, at det endeligt skal kunne afvises af Randers Kommune, at der ikke foreligger en sådan (overhængende fare for) miljøskade.

Udtalelsen giver på dette punkt indtryk af, at forholdet på nuværende tidspunkt ikke er tilstrækkeligt belyst, og dette forhold bør regionen være særligt opmærksom på, henset til regionens tilsynskompetence indenfor råstofgraven, jf. råstoflovens § 31.

4.2. Miljøbeskyttelsesloven og miljøerstatningsloven

Ved siden af afgørelsen om miljøskade er situationen ved Ølst omfattet af miljøbeskyttelsesloven og miljøerstatningsloven.

Miljøerstatningsloven (lov nr. 373 om erstatning for miljøskade, 1994) benævnes også "miljøskadeerstatningsloven". Der er tale om et rent nationalt dansk regelsæt.

Miljøerstatningsloven indførte – som udgangspunkt – objektivt ansvar for forureninger, der udgår fra visse særligt farlige eller forurenende typer virksomhed. Loven trådte i kraft den 1. juli 1994.

Efter gennemførelsen af miljøerstatningsloven gælder, at den der som led i erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet, der er anført i bilag til loven, forårsager en forurening, skal erstatte den skade, som forureningen medfører. Med loven blev der på et begrænset område indført objektivt erstatningsansvar for forureningsskader, og deres følger, navnlig den af forureningen nødvendiggjorte oprydning, rensning og efterbehandling. Ansvaret påhviler blandt andre særligt farlige eller forurenende virksomheder, herunder virksomheder, der skal have en miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5. anført i bilag til loven, forårsager en forurening, skal erstatte den skade, som forureningen medfører. Miljøerstatningslovens § 3 indebærer i princippet objektivt ansvar for skader, der er en følge af selve den fare for forurening, virksomhedens aktiviteter udgør.

Anlæg for behandling af affald og anlæg til behandling og deponering af forurenet jord er omfattet af bilag til lovens punkt K, nr. 2 og 4, og Nordic Waste A/S' aktiviteter er således omfattet af loven.

Randers Kommune har siden den 16. december 2023, foretaget såkaldte selvhjælpshandlinger i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 70, stk. 1, for at afværge fare for forurening af vandmiljøet i Alling Å. Det fremgår af

bestemmelsen, at sådanne selvhjælpshandlinger foretages for den ansvar-lige regning. Tidligere retspraksis har fastslået, at en virksomhed kun kan pålægges at godtgøre en kommune udgifterne til afværgeforanstaltninger, hvis virksomheden ved fejl eller forsømmelser (culpa) har forårsaget eller medvirket til at forårsage forureningen.

Højesteret har imidlertid i dommen gengivet i UfR 2017.1192H fastslået, at det objektive ansvar også omfatter selvhjælpshandlinger i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 70.

Samlet set indebærer dette, at Nordic Waste A/S (også) i medfør af miljøerstatningsloven på objektivt grundlag er erstatningsansvarlig for udslippet og dets følgevirkninger, herunder oprydningstiltag, rensning og lignende samt, jf. højesteretsdommen for udgifter til selvhjælpshandlinger. Vi bemærker i øvrigt, at vi ikke har fundet holdepunkter for at fastslå, at Randers Kommune skulle være erstatningsansvarlig i anledning af ulykken ved Ølst.

*****

5. Myndighedernes ansvar mv.

5.1. Kan Region Midtjylland ifalde et selvstændigt økonomisk ansvar på erstatnings-retligt grundlag?

Som ovenfor anført påhviler ansvaret for forureningen Nordic Waste A/S på objektivt grundlag. Det er dog ikke helt udelukket, at andre kan ifalde et medansvar, selvom virksomheden er underlagt den strengeste ansvarsnorm, der findes i dansk erstatningsret. Dette er ligeledes fastslået ved højesteretsdommen omtalt ovenfor.

Vi vil derfor i det følgende beskrive grundlaget for et muligt erstatningsansvar for regionen.

Det er almindeligt antaget, at offentlige myndigheder kan ifalde erstatningsansvar for fejl og forsømmelser i forbindelse med myndighedsudøvelse. Der skal foreligge et ansvarsgrundlag (culpa), som når det gælder offentlige myndigheder, vil dreje sig om, hvorvidt myndigheden har begået en fejl målt i forhold til de (ansvars-)normer, der gælder for offentlige myndigheders afgørelsesvirksomhed og myndighedsudøvelse. Herudover skal der være lidt et økonomisk tab for så vidt angår skadelidte.

Der er ikke særlige lovregler eller andet regelsæt der fastslår, hvornår en offentlig myndighed ifalder et sådant ansvar. Bedømmelsen heraf foretages efter dansk rets almindelige regler om erstatning uden for kontrakt, sådan som disse er fastlagt i retspraksis og med de særlige modifikationer, der kan gælde, når der netop er tale om, at det er en offentlig myndighed, der bedømmes i forhold til dens opgaveløsning.

Der skal være årsagssammenhæng (kausalitet) mellem fejlen/forsømmelsen og den skade der opstår, hvad enten den straks indtræffer, eller først viser sig på et senere tidspunkt. Alt andet lige kan lang tids forløb svække argumenter for årsagssammenhæng.

Skaden skal desuden være en inden for rimelighedens grænser naturlig følge af den begåede fejl (adækvans). En helt usædvanlig følge, kan derfor efter omstændighederne ligge uden for ansvaret, selvom der efter en strengt logisk betragtning måtte foreligge årsagssammenhæng.

Spørgsmålet er herefter, om Region Midtjylland kan ifalde ansvar på et sådant grundlag i nærværende sag.

I forhold til Region Midtjyllands mulige ansvar lægger vi for det første til grund, at regionens medvirken fra det tidspunkt, regionen meddelte dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, den 31. august 2018 til forureningen opstod og udviklede sig i 2023 i alt væsentligt har været begrænset til Regionens sagsbehandling i forbindelse med dispensationen til at tilføre forurenet jord til råstofgraven.

Der kan kun meddeles dispensation efter bestemmelsen, når der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der kan forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og andre tilsvarende hensyn ikke taler imod.

Det er vores vurdering, at andre miljømæssige hensyn i hvert fald må omfatte hensyn til overfladevand, sådan som det også er beskrevet er Miljøstyrelsens Orientering af 8. juli 1997 om lov nr. 426 af 10. juni 1997 om regulering af fyldjord i råstofgrave. Herudover finder vi, at andre miljømæssige hensyn også må omfatte hensynet til jordforurening mere generelt ikke bare i forhold til drikkevands-interesser, men også i forhold til sundhed.

Dette indebærer, at der kan være tilfælde, hvor regionen kan have pligt til at meddele afslag på ansøgning om dispensation, uanset, om det som i tilfældet var ved Ølst, ikke vurderes, at der risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der kan forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning.

Som bestemmelsen er formuleret, finder vi videre, at den tager udgangspunkt i spørgsmålet om risiko for drikkevandsinteresser, og herefter må der foreligge andre hensyn, hvor der foreligger en ret nærliggende risiko, før det taler afgørende imod dispensation. Den blotte teoretiske risiko for en udskridningshændelse kan næppe tale afgørende imod dispensation, hvis der eksisterer mulighed for at forebygge en sådan hændelse.

I forhold til konkret at vurdere regionens ansvar, bemærker vi for det første, at regionen var opmærksom på de særlige geologiske forhold i

området herunder risikoen for udskridning, og at dette var baggrunden for, at Region Midtjylland og Randers Kommune opfordrede virksomheden til at få foretaget geotekniske undersøgelser til brug for indretningen af såvel anlæg som drift af virksomheden. Der kan herom henvises til referat fra møde af 21. juli 2017 mellem Randers Kommune, Danish Stevedore Holding A/S og Region Midtjylland, hvoraf det blandt andet fremgår:

"Den indsendte ansøgning blev evalueret og supplerende spørgsmål blev fremført. Der blev på mødet fremført ønske om yderligere dokumentation for geologi og grundvands-forhold samt en risikovurdering. DSH foreslog, hvordan opfyldningsplan, overfladevand og sætning- og forskydningsrisiko kan udføres. Dette vil blive udarbejdet af relevante fagpersoner og fremsendt."

Vi bemærker videre, at den geotekniske rapport ikke indeholder decideredе advarsler imod at anvende arealet til påfyld af jord, men giver anvisninger på, hvordan anlægget skal indrettes og driftes, sådan at stabiliteten i området håndteres. Rapporten gav derfor efter vores vurdering ikke regionen anledning til at skærpe opmærksomheden på risiko for udskridning yderligere på daværende tidspunkt.

Endelig vejer det i forhold til vores vurdering af regionens mulige ansvar tungt, at den altovervejende del af sagsbehandling og løbende tilsyn i forhold til anlæg og drift af virksomheden - i sagens natur - hele tiden har ligget hos Randers Kommune som miljøgodkendelsesmyndighed i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 33 og 41.

Miljøgodkendelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33, jf. jordforureningslovens § 52, stk. 4, varetager en langt mere omfattende række af hensyn til omgivelserne, herunder natur og menneskers sundhed mv., som ikke varetages i jordforureningslovens § 52. Disse hensyn kan Regionsrådet ikke forfølge, jf. jordforureningslovens § 66.

Godkendelseskompetencen efter miljøbeskyttelseslovens § 33 indebærer omvendt, at Randers Kommune har kunnet stille vilkår om alle relevante forhold for driften, herunder vilkår, der kunne håndtere mulige risici for fysisk udskridning af deponeret materiale, og kommunen har således også stillet en række vilkår, der håndterer hensynet til omgivelserne i bred forstand.

Samtidig indebærer tilsynskompetencen efter miljøbeskyttelseslovens § 41, at kommunen i alle relevante henseender har haft mulighed for et nært kendskab til ethvert aspekt af virksomhedens emissioner og andre forureningsmæssige forhold.

På ovenstående baggrund er det vores vurdering, at Region Midtjyllands eventuelle ansvar er så perifert i forhold til de øvrige aktørers handlinger, at det er usandsynligt, at Region Midtjylland på erstatningsretligt grundlag

har et økonomisk ansvar for forureningsskader, og deres følger, navnlig den af forureningen nødvendiggjorte oprydning, rensning og efterbehandling.

Vi finder derfor samlet set, at det er helt overvejende usandsynligt, at Region Midtjylland vil kunne ifalde et ansvar for hændelserne ved Ølst på erstatningsretligt grundlag.

5.2. Kan Randers Kommune få godtgjort udgifter afholdt i sin myndigheds-/tilsyns-virksomhed af Region Midtjylland

I lyset af de overordentligt store beløb, der allerede er afsat, er det nærliggende at antage, at den ansvarlige virksomhed Nordic Waste A/S på egen hånd vil være i stand til (tilnærmelsesvist) at honorere de erstatningsbeløb, virksomheden er ansvarlig for. Der foreligger ingen oplysninger om, hvorvidt virksomheden er forsikringsdækket i tilstrækkeligt omfang.

En meget betydelig del af udgifterne – hvis ikke alle - vil dog formentlig blive dækket af den bevilling på ca. 205 mio. kr. Folketingets Finansudvalg godkendte den 16. januar 2024 til dækning af Nordic Waste A/S' forpligtelser, så de nødvendige arbejder kan fortsætte ved Ølst, uanset at virksomheden mangler evne til at medvirke til afværgetiltag og oprydning.

Sagsbehandlingen efter miljøskadeloven er i kraft af lovens § 21, stk. 2, ophørt som følge af, at Nordic Waste A/S ikke har stillet sikkerhed. Herefter er det på ny Randers Kommune, der behandler sagen efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven Randers Kommune vil derfor løbende pådrage sig udgifter, der ikke falder ind under selve miljøskaden i tiden frem til, at den nødvendige retablering – eller eventuel omlægning af Alling Ås forløb er færdiggjort. Det er ikke kendt om og i hvilket omfang finanslovsbevillingen vil dække disse udgifter.

Spørgsmålet er herefter, om Randers Kommune kan kræve, at Region Midtjylland godtgør kommunen disse udgifter helt eller delvis.

Spørgsmålet må efter vores opfattelse besvares benægtende af to årsager.

1. For det første vil udgifterne være en følge af opgaver, der er pligtmæssige for kommunen som tilsynsmyndighed. Miljøbeskyttelseslovens ordning er herefter, at kommunen kan kræve disse udgifter godtgjort af den ansvarlige virksomhed, jf. miljøbeskyttelseslovens § 70, men ikke hos andre myndigheder.

2. For det andet må tilsvarende betragtninger, som anført i forhold til erstatningsansvar føre til, at kommunen under alle omstændigheder er nærmest til at bære et eventuelt tab.

*****"

Af notat af 29. februar 2025 *"om Region Midtjyllands kompetence i forbindelse med den aktuelle situation omkring Nordic Waste"* fremgår følgende:

> ***1. Indledning***
> *Region Midtjylland har henvendt sig til HaugaardBraad Advokatfirma i forbindelse med forholdene relateret til Nordic Waste-sagen. Regionen har anmodet om en juridisk redegørelse for regionens ansvarsområder og rolle i forhold til den aktuelle situation ved Ølst i Randers Kommune, hvor udslip fra Nordic Waste af bl.a. lettere forurenet jord, samt microfiller er opstået ved et jordskred efter kraftig nedbør. Jordskredet er i bevægelse og udslippet bevæger sig i retning af den nært liggende Alling Å, og udgør en trussel i forhold til vandmiljøet og Natura 2000-områder i Randers Fjord, både på grund af forurening med miljøfremmede stoffer og ved opfyldning med sediment.*
>
> *Det følgende er struktureret sådan, at der indledningsvist er et konklusionsafsnit, mens der herefter følger en juridisk gennemgang af de enkelte myndigheders kompetencer relaterende til bl.a. miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven samt øvrige forhold, sagen giver anledning til at besvare.*
>
> *****
>
> ***2. Konklusion og anbefalinger***
> ***2.1. Myndighedsforhold - miljøbeskyttelsesloven***
> *I forhold til udslippet fra Nordic Waste A/S til de omkringliggende arealer og muligvis Alling Å lå kompetencen delt hos Randers Kommune og Miljøministeriet efter henholdsvis miljøbeskyttelsesloven og miljøskadeloven frem til den 19. januar 2024. Med Nordic Waste A/S' konkurs ophørte behandlingen af sagen i henhold miljøskadeloven i forhold til Nordic Waste A/S, jf. miljøskadelovens § 21, stk. 2. Herefter er det Randers kommune, der alene fører tilsyn i henhold til miljøbeskyttelseslovens regler.*
>
> *Miljøgodkendelsen til DSH Recycling A/S fra august 2018, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33, jf. jord-forureningslovens § 52, stk. 4, varetager en langt mere omfattende række af hensyn til omgivelserne, herunder natur og menneskers sundhed mv., som ikke varetages i jordforureningslovens § 52. Disse hensyn kan Regionsrådet ikke forfølge, jf. jordforureningslovens § 66.*
>
> ***2.2. Myndighedsforhold - jordforureningsloven***
> *Det er vores vurdering, at regionens kompetencer efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, jf. § 66, for så vidt angår opfyldning af jord i råstofgraven består parallelt med Randers Kommunes kompetence som godkendelsesmyndighed efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Regionens*

tilsyns- og håndhævelsespligt begrænser sig umiddelbart til forhold relaterende til beskyttelsen af drikkevand.

Eventuelle tilsyn og påbud bør udøves og meddeles overfor i hvert fald DSH Recycling A/S samt muligvis også Nordic Waste A/S under konkurs, idet det næppe tjener noget formål på nuværende tidspunkt at rette håndhævelsesskridt mod sidstnævnte. Eventuelle krav i forhold til oprydning mv., kan muligvis anmeldes i boet efter den almindelig konkursorden i konkursloven.

Vi anbefaler, at forholdet om ejerskab til afgørelserne vedrørende deponiet søges afklaret ved at regionen retter henvendelse til Randers Kommune og/eller kurator i Nordic Waste A/S under konkurs herom.

I forhold til jordforureningsloven bemærkes, at selve situationen umiddelbart aktualiserer regionens tilsynsforpligtelse inden for jorddeponiet i råstofgraven. Det lægges til grund ud fra regionens notat af 3. januar 2024, at det p.t. er fysisk faktisk umuligt at gennemføre tilsyn. Regionens forpligtelse er i denne situation løbende at holde sig orienteret om udviklingen i tilstanden på området, og gennemføre tilsyn, så snart dette er faktisk kan lade sige gøre.

Hvis der under regionens tilsyn konstateres forurening inden for råstofgraven, kan der træffes afgørelser om påbud om oplysninger, undersøgelser og oprydning eller andre afhjælpende foranstaltninger, efter jordforureningslovens kap. 5.

2.3. Miljøskadeloven

Hvis regionen ved tilsyn konstaterer, at der fortsat er overhængende fare for en miljøskade i anledning af jordskredet, eller konstater anden forurening inden for råstofgraven, som regionen vurderer, kan udgøre en miljøskade, jf. miljøskadelovens §§ 7-11, træffer regionen afgørelse herom efter indhentet udtalelse fra miljøstyrelsen, jf. jordforureningslovens § 38 f, stk. 1 og 2.

*****

3. De enkelte myndigheders kompetencer

3.1. Godkendelses- og tilladelseskompetencen

Regionsrådet har anvendt sin kompetence til at meddele dispensation til tilførsel af forurenet og uforurenet jord til (tidligere) råstofgrave, når der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller grundvand, og andre tilsvarende miljømæssige hensyn ikke taler imod i henhold til jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3. I den konkrete sag har regionen således meddelt dispensation til tilførsel af lettere forurenet og uforurenet jord i et afgrænset område af den tidligere råstofgrav

Randers Kommune har meddelt miljøgodkendelse til Nordic Waste af selve modtagelsesvirksomheden i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33 (listevirksomhed), jf. også jordforureningens § 52, stk. 4, og i den forbindelse stillet nærmere vilkår for virksomhedens etablering og drift. Miljøgodkendelsen omfatter efter sit indhold betydeligt flere forhold relaterende til virksomhedens anlæg og drift end tilladelsen efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, gør. Der kan således forfølges en lang række hensyn i en miljøgodkendelse, jf. miljøbeskyttelseslovens § 1 og § 2, der er væsentligt mere omfattende, end hvad der kan varetages efter jordforureningslovens § 52.

3.2. Tilsyn

3.2.1. Tilsynet og myndighedskompetencen

Jordforureningsloven

Det følger af jordforureningsloven § 66, stk. 1, at regionsrådet fører tilsyn med deponeringer i (tidligere) råstofgrave. Det fremgår videre af § 66, stk. 6, at regionsrådet skal underrette de berørte vandforsyninger, så snart en forurening er konstateret.

Det er dog omdiskuteret, om regionens tilsynspligt bliver ved med at bestå, når deponiet også er omfattet af en miljøgodkendelse for listevirksomhed. Peter Pagh har i Jordforureningsloven med Kommentarer, 2. udgave, s. 464, anført, at der er usikkerhed omkring regionens kompetence som påbudsmyndighed efter jordforureningslovens § 39, stk. 3, når en forurening i en råstofgrav skyldes en godkendt listevirksomhed. Pagh anfører videre, at der kan være risiko, for at et påbud om genopretning til en listevirksomhed meddelt af en region vil kunne komme i konflikt med miljøgodken-delsens vilkår. På den baggrund konkluderer Pagh, at

"Dette betyder, at listemyndigheden formentlig også bevarer kompetencen i relation til forurening af råstofgrav, når listevirksomheden er lukket. Samlet begrunder dette om end med en vis usikkerhed - at regionsrådet kun er påbudsmyndighed efter § 39, stk. 3, hvis forureningen af råstofgraven ikke hidrører fra en listevirksomhed."

Det er således, hvis man følger Peter Paghs synspunkt ikke klart, om Region Midtjylland fortsat har påbuds- og tilsynskompetence i forhold til forureninger, der udspringer af deponiet, og finder sted inden for råstofgravens område.

Det af Peter Pagh anførte, om at samle kompetencen hos én myndighed i en situation som den foreliggende, forekommer hensigtsmæssigt.

Vi finder imidlertid, at en fravigelse af en lovfæstet kompetencenorm, må kræve klare holdepunkter. Det vil som det klare udgangspunkt derfor kræve at en anden lovregel, gør undtagelse fra kompetencenormen i nær-

mere beskrevne tilfælde. Der findes imidlertid ikke en sådan undtagelsesbestemmelse i jordforureningsloven eller anden regulering, og situationen er ikke omtalt i forarbejderne til jordforureningsloven.

På den baggrund finder vi, at Region Midtjylland fortsat har tilsyns- og påbudskompetence efter jordforureningsloven i sagen.

Råstofloven Det følger af råstoflovens § 31, at regionsrådet fører tilsyn med råstofindvindingen på landjorden. Dette sker som udgangspunkt i lyset af udstedte råstofindvindingstilladelser efter råstoflovens § 7 mv. Dette gælder således også i nærværende sag.

Miljøbeskyttelsesloven
Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 41, at Randers Kommune som tilsynsmyndighed for virksomheden kan meddele påbud om, at væsentlig forurening skal nedbringes. Bestemmelsens praktiske anvendelsesområde er i forbindelse med revurderinger af miljøgodkendelser, hvorefter selv potentielt meget omfattende revurderinger meddeles som påbud med hjemmel i lovens § 41.

Ligeledes følger det af miljøbeskyttelseslovens kapitel 9, at der skal føres et generelt tilsyn med at bl.a. vilkår i miljøgodkendelser overholdes, jf. miljøbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, nr. 2. Denne forpligtigelse påhviler i udgangspunktet kommunalbestyrelsen, hvilket også gælder i nærværende sammenhæng.

Der er hjemmel til, at kommunen som tilsynsmyndighed kan foretage selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70 i de tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse. Dette kan eventuelt ske for virksomhedens regning. Der er tilsvarende en hjemmel til, at kommunen efter lovens § 69 kan udføre arbejder for virksomhedens regning.
Det nærmere forhold mellem miljøbeskyttelseslovens § 69 og § 70 vil ikke blive gjort til genstand for yderligere undersøgelser her.

3.3. Selskabsforhold
3.3.1. Involverede selskaber
Regionen har bedt os redegøre nærmere for selskabsforholdene omkring Nordic Waste A/S og Danish Stevedore Holding A/S. Regionen ønsker afklaring af, hvilken virksomhed regionen fremover kan udøve myndighed overfor efter råstofloven og jordforureningsloven. Specielt omkring jordforureningsloven henvises i øvrigt til det anførte i punkt 3.2.1.

Nordic Waste A/S og Danish Stevedore Holding A/S er søsterselskaber, idet begge er 100 % ejede datterselskaber af DSH Environment A/S.

Danish Stevedore Holding A/S skiftede 21. juni 2021 navn til DSH Recycling A/S. Det bemærkes for god ordens skyld, at selskabet - i hvert fald p.t. - på trods af navnet ikke er et holdingselskab for andre selskaber.

Danish Stevedore Holding A/S (nu DSH Recycling A/S) overtog ved overdragelsesaftale af 18. december 2015 med overdragelsesdato den 18. november 2016 samtlige matrikler, der er omfattet af dispensationen og miljøgodkendelserne. Danish Stevedore Holding A/S (nu DSH Recycling A/S) har fortsat gennem hele forløbet siden regionen meddelte dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord i jordforureningslovens § 52, stk. 1, og til i dag været eneejer af matriklerne/ejendommen omkring jorddeponiet ved Ølst.

3.3.2. Afgørelser truffet i forhold til de to selskaber

Regionsrådet meddelte den 31. august 2018 virksomheden Danish Stevedore Holding A/S (Nu DSH Recycling A/S) dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord i jordforureningslovens § 52, stk. 1, jf. jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3.

Danish Stevedore Holding A/S (nu DSH Recycling A/S) er også adressat for den miljøgodkendelse Randers Kommune meddelte den 31. august 2018 om jordtip til opfyldning af 7.200.000 m3 tidligere lergrav med ren og lettere forurening jord. På miljøgodkendelsens side 2 er ud for punktet "virksomheden" angivet "DSH Recycling A/S, Ølstvej 6, 8940 Randers SV", men der længere nede ud for punktet "virksomheden drives af" er angivet "Nordic Waste A/S Ølstvej 6, 8940 Randers SV". Det er dog uklart, om der hermed menes, at Nordic Waste A/S, nu under konkurs, er ment som juridisk ansvarlig driftsherre og dermed påbudsadressat mv. i forhold til aktiviteterne eller "blot" operatør af disse, således at det juridiske ansvar for driften mv. forsat ligger hos DSH Recycling A/S. Det er der den her godkendte aktivitet, der er omdrejningspunktet for sagen vedrørende jordskredet ved Ølst samt spørgsmålene om regionens myndighedskompetence i forhold til råstofgraven.
Den 5. februar 2019 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S omfat-tende følgende aktiviteter og listepunkter på godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2:
- Modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring K212.
- Modtagelse og knusning af beton og tegl K206 / K212.
- Modtagelse og sortering af jern- og metal K212.
- Modtagelse og sortering af visse typer farligt affald, K203.
- Modtagelse og neddeling af lang række affaldsarter K206.
- Modtagelse af træ til neddeling K 206
- Modtagelse og sorteringen af affaldsarter under restproduktbekendtgørelsen, K206.
- Modtagelse af fejesand og brøndsand K212.
- Modtagelse af plast til genbrug. K 206.
- Modtagelse og sortering af blandet affald K 206

Den 5. februar 2021 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S omfat-tende følgende aktiviteter og listepunkter på godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2:
- Modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring K 212.
- Modtagelse og knusning af beton og tegl K 206 / K 212.
- Modtagelse og sortering af jern- og metal K 212.
- Modtagelse og sortering af visse typer farligt affald, K 203.
- Modtagelse og neddeling af lang række affaldsarter K 206.
- Modtagelse af træ til neddeling K 206
- Modtagelse og sorteringen af affaldsarter under restproduktbekendtgørelsen K 206.
- Modtagelse af fejesand og brøndsand K 212.
- Modtagelse af plast til genbrug. K 206.
- Modtagelse og sortering af blandet affald K 206
- Modtagelse og kompostering af affald og evt. andre materialer K 214

Den 21. maj 2021 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S til modtagelse af jord fra minkgrave til kartering, oplag og forbedring, K212. Konkret jord fra minkgrave.

Den 28. juni 2023 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S omfattende følgende aktiviteter og listepunkter på godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2:
- modtagelse af jord til kartering, oplag og forbedring K212.
- Modtagelse og knusning af beton og tegl K206 / K212.
- Modtagelse og sortering af jern- og metal K212.
- Modtagelse og sortering af visse typer farligt affald, K203.
- Modtagelse og neddeling af lang række affaldsarter K206.
- Modtagelse af træ til neddeling K 206
- Modtagelse og sorteringen af affaldsarter under restproduktbekendtgørelsen K 206.
- Modtagelse af fejesand og brøndsand K212.
- Modtagelse af plast til genbrug. K 206.
- Modtagelse og sortering af blandet affald K 206
- Etablering af afskærende vold mod Alling Å

Endelig er Nordic Waste A/S adressat for Randers Kommunes afgørelse af 27. december 2024 om miljøskade, og for Miljøstyrelsens efterfølgende påbud om oprydning og sikkerhedsstillelse efter miljøskadeloven.

Regionen har oplyst, at der, siden dispensationen blev meddelt, har været afholdt tilsyn på følgende datoer:
- 9. september 2018. -Tilsyn efter § 52 i jordforureningsloven.
- 27. september 2018 - Tilsyn efter råstofloven.
- 25. august 2021 -. Tilsyn efter § 52 i jordforureningsloven.
- 28 juni 2022 - Dobbelt tilsyn efter råstofloven/og § 52 i jordforureningsloven.

Regionen oplyste i den forbindelse, at regionen har været af den opfattelse, at tilsynene er gennemført i forhold Danish Stevedore Holding A/S. Det vides ikke, om Nordic Waste A/S ved en egentlig overdragelsesaftale, udtrykkeligt eller stiltiende, har overtaget aktiviteterne med deponiet inklusive den første miljøgodkendelse til jordtip udstedt overfor Danish Stevedore Holding A/S til Nordic Waste A/S. En anden mulighed er, at Nordic Waste A/S har været hyret ind som operatør til at udføre aktiviteterne på vegne af Danish Stevedore Holding A/S/DSH Recycling A/S, men det har ikke været muligt at finde dokumentation for dette.

3.3.3. Fremtidig påbudsadressat

Uanset om Nordic Waste A/S har overtaget aktiviteterne eller udført disse som operatør, er DSH Recycling A/S fortsat lodsejer for jorddeponiet. Det er ikke behandlet i praksis eller den juridiske litteratur, om en overdragelse af aktiviteter omfattende miljøgodkendelse også kan omfatte dispensationen fra jordforureningsloven uden en samtidig overdragelse af de arealer, dispensationen hviler på. Det er derfor en mulighed, at dispensationen efter jordforureningsloven må anses for direkte knyttet ejeren af arealerne, som DSH Recycling A/S fortsat ejer, idet det dog må anses som overvejende sandsynligt, at den type tilladelser kan overdrages til en lejer eller anden ansvarlig driftsherre henset til tilladelsens natur og sammenlignelighed med miljøgodkendelser mv., hvorefter godkendelsen er relateret til en bestemt placering og aktivitet og derfor kan overdrages til en anden juridisk enhed, jf. bl.a. MAD2003.251V.

Der foreligger heller ikke klare oplysninger om, at DSH Recycling A/S rent faktisk skulle have overdraget dispensation eller miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S ved en overdragelsesaftale. Oplysningerne i miljøgodkendelsen af 18. august 2018, s. 2, antyder, at dette heller ikke har været meningen, og at DSH Recycling A/S umiddelbart er tiltænkt en form for medansvar for driften af aktiviteten relaterende til jorddeponiet. Der kan dog være oplysninger, vi ikke kender på nuværende tidspunkt, som kan pege i retning af, at Nordic Waste A/S har det fulde juridiske ansvar alene. Hvis der ikke er sket en sådan overdragelse, vil det være mest nærliggende at betragte forholdet sådan, at DSH Recycling A/S er primær driftsherre, mens Nordic Waste A/S på en form for kontrakt-basis udfører driftsopgaver som operatør på vegne af DSH Recycling A/S. I så fald vil ansvar knyttet til driften af jorddeponiet på baggrund af dispensationen og den første miljøgodkendelse ligge hos DSH Holding A/S, eventuelt i fællesskab med Nordic Waste A/S.

<u>Vi anbefaler, at forholdet om ejerskab til afgørelserne vedrørende jorddeponiet eventuelt søges afklaret ved, at regionen retter henvendelse til Randers Kommune eller kurator i Nordic Waste A/S under konkurs.</u>

Regionen har rent faktisk udøvet myndighed efter råstofloven og jordforureningsloven i form af tilsynsbesøg over for DSH Recycling A/S (og <u>ikke</u> Nordic Waste A/S), senest 22. juni 2022.

På ovennævnte baggrund finder vi, at det er mest nærliggende at antage, at det fortsat vil være DSH Recycling A/S, der er rette adressat for tilsyn og påbud efter jordforureningsloven og råstofloven, som ansvarlig driftsherre.

Nordic Waste A/S' rolle som operatør fører desuden til, at det vil være mest hensigtsmæssigt, at tilsyn og påbud tillige udøves overfor Nordic Waste A/S under konkurs, på samme måde som myndighederne i andre sammenhænge i sager under miljølovgivningen kan udøve myndighed overfor flere juridiske enheder solidarisk.

På den baggrund finder vi, at fremtidige tilsyn og udstedelse af påbud bør ske overfor såvel DSH Holding A/S som Nordic Waste A/S under konkurs. Vi er gerne behjælpelig med nærmere rådgivning om disse spørgsmål, og givet fald bør den videre behandling af sagerne ske i tæt dialog med Randers Kommune.

3.4. Håndtering af udslippet efter miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven

Med "udslippet" menes der her, den del af jordskredet der har bevæget sig ud over afgrænsningen for jorddeponiet.

Randers Kommune har udøvet sin handlepligt efter miljøbeskyttelseslovens § 70, hvor tilsynsmyndigheden kan foretage det nødvendige for at afværge overhængende fare for miljøet.

Regionsrådet har ikke tilsyns- eller handleforpligtelser i forhold til udslippet ud af virksomheden, da der ikke er forhold relaterende til begivenhederne hos Nordic Waste, der udgør en trussel for grundvandet mv., hvilket er de hensyn, der varetages med jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3. Der er således ikke forhold, der jf. jordforureningslovens § 66 kan betinge, at Regionsrådet har en tilsyns- eller handlepligt i forhold til det aktuelle jordskred mv.

Herudover omfatter og varetager miljøgodkendelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33, jf. jordforureningslovens § 52, stk. 4, af Nordic Waste som nævnt en langt mere omfattende række af hensyn til omgivelserne, herunder natur og menneskers sundhed mv., som ikke varetages i jordforureningslovens § 52. Disse hensyn kan Regionsrådet ikke forfølge, jf. jordforureningslovens § 66.

3.5. Håndtering af forurening i selve råstofgraven

Det følger § 39, stk. 3, i jordforureningsloven, under lovens kap. 5. Andre forureninger end miljø-skader, at regionsrådet træffer afgørelse om forureninger i (tidligere) råstofgrave. Reglen har sammenhæng med tilsyns-

forpligtelsen nævnt under pkt. 3.2., og giver efter kap. 5, nærmere beføjelser til at meddele påbud om oplysninger, undersøgelser og oprydning eller andre afhjælpende foranstaltninger.

3.6. Miljøskadeloven

Randers Kommune traf den 4. januar 2024 afgørelse om, at der foreligger en overhængende fare for miljøskade, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73f. Nordic Waste A/S blev den 19. januar 2024 taget under konkursbehandling ved Skifteretten i Randers. Det blev dermed konstateret, at

Ud fra de tilgængelige oplysninger forekommer det altovervejende sandsynligt, at det er håndteringen af selve jorddeponiet, omfattet af Region Midtjyllands dispensation af 18. juni 2018, der er er hovedårsagen til jordskredet, og dermed den situation, der førte til Randers Kommunes afgørelse om miljøskade af 23. december 2023.

Dette forhold må regionen tage i betragtning i forbindelse med udøvelse af tilsyn i forhold til DSH Holding A/S.

*Hvis regionen ved tilsyn konstaterer, at der fortsat er overhængende fare for en miljøskade i anledning af jordskredet, eller konstater anden forurening inden for råstofgraven, som regionen vurderer, kan udgøre en miljøskade, jf. miljøskadelovens §§ 7-11, træffer regionen afgørelse herom efter indhentet udtalelse fra miljøstyrelsen, jf. jordforureningslovens § 38 f, stk. 1 og 2. *****"*

9. Vurderinger

9.1 Jordskredet og dets årsag

Som beskrevet i punkt 6.3 kan det på baggrund af undersøgelserne fra COWI og GEUS udledes, at forløbet ved Nordic Waste A/S i Randers Kommune har været præget af omfattende jordskredsaktivitet, som viste sine første tegn i 2021 og eskalerede markant i løbet af 2023. De tidlige bevægelser i 2021 blev udløst af deponering af store mængder jord på en uigennemtrængelig, hældende lerflade, hvilket sammen med deponiets fysiske morfologi satte gang i jordskredsprocessen. Skredaktiviteten fortsatte med langsomme bevægelser frem til 2023, hvor den stigende vandmætning i jorden og ændringer i deponeringspraksissen forværrede situationen. Ifølge GEUS' rapporter (2024/6 og 2024/12) begyndte jordskredet at accelerere fra april 2023, da store mængder jord blev aflæsset direkte oppe fra kanten af den tidligere lergrav. Denne praksis resulterede i dannelsen af jordstrømme, som pressede yderligere på de eksisterende jordmasser.

I perioden frem mod slutningen af 2023 nåede jordskredet at flytte betydelige mængder jord. Ifølge beregninger fra COWI var op til 3 mio. m³ jord involveret, hvoraf ca. 1,2 mio. m³ blev direkte aktiveret og skabte betydelige forskydninger i området. Jordskredet nåede blandt andet frem til Gl. Århusvej og forårsagede store ændringer i landskabet.

Sammenfattende skyldtes jordskredet en kombination af øget deponering, geologiske forhold og stigende vandmætning, hvilket over tid førte til en betydelig destabilisering af området og omfattende konsekvenser for nærområdet.

Den undersøgende advokats team er enig i ovennævnte beskrivelse og har lagt denne til grund for sine vurderinger.

Undersøgelsen har vist, at der er en række faktorer, der underbygger denne beskrivelse af årsagen til jordskredet.

Indledningsvis skal nævnes:

- Ifølge Byrådsorientering af 20. februar 2023 besluttede virksomheden i samråd med Randers Kommune at stoppe for udledningen af al vand fra virksomheden for at genbruge vandet som led i sin virksomhed med ressourcecentret.
- Det betød, at den hidtidige vandudledning til Alling Å på ca. 10 liter pr. sekund stoppede.
- Der opstod herefter en ophobning af vand på jordopfyldningen, idet virksomheden angiveligt skulle recirkulere vandet og anvende det i deres produktionsprocesser.

Den undersøgende advokat har i forbindelse med sine interviews fået klarlagt, at:

- Nordic Waste A/S fra slutningen af 2022, og særligt i 2023, modtog store mængder jord, og at jordtippen i den forbindelse blev flyttet fra midt i matr.nr. 2h til flere steder langs plantebæltet ved matr.nr. 5i. Det skal bemærkes, at disse steder er beliggende højere i terrænet.

- Nordic Waste A/S angiveligt i sommeren 2023 gravede en række interne grøfter på matr.nr. 2h og ekstra bassiner til regnvand.

- Der i efteråret 2023, i strid med miljøgodkendelsen, blev gravet en grøft ud af lergraven mod nord, med det formål at aflede det ophobede vand fra jordopfyldningen. Forholdet er politianmeldt af Randers Kommune.

- Randers Kommunes medarbejdere ikke havde grund til at betvivle Nordic Waste A/S' intentioner omkring etablering af anlæg til håndtering og genbrug af vand i 2023. Uagtet virksomhedens intentioner foretog virksomheden dog samtidig i 2023 dispositioner i strid med miljøgodkendelsen for at fjerne vand fra terrænets vestlige og nordlige del i form af udgravning af grøft til afvanding til søer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

- Randers Kommunes medarbejdere på deres tilsyn i 2023 ikke fik oplysninger fra virksomheden om, hvordan det reelt stod til i forhold til ophobning af vand og følgende risikoen for jordskred samt omfanget af allerede igangværende jordskred.

Den undersøgende advokat har i forbindelse med undersøgelsen talt med geotekniske rådgivere, der har været involveret i sagen. Visse rådgivere har været bidragsydere til nogle af de kritiske spørgsmål om faren for et jordskred mod Ølst, der blev stillet af politikere til forvaltningen i foråret 2023.

Det er forklaret under interview med de geotekniske rådgivere, at Nordic Waste A/S i 2023 brugte en model for jordpåfyldning, som efter deres vurdering var medvirkende til skredet:

> *"[Rådgiver] mente ligeledes, at det var meget problematisk, at virksomheden begyndte at læsse på fra toppen i stedet for at starte nedefra og stabilisere derfra, og at det kunne skabe problemer ift. skred, når man begyndte at læsse jord på oppefra.*
>
> *[Rådgiver] fortalte, at han i 2023 havde forklaret virksomheden, at de skulle vende princippet om og lave en omvendt model. De skulle i stedet starte nedefra og bygge op i stedet for at hælde i oppefra. [Rådgiver] fortalte virksomheden, at hvis Nordic Waste A/S ikke ændrede modellen, så ville jordskredet ende ude på Gl. Aarhusvej."*

Den undersøgende advokat har undersøgt, om Randers Kommune havde kendskab til disse advarsler, der blev givet til virksomheden. Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune ikke havde kendskab hertil. Som beskrevet ovenfor var Randers Kommune i god tro og modtog ikke oplysninger fra virksomheden om, hvordan det reelt stod til i forhold til ophobning af vand og den deraf følgende risiko for jordskred samt omfanget af allerede igangværende jordskred.

Det er ligeledes under interviewet med de geotekniske rådgivere blevet forklaret, at ingen kunne have forudset jordskredet i sin fulde udstrækning:

> *"HGR spurgte ind til, om nogen kunne have forudset det fulde omgang af jordskredet. [Rådgiver] svarede, at det mente han ikke man kunne – i hvert fald ikke i den skala, som det skete. Området ved jordskredet var præget af komplicerede bundforhold, og der har været jordskred i større eller mindre grad derude i lang tid, hvor jordpåfyldningen skubbede til det."*

Den undersøgende advokats miljøfaglige del af teamet er enige i den vurdering, og det lægges til grund, at det ikke var muligt at kende det fulde omfang af jordskredet. Det er et vigtigt forhold, når der skal foretages en vurdering af, om der er forhold, der efterfølgende kan betragtes som kritisable.

Der er også nødt til at være en grundlæggende forståelse af, at denne ekstraordinære begivenhed må betragtes som den første af sin art i Danmark, og enhver vurdering af handlinger i sagen skal foretages med en vis portion ydmyghed overfor dette forhold.

Til baggrund er det blevet forklaret f.eks., at kræfterne var så store, at en gravko blev skubbet igennem en husgavl, at veje blev skubbet flere meter op i luften, at bygninger styrtede sammen, en medarbejder oplevede at sidde fast i jord, ligesom microfiller i luften påvirkede maskiner m.m.

Det er omvendt blevet gjort gældende af virksomheden, at der var tale om en naturkatastrofe. Virksomheden har tilkendegivet, at det ikke er *"Nordic Wastes generelle indretning og drift, der er årsag til det nuværende jordskred, men derimod de ekstraordinære vejrforhold."*

Den vurdering er den undersøgende advokat ikke enig i.

Der er derimod stadig tale om menneskeskabte forhold, selvom man ikke kunne forudse det fulde omfang.

Det afgørende for vurdering af myndighedernes adfærd i sagen er, om risikoen for et større jordskred kunne være forudset og derved forebygget eller afbødet ved en rettidig omhu.

Den undersøgende advokat har kunnet konstatere, at der er flere forhold, der burde have givet anledning til overvejelser hos de involverede myndigheder, navnlig Randers Kommune og Region Midtjylland.

Det skyldes, at der som led i virksomhedens ansøgning om godkendelse og dispensationen i 2018 ved tilførsel af 7.200.000 m^3 jord på et 20 ha areal blev udarbejdet en geoteknisk rapport af 4AP-Geoteknik A/S. I denne rapport blev der rejst en række advarselsflag om anlægsforhold i forbindelse med projektet.

Af rapporten fremgår:

"5. Anlægsforhold
Der foreligger ingen konkrete oplysninger om de kommende tilfyldningsarbejder. Nedenfor er opstillet ***generelle orienterende retningslinjer*** *for et kommende projekt, hvor følgende forhold bør/skal iagttages*
- Stabilitetsforhold, herunder stabilisering af bakken mod vest
- Sætningsforhold som følge af den forøgede last fra tilfyldningsarbejderne
- Anlægsarbejder i meget fedt ler (fremhævning foretaget)

Stabilitetsforhold
Meget fedt ler er først stabilt ved meget flade skråningsanlæg. Typisk vil ubelastede skråninger skulle etableres med anlæg a = 8-10 før beregningsmæssigt stabile forhold kan opnås.
Dette er uden tvivl årsagen til, at der er sket stabilitetsbrud på områdets vestlige del, da der er udgravet med stejlere anlæg.
Følgende forhold skal derfor indarbejdes i et kommende projekt
- Det eksisterende stabilitetsbrud stabiliseres indledningsvis ved tilfyldningsarbejder i området umiddelbart øst for de på figur 2 angivne boringer (tidligere nummerering) B5, B7 og B12 (den grønne kile mod vest på figur 2)
- fremtidige stabile anlæg
- Der forslås etableret moniteringspunkter så bevægelser af bakken kan overvåges og eventuelle yderligere tiltag vurderes og igangsættes.

Sætningsforhold
Det meget fede ler optræder med et højt naturligt vandindhold, der kan ændre sig væsentligt.

Ændringerne i vandindholdet kan skyldes ændringer i lastforholdene, idet en merbelastning (opfyldning o.l.) kan give anledning til sætninger, mens der kan ske hævninger som følge af eventuelle aflastninger. For nærværende er dette aktuelt da der givet er sket en aflastning i store dele af området som følge af råstofindvindingen. Aflastningen vil have medført at det fede ler har hævet sig (udkvældning). I takt med at der foretages en gentilfyldning vil leret igen "sætte sig" og følgende overvejelser bør inddrages i projektet

- *Leret vil sætte sig moderat i forbindelse med en genbelastning, indtil der er opnået en ligevægt i forhold til den belastning leret tidligere har oplevet. Der foreslås på denne baggrund en tilfyldning der nogenlunde skal ramme det oprindelige terrænniveau (spændingsneutral).*
- *Tilfyldningen udføres så vist muligt jævnt fordelt på området, jf. også ovenfor.*

Anlægsarbejder i meget fedt ler
Færdsel på områder med meget fedt ler er særdeles kompliceret, specielt i nedbørsrige perioder.

Alle arbejder skal udføres med grej der er egnet hertil, dvs. der skal fortrinsvis anvendes larvebåndsmaskiner og ikke gummihjulskøretøjer.

Arbejderne kan med fordel indledes med en etablering af kørefaste veje ud til de enkelte områder.

Projektering/Parametre
Der er tale om en orienterende undersøgelse, jf. EC7. Arbejder i meget fedt plastisk ler kræver at projektet kan gennemføres i geoteknisk kategori 3. ***Supplerende geotekniske undersøgelser udføres på baggrund af et endeligt anlægsprojekt*** *(fremhævning foretaget).*

(…)"

Her angav virksomhedens egen geo-/byggetekniske rådgiver, at der skulle udarbejdes et endeligt anlægsprojekt.

Dette skete ikke.

Rapporten indgik som bilag i såvel Randers Kommunes miljøgodkendelse til jordtippen efter miljøbeskyttelseslovens § 33 som i ansøgningen til Region Midtjyllands dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2.

Det manglende anlægsprojekt er efter den undersøgende advokats opfattelse en af årsagerne til, at der ikke er taget hånd om de faktorer, der kunne udløse jordskredet, herunder afvanding af opfyldningen, opfyldningsmetode m.v. Dette skulle ske ved projekteringen af selve anlægsdelen af opfyldningen.

Danish Stevedore Holding A/S (DSH Recycling A/S) er som grundejer indehaver af råstoftilladelsen og adressat for § 52-dispensationen, og søsterselskabet Nordic Waste A/S er som driftsselskab involveret i sagen. Se nærmere under punkt 4.3.

Miljøbeskyttelsesloven er baseret på forureneren-betaler-princippet, jf. § 4, stk. 4.

Virksomheden er således ansvarlig for at overholde miljøgodkendelser og råstoftilladelser, herunder som led i driften træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre dette.

Denne forpligtelse gælder den løbende overholdelse af miljøgodkendelsen, uanset om overtrædelsen skyldes hændelige forhold som led i virksomhedens sædvanlige drift. Det påhviler den, der vil etablere en virksomhed, der kan give anledning til forurening, at vælge en placering, hvor faren for forurening begrænses mest muligt, jf. miljøbeskyttelseslovens § 4, stk. 1.

Det skal bemærkes, at det ikke er den undersøgende advokats opgave at undersøge virksomhedens forhold fuldt ud eller at placere et ansvar hos virksomhederne. I det

omfang virksomhedernes handlinger m.v. har betydning for forståelsen og vurderingen af Randers Kommunes ageren i sagen, inddrages virksomhedernes forhold dog.

På baggrund af sagens oplysninger er det den undersøgende advokats vurdering, at Nordic Waste A/S kan have overtrådt miljølovgivningen i form af miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, jordforureningslovens § 52, stk. 1, og naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1.

Ved miljøgodkendelsen af 31. august 2018 gav Randers Kommune tilladelse til placering af jordtip på matr.nr. 2h. Det kan imidlertid konstateres, at der er blevet tippet jord af uden for matr.nr. 2h. Det kan være i strid med miljøbeskyttelseslovens § 33 og jordforureningslovens § 52. Dertil kommer, at dele af ressourcecentret er blevet placeret uden for det areal, som miljøgodkendelsen af 28. juni 2023 gav tilladelse til, hvilket tilsvarende kan være i strid med miljøbeskyttelseslovens § 33.

En tidligere medarbejder har i øvrigt forklaret, at der blev gravet en grøft ud af lergraven mod nord med det formål at aflede det ophobede vand fra jordopfyldningen. Det kan være i strid med naturbeskyttelsesloven § 3, stk. 1, idet vandet kan være blevet ledt ud i et beskyttet naturområde.

Som beskrevet har geotekniske rådgivere forklaret over for den undersøgende advokat, at den model, som Nordic Waste A/S anvendte i den senere periode, var medvirkende til jordskredet. Nordic Waste A/S læssede i den senere periode jord på fra toppen, fremfor at starte nedefra, bygge op og stabilisere derfra. Virksomheden fortsatte også med at tilføre ny jord indtil den 12. december 2023. Geotekniske rådgivere har ved interview forklaret, at de rådgav virksomheden til at vende princippet om og lave en "omvendt model" for jordpåfyldning. Den undersøgende advokat har kunne konstatere, at virksomheden ikke anvendte den anbefalede model.

Derudover har den undersøgende advokat kunne konstatere, at der i efteråret 2023 i strid med miljøgodkendelsen blev gravet en grøft ud af grusgraven mod nord med det formål at aflede det ophobede vand fra jordopfyldningen, hvilket virksomheden ikke loyalt oplyste Randers Kommune om. Forholdet er sidenhen blevet politianmeldt af Randers Kommune.

Den undersøgende advokat har endvidere kunne konstatere, at virksomheden ikke fulgte de generelle retningslinjer, der følger af ovennævnte geotekniske rapport, og som indgår i miljøgodkendelsen af 31. august 2018, herunder at virksomheden ikke etablerede monitoreringspunkter til overvågning af bakkens bevægelser, ikke udarbejdede et endeligt anlægsprojekt og ikke foretog jordtilfyldning så vist muligt jævnt på området. Derved handlede virksomheden i strid med miljøgodkendelsen af 31. august 2018.

Som nævnt er det imidlertid ikke den undersøgende advokats opgave at undersøge virksomhedernes forhold fuldt ud eller at placere et ansvar i virksomhederne.

9.1.1 Virksomhedernes høringssvar

Som anført i punkt 4.2.6 ønskede den undersøgende advokat ud fra et forsigtighedsprincip at høre virksomhederne Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S omkring det faktum og de vurderinger, den undersøgende advokat agtede at lægge til grund om virksomhederne i den endelige rapport.

Høringsprocessen blev imidlertid udfordret af, at virksomhederne var under konkursbehandling.

Derfor valgte den undersøgende advokat medio maj 2025 dels at forsøge at kontakte virksomhederne i form af tidligere ledelsesrepræsentanter, dels at kontakte kuratellerne i konkursboerne for at gennemføre en høring af virksomhederne om virksomhedernes forhold, enten via kuratellerne eller gennem kontakt til relevante tidligere ledelsesmedlemmer.

Efter telefoniske drøftelser samt mailkorrespondance blev der i juni måned fremsendt endelige høringsbreve inklusiv adgang til størstedelen af rapporten i udkast til to tidligere ledelsesrepræsentanters advokater med det formål, at disse fik lejlighed til at kommentere/supplere faktum og vurderinger omkring virksomhederne. Øvrige tidligere ledelsesrepræsentanters advokater fik også tilbudt at modtage høringsmaterialet. Fristen for den endelige høring var den 13. august 2025. Der blev modtaget høringssvar fra den ene ledelsesrepræsentants advokat inden fristen.

Høringssvaret indeholdt en række bemærkninger af såvel generel som mere konkret karakter.

De konkrete bemærkninger har ført til mindre justeringer i den undersøgende advokats vurderinger.

I høringssvaret var det angivet, at ledelsesrepræsentanten ikke var enig i visse dele af det faktum, den undersøgende advokat agtede at lægge til grund. Det blev specifikt påtalt i høringssvaret, at præsentationen af den eksterne rådgivning Nordic Waste A/S modtog i perioden 2018-2023 ikke var fyldestgørende, og således kunne være egnet til at give læseren et grundlæggende forkert indtryk af den rådgivning virksomheden indhentede.

Det skal hertil bemærkes, at ledelsesrepræsentanten og dennes advokat - på trods af en lang høringsperiode og klare opfordringer fra den undersøgende advokat til at fremsende eller fremlægge dokumenter, der kunne bidrage til at oplyse sagen yderligere, herunder rapporter og anden rådgivning fra eksterne rådgivere – ikke har fremsendt nogen dokumenter eller andet, der understøtter det i høringssvaret anførte. På den baggrund kan den undersøgende fortsat kun lægge det faktum til grund, som kan dokumenteres ud fra de oplysninger, der har været den undersøgende advokat i hænde.

9.2 Samspil mellem Randers Kommune og de øvrige myndigheder/aktører

Selvom ansvaret for jordskredet først og fremmest er virksomhedens, så rejser det også spørgsmål, om involverede myndigheder kunne og burde have ageret anderledes i sagen. Undersøgelsen omhandler primært Randers Kommune, men kommunens ageren må ses i sammenhæng med øvrige myndigheders. Det afgørende for vurdering af myndighedernes adfærd i sagen er, om risikoen for et større jordskred kunne være forudset og derved forebygget eller afbødet ved en rettidig omhu. Den undersøgende advokats vurdering heraf fremgår nedenfor.

Det er indledningsvis formålstjenligt at skabe et overblik over, hvilke myndigheder, der er involveret i sagen om Nordic Waste A/S.

Som det ses af råstoftilladelserne fra 2013, er der involveret matrikler fra både Randers Kommune og Favrskov Kommune i tilladelserne og i godkendelserne. Hertil kommer, at jordtippen i 2022/2023 blev flyttet op til matrikler, der er hjemmehørende i Favrskov Kommune.

Der findes et lokalitetsprincip i kommunal forvaltning, der indebærer, at kommunerne som udgangspunkt har myndighedsansvaret for opgaver og reguleringer inden for deres geografiske område.

Lokalitetsprincippet betyder, at såvel Favrskov Kommune som Randers Kommune har ansvaret for at administrere miljøreglerne inden for deres egne grænser.

Det betyder, at der er to kommunale miljømyndigheder involveret i sagen.

Hertil kommer, at Århus Amt – senere Region Midtjylland – er involveret i sagen med ansvaret for de regionale opgaver.

Endvidere overtog Miljøstyrelsen efter den undersøgende advokats vurdering kompetencen i sagen i forhold til miljøskaden ved Ølst, da afgørelsen om miljøskade blev truffet den 23. december 2023 kl. 20:53, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73 f og miljøskadelovens § 20.

9.2.1 Nærmere om Favrskov Kommune

Ved ressortændring overgik råstofområdet fra regionerne (amterne) den 1. januar 2007 til kommunerne, henholdsvis Randers Kommune og Favrskov Kommune. Den 1. juli 2014 overtog Region Midtjylland igen ansvaret for råstofområdet.

Den 3. juli 2013 traf Favrskov Kommune afgørelse om tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens § 7 til Saint-Gobain Weber A/S på op til 500.000 m³ ler. Tilladelsen omfattede dele af matr.nr. 3f, 4m, 6f, 1 og 5e Hinge By, Nr. Galten samt matr.nr. 5b, 19 og 6c Erslev By, Nr. Galten.

Der blev ikke udarbejdet en VVM-redegørelse i 2013 for forlængelsen af råstoftilladelsen.

Favrskov Kommune vurderede, at forlængelsen af gravetilladelsen kunne rummes inden for den gældende VVM-redegørelse og regionplantillæg. Favrskov Kommune lagde vægt på, at den ansøgte tidsforlængelse af indvindingen ikke skønnedes at medføre en væsentlig yderligere påvirkning i forhold til de eksisterende aktiviteter i området.

Ved ansøgning af 21. marts 2017 og den reviderede ansøgning af 23. januar 2018 ansøgte Danish Stevedore Holding A/S Randers Kommune om tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 *"til at genanvende ren og lettere forurenet jord til efterbehandling af den tidligere lergrav på ejendommen matr. 2h m.fl. Ølst by, Ølst".*

Den 31. august 2018 gav Randers Kommune miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Det fremgår af miljøgodkendelsen, at den vedrører matrikelnumrene 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst samt 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. Sidstnævnte matrikelnumre er beliggende i Favrskov Kommune.

Det fremgår også af Randers Kommunes godkendelse, at *"jordtippen er beliggende på Ølstvej 6, 8940 Randers SV og afgrænset som vist på kort, bilag 2 og omfatter matrikelnumrene 4b, 4d, 6c, og 2h Ginnerup By, Ølst 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten."*

Randers Kommune refererer altså delvist til andre matrikelnumre, end de der er anført i ansøgningen, imens andre udelades. Herunder refererede Randers Kommune til matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten, der er beliggende i Favrskov Kommune.

Det giver anledning til at overveje dels, hvilke matrikelnumre der er korrekte, og dels, om Favrskov Kommune er blevet/skulle være blevet involveret og have givet separat miljøgodkendelse henholdsvis foretaget en VVM-vurdering.

Den undersøgende advokats interview med en medarbejder fra Randers Kommune illustrerer dog følgende:

> *"HGR refererede til matrikelnumrene 5b og 6 Erslev By, Galten, der ligger i Favrskov Kommune og spurgte, hvorvidt der havde været dialog med Favrskov Kommune. [Medarbejderen] svarede, at matrikelnumrene stammede fra en oprindelig tilladelse og ikke var relevante for godkendelsen i 2018, fordi aktiviteterne på det tidspunkt ikke foregik dér. Der var alene tale om et paradigme fra en gammel tilladelse. ME spurgte uddybende ind til, om § 33-godkendelsen blev givet til samme område som § 52-dispensationen, hvortil [medarbejderen] svarede bekræftende. § 33-godkendelsen skulle bruges til det gamle industriområde."*

Favrskov Kommune traf ikke afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 den 31. august 2018, ligesom der heller ikke blev udarbejdet en VVM-redegørelse. Dette er efter den undersøgende advokats vurdering imidlertid ikke relevant, eftersom det beror på en formel fejl i Randers Kommune, at matrikelnumrene 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten i Favrskov Kommune er medtaget i miljøgodkendelsen af 31. august 2018 og senere afgørelser.

Næste gang Favrskov Kommune blev involveret i sagen var i 2020, hvor Nordic Waste A/S henvendte sig angående en ønsket udvidelse af deres aktiviteter til at omfatte Favrskov Kommunes område.

Favrskov Kommune videresendte virksomhedens forespørgsel til Randers Kommune den 30. september 2020. For nærmere herom henvises til punkt 7.14.

Det fremgår af forespørgslen, at virksomheden ønskede at starte en proces om udvidelse af ressourcecentret til matrikler beliggende i Favrskov Kommune, herunder navnlig:

- Matrikel - 1 - Erslev By, Nr. Galten
- Matrikel - 5b - Erslev By, Nr. Galten
- Matrikel - 5i - Erslev By, Nr. Galten
- Matrikel - 6c - Erslev By, Nr. Galten
- Matrikel - 19 - Erslev By, Nr. Galten
- Matrikel - 3e - Hinge By, Nr. Galten

Den 5. oktober 2020 havde Favrskov Kommune dialog med Randers Kommune angående virksomhedens tilbagemelding:

> *"Hej (…)*
>
> *Ok som jeg læser det, så skal Favrskov Kommune ikke gøre videre i sagen lige nu. Ved udarbejdelse af lokalplan for området vil jeg gerne være indover afgrænsning af området langs kommunegrænsen. Særligt set i lyset af virksomhedens tilbagemelding omkring fremtidsplaner.*
> *Tak for din tilbagemelding."*

Den 4. november 2020 svarede Favrskov Kommune på en henvendelse fra virksomheden:

> *"Kære (…)*
>
> *Du har sendt os materiale vedr. udvidelse af Nordic Waste ind i Favrskov Kommune med henblik på en første vurdering af stedet, herunder eventuelle knaster og behov for godkendelser/tilladelser/planlægning.*
> *Jeg vil først beklage, at det har taget så lang tid. Men nu har forespørgslen været rundt i forvaltningen, og jeg har fået nedenstående tilbagemeldinger.*
>
> *Jeg håber, at I kan bruge vurderingerne i jeres videre arbejde, og I er naturligvis velkommen til at henvende jer igen, hvis der er supplerende spørgsmål. Hvis I vælger at gå videre med projektet og opstarte sagen i Favrskov Kommune, så er det i Planafdelingen, at sagen skal startes op (som det fremgår af nedenstående).*
>
> ***Planlægning:***

Planafdeling er bekendt med at Nordic Waste A/S har rettet en forespørgsel til Favrskov Kommune vedrørende en eventuel udvidelse af virksomhedens drift. Udvidelsen vil omfatte arealer i Favrskov Kommune. Nordic Waste A/S ønsker hermed en tilkendegivelse fra Favrskov Kommune på hvorledes der kan igangsættes en proces for gennemførelse af en sådan udvidelse og hvilke godkendelser og tilladelser der vil følge hermed.

På baggrund af det fremsendte materiale vurderes den planmæssige godkendelse at omfatte et kommuneplantillæg og en lokalplan. Forud for igangsætning af en lokalplan skal Favrskov Kommunes Planudvalg godkende igangsætning af planarbejdet. Planudvalgets behandling af forespørgslen sker på baggrund af en redegørelse for projektet. Redegørelsen skal blandt andet indeholde:

- *en beskrivelse af de aktiviteter og anlæg/bygninger som skal etableres på arealerne*
- *volumen på diverse fraktioner af affald som skal oplagres og behandles*
- *en visualisering, som viser hvilke påvirkninger udvidelsen og anlægget vil have på landskabet*
- *en redegørelse for de tiltag virksomheden vil iværksætte for at begrænse de miljøpåvirkninger som driften vil medfører.*

Igangsætning af et kommuneplantillæg og en lokalplan vil skulle koordineres med Randers Kommune, hvori hovedparten af virksomhedens drift ligger. En lokalplan skal omfatte hele virksomheden, ved et samlet rammeområde på tværs af kommunegrænsen.

Som det fremgår af ovenstående vil Planudvalgets behandling af en forespørgsel forudsætte, at der er en detaljeret viden om de konkrete ønsker til udvidelsen. Hvilket er særlig vigtig i forespørgsler hvor der vurderes at være en påvirkning miljøet og af nærområdet, herunder en væsentlig påvirkning af landskabet.

Favrskov Kommunes planafdeling tager gerne en dialog med Nordic Waste A/S vedrørende ovenstående, såfremt der er ønske om at få behandlet forespørgslen i Planudvalget.

Miljøgodkendelse:
I henhold til Miljøbeskyttelsesloven betragtes anlægget som en samlet virksomhed, selv om det ligger i to kommuner. Team Virksomheder har derfor haft kontakt til Randers Kommune vedr. miljøgodkendelse af en udvidelse af anlægget. Der er enighed om, at udvidelsen af anlægget vil være et tillæg til den gældende miljøgodkendelse i Randers Kommune, og at begge kommuner skal meddele miljøgodkendelsen. Det er ikke aftalt nærmere, hvem der udarbejder miljøgodkendelsen, men det er mest oplagt, at Randers Kommune fortsætter med godkendelsesarbejdet.

(…)"

Den 10. november 2020 svarede virksomheden Favrskov Kommune:

> *"Hej (…),*
>
> *Mange tak for den omfangsrige gennemgang af jeres tanker!*
>
> *Vi agter at færdiggøre lokalplansprocessen i Randers kommune da denne allerede er klar til politisk behandling og derefter at lave en egentligt opstartsmøde med jer når Randers kommune har træffet en afgørelse.*
>
> *Jeg takker endnu engang for det arbejde som i allerede har lagt og kommer tilbage med det ønskede materiale når vi er klar til en igangsætning i Favrskov.*
>
> *I hører når vi er klar og vi ser frem til samarbejdet med jer !"*

På denne baggrund kan det udledes, at virksomheden var klar over, at de ikke kunne have aktiviteter i Favrskov Kommune, eftersom de afviste at gå videre med processen om miljøgodkendelse i Favrskov Kommune, ligesom Favrskov Kommune havde grund til at tro, at aktiviteterne herefter fortsat alene foregik på Randers Kommunes område.

Favrskov Kommune har i høringssvar af 12. august 2025 anført, at der ikke foreligger tilstrækkeligt grundlag for at konkludere, at de på miljøgodkendelserne anførte matrikelnumre i Favrskov Kommune skulle bero på en fejlskrift fra Randers Kommunes side. Favrskov Kommune har i den forbindelse anført, at det ikke kan udelukkes, at Randers Kommune bevidst har ladet miljøgodkendelsen fra 2018 omfatte hele den samlede faste ejendom.

Det er den undersøgende advokat vurdering, at der foreligger grundlag for at konkludere, at angivelsen af matrikelnumre i Favrskov Kommune i miljøgodkendelserne beror på en fejl.

Som ovenfor anført er fejlen blevet bekræftet af en medarbejder i Randers Kommune. Hertil skal det bemærkes, at den pågældende medarbejder forestod udarbejdelsen af samtlige miljøgodkendelser. Det forhold, at der er tale om en fejl, understøttes tilsvarende af, at virksomheden sendte en forespørgsel til Favrskov Kommune i 2020 angående udvidelse af ressourcecentret med miljøgodkendelse til modtagelse, oparbejdelse og oplag af affaldsfraktioner på netop matr.nr. 5b og 6c Erslev By, Nr. Galten. Favrskov Kommune behandlede forespørgslen og oplyste i den forbindelse virksomheden om de nærmere krav for godkendelse heraf. Der henvises til det ovenfor anførte herom og punkt 7.14.

Favrskov Kommune og virksomheden var dermed vidende om, at aktiviteter på de omhandlede matrikler i Favrskov Kommune krævede planmæssig godkendelse såvel som miljøgodkendelse fra Favrskov Kommune.

Som følge af udvidelse af kommissoriet for nærværende undersøgelse gennemførte den undersøgende advokat med deltagelse af de til undersøgelsen tilknyttede tekniske rådgivere den 28. februar 2025 en besigtigelse af Nordic Waste-området.

Besigtigelsen viste, at udstrækningen af jordskredet omfatter følgende matrikler:

- 15 matrikler henhørende under Randers Kommune.
- 3 matrikler henhørende under Favrskov Kommune:
    - 5b Erslev By, Nr. Galten
    - 6c Erslev By, Nr. Galten
    - 5i Erslev By, Nr. Galten

Dette giver anledning til følgende konstateringer:

Jordskredet har medført en væsentlig større udstrækning af jord end § 52-godkendelsen af 31. august 2018 giver hjemmel til, idet denne alene angår 2h Ølst By, Ølst.

Der kunne konstateres to til tre steder på kanten af lergraven, hvor jorden i 2023 er blevet tippet af fra, som er beliggende helt eller delvist i Favrskov Kommune, nemlig på matr.nr. 5i Erslev By, Nr. Galten.

Matr.nr. 5i Erslev By, Nr. Galten påkalder sig særlig opmærksomhed, idet denne matrikel er det højeste punkt i omgivelserne med adgang til opfyldningsområdet i lergraven. Matriklen er beliggende uden for områderne omfattet af virksomhedens tilladelser. Der er med andre ord tale om en ulovlig jordtip, idet der ifølge miljøgodkendelserne alene måtte tippes på matr.nr. 2h Ølst by, Ølst.

Endelig kan det konstateres, at det ikke kun er jord, der er tippet af, idet der ved besigtigelsen kunne konstateres synlige rester af bygningsmaterialer m.v.

De objektive forhold på stedet viser således, at matrikler beliggende i Favrskov Kommune har været benyttet til jordtip fra et tidspunkt i 1. halvår 2023 og frem. Dette er beskrevet i GEUS' rapport 2024/12. Der henvises til udklip af satellitfotos fra GEUS' rapport 2024/12 i afsnit 6.3.3.

Grunden til at dette er særligt kritisk var, at matr.nr. 5i Erslev By, Nr. Galten er beliggende højere end den hidtil påførte jord. Grunden til, at jordtippen blev flyttet, var formentligt, at den eksisterende jordpåfyldning var påvirket af store mængder vand, hvilket har gjort det vanskeligt at køre jord op ad de hidtidige eksisterende tilkørselsveje. Det er den undersøgende advokats vurdering navnlig baseret på GEUS' rapport 2024/12, at aflæsning af store mængder jord fra positionerne i Favrskov Kommune på kanten af lergraven har været en væsentlig årsag til den accelererede jordskredsaktivitet i 2. halvdel af 2023.

Favrskov Kommune har i høringssvar af 12. august 2025 anført, at GEUS' rapport 2024/12 og besigtigelsen af 28. februar 2025 ikke kan danne grundlag for den undersøgende advokats vurdering af, at aflæsning af store mængder jord fra positioner i

Favrskov Kommune skulle have været væsentlig årsag til den accelererende jordskredsaktivitet i 2. halvdel af 2023.

Den undersøgende advokat fastholder sin vurdering med henvisning til det ovenfor anførte.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at Favrskov Kommune som følge af det miljøretlige lokalitetsprincip er ansvarlig miljømyndighed for den del af jordskredet, der foregik i Favrskov Kommune og som udspringer herfra. Favrskov Kommune er dermed tillige involveret i sagen.

Det betyder, at Favrskov Kommune som myndighed efter jordforureningslovens §§ 39, 67 og 68 samt efter miljøbeskyttelseslovens §§ 68-70 har pligt til at gribe ind overfor den ulovlige aktivitet.

Favrskov Kommune har i høringssvar af 30. maj 2025 og 12. august 2025 anført, at Favrskov Kommune ikke har et myndighedsansvar for nogen dele af jordskredet, og at det forhold, at selve jordtilførslen i en kortere periode måtte være sket fra en matrikel beliggende helt eller delvist i Favrskov Kommune ikke ændrer herved. Favrskov Kommune har i tillæg hertil angivet, at såfremt Favrskov Kommune var blevet gjort bekendt med, at virksomheden havde ulovlige aktiviteter i Favrskov Kommune, som ikke var af underordnet betydning, ville Favrskov Kommune som udgangspunkt have været forpligtet til at bringe det ulovlige forhold til ophør.

Den undersøgende advokat er enig i, at Randers Kommune burde have orienteret Favrskov Kommune om den flyttede jordtip beliggende i Favrskov Kommune. Dette gør sig samtidig gældende i forhold til Randers Kommunes konstatering ved tilsyn af 27. februar 2023 af, at der var planer om etablering af en ny adgangsvej i Favrskov Kommune. I det konkrete tilfælde finder den undersøgende advokat det tilsvarende kritisabelt, at Randers Kommune ikke orienterede Favrskov Kommune. Der henvises til punkt 9.5.5.

Det ændrer imidlertid ikke ved det forhold, at virksomheden havde aktiviteter på matrikler beliggende i Favrskov Kommune, og at Favrskov Kommune som følge deraf var ansvarlig miljømyndighed.

Det er oplyst under interview med kommunaldirektøren i Randers Kommune, at Favrskov Kommune har foretaget politianmeldelse af Nordic Waste A/S. Favrskov Kommune har i høringssvar af 30. maj 2025 tilsvarende bekræftet, at Favrskov Kommune indgav politianmeldelse mod Nordic Waste A/S, da Favrskov Kommune blev opmærksom på aktiviteterne i Favrskov Kommune.

Favrskov Kommune har i høringssvar af 12. august 2025 endvidere anført, at den af Favrskov Kommune indgivne politianmeldelse ikke er udtryk for, at Favrskov Kommune anerkender et myndighedsansvar. Favrskov Kommune har i tillæg hertil bemærket, at politianmeldelsen ikke kan indgå i undersøgelsen, idet denne ligger uden for undersøgelsesperioden.

Kommuner bør ved indgivelse af politianmeldelse vedrørende overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven følge vejledning nr. 10376 af 20. oktober 2005 om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven (håndhævelsesvejledningen).

Håndhævelsesvejledningen er søgt udformet til brug for myndigheder i den konkrete sagsbehandling, og kommuner agerer i den forbindelse som myndighed med ansvar for at sikre overholdelse af gældende miljøregulering. Når en kommune vælger at indgive politianmeldelse, må det være en indikation på, at den handler i egenskab af ansvarlig myndighed inden for sit kompetenceområde.

Den undersøgende advokat henviser i øvrigt til TV2 Østjyllands artikel, hvor Favrskov Kommunes borgmester er citeret for at udtale, at virksomheden havde læsset jord svarende til tre-fire fodboldbaner af i Favrskov Kommune uden tilladelse. Af artiklen fremgår endvidere, at Favrskov Kommune havde besigtiget området og herefter konstateret, at kommunegrænsen var overskredet. Der henvises til TV2 Østjyllands artikel med overskriften *"Nabokommune politianmelder også Nordic Waste"* af 17. april 2024.

Favrskov Kommune har over for den undersøgende advokat ikke ønsket at be- eller afkræfte, hvorvidt oplysningerne i artiklen er gengivet korrekt.

I forhold til politianmeldelsens indgåelse i undersøgelsen skal det bemærkes, at den undersøgende advokat ikke er bekendt med det nærmere indhold af politianmeldelsen, men udelukkende har kendskab til Favrskov Kommunes indgivelse heraf. Der foreligger imidlertid ikke tvivl om, at politianmeldelsen vedrører forhold, som hører inden for undersøgelsens tidsmæssige afgrænsning.

Som det følger af henvendelsen fra Nordic Waste A/S til Favrskov Kommune i 2020 angående etablering af blandt andet ressourcecenter var virksomheden fuldt ud klar over, at de omhandlede matrikler var beliggende i Favrskov Kommune, og at der ikke var tilladelse til aktiviteter, herunder deponering af jord m.v. på disse matrikler. Det betyder, at virksomheden under normale omstændigheder ville være ansvarlig for de gennemførte foranstaltninger og betaling herfor.

Den undersøgende advokat har ikke fundet belæg for, at Favrskov Kommune var vidende om aktiviteterne i kommunen.

Den undersøgende advokat har på baggrund af besigtigelsen ved selvsyn konstateret, at de centrale steder for aflæsning (tip-områder) er beliggende i Favrskov Kommune, nemlig på matr.nr. 5i, Erslev By, Nr. Galten, i hvert fald fra 2023 og frem, hvor jordtippen i strid med de givne tilladelser blev flyttet dertil. Der henvises til blandt andre punkt 6.3.3 og punkt 7.20.

Udnyttelsen af den høje tip havde den betydning, at jordpåfyldningen kunne fortsætte, selvom der var vådt nede i lergraven, samt at jorden blev hældt ned oppe fra og ikke blev fordelt jævnt i terrænet.

Opsamling
Det kan sammenfattende lægges til grund, at Favrskov Kommune befandt sig i god tro og ikke var bekendt med Nordic Waste A/S' aktiviteter på matriklerne beliggende i Favrskov Kommune.

Nordic Waste A/S var på baggrund af Favrskov Kommunes vejledning vedrørende udvidelse af ressourcecentret på Favrskov Kommunes matrikler samtidig klar over, at virksomheden ikke havde tilladelse til aktiviteterne på Favrskov Kommunes område.

Det kan dog på objektivt grundlag konstateres, at Favrskov Kommune som følge af det miljøretlige lokalitetsprincip var ansvarlig myndighed, eftersom der rent faktisk var aktiviteter på matrikler beliggende i kommunen, herunder navnlig matr.nr. 5i, Erslev By, Nr. Galten.

Spørgsmålet om den nærmere fordeling af ansvar mellem Randers Kommune og Favrskov Kommune og af udgifterne til selvhjælpshandlinger hen over kommunegrænsen beror på en stillingtagen til komplekse faktuelle vurderinger og juridiske vurderinger i krydsfeltet mellem objektivt ansvar og subjektivt ansvar efter dansk rets almindelige erstatningsregler. En stillingtagen til dette spørgsmål ligger uden for undersøgelsens kommissorium.

9.2.2 Nærmere om Region Midtjylland

Århus Amts gav gravetilladelse/indvindingstilladelse fra 2003 efter den gældende råstoflov.

Århus Amt fandt, at den ansøgte råstofindvinding var VVM-pligtig, og der blev derfor i maj 2003 udarbejdet et regionplantillæg med VVM-redegørelse for råstofindvindingen.

Århus Amt traf den 22. september 2003 afgørelse om dispensation fra forbuddet mod tilførsel jord til råstofgrave efter jordforureningslovens § 52, stk. 1. Dispensationen gjaldt kun til en mindre del af matr.nr 2h og alene ren jord.

Århus Amt var indtil den 1. januar 2007 relevant myndighed for tilladelse efter råstoflovens § 7.

Ved en ressortændring overgik råstofområdet fra den 1. januar 2007 og indtil den 1. juli 2014 til de stedlige kommuner, henholdsvis Randers Kommune og Favrskov Kommune.

Pr. den 1. juli 2014 overtog Region Midtjylland ansvaret for råstofområdet.

Jordforureningslovens § 52, efterbehandling og VVM-procedure
Den 31. august 2018 traf Region Midtjylland afgørelse om dispensation fra forbuddet mod tilførsel jord til råstofgrave efter jordforureningslovens § 52, stk. 2. Dispensationen gjaldt til en større del af matr.nr 2h end hidtil, større jordmængder, ligesom den også omfattede lettere forurenet jord.

Samtidig gav Randers Kommune miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Der blev ikke i den forbindelse udarbejdet en VVM-redegørelse. En fuld VVM-redegørelse ville have indeholdt en vurdering af flere forhold, herunder *"projektets sårbarhed over for risici for større ulykker eller katastrofer."* Det kunne have betydet, at en fyldestgørende VVM-rapport kunne have forholdt sig til risikoen for et større jordskred.

Om VVM følger det af Region Midtjyllands § 52-dispenstation, at:

> ***"VVM afgørelse fra Randers Kommune***
> *Randers Kommune har foretaget en VVM-screening af den fremsendte ansøgning om tilladelse til efterbehandling af lergraven vurderet, at efterbehandlingen ikke vil påvirke miljøet væsentligt, ikke afviger den oprindelige VVM redegørelse for lergraven og derfor ikke er omfattet af bestemmelserne om VVM-pligt efter § 3 stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 448 af 10/05/2017 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning."*

Det fremgår derudover af VVM-screeningen i forbindelse med Randers Kommunes § 33-godkendelse, at:

> *"Det er Randers Kommunes og Region Midts vurdering at etableringen af jordtippen er en nødvendig del af retableringen efter endt lergravning, samt at jordtippen efter endt opfyldning vil kunne forenes med den efterbehandlingsplan, der er en del af den oprindelige råstoftilladelse."*

Randers Kommune foretog således en VVM-screening med input fra regionen.

Det følger dog af miljøvurderingslovens § 17, stk. 2, at Regionsrådet er VVM-myndighed, hvis dele af eller hele projektet er omfattet af råstoflovens § 7.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at § 52-dispensationen vedrører efterbehandling efter råstofloven. Samtidig er det den undersøgende advokats vurdering, at dispensationen modererer den tidligere efterbehandlingsplan, hvorfor det kan diskuteres, om ikke Region Midtjylland som følge heraf er rette VVM-myndighed, fordi der er tale om et projekt omfattet af råstoflovens § 7.

Det fremgår af § 52-dispenstionen, at:

> ***"Ansøgers oplysninger***
> *Danish Stevedore Holding A/S søger om dispensation efter Jordforureningsloven § 52 stk. 2, nr. 3 og nr. 4 til, at genanvende ren og lettere forurenet jord til efterbehandling af den tidligere lergrav på ejendommen matr. 2h Ølst by, Ølst. Tilførslen af jord skal ske på et ca. 20 ha stort areal og forventes at omfatte 7.200.000 m3 jord.*

Parallelt med ansøgning efter Miljøbeskyttelsesloven har virksomheden anmeldt projektet efter VVM reglerne og søgt Randers Kommune om miljøgodkendelse i henhold til kap. 5, § 33 i Miljøbeskyttelsesloven. Ansøgningen er en udvidelse af areal og forureningsgrad af en eksisterende § 52-dispensation til ren jord, dateret 22. september 2003. Formålet er dels at forkorte tidshorisonten for færdiggørelse af projektet og for samtidigt, at kunne forhindre yderligere sætningsskader af de eksisterende skråninger.

(…)

Det vurderes samlet, at tilførsel af lettere forurenet jord, herunder jord med forhøjet indhold af Nikkel og Arsen ikke vil udgøre en risiko for nuværende eller fremtidige drikkevandsanlæg, eller grundvandet."

Af § 52-dispensationen fremgår det således primært, at der blev lagt vægt på drikkevandsinteresser, men også der var tale om tilførsel af jord som led i efterbehandling.

Det fremgår videre, under dispensationens vilkår, at:

"11. Tilført jord skal anvendes i overensstemmelse med de vilkår der er givet i den gældende efterbehandlingsplan for lergraven."

ligesom det om ansøgers oplysninger fremgår, at:

"Danish Stevedore Holding A/S søger om dispensation efter Jordforureningsloven § 52 stk. 2, nr. 3 og nr. 4 til, at genanvende ren og lettere forurenet jord til efterbehandling af den tidligere lergrav på ejendommen matr. 2h Ølst by, Ølst.

(…)

Ansøgningen er en udvidelse af areal og forureningsgrad af en eksisterende § 52-dispensation til ren jord, dateret 22. september 2003. Formålet er dels at forkorte tidshorisonten for færdiggørelse af projektet og for samtidigt, at kunne forhindre yderligere sætningsskader af de eksisterende skråninger."

I ansøgningsmaterialet oplyste virksomheden videre, at forudsætningerne for det hidtidige efterbehandlingsprojekt havde ændret sig.

Ved tilførsel af 7.200.000 m^3 jord på et 20 ha areal med det formål at forkorte tidshorisonten for færdiggørelse af projektet (efterbehandlingen) og forhindre yderligere sætningsskader af de eksisterende skråninger, er det den undersøgende advokats vurdering, at der er tale om en væsentlig ændring af efterbehandlingsplanen fra 2003, som blev forlænget i 2013.

Ifølge Region Midtjyllands senere høringssvar af 11. februar 2022 i forbindelse med Randers Kommunes forslag til Lokalplan 705 (*"Erhvervsområde ved Gl. Århusvej ved Ølst Nordic Waste"*) havde regionens § 52-dispensation netop også til formål at understøtte efterbehandlingsplanen, ligesom der med dispensationen blev tale om et tillæg (ændring) til efterbehandlingsplanen. Af høringssvaret fremgår det:

> *"**Efterbehandling***
> *I forslag til lokalplan (samt Miljørapporten) bliver der flere steder henvist til, at der ikke er fastlagt en efterbehandlingsplan for området (eksempel på side 13 under "Delområde III Råstofområde til efterbehandling" og side 23 under "Råstofplan"), og at landskabsplanen for området ikke længere er aktuel (side 10 under "Forhold til andre planer").*
>
> *Dette er regionen dog ikke bekendt med, da der både foreligger en fastlagt efterbehandlingsplan, og at landskabsplanen stadig er aktuel for området.* ***Efterbehandlingsplanen (se side 8-11 i Gravetilladelse fra Randers Kommune) samt tillæg (§ 52 dispensation + Ølst retablering) for området er vedhæftet sammen med dette høringssvar. I efterbehandlingsplanen kan man blandt andet se at området skal efterbehandles til natur og skovbrug, hvor området opfyldes med jord med en faldende terræn-kote mod Gl. Århusvej.*** *(red.)*
> *§ 52 dispensation til at tilføre jord forudsætter, jf. vilkår 11 i dispensationen, at tilført jord anvendes i overensstemmelse med efterbehandlingsplanen.*
>
> *(…)"*

Det betyder, at Region Midtjylland var fuldt ud bevidst om sin kompetence i relation til efterbehandlingen af råstofgraven efter råstofloven. Regionen var bekendt med, at § 52-dispensationen fungerede som en forudsætning for at fuldføre efterbehandlingsplanen, og at der med dispensationen blev tale om et tillæg til efterbehandlingsplanen, idet forudsætningerne for den oprindelige plan var ændret. Dette er den undersøgende advokat enig. Det vil sige, at jordtilførslen til råstofgraven var en ændring af en central del af råstoftilladelsen 2003/2023 – nemlig efterbehandlingsplanen, hvilken regionen korrekt anså sig selv om myndighed for.

Det er således den undersøgende advokats vurdering, at mest taler for, at der var tale om et projekt, som efter miljøvurderingslovens § 17, stk. 2, henhørte under regionens kompetence.

Det følger således videre af miljøvurderingslovens § 21, at Region Midtjylland skulle have foretaget en konkret vurdering af, om projektet udløste VVM-pligt, som følge af dets art, dimensioner eller placering, og i den sammenhæng inddrage screeningskriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6.

Inddragelsen af kriterierne i bilag 6 er obligatoriske, jf. ordlyden i § 21, stk. 1. Det er navnlig brugen af naturressourcer, affaldsproduktion, forurening, risikoen for større

ulykker og/eller katastrofer, risiko for menneskers sundhed og den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder (Natura 2000).

Det er således også den undersøgende advokats vurdering, at mest taler for, at det var regionen, der skulle have screenet hele projektet efter VVM-reglerne. Dette skyldes, at én myndighed skal stå for at foretage den samlede screening for at hindre opdeling af projekter, hvilket også er anført af Region Midtjylland i regionens høringssvar.

Det kan ikke konkluderes, at screeningen ville have betydning for sagens udfald, men den undersøgende advokat finder, at den store udvidelse i jordmængde (fra 15.000 m^3 over en årrække til 7.200.000 m^3 total) burde have givet anledning til overvejelser.

Det bemærkes, at Region Midtjyllands advokat i forbindelse med høring over nærværende rapport har argumenteret for, at Region Midtjylland ikke havde pligt til at foretage VVM-screening. Høringssvaret har ikke givet den undersøgende advokat anledning til at ændre sin konklusion, idet vurderingen på visse punkter er blevet uddybet.

Pligtmæssige kriterier efter jordforureningslovens § 52 i samspil med råstofloven
I nærværende sag er Region Midtjylland myndighed efter dels jordforureningsloven i forbindelse med dispensation efter loven § 52, og dels efter råstofloven i forbindelse med indvinding og efterbehandling af den tidligere råstofgrav. Det giver anledning til at overveje, hvilke vurderinger m.v., der i sagen skulle foretages af regionen.

Indledningsvis behandles den undersøgende advokats vurdering af pligter efter jordforureningslovens § 52 og derefter i bredere forstand i samspillet med råstofloven.

Region Midtjylland gav den 31. august 2018 dispensation efter jordforureningslovens § 52 til at tilføre ren og lettere forurenet jord i en del af Ølst Lergrav på matr.nr. 2h, Ølst By, Ølst. Dispensationen erstattede det tidligere Aarhus Amts dispensation af 22. september 2003, der dækkede en mindre del af arealet.

Det følger af visse teoretiske fortolkninger af jordforureningslovens § 52, at den alene vedrører beskyttelse af drikkevandsinteresser. Dette synspunkt har støtte i den juridiske litteratur på området og er også gjort gældende af Region Midtjylland i forbindelse med høring over nærværende rapport.

Ordlyden i jordforureningslovens § 52, stk. 3 og 4 giver imidlertid hjemmel til at stille vilkår om *"håndtering af jord"*. Hertil kommer, at der i lovens forarbejder lægges vægt på, at der skal indgå andre bærende hensyn end drikkevand ved afgørelsen om at give dispensation, navnlig hensynet til menneskers liv og sundhed og biologiske liv i omgivelserne. Der henvises til betænkning 1996/2, s. 241:

> *"(…) Også **hensynet til sundheden for de mennesker, som anvender arealerne er et bærende hensyn**. Målet er, at der gennem et samspil af de krav, der stilles til de nuværende ejere og brugere af forurenede arealer, til de kommende bygherrer og til den offentlige indsats, sikres en sundhedsmæssig acceptabel anvendelse af arealerne og en begrænsning*

af eksponeringen. Også hensynet til det biologiske liv i omgivelserne skal sikres med loven, men det sker indirekte gennem varetagelse af de 2 øvrige hensyn, arealanvendelsen og grundvandet."

Det fremgår derudover direkte af jordforureningslovens § 1, at lovens formål er at medvirke til at forebygge, fjerne eller begrænse jordforurening og forhindre eller forebygge skadelig virkning fra jordforurening på natur, miljø og menneskers sundhed.

Derudover fremgår det af de specielle bemærkninger til lovens § 1, at:

***"(...) Hensigten er endvidere, at lovforslaget skal forebygge sundhedsmæssige problemer som følge af jordforurening på arealer, hvor arealanvendelsen kan give anledning til sundhedsrisici**. Ved arealanvendelse forstås her den direkte anvendelse af de mennesker, som bor og færdes på arealet (…)"*

Selvom jordforureningslovens § 52 i hidtidig praksis navnlig har været anvendt til varetagelse af drikkevandsinteresser, er det den undersøgende advokats opfattelse, at jordforureningslovens § 52 ikke alene giver en ret til at inddrage andre hensyn end beskyttelse af drikkevand, men også efter forholdene en pligt til at inddrage andre hensyn. Det bemærkes, at der så vidt vides ikke i væsentligt omfang har været anledning til at anvende og prøve bestemmelsen fuldt ud efter sin ordlyd.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at denne pligt særligt indtræder, når der kan være risici for menneskers liv og sundhed samt biologisk liv og sundhed i omgivelserne i øvrigt, f.eks. i form af jordskred. Det gælder dels den umiddelbare fare for jordskred dels og risici (middelbar fare) forbundet med, at et jordskred med forurenet jord kan sprede forurening.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at pligten til at inddrage så væsentligt et kriterie som liv og sundhed også følger af almindelige forvaltningsretlige principper. Herefter gælder, at forhold som livsfare er et såkaldt alment kriterie. Almene kriterier er lovlige kriterier, der er pligtmæssige at inddrage og som skal tillægges særlig vægt. Se eksempelvis Bent Christensen, Forvaltningsret, 2. udg., side 151 f., 162 og 179 f. samt nærværende rapport punkt 8.16.10.

I denne sag er der tale om et anlæg af en sådan størrelse og omfang, at det kan påvirke omgivelserne væsentligt. Hertil kommer, at virksomhedens geotekniske rådgiver i forbindelse med projektansøgningen, udover at pege på risici for stabilitetsbrud i området, navnlig påpegede at der skulle udarbejdes et **endeligt anlægsprojekt** med supplerende geotekniske undersøgelser efter "kategori 3". Et sådant anlægsprojekt efter kategori 3 ville indeholde en nærmere beskrivelse af selve anlægsprojektet, herunder stabilitetsforhold, nødvendig afledning af vand m.v.

"Kategori 3" vedrører den mest krævende geotekniske kategori med komplekse geotekniske forhold. Denne omfatter udgravninger, hvor der er risiko for stabilitetsbrud eller vedvarende jordbevægelser, som kræver særlige tiltag og foranstaltninger. Der skal endvidere udføres geoteknisk kontrol. Kontrollerne skal sikre, at entreprenørens

arbejde er i overensstemmelse med det forudsatte, og at arbejdet overholder de krav, som forudsætningerne opstiller.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at Region Midtjylland i sin tildeling af § 52-dispensation skulle have inddraget kriterier om f.eks. fare for jordskred, fordi dette kunne have betydning for menneskers sundhed og biologisk liv i omgivelserne både umiddelbart og på sigt.

Det skal bemærkes, at 4AP-Geoteknik A/S' rapport var vedlagt som bilag til virksomhedens ansøgninger efter såvel § 33-godkendelsen og § 52-dispensationen, jf. mail af 23. januar 2018 fra virksomheden til begge myndigheder.

Dertil kommer, at regionen var særligt opmærksom på de særlige geologiske forhold i området, herunder risikoen for udskridning. Det var baggrunden for, at den geotekniske rapport blev bestilt på foranledning af Region Midtjylland. Det fremgår af notat udarbejdet af regionens advokat af 29. februar 2024, side 8, at:

> *"I forhold til konkret at vurdere regionens ansvar, bemærker vi for det første, at regionen var opmærksom på de særlige geologiske forhold i området herunder risikoen for udskridning, og at dette var baggrunden for, at Region Midtjylland og Randers Kommune opfordrede virksomheden til at få foretaget geotekniske undersøgelser til brug for indretningen af såvel anlæg som drift af virksomheden. Der kan herom henvises til referat fra møde af 21. juli 2017 mellem Randers Kommune, Danish Stevedore Holding A/S og Region Midtjylland, (…)"*

I referat af møde mellem virksomheden, Region Midtjylland og Randers Kommune den 11. juli 2017, altså inden tildeling af godkendelser/dispensationer, fremgår at:

> *"Randers Kommune og Region Midts ønsker:*
> *- Aktivitetskort og opfyldningsplan – kort som i detaljer angiver placeringen af de ønskede aktiviteter på arealet*
> *- kortlægning og dokumentation af geologi og grundvandsforhold på arealet.*
> *- beregning angående mulig sætning- og forskydningsrisiko som konsekvens af de modtagne mængder*
> *-en risikovurdering af overfladestrømmen og udledning under anlægning og efter endt efterbehandling*
> *- komplet liste af ønskede grænseværdier for modtagne stoffer*
> *- Region Midt ønsker, at få tilsendt oversigt over indkørte mængder som er benævnt i den gældende § 52 dispensation"*

Af korrespondance i sagen ses endvidere, at regionen fulgte op på de geologiske forhold, risiko for drikkevand og miljøet i øvrigt samt stabilitetsforhold m.v. ved mail af 20. december 2017 til virksomheden og Randers Kommune:

> *"Hej [ledelsesrepræsentant] med flere*

Tak for oplæg til en bedre dokumentation af forholdene i Ølst. Indledningsvis vil jeg også beklage den sene tilbagemelding.

Jeg finder det vanskeligt at forholde mig til forslaget fra DGE. Jeg savner et oplæg som formulerer et formål med undersøgelserne, og som tager udgangspunkt i de eksisterende forhold sammenholdt med de påtænkte indretninger /anlæg for jordmodtagelse m.v.

Det er jo meningen at undersøgelserne skal munde ud i en ny ansøgning med risikovurderinger m.v.

Jeg tillader mig her at genfremsende mine bemærkninger til den tidligere ansøgning:

"Jeg har følgende bemærkninger som nok så meget handler om at skabe en stringent proces omkring ansøgningerne:

Vi talte om at en rådgiver skulle på sagen for at dokumenterer forholdene (geologi, grundvand, overfladevand/kilder, natur m.m.).
Dokumentationen af de faktiske forhold skal danne udgangspunkt for rådgiverens supplement (ny ansøgning?), som bl.a. skal indeholde en risikovurdering overfor grundvand/drikkevand og miljøet i øvrigt. Det blev nævnt at risikovurderingen bør tage afsæt i en komplet liste over de stoffer som må forventes at kunne være i jorden.

Desuden skal opmålinger af nuværende terræn/opfyldning, og de dokumenterede forhold om geologi og grundvand, danne baggrund for placeringen af en mulig celle forurenet jord, og hvordan dette afsnit skal indrettes af hensyn til miljøet, stabilitetsforhold m.v.

Ansøger og rådgiver bør overveje om der er behov for et møde allerede når der er tænkt over et oplæg til dokumentation (boringer m.v.)."

Jeg vil desuden afvente evt. bemærkninger fra Randers Kommune"

I sit høringsbrev i forbindelse med nærværende undersøgelse fremhævede regionen også over for den undersøgende advokat, at det var regionen, der foranledigede rapporten bestilt - dog med det formål, at den skulle indgå i afgørelsesgrundlaget for Randers Kommune.

Det er på den baggrund den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland var fuldt ud opmærksom på de geologiske og geotekniske forhold i forbindelse med jordtilførslen til råstofgraven i Ølst, ligesom Region Midtjylland selv anerkendte videre og andre hensyn for regionen at varetage end hensynet til drikkevandet.

Det skal bemærkes, at Region Midtjylland har fremsendt et velunderbygget høringssvar indeholdende en juridisk analyse af jordforureningslovens § 52, der begrænser bestemmelsens anvendelse snævert til forureningsforhold og drikkevandsinteresser.

Den undersøgende advokats vurdering er dog uanset, at bestemmelsen og dens hensyn og pligter går videre, jf. ovenfor. Det skal dog skal bemærkes, at spørgsmålet så vidt vides er uprøvet i dansk ret.

Det således den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland i sin tildeling af § 52-dispensation skulle have inddraget kriterier om f.eks. fare for jordskred, fordi dette kunne have betydning for menneskers sundhed og biologisk liv i omgivelserne.

Som nævnt indledningsvis er Region Midtjylland også myndighed efter råstofloven, hvorfor regionens rolle, pligter m.v. også må ses i det lys. Årsagen til, at der blev tilført jord til den tidligere råstofgrav i Ølst var som beskrevet, at jordtilførslen indgik i efterbehandlingen af området. Efterbehandling henhører under regionen efter råstofloven og det må overvejes om der herefter en pligt til at inddrage forhold vedrørende farer, herunder for jordskred.

I forbindelse med den VVM, der blev udarbejdet tilbage i 2003 blev der taget højde for, at hældninger skulle være 1:10 for at hindre udskridning (punkt 3.4.2), ligesom der ved skrænter med hældning på 1:7 skulle foretages geotekniske undersøgelser (punkt 5.4). Det er den undersøgende advokats vurdering, at råstofmyndigheder derfor også efter råstoflovens § 10 skal fastsætte vilkår om virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden. Her er det videre den undersøgende advokats opfattelse, at almene kriterier også gælder, således at et område eksempelvis er sikkert at befærde sig i efter endt efterbehandling, både i forhold til jordskred, men også helbredsrisici ved forurenet jord.

Dette må naturligvis ses i sammenhed med jordforureningslovens bestemmelser, hensyn m.m., og det er den undersøgende advokats vurdering, at regionerne har pligt til at fastsætte og håndhæve vilkår, der tager højde for et områdes særlige geologiske forhold, herunder udskridningsfare.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at efterbehandlingen er den overordnede aktivitet i nærværende sagskompleks, og at det forhold, at der fra 2018 tillades efterbehandling med 7.200.000 m^3 jord – hvilket ikke var forudsat i de hidtidige afgørelser - burde give anledning til, at regionen som myndighed for efterbehandlingen stillede nærmere vilkår herom. Den undersøgende advokat finder, at det må gælde, uanset at det også måtte henhøre under miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven.

Det fremgår da også af Vejledning om administration af råstofloven fra september 2012, at:

> *"10.4. Vilkår for tilladelsen*
> *(...)*
> *10.4.12 Øvrige vilkår*
> *Der kan naturligvis, afhængig af den konkrete ansøgning og graveområdets beliggenhed, være behov for at fastsætte en række yderligere vilkår.*

Bl.a. vilkår, der skal varetage hensynet til de omkringliggende ejendomme. Det kan være vilkår om afstand til naboskel, ***skrænthældninger under indvindingen og lignende, der skal sikre, at der ikke opstår fare ved færdsel på naboejendommene.****"*

Samt:

"10.4.13 Vilkår efter anden lovgivning
Såfremt tilladelser efter anden lovgivning er påkrævet i forbindelse med meddelelse af tilladelse efter råstofloven, jf. kap. 9.3, skal vilkår stillet af de respektive myndigheder medtages i kommunalbestyrelsens [red. Regionsrådets] samlede afgørelse efter råstofloven. Det skal af tilladelsen fremgå med hvilken lovhjemmel, vilkåret er fastsat."

Det skal bemærkes, at vejledningen blev udarbejdet i den periode, hvor kommunalbestyrelsen, og ikke regionsrådet, var råstofmyndighed.

Region Midtjylland har i sit høringssvar til nærværende rapport gjort gældende, at jordforureningsloven og regionens rolle er subsidiær i forhold til miljøbeskyttelsesloven og Randers Kommunes rolle. Denne vurdering er den undersøgende advokat dog ikke enig i.

Det er således den undersøgende advokats vurdering, at det overordnede "projekt" i nærværende sag har været efterbehandlingen under Region Midtjylland. En del af efterbehandlingens opfyldelse har bestået i at efterbehandle med 7.200.000 m^3 jord, herunder lettere forurenet jord, efter dispensation fra regionen.

Som del af efterbehandlingen med lettere forurenet jord, har Randers Kommune endvidere skulle stille vilkår efter miljøbeskyttelsesloven. Alt dette indgår dog i efterbehandlingen under regionen. Ved siden af har virksomheden haft miljøgodkendelse til en række aktiviteter, der direkte eller mere indirekte relaterer sig til efterbehandling, f.eks. rensningsaktiviteter.

Det er derfor den undersøgende advokats opfattelse, at regionen som ansvarlig for hele efterbehandlingen i forbindelse med afgørelsen om, at der kunne tilføres 7.200.000 m^3 jord som led i efterbehandlingen, skulle have fulgt op på anvisningerne i 4AP's geotekniske undersøgelsesrapport af 22. januar 2018. Disse anvisninger indeholdt krav om, at der blev udarbejdet et **endeligt anlægsprojekt** i sagen, og at det skete efter bestemte geotekniske normer.

Den undersøgende advokat finder, at det er en fejl, at dette ikke er gjort.

Den undersøgende advokat bemærker i den forlængelse, at Region Midtjylland ikke er enig i vurderingen. Det skyldes, at Region Midtjylland finder, at jordforureningsloven hovedsageligt omfatter hensynet til drikkevand, at der ikke var deciderede advarsler imod at anvende arealet til påfyld af jord, samt fordi at:

"Miljøgodkendelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33, jf. jordforureningslovens § 52, stk. 4, varetager en langt mere omfattende række af hensyn til omgivelserne, herunder natur og menneskers sundhed mv., som ikke varetages i jordforureningslovens § 52. Disse hensyn kan Regionsrådet ikke forfølge, jf. jordforureningslovens § 66."

Dette synspunkt er gentaget i regionens høringssvar.

Hvis denne opfattelse måtte være korrekt, så vil konsekvenserne kunne være vidtgående i forhold til eventuel fare for jordskred i efterbehandlede råstofgrave, herunder navnlig, hvor der ikke er krav om miljøgodkendelse. Det bemærkes, der indtil 2018 skulle ske løbende indvinding og efterbehandling med ren jord i området uden miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen blev først aktuel da en delmængde af jorden, der skulle anvendes, var forurenet.

Den undersøgende advokat har nedenfor givet sine anbefalinger til lovgivers præcisering af gældende ret på området.

Sammenfattende er det den undersøgende advokats opfattelse, at der er tale om en fejl, ved at regionen ikke inddrog risici for stabilitetsbrud som et pligtmæssigt kriterium i § 52-dispensationen og ved ikke at sikre, at der blev udarbejdet et endeligt anlægsprojekt, som forudsat i ansøgningsmaterialet. Dette også fordi, at der med dispensationen reelt blev tale om en ændring af efterbehandlingsplanen.

<u>Region Midtjyllands tilsyn</u>
Det er endvidere den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland ikke har ført tilstrækkeligt tilsyn med tilførsel af jord til lergravene.

Den undersøgende advokat har med sit team været på besigtigelse ved jordskredet i Ølst. Her er det ved selvsyn konstateret, at der er sket jordpåfyldninger på en række matrikelnumre udenfor § 52-dispensationens område, der alene omfatter matr.nr. 2h. Det vil sige, at der er påfyldt jord på områder, hvor der ikke var meddelt dispensation dertil.

Hertil kommer, at der ikke ses forskel på opfyldning af celle 1 og de øvrige celler i matr.nr. 2h. Der er således risiko for, at celle 1 har fået påfyldt lettere forurenet jord. Celle 1 skulle have været undtaget fra forurenet jord, grundet drikkevandsinteresser. Det skal bemærkes, at celle 1 er beliggende netop i forlængelse af den ulovlige jordtip, der blev etableret i Favrskov Kommune. Når der blev tippet lettere forurenet jord fra denne tip, så vil denne jord i sagens natur også befinde sig i celle 1.

Det betyder, at virksomheden ikke har respekteret den geografiske udstrækning af § 52-dispensationen.

Region Midtjylland har selv illustreret overskridelsen af den geografiske udstrækning således:

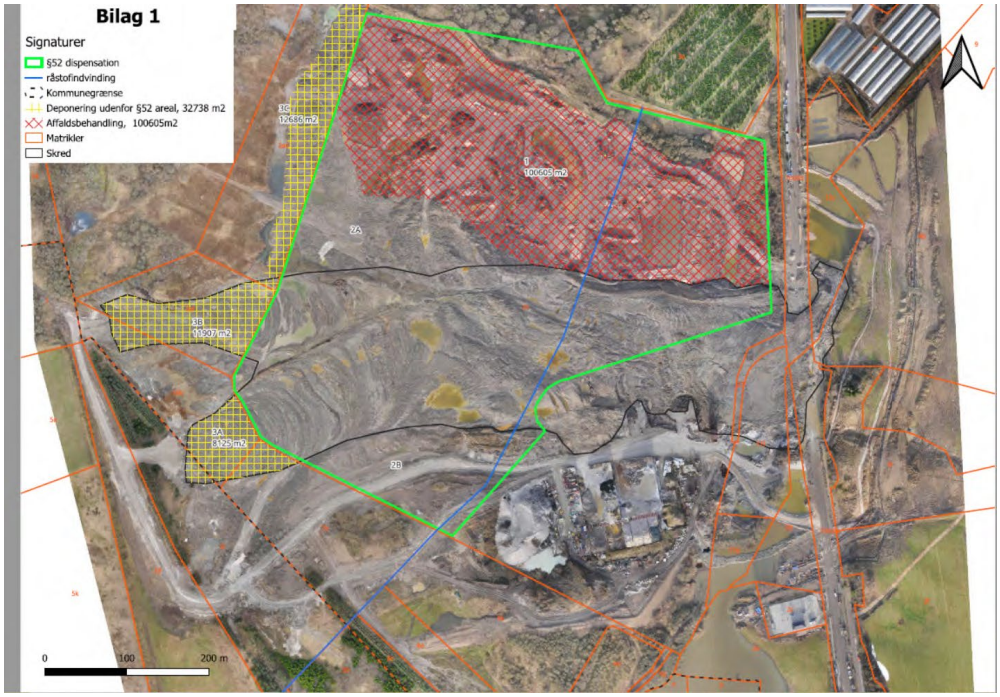

Den undersøgende advokat har på sin besigtigelse kunnet konstatere, at det krænkede område faktisk er større.

Region Midtjylland skulle endvidere føre tilsyn med, at jordopfyldningen foregik korrekt og forsvarligt.

I ansøgningsmaterialet – geoteknisk rapport udarbejdet af 4AP-Geoteknik A/S – fremgår det, at der er dels generelle orienterende retningslinjer, der i sagens natur gælder uden yderligere undersøgelser eller andet, og dels at der bør udføres supplerende geotekniske undersøgelser på baggrund af et endeligt anlægsprojekt, jf. ovenfor.

Selvom der aldrig blev udarbejdet et endeligt anlægsprojekt, skulle Region Midtjylland føre tilsyn med, at de generelle retningslinjer blev iagttaget.

De generelle orienterende retningslinjer for projektet fremhæver:

- I forhold til anlægsforhold vil ubelastede skråninger typisk skulle etableres med anlæg a = 8-10 før beregningsmæssigt stabile forhold kan opnås.

- I det østlige område skulle stabilitetsbrud stabiliseres ved tilfyldningsarbejder i området.

- Der skal tilfyldes jævnt på området.

- Der skal etableres moniteringspunkter så bevægelser af bakken kan overvåges og eventuelle yderligere tiltag vurderes og igangsættes.

Det fremgår da også af tilsynsnotater fra "nabo-virksomheden" Leca A/S fra 29. juni 2022, at der var fokus på sikkerheden, fordi der nemt opstår skred ovenpå plastisk ler. Dette må naturligvis også gælde hos Nordic Waste A/S / DSH Recycling A/S.

Det ses ikke, at Region Midtjylland har ført tilsyn med ovenstående, hvilket efter den undersøgende advokats opfattelse er en fejl. Det skal god ordens skyld bemærkes, at Randers Kommune heller ikke førte tilsyn hermed, jf. mere herom under punkt 9.5.

Dertil kommer, at Region Midtjylland ved tilsyn den 24. april 2024 (efter jordskredet) konstaterede, at der var oplag af forskellige affaldsfraktioner i området for jordopfyldning. På baggrund af oplysninger i sagen og fra interviews har den undersøgende advokat kunnet konstatere, at bunkerne er placeret midt i § 52-området, og at de blev placeret der i løbet af 2023, således inden jordskredet.

Til illustration fremhæves nedenstående foto:

Placeringen af bunkerne med plastikaffald er i strid med såvel § 52-dispensationen som vilkår for efterbehandling efter råstoftilladelserne, der er givet i medfør af råstofloven.

Disse overtrædelser af § 52-dispensationen burde efter den undersøgende advokats opfattelse være blevet afdækket i forbindelse med tilsyn.

Det følger af Region Midtjyllands tilsynsnotater, at der er blevet udført 3 tilsyn efter råstofloven og 3 tilsyn efter jordforureningslovens § 52. Det skal bemærkes, at Region Midtjylland ikke foretog et planlagt tilsyn i 2023.

Det følger af planen for efterbehandling af Ølst lergrav i tilladelserne til råstofindvinding fra juni 2013 følgende i punkt 2:

> *"Efterbehandlingen skal foregå **løbende** under hele graveperioden således, at færdigudgravede arealer vurderes af Randers Kommune [red. nu Region Midtjylland] og virksomheden med henblik på fastlæggelse af retningslinjerne for overgangen til naturtilstand. Herefter foretages efterbehandlingen med basis i denne gennemgang samt en realistisk tidsplan."*

Dette ansvar gælder, selvom Favrskov Kommune og Randers Kommune havde ansvaret for at give råstoftilladelser i 2013, idet ansvaret for området gik tilbage til Region Midtjylland allerede den 1. juli 2014. Region Midtjylland overtog her de forpligtelser, der fulgte af råstoftilladelsen af 2013.

Tilsynsforpligtelsen for Region Midtjylland følger endvidere af § 31 i råstofloven. Tilsynsforpligtelsen vedrører selve deponeringen og de vilkår, der er stillet til efterbehandlingen i forhold til råstofloven. Det er et "skal"-krav, at der er stillet sikkerhed for efterbehandling efter § 10, stk. 1, nr. 2 i råstofloven, og at der skal godkendes en indvindings- og efterbehandlingsplan af Regionsrådet.

Der er hjemlet to muligheder i lovgivningen; en kontrol, når arbejdet er færdigt, eller kontrol løbende, jf. råstoflovens § 7, stk. 3. Her er der i råstoftilladelsen valgt en løbende kontrol.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at Region Midtjylland ikke i tilstrækkelig grad har ført løbende kontrol med efterbehandlingen.

<u>Opsamling</u>
Det er den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland havde pligt til at sikre, at der i forbindelse med efterbehandling ved råstoftilladelser efter råstoflovens § 7 og efter dispensation efter jordforureningslovens § 52 til at tilføre jord (forurenet og uforurenet) i råstofgrave, indgår en vurdering af den geologiske og geotekniske risiko ved et projekt, f.eks. i form af et endeligt anlægsprojekt.

Det er derudover den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland som råstofmyndighed og tilsynsmyndighed for § 52-dispensationer i højere grad burde have ført kontrol med tilførsel af jord til råstofgraven som led i efterbehandlingen, herunder at jorden blev fordelt jævnt på området, monitoreringspunkter m.v.

Det er slutteligt den undersøgende advokats vurdering, at mest taler for, at Region Midtjylland burde have gennemført en VVM-screening i 2018, fordi der var tale om et projekt på råstofområdet. Det bemærkes, at det ikke kan fastslås, om denne VVM-screening ville have ført til et andet resultat.

Anbefalinger

Sammenfattende skal det konstateres, at de legislative kompetenceskift på råstofområdet mellem kommuner og regioner har haft betydning for råstofområdet, idet råstofområdet kræver specialiserede geologiske kompetencer. Det har vist sig uhensigtsmæssigt, at råstofområdet som ressortområde – et område, der kræver specialistviden - flyttes frem og tilbage mellem myndigheder. Det kan ikke udelukkes, at dette har haft betydning for sagen.

Hertil kommer, at det ville være hensigtsmæssigt, at regionernes ansvar i forhold til efterbehandling af råstofområdet samt dispensation fra forbud mod tilførsel af jord i råstofgrave (§ 52) præciseres i den gældende lovgivning. Nordic Waste-sagen viser, at ansvaret for geologiske og geotekniske forhold skal placeres tydeligt af lovgiver. Det betyder, at der ved tilførsel af jord (§ 52-dispensationer) på større arealer eller mængder over en vis størrelse, skal foreligge endeligt godkendt anlægsprojekt navnlig for opfyldning af lergrave. Disse anlægsprojekter skal leve op til europæiske normer for geoteknisk projektering.

Det skal herunder præciseres, at regionerne har en forpligtelse til at føre tilsyn med alle de råstofgrave, hvor der tilføres forurenet såvel som uforurenet jord af hensyn til menneskers og dyrs sikkerhed. Som nævnt ovenfor er der divergens mellem ordlyden af § 52 og dennes forarbejder og teori på området, hvilket nødvendiggør en præcisering i lovgivningen. I hvilket omfang en vejledning er tilstrækkelig eller om en egentlig lovændring er nødvendig, overlades det til Miljøministeriet at vurdere.

Region Midtjyllands høringssvar

Region Midtjylland fremsendte den 13. august 2025 et udførligt høringssvar på baggrund af den undersøgende advokats foreløbig rapport, herunder faktiske og juridiske oplysninger samt vurderinger. Høringssvaret er blevet gennemgået og har ført til justeringer i den endelige rapport, herunder punkt 9.2.2.

Den undersøgende advokat har inddraget Region Midtjyllands bemærkninger i sit arbejde med at udarbejde den endelige rapport. Navnlig har det ført til, at den undersøgende advokat har præciseret og uddybet vurderingen af, hvad det relevante projekt er i VVM-sammenhæng, betydningen af almene kriterier samt sagens afgørelsers indbyrdes "rangorden" og sammenhæng med deraf følgende ansvarsområder for de involverede myndigheder.

Den undersøgende advokat bemærker, at det ligger uden for nærværende undersøgelse at undersøge, hvem der har kompetence til og ansvar for *"at tage stilling til behandling og de forskellige opslag af affald, der er henlagt eller omplaceret til virksomhedens arealer"*.

9.2.3 Nærmere om Miljøstyrelsen

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune fra den 15. december 2023 til den 22. januar 2024, hvor jordskredet accelererede, stod ret alene som udøvende myndighed i sagen.

Det er således forklaret af en medarbejder i Randers Kommune ved sit interview, hvor der blev forklaret følgende:

Fredag den 15. december 2023 om aftenen rettede en miljømedarbejder fra Randers Kommune henvendelse til Miljøstyrelsens akutberedskabsvagt i anledning af den alvorlige, overhængende situation. Fra den undersøgende advokats interview med medarbejderen fremgår det, at medarbejderen ringede under Miljøstyrelsens julefrokost, hvor han oplevede, at de ikke tog det særligt seriøst.

Den undersøgende advokat har anmodet om aktindsigt i telefonnotat om denne samtale hos Miljøstyrelsen, hvilket ikke er blevet modtaget. Den undersøgende advokat har dog fra Miljøstyrelsen modtaget en mailkorrespondance af 20. december 2023, der henviser til en telefonsamtale med "Randers politi", der efter den undersøgende advokats oplysninger må være Randers Kommunes medarbejder.

Miljøstyrelsen har i sit høringssvar og pr. telefon bekræftet, at der var en telefonsamtale mellem en medarbejder hos Randers Kommune og en medarbejder hos Miljøstyrelsen den 15. december 2023. Grundet omstændighederne for opkaldet var det dog uegnet til en fyldestgørende gennemgang af sagen, og der blev fulgt op med en yderligere samtale den 16. december 2024

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop forklarede, at en medarbejder i Randers Kommune også ringede til styrelsen den 16. december 2023, hvor tilbagemeldingen var, at styrelsen nu var orienteret om, at der var en potentiel miljøskade. Teknik- og miljødirektør Jens Heslop forklarede, at medarbejderen blev oplyst om, at ingen normalt kontaktede Miljøstyrelsen på det særlige telefonnummer, og det var deres indtryk, at situationen var meget uvant.

Miljøstyrelsen ydede fra den 16. december 2023 og frem juridisk sparring og vejledning angående miljøskadelovens regler og de juridiske aspekter heraf.

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop forklarede, at der den 21. december 2023 blev holdt et teams-møde med Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vejledte om, at kommunen kunne ringe til Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, hvilket kommunen allerede havde gjort. Forsvaret oplyste, at de kunne levere en bro med en tidshorisont på 1 år, hvorfor kommunen selv stod for at bygge en ny adgang (bro).

Styrelsen fremsendte desuden den 25. december 2023 et brev til Randers Kommunes kommunaldirektør med følgende indhold:

> *"Kære Jesper*
>
> *Miljøstyrelsens direktion har både i går og i dag modtaget kommunens interne noter/referater fra møder i kommunens krisestab. Jeg vil imidlertid henstille til, at I ikke fortsat sender jeres interne noter/referater til os i Miljøstyrelsen.*

For det første fordi Miljøstyrelsens rolle, som vi tidligere har præciseret, er vejledende i forhold til jeres arbejde med at forebygge overhængende fare for miljøet, og vi som tidligere aftalt derfor ikke indgår som del af jeres krisestab. For det andet fordi jeres noter/referater har intern karakter og endeligt fordi jeres beskrivelse af dialogen mellem kommunen og styrelsen i referaterne gengiver jeres opfattelse, som vi i den foreliggende form ikke har forholdt os til. Hvis noterne gøres offentligt tilgængelige, skal styrelsen i givet fald forholde sig specifikt til de udsagn, som vi refereres for.

Det er vores opfattelse, at vi i det foreløbige forløb har haft en bilateral dialog, som vi kommer til at fortsætte. Konkret vil vi have behov for at tage kontakt med relevante folk hos jer på fredag den 29. december i forbindelse med vores sagsbehandling af et evt. påbud til virksomheden Nordic Waste.

Med venlig hilsen
(…)"

I forhold til den praktiske hjælp og operationel støtte er det således den undersøgende advokats vurdering, at der ikke var megen hjælp at hente fra Miljøstyrelsen før den 22. januar 2024, hvor Miljøstyrelsen trådte ind i sagen. Det er blevet forklaret af kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, at:

"den bedste periode var de 9 dage, hvor Miljøstyrelsen tog del i opgaven. Det fungerede, når både statslig myndighed og kommune var operationelle."

På baggrund af, at Miljøstyrelsen meddelte Randers Kommune, at styrelsen overtog myndighedsansvaret den 22. januar 2024, blev der den 25. januar 2024 fremsat en sag til byrådet i Randers Kommune med en redegørelse for kommunens håndtering og udgifterne dertil. Randers Kommunes byråd traf afgørelse om at bevilge 100 mio. kr. ekskl. moms til at dække de midlertidigt afholde udgifter, der foreløbigt var opgjort til 83,9 mio. kr. ekskl. moms. Udgifterne vedrørte perioden 19. december 2023 til den 22. januar 2024.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Miljøstyrelsens opfattelse som gengivet i sagsfremstillingen må bero på en fejlagtig opfattelse af ansvarsfordelingen efter miljøskadelovens regler.

Nedenfor gives en kort kronologisk beskrivelse af processen omkring kompetenceskiftet efter miljøskadeloven:

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop forklarede ved interview hos den undersøgende advokat, at han den 16. december 2023 var ude på pladsen, hvor det store skred var i gang. Han forklarede videre, at han der traf beslutning om, at der skulle iværksættes afværgeforanstaltninger for virksomhedens regning efter miljøbeskyttelseslovens § 70.

I perioden den 19. december til den 21. december 2023 var Randers Kommune i dialog med Miljøstyrelsen om situationen, og kommunen fremsendte flere udkast til afgørelse om miljøskade med bilag til Miljøstyrelsen, jf. bekendtgørelse nr. 1460 af 7. december 2015 om indhentelse af udtalelse om miljøskade m.v., jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73 f, stk. 2.

Følgeligt svarede Miljøstyrelsen den 23. december 2023 kl. 18:00 i form af en bindende udtalelse dateret den 22. december 2023, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, at Miljøstyrelsen erklærede sig enig i, at der forelå overhængende fare for miljøskade på "vandforekomsten, Alling Å og visse bilag IV-arter beskyttet efter habitatdirektivet".

Den 23. december 2023 kl. 20:53:13 traf Randers Kommune afgørelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 73 f om, at der forelå en overhængende fare for miljøskade på vand (Alling Å).

Den 14. januar 2024 blev der vedtaget (i første omgang fortroligt) aktstykke 123. Miljøministeriet anmodede her om indtægtsbevilling på 205 mio. kr. til kommende udgifter til indsatsen i forbindelse med miljøskaden. Fortroligheden blev ophævet den 31. januar 2024.

Den 18. januar 2024 blev der indgået en samarbejdsaftale mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune om at regulere håndteringen af selvhjælpshandlinger efter miljøskadeloven, hvor Randers Kommune skulle udføre konkrete foranstaltninger, som blev påbudt Nordic Waste A/S. Af denne aftale følger, at hvis sagen ikke behandles efter miljøskadeloven, går sagen tilbage til Randers Kommune på tidspunktet for Miljøstyrelsens konstatering. Aftalen skulle først træde i kraft ved et påbud om afværgeforanstaltninger – nemlig den 21. januar 2024.

Først den 21. januar 2024 meddelte Miljøstyrelsen Nordic Waste A/S påbud om afværgeforanstaltninger og påbud om, at virksomheden skulle stille økonomisk sikkerhed for opfyldelse af dens forpligtelser efter miljøskadereglerne.

Det følger af miljøskadereglerne, at efter en afgørelse om miljøskade eller overhængende fare herfor, så skal Miljøstyrelsen meddele påbud om sikkerhedsstillelse for de samlede udgifter forbundet med opfyldelse af den ansvarliges forpligtelser (afhjælpning og genopretning).

Nordic Waste A/S havde ikke mulighed for at imødekomme påbuddet om sikkerhedsstillelse, hvilket foranledigede, at selskabet den 22. januar 2024 blev erklæret konkurs på baggrund af en egenbegæring. Retsvirkningen heraf var, som følge af miljøskadelovens § 21, stk. 2, at miljøskadereglerne ikke længere fandt anvendelse.

Den 22. januar traf Miljøstyrelsen afgørelse over for Nordic Waste A/S under konkurs om, at styrelsen ville iværksætte selvhjælpshandlinger efter miljøskadelovens § 33, stk. 2, med henblik på at afværge miljøskade. Afgørelsen var begrundet i at påbuddet om afværgeforanstaltninger af 21. januar ikke var efterkommet.

Den 31. januar 2024 meddelte Miljøstyrelsen Randers Kommune, at miljøskadeloven, af ovenfor beskrevne grunde, ikke længere fandt anvendelse, hvorfor sagen pr. 1. februar 2024 gik tilbage til Randers Kommune. Dette var begrundet i, at miljøskadelovens § 21, stk. 2, også har den virkning, at sagen, når adressaten ikke kan stille sikkerhed efter § 19, skal behandles efter den sektorlov, som aktiverede miljøskadeloven, i dette tilfælde miljøbeskyttelseslovens § 65, hvorefter kommunen udgør den kompetente tilsynsmyndighed.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at der er flere fejl i sagsbehandlingen som beskrevet nedenfor.

Det beror således efter den undersøgende advokats vurdering på en fejl, at Miljøstyrelsen har oplyst, at ansvaret for opgaven overgik den 22. januar 2024 kl. 16:34. Den undersøgende advokat vurderer, at det juridiske ansvar allerede overgik den 23. december 2023 kl. 20:53. Randers Kommune var efter de gældende regler den kompetente myndighed efter miljøbeskyttelsesloven indtil dette tidspunkt, hvorefter Miljøstyrelsen overtog ansvaret efter miljøskadeloven, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73 f.

Miljøskadereglerne omhandler undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning, når der foreligger en miljøskade eller overhængende fare derfor. Den øvrige miljøregulering har dog stadig virkning ved siden af miljøskadelovens regler, herunder skal tilsynsmyndigheden, hvor der foreligger overhængende fare for, eller hvor øjeblikke indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening, eller forurenings udbredelse, iværksætte de fornødne foranstaltninger på ejers regning (selvhjælpshandling) efter miljøbeskyttelseslovens § 70. *Det skal bemærkes, at miljøskadeloven er lex specialis.*

Det er dog den undersøgende advokats opfattelse, at de afværgeforanstaltninger, der blev foretaget i perioden 15. december 2023 og frem, ikke kan opdeles i særskilte afværgeforanstaltninger for at beskytte vandmiljøet i forhold til anden forureningsfare for det glidende jordbjerg.

Selvom der alene blev truffet afgørelse om overhængende fare for miljøskade på Randers Fjord m.v. omfattet af miljøskadeloven, og Randers Kommune bevarede sin kompetence til at foretage umiddelbare selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 70 i relation til den yderligere forureningsfare der hidrørte fra det glidende jordbjerg, så må dette betragtes som en teoretisk og ikke hensigtsmæssig opdeling i forhold til den aktuelle krisesituation. Det er de samme foranstaltninger, der skal gennemføres.

Det betyder efter den undersøgende advokats opfattelse, at Miljøstyrelsen i sidste ende som følge af den legislative kompetencefordeling, som reglerne fastsætter, er nærmest til at betale for de afværgeforanstaltninger, der er foretaget mellem den 23. december 2024 og 31. januar 2024, uanset at andet måtte fremgå af samarbejdsaftalen. En aftaleretlig og konkret orienteret løsningsmodel kan ikke ændre ved den legislative kompetencefordeling. Der er ikke muligt at aftale sig ud af en klar kompetencemæssig fordeling fastsat i lovgivningen, hvad der ligger i forlængelse af, at forvaltningsretlige regler i udgangspunktet har karakter af præceptive regler. Aftalen mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen er nærmere beskrevet under punkt 9.11.3.

Det skal nævnes, at den undersøgende advokat er bekendt med, at Folketinget har vedtaget bl.a. en udgiftsbevilling på 146,3 mio. kr. med henblik på at meddele Randers Kommune tilsagn om tilskud fra og med 1. februar 2024 til en fortsat akut indsats.

Det har undret den undersøgende advokat, at Miljøstyrelsen mente, at de var ansvarlig myndighed i perioden 22. januar til 31. januar 2024, når nu der blev afsagt konkursdekret den 22. januar 2024 og styrelsen først den 31. januar sendte sagen tilbage til Randers Kommune på grund af manglende sikkerhedsstillelse. Miljøstyrelsen har dertil forklaret, at konkurserklæringen den 22. januar 2024 ikke udelukkede muligheden for, at virksomheden kunne stille sikkerhed. Miljøstyrelsen har begrundet det med, at Miljøstyrelsen var blevet oplyst om, at Nordic Waste A/S havde tegnet en miljøansvarsforsikring på 50 mio. kr. og at Miljøstyrelsen derfor var kompetent myndighed efter miljøskadeloven til at håndtere den overhængende fare for en miljøsskade ved selvhjælpshandlinger, inden for forsikringssummen størrelse. Den undersøgende advokat anerkender betydningen af den oplysning og er således enig med Miljøstyrelsen.

Det næste forhold, der giver anledning til undren er, at styrelsen ikke den 23. december 2023 om aftenen i medfør af miljøskadelovens § 22 gav virksomheden påbud om afværgeforanstaltninger, hvilket med hjemmel i § 40, 2. pkt., kan ske i form af et strakspåbud, fordi der var tale om særlige forhold i miljøskadelovens forstand. Dette må ses i lyset af, at der var gang i en katastrofelignende situation med fare for mennesker, miljø m.v. Selv om nedlæggelse af påbud til dels kan bero på et skøn, er der ikke tvivl om, at Miljøstyrelsen i den forliggende situation burde have nedlagt et strakspåbud.

Den undersøgende advokat finder, at dette skulle være fulgt op med konstatering af ulovlige forhold, jf. miljøskadelovens § 32, hvorefter styrelsen efter § 33, stk. 2, kunne have foretaget selvhjælpshandling på virksomhedens regning.

Miljøstyrelsen her dertil anført i sit høringssvar af 6. juni 2025, at Miljøstyrelsen ikke betragtede det som sagligt at meddele Nordic Waste A/S et påbud efter miljøskadeloven allerede den 25. december 2023 med henvisning til blandt andet officialprincippet. Under de givne omstændigheder er det dog fortsat den undersøgende advokats vurdering, at Miljøstyrelsen burde have givet et tidligere påbud.

Miljøstyrelsens sagsbehandling fremstår noget løsrevet fra de faktiske forhold i Ølst og unødigt formalistisk set i forhold til sagens alvor. Styrelsen indledte i stedet en høringsproces om afværgeforanstaltninger på trods af, at virksomheden havde forladt stedet den 19. december kl. 11, hvorfor alle entreprenører ville have forladt stedet, hvis ikke kommunen var indtrådt. Virksomheden havde således klart vist, at de ikke ville/evnede at handle og bidrage. Iværksættelse af formel høring under disse omstændigheder vurderes ikke at være tjenlig, og dette delforløb fra Miljøstyrelsens side er samlet set præget af for lidt handling og for stort fokus på formalismer.

På fotoet ses entreprenørerne, der forlod området den 19. december 2023 indtil Randers Kommune overtog opgaven senere samme dag. Af beredskabslog fra skadesstedet fremgår kl. 11:18:47, at virksomheden oplyste til teknik- og miljødirektør Jens Heslop, at de forlod området.

Forløbet betød, at Miljøstyrelsen først traf afgørelser den 21. og 22. januar 2024.

For fuldstændighedens skyld skal det bemærkes, at Randers Kommune, efter høring af Miljøstyrelsen, den 28. juni 2024 traf afgørelse om, at DSH Recycling A/S også var omfattet af afgørelsen fra december 2023 om overhængende fare for miljøskade. Afgørelsen er indbragt for domstolene som et gyldighedssøgsmål. Dette videre forløb ligger efter den 26. februar 2024, som er den tidsmæssige afgrænsning for nærværende undersøgelse, hvorfor afgørelsen af 28. juni 2024 ikke er genstand for en nærmere vurdering.

Opsamling

Det er den undersøgende advokats vurdering, at det er en fejl, at miljøstyrelsen oplyste, at ansvaret for opgaven overgik den 22. januar 2024 kl. 16:34. Det juridiske ansvar overgik efter den undersøgende advokats vurdering allerede den 23. december 2023 kl. 20:53.

Hertil kommer, at den er den undersøgende advokats opfattelse, at Miljøstyrelsen både ud fra en operationelt orienteret målestok og ud fra forvaltningsretlige principper har været for passive i deres tilgang.

Anbefalinger

Sammenfattende finder den undersøgende advokat, at der er anledning for lovgivningsmagten til at forholde sig til denne problemstilling.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at miljøskadelovens regler ikke virker efter sin hensigt. Nordic Waste-sagen har vist, at følgende forhold er uhensigtsmæssige:

- Processen omkring kompetenceskift (høringsmodel).
- Selve kompetenceskiftet (kompetenceovergang).
- Kravet om sikkerhedsstillelse som forudsætning for at loven finder anvendelse.

Det anbefales derfor, at Miljøskadeloven ændres, således at ansvaret for miljøskadeloven forankres hos en tværgående national miljøskadeenhed, der har de operationelle ressourcer til at lede og styre en krise som Nordic Waste-sagen. Her kan Randers Kommunes håndtering af sagen i givet fald virke som rettesnor for, hvilke kvantitative og kvalitative ressourcer, der er nødvendige for at håndtere en lignende situation. Se nærmere herom under punkt 9.11 Navnlig Randers Kommunes gode erfaringer med inddragelse af private aktører kan give anledning til inspiration til det videre samarbejde. Den undersøgende advokat overlader selvsagt en nærmere revurdering af loven til lovgivningsmagten.

9.3 Om Randers Kommunes miljøgodkendelser er udarbejdet i overensstemmelse med gældende ret og har den faglige kvalitet, der kan forventes

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, om Randers Kommunes miljøgodkendelser er udarbejdet i overensstemmelse med gældende ret og endvidere ses at være hensigtsmæssige og have den faglige kvalitet, der kan forventes"*

Ved byrådsbeslutning af 26. februar 2024 blev det besluttet, at fokus skulle være på overholdelse af gældende ret fremfor hensigtsmæssighed. Den undersøgende advokat vil i stedet komme med eventuelle anbefalinger.

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

9.3.1 Tværgående problemstillinger for godkendelserne

En samlet gennemgang af de af Randers Kommune meddelte § 33-godkendelser af henholdsvis 31. august 2018, 7. december 2018, 5. februar 2021 og 28. juni 2023 giver anledning til overvejelser om, hvorvidt godkendelserne har den faglige kvalitet, som almindeligvis kan forventes af Randers Kommune som godkendelsesmyndighed.

Af samtlige § 33-godkendelser i sagskomplekset fremgår matrikelnumre, som er beliggende i Favrskov Kommune, herunder navnlig matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. Disse matrikelnumre fremgår af miljøgodkendelsernes side 2.

En medarbejder fra Randers Kommune har ved interview af 17. marts 2025 forklaret følgende om angivelsen af matrikelnumre i Favrskov Kommune i § 33-godkendelserne:

> *"HGR refererede til matrikelnumrene 5b og 6 Erslev By, Galten, der ligger i Favrskov Kommune og spurgte, hvorvidt der havde været dialog med Favrskov Kommune. [Medarbejderen] svarede, at matrikelnumrene stammede fra en oprindelig tilladelse og ikke var relevante for godkendelsen (…), fordi aktiviteterne på det tidspunkt ikke foregik dér. Der var alene tale om et paradigme fra en gammel tilladelse."*

Det kan således lægges til grund, at det beroede på en fejl i Randers Kommune, at miljøgodkendelserne indeholdt matrikler i Favrskov Kommune. Den undersøgende advokat finder dette kritisabelt.

Selv om de fejlangivne matrikelnumre i Favrskov Kommune skaber en uklarhed i afgørelserne, så har virksomheden været fuldt ud klar over godkendelsernes rækkevidde i forhold til kommunegrænsen. Det understøttes blandt andet af, at virksomheden i 2020 i forbindelse med udvidelse af ressourcecentret sendte en forespørgsel til Favrskov Kommune angående udvidelse af ressourcecentret med miljøgodkendelse til modtagelse, oparbejdelse og oplag af affaldsfraktioner på blandt andet matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten. Under denne forespørgsel og korrespondance gjorde Favrskov Kommune det klart, hvilke godkendelser og tilladelser der var påkrævet for gennemførelse af udvidelsen på Favrskov Kommunes matrikler. Virksomheden oplyste imidlertid til Favrskov Kommune, at de ville afvente igangsætning af projektet i Favrskov Kommune. Virksomheden var således indforstået med, at de af Randers Kommune meddelte miljøgodkendelser ikke omfattede matrikler beliggende i Favrskov Kommune. For nærmere herom henvises til punkt 7.14.

I flere af miljøgodkendelserne forekommer der uoverensstemmelser mellem matrikler angivet på oversigtskort og de på forsiden fremhævede matrikler. Der ses samtidig uoverensstemmelse mellem de matrikler, der fremgår af ansøgningerne, og de matrikler, der herefter fremgår af miljøgodkendelsernes forsider.

Det ses blandt andet i miljøgodkendelsen af 28. juni 2023, hvor kortet på miljøgodkendelsens forside illustrerer afgrænsningen af matr.nr. 2h. Det fremgår herefter af miljøgodkendelsens side 2, at ressourcecentret også er placeret på matr.nr. 2h. Oversigtskortet på miljøgodkendelsens side 20 angiver imidlertid en del af matr.nr. 7a Ginnerup By, Ølst, som et areal til opbevaring af jord over Miljøstyrelsens afskæringskriterier eller til andre fraktioner, som skal opbevares på fast bund. Matr.nr. 7a Ginnerup By, Ølst, fremgår ikke tekstuelt af miljøgodkendelsen.

§ 33-godkendelsen af 31. august 2018 indeholder endvidere en fejlagtig angivelse af det geografiske anvendelsesområde. Af miljøgodkendelsens vilkår 1.2.3 fremgår, at lettere forurenet jord kun må indbygges i celler, der er omfattet af Region Midtjyllands § 52-dispensation, hvorefter det anføres, at der i dele af celle 2 og celle 9 ikke må indbygges lettere forurenet jord. Under vurderingen i miljøgodkendelsens afsnit 2.10 om jord og grundvand, fremgår det imidlertid, at der er planlagt benyttelse af lettere

forurenet jord i celle 2-9, samt at der i celle 1 ikke skal anvendes og indarbejdes forurenet jord.

Miljøgodkendelsens afsnit 2.10 stemmer således overens med det anførte i § 52-dispensationen om, at udelukkende uforurenet jord må tilføres i celle 1, mens miljøgodkendelses vilkår 1.2.3 indeholder en fejlagtig angivelse af hvilke celler, der ikke må tilføres lettere forurenet jord.

En tilsynsmedarbejder hos Randers Kommune har endvidere forklaret følgende:

> *"Derfor var [medarbejderens] input til aktiviteten og afgørelsen, at der kun måtte fyldes ren jord i det berørte område, hvor der var drikkevandsinteresser. Derfor måtte det, der er defineret som celle 1 (se f.eks. cellekort på miljøgodkendelsens side 7), ikke fyldes med andet end ren og uforurenet jord. [Medarbejderen] forklarede, at det derfor er et problem i forhold til vilkårene i tilladelsen, hvis der er tippet forurenet jord i celle 1."*

Den fejlagtige cellenummerering, som er angivet i miljøgodkendelsens vilkår 1.2.3, er desuden angivet i beskrivelsen i Randers Kommunes politianmeldelse af 31. januar 2024, hvorfor dette forhold bør korrigeres.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at den fejlagtige angivelse af matrikel- og cellenumre isoleret set skaber uklarhed om miljøgodkendelsernes geografiske anvendelsesområde, hvilket påvirker den faglige kvalitet, der almindeligvis vil kunne forventes af myndighedsafgørelser af nærværende karakter.

Navnlig det forhold, at den matrikulære afgrænsning er fejlagtigt angivet i flere miljøgodkendelser, har i denne sammenhæng betydning for det samlede indtryk af kommunens sagsbehandling.

<u>Spørgsmålet om nyttiggørelse</u>
Den undersøgende advokat har haft anledning til at overveje, om der ved modtagelsen af jord og andre materialer var tale om bortskaffelse, i form af deponi, eller nyttiggørelsen.

På det oplyste grundlag er det den undersøgende advokats opfattelse, at materialerne blev modtaget som led i nyttiggørelse til efterbehandling eller behandling på ressourcecenter og således lever op til nyttiggørelsesbegrebet, jf. affaldsbekendtgørelsen § 3, nr. 40. Dog med det forbehold, at der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt den modtagne mængde af microfiller overstiger det, der kan begrundes i nyttiggørelse, jf. nedenfor, ligesom der er rejst spørgsmål om, hvorvidt modellen med ressourcecenter og jordtip til ren og lettere forurenet jord indebærer en risiko for udnyttelse af ressourcecentergodkendelsen til at modtage forurenet jord til jordtippen, jf. også nærmere herom nedenfor.

Spørgsmålet om vurderinger efter habitatreglerne af den potentielle forekomst af bilag IV-arter

Det er over for den undersøgende advokat blevet oplyst, at der i Danmarks Miljøportal foreligger registreringer af bilag IV-arten odder i og i nærheden af projektområdet. Det kan diskuteres, hvorvidt Randers Kommune som led i deres sagsbehandling på baggrund af de allerede foreliggende oplysninger, burde have forholdt sig til, og foretaget forudgående undersøgelser af, den potentielle forekomst af arten inden for projektområdet.

Den undersøgende advokat finder ikke anledning til at kritisere det forhold, at Randers Kommune ikke undersøgte forekomsten af odderen nærmere. Herved ligger den undersøgende advokat navnlig vægt på, at der særligt efter 2021 i praksis er sket en skærpelse af kravene til myndighedernes forudgående undersøgelser om forekomsten af bilag IV-arter, hvormed Randers Kommunens sagsbehandling må vurderes i lyset heraf. Den undersøgende advokat finder således, at Randers Kommune ikke burde have foretaget videre undersøgelser i relation til den potentielle forekomst af odder eller påvirkningen på dens levesteder.

9.3.2 Miljøgodkendelse af 31. august 2018 (jordtip)

9.3.2.1 *Om projektet krævede lokalplan*

Den undersøgende advokat har ved gennemgang af den af Randers Kommune meddelte miljøgodkendelse af 31. august 2018 til opfyldning af 7.200.000 m^3 fyld, bestående af lettere forurenet og ren jord, identificeret en række retlige problemstillinger, som i det følgende vil blive gennemgået og vurderet.

På baggrund af sagens oplysninger kan det lægges til grund, at Randers Kommune ikke i forbindelse med meddelelse af § 33-godkendelsen vedrørende jordtippen vurderede, at der i det konkrete tilfælde var lokalplanpligt. Der foreligger endvidere ikke oplysninger om, at Randers Kommune i forbindelse med virksomhedens ansøgning af 21. marts 2017 og den reviderede ansøgning af 23. januar 2018 foretog en egentlig vurdering af, om en meddelelse af § 33-godkendelse i det pågældende tilfælde krævede lokalplan.

Afgørende for om Randers Kommune kunne give en § 33-godkendelsen til aktiviteten var, at det nødvendige plangrundlag var til stede, jf. lokaliseringsprincippet i miljøbeskyttelseslovens § 4. Forholdet til planloven skal således være afklaret, før der kan meddeles tilladelse til forurenende listevirksomhed, der er omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 33.

Det følger herefter af planlovens § 13, stk. 2, at kommunalbestyrelsen har pligt til at tilvejebringe en lokalplan, når der gennemføres større udstykninger eller større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning og bebyggelse og i øvrigt når det er nødvendigt for at sikre kommuneplanens virkeliggørelse. Det vejledende kriterium i den forbindelse er, hvorvidt den pågældende foranstaltning fremkalder væsentlige ændringer i det bestående miljø. Der er tale om en vag, elastisk lovbestemmelse, som giver kommunalbestyrelsen et skøn med mulighed for at afveje forskellige hensyn.

For en nærmere gennemgang af retsgrundlaget vedrørende lokalplanpligt henvises til punkt 8.6.

Den undersøgende advokat har i sin vurdering inddraget områdets karakter, omfanget af det ansøgte projekt samt dets funktionelle, visuelle og miljømæssige virkninger.

Det skal fremhæves, at det af Århus Amts dispensation efter jordforureningslovens § 52 fremgår, at der blev givet dispensation til tilførsel af op til 15.000 m^3 ren fyldjord pr. år. Virksomheden ansøgte ved den reviderede ansøgning af 23. januar 2018 om opfyldning af 7.139.754 m^3 ren og lettere forurenet jord. Det nye projekt omfattede dermed større mængder af jordtilførsel, end hvad der gjorde sig gældende i forhold til det bestående område. Det må herefter have haft den nærliggende betydning, at det nye projekt ville være forbundet med større aktivitet.

Det skal imidlertid tages i betragtning, at der i det bestående område som led i efterbehandlingen af råstofområdet blev tilført jord til at udfylde råstofgraven. Det ansøgte projekt må herved anses for at følge principperne vedrørende efterbehandling af råstofgraven. Det skal efter den undersøgende advokats opfattelse tillægges betydelig vægt i afvejningen.

Det er sammenfattende den undersøgende advokats vurdering, at § 33-godkendelsen vedrørende jordtippen ikke udløste krav om tilvejebringelse af lokalplan, jf. planlovens § 13, stk. 2. Det er dermed den undersøgende advokats vurdering, at den pågældende aktivitet ikke var omfattet af lokalplanpligt.

Det skal imidlertid understreges, at der i forbindelse med behandling af § 33-godkendelse skulle foretages en vurdering af, om projektet var lokalplanpligtigt. Selv om det ikke ses dokumenteret i sagens oplysninger, kan det ikke med sikkerhed lægges til grund, at Randers Kommune undlod at tage stilling til dette spørgsmål. Eftersom der ikke foreligger sikre holdepunkter for at antage, at vurderingen blev undladt, finder den undersøgende advokat ikke grundlag for at udtrykke kritik af Randers Kommunes sagsbehandling i forbindelse med § 33-godkendelsen på dette punkt.

9.3.2.2 *Om projektet krævede landzonetilladelse*

Randers Kommune meddelte ikke landzonetilladelse i forbindelse med § 33-godkendelsen vedrørende jordtippen. Lokaliseringsprincippet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 4 er tilsvarende gældende i forbindelse med landzonetilladelser.

Det følger af planlovens § 35, stk. 1, at der i landzoner ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen må foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

Undtagelserne til udgangspunktet i planlovens § 35, stk. 1, fremgår af § 36, stk. 1, nr. 1-21, der oplister en række forhold, hvor der ikke kræves landzonetilladelse. Navnlig planlovens § 36, stk. 1, nr. 7, om indvinding af råstoffer i jorden er i det konkrete

tilfælde relevant. Indvinding af råstoffer kræver således ikke landzonetilladelse, men kræver derimod som udgangspunkt tilladelse efter råstoflovens § 7.

Jordopfyldning i det konkrete tilfælde må anses som værende en naturlig del af efterbehandlingsplanen. Efterbehandlingsplanen knytter sig selvsagt til anvendelsen efter indvindingen. Sammenfattende må jordopfyldning herefter anses som værende en integreret del af selve indvindingen.

Ved råstoftilladelse af 3. juli 2013 meddelte Randers Kommune tilladelse til at indvinde op til 500.000 m^3 ler årligt. Det er i tilladelsen anført, at denne har en løbetid på 20 år. Ved den reviderede ansøgning af 23. januar 2018 beregnede virksomheden mængden af ren og lettere forurenet jord i efterbehandling til 7.139.754 m^3. Det der efter råstoftilladelsen måtte indvindes, overstiger således den jordmængde til opfyldning, som der blev ansøgt om i forbindelse med § 33-godkendelsen. Mængden af jord til opfyldning fremstår således ikke uforholdsmæssig i forhold til den mængde jordmængde, som der blev givet tilladelse til at indvinde ved råstoftilladelsen i 2013. Det understøtter det forhold, at det ansøgte skulle ses som led i efterbehandlingen.

Den undersøgende advokat vurderer dermed, at der ikke i forbindelse med § 33-godkendelsen vedrørende jordtippen skulle meddeles landzonetilladelse.

9.3.2.3 *Randers Kommune fastsættelse af vilkår om risikoen for jordskred*

Randers Kommunes § 33-miljøgodkendelse af 31. august 2018 indeholder ikke særskilte vilkår om imødegåelse af jordskred.

Spørgsmålet er, om Randers Kommune i § 33-godkendelsen var forpligtet til at fastsætte særskilte vilkår om imødegåelse af jordskred.

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 20, at en godkendelse skal indeholde vilkår for virksomhedens etablering og drift. Det fremgår endvidere af godkendelsesbekendtgørelsens § 21, stk. 1, nr. 11, at godkendelsen i relevant omfang skal indeholde andre vilkår om virksomhedens indretning og drift, der er nødvendige for at sikre, at virksomheden ikke påfører omgivelserne væsentlig forurening, herunder ved uheld.

Godkendelsesbekendtgørelsen i § 21 skal grundlæggende sikre, at kravene i godkendelsesbekendtgørelsens § 18 overholdes, hvilket må forstås således, at det er pligtmæssigt at fastsætte vilkår, såfremt et eller flere af de i § 21, stk. 1, oplistede vilkår konkret er relevante.

Eftersom tilførsel af lettere forurenet jord ikke er omfattet af standardvilkårsbekendtgørelsens anvendelsesområde for K 206, jf. bilag 1, afsnit 18.1, skal hensynene i godkendelsesbekendtgørelsens § 19 anvendes. Heraf fremgår det f.eks. af § 19, stk. 1, nr. 6, at myndigheden skal sikre, at virksomheden indrettes og drives således, at der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.

Det følger af § 33-godkendelsens vilkår 1.2.1, at *"virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgningen om miljøgodkendelse bortset fra de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår"*. Herved henvises der blandt andet til ansøgningens bilag 10 indeholdende geoteknisk rapport af 22. januar 2018 udarbejdet af 4AP-Geoteknik A/S, som dels opstiller generelle retningslinjer med henblik på iagttagelse af stabilitetsforhold, sætningsforhold samt anlægsarbejder i meget fedt ler og dels kræver, at der bliver udarbejdet et endeligt anlægsprojekt. Ansøgningsmaterialet lever op til godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 4, om beskrivelse af foranstaltninger, der truffet for at imødegå uheld. Punkt 1.2.1 vurderes også at leve op til godkendelsesvejledningens punkt 3.4.3 om klarhed ved fastsættelses af vilkår.

Det må anses for tilstrækkeligt, at Randers Kommune i § 33-godkendelsen henviste til, at projektet skulle udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet, idet der herved blev henvist til, at de generelle retningslinjer i 4AP-Geoteknik A/S' rapport skulle overholdes.

Selv om Randers Kommune retmæssigt har overholdt reglerne for fastsættelse af vilkår om imødegåelse af jordskred, så vil der som beskrevet under punkt 9.5.2 om Randers Kommunes iagttagelse af tilsynsforpligtelsen være en forpligtelse til at følge op på de af 4AP-Geoteknik A/S angivne generelle retningslinjer.

Det har været et centralt spørgsmål i den uvildige advokatundersøgelse, om Randers Kommune burde have indført et konkret vilkår om udarbejdelse af endeligt anlægsprojekt i overensstemmelse med retningslinjerne i 4AP-Geoteknik A/S' rapport. Det skal navnlig ses i lyset af, at 4AP-Geoteknik A/S' rapport er af **foreløbig karakter**, samt at det i rapporten konkret er anført, at supplerende geotekniske undersøgelser udføres på baggrund af et endeligt anlægsprojekt.

Det skal fremhæves, at den af 4AP-Geoteknik A/S udarbejdede rapport er blevet bestilt på foranledning af Region Midtjylland, som beskrevet i Region Midtjyllands notat om myndighedsansvar af 29. februar 2024 og regionens høringssvar i forbindelse med nærværende undersøgelsen. Heraf fremgår det, at regionen var opmærksom på de særlige geologiske forhold i området, herunder risikoen for udskridning, hvorfor der blev opfordret til, at den geotekniske rapport blev udarbejdet. Det fremgår videre af mailkorrespondance mellem virksomheden, Randers Kommune og regionen, at regionen fulgte op på forholdet.

Det har den betydning, at Region Midtjylland har været fuldt ud opmærksom på de geologiske og geotekniske forhold i forbindelse med jordtilførslen i råstofgraven i Ølst.

Dette understøttes af Region Midtjyllands eget høringssvar af 11. februar 2022 til Forslag til Randers Kommunes Lokalplan 705 (*"Erhvervsområde ved Gl. Århusvej ved Ølst Nordic Waste"*).

Af høringssvaret ses, at Region Midtjylland gjorde Randers Kommune opmærksom på, at jordtilfyldningen var en del af realiseringen af efterbehandlingen af lergraven efter Regionens råstoftilladelser og tilførsel af jord efter § 52-dispensationen.

Det er den undersøgende advokat opfattelse, at specialitetsprincipper (både det organisatoriske og det materielle) peger på, at Region Midtjylland havde ansvaret for, at alt jord, der blev tilført med hjemmel i jordforureningslovens § 52, blev placeret således, at det ikke frembragte fare for natur, miljø og menneskers sundhed, herunder forebyggelse af nedskridningsfare.

Randers Kommune fastsatte i miljøgodkendelsen driftsvilkår med afsæt i Region Midtjyllands § 52-dispensation til opfyldning af jord med baggrund i miljøbeskyttelseslovens § 2 (anvendelsesområde). Det vil sige, at Randers Kommune efter den undersøgende advokats vurdering var i den berettigede opfattelse, at Region Midtjylland havde ansvaret for de geologiske og geotekniske forhold, herunder udarbejdelse af **endeligt anlægsprojekt**.

Selvom Randers Kommune ikke kan anses som ansvarlig for fastsættelse af vilkår om endeligt anlægsprojekt, er det sammenfattende den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune burde have fulgt op på de **generelle vilkår i tilsynene**, herunder kravene om moniteringspunkter, så bevægelser af bakken kunne overvåges, at anlæg etableres med en hældning på maksimalt 1:8-10, og at tilfyldningen i øvrigt sker jævnt på området for "modellere" området med fremtidige stabile anlæg. Se nærmere herom under punkt 9.5.

9.3.2.4 *Randers Kommune fastsættelse af egenkontrolvilkår om risikoen for jordskred*

Det skal endvidere overvejes, om Randers Kommune burde have stillet om vilkår om egenkontrol til imødegåelse af risikoen for jordskred, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 21, stk. 1, nr. 4., herunder navnlig i forhold til moniteringspunkter, således at bevægelser af bakken kunne overvåges og eventuelle yderligere tiltag vurderes og igangsættes. Det skal bemærkes, at punkt 30 om forslag til vilkår om egenkontrol, som virksomheden skulle oplyse om, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 4, jf. bilag 4, nr. 30, i virksomhedens reviderede ansøgning af 23. januar 2018 ikke omfattede et forslag til egenkontrolvilkår vedrørende moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at det ikke kan bebrejdes Randers Kommune, at der ikke i § 33-godkendelsen blev stillet vilkår om egenkontrol vedrørende moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred. Det må lægges til grund, at Randers Kommune ikke på godkendelsestidspunktet identificerede forhold, som i et relevant omfang kunne begrunde, at der blev stillet et egentligt vilkår om egenkontrol vedrørende moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred. Efter en retlig vurdering er der dermed ikke holdepunkter for at antage, at Randers Kommune ikke har handlet inden for det miljøfaglige skøn, som almindeligvis skal fortages i forbindelse med fastsættelse af vilkår efter godkendelsesbekendtgørelsens § 21, stk. 1, nr. 4.

Fraværet af et egenkontrolvilkår om moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred stillede imidlertid større krav til Randers Kommune i forbindelse med tilsynet. Se nærmere herom nedenfor i punkt 9.5.5.1.

Det skal overvejes, om Randers Kommune i forløbet efter meddelelse af § 33-godkendelsen vedrørende jordtippen og i takt med, at kommunen blev bekendt med konkrete oplysninger fra virksomheden om jordskredsaktivitet, burde have fastsat vilkår om egenkontrol vedrørende moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred. Se nærmere herom under punkt 9.5.5.1.

Med henvisning til ovenstående er det således den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune har overholdt godkendelsesbekendtgørelsens regler i det konkrete tilfælde. Det er dog også den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune i forbindelse med sine tilsyn i sensommeren 2023 og frem, burde have stillet vilkår om egenkontrol. Se nærmere herom i punkt 9.5.5.1.

9.3.2.5 *Randers Kommunes vurdering i forhold til VVM-reglerne (materielt)*

Den 31. august 2018 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til efterbehandling af den tidligere lergrav i Ølst Bakker med henblik på "efterbehandling" af arealet i form af opfyldning fra en jordtip. Adressaten for afgørelsen var Nordic Waste A/S. De godkendte aktiviteter bestod i opfyldning af et ca. 20 ha stort areal med 7.200.000 m^3 fyld bestående af lettere forurenet- og ren jord.

I forbindelse med godkendelsen havde Randers Kommune i medfør af miljøvurderingslovens § 21 foretaget en vurdering af, hvorvidt efterbehandlingen kunne siges at have væsentlig negativ påvirkning på miljøet og følgelig ville udløse krav om fuld miljøvurderingsprocedure. Det var kommunens vurdering, at efterbehandlingen ikke udløste krav om fuld miljøvurderingsprocedure.

Ved vurderingen havde Randers Kommune henvist til, at virksomheden var omfattet af listepunkt 11 b om anlæg og bortskaffelse af affald og listepunkt 13 a om ændringer eller udvidelser af projekter omfattet af bilag 1.

Denne kategorisering var baggrunden for, at kommunen alene foretog en screening, idet projekter omfattet af bilag 2 ikke er omfattet obligatorisk miljøvurderingspligt, men alene krav om forudgående screening. Projekter omfattet af bilag 1 er derimod altid omfattet af miljøvurderingspligt jf. miljøvurderingslovens § 15.

Det fremgik af screeningafgørelsen, at Nordic Waste A/S til brug for kommunens sagsbehandling havde fremsendt den oprindelige VVM-rapport fra oktober 2002, der var udarbejdet i forbindelse med meddelelse af råstofindvindingstilladelse efter råstoflovens § 7, der indeholdt en efterbehandlingsplan for området.

Baggrunden for VVM-rapporten af oktober 2002 var, at råstofindvindingsprojektet var omfattet af bilag 1, punkt 19, i den dagældende samlebekendtgørelse af 1999, om råstofindvinding fra åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 hektar, eller tørvegravning på et areal over 150 hektar, hvormed projektet var omfattet af obligatorisk miljøvurderingspligt, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Henvisningen til bilag 2, listepunkt 13 a i screeningafgørelsen fra 2018 er således udtryk for, at det var Randers Kommunes vurdering, at efterbehandlingen allerede var

vurderet efter de dagældende miljøvurderingsregler i samlebekendtgørelsen i 2002 i forbindelse med råstoftilladelsen, hvormed ændringer og udvidelser heri alene kræver en screening, og ikke er obligatorisk miljøvurderingspligtig. Projektændringen bestod i, at efterbehandlingen også skulle kunne udføres ved tilførsel af lettere forurenet jord, hvilket ikke fremgik af den oprindelige miljøvurdering fra 2002, hvor det alene fremgik, at efterbehandling skulle ske ved tilførsel af ren jord. Ligeledes var der sket en udvidelse af arealet, der skulle efterbehandles, ligesom mængden af jord der kunne tilføres, var blevet præciseret til ca. 7 mio. ton.

Således konkluderede Randers Kommune følgende i screeningsafgørelsen om ikke-miljøvurderingspligt:

> *"Det er Randers Kommunes og Region Midtjyllands vurdering at etableringen af jordtippen er en nødvendig del af retableringen efter endt lergravning, samt at jordtippen efter endt opfyldning vil kunne forenes med den efterbehandlingsplan, der er en del af den oprindelige råstoftilladelse"*

Det kan udledes af denne begrundelse, at VVM-rapporten af oktober 2002, efter Randers Kommunes skøn, allerede indeholdt en fyldestgørende beskrivelse efter behandlingen, hvorfor der ikke skulle foretages ny miljøkonsekvensrapport (VVM-redegørelse).

Sammenholdes efterbehandlingsplanen i VVM-rapporten af oktober 2002 med de aktiviteter, der blev miljøgodkendt i 2018, synes præmissen om, at der skulle være tale om det samme *konkrete* projekt at være tvivlsom. Således fremgår det af efterbehandlingsplanen indeholdt i VVM-rapporten af oktober 2002:

Af VVM-rapporten af 2002 fremgår følgende:

> *"For at kunne udnytte råstofressourcerne bedre og for at opnå et sammenhængende landskab efter efterbehandlingen ønsker de to virksomheder at efterbehandle efter en fælles plan, der tager udgangspunkt i den allerede godkendte landskabsplan for Dansk Leca.*
> *[…]*
> *Efterbehandling sker etapevis efter den godkendte landskabsplan af 01.04.1996 hvor arealerne efterbehandles til skovbrug."*

Referencen til "landskabsplan for Dansk Leca" er til tillæg til landskabsplan fra Dansk Leca af 1. april 1996. Heraf fremgår blandt andet følgende om efterbehandling af området efter endt råstofindvinding:

> *"I forbindelse med den planlagte efterbehandling er dels den æstetiske og dets den rekreative værdi taget i betragtning. Set fra dalen ved Hinge er der lagt vægt på, at horisontlinien ikke virker gennembrudt. Derfor skal udgravningsfeltet mellem de to asketoppe helt tilfyldes, f.eks. ved at grave af de to toppe og tilfylde i bunden.*
>
> (…)

Mod øst afrundes de stejle udgravningsskråninger så meget, at en del af området kan anvendes til landbrugsdrift. Der er i planen lagt vægt på, at der kun afgraves og ikke tilfyldes i de fremtidige landbrugsområder, da jordtyperne i området ikke er helt egnet til tilfyldning på ret stejle skråninger"

Det kan konkluderes, at hverken VVM-rapporten af oktober 2002, eller efterbehandlingsplanen i tillæg til landskabsplan for Dansk Leca af 1996, indeholder konkrete beskrivelser af det i 2018 godkendte projekt om nyttiggørelse af ca. 7 mio. m^3 lettere forurenet jord i forbindelse med efterbehandling af den tidligere råstofgrav.

Det følger af miljøvurderingslovens § 21, at Randers Kommune skulle have foretaget en konkret vurdering af, om et projekt udløser VVM-pligt, som følge af dets art, dimensioner eller placering, og i den sammenhæng inddrage screeningskriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6.

Inddragelsen af kriterierne i bilag 6 er obligatoriske, jf. ordlyden i § 21, stk. 1. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det navnlig var kriterierne om brugen af naturressourcer, affaldsproduktion, forurening, risikoen for større ulykker og/eller katastrofer, risiko for menneskers sundhed og den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder (Natura 2000), som var relevante at inddrage i en vurdering af, hvorvidt projektet var VVM-pligtigt.

Det kan diskuteres, hvorvidt risikoen for beskyttede naturområder samt risikoen for uheld gør, at screeningen burde have ført til, at VVM-screeningen burde have udløst VVM-pligt. Kommunen er ved denne vurdering efterladt et skøn, hvor kommunen dog blandt andet skal inddrage de ovenfor nævnte obligatoriske/pligtmæssige kriterier nævnt i lovens bilag 6. Det er på baggrund af en gennemgang af disse kriterier, at kommunen skal træffe screeningafgørelse om, hvorvidt et projekt kan forventes at medføre en påvirkning på miljøet, som udløser VVM-pligt, jf. ordlyden i miljøvurderingslovens § 21.

Den undersøgende advokat har ved en gennemgang af kommunens screeningafgørelse af 31. august 2018 kunnet konstatere, at kommunen ikke har inddraget kriterierne i lovens bilag 6. Kommunen har alene henvist til, at projektet var tilstrækkeligt beskrevet i VVM-rapporten af 2002. Det kan imidlertid konstateres, at VVM-rapporten fra 2002 ikke forholdt sig til efterbehandling ved lettere forurenet jord, idet det på dette tidspunkt var forudsat, at efterbehandlingen alene skulle ske ved tilførsel af ren jord.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunens screeningafgørelse af 31. april 2018 er behæftet med fejl, idet kommunen har forsømt at inddrage de obligatoriske kriterier som fremgår af bilag 6, hvorfor kommunen har truffet afgørelse på et utilstrækkeligt grundlag. Herved har den undersøgende advokat navnlig lagt vægt på, at VVM-rapporten af 2002 ikke forholdt sig til de forurenings- og sundhedsmæssige risici, som var forbundet med tilførsel af lettere forurenet jord, ligesom denne ikke forholdt sig til risikoen for ulykker og påvirkningen på nærliggende beskyttede naturtyper og Natura 2000-område.

Den mangelfulde iagttagelse af VVM-reglerne i forbindelse med screeningsafgørelsen vurderes imidlertid ikke at have haft konkret indflydelse på forebyggelsen af risikoen for jordskred, idet risikoen for jordskred er genstand for regulering i miljøgodkendelsen og dispensationen efter jordforureningslovens § 52.

Det bemærkes afslutningsvis, at den undersøgende advokat dog er mest tilbøjelig til at vurdere, at det var Region Midtjylland, der skulle foretage VVM-screening. Se afsnit 9.2.2.

9.3.2.6 *Randers Kommunes vurdering i forhold til VVM-reglerne (formelt)*

Det fremgår af afgørelse af 31. august 2018 med overskriften "VVM-screening din ansøgning om etablering af jordtip for ren og lettere forurenet jord på adressen Ølstvej 6, 8940 SV.", at kommunen har foretaget en "VVM-screening" af det ansøgte projekt. Det fremgår ikke, hvilken bestemmelse afgørelsen er truffet efter.

Det fremgår, at Randers Kommune har vurderet, at efterbehandlingen ikke vil påvirke miljøet så væsentligt, at den afviger fra den oprindelige VVM-redegørelse for lergraven. Ifølge Randers Kommune, er dette baggrunden for, at projektet ikke er omfattet af VVM-pligt efter "§ 3 stk. 2" i "bekendtgørelse nr. 448 af 10/05/2017 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning".

Under afsnittet "sagens behandling" anføres det, at virksomheden er omfattet af § 16 og bilag 2, punkt 11 b og punkt 13 a i samme "bekendtgørelse", hvilket ifølge kommunen er hjemlen for, at projektet er omfattet af krav om forudgående VVM-screening.

Hertil anfører Randers Kommune, at kategoriseringen af projektet har den betydning, at projektet (også) skal VVM-screenes i henhold til bilag 2 i "bekendtgørelse nr. 447 af 10/05/2017 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)", inden der kan udstedes miljøgodkendelse.

På denne baggrund kan det foreløbigt konstateres, at Randers Kommune som grundlag for afgørelsen har anført, at retsgrundlaget for forudgående screeninger efter VVM-reglerne er "bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet i medfør af lov om planlægning" og "bekendtgørelse om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter".

Det er den undersøgende advokats vurdering, at henvisningen til bekendtgørelse nr. 448 af 10/05/2017 er uprækcis, idet denne udgør en lovbekendtgørelse (lovbekendtgørelse nr. 448 af 10/05/2017, der har populærtitlen miljøvurderingsloven). Det må anses for en fejl, at der supplerende henvises til bekendtgørelse nr. 447 af 10/05/2017, der hverken indeholder en § 16 eller et bilag 2, som det anføres, at projektet er om-

fattet af. Det må lægges til grund, at der i begge tilfælde henvises til miljøvurderingsloven, idet miljøvurderingsloven indeholder en § 16 og et bilag 2, der i øvrigt er bestemmelser der relevante i hovedsagen.

Efter miljøvurderingslovens § 16 må projekter omfattet af bilag 2 ikke påbegyndes før myndigheden, jf. § 17, skriftligt har meddelt bygherren, at projektet ikke antages at ville kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. § 21. Hjemlen for foretagelsen af screeningafgørelser af bilag 2-projekter er således § 21.

Henvisningen til § 3, stk. 2, må desuden anses for en fejl. Miljøvurderingsloven indeholder ikke en § 3, stk. 2. Lovens § 3 omhandler en afgrænsning af lovens anvendelsesområde, hvorefter "loven finder ikke anvendelse på planer og programmer, der alene tjener et nationalt forsvarsformål eller et civilt beredskabsformål, og på finansielle og budgetmæssige planer og programmer." Denne afgrænsning må anses for irrelevant i forhold til afgørelsen i hovedsagen.

Henvisningen til § 3, stk. 2, er antagelig til den dagældende bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelsen), der i § 3, stk. 2, indeholdt en regel om, at anlæg der var omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 1 var umiddelbart VVM-pligtige, og at anlæg omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 2 var omfattet af forudgående krav om screening. Samlebekendtgørelsen blev imidlertid erstattet af VVM-bekendtgørelsen i 2010. VVM-bekendtgørelsen blev erstattet af miljøvurderingsloven i 2017.

Det er på denne baggrund samlet set den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes screeningsafgørelse er uprækcis, for så vidt angår henvisningerne til relevante retsregler. Det giver anledning til kritik, at der henvises til historiske og forkerte bekendtgørelser, idet afgørelsen er egnet til at efterlade adressaten med reel tvivl om, hvilke retsgrundlag afgørelsen truffet.

Afgørelsen burde tillige være forsynet med en henvisning til miljøvurderingsloven § 21, der er hjemlen for forudgående screening af bilag 2-projekter. Det anførte har den virkning, at afgørelsen må anses for at være i strid med det almindelige begrundelseskrav om henvisningen til de retsregler en afgørelse er truffet efter, jf. forvaltningslovens § 24, 1. pkt., jf. § 22.

Det bemærkes igen afslutningsvis, at den undersøgende advokat dog er mest tilbøjelig til at vurdere, at det var Region Midtjylland, der skulle foretage VVM-screening. Se afsnit 9.2.2.

9.3.3 Miljøgodkendelser af ressourcecenter (2018, 2019, 2021 og 2023)

Den 7. december 2018 meddelte Randers Kommune § 33-godkendelse til Nordic Waste A/S' etablering af ressourcecenter beliggende på tidligere Ølstvej 6 og nu Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV.

Den 5. februar 2019 blev miljøgodkendelsen fra 2018 revideret, idet der var behov for at foretage en række mindre tilføjelser og rettelser.

Den 5. februar 2021 meddelte Randers Kommune en § 33-godkendelse til Nordic Waste A/S til udvidelse af ressourcecentret.

Den 28. juni 2023 meddelte Randers Kommune tilsvarende en § 33-godkendelse til Nordic Waste A/S' udvidelse af ressourcecentret. § 33-godkendelsen fra 2023 indeholder blandt andet landzonetilladelse til opførelse af jordvold, dispensation fra å-beskyttelseslinjen til at opførelsen af jordvold samt notat om regnvandshåndtering udarbejdet af kLAR Miljørådgivning ApS.

Den undersøgende advokat har ved gennemgang af de ovenfor nævnte miljøgodkendelser og tilknyttede afgørelser identificeret en række retlige problemstillinger, som i det følgende vil blive gennemgået og vurderet.

9.3.3.1 *Om projektet i forbindelse med miljøgodkendelsen af 7. december 2018 og miljøgodkendelse af 5. februar 2021 krævede lokalplan*

Det er den undersøgende advokats vurdering, at § 33-godkendelserne af 2018 og 2021 muliggjorde aktiviteter, der udløste et krav om tilvejebringelse af lokalplan, jf. planlovens § 13, stk. 2.

Herved har den undersøgende advokat navnlig lagt vægt på, at de ansøgte aktiviteter omkring ressourcecentret antog et omfang, der var egnet til at fremkalde en væsentlig ændring i det bestående miljø. Den undersøgende advokat har videre lagt vægt på, at Randers Kommune i højere omfang burde have sikret offentlighedens medinddragelse i overensstemmelse med formålet bag § 13, stk. 2.

Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 4, at forholdet til planloven skal være afklaret, før der kan meddeles tilladelse til forurenende listevirksomhed, der er omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 33, jf. bl.a. MRF 2021.36 om motorsportanlæg i Kærby Mose.

Efter planlovens § 13, stk. 2, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at tilvejebringe en lokalplan, når der skal gennemføres større udstykninger eller større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse. Derudover følger det af fast praksis, at ændret anvendelse af bebyggede eller ubebyggede arealer ligesom terrænændringer undertiden også kan udløse lokalplanpligt, jf. bl.a. KFE 2007.383 Nkn. Projekters indvirkning ved placering i sårbare områder kan tillige udløse lokalplanpligt, jf. f.eks. U 1998.74 H eller MAD 2017.143 Pkn om udvidelse af spilledage ved Skanderborg Festival.

Vejledende kriterium er, om en påtænkt foranstaltning skønnes at fremkalde "væsentlig ændring i det eksisterende miljø", jf. bemærkningerne til dagældende kommuneplanlov, FT 1975-76, tillæg A, s. 2741, LF L 140, bemærkninger til § 16. Sammesteds understreges formålet med lokalplanpligten, som er at sikre offentlighedens medinddragelse forud for endelig beslutning om foranstaltningernes gennemførsel.

Efter den undersøgende advokats vurdering kan der rejses tvivl om, hvorvidt etableringen af ressourcecentret i 2018 udgjorde en så væsentlig ændring, at den udløste lokalplanpligt.

§ 33-godkendelsen af 2021 medførte dog, efter den undersøgende advokats juridiske og miljøtekniske vurdering, en så væsentlig ændring af aktiviteterne, at pligten til at tilvejebringe en lokalplan på dette tidspunkt burde have stået klart for Randers Kommune.

Årsagen til dette er, at virksomheden allerede den 5. februar 2021 fik § 33-godkendelsen af Randers Kommune. Den endelige lokalplan for området forelå ved vedtagelsen af "*Lokalplan 705 Erhvervsområde ved Gl. Århusvej ved Ølst Nordic Waste*", som blev vedtaget af Randers Byråd den 12. september 2022.

Det skal bemærkes, at lokalplansforslaget kom i høring den 16. december 2021, men det ændrer ikke ved vurderingen, idet det følger af praksis og teorien, at miljøgodkendelser foreløbig må afvente i tilfælde, hvor der er tvivl om plangrundlaget, jf. blandt andet ovenfor refererede MRF 2021.36.

Dog skal det overvejes, om virksomhedens oplysninger i ansøgningen betyder, at miljøgodkendelsen er betinget af, at lokalplanen er vedtaget, hvorfor den alligevel er lovlig.

Der fremgår følgende af § 33-godkendelsen af 2021:

> *"Virksomheden er placeret i landzone i en tidligere lergrav og fabrik for letklinke fabrikation. Virksomheden er i færd med at søge om udarbejdelse af en lokalplan til erhverv for området."*

I ansøgning til miljøgodkendelsen fremgår følgende:

> *"Drift af Ressourcecentret ønskes opstartet hurtigst muligt, og igangsættes umiddelbart efter alle relevante tilladelser og godkendelser er modtaget. Der vil som tidligere nævnt ikke bliver opført ny bygningsmasse før en evt. ny lokalplan er meddelt."*

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at det forhold, at der er en betinget godkendelse, strider mod formålet med lokalplanpligten, da den forudsætter, at der inddrages en bredere kreds af borgere i forbindelse med udarbejdelsen af lokalplan.

Dette medfører, at Randers Kommune dermed har tilsidesat dens pligt til at tilvejebringe lokalplan inden meddelelse af miljøgodkendelserne til ressourcecentret i 2018 samt udvidelsen heraf i 2021. Det er den undersøgende advokats opfattelse, at det som minimum i forbindelse med vurderingen af projektet i 2021 burde have stået klart for Randers Kommune, at projektet krævede lokalplan.

9.3.3.2 *Om krav om landzonetilladelse til ressourcecenter*

Det er blevet oplyst for den undersøgende advokat, at bygningerne inden etableringen af ressourcecenter blev anvendt til administration og lagerfaciliteter. Det er den undersøgende advokats vurdering, at i det omfang, ressourcecentret ikke var forbundet med opførelse af nye bygninger, så kunne aktiviteten etableres uden landzonetilladelse, jf. planlovens § 37, stk. 2. Ressourcecenteraktiviteterne må kunne rummes inden for en almindelig ordlydsfortolkning af "industrivirksomhed" og ligger inden for Randers Kommunes skøn i vurderingen af, om der er tale om "håndværks- og industrivirksomhed (…)". Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune ikke kan bebrejdes sin vurdering heraf.

I miljøgodkendelserne var det endvidere forudsat, at alene eksisterende bygninger blev anvendt indtil der var vedtaget lokalplan. Der er tidligere udtrykt kritik af den manglende samtidighed mellem plangrundlaget og godkendelserne, men finder ikke anledning til at bemærke yderligere.

9.3.3.3 *Randers Kommunes fastsættelse af vilkår i miljøgodkendelse af 7. december 2018*

Den undersøgende advokat har fundet anledning til at overveje, om virksomhedens ansøgningsmateriale har været tilstrækkeligt, og om Randers Kommune i givet fald skulle have gjort foranlediget, at ansøgningsmaterialet blev uddybet, før der kunne gives miljøgodkendelse.

Standardvilkårsbekendtgørelsen og bilagene dertil regulerer krav til ansøgningsmaterialet, herunder også specifikke oplysninger for affaldsfraktioner såsom farligt affald.

Det er den undersøgende advokats tekniske rådgivers vurdering, at ansøgningsmaterialet ikke er usædvanligt eller i øvrigt utilstrækkeligt. Derfor finder vi ikke anledning til at konkludere, at Randers Kommune har begået fejl i den forbindelse.

9.3.3.4 *Randers Kommunes vurdering i forhold VVM-reglerne*

VVM-screeningsafgørelse i forbindelse med miljøgodkendelse af 7. december 2018
Den 7. december 2018 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til et ressourcecenter, der modtog en lang række affaldstyper med henblik på genbrug og nyttiggørelse.

Projektet af 2018 omfattede primært modtagelse og kartering af jord samt håndtering af visse bygge- og anlægsaffaldsprodukter.

I forbindelse med godkendelsen havde Randers Kommune i medfør af miljøvurderingslovens § 21 foretaget en screening af, hvorvidt ressourcecentret kunne siges at have væsentlig negativ påvirkning på miljøet og følgelig ville udløse krav om fuld miljøvurderingsprocedure.

Ved vurderingen har Randers Kommune henvist til, at virksomheden var omfattet af bilag 2, listepunkt 11 b om anlæg og bortskaffelse af affald og listepunkt 13 a om ændringer eller udvidelser af projekter omfattet af bilag 1.

Denne kategorisering var baggrunden for, at kommunen alene foretog en screening, idet projekter omfattet af bilag 2 ikke er omfattet obligatorisk miljøvurderingspligt, men alene krav om forudgående screening. Projekter omfattet af bilag 1 er derimod altid omfattet af miljøvurderingspligt jf. miljøvurderingslovens § 15.

Screeningafgørelsen var baseret på et af ansøger fremsendt screeningskema, der var vedlagt som bilag til ansøgning om miljøgodkendelse til ressourcecenter af 28. september 2018. Screeningsskemaet indeholdt den vurdering af projektets påvirkning på miljøet, der tog udgangspunkt i de pligtmæssige screeningskriterier i miljøvurderingslovens bilag 6. Herunder er der foretaget en vurdering af påvirkningen på Natura 2000-områder og § 3-natur.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at screeningafgørelsen vedrørende projektet om ressourcecentret lever op til minimumskravene til indholdet til screeningafgørelser af bilag-2 projekter efter miljøvurderingslovens § 21. Herved har den undersøgende advokat navnlig lagt vægt på, at screeningafgørelsen er baseret på et screeningsskema udarbejdet af ansøger, som tager udgangspunkt i de pligtmæssige kriterier, der er oplistet i miljøvurderingslovens bilag 6. Den undersøgende advokat bemærker i relation hertil, at resultatet af vurdering hvorefter projektet konkret findes ikke at udløse VVM-pligt, falder inden for rammerne af kommunens skøn, idet der i forbindelse med screening af bilag 2-projekter er overladt kommunen et betydeligt skøn.

VVM-screeningsafgørelse i forbindelse med miljøgodkendelse af 5. februar 2019
Den 5. februar 2019 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse til Nordic Waste A/S efter miljøbeskyttelsesloven § 33 til et ressourcecenter, der skulle modtage en lang række affaldstyper med henblik på genbrug og nyttiggørelse.

Godkendelsen blev meddelt på baggrund af et møde den 23. januar 2019 mellem Nordic Waste A/S og Randers Kommune. Som opfølgning på mødet sendte Nordic Waste A/S den 25. januar 2019 en række konkrete bemærkninger til Randers Kommune.

Godkendelsen var udtryk for en revidering af godkendelsen fra den 7. december 2018, hvor der blev korrigeret en række mindre fejl. Projekterne godkendt henholdsvis den 7. december 2018 og den 5. februar 2019 er således identiske, og der er ikke efterfølgende foretaget ændringer.

På denne baggrund finder den undersøgende advokat, at der ikke har været grundlag for at foretage en fornyet VVM-screening af projektet i forbindelse med godkendelsen af 5. februar 2019.

VVM-screeningsafgørelse i forbindelse med miljøgodkendelse af 5. februar 2021
Den 5. februar 2021 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven § 33 til et ressourcecenter, der skulle modtage en lang række affaldstyper

med henblik på genbrug og nyttiggørelse. Adressaten for afgørelsen var Nordic Waste A/S.

Projektet af 2021 udgjorde en betydelig udvidelse af virksomhedens aktiviteter set i forhold til projekterne godkendt i henholdsvis 2018 og 2019, der primært vedrørte modtagelse og kartering af jord.

Miljøgodkendelsen af 2021 omfattede flere affaldstyper, men også mere komplekse behandlingsprocesser som betonproduktion og håndtering af avancerede affaldsfraktioner, herunder skulle virksomheden godkendes til oplag af 200.000 tons med max 500.000 tons microfiller årligt på fast belægning, der skulle anvendes til bundopbygning eller betonanvendelse til intern brug.

Af ansøgningsmaterialet fremgår følgende om VVM-screening:

> *"Det vurderes, at virksomheden er omfattet af § 2, stk. 2 i LBK nr. 1225 af 25/10/2018 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning og dermed er omfattet af bekendtgørelsens bilag 2, pkt. 11b - anlæg til bortskaffelse af affald, og pkt. 13a - Ændringer eller udvidelser af projekter i bilag 1 eller nærværende bilag, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet (ændring eller udvidelse, som ikke er omfattet af bilag 1).. Det betyder, at anlægget skal VVM-screenes i henhold til bekendtgørelsen nr 913 af 30/08/2019 bilag 1 inden der kan udstedes miljøgodkendelse. Screening er tidligere fremsendt til tilsynsmyndigheden og kan gensendes hvis det ønskes."*

Den undersøgende advokat kan konstatere, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen af 5. februar 2021 ikke blev fremsendt et nyt screeningsskema over det udvidede projekt. Det lægges videre til grund, at referencen i ansøgningsmaterialet til en *tidligere fremsendt screening* er til screeningsskemaet, som virksomheden sammen med det øvrige ansøgningsmateriale havde fremsendt den 28. september 2018 i forbindelse med miljøgodkendelsen af 7. december 2018.

Projektet havde imidlertid ændret sig betydeligt siden godkendelserne af 2018 og 2019.

På denne baggrund er det den undersøgende advokats vurdering, at kommunen forud for miljøgodkendelsen af 5. februar 2021 burde have foretaget en ny screening over det udvidede projekt, og at det må anses for en fejl, at kommunen anvendte screeningskemaet over projektet fra 2018 og 2019. Randers Kommune har i strid med miljøvurderingslovens krav forsømt at foretage screening over det konkrete projekt som omfattet af bilag 2, listepunkt 13 a, jf. miljøvurderingslovens § 21.

<u>VVM-screeningsafgørelse i forbindelse med miljøgodkendelse af 28. juni 2023</u>
Den 28. juni 2023 meddelte Randers Kommune miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33 til et ressourcecenter, der modtog en lang række affaldstyper med

henblik på genbrug og nyttiggørelse. Adressaten for afgørelsen var Nordic Waste A/S. Denne godkendelse erstattede alle virksomhedens tidligere godkendelser til ressourcecentret.

Godkendelsen indebar en betydelig udvidelse af virksomhedens aktiviteter, herunder muliggjorde håndtering og anvendelse af microfiller i form af indbygning under et betondække på 6,6 ha. Der var i den sammenhæng stillet vilkår om anvendelsen af microfiller, herunder i forhold til forebyggelse af nedsivning og udvaskning af forurenende stoffer fra materialet.

Randers Kommune traf samtidig screeningafgørelse om, at projektændringerne ikke var omfattet af VVM-pligt. Grundlaget for denne screening var et screeningskema som virksomheden havde fremsendt til kommunen ved mail af 10. maj 2023.

Den undersøgende advokat kan ved en gennemgang af ansøgningsmaterialet konstatere, at projektbeskrivelserne i screeningskemaerne fremsendt henholdsvis den 28. september 2018 og den 28. juni 2023 er stort set ens. Projektbeskrivelsen i screeningsskemaet af 2018 er sålydende:

> *"Der ønskets, at **etablerer** .v. til modtagelse, sortering og neddeling af bygge- og anlægsaffald, såsom beton, tegl og asfalt samt brandbart affald, have- og parkaffald. Derudover ønskes der modtagelse, analysering, kartering, rensning og sortering af jord samt herunder lignende materialer som vejopfej, havnesedimenter og grus og sand.*
> *Ressourcecenteret ønsker, at anlægget har mulighed for bl.a. at mellemlagere og oparbejde forskellige fraktioner inden oparbejdning i vaskeanlæg til nye råstoffer eller til videre disponering til genanvendelse eller nyttiggørelse"*

Projektbeskrivelsen i screeningsskemaet af 2023 er sålydende:

> *"Der ønskets, at **udvide** Ressourcecenteret til modtagelse, sortering og neddeling af bygge- og anlægsaffald, såsom beton, tegl og asfalt samt brandbart affald, have- og parkaffald. Derudover ønskes der modtagelse, analysering, kartering, rensning og sortering af jord samt herunder lignende materialer som vejopfej, havnesedimenter og grus og sand.*
> *Ressourcecenteret ønsker, at anlægget har mulighed for bl.a. at mellemlagere og oparbejde forskellige fraktioner inden oparbejdning i vaskeanlæg til nye råstoffer eller til videre disponering til genanvendelse eller nyttiggørelse."*

Den undersøgende advokat finder, at screeningsskemaet af 2023 er en revideret udgave af screeningsskemaet fra 2018, og at projektbeskrivelsen ikke er opdateret i forhold til de konkrete ansøgte (udvidede) aktiviteter, der som beskrevet ovenfor bl.a. omfatter håndtering og anvendelse af microfiller.

I screeningsskemaet henvises der til, at der skal etableres yderligere pladser, hvilket er beskrevet og godkendt i lokalplan 705. I forlængelse heraf fremgår følgende om overfladevand:

> *"Grundvandet er beskyttet af en naturlig intakt ler-membran, således at overfladevandet kan ledes til det etablerede regnvandsbassiner som beskrevet i vandhåndteringsplanen. Når overfladevandet er opsamlet vil det blive opbevaret med henblik på genanvendelse i tørre perioder (til støvbekæmpelse og vaskevand)."*

I forhold til påvirkningen på § 3-natur, beskyttede arter, Natura 2000 med videre henvises der i screeningskemaet til lokalplanens påvirkning. Der er ingen beskrivelse af det konkrete projekts påvirkning.

I selve miljøgodkendelsen henvises til, at der er foretaget en forudgående SMV-screening efter miljøvurderingslovens § 10, jf. § 8, stk. 2 af lokalplan 705 og kommuneplantillæg nr. 4. Randers Kommune fandt i screeningen af planerne, at disse udløste krav om, at der skulle udarbejdes en SMV-rapport, idet der kunne forventes en væsentlig påvirkning af landskabet og en påvirkning inden for åbeskyttelseslinjen jf. naturbeskyttelseslovens § 16 omkring Alling Å.

På denne baggrund blev der udarbejdet en SMV-rapport der var i høring sammen med lokalplansforslaget i perioden den 16. december 2021 til den 24. februar 2022. SMV-rapporten belyste planernes påvirkning på landskab, på områder inden for åbeskyttelseslinjen og på menneskers sundhed i form af belysning i området.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at det må anses for en fejl, at Randers Kommune som grundlag for dens forudgående screening af det godkendte projekt af den 28. juni 2023 anvendte et screeningsskema, der ikke forholder sig til de konkrete projektændringer. Således finder den undersøgende advokat, at kommunen i overensstemmelse med kravene til indholdet af en screeningsafgørelse, burde have forholdt sig til de konkrete ansøgte udvidelser, herunder at der var ansøgt om godkendelse til håndtering og anvendelse af microfiller.

At der er foretaget en fuld SMV-vurdering i forbindelse med vedtagelsen af lokalplan nr. 705 og kommuneplantillæg nr. 4 kan ikke føre til anden vurdering. Herved har den undersøgende advokat navnlig lagt vægt på, at SMV-rapporten navnlig belyser planernes påvirkning på landskab, på områder inden for åbeskyttelseslinjen og på menneskers sundhed i form af belysning i området.

9.3.3.5 *Nærmere om microfiller i Randers Kommunes miljøgodkendelser af 5. februar 2021 og 28. juni 2023*

Randers Kommune gav ved miljøgodkendelsen af 5. februar 2021 om udvidelse af ressourceret blandt andet tilladelse til nyttiggørelse af microfiller til bundopbygning eller tilslag i beton til intern brug.

På baggrund af sagens oplysninger kan det konstateres, at et rådgiverfirma på vegne af virksomheden fremsendte en ansøgning om nyttiggørelse af microfiller fra cementproduktion. Ansøgningen er dateret til 21. maj 2020.

Det fremgår af korrespondance i sagen, at ansøgningen blev behandlet internt i Randers Kommune. Randers Kommune stillede i den forbindelse krav om, at projektet skulle placeres således, at det ikke lå i indvindingsopland til alment vandværk eller i område med særlige drikkevandsinteresser.

Den undersøgende advokat har endvidere kunne identificere ansøgningsmateriale i form af en ansøgning sendt fra virksomheden til Randers Kommune den 15. december 2020, hvor det af ansøgningens afsnit C, punkt 10, fremgår, at virksomheden ønskede at nyttiggøre alternative råstoffer til opbygning af pladsen, herunder at anvende EAK-kode 10 13 13 som bundopbygning.

Det fremstår på den baggrund klart, at virksomheden i forbindelse med ansøgning om udvidelse af ressourcecentret i 2021 havde et ønske om nyttiggørelse af microfiller til bundopbygning.

Miljøgodkendelsen af 5. februar 2021 indeholder imidlertid ikke nærmere vilkår vedrørende etablering og anvendelse i forhold til nyttiggørelse af microfiller. Der kan på den baggrund stilles spørgsmålstegn ved, om Randers Kommune foretog risikovurdering efter restproduktionsbekendtgørelsen, herunder navnlig om en sådan vurdering var påkrævet.

Microfiller er et kategori 3 produkt efter restproduktbekendtgørelsens bilag 8, hvilket er de mest forurenende produkter.

Kategori 3 produkter kan uden tilladelse anvendes til bygge- og anlægsarbejder i overensstemmelse med bilag 5 og § 6. Det er f.eks., hvis højden er maks. 1 meter under bygninger.

Virksomheden havde imidlertid intention om at anvende microfiller dybere end 1 meter, hvorfor der skulle gives dispensation efter § 7. En sådan dispensation kan gives, hvis anvendelsen er anlægsteknisk begrundet og miljømæssigt forsvarligt. Der skal med andre ord foretages en risikovurdering.

En sådan risikovurdering ses ikke at være foretaget i 2021. Det må dog bemærkes, at ansøgningsmaterialet indeholder visse redegørelser for håndtering af risici forbundet med brugen af microfiller, herunder drikkevandsinteresser. Det fremgår desuden af intern korrespondance, at forvaltningen drøftede spørgsmålet, hvilket også er blevet forklaret til interviews med relevante medarbejdere. Det betragtes således som en rent formel fejl, at risikovurderingen ikke indgår i godkendelsen. Dette forhold blev dog bragt i orden i 2023, hvor det fremgår af miljøgodkendelsen, at:

> *"Anvendelse af Micro-filler:*

Såfremt Micro-filler indbygges under bygninger og betondæk vurderes det, at der ikke er risiko for nedsivning og udvaskning af forurenende stoffer fra materialet. Og Micro-filler kan derfor indbygges her i maksimalt 10 meters dybde

Micro-filler på øvrige arealer må kun indbygges hvis, at micro- filler kapsles inde, således der ikke sker infiltration af regnvand. Dette bør sikres ved omfangsdræn som indgår i virksomhedens vandhåndtering.
33

Virksomheden skal foretage løbende kontrol og vedligeholdelse til sikring mod utætheder i betondækket. Oplysninger om dette punkt skal dokumenteres i virksomhedens egenkontrol."

Der blev således i 2023 foretaget tilstrækkelig risikovurdering efter restproduktbekendtgørelsen.

9.3.3.6 *Vilkår om microfiller i miljøgodkendelse af 28. juni 2023 og overensstemmelse med gældende lokalplan*

Det er den undersøgende advokats vurdering, at miljøgodkendelsen af 28. juni 2023 ikke er i overensstemmelse med plangrundlaget (Lokalplan 705), der er vedtaget med henblik på at realisere det konkrete projekt.

Miljøgodkendelsen omfatter godkendelse for bundopbygning med microfiller indenfor Lokalplan 705. Ifølge miljøgodkendelsen skal opbygningen udelukkende ske under de i godkendelsens bilag 2 beskrevne mægtigheder og fraktioner. I bilag 2 angives følgende:

"2.1 Ansøgningens baggrund og omfang

(…)

Produkterne ønskes genanvendt som erstatning for primære råstoffer som sand og grus. Microfilleren udlægges derfor terrænnært på en bund af fed Eocæn ler over grundvandsspejlets niveau og under varig fast 20 cm fiberbeton. Da området er planlagt udjævnet over et større areal, ca. 79.000 m2, ønskes indbygningen at ske med 10 m vertikal udbredelse.

(…)

2.2 Nyttiggørelse fremfor deponi af microfillere og bioaske

(…)

Lokalplan 705 er udlagt på en af Danmarks største forekomster af fed Eocæn ler med plastiske egenskaber. Ydermere er området præget af for-

skellige opfyldninger og ændringer i det naturlige landskab. Dette vanskeliggør byggeri i den ønskede skala, og derfor skal alt fyldmateriale, som ikke er intakt ler bortgraves, og det vurderes at skulle foregå ned til omkring kote 40 for at få hele områdets areal inkluderet. For at opnå et ligeligt fordelt tryk over hele arealet er det nødvendigt med en ensartet afgravning og kote. Dette giver et opfyldningslag på 10 meter for at opnå den, i lokalplan 705, vedtagne slut kote på ***50****. Det ensartede lag sikrer imod forskydninger både sidevejrs, men også imod at leret kvælder. Der bliver i den endelige geotekniske rapport redegjort for kvældeforsøg udført fra boringer på området.*

(…)

Anvendte mængder til pladsopbygning

Til opbygningen af pladsen skal der bruges i alt ca. 790.000 m3 materiale. Dette materiale ønskes tilført løbende og over en længere årrække."

Af lokalplan 705 følger, at der er begrænsninger i, hvor stor mængde microfiller, der kan anvendes til bundopbygning.

Det følger således af lokalplan 705:

"(…) at betondækket skal ligge i maksimalt ***kote 45***."

Det betyder, at det efter lokalplanen ikke er muligt at gå op til kote 50.

En medarbejder fra Randers Kommune har oplyst, at der er diskrepans mellem miljøgodkendelsen og lokalplanen, for så vidt angår tykkelsen på betondækket.

Den pågældende medarbejder har mistanke om, at virksomheden har forsøgt at skaffe sig et større (depot) af microfiller, end det var muligt ifølge lokalplanen.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at der er modstrid mellem miljøgodkendelsen fra 2023 og lokalplanen i forhold til modtagelse af microfiller.

Randers Kommune har i relation til uoverensstemmelsen mellem miljøgodkendelse og plangrundlaget ved høringssvar af 30. maj 2025 anført, at opmærksomheden skal henledes på, at der i miljøgodkendelsen vedrørende de anvendte mængder microfiller var fokus på at sikre, at de tilladte mængder løbende blev indbygget i pladser for at minimere risikoen for jordskred i og med, at det tilladte oplag var langt mindre end den tilladte årlige tilførte mængde, herunder 200.000 ton kontra 500.000 ton. Den undersøgende advokat vurderer, at det af Randers Kommune anførte om indbygningen af mængderne imidlertid ikke ændrer ved, at der foreligger en uoverensstemmelse mellem miljøgodkendelsen og plangrundlaget, for så vidt angår tykkelsen af betondækket.

9.3.4 Udledningstilladelser af 2018 og 2023 og nærmere om habitatbeskyttelse

Den 13. december 2018 fik Nordic Waste A/S tilladelse fra Randers Kommune til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV til Alling Å. Tilladelsen blev givet i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 28. Dertil blev etableret efterklaringsbassiner. Der blev desuden givet tilladelse til afvanding af en ny karteringsplads.

Tilladelsen blev givet på en række vilkår, herunder om udløb fra området på 10 l/s til Alling Å, udledning via bassin, afvanding fra karteringsplads gennem sandfang og olieudskiller og overholdelse af en række grænseværdier for stoffer i vandet.

Udledningstilladelsen blev revideret med virksomhedens miljøgodkendelse fra 28. juni 2023 og meddelt den 8. august 2023. Herefter var udgangspunktet, at virksomheden kun i få særlige tilfælde og efter konkret tilladelse måtte udlede vand til Alling Å. Tilladelsen er baseret på et vandhåndteringsnotat af 29. marts 2023 udarbejdet af kLAR Miljørådgivning ApS til Nordic Waste A/S.

Randers Kommunes tilladelse til udledning af spildevand til Alling Å af 13. december 2018 efter miljøvurderingslovens § 28 ses ikke inkorporeret i miljøgodkendelsen til nyttiggørelse af lettere forurenet jord efter § 33. Idet spildevandet hidrører fra listevirksomhed, skulle spildevandtilladelsen have været inkorporeret i miljøgodkendelsen efter § 33 jf. § 34, stk. 5. Det må anses for en fejl, at kommunen ikke sagsbehandlede disse to sager samtidig.

Den undersøgende advokat har vurderet, om konsekvensvurderingen i udledningstilladelsen af 13. december 2018 er fyldestgørende.

Randers Kommunes medarbejder har forklaret, at der løbende blev ført tilsyn med Alling Å's tilstand både opstrøms og nedstrøms i forhold til udledningen fra virksomheden. Den pågældende medarbejder har oplyst, at Nordic Waste A/S ikke selvstændigt påvirkede udledningen til Alling Å. Det var årsagen til, at virksomheden i foråret 2020 etablerede et sand- og kulfilteranlæg til rensning af overfladevand.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune har belyst alle relevante aspekter af bevaringsmålsætningen for Natura 2000-område nr. 14. Der er givet en redegørelse for, hvorfor projektet ikke påvirker beskyttede arter og natur, jf. EU-Domstolens praksis herom.

Den undersøgende advokat og dennes tekniske rådgiver har endvidere forholdt sig til, om Randers Kommune i forbindelse med udledningstilladelsen af 13. december 2018 i et tilstrækkeligt omfang har foretaget en vurdering af den kemiske tilstand i Alling Å, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Den undersøgende advokats tekniske rådgiver bemærker, at miljømyndigheden i forbindelse med udledninger skal sikre, at der i tilladelser til udledning af spildevand fastsættes vilkår, som sikrer, at kvalitetskravene overholdes for det vandområde, der udledes til.

Randers kommune har i forbindelse med den meddelte udledningstilladelse af 13. december 2018 foretaget en konkret vurdering af indhold af det afledte vand og på baggrund heraf fastsat vilkår for udledningen, herunder blandt andet krav til grænseværdier til udledt vand. Randers Kommunes vurdering var, at det samlet ikke kunne forventes, at koncentrationerne af stoffer var over vandkvalitetskravet. Det skal i øvrigt bemærkes, at et vandkvalitetskrav baseres på et vandkvalitetskriterium, men kan tillige inkludere hensyn til forholdene i det aktuelle vandområde, f.eks. hensyn til særligt følsomme områder eller arter.

Randers Kommunes vurdering er blandt andet baseret på en række beregningsforudsætninger, herunder en 1) risikovurdering udført af DGE, som konkluderer, at der efter rensning af vandet i bassiner hverken var risiko for udledning af oliestoffer eller metaller til omgivelserne og 2) en fortyndingsberegning udført af kommunen, som sammen med vandkvalitetskriteriet er blevet anvendt til at fastsætte grænseværdier for udledning af stoffer fra efterbehandlet område.

Det er den undersøgende advokats tekniske rådgivers vurdering, at processen i forbindelse med den meddelte udledningstilladelse af 13. december 2018 er almindelig praksis hos kommunerne i Danmark. Der er dermed ikke holdepunkter for at antage, at Randers Kommune ikke i et tilstrækkeligt omfang har vurderet den kemiske tilstand i Alling Å, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

9.3.5 Opsamling

Den undersøgende advokat har i forbindelse med gennemgangen af Randers Kommunes miljøgodkendelser, tilknyttede afgørelser og tilladelser konstateret en række formelle og materielle forsømmelser og fejl.

Den undersøgende advokat har i samtlige miljøgodkendelser konstateret fejl i angivelsen af godkendelsernes geografiske anvendelsesområde. Af samtlige miljøgodkendelser fremgår matrikelnumre, som er beliggende i Favrskov Kommune, herunder navnlig matr.nr. 5b og 6c Erslev by, Nr. Galten.

Det kan således lægges til grund, at det beroede på en fejl i Randers Kommune, at miljøgodkendelserne indeholdt matrikler i Favrskov Kommune. Den undersøgende advokat finder dette kritisabelt.

Den fejlagtige angivelse har imidlertid ikke haft betydning for virksomhedens forståelse af miljøgodkendelsernes materielle indhold.

I forhold til *miljøgodkendelse af 31. august 2018 (jordtip) og tilknyttede afgørelser* vurderer den undersøgende advokat følgende:

Den undersøgende advokat finder ikke grundlag for at udtrykke kritik vedrørende Randers Kommunes sagsbehandling i forhold til det planretlige grundlag i forbindelse med behandlingen af virksomhedens ansøgning. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det ansøgte projekt ikke var lokalplanpligtigt, jf. planlovens § 13, stk. 2 og ikke krævede landzonetilladelse, jf. planlovens § 35, stk. 2.

Det er endvidere den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune i miljøgodkendelsen i et tilstrækkeligt omfang fastsatte vilkår om risikoen for imødegåelse af jordskred. Det må anses for tilstrækkeligt, at Randers Kommune i miljøgodkendelsen henviste til, at projektet skulle udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet, idet der herved blev henvist til, at de generelle retningslinjer i 4AP-Geoteknik A/S' rapport skulle overholdes.

For så vidt angår Randers Kommune fastsættelse af egenkontrolvilkår om moniteringspunkter i forhold til risikoen for jordskred kan det efter den undersøgende advokats vurdering ikke bebrejdes kommunen, at der ikke i miljøgodkendelsen blev stillet egenkontrolvilkår herom.

Det er dog den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune i forbindelse med sine tilsyn i sensommeren 2023 og fremburde have stillet vilkår om egenkontrol. Se nærmere herom i punkt 9.5.5.1.

Med hensyn til Randers Kommunes VVM-screeningsafgørelse, som blev truffet på baggrund af virksomhedens ansøgning til etablering af jordtippen, har den undersøgende advokat identificeret fejl i afgørelsesgrundlaget. Den undersøgende advokat finder, at Randers Kommune har forsømt at inddrage de obligatoriske kriterier, som fremgår af miljøvurderingslovens bilag 6, hvorfor kommunen har truffet afgørelse på et utilstrækkeligt grundlag. Den undersøgende advokat har navnlig tillagt det vægt, at Randers Kommune i screeningsafgørelsen alene henviste til VVM-redegørelsen af oktober 2002, som hverken forholdt sig til de forurenings- og sundhedsmæssige risici, som var forbundet med tilførsel af lettere forurenet jord eller risikoen for ulykker og påvirkningen på nærliggende beskyttede naturtyper og Natura 2000-område.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at VVM-screeningsafgørelsen ikke lever op til den fornødne kvalitet, der almindeligvis må forventes af en godkendelsesmyndighed. Den undersøgende advokat finder dermed anledning til at udtrykke kritik vedrørende Randers Kommunes behandling af det ansøgte projekt efter VVM-reglerne. Dog finder den undersøgende advokat også, at mest taler for, at det var Region Midtjylland, der skulle have foretaget VVM-screeningen.

I forhold til miljøgodkendelserne af henholdsvis 7. december 2018, 5. februar 2021 og 28. juni 2023 (ressourcecenter) og tilknyttede afgørelser vurderer den undersøgende advokat følgende:

Den undersøgende advokat har taget stilling til, hvorvidt det fornødne plangrundlag var til stede i forbindelse med Randers Kommune meddelelse af § 33-godkendelse af henholdsvis 7. december 2018 og 5. februar 2021. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det ansøgte projekt om etablering af ressourcecenter var lokalplanpligtigt. Den undersøgende advokat finder herefter, at Randers Kommune har forsømt pligten til at tilvejebringe lokalplan inden meddelelse af miljøgodkendelserne til ressourcecentret i 2018 og udvidelsen heraf i 2021.

Den undersøgende advokat har gennemgået Randers Kommunes VVM-screeningsafgørelser, som kommunen har truffet på baggrund af de ansøgte projekter vedrørende ressourcecentret.

Med hensyn til VVM-screeningsafgørelserne, som blev truffet i forbindelse med miljøgodkendelserne af henholdsvis af 5. februar 2021 og 28. juni 2023, er det den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune ikke i et tilstrækkeligt omfang har overholdt kravene til indholdet af screeningsafgørelser, som følger af VVM-reglerne. Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune samlet set ikke har forholdt sig til konkrete projektændringer i forbindelse med screeningerne.

Ud fra en samlet betragtning finder den undersøgende advokat således anledning til at udtrykke kritik vedrørende Randers Kommunes sagsbehandling af de ansøgte projekter i henhold til VVM-reglerne.

I forhold til miljøgodkendelse af 28. juni 2023, herunder navnlig vedrørende vilkårene for opbygning med microfiller, er det den undersøgende advokats vurdering, at den i miljøgodkendelsen angivne begrænsning af mængde, der kan anvendes til opbygning, ikke er i overensstemmelse med den angivne mængde i Lokalplan 705. Det er den undersøgende advokats vurdering, at det er en fejl, at miljøgodkendelsen ikke er i overensstemmelse med det plangrundlag, der blev vedtaget med henblik på at realisere det konkrete projekt.

9.4 Om Randers Kommune har givet Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord eller andet, der ikke er omfattet af miljøgodkendelserne

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om Randers Kommune har givet Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord eller andet, der ikke er omfattet af miljøgodkendelserne,"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

Indledningsvis bemærkes, at miljøgodkendelserne til virksomhedens ressourcecenter gav hjemmel til, at virksomheden kunne modtage mange forskellige typer jord og materialer.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at der ikke ud fra de foreliggende oplysninger i sagen er holdepunkter for at antage, at Randers Kommune har givet Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord eller andet, der ikke er omfattet af miljøgodkendelserne.

I forhold til håndteringen af den modtagne jord henvises dog til punkt 9.5.5.2 om mistanke om, at forurenet jord modtaget i ressourcecentret er tilgået jordtippen i strid med miljøgodkendelsen.

Den undersøgende advokat bemærker hertil endvidere, at virksomheden har haft tilladelse til at modtage microfiller, men at microfilleren er blevet anvendt til at opføre en dæmning for at tilbageholde jordskredet, hvilket der ikke var givet godkendelse til.

Dette forhold kan imidlertid ikke bebrejdes Randers Kommune, der efter det oplyste havde fortalt virksomheden eksplicit, at det krævede en afgørelse. De følgende gange kommunen var på tilsyn, kunne det konstateres, at dæmningen allerede var ved at blive opført.

9.5 Om Randers Kommunes tilsyn er sket i overensstemmelse med gældende ret og har den faglige kvalitet, der kan forventes, herunder om Randers Kommune burde have udstedt påbud eller på anden vis reageret

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om Randers Kommunes tilsyn er sket i overensstemmelse med gældende ret og endvidere ses at være sket på en hensigtsmæssig måde og at have den faglige kvalitet, der kan forventes, herunder om Randers Kommune burde have udstedt påbud eller på anden vis reageret,"*

og

> *"(…) om Randers Kommune ville have haft grundlag for at udstede påbud eller at reagere på anden vis, hvis tilsyn m.v. var sket i overensstemmelse med gældende ret og på en hensigtsmæssig måde og havde den faglige kvalitet, der kan forventes,"*

Ved byrådsbeslutning af 26. februar 2024 blev det besluttet at fokus skulle være på overholdelse af gældende ret fremfor hensigtsmæssighed. Den undersøgende advokat vil i stedet komme med eventuelle anbefalinger.

Spørgsmålene vil blive besvaret i det følgende.

9.5.1 Den retlige ramme for tilsyn

Nordic Waste A/S havde flere tilladelser og godkendelser, der skulle føres tilsyn med. Af hensyn til omfanget af vurderingerne, er de "vigtigste" områder udvalgt og gennemgås i det følgende.

Miljøtilsynet er overordnet reguleret af miljøbeskyttelsesloven, som forpligter kommunen til at foretage et aktivt tilsyn. Randers Kommune har således pligt til at føre tilsyn med Nordic Waste A/S' aktiviteter i kommunen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 65.

Tilsynet skal være aktivt og går dels på overholdelse af tilladelser og godkendelsers vilkår, dels reaktion på ulovlige forhold, som myndigheden bliver opmærksom på. Derudover skal tilsyn være tilpas opsøgende og der skal reageres på f.eks. anmeldelser.

Hvis der i tilsynet bliver meddelt påbud, skal kommunen påse, at disse overholdes, ligesom der skal reageres på henvendelser og anmeldelser om potentielt ulovlige forhold.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 68 skal tilsynsmyndigheden foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Tilsynsmyndighedens almindelige håndhævelsesbeføjelser følger af § 69, stk. 1 og § 70.

Tilsynsmyndigheden skal derudover også have et fremadrettet og vejledende fokus med henblik på at hindre/begrænse forurening.

Miljøtilsyn er desuden nærmere beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning Nr. 3 1995 "Tilsyn med virksomheder" og håndhævelse i Miljøstyrelsens vejledning nr. 6 2005 "Vejledning om håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven".

Miljøtilsynsbekendtgørelsen finder desuden anvendelse, fordi virksomhedens aktiviteter var omfattet af bilag 2 til godkendelsesbekendtgørelsen. Efter miljøtilsynsbekendtgørelsen gælder en række mere formelle pligter:

(1) Udarbejdelse af en miljøtilsynsplan (§ 3)

Tilsynsmyndigheden skal udarbejde en miljøtilsynsplan, der beskriver, hvordan myndigheden vil gennemføre tilsyn i en given periode.

(2) Miljørisikovurdering (§ 4, jf. bilag 1)

Tilsynsmyndigheden skal vurdere den enkelte virksomheds miljørisiko og på den baggrund fastlægge tilsynsfrekvens, jf. nedenfor. Miljørisikoscoren beregnes ud fra sandsynligheden for, at der sker en forurening og konsekvensen af den potentielle forurening.

(3) Fastlægge tilsynsfrekvens (§ 5, jf. bilag 1 og 2).

(4) Gennemføre basistilsyn (§ 1, nr. 8, som fastsat i § 6).

Det bemærkes, at virksomheder omfattet af godkendelsesbekendtgørelsen bilag 1 og 2 skal have minimum ét basistilsyn i løbet af en treårig periode.

(5) Gennemføre prioriteret tilsyn (§ 2, nr. 9, som fastsat i bilag 1, afsnit 5).

De prioriterede tilsyn anvendes, hvis en miljørisikovurdering viser, at der er behov for det.

(6) Gennemføre tilsynskampagner (§ 2, nr. 10, som fastsat i § 7).

(7) Gennemføre opstartstilsyn (§ 2, nr. 11, som fastsat i § 8).

Tilsynsmyndigheden skal gennemføre et opstartstilsyn med blandt andet virksomheder omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2 senest 3 måneder efter, at virksomheden har igangsat driften.

(8) Føre aktivt tilsyn (§ 9).

Tilsynsmyndigheden skal føre tilsyn ved væsentlige miljøklager og uheld og når det i øvrigt er relevant.

(9) Føre fysisk tilsyn (§ 10).

(10) Udarbejde tilsynsrapporter (§ 11).

Tilsynsmyndigheden skal udarbejde tilsynsrapport, der beskriver, om virksomheden overholder love, regler og afgørelser, der er genstand for tilsyn. Tilsynsrapportens nærmere indhold er oplistet i § 11.

(11) Indberette oplysninger til Miljøstyrelsen (§ 14, § 17 og § 18 samt godkendelsesbekendtgørelsen § 51).

(12) Offentliggøre oplysninger om tilsyn.

9.5.2 Formel vurdering: Tilsyn generelt

Randers Kommune har, siden miljøgodkendelsen blev givet i 2018, ført hyppige tilsyn med virksomheden og Randers Kommune har således levet op til den lovpligtige frekvens for tilsynsbesøg. Dette understøttes af skriftligt materiale i sagen, tilsynsrapporter og samtlige interviewede medarbejderes forklaringer. Der ses dog ikke at have været afholdt lovpligtigt opstartstilsyn i 2018.

Det generelle virksomhedstilsyn (dvs. det almindelige projektorienterede virksomhedstilsyn med jordtip og ressourcecentret) er kun i begrænset omfang blevet dokumenteret med tilsynsrapporter på tidspunktet for tilsynenes gennemførelse. De formelle tilsynsrapporter er således først udarbejdet i januar 2024, hvilket kan have betydning for bevisværdien.

Det betyder videre, at Randers Kommunes tilsyn bærer præg af en række formelle mangler, herunder til dokumentation, notat- og journaliseringspligt, høring af virksomheden og offentliggørelse af rapporter. Dette er i strid med såvel tilsynsbekendtgørelsen som almindelige forvaltningsretlige regler og principper.

Dertil kommer, at der ikke ses at være udarbejdet tilstrækkelige miljøtilsynsplaner, foretaget risikovurderinger, foretaget indberetning til Miljøstyrelsen og tilstrækkelig offentliggørelse.

Det skal bemærkes, at de øvrige fagtilsyn, herunder vandtilsyn, både inde på virksomheden og netop uden for virksomheden (Alling Å), tilsyn med beskyttet natur og jordprøver fra sommeren 2023 er veldokumenterede og velunderbyggede og overholder de formelle krav til notat- og journaliseringspligt m.v.

9.5.3 Kvalitativ vurdering: Tilsyn med vandkvalitet

Nordic Waste A/S fik den 13. december 2018 tilladelse til udledning af overfladevand fra et efterbehandlet areal ved Gl. Århusvej 110, 8940 Randers SV til Alling Å. Tilladelsen blev givet i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 28. Dertil blev der etableret efterklaringsbassiner. Der blev desuden givet tilladelse til afvanding af en ny karteringsplads.

Tilladelsen blev givet på en række vilkår, herunder om udløb pr. sekund, udledning via bassin, afvanding fra karteringsplads gennem sandfang og olieudskiller og overholdelse af en række grænseværdier for stoffer i vandet. Randers Kommune skulle således føre tilsyn med, at vilkårene blev overholdt.

Udledningstilladelsen blev revideret med virksomhedens miljøgodkendelse fra 28. juni 2023. Herefter var udgangspunktet, at virksomheden kun i få særlige tilfælde og efter konkret tilladelse måtte udlede vand til Alling Å. Det er dog blevet forklaret, at dette i praksis trådte i kraft allerede i starten af 2023. Det bekræftes af byrådsorientering fra den 20. februar 2023.

Tilsyn med vandkvaliteten og -håndteringen har været opdelt i to kategorier, henholdsvis inde på virksomheden og i Alling Å.

De nærmere krav til kommuners tilsyn efter miljøbeskyttelsesloven følger af miljøbeskyttelseslovens kapitel 9 og miljøtilsynsbekendtgørelsen, hvilket er beskrevet indgående i nærværende rapport punkt 8.1.8 og 8.4.

Opsummerende fremhæves, at Randers Kommune som tilsynsmyndighed skal påse, at lovgivningen overholdes, at afgørelsers vilkår efterkommes og at ulovlige forhold bringes til ophør. Derudover har tilsynet mulighed for at henstille, at uhensigtsmæssigheder i virksomhedens indretning og drift håndteres med henblik på at sikre, at der ikke opstår et ulovligt forhold.

Tilsyn sker som hovedregel i dialog med virksomheden, og der gribes normalt ikke ind, hvis virksomheden yder en aktiv indsats for at imødegå de konstaterede problemer, herunder iværksætte egnede tiltag til at imødegå de konstaterede forhold. Dertil kommer en række formelle krav til tilsynets gennemførelse, dokumentation m.v. Ved siden af den specielle miljølovgivning er Randers Kommune desuden i sine tilsyn underlagt almindelige forvaltningsretlige regler og principper.

Det kan ud fra sagens faktum og supplerende interviews med medarbejdere konstateres, at overfladevand/spildevand løbende er blevet monitoreret og, at der har været opmærksomhed på, at virksomhedens vandhåndeting var på plads i form af etablerede overfladebassiner m.m.

Det er i forbindelse med interview af en medarbejder fra Randers Kommune blevet bekræftet, at der i overensstemmelse med tilladelsens vilkår en gang årligt blev udtaget prøver af det afledte vand fra efterklaringsbassinerne. Samme medarbejder har

også forklaret, at kommunen var i dialog med og på tilsyn hos virksomheden i forbindelse med overskridelser af grænseværdierne, der blev håndteret og som i øvrigt blev vurderet til ikke at være kritiske.

Det var et krav i tilladelsen, at det udledte vand skulle være så rent, at ingen vandorganismer kunne påvirkes. Grænseværdien var i udledningstilladelsen sat til 1 µg/l.

Virksomheden tog i december 2019 en prøve af overfladevandet. Der blev konstateret overskridelse på flere parametre. Kobberindholdet i udledningen fra Nordic Waste A/S før etablering af renseanlæg lå på 12 µg/l. Virksomheden etablerede derfor i foråret 2020 et sand- og kulfilter-anlæg til rensning af overfladevand. Efter etablering af renseanlæg faldt niveauet til 1,5 og 5,6 µg/l (prøver udtaget i 2021 og 2022). Imidlertid steg udviklingen i kobberniveauet i 2023 til 14 µg/l. Dette skyldtes problemer med sand- og kulfilteranlægget, der endnu ikke kørte korrekt. På den baggrund valgte Nordic Waste A/S at stoppe udledningen til Alling Å indtil videre.

Der var i 2022 og 2023 også udfordringer med uklarhed i Alling Å, hvilket også blev påpeget fra politisk side. Det medførte, at der på baggrund af en konkret henvendelse blev ført tilsyn med Alling Å primo 2023, hvor der blev konstateret en gennemgravning af en brink i Favrskov Kommune, der gav anledning til uklarheder af åen. Det blev i øvrigt forklaret, at Alling Å naturligt er/kan være uklar.

Det er videre blevet forklaret af kommunens medarbejdere, at der ikke var forskelle i koncentrationen af kobber opstrøms- og nedstrøms, hvorfor kommunen ikke fandt, at Nordic Waste A/S' aktiviteter påvirkede vandmiljøet i Alling Å.

Derudover har der været flere konkrete henvendelser til kommunen vedrørende brud på miljøtilladelsen såsom uautoriseret vask af køretøjer i virksomhedens bundfældningsbassin, udfordringer med fauna i åen i form af manglende arter og skodder, der ikke har fungeret. På baggrund af de gennemførte interviews og tilsynsnotater er det den undersøgende advokats vurdering, at kommunen var aktiv i håndhævelse af disse forhold og foretog de nødvendige indskærpelser til løsning af problemerne. En enkelt henvendelse om mistanke om manglende olieudskiller kan dog ikke konstateres at være blevet fulgt op på.

Det kan således konstateres ud fra sagens akter og de gennemførte interviews, at tilsyn med vandhåndtering og kvalitet, såvel inde på virksomheden som i Alling Å, fremstår veldokumenterede både skriftligt og med mange fotos. Tilsynene har været afholdt med tilstrækkelig hyppighed og når det var relevant.

Det er således sammenfattende den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune har ført kvalitetsmæssigt tilstrækkelige tilsyn med vandkvaliteten og miljøet i Alling Å, herunder virksomhedens udledning af overfladevand, i overensstemmelse med gældende ret.

9.5.4 Kvalitativ vurdering: Tilsyn med natur

Randers Kommune har løbende ført tilsyn med de beskyttede naturarealer, der var beliggende omkring Nordic Waste A/S og reageret på uretmæssigheder. Dertil kommer § 3-vandløbet, jf. netop ovenfor.

Tilsynene er dokumenteret skriftligt og med fotos samt blevet suppleret mundtligt til interviews. Det er således den undersøgende advokats vurdering, at tilsynene har været i overensstemmelse med gældende ret.

9.5.5 Kvalitativ vurdering: Tilsyn med ressourcecenter og jordtip

Udover de specifikke tilsyn med virksomhedens udledning til Alling Å, overfladevand/spildevand samt beskyttet natur (§ 3-områder m.v.) har Randers Kommune ført *generelt* tilsyn med Nordic Waste A/S som listevirksomhed, efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 9 med dertilhørende miljøtilsynsbekendtgørelse.

Aktiviteterne er delt op i henholdsvis virksomhedens jordtip (miljøgodkendelse 2018) og ressourcecenter (miljøgodkendelse 2018, 2019, 2021 og 2023).

Angående den manglende overholdelse af de formelle krav henvises til punkt 9.5.1 ovenfor idet nærværende punkt fokuserer på en vurdering af tilsynenes kvalitet og indhold.

Til brug for vurderingen af, om Randers Kommunes tilsyn er sket i overensstemmelse med gældende ret og har haft den faglige kvalitet, der kan forventes, samt om Randers Kommune burde have udstedt påbud eller på anden vis reageret, opsummeres indholdet af de afholdte tilsyn kort nedenfor.

Det bemærkes, at oversigten netop nedenfor og punkt 7.10.3 under det faktiske grundlag, hovedsageligt baserer sig på de kortfattede tilsynsrapporter, som blev udarbejdet af Randers Kommune i 2024. Tilsynsrapporterne blev således ikke udarbejdet umiddelbart i forbindelse med tilsynene. Det har betydet, at nærværende advokatundersøgelse er blevet udvidet med interviews for at sikre tilstrækkelig dokumentation for tilsynenes gennemførelse og indhold, jf. nærmere herom nedenfor.

Det bemærkes endvidere, at kommunens tilsyn ikke har været opdelt mellem hhv. godkendelse til jordtip og godkendelse til ressourcecenter. Selvom der er tale om to adskilte godkendte aktiviteter må de dog også ses i sammenhæng. Både fordi tilsynene ikke har været adskilt, men også fordi de to aktiviteter i nogen grad hang sammen, f.eks. når forurenet jord skulle modtages til rensning i ressourcecentret for herefter at kunne tilgå jordtippen.

Fra tilsynsrapporterne opsummeres:

<u>Miljøtilsyn 2018:</u>
Virksomhedens første miljøgodkendelse er dateret den 31. august 2018. Der ses ikke at være afholdt nogle miljøtilsyn i 2018. Den undersøgende advokat er blevet oplyst

om, at der er holdt tilsyn den 12. december 2017 og den 31. december 2018, hvilket dog ikke har kunnet dokumenteres.

Miljøtilsyn 2019:
I 2019 blev der afholdt flere miljøtilsyn. Det fremgår, at formålet med tilsynene var at tilse om de miljømæssige forhold vedrørende indretning, drift, affald, luftemissioner, spildevand og støj var i orden.

På tilsynene blev virksomhedens fremtidsplaner løbende drøftet, ligesom kommunen fulgte op på jordhåndteringsplan for import af specifik jord.

Miljøtilsyn 2020:
Der ses ikke at være afholdt nogle miljøtilsyn i 2020.

Miljøtilsyn 2021:
I 2021 blev der afholdt flere miljøtilsyn. Formålet med tilsynene var at tilse om de miljømæssige forhold vedrørende indretning, drift, affald, luftemissioner, spildevand og støj var i orden.

På tilsynene blev virksomhedens fremtidsplaner løbende drøftet, herunder etableringen af ressourcecentret. Dertil blev virksomheden vejledt om muligheder for at søge tilskud til konkrete projekter på idébasis.

Derudover havde Randers Kommune modtaget klager fra naboer over både støj og lugt, hvilket blev håndteret. Randers Kommune henstillede til, at virksomheden involverede naboerne for at forebygge klager.

Miljøtilsyn 2022:
I 2022 blev der afholdt flere miljøtilsyn. Formålet med tilsynene var at tilse om de miljømæssige forhold vedrørende indretning, drift, affald, luftemissioner, spildevand og støj var i orden.

På tilsynene kom kommunen med indskærpelser overfor virksomheden relateret til støj og i forbindelse med uretmæssige aktiviteter i et af virksomhedens opsamlingsbassiner.

Derudover blev fulgt op på, hvordan virksomhedens vandhåndtering fungerede, Alling Å blev besigtiget ligesom det blev drøftet, at virksomheden skulle være opmærksom på, at jord skulle modtages og håndteres inden for miljøgodkendelsens vilkår.

Miljøtilsyn 2023:
I 2023 blev der afholdt flere miljøtilsyn. Foruden opmærksomhed på, at der ikke skulle være lecakugler på de omkringliggende arealer, var der stor opmærksomhed på håndtering af vand. I løbet af 2023 blev etableret nyt overfladebassin som kommunen være flere lejligheder tilså og vurderede levede op til kravene.

Fra august var der også i tilsynene opmærksomhed på skred på området. Skred blev forklaret med, at meget tung trafik fik vejen på området til at skride. Kommunen vurderede, at forklaringen lød sandsynlig.

Det blev i perioden oplyst, at virksomhedens rådgivere A1 Consult og P. Olesen bistod med at afværge skred ødelæggelse af bygninger. Det blev besluttet at nedrive den gamle skorsten og fjerne en række siloanlæg, så de ikke længere udgjorde en risiko.

Kommunen konstaterede, at der ikke var vilkårsoverskridelser og blev oplyst om, at virksomheden sammen med rådgivningsvirksomheden A1 Consult arbejdede på en "masterplan", hvor modulering af bakken sammen med den fremtidige vandhåndtering var et centralt men for at forhindre jordskred. Virksomheden tilkendegav over for Randers Kommune at ville følge principperne for jordopfyldning som A1 beskrev (1:7 som anbefalet "i litteraturen" ved arbejde med plastisk ler). Randers Kommune forlangte at modtage planen snarest muligt.

I efteråret orienterede virksomheden om, at skred fortsat havde lokal karakter, og at det bagvedliggende var stabilt. Kommunen rykkede for planen vedrørende håndtering af risiko for jordskred.

I november var kommunen på tilsyn i forbindelse med en trykvandskilde i det nordøstlige område. Randers Kommune vurderede, at det var naturligt og i orden. Samtidig oplyste virksomheden, at A1 Consult foreslog, at der blev opbygget en dæmning i microfiller. Randers Kommune forstod det som en del af planen for håndtering af risikoen for jordskred og oplyste, at projektet ikke var indeholdt i virksomhedens miljøgodkendelse. Derfor var det forvaltningens krav, at virksomheden fremsendte en ansøgning om et sådant projekt.

I december var der løbende dialog mellem virksomheden og Randers Kommune samt tilsyn i tiden op til, at sagen eskalerede medio december.

Tilsynsrapporterne suppleres af blandt andet besvarelse af politiske spørgsmål og interviews. Se navnlig punkt 7.10.47.

9.5.5.1 *Kvalitativ vurdering: Jordtip*

<u>Tilsynet med jordtippen efter de generelle geotekniske retningslinjer</u>
Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes tilsyn i overvejende grad har været koncentreret omkring aktiviteter nær ressourcecentret, overfladebassinet nærmest Gl. Århusvej og virksomhedens bygninger.

Randers Kommunes tilsyn har således været afholdt som "klassiske" tilsyn med fokus på området og driften omkring ressourcecentret og overfladevandsbassinet/-bassiner m.m.

Det betyder også, at der **ikke** i tilsynene har været fokus på selve jordtippen, herunder hvordan jorden blev tippet og håndteret.

Der ses derfor ikke at være blevet ført tilsyn med hældningsgrader, monitoreringspunkter eller jordopfyldningsteknik i jordtippen fra kommunens side. Det fremgår imidlertid af miljøgodkendelsen fra 2018, punkt 1.2.1, at *"virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgning"*.

I ansøgningsmaterialet (geoteknisk rapport udarbejdet af 4AP-Geoteknik A/S) fremgår det, at der er dels generelle orienterende retningslinjer, der i sagens natur gælder uden yderligere undersøgelser eller andet, og dels at der bør udføres supplerende geotekniske undersøgelser på baggrund af et endeligt anlægsprojekt.

Det betyder, at Randers Kommune (og Region Midtjylland, se punkt 9.2.2 og nedenfor) skulle føre tilsyn med, at **de generelle retningslinjer** blev iagttaget, fordi de var vilkår for godkendelserne.

Selvom Region Midtjylland efter den undersøgende advokat opfattelse har ansvaret for, at der ikke blev udarbejdet et endeligt anlægsprojekt med de nødvendige geotekniske og geologiske undersøgelser, så burde Randers Kommune uanset i sine tilsyn have påset, om de generelle anvisninger blev fulgt.

Disse generelle orienterende retningslinjer for projektet fremhæver:

- I forhold til anlægsforhold vil ubelastede skråninger typisk skulle etableres med anlæg a = 8-10 før beregningsmæssigt stabile forhold kan opnås.

- I det østlige område skulle stabilitetsbrud stabiliseres ved tilfyldningsarbejder i området.

- Der skulle tilfyldes jævnt på området.

- Der skulle etableres moniteringspunkter så bevægelser af bakken kunne overvåges og eventuelle yderligere tiltag vurderes og igangsættes.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at det er kritisabelt, at Randers Kommune ikke førte tilsyn med, om disse retningslinjer blev fulgt.

<u>Ansvaret for at virksomheden ikke udarbejdede endeligt projekt</u>
Rapporten fra den geotekniske rådgiver understregede, at der alene var tale om en orienterende undersøgelse, jf. EC7. Rapporten angav videre, at der skulle udarbejdes et endeligt anlægsprojekt med de nødvendige supplerende geotekniske undersøgelser.

Det fremgår af Region Midtjyllands notat om myndighedsansvar af 29. februar 2024, at regionen i virksomhedens ansøgningsproces var opmærksom på de geologiske forhold og risici, hvorfor virksomheden blev opfordret til at få udarbejdet den geologiske rapport.

I mødenotat af 11. juli 2017 fremgår:

> *"Randers Kommune og Region Midts ønsker:*

- Aktivitetskort og opfyldningsplan – kort som i detaljer angiver placeringen af de ønskede aktiviteter på arealet
- kortlægning og dokumentation af geologi og grundvandsforhold på arealet.
- beregning angående mulig sætning- og forskydningsrisiko som konsekvens af de modtagne mængder
-en risikovurdering af overfladestrømmen og udledning under anlægning og efter endt efterbehandling
- komplet liste af ønskede grænseværdier for modtagne stoffer
- Region Midt ønsker, at få tilsendt oversigt over indkørte mængder som er benævnt i den gældende § 52 dispensation"

Region Midtjylland har i sit høringssvar oplyst, at det var regionen der foranledigede, at der blev udarbejdet en geoteknisk rapport – dog med det formål, at den skulle indgå i afgørelsesgrundlaget for Randers Kommune.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Region Midtjylland burde have krævet, at anvisningerne fra 4AP-Geoteknik A/S blev fulgt i forhold til udarbejdelse af endeligt anlægsprojekt. Se endvidere punkt 9.2.2.

Det er derfor den undersøgende advokats vurdering, at det ikke kan bebrejdes Randers Kommune, at der ikke blev udarbejdet et endeligt anlægsprojekt. Randers Kommune skulle derimod have sikret sig, at de generelle retningslinjer blev fulgt, jf. ovenfor.

Tilsynet med jordtippens placering m.m.
Det kan konstateres, at jordtippen i 2023 blev flyttet fra matr.nr. 2h til de omkringliggende matrikler, navnlig matr.nr. 5i, der er beliggende i Favrskov Kommune.

GEUS beskriver forløbet således i rapport 2024/12 "*Jordskredsaktivitet og scenarier for skredudvikling ved Nordic Waste, Randers Kommune*":

"I løbet af 2023 deponeres en stor mængde jord på den vestlige skråning af den tidligere lergrav. a) I april etableres en aflæsningsplads (orange pil) på kanten af lergraven. b) I juli etableres yderligere en aflæsningsplads (orange pil), og skråningens vegetation dækkes gradvist af brun deponeret jord (orange stiplet linje)."

Dette skete formentlig, fordi det grundet meget nedbør i 2023 var vanskeligt at køre ad de sædvanlige veje op i lergrave, samtidig med, at virksomheden derved kunne aftage mere jord, fordi de kunne tippes fra et højere punkt end i den tidligere lergrav.

En medarbejder har forklaret, at de nye tippe opstod i 2023, hvorfor Randers Kommune var bekendt med flytningen af jordtippen i forbindelse med sine tilsyn i 2023. Det fremgår også af billeder fra kommunens tilsyn i februar 2023, at kommunen stod ved de nye aflæsningssteder og tog billeder ud over området. Det er endvidere af en medarbejder blevet forklaret, at der på tilsynet var drøftelser om etablering af en ny adgangsvej fra Favrskov Kommunes side og at det var i den forbindelse de befandt sig

på den højtbeliggende jordtip. Området er beliggende uden for tilladelsernes geografiske afgrænsning, hvilket burde have stået klart for kommunens medarbejdere.

Det bemærkes, at det er blevet forklaret af relevante medarbejdere, at det var deres forståelse, at vilkår for jordtippen og håndteringen af jorden samt tilsyn dermed henhørte under Region Midtjylland.

Det følger dog af Randers Kommunes miljøgodkendelse af 31. august 2018, at jordtippen er placeret på matr.nr. 2h. Der er herved tale om en klar overtrædelse af godkendelsen, nemlig den fysiske placering af jordtippen.

Det er gjort gældende af Randers Kommune, at det kan være vanskeligt at bestemme den geografiske placering af en jordtip i forbindelse med tilsyn. Hertil skal fremhæves, at jordtippen blev flyttet nede fra matr.nr. 2h i lergraven og op over kanten til lergraven på andre matrikelnumre. Det er den undersøgende advokats opfattelse, at flytningen af jordtippen er en klar overskridelse af den fysiske placering og det må forventes, at klare overskridelser af geografiske afgrænsninger giver anledning til, at tilsynet griber ind over for forholdet.

Af Randers Kommunes tilsynsrapport vedrørende tilsyn den 27. september 2023, der berører jordskred, fremgår det, at virksomheden blev gennemgået og at vilkår ikke var overskredet. Det er efter den undersøgende advokats vurdering ikke korrekt, b.la. fordi den fysiske placering af jordtippen var flyttet.

Det skulle derfor også være indskærpet over for virksomheden i form af et konstaterende påbud om, at virksomheden skulle aflæsse jord inden for tilladelsernes geografiske afgrænsning. Om nødvendigt skulle der være givet et forbud mod forsat drift af de ulovlige jordtippe efter miljøbeskyttelseslovens § 69.

Den undersøgende advokat finder, at det er kritisabelt, at Randers Kommune ikke greb ind over for virksomhedens overskridelse af miljøgodkendelsen i form af påbud.

Dertil kommer, at det følger af miljøgodkendelsen, at der alene måtte tilføres ren jord til det, der betegnes "celle 1". Det fremgår ikke af tilsynsrapporter eller andet materiale, at kommunen har ført tilsyn med, at celle 1's begrænsninger blev respekteret. Det forhold finder den undersøgende advokat også må give anledning til kritik.

Det er derudover den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune skulle have givet meddelelse om den flyttede jordtip til såvel Favrskov Kommune og Region Midtjylland, jf. god forvaltningsskik og principperne i miljøbeskyttelseslovens § 68. Undladelserne finder den undersøgende advokat også må give anledning til kritik.

<u>Tilsyn med jordskred</u>
Det for sagen helt centrale spørgsmål er, om Randers Kommune gennem tilsyn og håndhævelse kunne have undgået jordskredet eller forebygget eller begrænset dette ved en tidligere indsats.

Randers Kommune blev fra februar 2023 og flere gange siden af politikere spurgt til, hvordan der blev sikret mod store jordskred ned mod Ølst by af den "løse, porøse og til tider gennemvædede jord."

Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at en af virksomhedens tidligere tekniske rådgivere var en af kilderne til de politiske spørgsmål om faren for jordskred. Den undersøgende advokat har i et af sine interviews talt med netop denne rådgiver.

Ved interviewet blev den undersøgende advokat oplyst om, at virksomhedens tekniske rådgiver i 2023, på grund af risikoen for jordskred, opfordrede virksomheden til at "vende modellen", så jorden blev fyldt i jordtippen nede fra i stedet fra oppe fra for at forhindre jordskred, der ville påvirke omgivelserne. Den undersøgende advokat har kunne konstatere, at virksomheden ikke fulgte denne opfordring. Det skal dog nævnes, at den geotekniske rådgiver også har oplyst, at det fulde omfang af jordskredet ikke kunne forudses.

Den undersøgende advokat har i sit arbejde yderligere kunne konstatere, at virksomheden ikke oplyste Randers Kommune om alle forhold med betydning for jordskredet. Dels blev Randers Kommune ikke oplyst om, at virksomheden blev opfordret til at ændre model for jordopfyldningen og dels oplyste virksomheden ikke om de udfordringer med vand og jordskred, der var til stede i 2023.

Dette ses f.eks. også ved, at virksomheden ikke oplyste om, at den i 2023 arbejdede på at håndtere store mængder vand i lergraven, blandt andet ved at grave ulovlige søer ud af den tidligere lergrav i terrænets nordlige området, jf. også Randers Kommunes politianmeldelse af 30. januar 2024.

Randers Kommunes medarbejdere blev dermed ikke oplyst om det fulde omfang af udfordringerne og deres betydning.

Randers Kommune hæftede sig derimod ved, at området omkring ressourcecentret og de nyetablerede overfladebassiner viste et tørt og velfungerende miljø. Samtidig havde virksomheden fået udarbejdet en vandhåndteringsplan af en ekstern rådgiver, der besvarede kritiske spørgsmål om virksomhedens kapacitet til at håndtere en 100-års hændelse. Selvom forudsætningerne for planen ikke var færdigimplementeret, så skulle slamsugere kunne håndtere vandet indtil da. Udfordringen med denne plan er dog ifølge den undersøgende advokats tekniske rådgiver, at planen ikke tog højde for store nedbørsmængder over tid.

Da der kom en anmeldelse om vandudledning fra områdets nordøstlige hjørne i efteråret 2023 fulgte en medarbejder fra Randers Kommune op og kunne konstatere, at forholdet kunnet forklares som en vandudledning (kilde), der er normal i lergrave.

Da der i sommeren 2023 opstod problemer med "lokale jordskred" blev kommunen heller ikke fuldt ud oplyst. Da Randers Kommune i sommeren 2023 blev bekendt med jordskred på grunden, forklarede virksomheden, at der var tale om lokale skred og at

der var naturlige forklaringer på jordskredene. Virksomheden oplyste også, at en rådgiver ville udarbejde en rapport, der skulle redegøre for håndtering af forholdet. Randers Kommune bad i den forbindelse om at modtage rapporten snarest.

Virksomheden oplyste dog ikke kommunen om, at den i sensommeren/efteråret havde entreprenører hyret ind til at holde bygninger fri for jordskred – et arbejde der foregik i døgndrift, mens jordtilførslen fortsatte. Det er blevet forklaret for den undersøgende advokat, at dette arbejde fandt sted.

Randers Kommune var således umiddelbart bragt i god tro, hvilket fremgår af teknik- og miljødirektør Jens Heslops besvarelse af et politisk spørgsmål foranlediget af jordskred. Af besvarelsen fra den 29. september 2023 fremgår:

> *"Virksomheden har bekræftet at der har været et jordskred som har bevirket, at der i to dage var en mindre risiko for at deres skorsten kunne vælte. Bruddet i leret er opstået lige vest for den gamle adgangsvej til jordtippen. Risikoen for at skorstenen kunne vælte er blevet afværget med hjælp fra virksomhedens rådgivere (…).*
>
> *Den konkrete situation er forårsaget af megen tung trafik på adgangsvejen til jordtippen, som ikke er etableret godt nok til at tåle belastningen. I forbindelse med den nye godkendelse og vandhåndteringsplanen er virksomheden ved at etablere nye betonveje som er blevet dimensioneret til formålet.*
>
> *Som konsekvens af sidste uges begivenheder har Nordic Waste besluttet at søge nedrivning til skorstenen, så den ikke længere udgøre en risiko. Skorstenen har ingen relevans for virksomheden i det den er et levn fra den tidligere letklinke produktion. Samtidigt har borgere i Ølst på et tidspunkt ytret ønske om at skorsten blev fjernet. I forbindelse med at skorstenen fjernes fjerner virksomheden ligeledes en række andre siloanlæg fra den tidligere fabrik.*
>
> *Virksomheden er i færd med at udarbejde en masterplan med (…), hvor moduleringen af bakken er et centralt emne sammen med den fremtidige vandhåndtering. Virksomheden vil følge de princippet omkring jordopfyldning, som (…) har beskrevet, hvor anlægget generelt vil blive udført 1/7, som litteraturen anbefaler, når man arbejder med plastisk ler."*

Det skal bemærkes, at den omtalte rapport (masterplan) først blev modtaget hos Randers Kommune den 14. december 2023. Det er ved interviews blevet forklaret, at Randers Kommune rykkede for at modtage rapporten før.

Det kan diskuteres om hændelsesforløbet giver anledning til, at Randers Kommune burde have foretaget yderligere som tilsynsmyndighed.

Selvom Randers Kommune som beskrevet ovenfor var uvidende om flere forhold, er der også oplysninger, der efter den undersøgende advokats opfattelse viser, at Randers Kommune burde have foretaget håndhævelse efter miljøbeskyttelseslovens regler.

Først og fremmest bemærkes det, at fotos fra tilsynsbesøg i februar 2023 viser store mængder vand i jordtippen.

De omtalte fotos er desuden, som nævnt ovenfor, taget fra en af de højtbeliggende jordtippe, der lå uden for tilladelsernes geografiske afgrænsning. Det er blevet forklaret til interview, at kommunen var deroppe for at drøfte etablering af en adgangsvej. Det er således den undersøgendes advokats vurdering, at det burde have stået klart for Randers Kommune, at der blev fyldt jord i den tidligere lergrav uden for det tilladte område og i strid med vilkår om metoden for jordopfyldning.

Dertil kommer, at virksomheden i 2023 modtog store mængder jord. En medarbejder har forklaret, at der i forsommeren *"kom rigtig mange lastbiler, måske 1 hver 20. sekund med 20-30 ton hver"*. En anden medarbejder har forklaret, at der i efteråret *"kørte lastbiler ind konstant og tippede jord"* og at *"der kom op til 300 lastbiler om dagen, hver med ca. 30 tons jord"*.

Samtidig med, at Randers Kommune kendte til problemer med lokale jordskred fortsatte virksomheden med at modtage store mængder jord, hvilket Randers Kommune var bekendt med.

Sideløbende gav Randers Kommune en række nedrivningstilladelser som følge af risiko for nedstyrtning af bygninger grundet jordskred. Der blev således givet tilladelse til nedrivning af bygninger den 7. juli 2023, den 5. september 2023 og igen den 26. september 2023. Af GEUS' rapport 2024/12 "*Jordskredsaktivitet og scenarier for skredudvikling ved Nordic Waste, Randers Kommune*" fremgår:

> *"Gennem sommeren og efteråret 2023 er der stor skredaktivitet i den centrale del af deponiet. I august eller september begraves en vej, en lagerhal og andre bygninger i jordskreddet. I oktober 2023 befæstes en vej til aflæsningspladserne på kanten af den tidligere lergrav med beton, samtidigt med at jordskreddets front i den centrale del af deponiet bevæger sig længere mod øst."*

Dertil kommer, at Randers Kommune fra sommeren 2023 afventede den "masterplan" for håndtering af b.la. jordskred, som virksomhedens rådgiver var i gang med at udarbejde. Selvom Randers Kommune har forklaret, at der blev rykket for rapporten, blev den først modtaget medio december måned 2023. Der var således ingen egentlig monitorering af eller plan for håndtering af jordskredene i flere måneder samtidig med, at der blev fyldt store mængder jord i oppe fra i strid med de geotekniske retningslinjer i godkendelsen. Miljøgodkendelsen indeholder netop vilkår herom f.eks. monitorering og jævn jordtilførsel nede fra.

Det er endvidere blevet forklaret, at der i sensommeren/efteråret igen var ophobet store mængder vand i jordtippen.

Det er således den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune sensommeren/efteråret 2023 kendte til eller burde have indset:

- At der blev etableret nye (ulovlige) jordtippe.
- At de nye jordtippe lå uden for tilladelsernes geografiske afgrænsning og delvist uden for kommunen.
- At jordpåfyldningen ikke fulgte de geotekniske anvisninger, der var indeholdt i ansøgningsmaterialet og miljøgodkendelsens vilkår.
- At der var flere jordskred efter hinanden.
- At bygninger blev nedrevet som følge af jordskred.
- At der samtidig blev kørt mere jord ind i jordtippen.
- At jordtippen var meget våd.

Samtidig kan det konstateres, at Randers Kommune ikke greb ind over for disse udfordringer, i form af indskærpelser/konstaterende påbud. Randers Kommune har tværtimod anført i f.eks. tilsynsnotat af 27. september 2023, at virksomheden blev gennemgået i forbindelse med drøftelser om jordskred, og at vilkår ikke var overskredet. Det er efter den undersøgende advokats vurdering ikke korrekt, jf. netop ovenfor.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at forholdene samlet set burde have ført til, at Randers Kommune først og fremmest fastsatte en kort frist for modtagelse af virksomhedens rapport (masterplan).

Randers Kommune burde, efter den undersøgende advokats vurdering, desuden have fulgt op på, om virksomheden fulgte miljøgodkendelsens anvisninger for jordmodtagelsen – navnlig fordi jordopfyldningen fortsat foregik.

I den forbindelse finder den undersøgende advokat, at Randers Kommune burde have fastsat vilkår om egenkontrol i forhold til (risiko for) jordskred, jf. oplysningskravene i godkendelsesbekendtgørelsen. Særligt fordi rapporten, der skulle redegøre for håndtering af situationen, ikke blev modtaget før medio december.

Det er den undersøgende advokats vurdering, Randers Kommune skulle have meddelt et foreløbigt forbud mod modtagelse af yderligere jord, jf. miljøbeskyttelseslovens § 69, indtil situationen med sikkerhed var under kontrol. Flere bygninger var påvirket af jordskredenes voldsomme kræfter samtidig med, at hundredvis af lastbiler efter det oplyste dagligt kom med mere jord. Det er den undersøgende advokats vurdering, at der ville have været hjemmel hertil i miljøbeskyttelseslovens § 69.

Det er derfor den undersøgende advokats vurdering, at det er kritisabelt, at Randers Kommune ikke i sensommeren og efteråret 2023 var mere aktiv og opsøgende i sine tilsyn, f.eks. ved forbud mod modtagelse af yderligere jord.

Selvom Randers Kommune formentlig ikke derved kunne have undgået det store jordskred, så kunne jordskredet efter den undersøgende advokats vurdering være konstateret tidligere og have haft et mindre omfang.

Samlet set er den undersøgende advokats opfattelse, at Randers Kommunes tilsyn med jordskred i sensommeren/efteråret 2023 var utilstrækkeligt, og det må betragtes som kritisabelt, at Randers Kommune ikke greb ind med indskærpelser over for tilførslen af yderligere jord efter miljøbeskyttelseslovens § 69.

9.5.5.2 *Kvalitativ vurdering: Ressourcecenter*

Det er en grundlæggende præmis for tilsynene med virksomhedens ressourcecenter, at godkendelserne indeholder ganske vide rammer for modtagelse af materialer både i indhold og mængder.

Det fremgår af tilsynsnotater, korrespondance og fotomateriale, at virksomhedens aktiviteter omkring ressourcecentret fremstod normale og at udfordringer blev håndteret og løst af virksomheden i et fint samspil med kommunen. Det gælder f.eks. udfordringer med bassiner. Det gode samarbejde med virksomheden er blevet bekræftet til samtlige interviews med medarbejdere, der alle oplyser, at virksomheden var samarbejdsvillig og efterlevede kommunens anvisninger. Det er således også en grundlæggende præmis for Randers Kommunes tilsyn med virksomheden, at den var samarbejdsvillig og agerede efter kommunens anvisninger.

Miljøgodkendelserne indeholder ingen begrænsninger for, hvilken jord m.m. som Nordic Waste A/S kunne modtage til sit ressourcecenter. Miljøgodkendelserne vedrørende Nordic Waste A/S' ressourcecenter indeholder dog flere vilkår om, hvordan jord m.m. skulle håndteres, ligesom jordflytningsbekendtgørelsen regulerer jordhåndtering. Randers Kommune skal som tilsynsmyndighed påse, at virksomheden overholder godkendelsen og reguleringen.

For jord modtaget til kartering gjaldt f.eks.:

- Modtagne materialer skal sorteres
- Pladsen skal være befæstet med tæt belægning
- Forskellige oplagsområder er afmærket og afgrænset så det klart fremgår, hvor de forskellige jordpartier og affaldsfraktioner skal opbevares
- Jord der ikke kan renses biologisk eller mekanisk så de overholder grænseværdier skal ligge under tag indtil videre disponering til godkendt modtager
- Modtagne materialer skal overholde maksimumværdier i henhold til tabel i godkendelsen
- Jord som ikke overholder miljøgodkendelsen skal oplagres særskilt

Dertil gjaldt f.eks. også, at virksomheden skulle føre en driftsjournal. Der gjaldt desuden krav for, hvordan forskellige affaldsfraktioner skulle opbevares, herunder skulle visse affaldstyper ligge på fast belægning og nogle også under tag.

Fra 2023 gjaldt desuden et krav om udvidet stikprøvekontrol udført af Randers Kommune og den undersøgende advokat har fået oplyst, at stikprøvekontrollen blev udført af Eurofins af tilfældigt udvalgte køretøjer til alle fraktioner. Det er blevet oplyst, at der blev taget 23 prøver af jord, hvoraf alene en enkelt viste en mindre overskridelse.

Der har været rejst spørgsmål om, hvorvidt prøverne har været manipuleret. Det har den undersøgende advokat ikke kunnet verificere. Overfor det står forklaringer fra interviewede medarbejdere om, at prøvetagning skete fra vognladene på vilkårlige tidspunkter. Det er derfor den undersøgende advokats opfattelse, at det ikke kan dokumenteres, at der er blevet snydt med jordprøverne.

Selvom samarbejdet og tilsynet umiddelbart har været godt, er det den undersøgende advokats vurdering, at der ikke fuldt ud er blevet ført et fagligt korrekt tilsyn med modtagelse af jord og ressourcecentret. Se nedenfor.

Aktiviteter i jordtippen og ressourcecentrets indretning

Den undersøgende advokat har i sin undersøgelse identificeret en række fotos, der indikerer, at virksomheden har handlet i strid med miljøgodkendelsernes vilkår. Der henvises til billeder fra Randers Kommunes tilsyn taget fra toppen af jordtippene mod vest primo 2023. Se punkt 7.10.26 og nedenfor.

Heraf ses det, at virksomhedens sorteringsanlæg var placeret i jordtippen. Sammenholdt med fotos fra Region Midtjyllands tilsyn i april 2024 (se punkt 7.10.2 og nedenfor), hvor der konstateres materialer såsom plastik og andet i jordtippen, giver det en formodning for, at virksomheden har anvendt jordtippens arealer til ressourcecenteraktiviteter i strid med miljøgodkendelserne.

Af miljøgodkendelsen følger nemlig en række vilkår til, hvordan pladsen skal være indrettet for at virksomheden lovligt kan modtage forurenet jord og byggeaffaldet. Ifølge vilkår i virksomhedens miljøgodkendelser, skal alle aktiviteter som håndtering af forurenet jord og byggeaffald (oparbejdning, kartering, rensning, sortering og neddeling) foregå på befæstet areal. Derudover, skal pladsen skal være indrettet, så de forskellige oplagsområder er afmærket og således, at det enkelte område er tydeligt afgrænset, og det klart fremgår, hvor de forskellige jordpartier og affaldsfraktioner skal opbevares.

Der foreligger ikke oplysninger om, at virksomheden nåede at etablere større områder med belægning i forbindelse med miljøgodkendelsen. Det bemærkes dog, at der i mindre omfang fandtes befæstede områder relateret til den tidligere industrielle aktivitet på området, men også at et stort område siden 2022 var uanvendeligt til formålet, fordi det blev brugt til oplag af microfiller.

Billeder fra kommunale tilsyn i februar og oktober 2023, samt en tilsynsrapport fra Region Midtjylland i maj 2024 viser opbevaring og håndtering af større mængder af

bygge- og anlægsaffald (plast, brokker, jern m. fl), aske, slagger og jord blandet med skærver på ubefæstet areal i den nordlige del af jordtippen:

Foto fra Randers Kommunes tilsyn februar 2023

Foto fra Region Midtjyllands tilsyn april 2024

Foto fra Region Midtjyllands tilsyn april 2024

Opbevaring og håndtering af større mængder affald på ubefæstet areal er som nævnt et ulovligt forhold.

En medarbejder har bekræftet, at virksomhedens sorteringsanlæg og bunker med forskellige materialer var placeret i jordtippens nordlige område – også i 2023. Det er ligeledes blevet bekræftet, at Randers Kommune ikke arbejdede i det pågældende område i forbindelse med håndtering af jordskredet.

En anden medarbejder har forklaret, at vedkommende under et konkret tilsynsbesøg i 2022 fik det indtryk, at virksomheden var meget styrende omkring, hvor kommunen skulle gå og ikke gå. Vedkommende var dog usikker på, om det var for at skærme medarbejderne fra tung trafik og af hensyn til sikkerheden, eller af andre årsager.

Ved interview med den undersøgende advokat oplyste en anden medarbejder imidlertid, at der ikke blev observeret andet end uforurenet jord og lettere forurenet jord, uden for det befæstede industriområde. Dette stemmer dog ikke overens med andre forklaringer og fotos.

Medarbejdere har også oplyst til interviews, at der var en karteringsplads og at jord var fordelt i markerede bunker.

Samtidig har medarbejdere oplyst, at ressourcecentrets aktiviteter og faciliter i meget begrænset omfang var i drift og etableret. Det stemmer overens med fotos, der viser mindre områder nær de daværende administrationsbygninger. Det underbygger også, at Randers Kommunes tilsyn primært var med fokus på området ved og omkring bygningerne m.m. og således ikke i området for jordtippen.

Dette forhold må ses i sammenhæng med miljøgodkendelsens vide rammer for at modtage forurenet materiale i store mængder.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at det er en forsømmelse i Randers Kommunes tilsyn med virksomhedens drift, at de ulovlige forhold omkring opbevaring af byggeaffald m.m. ikke blev konstateret og påtalt, f.eks. ved en indskærpelse. Tilsvarende finder den undersøgende advokat, at det er en forsømmelse, at Randers Kommune ikke reagerede på, at pladsen ikke var indrettet som angivet i miljøgodkendelsen for lovligt at kunne modtage forurenet jord og byggeaffald.

<u>Mistanke om, at forurenet materialet modtaget til ressourcecenter er fyldt i jordtip</u>
Når tilsynet med virksomheden skal vurderes, må det desuden haves in mente, at virksomhedens ressourcecenter delvist var et led i jordtippen, forstået på den måde, at virksomheden skulle modtage diverse fraktioner med henblik på 1) at konstatere, at der var tale om ren eller lettere forurenet jord, som umiddelbart kunne tilføres jordtippen, 2) at rense materialet så dele kunne tilføres jordtippen og resten bortskaffes og 3) at konstatere, at materialet ikke kunne anvendes/behandles tilstrækkeligt og således bortskaffes.

En af forudsætningerne for virksomhedens ressourcecenter og modtagelse af forurenede materialer var således, at virksomheden f.eks. ville rense forurenet jord, så det kunne indgå i virksomhedens jordtip som led i efterbehandlingen af den gamle lergrav.

Miljøgodkendelsen til ressourcecenter "forudsatte" en række aktiviteter, herunder store befæstede arealer, haller og rensemaskiner. Det kan dog ikke ud fra tilsynsnotater og øvrigt materiale i sagen konstateres, om aktiviteterne med rensningen m.v. har været i fuld drift og effekt. Tværtimod er det blevet forklaret til interviews, at flere ting ikke blev etableret eller blev etableret langsommere end aftalt og at faciliteterne til ressourcecentret var begrænsede.

Dertil kommer, at det kan konstateres, at store dele af virksomhedens befæstede arealer fra 2022 var fyldt med microfiller. Virksomheden kunne derfor ikke anvende arealerne til ressourcecenter-aktiviteter. En medarbejder har til interview oplyst, at pladsen, hvor microfiller blev opbevaret skulle bruges til f.eks. kartering, men at et mindre areal bag virksomhedens kontorbygninger i stedet blev anvendt.

Virksomheden havde således ikke i fuldt omfang de faciliteter, der var beskrevet i miljøgodkendelserne til ressourcecentret.

Samtidig havde virksomheden godkendelse til at modtage store mængder forskelligartet materiale, herunder forurenet jord og andre materialer. Detaljerne for det modtagne kendes ikke, men det kan konstateres, at virksomheden modtog store mængder jord, og at begrænsede mængder er kørt bort. Den undersøgende advokat er bekendt med, at en mindre mængde jord blev anvist fra Nordic Waste A/S til Randers Havn i efteråret 2023. Efter det oplyst skyldtes omdirigeringen pladsmangel, imens virksomheden arbejdede på at håndtere jordskred.

Det rejser det spørgsmål om der kan være modtaget materiale, som ikke har kunnet håndteres i ressourcecentret, og hvad der i givet fald så er sket med materialet.

Medarbejdere har oplyst, at det var deres opfattelse, at virksomheden havde styr på jordhåndteringen og at der var nogle aktiviteter med rensning og kartering i drift.

En medarbejder har også forklaret, at der med 2023-miljøgodkendelsen var vilkår om ugentlige stikprøvekontroller, der en enkelt gang viste en svag overskridelse ligesom det er blevet forklaret, at rensningsanlægget kort var i drift som et forsøg og jordbunker blev markeret og adskilt i forbindelse med kartering i overensstemmelse med jordflytningsbekendtgørelsen. Dertil kommer, at det fra alle interviewede er oplyst, at der var en god dialog med virksomheden, der altid indrettede sig efter kommunens anvisninger. Stikprøverne, medarbejdernes forklaringer og erfaringer med virksomheden giver således ikke oplagt grund til at tilsynsmyndigheden skulle have haft grund til at betvivle virksomhedens aktiviteter.

En medarbejdet har dog samtidig oplyst, at virksomheden ikke kørte jord væk fra virksomheden og at virksomheden modtog store mængder jord, herunder f.eks. med skib fra København.

Henset til den ganske vide miljøgodkendelse og den potentielle forureningsrisiko sammenholdt med den begrænsede fysiske etablering af ressourcecentret, finder den undersøgende advokat og dennes miljøtekniske rådgivere, at Randers Kommune i sit tilsyn burde have været mere opmærksom på indretningen af ressourcecentret.

Dertil kommer, at det er den undersøgende advokat og dennes miljøtekniske rådgiveres vurdering, at Randers Kommune burde have ført tilsyn med, hvad virksomheden modtog til ressourcecentret og hvordan det modtagne blev håndteret, herunder om det blev tilført i jordtippen. Det skyldes navnlig, at de fysiske rammer til ressourcecentret var så begrænsede. Randers Kommune burde således i tilsynet have fulgt op på, at virksomheden havde de nødvendige faciliteter for at kunne modtage de mange forskellige materialetyper af mere eller mindre forurenet karakter.

Dette understøttes af, at den undersøgende advokats team, i forbindelse med nærværende undersøgelse, har modtaget seriøse anonyme henvendelser fra en central aktør i branchen, der oplyser, at der er tilført "stærkt" forurenet jord til jordtippen. Den undersøgende advokats team kender underretters identitet. Se netop nedenfor om forslag til yderligere undersøgelser.

Selvom kommunen kvantitativt har opfyldt sin tilsynsforpligtelse og på visse punkter ført et godt dialogbaseret tilsyn, er det således den undersøgende advokats vurdering, at mangler i tilsynet giver anledning til kritik.

9.5.5.3 *Samlet vurdering: Tilsyn med jordtip og ressourcecenter*

Det er den undersøgende advokats samlede vurdering, at tilsyn med ressourcecentret og jordtippen ikke har været fuldt ud tilstrækkeligt og i overensstemmelse med gældende ret.

Derfor har den undersøgende advokat anbefalet, at Randers Kommune, i forlængelse af nærværende undersøgelse, iværksætter en supplerende undersøgelse, der skal afdække, om der er tilført jord til jordtippen i strid med godkendelsen med henblik på eventuel lovliggørelse.

Denne undersøgelse skal inddrage fakta fra afsenderkommuner i form af aktindsigt i anvisninger af forurenet jord til Nordic Waste A/S. Formålet med denne undersøgelse skal være at skabe et overblik over, hvor meget jord, der er mere forurenet end lettere forurenet jord, som er tilgået Nordic Waste A/S' ressourcecenter. Det skal ske for at kvalificere, om ressourcecentret har været brugt til at modtage mere jord end det faktisk kunne forarbejde, hvorved for forurenet jord kan være blevet fyldt i jordtippen.

Indstillingen om udarbejdelse af et tillæg til kommissoriet, hvor ovennævnte undersøgelse muliggøres, blev vedtaget den 24. juni 2025. Tillægsundersøgelsen er under udarbejdelse og afleveres særskilt.

9.5.6 Opsamling – sammenfattende vurdering af tilsyn

I forhold til Randers Kommunes tilsyn må der sondres mellem det generelle tilsyn og tilsyn på mere specifikke fagområder, såsom beskyttet natur og vandtilsyn.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune på de fagspecifikke områder har ført tilsyn af tilstrækkelig kvalitet og som har overholdt gældende lovgivning. Det er desuden den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune i samarbejde med virksomheden har løst de problemer, der var kendte for kommunen.

I forhold til det generelle tilsyn finder den undersøgende advokat, at de gennemførte tilsyn er kritisable, fordi tilsynene indeholder en række forskellige fejl og forsømmelser som beskrevet nedenfor.

<u>Tilsynet med jordtippen</u>
Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes tilsyn i overvejende grad har været koncentreret omkring aktiviteter nær ressourcecentret, overfladebassinet nærmest Gl. Århusvej og virksomhedens bygninger.

Der ses derfor ikke at være blevet ført tilsyn med jordtippen, herunder hældningsgrader, monitoreringspunkter eller jordopfyldningsteknik i jordtippen fra kommunens side. Dette selvom det fremgår af miljøgodkendelsen fra 2018, punkt 1.2.1, at *"virksomheden skal indrettes og drives, som beskrevet i ansøgning"*. Ansøgningen beskrev generelle retningslinjer for jordtilførslen.

Det er efter den undersøgende advokats opfattelse kritisabelt, at Randers Kommune ikke har ført tilsyn med disse retningslinjer.

Rapporten fra den geotekniske rådgiver understregede, at alene var tale om en orienterende undersøgelse, jf. EC7, og angav derfor, at der skulle udarbejdes et endeligt anlægsprojekt med de nødvendige supplerende geotekniske undersøgelser.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at det ikke kan bebrejdes Randers Kommune, at der ikke blev udarbejdet et endeligt anlægsprojekt. Det henhører efter den undersøgende advokats vurdering under Region Midtjylland.

Derudover kan det konstateres, at jordtippen i 2022/2023 blev flyttet fra matr.nr. 2h til de omkringliggende matrikler, navnlig matr.nr. 5i, der ovenikøbet er beliggende i Favrskov Kommune.

En medarbejder har forklaret, at de nye tippepunkter opstod i 2023, hvorfor Randers Kommune var bekendt med flytningen af jordtippen i forbindelse med sine tilsyn i 2023.

Overskridelsen af miljøgodkendelsens geografiske afgrænsning er ikke blevet indskærpet på Randers Kommunes tilsyn ligesom Favrskov Kommune og Region Midtjylland ikke blev orienteret.

Dertil kommer, at det ikke kan konstateres, at Randers Kommune førte tilsyn med, at "celle 1", hvor der alene måtte være ren jord, blev respekteret.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at forholdene burde være blevet indskærpet over for virksomheden i form af et konstaterende påbud. Derudover burde Randers Kommune have givet meddelelse til såvel Favrskov Kommune og Region Midtjylland.

Den undersøgende advokat finder, at disse forsømmelser er kritisable.

Tilsyn med jordskred

Det for sagen helt centrale spørgsmål er, om Randers Kommune gennem tilsyn og håndhævelse kunne have undgået jordskredet eller forebygget dette ved en tidligere indsats.

Randers Kommune blev fra februar 2023 og flere gange siden spurgt ind til, hvordan der blev sikret mod store jordskred ned mod Ølst by af "den løse, porøse og til tider gennemvædede jord".

Den undersøgende advokat er blevet oplyst om, at en af virksomhedens tidligere rådgivere var en af kilderne til de politiske spørgsmål om faren for jordskred.

Den undersøgende advokat har i sine interviews talt med netop denne byggetekniske rådgiver.

Ved interviewet blev den undersøgende advokat oplyst om, at virksomhedens geotekniske rådgiver i 2023 på grund af risikoen for jordskred opfordrede virksomheden til at "vende modellen", så jorden blev fyldt i jordtippen nede fra i stedet fra oppe fra for at hindre potentielle jordskred. Den undersøgende advokat har kunne konstatere, at virksomheden ikke fulgte denne opfordring.

Den undersøgende advokat har i sit arbejde yderligere kunne konstatere, at virksomheden ikke loyalt oplyste Randers Kommune om alle forhold med betydning for jordskredet. Dels blev Randers Kommune ikke oplyst om, at virksomheden blev opfordret til at ændre model for jordtilfyldning og dels oplyste virksomheden ikke loyalt om de udfordringer med vand og jordskred, der var til stede i 2023.

Da Randers Kommune i sommeren 2023 blev bekendt med jordskred forklarede virksomheden, at der var tale om lokale skred med naturlige og sandsynlige forklaringer samt, at en rådgiver ville udarbejde en rapport, der skulle redegøre for håndtering af forholdet. Randers Kommunes tilsyn bad i den forbindelse om at modtage rapporten snarest.

Hertil kommer dog, at det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune sensommeren/efteråret 2023 kendte til eller burde have indset:

- At der blev etableret nye (ulovlige) jordtippe.

- At de nye jordtippe lå uden for tilladelsernes geografiske afgrænsning og delvist uden for kommunen.
- At jordpåfyldningen ikke fulgte de geotekniske anvisninger, der var indeholdt i ansøgningsmaterialet og miljøgodkendelsens vilkår.
- At der var flere jordskred efter hinanden.
- At bygninger blev nedrevet som følge af jordskred.
- At der samtidig blev kørt mere jord ind i jordtippen.
- At jordtippen var meget våd.

Det er på den baggrund den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes burde have foretaget yderligere.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommune burde have fastsat en kort frist for modtagelse af virksomhedens rapport.

Randers Kommune burde endvidere have fulgt op på, om virksomheden fulgte miljøgodkendelsens (ansøgningens) anvisninger for jordmodtagelsen (jordtippens placering, monitoreringspunkter og jævn fordeling af jorden nede fra). Det burde særligt påkalde sig opmærksomhed fordi jordopfyldningen fortsat foregik.

I den forbindelse burde Randers Kommune have fastsat vilkår om egenkontrol i forhold til (risiko for) jordskred, jf. oplysningskravene i godkendelsesbekendtgørelsen.

Randers Kommune ville på baggrund heraf have haft grundlag at give et forbud mod modtagelse af yderligere jord, jf. miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, nr. 1 indtil situationen med sikkerhed var under kontrol.

Selvom Randers Kommune formentlig ikke derved kunne have undgået det store jordskred, så kunne jordskredet være konstateret tidligere og dermed have haft et mindre omfang. Et stop for jordtilførslen i efteråret ville jo have betydet mindre mængde jord i jordskredet.

Det er derfor sammenfattende den undersøgende advokats vurdering, at det er kritisabelt, at Randers Kommune ikke i efteråret 2023 var mere håndfaste i sine tilsyn, i form af forbud om modtagelse af yderligere jord indtil der var vished for, at jordskredene var under kontrol.

<u>Tilsyn med ressourcecenter</u>
Den undersøgende advokat finder, at Randers Kommunes tilsyn med ressourcecenteraktiviteterne giver anledning til kritik.

Det skyldes:

1. At virksomheden har haft rense- og sorteringsaktiviteter uden for det tilladte område. Der henvises til fotos under punkt 9.5.5.2.
2. At Randers Kommune ikke har fulgt op på, hvad virksomheden modtog til ressourcecentret og hvordan det blev behandlet, selvom ressourcecentret endnu ikke var bygget færdigt. Ressourcecentret var således ikke stort nok til at

håndtere de mængder miljøgodkendelsen gav virksomheden lov til at modtage.

Det er den undersøgende advokats samlede vurdering, at tilsyn med ressourcecentret og jordtippen ikke har været tilstrækkeligt og i overensstemmelse med gældende ret.

Dertil kommer formelle fejl, navnlig de manglende tilsynsrapporter, et opstartstilsyn og formelle miljøtilsynsplaner, risikovurderinger samt offentliggørelse til Miljøstyrelsen.

Den undersøgende advokat har i forbindelse med undersøgelsen modtaget en henvendelse fra en centralt placeret kilde i affaldsbranchen, der mod et løfte om anonymitet, har givet konkrete oplysninger, der underbygger, at Nordic Waste A/S modtog "stærkt" forurenet materiale i ressourcecentret i et større omfang end der var kapacitet til at behandle. Samtidig er det oplyst, at kun i begrænset omgang i efteråret 2023 blev kørt jord væk fra virksomheden. Det rejser den mistanke, at ressourcecentret er blevet brugt som en indgang til at placere materiale i jordtippen, der er mere forurenet end kategorien lettere forurenet jord.

Den undersøgende advokat har vurderet, at den nævnte kilde og oplysningernes troværdighed ikke kan afvises som grundløse.

Derfor indstillede den undersøgende advokat til Randers Kommune, at der i forlængelse af nærværende undersøgelse, udarbejdes en supplerende undersøgelse, der skal afdække, om der er tilført jord til jordtippen i strid med godkendelsen med henblik på eventuel lovliggørelse.

Undersøgelsen skal inddrage fakta fra afsenderkommuner i form af aktindsigt i anvisninger af forurenet jord til Nordic Waste A/S. Det skal ske for at kvalificere, om ressourcecentret har været brugt til at modtage mere jord end det faktisk kunne forarbejde, hvorved for forurenet jord reelt er blevet fyldt i jordtippen.

Indstillingen om udarbejdelse af et tillæg til kommissoriet, hvor ovennævnte undersøgelse muliggøres, blev vedtaget den 24. juni 2025. Tillægsundersøgelsen er under udarbejdelse og afleveres særskilt.

9.6 Hvorfor Randers Kommune til at starte med ikke testede den jord, der blev kørt væk for PFOS, selv om forvaltningen i 2021 gav Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord med et meget højt PFOS-indhold

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) hvorfor Randers Kommune til at starte med ikke testede den jord, der blev kørt væk, for PFOS, selv om forvaltningen i 2021 gav Nordic Waste A/S tilladelse til at modtage jord med et meget højt PFOS-indhold, (…)"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

På baggrund af de gennemgåede akter fra kommunens sagshåndteringssystem samt gennemførte interviews med medarbejdere kan spørgsmålet besvares således, at der indledningsvis ikke blev testet for PFAS-forbindelser i den bortkørte jord, fordi kommunens medarbejder med ansvar for udtagelse af jordprøver efter et fagligt skøn ikke fandt det påkrævet.

Det er således afdækket, at der blev testet for indhold i den bortkørte jord med "basispakken" allerede fra starten, og denne blev senere udvidet med specifikke tilvalg omkring test for indhold af tungmetaller, da det blev klart, at der var blandet microfiller i jorden.

Fra interview med den relevante medarbejder i Randers Kommune fremgår således:

> *"[Medarbejderen] analyserede i første omgang med "jordpakken", som er basispakken og standard ved jordflytninger. Senere hen fandt [medarbejderen] ud af, at der også var microfiller i jorden, hvorfor analysepakken blev udvidet, bl.a. til at undersøge for barium og arsen. Dog blev der stadig ikke på dette tidspunkt undersøgt for PFAS, fordi der ikke var anledning til at tro, at jorden var PFAS-holdig"*

Efter Miljøstyrelsens indtog på pladsen i slutningen af januar 2024, begyndte Randers Kommune på Miljøstyrelsens initiativ at teste for PFAS. Fra interview med medarbejdere i Randers Kommune fremgår således:

> *"[Medarbejderen] forklarede yderligere, at Miljøstyrelsen ved [medarbejder] under deres kompetence besluttede at undersøge for PFAS, selvom [medarbejderen] ikke anså det for nødvendigt. Ingen af prøverne viste dog tegn på PFAS. [Medarbejderen] oplevelse var, at undersøgelsen af PFAS kun skyldtes signalværdi."*

Prøverne fra jorden viste ingen tegn på PFAS-forbindelser i et niveau over normalområdet i den bortkørte jord.

Det er endvidere blevet forklaret under interviews, at under afværgeforanstaltningerne var der stort tidspres for at få kørt jorden væk, hvilket resulterede i, at Randers Kommune ikke altid kunne nå at få analyseresultaterne, inden jorden blev kørt væk. Det er i den forbindelse specifikt forklaret, at PFAS-prøveresultater tog længere tid at få svar på end andre jordprøver, og at det derfor opholdt jordtransporterne, på et tidspunkt, hvor det var kritisk at få det fjernet og bortkørt jord fra jordskredet.

Det bemærkes, at resultaterne af prøverne for PFAS ikke har vist et indhold af PFAS, der ligger udover, hvad der er normalt i jord i Danmark.

Overfor det faktum står, at Randers Kommune på dette tidspunkt var bekendt med, at Nordic Waste A/S tidligere ikke havde prøvetaget korrekt fra det modtagne PFAS-holdige jord fra Korsør Brandskole, og at håndteringen af denne jord ikke var sket i overensstemmelse med virksomhedens miljøgodkendelse. Dertil kommer, at Randers Kommune på grund af jordanvisningssystemet i Danmark ikke nødvendigvis har været oplyst om, hvorvidt eller i hvilket omfang Nordic Waste A/S har modtaget PFAS-forurenet jord fra andre kommuner. Nordic Waste A/S har ikke været forpligtet til at oplyse Randers Kommune herom. Dette var netop tilfældet med jorden fra Korsør Brandskole, som Randers Kommune ad omveje fik kendskab til. Endeligt er der det forhold, at virksomheden havde mulighed for at modtage ganske store mængder (forurenet) jord og materiale til behandling i ressourcecentret, og at intet blev kørt bort fra virksomheden. Det kunne give mistanke om, at dette kan være tilført jordtippen i strid med miljøgodkendelsen, jf. nærmere herom i punkt 9.5.5.2.

Fra interviews med medarbejdere i Randers Kommune er det oplyst, at den indkapslede jord fra den hal, der blev ødelagt af jordskredet, ligger begravet i eller under jordbjerget et sted. Randers Kommune formoder, at indkapslingen fortsat er intakt.

Samlet set er det den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes beslutning om ikke indledningsvis at teste det bortkørte jord for PFAS, falder inden for et rimeligt, sagligt skøn, og derfor ikke kan anses som kritisabel.

Denne konklusion støttes i vidt omfang på det faktum, at de efterfølgende jordprøver fra efter den 22. januar 2024 har vist, at der ikke var et problematisk indhold af PFAS i den prøveudtagne jord. Om end dette ikke i sig selv dokumenterer, at det samme har gjort sig gældende for den tidligere bortkørte jord, finder den undersøgende advokats det overvejende sandsynligt, at dette tillige har været tilfældet for den tidligere bortkørte jord.

For god ordens skyld skal det bemærkes, at PFAS-forurenet vand blev kørt bort fra området under politieskorte. På tidspunktet var Nordic Waste A/S ikke gået konkurs, og forpligtelsen til at bortskaffe vandet endeligt var placeret hos dem.

Den undersøgende advokats har ikke i forbindelse med sagen fundet oplysninger om eller belæg for, at der skulle være modtaget og håndteret PFAS-forurenet jord udover hvad der fremgår.

9.6.1 Opsamling

Beslutningen om ikke indledningsvis at tage prøver for PFAS-forbindelser i den jord, der blev kørt væk fra området, blev taget på baggrund af bl.a. medarbejdernes kendskab til mængden af PFAS-forurenet jord hos Nordic Waste A/S, samt de praktiske forhold omkring svartid på prøver, og behovet for at køre jord væk i et vist tempo.

Prøveresultaterne viste ikke et niveau af PFAS over, hvad der er almindeligt i jord i Danmark, hvorfor beslutningen ses at være foretaget på et korrekt oplyst grundlag og inden for rammerne af kommunens saglige skøn.

Randers Kommunes adfærd giver derfor ikke anledning til kritik.

9.7 Om usaglige hensyn har været taget i betragtning, herunder bedes det undersøgt, om der ses at være forskel på den måde, som tilsynet med Nordic Waste A/S er varetaget, og den måde, som tilsynet med andre virksomheder er varetaget

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om der er indikation for, at usaglige hensyn har været taget i betragtning, herunder bedes det undersøgt, om der ses at være forskel på den måde, som tilsynet med Nordic Waste A/S er varetaget, og den måde, som tilsynet med andre virksomheder er varetaget, herunder udarbejdet tilsynsrapporter og offentliggjort disse under iagttagelse af reglerne herfor,"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

Det skal indledningsvis bemærkes, at den undersøgende advokat ikke har haft adgang til andre miljøsager fra Randers Kommunes ESDH-system.

Spørgsmålet besvares derfor på baggrund af de forklaringer fra personer med tilknytning til sagen, der er afgivet under den undersøgende advokats interviews.

For så vidt angår om usaglige hensyn i øvrigt har været varetaget i kommunikationen med Nordic Waste A/S, vil dette emne være delvist behandlet under andre besvarelsespunkter om professionalismen i kommunikationen med virksomheden m.v.

For så vidt angår definitionen af begrebet "usaglige hensyn" i besvarelsens kontekst, er der taget udgangspunkt i den almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætning om saglig forvaltning, hvorved uvedkommende hensyn ikke må inddrages i eller påvirke myndighedens skønsudøvelse i sin afgørelsesvirksomhed. Sådanne uvedkommende hensyn er traditionelt eksempelvis varetagelse af sagsbehandlerens private interesser, herunder økonomiske interesser, hensyn af familiær eller anden tilknytning til retssubjekterne samt hensynet til varetagelse af myndighedens egne, for sagen konkret uvedkommende interesser. Det er ikke muligt at angive en fuldstændig udtømmende opregning af, hvad der udgør usaglige hensyn, idet disse i et vist omfang vil afhænge af den konkrete sag eller situation.

Fra de gennemførte interviews med medarbejdere og andre personer fremhæves følgende uddrag af relevans for besvarelsen af spørgsmålet under nærværende punkt:

> *"HGR spurgte ind til, hvordan dialogen var med virksomheden angående tilsyn. [Medarbejderen] svarede, at han havde en klar oplevelse af, at de efterlevede det, de blev bedt om, og [medarbejderen] oplevede adskillelige gange, at de gjorde, hvad der blev sagt. [Medarbejderen] fortalte, at*

han havde en aftale med virksomheden om, at han kunne komme hvornår han ville."

(…)

HGR spurgte, om Nordic Waste fik længere snor end andre virksomheder, hvilket [medarbejderen] kunne afkræfte. [Medarbejderen] forklarede, at hvis han konstaterede, at noget ikke var i orden og bad virksomheden om at udbedre det, så blev det gjort.

(…)

HGR spurgte ind til [medarbejderens] relation til [ledelsesrepræsentant i virksomheden]. [Medarbejderen] forklarede, at han var en virksomhedsleder, som han forventede opførte sig ordentligt og talte sandt. [Medarbejderen] havde en udmærket relation til ham, så på den vis kunne man godt kalde ham bekendt, men [medarbejderen] havde ikke noget privat forhold til ham."

Samt:

"HGR spurgte ind til Randers Kommunes forhold til Nordic Waste. [Medarbejderen] svarede, at de generelt oplevede et godt og professionelt samarbejde. [Medarbejderen] stillede aldrig spørgsmålstegn ved, om de ville efterkomme påbud. De gjorde, hvad der blev bedt om. Virksomheden efterkom altid aftale om forhold, der blev krævet udbedret i forhold til Alling Å og f.eks. lecakugler på det § 3-beskyttede område"

Samt:

"HGR spurgte nærmere ind til samarbejdet mellem Randers Kommune og NW. [Medarbejderen] oplyste, at det fungerede fint, og at NW var meget proaktive og lydhøre."

Samt:

"SIC spurgte, om [medarbejderen] var alene på tilsynet, hvortil [medarbejderen] svarede, at han var der sammen med [medarbejder]. Tilsynet var med [ledelsesrepræsentant i virksomheden] fra virksomheden og der var en god dialog og der blev ikke stillet spørgsmålstegn fra virksomheden, hvilket er lidt uvant for miljø- og naturmedarbejdere.

(…)

[Medarbejderen] blev spurgt, om det var sædvanligt for ham at udarbejde tilsynsnotater, hvilket [medarbejderen] bekræftede ligesom sagsbehandlingen i øvrigt svarede til sagsbehandlingen i andre lignende sager."

Samt:

> *"HGR spurgte ind til, om Randers Kommune behandlede Nordic Waste bedre end andre virksomheder i lignende sager. [Medarbejderen] forklarede, at hun generelt har en uformel tone i dialogen med virksomheder. Dialogen var ikke anderledes for Nordic Waste sammenlignet med andre virksomheder. [Medarbejderen] havde heller ikke nogen personlig relation til Nordic Waste."*

Samt:

> *"HGR spurgte, hvordan kommunikationen med Nordic Waste var. [Medarbejderen] forklarede, at virksomheden var samarbejdsvillig og virkede både seriøs og imødekommende."*

Samt:

> *"HGR spurgte, hvordan opfattelsen af virksomheden og samarbejdet var. [Medarbejderen] svarede, at i takt med, at der opstod problemer med vandet, så ændrede kommunens billede af virksomheden sig også. Det startede med, at der blev givet en indskærpelse grundet uregelmæssig kørsel i et bassin i marts 2022. [Medarbejderen] forklarede, at det gav anledning til, at kommunens interne risikoscore af virksomheden blev ændret. [Medarbejderen] uddybede herom, at scoren kun dokumenteres efter afsluttet basis tilsyn og i forbindelse med næste års tilsynsplanlægning og således nok ikke formelt blev ændret før i 2024. [Medarbejderen] ville, efter forespørgsel herom, undersøge, om den interne ændring kunne dokumenteres.*
>
> *(…)*
>
> *HGR spurgte, hvordan [medarbejderen] oplevede relationen mellem [medarbejder] og virksomheden, herunder [ledelsesrepræsentant for virksomheden]. [Medarbejderen] svarede, at han oplevede, at relationen var god og professionel. [Medarbejderen] forklarede, at de over mangeårigt myndighedssamarbejde havde lært hinanden at kende, hvilket kunne have påvirket dialogen og korrespondancens form, herunder gjort den mere uformel, men [medarbejderen] havde ikke en oplevelse af, at den var over grænsen, eller at [medarbejderen] var trådt ud af sin rolle.*
>
> *[Medarbejderen] forklarede også, at kommunikationen ikke var anderledes end i andre sager."*

Samt:

> *"HGR spurgte, om der var forskel på den måde Randers Kommune greb Nordic Waste og andre virksomheder/sager an på. (Teknik- og miljødirektør, red.) Jens Heslop svarede, at der grundet de mange henvendelser var*

øget opmærksomhed og kommunen var derfor meget mere intensive over Nordic Waste. Derfor blev det også blev besluttet af Jens Heslop, at virksomhedens miljøgodkendelse fra 2023 skulle vedtages politisk og ikke blot administrativt. Jens Heslop forklarede, at virksomheden derfor blev behandlet skrappere end andre virksomheder.

HGR spurgte, hvordan Jens Heslop generelt opfattede kommunikationen mellem Nordic Waste og forvaltningen, hvortil Jens Heslop svarede, at han ikke har anledning til at tro andet end at kommunikationen har været passende."

Samt:

"[Person] blev spurgt, om det var hans indtryk, at forvaltningen og virksomheden var for kammeratlige og koordinerede besvarelsen af de politisk stillede spørgsmål. [Person] svarede, at han snarere havde et indtryk af, at der var noget politisk bestemt om, at forvaltningen ikke skulle gå ind i sagen. [Person] forklarede, at det var grunden til, at han fik fornemmelsen af, at der var en særlig stemning mellem kommunen og virksomheden."

Efter gennemgang af de tilgængelige skriftlige akter i Randers Kommunes ESDH-system suppleret og sammenholdt med de oplysninger, der er afgivet under interviews med medarbejdere og andre personer med relation til sagen, kan det ikke konstateres, at der i forbindelse med tilsynet med og behandlingen af Nordic Waste A/S fra Randers Kommunes side er inddraget usaglige hensyn.

Det bemærkes, at denne konklusion er baseret på den juridiske definition af usaglige hensyn, der er redegjort for indledningsvis.

Ud fra de oplysninger, der er tilvejebragt ved de gennemførte interviews med medarbejdere og andre personer med relation til sagen, er det endvidere ikke den undersøgende advokats vurdering, at der har været væsentlig forskel på den måde tilsynet med Nordic Waste A/S og tilsynet med andre virksomheder i kommunen har været gennemført på. Det bemærkes i den forbindelse endvidere, at flere ansatte i Randers Kommune i forbindelse med interviews har forklaret, at det er deres opfattelse, at der blev ført et hyppigere og mere intensivt tilsyn med Nordic Waste A/S end med andre virksomheder i kommunen.

For så vidt angår kommunikationen med virksomhedens henvises der til punkt 9.9.

9.7.1 Opsamling

Den undersøgende advokat kan ikke i sin undersøgelse finde belæg for, at Randers Kommune har inddraget usaglige hensyn i sine afgørelser/tilsyn med Nordic Waste A/S.

Den undersøgende advokat har ikke haft adgang til andre miljøsager i Randers Kommune. Ud fra de oplysninger, der er tilvejebragt gennem interviews med medarbejdere og andre personer med tilknytning til sagen, er det den undersøgende advokats vurdering, at tilsynet med Nordic Waste A/S ikke har været mindre intenst end med andre virksomheder. Tværtimod er der indikationer på, at tilsynet har været hyppigere og mere intensivt, sammenlignet med andre virksomheder i kommunen.

For så vidt angår kommunikationen med virksomheden, er denne behandlet under nedenstående punkt 9.9.

9.8 Om direktionen, forvaltningen i øvrigt eller borgmesteren har modtaget oplysninger, som de burde have reageret på, herunder bedes det i så fald undersøgt, hvilke oplysninger, der er tale om

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om direktionen, forvaltningen i øvrigt eller borgmesteren har modtaget oplysninger, som de burde have reageret på, herunder bedes det undersøgt, hvilke oplysninger. Herunder oplysninger modtaget i forbindelse med henvendelser fra byrådsmedlemmer og møder med borgere, andre kommuner, offentlige myndigheder, virksomheder, m.v., der er tilgået direktionen, forvaltningen i øvrigt og borgmesteren,"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende:

Randers Kommune modtog i virksomhedens driftsperiode flere henvendelser og spørgsmål om virksomhedens forhold m.m. fra politisk side. Navnlig i 2023 fremkom der en stor mængde spørgsmål fra politikere vedrørende Nordic Waste A/S. Spørgsmålene kan overordnet opdeles i to kategorier:

1) henvendelser om konkrete problemer hos virksomheden / forurening fra virksomheden,

2) henvendelser om overvejelser om virksomhedens indretning og drift, herunder i forhold til risiko for jordskred og forurening af jord og vand.

Efter gennemgang af sagens materiale og supplerende interviews kan det lægges til grund, at Randers Kommune generelt har besvaret de politiske spørgsmål, der blev stillet. Spørgsmålene er blevet besvaret med bistand fra relevante medarbejdere i forvaltningen.

Det er også den undersøgende advokats vurdering, at henvendelser med konkret mistanke og iagttagelser er blevet håndteret og fulgt op på af kommunen f.eks. på tilsyn.

Det er således den undersøgende advokats vurdering, at henvendelser og spørgsmål ikke er blevet ignoreret.

Spørgsmålet går på, om henvendelserne har haft et indhold, der gør, at Randers Kommune burde reageret videre, end det er tilfældet.

Det er en grundlæggende præmis for besvarelsen af det spørgsmål, at ingen kunne have forudset omfanget af jordskredet, jf. punkt 9.1.

Det er desuden også en præmis, at der har været visse forskelle i videns- og oplysningsniveauet mellem virksomheden, nogle politikere og forvaltningen. Den undersøgende advokat henviser til punkt 9.1 m.fl.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at forvaltningen ved modtagelse af oplysninger reagerede hensigtsmæssigt og tilstrækkeligt. Det gjorde forvaltningen ved at være i dialog med virksomheden, der redegjorde for omstændighederne og gjorde brug af rådgivere. Dertil kommer, at kommunen i sommeren 2023 bad virksomheden om at få udarbejdet en teknisk rapport, der skulle redegøre for håndtering af jordskred. Det vurderes, at det er et sædvanligt, hensigtsmæssigt og proportionalt skridt i et tilfælde som det foreliggende i sommeren 2023, hvor der var udfordringer med "lokale skred". Under punkt 9.5.5.1 var det dog også den undersøgende advokats vurdering, at tilsynet kunnet have været mere håndfast.

Det kan videre overvejes, om enkelte medarbejdere og ledere var bekendt med flere "oplysninger", der burde være reageret på.

Det bemærkes i den forbindelse, at nogle medarbejdere i forvaltningen i forbindelse med besvarelse af spørgsmål om risikoen for jordskred den 10. februar 2023, rejste flere forbehold for sin besvarelse og samtidig henstillede til, at andre blev rådført ligesom forvaltningen anbefalede dialog med Region Midtjylland om ansvars- og rollefordelingen i forhold til jordhåndteringen i jordtippen.

Derudover spurgte forvaltningen ind til, om der kunne stilles vilkår om, at virksomheden skulle få udarbejdet en rapport, der belyste jordskredsrisikoen, anviste hensigtsmæssig placering af jord samt overvågning af jordbevægelser, alternativt at kommunen gjorde det selv.

Af mailen fra medarbejderne fremgår:

> *"Umiddelbart er der ikke spørgsmål vedrørende grundvand og drikkevand, men hertil har vi tidligere udarbejdet et notat: Redegørelsen om drikkevandsinteresser og undergrund ifm. lokalplanforslag 705 (vedhæftet).*
>
> *I forhold til jordskred er der desværre ikke nogen af os, som er eksperter. Og vi ved ikke om, der i miljøgodkendelsen er foretaget en geologisk risikovurdering i forhold til jordskred – det er der nok én af jer andre, som ved bedre.*
>
> *I første omgang kan man spørge; Er det kommunen som regulerer påfyldning af jord og hvordan den skal placeres eller er det regionen, som jo har stillet vilkår for råstofgravning og efterbehandling? Det er lidt ufint*

og juristet at pege på regionen, men det er vel et forhold, vi skal have afklaret? I vores miljøgodkendelse skal vi vel ikke forholde os til de skrænter, der allerede er i området? Eller er det fordi Nordic Waste påtænker at grave yderligere og opbevare/placere jord, hvor der er en risiko for jordskred? Ud fra de højdekurver, der er tilgængelige i cb-kort, er der ikke umiddelbart en risiko for at et jordskred vil "løbe" i retning af Ølst by, men ingen af os har besigtiget området med henblik på at belyse risikoen for jordskred. Desuden ser det ud til at der er "urørte" områder mellem Nordic Waste lokaliteten og Ølst by.

Kan man stille vilkår om, at der skal udarbejdes en rapport af eksperter, som kan belyse risikoen for jordskred eller alternativt kan kommunen hyre en rådgiver med henblik på at belyse risikoen og at anvise hensigtsmæssig placering af jord samt overvågning af jordbevægelser?

I forbindelse med byudvikling på lillebæltsler på nordsiden af fjorden havde vi en lignende problemstilling, hvor vi konkluderede, at de 2 geotekniske rapporter, som allerede forelå, virkede fornuftige nok og at vi ikke kunne afgøre yderligere."

Medarbejdernes svar blev dog aldrig i sin helhed forelagt politisk, ligesom deres råd om at kontakte Region Midjtylland aldrig blev fulgt. Modtageren af medarbejdernes mail er blevet spurgt ind til dette ved interview, hvor det blev forklaret:

"HGR spurgte ind til [medarbejderens] involvering af Team Drikkevand og deres svar på spørgsmålene om jordskred, herunder deres forslag om at kontakte Region Midtjylland. HGR spurgte, om det var sket og [medarbejderen] forklarede, at det ikke var tilfældet, fordi der ikke er tradition for, at myndigheder fortæller andre myndigheder, hvad de skal og bør gøre."

Henset til karakteren af medarbejdernes forbehold, herunder at de ikke havde besigtiget stedet, og deres anbefaling om at kontakte regionen, finder den undersøgende advokat, at forvaltningen burde have fulgt medarbejdernes råd. Randers Kommune har herom forklaret, at kommunen ikke var i tvivl om, at Region Midtjylland var den relevante myndighed for efterbehandling og jordpåfyldning, hvorfor der ikke var grundlag for at spørge regionen. Om Randers Kommunes orientering af regionen henvises til punkt 9.5.5.1.

Der ses derudover ikke at være modtaget oplysninger fra møder med borgere, andre kommuner, offentlige myndigheder, virksomheder eller i øvrigt om Nordic Waste A/S som giver anledning til bemærkninger fra den undersøgende advokat. Der henvises supplerende til punkt 9.5 om Randers Kommunes tilsyn.

9.9 Om Randers Kommunes kommunikation med Nordic Waste A/S er sket på en måde og har haft et indhold, der findes at være passende for en tilsynsmyndighed

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om Randers Kommunes kommunikation med Nordic Waste A/S er sket på en måde og har haft et indhold, der findes at være passende for en tilsynsmyndighed,"

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

I forbindelse med besvarelse af spørgsmålet har den undersøgende advokat gennemgået en større mængde skriftligt materiale som mailkorrespondancer mellem virksomheden og Randers Kommune ligesom kommunikationen har været et tema under de afholdte interviews.

Samtlige medarbejdere har til interviews forklaret, at der har været et godt samarbejde med virksomheden med god og professionel dialog.

Den undersøgende advokat vurderer, at mailkorrespondancerne i det store hele vidner om en professionel og passende kommunikation. Enkelte afvigelser er konstateret, men disse få undtagelser ændrer dog ikke ved det overordnede billede.

Disse få undtagelser tæller dels kommunikation mellem medarbejdere internt, dels kommunikation fra medarbejdere til virksomheden.

I to tilfælde kan der udledes en vis "utilfredshed" i forvaltningen med den politiske opmærksomhed på sagerne. Korrespondance er refereret under punkt 7.22, hvorfra følgende fremhæves.

Den 8. og 9. januar 2023 kommunikerede en medarbejder og Nordic Waste A/S således i forbindelse med et utæt skod:

> *"Godaften [medarbejder]*
>
> *Godt nytår!*
> *Til din information.*
>
> *Vi har fået tilsendt denne video.*
>
> *Der er folk på vej til at få lækken stoppet og vi laver stærkere skodder i morgen.*
>
> *Vi kan lige ringes ved i morgen."*

Medarbejderen svarede dertil:

> *"[Politiker] er selvfølgelig blevet anonymt tippet om sagen og direktøren er helt oppe så kommer forbi i formiddag"*

Samt den 14. april 2023, hvor en medarbejder skrev til en anden medarbejder i forlængelse af et spørgsmål vedr. Nordic Waste A/S, der var blevet rejst politisk:

> *"Kære [medarbejder]*
> *Gad vide om det nogensinde stopper - øv*
> *Jeg tænker dog at du hurtigt kan svare på spørgsmålene*
> *Når du er igang så få lige virksomheden til at angive hvordan de har sikret at det store oplæg ikke kollapser !!*
> *Deadline - næste fredag"*

Som beskrevet under punkt 8.17 har en medarbejder loyalitetspligt over for sin arbejdsgiver. Dertil kommer, at offentligt ansatte skal overholde særlige dyder og pligter for at sikre tilliden til den offentlige forvaltning.

Afsenderne af ovenstående korrespondance er ansat af Randers Kommune og har således en loyalitetsforpligtelse over for kommunen, byrådet, udvalgsmedlemmer m.m.

Ekstern kommunikation, der efterlader det indtryk, at medarbejderne nærer utilfredshed med kommunens politikere, kan efter omstændighederne stride imod medarbejderens loyalitetsforpligtelse. Dertil kommer, at korrespondancen kan give det indtryk, at kommunens medarbejdere har et interessefællesskab med virksomheden snarere end kommunen, hvilket kan give anledning til usikkerhed om medarbejdernes hensyn og interesser i sagsbehandlingen. Det kan være egnet til at svække tilliden til den offentlige forvaltning og således i strid med god forvaltningsskik. Det må dog haves in mente, at kommunikationen ganske undtagelsesvist har haft et sådant indhold.

Dertil kommer, at kommunikationen i andre tilfælde bærer præg af, at samarbejdet mellem kommunen og virksomheden har været længerevarende, hvorfor parterne naturligt har opbygget en vis (professionel) relation til hinanden. Tonen mellem parterne har derfor som udgangspunkt været rimelig uformel, men dog efter den undersøgende advokats vurdering inden for et sagligt kontinuum.

De to netop refererede mails må som nævnt betragtes som undtagelser i Randers Kommunes kommunikationsform, hvorfor det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes kommunikation med Nordic Waste A/S altovervejende skete på en måde og havde et indhold, der er passende for en tilsynsmyndighed.

9.10 Om Randers Kommune i det hele ses at have at håndteret sagen korrekt, herunder om gældende ret, herunder almindelige forvaltningsretlige grundsætninger og god forvaltningsskik ses at være iagttaget

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om Randers Kommune i det hele ses at have at håndteret sagen korrekt og hensigtsmæssigt, herunder om gældende ret, herunder almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, og god forvaltningsskik ses at være iagttaget,"*

Ved byrådsbeslutning af 26. februar 2024 blev det besluttet, at fokus skulle være på overholdelse af gældende ret fremfor hensigtsmæssighed. Den undersøgende advokat vil i stedet komme med eventuelle anbefalinger. Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

Som led i besvarelsen af de spørgsmål som Randers Kommune har stillet den undersøgende advokat er det blevet afdækket om Randers Kommunes håndtering har været korrekt, det vil sige, om gældende ret har været overholdt. Den undersøgende advokat henviser således til besvarelsen af de specifikke spørgsmål vedr. tilladelser og godkendelser, tilsyn, beslutninger, kommunikation m.v.

Besvarelsen af de konkrete spørgsmål bygger på speciallovgivning. I disse regelsæt er mange almindelige forvaltningsretlige grundsætninger indarbejdet, men disse kan dog også fremhæves selvstændigt sammen med god forvaltningsskik. I det følgende tages udgangspunkt i de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger.

En myndighed har pligt til at tage notat og til journalisering. Det er den undersøgende advokats vurdering, at Randers Kommunes sagsbehandling, herunder i relation til tilsyn, lider af mangler på dette område. Der henvises til punkt 9.5.2.

En myndigheds afgørelser skal desuden begrundes, medmindre borgeren får fuldt ud medhold. I den forbindelse finder den undersøgende advokat anledning til at bemærke at nogle afgørelser lider af begrundelsesmangler i form af forkerte og manglende lovhenvisninger. Det gælder navnlig fejl i forbindelse med VVM-vurderinger. Der henvises til punkt 9.3.2.6.

Derudover finder den undersøgende advokat, at det er en fejl, at Randers Kommune ikke i forbindelse med tilsyn søgte dialog med Favrskov Kommune og Region Midtjylland om forhold, der henhørte under deres respektive kompetence, f.eks. da jordtippen blev flyttet. Det er den undersøgende advokats vurdering, at en sådan pligt følger af god forvaltningsskik.

Afslutningsvis finder den undersøgende advokat anledning til at italesætte, at flere af Randers Kommunes afgørelser, sagsbehandling m.m. har en kvalitet, der ikke er på det niveau, der må forventes af en offentlig myndighed. Eksempler tæller forkerte lovhenvisninger, henvisnings- og stavefejl, misvisende kortbilag, utilstrækkelig afgrænsning af afgørelsers fysiske afgrænsning, f.eks. ved at omtale/markere matrikler, der ikke er omfattet af afgørelserne og i øvrigt ligger uden for kommunens område. Se punkt 9.3.1.

Dertil kommer, at der har været udfordringer med sagsoplysningsprincippet, f.eks. i forbindelse med tilstrækkelig besigtigelse ved tilsyn samt VVM-screeninger. Se punkt 9.3 og 9.5.

9.11 Om borgmesteren, direktionen og forvaltningen i øvrigt har håndteret sagen korrekt, herunder i overensstemmelse med gældende ret efter den 19. december 2023

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) om borgmesteren, direktionen og forvaltningen i øvrigt har håndteret sagen korrekt, herunder i overensstemmelse med gældende ret, og hensigtsmæssigt efter den 19. december 2023,"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende, idet det bemærkes, at det er den undersøgende advokats opfattelse, at spørgsmålet relaterer sig til de konkrete handlinger og undladelser i forbindelse med de udførte afværgeforanstaltninger og håndtering af situationen på pladsen ved Nordic Waste A/S, samt den politiske behandling heraf efter den 19. december 2023.

For så vidt angår specifikke spørgsmål om forløbet efter den 19. december 2023, eksempelvis spørgsmålet om kommunikationen med borgerne i Ølst og henvendelser fra disse, henvises der til de relevante besvarelsespunkter herom.

9.11.1 Afværgeforanstaltninger og organisation

Overordnet set finder den undersøgende advokat, at krisestyringen og håndteringen fra den 19. december og frem har været af høj kvalitet.

Vurderingen er foretaget på baggrund af de oplysninger om situationen på området hos Nordic Waste A/S i december 2023 som den undersøgende advokat er bekendt med. Vurderingen er således foretaget på baggrund af de givne omstændigheder, hvorunder Randers Kommune har ageret, herunder at der er tale om en helt særlig og ikke før prøvet situation.

Det skal indledningsvis bemærkes, at det er den undersøgende advokats opfattelse, jf. punkt 9.2.3, at det rent faktisk var Miljøstyrelsen, der i juridisk forstand var ansvarlig for og burde have påtaget sig ansvaret for afværgeforanstaltninger og den praktiske håndtering af situationen på pladsen i perioden efter, der blev truffet afgørelse om overhængende fare for miljøet den 23. december 2023 og frem den 31. januar 2024.

Miljøstyrelsen påtog sig ikke dette ansvar før den 22. januar 2024, hvorfor Randers Kommune under alle omstændigheder forestod indsatsen i perioden fra den 19. december 2023 til den 22. januar 2024 og igen efter den 31. januar 2024.

Randers Kommune overtog den 19. december 2023 således ansvaret for at stoppe et igangværende jordskred, uden den baggrundsviden om forholdene, som Nordic Waste A/S besad.

Det skal bemærkes, at hele Randers Kommunes øverste ledelse – borgmester, kommunaldirektør og fagdirektør – samt relevante nøglemedarbejdere var på stedet den

19. december 2023. Det betyder, at da virksomheden ca. kl. 11 forlod stedet og "opsagde" entreprenørerne, kunne Randers Kommunes samlede ledelse foretage rettidig indgriben over for jordskredet på katastrofens mest kritiske tidspunkt.

På baggrund af ovenstående vurderer den undersøgende advokat, at Randers Kommunes øverste ledelse handlede såvel fagligt som forsvarligt korrekt ved at overtage det operationelle ansvar for at bekæmpe jordskredet og afværge forurening af Alling Å, herunder ved hurtigst muligt at få kaldt de af Nordic Waste A/S tidligere hyrede entreprenører tilbage til pladsen, for bedst muligt at bekæmpe det igangværende jordskred.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at de valgte løsninger og udførte handlinger i akutfasen konkret var af fagligt forsvarlig karakter, og at der forelå et grundigt stykke arbejde, herunder med udtænkning af og smidig overgang mellem flere forskellige scenarier til afværge og bekæmpelse af jordskredet, efterhånden som det udviklede sig.

Dette angår således konkret scenarierne A, B, C, D og E, som efter det oplyste var kendt af de udførende entreprenører på pladsen. Skadestedslederen havde mandat til at operere inden for et givet scenarie, idet skift til andet scenarie krævede beslutning i den samlede krisestab. Beslutningerne om skift ses at være taget hurtigt og effektivt i krisestaben.

De realiserede scenarier A, B og C inkluderede således rørlægning af Alling Å (allerede udført den 16. december 2023), spærring af Alling Å opstrøms og lukning ved Alling Ås underføring under Gl. Århusvej, pumpning af vandet over vejen og til grøft på østsiden, etablering af spærring i Favrskov Kommune samt forlængelse af rørlægning i takt med at jordskredet rykkede sig, hvor jordskredet i værste fald kunne bevæge sig hen over rørlægningen.

Endelig igangsatte Randers Kommune hurtigt herefter scenarie D om etablering af en dæmning ved motorvej E45, sådan at ådalen syd for Ølst kunne anvendes som forsinkelsesbassin, ligesom planlægningsfasen for scenarie E om endelig omlægning af Alling Å blev igangsat.

Det bemærkes endvidere hertil, at ændrede forudsætninger undervejs medførte, at Randers Kommune hurtigt måtte tilpasse planer og scenarier. Eksempelvis blev scenarie C ændret og justeret med meget kort varsel den 22. december om aftenen, da der blev registreret revner i Gl. Århusvej, hvorved der opstod risiko for, at hele vejen ville skride. Straks blev rør hevet op af grøften, og der blev overgået til en pumpeløsning i stedet, så vandet kunne pumpes op over bakken mod øst. Slangerne kunne rykkes, efterhånden som jordskredet rykkede sig.

Dertil kommer, at Forsvaret f.eks. først kunne levere en bro med en tidshorisont på 1 år, hvorfor Randers Kommune byggede en ny adgang selv, ligesom der akut måtte hentes rør med specialtransport i Sverige samtidig med at der var storm.

Det bemærkes yderligere, at det på baggrund af de gennemgåede akter i sagen samt afholdte interviews er blevet afdækket, at der konstant opstod nye, uforudsete udfordringer for krisestaben på stedet, med eksemplet omkring scenarie, C hvor krisestaben gik fra en model med rørlægning til at overgå til en model med slanger som følge af pludselige brud på vejen, pumpenedbrud m.v., ligesom massivt regnvejr øgede de i forvejen problematiske vandmængder på skadesstedet og besværliggjorde arbejdet med afværgeforanstaltningerne.

Samlet set vurderes det, at Randers Kommunes organisation på skadesstedet har udført en stor indsats, og samlet set et anerkendelsesværdigt stykke arbejde, som bør tjene til forbillede i fremtidige sammenlignelige akutte krisesituationer.

For så vidt angår beslutninger om testning af bortkørt jord for indhold af forskellige miljøskadelige stoffer, henvises der til ovenstående punkt 9.6.

Det skal bemærkes, at kommunens krisestabe fra 19. december 2023 og frem til 22. januar 2024 ydede en stor indsats under stort og stressede pres. Derfor har medarbejderne også oplyst, at det var en stor lettelse, da Miljøstyrelsen trådte ind den 22. januar 2024 og at krisens "bedste periode" var i de 9 dage, hvor Miljøstyrelsen havde ansvaret og kommunen var operationel. Dette afspejles i den undersøgende advokats anbefalinger under punkt 9.2.3.

9.11.2 Juridiske forhold i relation til afværgeforanstaltninger

Randers Kommune udførte efter det oplyste afværgeforanstaltningerne med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 70, der lyder således:

> *"§ 70*
> *I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden og i tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, foretager tilsynsmyndigheden det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning.*
>
> *Stk. 2.*
> *Til forebyggelse af en situation som beskrevet i stk. 1 kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning. Det gælder dog ikke, hvis den ansvarlige virksomhed på ejendommen er i drift, eller hvis de nødvendige foranstaltninger kan iværksættes efter anden lovgivning.*
>
> *Stk. 3.*
> *Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 1 og 2 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed."*

Under hensyntagen til situation efter 19. december 2023, hvor Nordic Waste A/S "smed håndklædet i ringen" og forlod pladsen, vurderes det, at Randers Kommune anvendte den korrekte hjemmel til udførelse af afværgeforanstaltninger.

Netop fordi Nordic Waste A/S som ansvarlig virksomhed ikke længere selv forestod afværgeforanstaltninger (hverken havde vilje eller evne) havde Randers Kommune som tilsynsmyndighed efter § 70, stk. 1 pligt til at udføre afværgeforanstaltninger, idet betingelsen om overhængende alvorlig fare for sundheden, hvor øjeblikkelige indgreb var påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, var opfyldt.

Som bekendt gik afværgeforanstaltningerne på at undgå, at jordskredet nåede og forurenede Alling Å, samt truede Ølst. Vilkårene for at anvende såvel § 70, stk. 1 som stk. 2 vurderes derfor at have været til stede, hvorfor Randers Kommune har haft både ret og pligt til at lade afværgeforanstaltningerne udføre.

Det er oplyst, at Randers Kommune har anmeldt krav i konkursboet efter Nordic Waste A/S og DSH Recycling A/S, til opfyldelse af bestemmelsen om, at afværgeforanstaltninger sker for den ansvarliges regning.

Det bemærkes hertil, at det er antaget i den juridiske litteratur, at selvhjælpshandlinger uden forudgående påbud efter § 70 stk. 1 eller 2 i modsætning til "almindelige" selvhjælpshandlinger efter § 69, stk. 1, nr. 4 ikke i sig selv kan tjene som retsgrundlag for betalingskrav mod den ansvarlige, men at et sådant krav tillige forudsætter ansvarsgrundlag hos denne efter almindelige erstatningsretlige regler (culpaansvar).

Det ligger uden for nærværende undersøgelse at vurdere, om et sådant ansvarsgrundlag foreligger.

Det vurderes endvidere, at Randers Kommune har iagttaget det almindelige forvaltningsretlige princip om økonomisk forsvarlig forvaltning, ved at tilbyde entreprenørerne at fortsætte på timebasis på samme vilkår som de tidligere havde været underlagt i deres aftaler med Nordic Waste A/S, hvorved det kan antages, at der har været tale om markedsvilkår.

Aftalerne om de umiddelbare afhjælpningsarbejder blev ikke udbudt. Dette er i overensstemmelse med de udbudsretlige regler, idet der var tale om arbejder af akut hastende karakter. De mellem Randers Kommune og entreprenørerne indgåede aftaler falder således i kerneområdet af undtagelsesbestemmelsen i udbudslovens § 80, stk. 5, hvoraf fremgår at:

> *"Stk. 5.*
> *En ordregiver kan også anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse i strengt nødvendigt omfang, hvis tvingende grunde som følge af begivenheder, som ordregiveren ikke har kunnet forudse, gør det umuligt at overholde fristerne for offentlige udbud, begrænsede udbud eller udbud med forhandling."*

Af lovbemærkningerne til bestemmelsen, som er baseret på udbudsdirektivets art. 32, stk. 2, litra c fremgår, at de tvingende grunde, under ingen omstændigheder må kunne tilskrives ordregiveren. Af præambelbetragtning 80 til udbudsdirektivet fremgår netop,

at sådanne tvingende grunde eksempelvis kan være en situation, hvor naturkatastrofer kræver øjeblikkelig handling af hensyn til menneskers liv og sundhed.

Disse vilkår er efter den undersøgende advokats opfattelse ubestridt opfyldt i den konkrete situation. Som anført ovenfor, ses Randers Kommunes økonomiske interesse at være iagttaget tilstrækkeligt i form af videreførelse af de vilkår, entreprenørerne var underlagt i deres aftaler med Nordic Waste A/S.

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har endvidere forklaret om emnet under interview at:

> *"JBM spurgte ind til, om der på et tidspunkt blev iværksat udbudsprocesser i relation til arbejdet vedr. Nordic Waste og JH forklarede, at det begyndte i løbet af foråret 2024."*

Endvidere er det forklaret ved interview, at sikkerheden på pladsen blev væsentligt forbedret, og at organisationen var mere professionel under ledelse af Randers Kommune efter den 19. december 2023, end den blev oplevet under Nordic Waste A/S ansvar før den 19. december 2023.

> *"Der blev holdt gode møder i skurvognen hver morgen, hvor man fik drøftet, hvad man kunne og måtte gøre for at bekæmpe jordskredet. Det var [medarbejderens] opfattelse at arbejdet og styringen blev bedre, mere sikkert og bedre organiseret fra den 19. december da kommunen overtog.*
>
> *COWI kom ind over arbejdsmiljø og sikkerheden på pladsen fra midt februar 2024. Det var [medarbejderens] opfattelse, at forløbet havde indebåret en akutfase fra 19. december 2023 og frem til udgangen af januar 2024. Derefter blev arbejdet mere struktureret og som man normalt kender det på byggepladser. [Medarbejderen] mener ikke, at der var issues med sikkerheden fra den 19. december og frem. Der var ikke nogen, der stillede spørgsmål til, hvis der blev påpeget behov for diverse sikkerhedsforanstaltninger, modsat tiden før den 19. december 2023."*

Der blev i perioden frem til den 25. januar 2024 afholdt udgifter til akutte afværgeforanstaltninger uden forudgående bevillingsmæssig hjemmel fra udvalg eller kommunalbestyrelse.

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har herom forklaret, at:

> *"JH forklarede også, at byrådet blev informeret tilnærmelsesvist dagligt på mail med kommunaldirektøren CC. I normale situationer ville JH selvfølgelig have drøftet spørgsmålene højere oppe, men i denne situation var han nødt til at bruge den hjemmel han havde til at træffe afgørelse og løbende informere.*
>
> *HGR spurgte, om der på et tidspunkt blev lavet en politisk opsamlingssag og JH svarede ja og uddybede, at han mente, at det var engang i januar*

var en orienteringssag til Økonomiudvalget og Byrådet. Samtidig blev givet en bevilling på 100 mio. kr."

Henset til, at Jens Heslop selv fysisk havde den styrende og koordinerende funktion på pladsen i forbindelse med de indledende afværgeforanstaltninger og opbygning af organisationen på pladsen, er det i den undersøgende advokats optik fuldt forståeligt, at der ikke straks samtidig blev udarbejdet en indstilling til politisk niveau om bevillingsmæssig hjemmel.

Jens Heslop holdt imidlertid såvel kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, som byrådet opdateret og informeret på daglig basis, samtidig med at han ledte organisationen på pladsen. Den første egentlige byrådsorientering var allerede den 26. december 2023. Se nærmere herom nedenfor under 9.11.4.

Under hensyntagen til de givne omstændigheder for dispositionerne kan det ikke føre til kritik, at der blev afholdt udgifter uden bevilling.

9.11.3 Aftalen med Miljøstyrelsen

"*Samarbejdsaftale vedrørende forebyggende foranstaltninger i forbindelse med en overhængende fare for en miljøskade på vandmiljøet og arter Alling Å"* dateret den 18. januar 2024 er udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Af aftalens indhold omkring baggrund, formål og ikrafttrædelse fremgår, at formålet var at lade Randers Kommune stå for den praktiske udførelse af operative arbejder på området ved Nordic Waste A/S, imens Miljøstyrelsen havde ansvaret for dette i medfør af reglerne i miljøskadeloven.

Nærmere bestemt fremgår det af aftalens punkt 1.8, at:

"Denne Aftale har til formål at regulere samarbejdet mellem Miljøstyrelsen og Randers Kommune i forhold til håndtering af selvhjælpshandlinger i henhold til miljøskadelovens § 33, stk. 2."

Miljøskadelovens § 33, stk. 2 giver hjemmel til, at miljøministeren (ved Miljøstyrelsen) kan lade påbudte foranstaltninger efter lovens kapitel 3 udføre for påbudsadressatens regning, når den fastsatte frist for efterkommelse af påbuddet er udløbet.

Udgifterne forbundet med udførelsen af foranstaltningerne skulle efter aftalens indhold dækkes af den sikkerhed, Nordic Waste A/S tillige havde fået påbud om at stille.

Af ikrafttrædelsesbestemmelsen i aftalens punkt 10.1 følger således at:

*"Aftalen træder i kraft straks, **når og hvis** Miljøstyrelsen har besluttet at lade de påbudte foranstaltninger udføre for Nordic Waste A/S' regning (selvhjælpshandlinger), jf. miljøskadelovens § 33, stk. 2."*

Aftalens baggrundsbestemmelser oplister endvidere kort det kronologiske forløb i sagen i forhold til afgørelser om miljøskade:

> *"1.1*
> *Miljøstyrelsen modtog fra Randers Kommune onsdag den 20. december 2023 et udkast til en afgørelse om overhængende fare for miljøskade. Miljøstyrelsen modtog udkastet i overensstemmelse med miljøbeskyttelsesloven § 73 h, stk. 1, med henblik på at afgive en bindende udtalelse om, hvorvidt Miljøstyrelsen var enig i vurderingen af, at der foreligger en overhængende fare for en miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å, jf. miljøskadelovens § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, jf. miljøskadeloven § 11, som resultat af et jordskred på Nordic Waste A/S' virksomhed beliggende på Århusvej 110, 8940 Randers SV.*
>
> *1.2*
> *I en bindende udtalelse af 23. december 2023 vurderede Miljøstyrelsen, at der forelå en overhængende fare for, at en miljøskade ville indtræde i den nærmeste fremtid.*
>
> *1.3*
> *Randers Kommune traf derefter den 23. december 2023 afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 73 f om, at det jordskred, der er forårsaget af Nordic Waste A/S' virksomhed på Gammel Århusvej 110, 8940 Randers, har medført en overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å.*
>
> *1.4*
> *Nordic Waste A/S har i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 73 c pligt til at iværksætte de nødvendige forebyggende foranstaltninger, der kan afværge den overhængende fare for en miljøskade, og efter omstændighederne pligt til efter miljøskadelovens § 29, stk. 1, at træffe ethvert praktisk gennemførligt tiltag eller de nødvendige forebyggende foranstaltninger for at forhindre eller begrænse forværringen eller forøgelsen af den overhængende fare for miljøskade.*
>
> *1.5*
> *Randers Kommune har oplyst, at Nordic Waste A/S uden videre den 19. december 2023 ophørte med at udføre forebyggende foranstaltninger og forlod ejendommen på Gammel Århusvej 110, 8940 Randers SV. Kommunen har derefter som selvhjælpshandlinger i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 70 udført forebyggende foranstaltninger i muligt omfang. Disse har bl.a. indebåret omfattende jordflytninger og vandpumpning mv.*
>
> *1.6*
> *Miljøstyrelsen agter på det foreliggende oplysningsgrundlag at meddele påbud til Nordic Waste A/S efter miljøskadelovens § 22, stk. 1, om at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med den*

overhængende fare for miljøskade på vandmiljøet og arter i Alling Å. Miljøstyrelsen agter samtidig på det foreliggende oplysningsgrundlag at træffe afgørelse i medfør af miljøskadelovens § 19, stk. 2, hvorefter Nordic Waste A/S skal stille sikkerhed over for Miljøstyrelsen til opfyldelse af sine forpligtelser. Sikkerhedsstillelsen skal dække Miljøstyrelsens udgifter til sagsbehandling og til håndhævelse af forpligtelserne efter miljøskadelovens § 33, stk. 2, og § 35.

1.7
Hvis Nordic Waste A/S har stillet sikkerhed, og hvis virksomheden ikke rettidigt opfylder det samtidigt meddelte påbud helt eller delvist, kan Miljøstyrelsen lade de påbudte foranstaltninger udføre for virksomhedens regning (selvhjælpshandlinger), jf. miljøskadelovens § 33, stk. 2."

Den kronologiske oplistning i aftalen vurderes at være faktuelt korrekt.

Det er imidlertid den undersøgende advokats opfattelse, som angivet i ovenstående punkt 9.2.3, at ansvaret for at påbyde afværgeforanstaltninger overfor Nordic Waste A/S, samt at udføre disse i praksis ved virksomhedens manglende efterkommelse af påbud lå hos Miljøstyrelsen fra den dato, hvor Randers Kommune jf. aftalens punkt 1.3 traf afgørelse om miljøskade, altså den 23. december 2023.

Selve aftalens præmis er således i den undersøgende advokats optik ikke juridisk holdbar, idet såvel det organisatoriske som økonomiske ansvar for de udførte foranstaltninger allerede lå hos Miljøstyrelsen inden aftalen blev indgået og ikke først trådte i kraft på et senere tidspunkt, hvor der var givet påbud til Nordic Waste A/S om sikkerhedsstillelse efter § 19, stk. 2 og afværgeforanstaltninger efter § 22, stk. 1, som det fremgår af aftalen.

Dette synspunkt findes understøttet i den juridiske litteratur, bl.a. i den kommenterede miljøskadelov af professor Peter Pagh, hvoraf fremgår, at sikkerhedsstillelse ikke indgår som et forudsætningskrav efter miljøansvarsdirektivet, og at ikke er i alle tilfælde, at pligtmyndigheden efter direktivet (således Miljøstyrelsen efter miljøskadeloven) kan kræve udgiftsfriholdelse fra en forurenende virksomhed.

Aftalen i sig selv vurderes imidlertid at give god mening, idet det var såvel organisatorisk som økonomisk mest hensigtsmæssigt at kunne fortsætte med udførelsen af afværgeforanstaltninger i praksis, uden at Miljøstyrelsen skulle indgå separate og særskilte aftaler med de private entreprenører, som Randers Kommune allerede havde kontraheret med om opgaverne ligesom Randers Kommunes organisatoriske viden, indsigt og erfaringer fra skadesstedet hidtil ville gå tabt, såfremt Miljøstyrelsen selv skulle stille med en helt ny organisation på stedet.

Sidstnævnte scenarie ville endvidere tillige komme Randers Kommune til skade ved en tilbageførsel af ansvaret for afværgeforanstaltninger på et senere tidspunkt. For eksempel ved aftalens ophør i en situation, hvor der ikke længere forelå overhængende fare for miljøskade, jf. aftalens punkt 8.3 eller, som det skete i praksis, ophør, jf. aftalens punkt 8.4 som følge af, at miljøskadeloven ikke længere fandt anvendelse på

forholdet grundet manglende sikkerhedsstillelse fra Nordic Waste A/S side, og deraf følgende tilbageførelse af ansvaret efter bestemmelsen i miljøskadelovens § 21, stk. 2.

Med undtagelse af den fejlagtige forudsætning for aftalen, finder den undersøgende advokat, at aftalen er udtryk for en rimelig balance mellem parterne i den givne situation.

Aftalens bestemmelser om henholdsvis den udbudsretlige hjemmel til Randers Kommunes kontrahering med de private entreprenører, der i praksis udførte afværgeforanstaltningerne i punkt 6.2 samt "uden virkning" bestemmelsen for selve aftalen mellem Randers Kommune og Miljøstyrelsen i punkt 9 ses tillige at være udtryk for gældende ret på udbudsområdet, ligesom bestemmelsen om ansvar i punkt 5 og tvister i púnkt 7 er udtryk for almindelige aftalevilkår, som Randers Kommune med rimelighed kunne påtage sig.

Randers Kommune kan således efter den undersøgende advokats vurdering ikke kritiseres for at have indgået aftalen med dens konkrete indhold.

Det bemærkes hertil særskilt, at Randers Kommune ved indgåelsen af aftalen således ikke er bundet af en forkert præmis omkring ansvaret efter miljøskadeloven. Aftalen stiller derfor ikke Randers Kommune værre i forhold til, hvem der rettelig efter miljøskadelovens regler havde myndighedsansvaret og dermed også bar det økonomiske ansvar for afværgeforanstaltninger efter den 23. december og frem til, at ansvaret ubestridt tilbageføres til Randers Kommune efter den 31. januar 2024. Det betyder, at Miljøstyrelsen er nærmest til at bære de økonomiske udgifter, der har været i perioden fra den 23. december 2023 kl. 20:53 til og med den 31. januar 2024.

Randers Kommune må således vurderes at have været i god tro om Miljøstyrelsens udlægning af reglerne, og kommunen har ikke påtaget sig en økonomisk forpligtelse, som kommunen ellers ikke ville have.

9.11.4 Den politiske behandling efter 19. december 2023

Forvaltningen og direktionens indstillinger og forberedelse af det politiske niveau efter den 19. december 2023 vurderes samlet set at have været af god kvalitet og med et detaljeniveau og oplysninger, der gav udvalg og kommunalbestyrelse mulighed for at træffe afgørelser på et tilstrækkeligt oplyst niveau.

Det bemærkes, at dette gælder for sager og beslutninger, der ikke har været af akut hastende karakter, idet disse i sagens natur har været truffet af krisestaben på stedet, jf. ovenstående. I vurderingen er det således taget i betragtning, at situationen ved Nordic Waste A/S området var dynamisk og udviklede sig hurtigt, hvilket har besværliggjort præcis, aktuel og effektiv oplysning til det politiske niveau.

Det fremgår af præsentationen fra orienteringsmøde for byrådet den 8. januar 2024 at:

"Byrådet informeres."

Samt:

"Spørgsmål fra byrådet besvares samlet eller via sager/informationsmøder."

Dette vurderes ud fra de givne omstændigheder at være en hensigtsmæssig løsning. Dette skyldes, at både nøglemedarbejdere i Randers Kommune og kommunaldirektør og den tekniske direktør på den måde fik frigivet tid og ressourcer til primært at koncentrere sig om afværgeforanstaltningerne på Nordic Waste A/S området samt alt øvrige arbejde med krisehåndtering, herunder med kommunikation til borgerne i Ølst m.v.

Der ses at have været afholdt politiske møder med relation til situationen på Nordic Waste A/S området inden for kommissoriets tidsmæssige afgrænsning henholdsvis den:

- 19. december 2023 (Teams-møde)
- 26. december 2023 (Orienteringsmøde for byrådet)
- 8. januar 2024 (Orienteringsmøde for byrådet)
- 18. januar 2024 (Orienteringsmøde for byrådet)
- 29. januar 2024 (Byrådsmøde)
- 2. februar 2024 (Orienteringsmøde for byrådet)
- 9. februar 2024 (Politisk følgegruppemøde)
- 21. februar 2024 (Politisk følgegruppemøde)

Omfanget af orienteringsmøder og følgegruppemøder vurderes som fuldt ud tilstrækkeligt.

Orienteringsmødet den 26. december 2023, der blev holdt midt i julen og kun 7 dage efter Randers Kommune uden forudgående varsel overtog ansvaret for afværgeforanstaltningerne, vurderes at være af høj detaljeringsgrad og kvalitet, når de faktiske og tidsmæssige forhold taget i betragtning.

Bevillingssagen blev forelagt økonomiudvalget den 25. januar 2024 og behandlet på byrådsmødet den 29. januar 2024 med udgiftsbevilling på 100 mio. kr. blev godkendt.

Normalt vil det være kritisabelt, at en sag om bevilling til allerede afholdte udgifter i denne størrelsesorden, først bliver forelagt byrådet på bagkant.

Under de givne omstændigheder finder den undersøgende advokat imidlertid ikke anledning til at kritisere dette. Det skyldes, at udgifterne har været nødvendige i forbindelse med afværgeforanstaltningerne, samt at medarbejderne som beskrevet ovenfor var travlt optaget af at håndtere krisen.

Dertil kommer at der er efter styrelseslovens § 40, stk. 2, 3. pkt., er hjemmel til at iværksætte foranstaltninger, der er påbudt ved lov uden kommunalbestyrelsens forudgående bevilling, mod at bevilling indhentes snarest muligt. Afværgeforanstaltninger efter miljøbeskyttelseslovens § 68, jf. § 70 må forstås som en pligt for Randers Kommune til at gribe i den akutte katastrofelignende situation og er derfor omfattet af foranstaltninger efter styrelseslovens § 40, stk. 2, 3. pkt. Det understøttes desuden af nødretlige betragtninger som beskrevet under punkt 8.16.1, hvorefter der også må antages at være hjemmel til at afholde udgifter. Det bekræftes af Preben Espersen i Kommunal bevillingsret (1987, afsnit 6.3, s. 92), hvoraf det fremgår, at:

> *"hvor der foreligger et egentligt nødretligt forhold, f.eks. hvis der sker et omfattende brud på en kommunal fjernvarmeledning eller en for driften af et sygehus livsnødvendig indretning går i stykker, må styrelseslovens regler om nødvendigheden af forudgående bevilling naturligvis vige."*

Det kan diskuteres, om sagen grundet beløbets størrelse burde have været behandlet på et ekstraordinære møde tidligere end 25. januar 2024, men for det første fik byrådet allerede den 26. december en orientering, for det andet var kommunens ledelse og medarbejderne som beskrevet ovenfor var travlt optaget af at håndtere krisen.

Det er er derfor den undersøgende advokatvurdering, at borgmesteren og direktionen har overholdt kravet i styrelseslovens § 40, stk. 2, 3.pkt om at forelægge saqen "snarest muligt".

9.11.5 Opsamling

Samlet set er det den undersøgende advokats vurdering, at borgmesteren, direktionen og forvaltningen overordnet set har håndteret sagen korrekt efter den 19. december 2023. Randers Kommunes håndtering af sagen har været af særdeles god kvalitet og den undersøgende advokat vurderer, at ledelsen handlede såvel sagligt, hurtigt og agilt i indsatsen med at bekæmpe og håndtere jordskredet.

Det er videre den undersøgende advokats opfattelse, at den juridisk forkerte præmis for samarbejdsaftalen med Miljøstyrelsen ikke kan lægge Randers Kommune til last, idet aftalen er udarbejdet af Miljøstyrelsen og afspejler styrelsens opfattelse af ansvarsplaceringen i forhold til afværgeforanstaltninger m.v.

Det er den undersøgende advokats vurdering, at Miljøstyrelsen er nærmest til at bære de økonomiske udgifter, der har været i perioden fra den 23. december 2023 kl. 20:53 til den 31. januar 2024.

Randers Kommunes håndtering og udførelse af afværgeforanstaltninger fra den 19. december 2023 vurderes at have være foretaget i overensstemmelse med gældende ret, og i øvrigt i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper.

Det bemærkes særskilt hertil, at det er den undersøgende advokats opfattelse, at krisestaben, de kommunalt ansatte, de private entreprenører og andre private leverandører, der udførte det praktiske arbejde på pladsen har leveret et forbilledligt arbejde,

med at afværge forurening af Alling Å samt yderligere miljøskade. Dette skete på trods af, at den katastrofelignende situation på pladsen påvirkede medarbejderne voldsomt.

Krisestabens involvering af det politiske niveau vurderes tillige at have været bedst muligt, henset til det tids- og ressourcemæssige pres som direktionen, borgmester og forvaltningen var under.

Der er efter styrelseslovens § 40, stk. 2, 3. pkt., hjemmel til at iværksætte foranstaltninger, der er påbudt ved lov uden kommunalbestyrelsens forudgående bevilling, mod at bevilling indhentes snarest muligt. Afværgeforanstaltninger efter miljøbeskyttelseslovens § 68, jf. § 70 må forstås som en pligt for Randers Kommune til at gribe i den akutte katastrofelignende situation og er derfor omfattet af foranstaltninger efter styrelseslovens § 40, stk. 2, 3. pkt.

Det understøttes desuden af nødretlige betragtninger som beskrevet under punkt 8.16.1, hvorefter der også må antages at være hjemmel til at afholde udgifter. Det bekræftes af Preben Espersen i Kommunal bevillingsret (1987, afsnit 6.3, s. 92), hvoraf det fremgår, at "hvor der foreligger et egentligt nødretligt forhold, f.eks. hvis der sker et omfattende brud på en kommunal fjernvarmeledning eller en for driften af et sygehus livsnødvendig indretning går i stykker, må styrelseslovens regler om nødvendigheden af forudgående bevilling naturligvis vige."

Det kan diskuteres, om sagen grundet beløbets størrelse burde have været behandlet på et ekstraordinære møde tidligere end 25. januar 2024, men for det første fik byrådet allerede den 26. december en orientering, for det andet var kommunens ledelse og medarbejderne som beskrevet ovenfor var travlt optaget af at håndtere krisen.

Det er er derfor den undersøgende advokatvurdering, at borgmesteren og direktionen har overholdt kravet i styrelseslovens § 40, stk. 2, 3.pkt om at forelægge saqen "snarest muligt".

9.12 Hvem der traf beslutning om at bestille en advokatundersøgelse fra Codex Advokater og om der var fornøden kompetence hertil

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) hvem der traf beslutning om at bestille en advokatundersøgelse fra Codex Advokater, og om der var fornøden kompetence hertil, samt om det findes hensigtsmæssigt, at spørgsmålene, om der skulle bestilles en sådan undersøgelse, og hvilket opdrag denne skulle have, ikke blev forelagt byrådet,"*

Den undersøgende advokat har i forbindelse med interviews fået forklaret, at der var tale om en *redegørelse* fra Codex Advokater som kommunaldirektøren traf beslutning om at bestille. Det er således blevet forklaret, at der ikke var tale om en egentlig advokatundersøgelse, hvorfor begrebet "redegørelse" benyttes i det følgende.

Det er videre blevet forklaret, at kommunaldirektøren overlod opgaven med at bestille redegørelsen til en medarbejder.

Om baggrunden for redegørelsen har kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt forklaret følgende under interview forestået af den undersøgende advokat:

> *"JKS forklarede, at politikerne på mødet var urolige og ønskede at vide mere om juraen på området. JKS oplyste på mødet, at forvaltningen ville få bistand fra ekstern advokat med speciale i miljøret. (…)"*

Denne beslutning hører under kommunaldirektørens kompetence til at søge juridisk bistand på vegne af den kommunale forvaltning.

Det kan udledes af redegørelsen fra Codex Advokater, at denne er sendt til medarbejderen, der foretog bestillingen.

Af redegørelsens indledning fremgår det.

> ***"Indledning og problemstilling***
> *Indledningsvist skal fremhæves, at det er Randers Kommunes miljøgodkendelse fra 2018, som – sammen med Region Midtjyllands dispensation fra forbuddet i jordforureningslovens § 52, stk. 1 – udgør det retlige grundlag for modtagelse af uforurenet og lettere forurenet jord, som er affald, med henblik på nyttiggørelse ved efterbehandling af råstofgraven, og at det derfor er denne miljøgodkendelse, som er genstand for vores vurdering af de af Randers Kommune rejste spørgsmål.*
>
> *Til brug for vores vurderinger har COWI A/S besvaret spørgsmål om de geotekniske forhold, og vurderingerne er sammen med de relevante faktuelle oplysninger, som lægges til grund for vores vurdering, kortfattet gengivet herunder."*

Der ses ikke at fremgå oplysninger fra advokatredegørelsen, som giver anledning til at tro, at undersøgelsen er blevet bestilt på opdrag fra kommunalbestyrelsen.

Der har været tvivl om, hvorvidt der var tale om en *advokatundersøgelse* eller en *advokatredegørelse*.

Af Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser (2022) fremgår det af punkt 4 om kommissoriets indhold:

> *"Generelt er det afgørende for en hensigtsmæssig udførelse af en advokatundersøgelse, at der over for opdragsgiver såvel som over for berørte og involverede er transparens i forhold til advokatundersøgelsen. Et detaljeret kommissorium kan understøtte dette, og også derfor bør kommissoriet gengives i afrapporteringen af advokatundersøgelsen.*
>
> *(…)*

Det bør fremgå af kommissoriet, om der er tale om en uvildig advokatundersøgelse, og hvordan undersøgelsen i så fald lever op til betingelserne herfor."

Det betyder, at der opereres med forskellige former for advokatundersøgelser – fra "almindelige" advokatundersøgelser til uvildige advokatundersøgelser.

Som det er forklaret for den undersøgende advokat, var der ikke tale om en "almindelig" advokatundersøgelse, men en "advokatredegørelse" fra Codex Advokater.

Imidlertid er advokatredegørelsen i pressen blevet opfattet som en egentlig advokatundersøgelse bestilt af kommunalbestyrelsen.

I det omfang en kommune skal have gennemført en uvildig advokatundersøgelse, bør undersøgelsen være besluttet på politisk niveau, enten af stående udvalg, økonomiudvalget eller af kommunalbestyrelsen.

Det er den undersøgende advokats vurdering i forhold til bestillingen af advokatredegørelsen fra Codex Advokater, at der var hjemmel til at kommunaldirektøren kunne bestille den nævnte advokatredegørelse på vegne af den kommunale forvaltning.

Den undersøgende advokat finder dog, at det havde været hensigtsmæssigt, at opdragsgiver og opdraget var blevet nævnt i advokatredegørelsens indledende afsnit, herunder at der var tale om en almindelig advokatvurdering, og ikke en egentlig advokatundersøgelse. Dette ville have forebygget misforståelser i pressen om advokatredegørelsens retlige status.

9.12.1 Opsamling

Det er samlet set den undersøgende advokats vurdering, at der var fornøden kompetence til at bestille redegørelsen fra Codex Advokater, da kommunaldirektøren traf beslutning om at bestille redegørelsen fra Codex Advokater i samråd med borgmesteren. Her lægges der vægt på, at der ikke var tale om en egentlig advokatundersøgelse, men i stedet juridisk bistand fra en ekstern advokat, hvilket hører under kommunaldirektørens kompetence til at søge juridisk bistand på vegne af den kommunale forvaltning.

9.13 Hvilken information er tilgået borgerne i Ølst, samt hvad har været formålet med informationen, samt hvor mange borgerhenvendelser har der været fra borgerne i Ølst og hvad har kommunen gjort i den forbindelse

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelse, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) hvor mange breve eller anden information er tilgået borgerne i Ølst, samt hvad har været formålet med informationen,"*

og

> *"(…) hvor mange borgerhenvendelser har der været fra borgerne i Ølst og hvad har kommunen gjort i den forbindelse,"*

Spørgsmålene vil blive besvaret i det følgende.

Først og fremmest skal det bemærkes, at besvarelsen af nærværende spørgsmål i vidt omfang er baseret på de journaliserede oplysninger, der har været gjort tilgængelige for den undersøgende advokat.

Hvis der har været udsendt information til borgerne i Ølst, som der ikke er redegjort for i det journaliserede materiale eller der har været borgerhenvendelser direkte til ansatte i kommunen, som ikke er blevet journaliseret i kommunens ESDH-system, indgår disse ikke i nærværende undersøgelse. Interview med relevante medarbejdere har dog kunne belyse omfanget og karakteren af dialogen. Vurderingerne er således foretaget på denne præmis.

Det skal dog samtidig bemærkes, at der ikke er modtaget henvendelser hos den undersøgende advokat på den til offentligheden tilgængeliggjorte mailadresse, som omhandler manglende eller mangelfuld respons på henvendelser fra borgere i Ølst. På den baggrund finder den undersøgende advokat, at de journaliserede og tilgængeliggjorte akter giver et retvisende billede af omfanget af borgerhenvendelser, der er modtaget hos Randers Kommune inden for undersøgelsens tidsmæssige afgrænsning.

9.13.1 Type og formål med kommunikation tilgået borgerne i Ølst

Før jordskredet
Af størst relevans før jordskredet er høringsprocessen i forbindelse med vedtagelse af lokalplan 705 af 22. september 2022. Der blev i alt afgivet 79 høringssvar, hvoraf en væsentlig andel blev afgivet fra borgere i Ølst.

Der har i forbindelse med lokalplanen har været mulighed for at afgive høringssvar i såvel idéfasen som i den formelle høringsfase fra 16. december 2021 til 24. februar 2022. Lokalplanen har således været sendt i høring i overensstemmelse med planlovens regler og kommunens sædvanlige proces.

Lokalplanen blev vedtaget blandt andet med begrundelsen om, at Nordic Waste A/S' aktiviteter var vigtige for en bæredygtig anvendelse af ressourcer og dermed i samfundets interesse, ligesom der konkret blev lagt vægt på, at der var forholdsvis stor afstand til nærmeste naboer.

Det forhold, at et høringssvar ikke fører til en ændring i en lokalplan, må imidlertid vurderes at være ganske sædvanligt i planprocesser. Der pålægger således ikke Randers Kommune nogen retlig pligt til at efterkomme høringssvar, men blot at lade disse indgå i sagen.

Det kan diskuteres, hvorvidt det er udtryk for god forvaltningsskik, at de enkelte høringssvar ikke besvares individuelt, men i stedet refereres under opdelte temaer, fastsat af forvaltningen, til brug for den politiske behandling af planens vedtagelse. Den undersøgende advokat vurderer, at den anvendte fremgangsmåde for håndtering af høringssvar er sædvanlig og ikke kan give anledning til kritik.

Endvidere har der været klager fra en borger bosat nær Ølst omkring henholdsvis støj- og lugtgener i 2021 og 2022. Henvendelserne vurderes at have været håndteret tilfredsstillende af Randers Kommune, og har således ført til besøg hos klager på baggrund af dennes ønske, ekstraordinært tilsyn med overholdelse af støjkrav hos Nordic Waste A/S m.v.

Endelig blev der parallelt med høringsperioden for den nye lokalplan 705 i foråret 2022 modtaget en henvendelse sendt direkte til borgmesteren fra en borger bosat nær Ølst. Henvendelsen beskrev en række konkrete, påståede overtrædelser af Nordic Waste A/S' miljøgodkendelse, og beskrivelserne skulle, jf. henvendelsen, stamme fra en tidligere ansat hos Nordic Waste A/S. Henvendelsen ses besvaret inden for rimelig tid, og besvarelsen vurderes som grundig og uddybende i forhold til borgerens bekymringer.

En opfølgende telefonsamtale med borgeren, hvorunder borgeren udtrykte mistanke om, at Nordic Waste A/S skjulte kritisable forhold under varslede tilsyn, fulgte efter det oplyste til, at Randers Kommunes næstkommende tilsyn blev gennemført uvarslet. Randers Kommune vurderes således at have håndteret borgerhenvendelsen korrekt, idet den er blevet taget seriøst, og har ført til konkrete foranstaltninger fra kommunens side.

Under og efter jordskredet
Typen af og formålet med kommunikationen til borgerne i Ølst under og efter jordskredet ses at være mangeartet og spænder fra individuel varsling og kontakt til enkelte borgere over gruppeopslag rettet mod alle borgere i Ølst via eksempelvis indlæg i lokale Facebook-grupper og til massekommunikation gennem pressemeddelelser, nyhedsbreve og opslag på kommunens hjemmeside samt på pressemøder.

Kommunikationen har været både fysisk via breve, elektronisk via SMS, breve i e-boks og nyhedsbreve såvel som mundtlig i form af borgermøde for borgerne i Ølst og ugentlige informationsmøder på Kirkepladsen ved kommunens projektleder.

Der blev ved brug af e-boks jævnligt udsendt breve til borgere i Ølst fra den 22. december 2023. Det er imidlertid oplyst, at visse breve blev målrettet afgrænsede målgrupper, hvorfor ikke alle breve er udsendt til alle borgere i Ølst.

Ved invitation af 5. januar 2024 blev alle borgere inden for en nærmere geografisk afgrænsning omkring Ølst inviteret til borgermøde den 16. januar 2024.

Fra uge 6 begyndte forvaltningen at udsende et ugentligt nyhedsbrev hver tirsdag (postomdelt hhv. den 6. februar, 13. februar og 20. februar 2024). Fra og med uge 7

2024 blev nyhedsbrevet også udsendt elektronisk til borgerne via e-boks, ligesom link til nyhedsbreve blev slået op i Facebookgruppen for Ølst og omegn.

Fra uge 9 blev der afholdt informationsmøder på torvet ved kirken i Ølst fra kl. 17-18 ved kommunens projektleder. Her kunne borgerne efter det oplyste stille spørgsmål til indsatsen ved Nordic Waste A/S.

9.13.2 Borgerhenvendelser

Den undersøgende advokat har ved gennemgang af kommunens ESDH-system SBSYS kunne afdække 48 journaliserede selvstændige sager om borgerhenvendelser fra perioden den 15. december 2023 til og med den 26. februar 2024, som er nærværende undersøgelses tidsmæssige afgrænsning.

Dertil kommer en enkelt samlesag med 8 separate borgerhenvendelser, der er oprettet i SBSYS den 4. januar 2024, der således giver i alt 56 registrerede, separate borgerhenvendelser.

Dertil kommer 21 henvendelser med spørgsmål til besvarelse på borgermødet den 16. januar 2024 modtaget i perioden umiddelbart inden mødet.

Af de 56 journaliserede individuelle borgerhenvendelser, har den undersøgende advokat i altovervejende grad ikke kunne afdække, hvorvidt henvendelsen alene stammer fra borgere i Ølst og omegn. Det skyldes, at henvendelserne er sendt til kommunen pr. e-mail, og derfor som hovedregel uden bopælsadresse på afsenderen.

Ved at sammenholde navnene på afsenderne af borgerhenvendelserne med listen over borgere, som modtog invitation til borgermødet den 16. januar 2024, er det lykkedes den undersøgende advokat at identificere de enkelte henvendelser, som hidrørende fra borgere med bopæl i Ølst.

Mange af de journaliserede henvendelser angår forskellige borgeres forslag til, hvordan situationen efter jordskredet ved Nordic Waste A/S kunne håndteres, ligesom der ses at være en række uopfordrede tilbud på forskellige løsninger, der måske ville kunne anvendes i forbindelse med afværgeforanstaltningerne ved Nordic Waste A/S, uopfordret juridisk rådgivning m.v.

De individuelt journaliserede borgerhenvendelser ses at være sagsbehandlet korrekt og på sædvanlig vis, dvs., at der er foretaget journalisering og der er kvitteret for modtagelsen. Derefter har der været intern kommunikation om henvendelsen, hvorefter henvendelsen er blevet besvaret. I få tilfælde fremgår, at det blev aftalt, at henvendelsen ville blive besvaret under borgermødet, der blev afholdt den 16. januar 2024.

Der findes en samlet sag med 8 separate borgerhenvendelser. Her fremgår det ikke tydeligt af de journaliserede akter, om 6 af henvendelser er blevet besvaret. Det bemærkes dog hertil, at ikke alle henvendelserne har en karakter, der forudsætter en besvarelse, f.eks. kommentarer og meningstilkendegivelser.

Derudover modtog Randers Kommune 21 henvendelser med spørgsmål til besvarelse på borgermødet den 16. januar 2024.

Invitationer til borgermødet blev udsendt til borgere med adresse indenfor følgende, geografisk afgrænsede område:

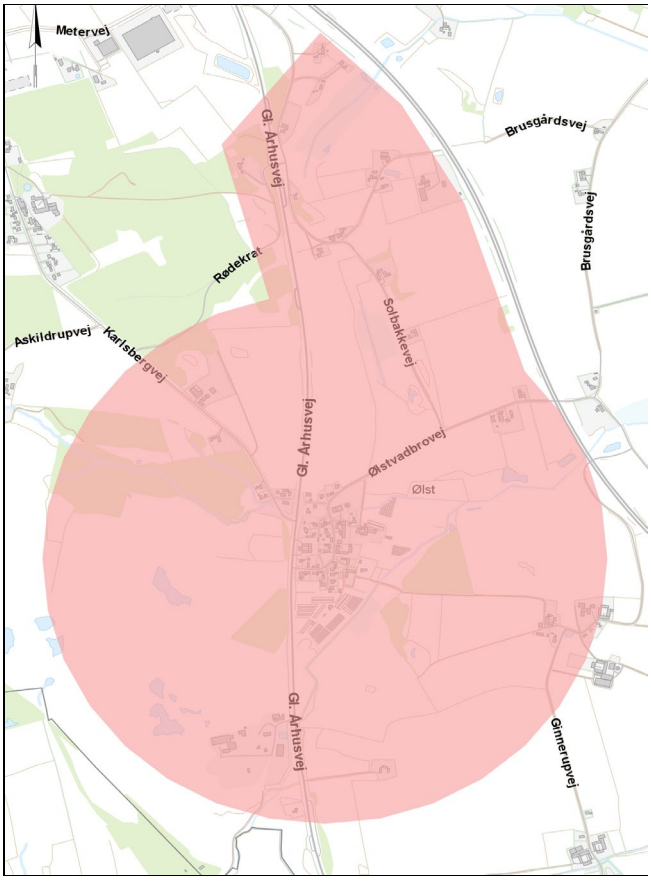

Nogle henvendelser vedrørende borgermødet kom fra beboere med bopæl lige uden for afgrænsningen, som havde opnået kendskab til beboermødet, og som ønskede at deltage, fordi de havde spørgsmål de ønskede besvaret på mødet.

Derudover blev der også modtaget henvendelser fra beboere med bopæl længere væk fra Ølst.

Det er den undersøgende advokats opfattelse, at 17 ud af 21 henvendelser med spørgsmål til beboermødet blev modtaget fra borgere med bopæl i, eller så tæt på Ølst, at de kan anses for relevante i undersøgelsens sammenhæng.

9.13.3 Opsamling

Kommunikationen til borgere i Ølst har i perioden under og efter jordskredet været intens og leveret gennem en lang række kanaler.

Der har været tale om individuelle breve og meddelelser i e-boks, postomdelte og senere digitalt fremsendte nyhedsbreve, pressemeddelelser, nyheder på kommunens hjemmeside, opslag i den lokale Facebook-gruppe samt borgermøde den 16. januar 2024. Dertil blev der afholdt et ugentligt møde, hvor projektlederen svarede på spørgsmål og redegjorde for situationen ved Nordic Waste-grunden.

Det har ikke været muligt for den undersøgende advokat at fastslå afsenderens bopæl i alle tilfælde, herunder om henvendelsen er kommet fra borgere i Ølst.

Der er sammenlagt afdækket 56 borgerhenvendelser under Nordic Waste-forløbet, altså fra jordskredets start og frem. Størstedelen vurderes ikke at være fra borgere i Ølst eller omegn.

Dertil er der afdækket 21 henvendelser med spørgsmål i forbindelse med borgermødet den 16. januar 2024. Heraf har den undersøgende advokat gennem bl.a. sammenholdelse med invitationslisten kunnet konstatere, at i hvert fald 17 henvendelser kom fra borgere med bopæl i Ølst eller lige omkring byen.

Før jordskredet blev der i forbindelse med høringsfasen for lokalplanen fra 2022 modtaget i alt 79 høringssvar, hvoraf den overvejende del vurderes at være fra borgere i Ølst eller lige omkring byen.

I perioden før jordskredet, i hhv. 2021 og 2022 har der været henvendelser/klager over Nordic Waste A/S fra primært én borger, med bopæl lidt uden for Ølst. Henvendelserne/klagerne ses grundlæggende at være blevet håndteret korrekt, idet Randers Kommune svarede borgeren, og fulgte op på de oplistede klagepunkter.

9.14 Ved tilbuddet om at få Nordic Waste-grunden gratis, hvorfor blev byrådet eller politisk følgegruppe ikke involveret i beslutningen

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) ved tilbuddet om at få NW grunden gratis, hvorfor blev byrådet eller politisk følgegruppe ikke involveret i beslutningen,"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

Det følger af kommunestyrelseslovens § 41, at væsentlige økonomiske dispositioner skal godkendes af kommunalbestyrelsen. Køb af fast ejendom vil - uanset købsprisen – som hovedregel udgøre en væsentlig økonomisk disposition, da erhvervelse og ejerskab indebærer en række ejerrisici af økonomisk karakter.

Endvidere vil køb af fast ejendom skulle finansieres ved en anlægsbevilling, og en sådan bevilling kan kun besluttes af kommunalbestyrelsen jf. kommunestyrelseslovens § 40, stk. 2, 1. pkt. Bestemmelsen er affattet på følgende vis:

"Stk. 2.
Bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen. Foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, må ikke iværksættes, før kommunalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling."

Denne bestemmelse indebærer således et forbud mod delegation af bevillingskompetencen, hvorfor køb af fast ejendom også er omfattet af delegationsforbuddet i § 40, stk. 2.

På den baggrund kan beslutning om køb af fast ejendom således kun træffes af kommunalbestyrelsen, idet bevillingsspørgsmålet således skal optages på dagsordenen til et kommunalbestyrelsesmøde.

Det kan ud fra de gennemgåede akter konstateres, at det modtagne tilbud er blevet evalueret af forvaltningen i forhold til fordele og ulemper og er blevet fremlagt til politisk behandling på byrådsmøde den 26. februar 2024.

Sagen var således på byrådsmødet den 26. februar 2024, hvor forvaltningens indstilling om ikke at købe grunden, blev tiltrådt af byrådet.

Der forelå en sagsfremstilling, som beskrev de vigtigste aspekter af sagen, herunder tilbudt købesum samt de vurderede risici, et køb af ejendommen kunne forventes at medføre for Randers Kommune. Det fremgår således af sagsfremstillingen at:

"DSH Recycling A/S har tilbudt kommunen at købe ejendommen for et symbolsk beløb på f.eks. 1 kr.

Der er flere ubekendte faktorer ved at erhverve ejendommen, da de forureningsmæssige og geologiske/geotekniske forhold er uafklarede, hvorfor det er forbundet med stor usikkerhed, hvilke forpligtelser en grundejer har og vil få ved udnyttelse af ejendommen. Forvaltningen vurderer på den baggrund, at det ikke vil være økonomisk forsvarligt at erhverve ejendommen på nuværende tidspunkt, da den økonomiske risiko ved at erhverve ejendommen grundet ejendommens tilstand, er forbundet med stor usikkerhed.

Forvaltningen indstiller på den baggrund, at kommunen ikke køber ejendommen."

Forvaltningen indstillede til byrådet, at tilbuddet burde afvises, og at ejendommen derfor ikke blev købt. Indstillingen blev tiltrådt, jf. referatet.

Sagen blev således behandlet formelt korrekt i overensstemmelse med lov om kommunernes styrelse § 40, stk. 2.

Inden den politiske behandling var der dog den 31. januar 2024 en telefonsamtale mellem kommunaldirektøren og DSH Recycling A/S. Telefonnotatet af samtalen viser, at samtalen kan have givet DSH Recycling A/S anledning til at opfatte parternes telefonsamtale som en endelig tilkendegivelse fra Randers Kommune om at afvise grundkøbet. Som beskrevet netop ovenfor har kommunaldirektøren ikke kompetence til at træffe sådanne beslutninger.

Kommunaldirektøren har ved interview forklaret, at Nordic Waste A/S' rådgiver, der foretog opkaldet, potentielt kan have forstået hans svar som en endelig stillingtagen på kommunens vegne, men også at han samtidig oplyste, at der ville blive fremlagt en politisk sag for byrådet om emnet i overensstemmelse med reglerne herom i kommunestyrelsesloven.

For så vidt angår involvering af den politiske følgegruppe inden byrådsmødet, har kommunaldirektøren forklaret, at sagen netop blev forelagt følgegruppen til orientering, inden den blev forelagt byrådet til beslutning, i overensstemmelse med reglerne.

Borgmesteren har om samme emne forklaret, at han ikke var involveret i kommunikationen om tilbuddet, og at denne blev håndteret alene af kommunaldirektøren. Selve sagen blev dog lagt op politisk for byrådet som en lukket sag, som den slags sager skal, jf. kommunestyrelsesloven og kommunens forretningsorden.

Ud fra den undersøgende advokats oplysninger om de afholdte følgegruppemøder, skal dette således være sket enten den 9., eller 21. februar 2024.

Der fremgår intet om emnet på præsentationen fra den 9. februar 2024, men der fremgår i præsentationen fra mødet den 21. februar 2024 under punkt 7 følgende:

> *"Sager til videre politisk behandling*
> *Byrådsmødet den 26. februar 2024:*
> • *Støtteorganisation for borgerne i Ølst*
> • *Ny organisering af indsatsen*
> • *Rammeplan for håndtering af spildevand og overfladevand*
> • *Samarbejdsaftale med Miljøstyrelsen*
> • *Tilbud om jordkøb*
> • *Status på økonomi*
> • *Orientering om politianmeldelse"*

Det kan således konstateres, at emnet indgår i præsentationen til følgegruppens møde den 21. februar 2024, hvilket skaber formodning for, at det af kommunaldirektøren under interview oplyste om, at følgegruppen fik en orientering, inden sagen var på byrådsmøde den 26. februar 2024, er korrekt.

9.14.1 Opsamling

På baggrund af det gennemgåede faktum og de relevante retsregler kan det ikke konstateres, at *byrådet* ikke skulle være blevet involveret i beslutningen, om hvorvidt man skulle antage eller afvise tilbuddet fra DSH Recycling A/S om at overdrage grunden,

hvor Nordic Waste A/S havde sin virksomhed til Randers Kommune for et symbolsk beløb.

Tværtimod viser de gennemgåede akter, at sagen har været en del af dagsordenen som et lukket punkt under byrådsmødet den 26. februar 2024, hvor byrådet besluttede at tiltræde forvaltningens indstilling om ikke at erhverve grunden. Kommunestyrelseslovens regler ses derfor fuldt ud iagttaget i forbindelse med processen.

Kommunaldirektøren har under interview forklaret, at hans telefonnotat ikke gengiver hele samtalen, og at rådgiveren for Nordic Waste-koncernen som fremsatte tilbuddet telefonisk, måske kan have forstået kommunaldirektørens udtalelser under samtalen som en endelig stillingtagen til købstilbuddet og ikke blot kommunaldirektørens udtalelser om den forventede politiske stillingtagen til spørgsmålet, som han reelt havde udtrykt. Han bemærkede dog også, at han telefonisk oplyste rådgiveren om, at han ville forelægge sagen til politisk behandling.

Den undersøgende advokat finder på baggrund af gennemgangen af præsentationer fra følgegruppemøder i februar 2024 sammenholdt med kommunaldirektørens udtalelser under interview, at *følgegruppen* tillige blev orienteret om sagen, inden den var på byrådsmøde den 26. februar 2024.

Det bemærkes hertil, at kommunestyrelseslovens regler i relation til køb af fast ejendom medfører, at beslutning om køb eller ej under alle omstændigheder ikke kunne træffes af den politiske følgegruppe, men kun af byrådet.

9.15 Hvem har opbygget organisationen på pladsen og hvilke kompetencer besidder de enkelte ledere, mellemledere. Hvad har organisationen i det hele taget af forudsætninger for arbejdet

Det følger af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at:

> *"Undersøgelsen skal bl.a. afdække, (…) hvem har opbygget organisationen på pladsen og hvilke kompetencer besidder de enkelte ledere, mellemledere. Hvad har organisationen i det hele taget af forudsætninger for arbejdet. Hvilke aftaler ligger der ift.:*
> *- Pris for det udførte arbejde.*
> *- Hvad er der af sikkerhedsforanstaltninger for medarbejderne herunder*
> *- Sundhedsmæssige risici*
> *- Potentielle ulykker*
> *- Toilet/bad og velfærdsrum"*

Spørgsmålet vil blive besvaret i det følgende.

9.15.1 Organisering af pladsen og kompetencer

Den undersøgende advokat finder på baggrund af sine undersøgelser og interviews, at det overvejende var Randers Kommunes teknik- og miljødirektør Jens Heslop, der opbyggede organisationen på pladsen (skadesstedet) i dagene op til og efter den 19. december 2023.

Dette er blevet oplyst af både medarbejdere og Randers Kommunes ledelse, herunder Jens Heslop selv. Det bekræftes desuden af Randers Kommunes to logbøger "Beredskabslog krisestab" og "Beredskabslog skadested".

Det praktiske arbejde med at få etableret infrastrukturen omkring skadesstedet og løsning af konkrete opgaver blev varetaget af en række medarbejdere.

Det er uddybende blevet forklaret til interviews og fremgår af logbøger og redegørelser, at Jens Heslop undervejs søgte sparring, herunder hos kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt, der også kontinuerligt besøgte skadesstedet. Dertil kommer, at borgmester Torben Hansen også i nogle situationer var til stede på skadestedet, herunder på det kritiske tidspunkt da virksomheden forlod pladsen den 19. december 2023.

Om organiseringen og kompetencer for relevante medarbejdere, ledere og mellemledere er det blevet forklaret for den undersøgende advokat, at:

- Tre medarbejdere var civilingeniører og ingeniører med ekspertise inden for anlægsprojekter.

- To var erfarne i at drive og arbejde i grusgrave med store jordmængder. De havde således konkret og praktisk erfaring med jordflytning og bevægelser i jordmassen. Dertil havde disse kompetencer inden for transportopgaver, råstofgrave, entreprenørarbejde og jordboringer.

- To havde indsigt i de fysiske forhold på stedet og erfaring med jord- og vandhåndtering.

- En havde erfaring med at rykke ud til miljøsager og rådgive beredskab og kommuner.

- En havde særlig geoteknisk ekspertise og stort netværk inden for rådgivning om jord, vandanlæg, spildevand m.m.

- Flere var erfarne indsatsledere.

- Flere var erfarne fagmedarbejdere.

Dertil kommer, at Randers Kommunes øverste ledelse har mangeårig ledelseserfaring og relevant supplerende uddannelse f.eks. som holdleder ved Aarhus Brandvæsen.

9.15.2 Aftaler med entreprenører

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har under interview forklaret, at aftalerne i krisesituationen blev indgået mundtligt.

Om aftalevilkårene blev det forklaret, at prisen var pr. medgået tid, og at regninger skulle fremsendes hurtigst muligt og ville blive sat til straksbetaling. Det er supplerende forklaret, at det blev gjort klart for entreprenørerne, at de ikke ville få ekstrabetaling udover sædvanlige tillæg i forbindelse med natarbejde, søn- og helligdage m.v.

Aftalerne blev senere noteret i Randers Kommunes logbøger. Af logbogen fra skadestedet fremgår den 19. december kl. 12:10:07 følgende:

> *"Randers kommune overtager enterprisen. Jens Heslop har ledelsen*
> *Det pointeres at det handler om at sikre miljø, vandløb og infrastruktur.*
> *Der skal findes den mest rentable løsning rent økonomisk."*

Af log fra krisestaben fremgår den 20. december kl. 21:21:22 følgende:

> *"Betaling af entreprenører.*
> *Jens har talt med entreprenører. Aftalt at de fremsender oversigt over deres priser for deres ydelser. Oplyst dem, at de ikke kunne forvente "overtakst" men deres standardpriser + tillæg for søn-helligdage etc. Oplyst egen mailadresse samt mailadresse på [medarbejder] samt [medarbejder]. Indsatsen er så stor, at de anmoder om at der afregnes ugentlig."*

Det er videre blevet forklaret, at Randers Kommune fra foråret 2024 iværksatte udbudsprocesser i relation til arbejdet vedrørende Nordic Waste-situationen.

9.15.3 Sundheds- og sikkerhedsmæssige foranstaltninger

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har under interview forklaret, at Randers Kommune etablerede en række foranstaltninger af sundheds- og sikkerhedsmæssige årsager.

Der blev således etableret følgende faciliteter/tiltag:

- En skurvognsby med faciliteter til spisning og omklædning
- Skilteplan
- Indkøb af værnemidler
- Indkøb af førstehjælpsudstyr
- Udarbejdelse af actioncards vedr. evakueringsscenarier

- Etablering af redningsveje

Sundheds- og sikkerhedsmæssige tiltag er derudover dokumenteret i kommunens logbøger.

Teknik- og miljødirektør Jens Heslop har desuden forklaret, at Arbejdstilsynet besøgte skadestedet den 16. december 2023 grundet støvgener. Arbejdstilsynet besøgte stedet flere gange senere, hvor eneste italesættelse var, at Randers Kommune skulle være opmærksom på de potentielle psykiske eftervirkninger for medarbejderne.

Det bemærkes videre, at en medarbejder til interview har forklaret, at der kom godt styr på sikkerheden, da Randers Kommune overtog styringen på pladsen. En anden medarbejder har dog også forklaret om en episode, hvor medarbejderen selv var i fare.

Randers Kommune iværksatte således en række tiltag af hensyn til sikkerhed og sundhed.